

† Petroniu Florea

OMILII LA DOMINICI

Volumul I

Editura Episcopiei Sălajului
„Credință și viață în Hristos”
Zalău, 2023

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

PETRONIU FLOREA, episcop al Sălajului

Omilii la duminici / Petroniu Florea. - Zalău : Editura
Episcopiei Sălajului „Credință și viață în Hristos”, 2023

3 vol.

ISBN 978-606-8848-11-2

Vol. 1. - 2023. - ISBN 978-606-8848-12-9

Cuvânt înainte

În anul 2004 am scris o carte de predici la duminici, intitulată „Cuvintele Domnului”, pe care am publicat-o la Editura Episcop Nicolae Popovici a Episcopiei Oradiei, Bihorului și Sălajului.

Cuvântările din volumul respectiv au avut un caracter exegetic, în sensul că am explicat pericopele evanghelice citite la Sfintele Liturghii din fiecare duminică verset cu verset, pentru a nu mă îndepărta de la textul Sfintei Scripturi și nu m-am extins prea mult, încât o predică din cartea respectivă putea fi foarte bine prezentată integral în fața credincioșilor.

După ce am ajuns episcop al Sălajului mi-am înregistrat inițial audio, ulterior video cuvântările rostite la duminici și sărbători în bisericile și mănăstirile eparhiei, pe care le-am postat pe site-ul Episcopiei noastre, iar cele mai apreciate dintre ele le-am publicat în Anuarul eparhial și în cărțile care mi-au apărut în decursul anilor.

La rugămintea a numeroși preoți și credincioși din eparhie am adunat toate cuvântările la duminici publicate sporadic în cartea de față, iar la duminicile la care nu am avut o omilie am alcătuit una, inspirându-mă din cărți de predici mai vechi sau mai noi, ceea ce a îmbogățit mult materialul omiletic în comparație cu prima carte de predici la duminici pe care am publicat-o, în ideea ca noua carte să fie cu totul alta decât cea publicată în urmă cu nouăsprezece ani. Aceasta se vede și din faptul că „Cuvintele Domnului” a avut 313 pagini, în timp ce cartea de față este de peste patru ori mai voluminoasă, fiind împărțită în trei volume.

Întrucât în alcătuirea cărții de față am utilizat material omiletic din belșug și nu am vrut să se piardă bogăția și multitudinea de idei, unele cuvântări sunt foarte extinse, ceea ce constituie un avantaj, oferind preoților care vor citi și se vor inspira din această carte posibilitatea de a întocmi, la rândul lor, două sau chiar mai multe predici din una singură.

De asemenea, la unele duminici sunt și câte două sau chiar trei omilii, unele preluate integral din anumite cărți de predici, care au fost prea frumoase și înălțătoare pentru a nu fi publicate și prea bine alcătuite pentru a interveni în textul lor.

Nutresc speranța că acest bogat material omiletic, așteptat de câțiva ani de zile de către cei care m-au rugat să public cartea de față, va fi util slujitorilor Sfintelor Altare în alcătuirea propriilor lor cuvântări la duminici.

Autorul

Duminica a doua după Paști
(a Sfântului Apostol Toma)¹

**Preacucernice Părinte Vicar,
Preacucernici Părinți membri ai
Permanenței Consiliului Eparhial,
Preacucernici Părinți Protopopi,
Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,**

Hristos a înviat!

Cu ajutorul Bunului Dumnezeu ne-am întâlnit din nou, la ceas de rugăciune, în frumoasa biserică a parohiei dumneavoastră. Cu toate că ocrotitorul acesteia este Sfântul Ierarh Nicolae, piatra de temelie a sfântului lăcaș am sfințit-o în ziua de 26 aprilie 2009, în duminica Tomii, deci ieri s-au împlinit cinci ani de la acest important eveniment bisericesc pentru această zonă a orașului nostru.

Întrucât astăzi ne găsim în duminica Tomii, în cele ce urmează voi vorbi despre viața acestui Sfânt al Bisericii.

Sfântul Apostol Toma s-a născut în cetatea Paneada din Galileea și era pescar. Numele de „Toma” se traduce din limba ebraică prin „Geamănul”, de aceea în Sfânta Scriptură acesta este menționat drept „*Toma, cel numit Geamănul*” (Ioan 21,2).

Cu toate că niciunul dintre cei patru evangheliști nu amintește chemarea la apostolie a lui Toma de către Mântuitorul, el a făcut parte din colegiul apostolic. În Sfânta Evanghelie după

¹ Cuvânt rostit, în sinteză, în ziua de 27 aprilie 2014 în biserica „Sfântul Ierarh Nicolae” din Zalău.

Matei citim că „numele celor doisprezece Apostoli sunt acestea: *Întâi Simon, cel numit Petru, apoi Andrei, fratele lui; Iacob al lui Zevedeu și Ioan, fratele lui; Filip și Bartolomeu, Toma și Matei vameșul, Iacob al lui Alfeu și Levi ce se zice Tadeu; Simon Canaaneanul și Iuda Iscarioteanul, cel ce L-a și vândut pe Iisus*” (Matei 10,2-4).

În timpul activității publice a Domnului Hristos, Apostolul Toma a luat cuvântul doar de două ori. Cu câteva zile înainte ca Mântuitorul să fi fost vândut de Iuda, „*arhiereii și fariseii dăduseră porunci că, dacă va ști cineva unde este, să dea de știre, ca să-L prindă. Și, după aceasta, Iisus umbla prin Galileea; că nu voia să umble prin Iudeea, deoarece iudeii căutau să-L omoare*” (Ioan 11,57 și 7,1). În pofida acestui fapt, în momentul în care Lazăr a murit, Mântuitorul „*le-a zis ucenicilor: «Să mergem iarăși în Iudeea». Ucenicii I-au zis: «Învățătorule, mai acum căutau iudeii să Teucidă cu pietre, și Tu din nou Te duci acolo?»*». Atunci Toma, cel numit Geamănul, le-a zis celorlalți ucenici: „*Să mergem și noi să murim cu El!*” (Ioan 11,7-8 și 11,16). Din îndemnul Sfântului Toma adresat celorlalți Apostoli înțelegem că era un om plin de curaj, gata oricând să moară pentru Învățătorul său.

Apostolul Toma a luat cuvântul pentru cea de-a doua oară în timpul cuvântării de despărțire rostite de Domnul Hristos, Care le-a spus Sfinților Săi Apostoli: „*În casa Tatălui Meu multe locașuri sunt. Eu Mă duc să vă pregătesc loc. Și de vreme ce Mă voi duce și vă voi pregăti loc, iarăși voi veni și vă voi lua la Mine, pentru ca acolo unde sunt Eu să fiți și voi. Voi știți și unde Mă duc Eu, și calea. Toma I-a zis: «Doamne, nu știm unde Te duci; iar calea, cum o putem ști?»*». Iisus i-a zis: „*Eu sunt Calea, Adevărul și Viața. Nimeni nu vine la Tatăl decât prin Mine. Dacă M-ați fi cunoscut pe Mine, și pe Tatăl Meu L-ați fi cunoscut; dar de acum Îl cunoașteți, și L-ați și văzut*” (Ioan 14,2-7).

Întâmplarea care l-a făcut faimos pe Apostolul Toma în toată lumea s-a petrecut abia după învierea Domnului Hristos din morți. În acest sens citim în Sfânta Evanghelie după Ioan că „în ziua cea dintâi a săptămânii, atunci când s-a inserat, și ușile fiind încuiate, unde erau adunați ucenicii de frica iudeilor; a venit Iisus și a stat în mijloc și le-a zis: «Pace vouă!». Și zicând acestea, le-a arătat mâinile și coasta Sa. Deci s-au bucurat ucenicii, văzând pe Domnul. Iar Toma, unul din cei doisprezece, cel numit Geamănul, nu era cu ei când a venit Iisus. Deci i-au zis lui ceilalți ucenici: «Am văzut pe Domnul!». Dar el le-a zis: «Dacă nu voi vedea, în mâinile Lui, semnul cuielor, și dacă nu voi pune degetul meu în semnul cuielor, și dacă nu voi pune mâna mea în coasta Lui, nu voi crede»” (Ioan 20,19-20 și 20,24-25).

Această afirmație l-a făcut pe Apostol să fie cunoscut între toți creștinii drept „Toma necredinciosul”.

În aceeași zi în care Apostolul Toma și-a manifestat îndoiala în ceea ce privește învierea Domnului Hristos din morți, el și-a dovedit și curajul care îl însuflețea, pentru că în timp ce toți ceilalți Apostoli stăteau cu ușile încuiate de frica iudeilor, el nu era împreună cu ei. Sfânta Scriptură nu menționează unde se găsea Toma în acel moment, nici motivul pentru care nu era împreună cu ceilalți Apostoli, însă din atitudinea sa înțelegem că nu era un om fricos.

Cu toate că Toma este numit „necredinciosul”, niciunul dintre ceilalți Apostoli nu a crezut în învierea Domnului Hristos înainte de a-L vedea. Sfântul Evanghelist Marcu relatează în acest sens că „după ce a înviat Iisus, în ziua cea dintâi a săptămânii, El i S-a arătat întâi Mariei Magdalena, din care scosese șapte demoni. Mergând aceea, le-a dat de veste celor ce fuseseră cu El și care se tânguiau și plângeau. Dar ei, auzind că El este viu și că a fost văzut de ea, n-au crezut” (Marcu 16,9-11). Sfântul Evanghelist Luca scrie și el că femeile mironosițe le-au vestit

Sfinților Apostoli că Mântuitorul înviase din morți, „dar aceste cuvinte au părut înaintea lor ca o scrânteală și nu le-au crezut” (Luca 24,11).

Ba mai mult, Sfinții Apostoli L-au văzut pe Domnul Hristos înviat din morți și nu le venea să creadă, pentru că tot Sfântul Luca consemnează că „El a stat în mijlocul lor și le-a zis: «Pace vouă!». Iar ei, înspăimântându-se și înfricoșându-se, credeau că văd un duh. Și El le-a zis: «De ce sunteți tulburați și pentru ce se ridică astfel de gânduri în inimile voastre? Vedeți mâinile Mele și picioarele Mele, că Eu Însumi sunt; pipăiți-Mă și vedeți că duhul nu are carne și oase așa cum Mă vedeți pe Mine că am». Și zicând acestea, le-a arătat mâinile și picioarele. Și lor, celor încă necrezând de bucurie și minunându-se, El le-a zis: «Aveți aici ceva de mâncare?». Iar ei I-au dat o bucată de pește fript și dintr-un fagure de miere. Și, luând, a mâncat în fața lor” (Luca 24,36-43).

Văzând teama Apostolilor, care izvora din necredință, Domnul Hristos i-a poftit să Îi atingă trupul, această invitație nefiind altceva decât răspunsul la solicitarea lui Toma, care însă ceruse acest lucru înainte de a-L vedea pe Mântuitorul înviat.

În plus, pentru a-i încredința pe deplin pe Apostolii Săi că înviase cu trupul din morți, Domnul Hristos a mâncat în fața lor o bucată de pește fript și dintr-un fagure de miere, ceea ce Toma nu ar fi îndrăznit să ceară niciodată.

Deși este numit „Toma necredinciosul”, Apostolul nu L-a vădut pe Domnul Hristos, cum a făcut Iuda, nici nu s-a lepădat de Acesta, asemenea lui Petru. Nu a crezut că Mântuitorul a înviat cu trupul din morți, dar nici ceilalți Apostoli nu au crezut. Necredința sau îndoiala lui Toma arată slăbiciunea firii umane, iar faptul că Apostolul a dorit să atingă mâinile și coasta lui Hristos Cel înviat dovedește, sau mai degrabă confirmă, curiozitatea ființei omenești în legătură cu realitățile mai presus de fire.

Poetul Tudor Arghezi a descris foarte expresiv dorința omului de a-L cunoaște pe Dumnezeu prin mijloace empirice, în poemul: „Psalm VI”, unde a scris: „*Vreau să Te pipăi și să urlu: «Este!»*”.

Toma a fost sincer și curajos, pentru că a afirmat ceea ce gândea și alții, dar se temeau să destăinuie celor din jur.

În Sfânta Evanghelie după Ioan citim că „*după opt zile, ucenicii lui Iisus erau iarăși înăuntru, și Toma, împreună cu ei. Și a venit Iisus, ușile fiind încuiate, și a stat în mijloc și a zis: Pace vouă! Apoi a zis lui Toma: Adu degetul tău încoace și vezi mâinile Mele și adu mâna ta și o pune în coasta Mea și nu fi necredincios ci credincios. A răspuns Toma și I-a zis: Domnul meu și Dumnezeul meu! Iisus I-a zis: Pentru că M-ai văzut ai crezut. Fericți cei ce n-au văzut și au crezut!*” (Ioan 20,26-29).

La o săptămână după învierea Sa din morți, Domnul Hristos S-a arătat din nou Sfinților Apostoli, iar de această dată Toma era împreună cu ei. După salutul „Pace vouă!”, Mântuitorul l-a invitat pe Toma să-I atingă mâinile și coasta, arătându-i pe de o parte că știa prea bine ce a afirmat înaintea celorlalți Apostoli, fără să fi vorbit cu vreunul dintre ei, iar, pe de altă parte, pentru a-l încredința pe deplin că înviase cu trupul din morți.

După învierea Sa din morți Domnul Hristos l-a invitat pe Apostolul Toma, dar și pe ceilalți Apostoli, să Îl atingă și a mâncat în fața lor, dovedindu-și prin aceasta marea Lui smerenie.

Sfânta Tradiție consemnează faptul că, la îndemnul Mântuitorului, Toma l-a atins mâinile și coasta, iar prin aceasta a încredințat o lume întreagă că Domnul Hristos a înviat cu același trup cu care a viețuit în lume și cu care a pățimit, care deși era înduhovnicit, purta semnele cuielei și al sulitei.

Cu toate că dintre toți Apostolii numai Toma a avut privilegiul de a-L atinge pe Domnul Hristos după înviere, experiența lui nu este unică, pentru că în ziua învierii Sale din morți,

Maria Magdalena și Maria, mama lui Iacob, „pe când mergeau să-i vestească pe ucenici, iată Iisus le-a întâmpinat, zicând: «Bucurați-vă!». Iar ele, apropiindu-se, l-au cuprins picioarele și l-au închinat” (Matei 28,9).

Domnul Hristos l-a mustrat pe Toma, întrucât credința nu vine din vedere și pipăire, ci din interiorul omului, din inima lui. A crede nu se poate confunda cu a vedea sau a constata. Aceeași greșală au făcut-o și conducătorii poporului ales la răstignirea Domnului Hristos, când au afirmat despre Acesta: „Dacă este împăratul lui Israel, să se coboare acum de pe cruce, ca să vedem și să credem” (Matei 27,42 și Marcu 15, 32). Dacă vezi, nu-ți mai rămâne decât să constați și să accepți. Conform definiției Sfântului Apostol Pavel, „credința este încredințarea celor nădăjduite, dovedirea celor nevăzute” (Evrei 11,1), pentru că ea este mai presus de ceea ce se vede, depășind limitele văzului, ale celorlalte simțuri umane, chiar și ale rațiunii, nu ca una ce este irațională, ci suprarațională. Astfel, credința ne duce dincolo de simțuri și întrece limitele minții omenești, implicând o încredere deplină a credinciosului în ceea ce crede.

Deci credința este o pregustare a unor realități făgăduite sau dorite și o vedere duhovnicească a unor realități spirituale, nevăzute cu ochii trupești. Prin urmare, credința este o relație sau o legătură vie cu Dumnezeu, Care ne dăruiește în arvună bucuria comuniunii cu El și cu Sfinții din împărăția cerurilor.

Apostolul neamurilor a scris: „credința vine din ceea ce se aude, iar ceea ce se aude vine prin cuvântul lui Hristos” (Romani 10,17). De aici înțelegem că factorii externi au și ei un rol, în sensul că stimulează și întăresc credința, însă aceasta vine din lăuntru omului, de aceea Sfântul Apostol Petru ne-a îndemnat: „Credeți în Dumnezeu fără să-L vedeți și vă veți bucura cu o bucurie de negrăit și preamărită” (I Petru 1,8).

Toma a fost muștrat de Domnul Hristos pentru necredința lui, dar în schimb a fost răsplătit pe deplin.

După ce L-a atins pe Mântuitorul, Apostolul Toma a fost copleșit și cuprins de rușine pentru că nu crezuse în învierea Lui din morți, încât a îngăimat: „*Domnul meu și Dumnezeu meu!*”.

Sfinții Părinți ai Bisericii spun că această afirmație a Apostolului Toma se referă la cele două firi ale Domnului Hristos, cea omenească și cea dumnezeiască, pentru că așa cum a afirmat Sfântul Apostol Pavel, „*întru El locuiește trupește toată plinătatea dumnezeirii*” (Coloseni 2,9).

Din experiența lui Toma, constatăm că firea omenească, pe care Fiul lui Dumnezeu și-a asumat-o la întrupare, nu a fost absorbită de cea dumnezeiască, pentru că natura umană nu este desființată prin înviere, ci ea a fost înduhovnicită și transfigurată. Așadar, arătarea către Toma a pus în lumină existența celor două firi în Hristos.

Din cuvintele Apostolului Toma constatăm că acesta nu și-a mărturisit credința în învierea Mântuitorului din morți, pe care o negase înaintea celorlalți Apostoli, ci în dumnezeirea Lui, care însă implică biruirea morții, pe care numai Dumnezeu o poate face, după cum a afirmat Sfântul Apostol Petru la pogorârea Sfântului Duh, că „*Dumnezeu L-a înviat pe Iisus*” (Faptele Apostolilor 2,32).

Astfel, Apostolul Toma s-a atins de trupul material, văzut și limitat al lui Hristos, dar a mărturisit pe Dumnezeu Cel nematerial, nevăzut și nemărginit. El s-a atins de semnele Crucii și a mărturisit slava Învierii. S-a atins de semnele suferinței și ale morții trecătoare, dar a mărturisit puterea Învierii și a vieții veșnice. S-a atins de semnele lăsate în trupul lui Hristos de păcatele oamenilor (trădare, invidie, ură și violență), dar a mărturisit puterea iubirii lui Dumnezeu mai tare decât păcatul și moartea. S-a atins de semnele istoriei păcătoase care ucide,

dar a mărturisit veșnicia iubirii milostive a lui Dumnezeu care dăruiește viață.

În urma mărturisirii Apostolului Toma, Mântuitorul i-a spus: „*Pentru că M-ai văzut ai crezut. Fericiți cei ce n-au văzut și au crezut!*”, adăugând încă o fericire la cele nouă enunțate în predica Sa de pe munte (Matei 5,1-12). Din cuvintele Domnului Hristos realizăm încă o dată importanța credinței, care nu este o vedere fizică, trupească, prin simțuri, ci una duhovnicească, o cunoaștere a realităților spirituale nevăzute și nepieritoare.

După ce L-a atins pe Domnul Hristos, Apostolul Toma a dat cea mai credibilă mărturie despre învierea Lui din morți. În acest chip s-a propovăduit cu mai multă tărie faptul că Fiul lui Dumnezeu, făcut om pentru noi și a noastră mântuire, a înviat cu același trup cu care a viețuit și a pățimit pe cruce.

Dacă Apostolii, care timp de trei ani și jumătate au stat în permanență în preajma Mântuitorului lumii, pe Care L-au ascultat de nenumărate ori propovăduind Evanghelia împărăției lui Dumnezeu și pe Care L-au văzut săvârșind numeroase minuni, dar despre Care totuși s-au îndoit că a înviat din morți, cum ar fi putut crede acest lucru unii oamenii care s-au născut cu o sută sau o mie de ani după Domnul Hristos și care nu au avut ocazia să Îl întâlnească niciodată? De aici tragem concluzia că Biserica avea nevoie de Apostolul Toma și de experiența trăită de el.

Din această cauză, Mântuitorul nu i s-a arătat doar lui Toma singur, ci când toți Apostolii erau împreună, încât să vadă și ei cum acesta Îi atinge mâinile și coasta, pentru a fi pe deplin încredințați că El înviase cu trupul din morți.

Din moment ce zece Apostoli ai Mântuitorului nu au fost în stare să îl convingă pe Toma, unul dintre ei, că Domnul Hristos înviase cu trupul din morți, cum ar fi reușit oricare dintre Apostoli să-i înduplece pe păgâni să creadă acest lucru? De aici înțelegem că Sfinții Apostoli aveau nevoie să fie întăriți de Dumnezeu în

misiunea lor și, tocmai din acest motiv, Mântuitorul le-a spus: *„Voi să rămâneți în cetatea Ierusalimului până ce vă veți îmbrăca cu putere de sus. Iar putere veți primi prin venirea peste voi a Sfântului Duh și-Mi veți fi Mie martori în Ierusalim și în toată Iudeea și în Samaria și până la marginea pământului”* (Luca 24,49 și Faptele Apostolilor 1,8).

Observăm de aici că slujitorii lui Dumnezeu trebuie să parcurgă mai multe etape în formarea lor. Cea dintâi este chemarea la slujire din partea lui Dumnezeu, pentru că așa cum a remarcat Sfântul Apostol Pavel: *„Nimeni nu-și ia singur cinstea aceasta, ci numai cel chemat de Dumnezeu, precum Aaron”* (Evrei 5,4). Mântuitorul le-a spus Sfinților Apostoli în acest sens: *„Nu voi M-ați ales pe Mine, ci Eu v-am ales pe voi; și v-am rânduit să mergeți și roadă să aduceți și roada voastră să rămână”* (Ioan 15,16). Întrucât Sfântul Pavel nu făcea parte dintre cei doisprezece Apostoli, le-a scris romanilor că el este *„rob al lui Iisus Hristos, chemat de El Apostol, rânduit pentru vestirea Evangheliei lui Dumnezeu”* (Romani 1,1). Aceleași cuvinte le-a scris Apostolul neamurilor și corintenilor (I Corinteni 1,1), dar și galatenilor (Galateni 1,15).

Cea de-a doua etapă în formarea slujitorilor lui Dumnezeu este instruirea acestora, după cum și Sfinții Apostoli au fost învățați și povățuiți de Domnul Hristos timp de trei ani și jumătate.

A treia etapă este îmbrăcarea cu putere de sus, pe care slujitorii lui Dumnezeu o primesc prin taina hirotoniei.

Cea de-a patra, și ultima etapă, este trimiterea la misiune a slujitorilor lui Dumnezeu, după cum și Domnul Hristos le-a spus Sfinților Apostoli și urmașilor acestora, episcopi și preoți: *„Datu-Mi-s-a toată puterea în cer și pe pământ. Drept aceea, mergeți și învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-le să păzească*

toate câte v-am poruncit Eu vouă. Și iată, Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului” (Matei 28,18-20).

Cunoscând aceste etape, pe care trebuie să le parcurgă toți slujitorii lui Dumnezeu, înțelegem că nu oricine poate face misiune în numele lui Dumnezeu. Voi relata în acest sens o întâmplare consemnată în Cartea Faptele Apostolilor din Noul Testament: *„Dumnezeu făcea prin mâinile lui Pavel minuni nemaiîntâlnite, încât basmale sau șorțuri de pe trupul său erau aduse peste cei bolnavi și bolile se îndepărtau de ei, iar duhurile cele rele ieșeau din ei. Și au încercat unii dintre iudeii care cutreierau lumea, scoțând demoni, să cheme numele Domnului Iisus peste cei ce aveau duhuri rele, zicând: «Vă jur pe Iisus pe care-L propovăduiește Pavel!».* Iar cei ce făceau aceasta erau cei șapte fii ai lui Scheva, arhiereu iudeu. *Și răspunzând duhul cel rău, le-a zis: «Pe Iisus Îl cunosc, și pe Pavel îl știu, dar voi cine sunteți?».* Și sărind asupra lor omul în care era duhul cel rău, i-a biruit și într-atâta i-a coplesit, încât ei au fugit goi și răniți din casa aceea” (Faptele Apostolilor 19,11-16).

Din această cauză Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan a scris că în cele duhovnicești *„un om nu poate să ia nimic dacă nu i s-a dat din cer”* (Ioan 3,27).

Domnul nostru Iisus Hristos l-a invitat pe Toma să-L atingă pentru a-i încredința peste veacuri pe oameni că El a înviat cu trupul din morți, *„fiind începătură a învierii celor adormiți, pentru că Dumnezeu, Cel ce L-a înviat pe Domnul, ne va învia și pe noi prin puterea Sa”* (I Corinteni 15,20 și 6,14).

În momentul învierii Sale din morți Domnul Hristos S-ar fi putut înălța cu trupul la cer, însă cunoscând slăbiciunea firii omenești, a petrecut timp de patruzeci de zile pe pământ, arătându-Se femeilor mironosițe, Sfinților Săi Apostoli, precum și altor persoane, *„după care S-a arătat în același timp la peste*

cinci sute de frați” (I Corinteni 15,6), pentru a le dovedi că a înviat din morți.

În urma întâlnirii dintre Mântuitorul și Apostolul Toma înțelegem importanța arățărilor Acestuia după înviere.

După înălțarea Domnului Hristos cu trupul la cer și pogorârea Sfântului Duh, Sfinții Apostoli au aruncat sorți, pentru a ști fiecare dintre ei unde îl trimite Dumnezeu să propovăduiască Evanghelia împărăției cerurilor. Apostolului Toma i-a fost rânduit să răspândească învățătura cea mântuitoare la parți, mezi, perși, hircani și până în India, având de străbătut cel mai vast teritoriu dintre toți Apostolii.

Mâhnindu-se că a fost trimis atât de departe, la niște popoare barbare, Apostolul s-a temut, însă Domnul Hristos i-a apărut în vis, întărindu-l, să nu se teamă și făgăduindu-i că va fi cu el.

Din rânduială dumnezeiască, regele indian Gondofornes, vrând să-și construiască un palat frumos, cum nu mai era altul în regatul său, a trimis în Imperiul Roman un negustor, pe nume Avan, pentru a căuta un meșter iscusit, care să-i zidească acel palat.

Ajungând în Cezareea Palestinei, capitala Iudeei de atunci, și reședința procuratorilor romani ai provinciei, Avan s-a întâlnit cu Sfântul Apostol Toma, care i-a spus că este priceput în ridicarea de palate. Auzind aceasta Avan s-a bucurat, iar cei doi s-au imbarcat pe o corabie, pentru a călători spre India.

Ajungând în cetatea Andrapole, Sfântul Toma și Avan au trebuit să schimbe corabia. Într-una din zilele în care se găseau acolo, cei doi au auzit muzică de petrecere, pentru că guvernatorul cetății, care era un om bogat, își mărita una dintre fiice. Guvernatorul și-a trimis slujitorii în toată cetatea, pentru a chema la nuntă deopotrivă pe cei bogați și pe cei săraci, chiar și pe străini, vestindu-le că cel ce nu va voi să vină, va fi supus

judecății guvernatorului. Auzind aceasta, Toma și Avan nu au vrut să atragă mânia guvernatorului asupra lor, încât s-au dus la nuntă.

Apostolul s-a așezat la masă în locul cel mai retras și nu mânca, nici nu bea nimic, ci numai lua seama la ceilalți nuntași cum se veseleau. Dar cei care stăteau lângă el l-au întrebat: „Pentru ce ai venit la nuntă, dacă nu mănânci nimic, nici nu bei?”. Toma le-a răspuns: „Eu nu am venit aici nici pentru mâncare, nici pentru băutură, ci pentru a împlini voia guvernatorului, căci slujitorii săi au spus că cel care nu va veni la nuntă va fi supus judecății guvernatorului”.

Paharnicul care turna vin la masă, apropiindu-se de Apostol și văzându-l că este trist, i-a dat o palmă, zicându-i: „Dacă ai venit la nuntă nu sta posomorât, ci bucură-te și veselește-te, împreună cu ceilalți oaspeți”. Sfântul i-a zis în limba aramaică celui care l-a lovit: „Dumnezeu să-ți ierte păcatul în veacul viitor, dar în cel de acum, mâna care s-a ridicat asupra mea, să o vezi mâncată de câini, spre învățătură de minte multora”.

După puțină vreme paharnicul a mers la o fântână din apropiere, pentru a aduce oaspeților apă, ca să o amestece cu vin. Dar ieșind o sălbăticiune din pădure l-a sfâșiat, iar acesta a murit. Niște câini au găsit trupul și l-au rupt în bucăți, iar unul dintre ei i-a apucat cu gura mâna dreaptă, cea cu care paharnicul îl lovisese pe sfânt, și a adus-o în locul în care se ținea nunta.

Mirându-se toți câți erau acolo de vederea mâinii și întrebându-se a cui poate fi, o femeie de neam evreu, care cânta la nuntă, le-a zis: „Mare taină ni s-a arătat nouă, astăzi, pentru că Dumnezeu ne-a trimis un om al Lui ca să șadă împreună cu noi la masă. Eu l-am văzut pe paharnicul care turna vin cum i-a dat o palmă străinului, iar acesta i-a zis în limba aramaică: «Dumnezeu să-ți ierte păcatul în veacul viitor, dar în cel de acum, mâna care s-a ridicat asupra mea, să o vezi mâncată

de câini, spre învățătură de minte multora» și aceasta s-a împlinit, precum vedeți cu toții”. Atunci frică mare i-a cuprins pe toți mesenii.

Auzind guvernatorul cetății ceea ce s-a întâmplat, după ce a trecut nunta, l-a chemat pe Apostolul Toma la sine, zicându-i: „De vreme ce prin blestem știi să pricinuiesti moarte, arată-mi și puterea rugăciunii tale, prin binecuvântarea fiicei care mi s-a căsătorit astăzi”. Sfântul a acceptat rugămintea cu bucurie și, intrând în camera cea de nuntă, i-a povățuit pe tinerii miri să urască dulceața poftei trupești, înduplecându-i să trăiască în curăție, pentru că Domnul Hristos le-a spus Sfinților Apostoli, și prin ei tuturor creștinilor: *„Adevăr vă grăiesc: Nu este niciunul care a lăsat casă sau femeie sau frați sau părinți sau copii pentru împărăția lui Dumnezeu, care să nu primească cu mult mai mult în vremea de acum, iar în veacul ce va să vină, viață veșnică”* (Luca 18,29-30). După ce s-a rugat pentru cei doi tineri, Apostolul i-a binecuvântat și s-a dus în drumul lui.

După ce mirii au adormit, Domnul Hristos le-a apărut în vis, sub chipul Sfântului Apostol Toma și i-a povățuit cu multă dragoste. Socotind mirele că cel ce le grăiește este Sfântul Toma, L-a întrebat: „Oare nu ai ieșit tu mai înainte de la noi? Cum de te afli aici?”. Mântuitorul i-a răspuns: „Eu nu sunt Apostolul Toma, ci fratele lui prin har, iar toți cei ce se leapădă de lume și îmi urmează Mie, asemenea lui, vor fi nu doar frații Mei, în veacul ce va să fie, ci și moștenitori ai împărăției Mele. Deci nu uitați ceea ce v-a povățuit fratele Meu. De vă veți păstra, după sfatul lui, fecioria, veți fi învredniciți de cununile cele nepieritoare din împărăția cerurilor”.

Deșteptându-se din somn, cei doi miri s-au minunat de vedenia pe care au avut-o, și păstrând în inimile lor, ca pe un odor de mare preț, sfatul încredințat lor de Mântuitorul, au petrecut restul nopții în rugăciune către Cel ce le-a apărut în vis.

A doua zi guvernatorul a intrat în odaia în care erau tinerii, pe care i-a aflat șezând separat și nedumerit fiind de aceasta, i-a întrebat din ce pricină nu sunt împreună. Cei doi i-au răspuns: „Noi ne rugăm lui Dumnezeu ca să ne învrednicească până la sfârșitul vieții să ne păstrăm fecioria, încât să ne bucurăm de cununile cele nepieritoare din împărăția cerurilor, după făgăduința Domnului, Care ni S-a arătat azi noapte în vis sub chipul străinului care a luat parte la nunta noastră, iar apoi ne-a povățuit în camera de nuntă”. Înțelegând guvernatorul că străinul pe care l-a chemat în casă i-a sfătuit pe cei doi miri să-și păzească fecioria, s-a aprins de mânie și îndată și-a trimis slujitorii ca să-l prindă și să-l aducă la el, dar aceștia nu l-au aflat, pentru că dis-de-dimineață Apostolul Toma și Avan porniseră cu corabia spre India.

După ce au ajuns în India, cei doi s-au înfățișat înaintea regelui Gondofornes, iar Avan i-a zis: „Iată, rege, că ți-am adus din Palestina un zidar foarte înțelept, care îți va ridica palatul pe care îl dorești”. Văzându-l pe Toma, regele l-a întrebat cu ce materiale știe să lucreze, cu lemn sau cu piatră? Apostolul i-a răspuns că din lemn știe să facă pluguri, juguri, cârme și vâsle, iar din pietre zidește coloane, temple și palate. Auzind acestea, Gondofornes l-a întrebat: „Îmi vei putea face mie un palat, după voia mea, în locul pe care ți-l voi arăta?”, iar Toma i-a confirmat. După ce Apostolul s-a înțeles cu regele cum să fie palatul și a văzut locul unde trebuia acesta ridicat, Gondofornes a poruncit să i se dea aurul necesar pentru începerea lucrării.

Toma l-a rugat însă pe rege să nu vină la palat până când va fi gata, iar acesta a acceptat.

Apostolul a împărțit săracilor tot aurul primit, propovăduind în același timp Evanghelia împărăției lui Dumnezeu printre locuitorii de acolo, cărora le-a hirotonit preoți și episcopi.

După o vreme regele l-a chemat pe Toma la el și l-a întrebat cum merg lucrările de ridicare ale palatului. Apostolul i-a răspuns că fundația este gata, dar are nevoie de mai mult aur pentru zidirea pereților. Gondofornes s-a bucurat și a poruncit slujitorilor lui să îi dea lui Toma aurul solicitat.

Primind aurul, Apostolul l-a împărțit celor lipsiți, iar el și-a continuat cu multă râvnă activitatea de răspândire a cuvântului lui Dumnezeu printre localnici.

Trecând vremea, regele l-a chemat din nou pe Sfântul Toma la el, întrebându-l cum avansează lucrările de ridicare ale palatului. Apostolul l-a înștiințat pe Gondofornes că numai acoperișul a mai rămas de făcut. Auzind aceasta, regele s-a bucurat și i-a dat lui Toma cât aur îi trebuia, poruncindu-i ca acoperișul să fie frumos, cum nu este altul în regatul său. Apostolul a luat aurul, iar după ce a ieșit de la rege și-a ridicat ochii și mâinile spre cer, zicând: „Îți mulțumesc Ție, Doamne Dumnezeule, iubitorule de oameni, că în diferite chipuri rânduiești mântuirea oamenilor”.

Împărțind aurul săracilor, Sfântul s-a îndeletnicit în continuare cu propovăduirea cuvântului lui Dumnezeu.

După un timp regele a aflat că zidarul din Palestina nici măcar nu a început să lucreze la ridicarea palatului, ci tot aurul primit l-a împărțit nevoiașilor, iar el străbate ținutul de la un capăt la altul, propovăduind un Dumnezeu necunoscut și săvârșind multe minuni.

Mâniindu-se foarte tare, regele și-a trimis slujitorii ca să-l prindă pe Toma, iar când acesta i-a fost adus înaintea, l-a întrebat: „Zidarule, mi-ai construit palatul pe care ți-am poruncit să-l faci și pentru care ți-am dat foarte mult aur?”. Apostolul i-a răspuns: „Ți-am ridicat un foarte frumos palat, după cum am învățat eu să lucrez, de la marele meșter Hristos”. Auzind acestea, Gondofornes i-a zis: „Să mergem atunci împreună și să vedem acest frumos

palat”. Toma însă i-a răspuns: „Nu poți să vezi în această viață palatul pe care ți l-am făcut eu, ci numai când te vei muta din lumea trecătoare, atunci îl vei putea vedea în împărăția cerurilor și, sălășluind în el, vei petrece acolo în veci, cu bucurie”. Socotind că este luat în răs, regele s-a aprins de mânie și a poruncit ca Apostolul să fie aruncat în temniță, împreună cu Avan, negustorul care l-a adus, iar amândoi să fie aspru pedepsiți, jupuindu-li-se pielea de vii, după care să fie aruncați în foc. Aflându-se în temniță, Avan îl ocăra pe Toma, zicând: „Tu și pe mine și pe rege ne-ai înșelat, spunând că ești zidar înțelept, iar acum ai pierdut și aurul regelui și viața mea, căci iată, din pricina ta pătimesc și voi muri în chinuri groaznice, fiindcă regele este foarte supărat și ne va omorî pe amândoi”. Dar Apostolul, mângâindu-l, i-a zis: „Nu te teme, că nu vom muri acum, ci vom fi vii, pentru că regele ne va elibera pe amândoi din temniță și ne va ține în mare cinste pentru mărețul palat pe care i l-am zidit în împărăția cerurilor”.

Aflând despre întâmplarea cu palatul, fratele lui Gondofornes s-a îmbolnăvit de inimă rea, și i-a spus regelui: „Pentru mâhnirea pe care ți-a produs-o acest înșelător și eu sunt supărat, iar din această pricină m-am îmbolnăvit și, iată, simt că sfârșitul îmi este aproape”. Și zicând acestea, îndată s-a stins din viață.

Regele, care își iubea foarte mult fratele, a fost cuprins de jale și a început să plângă nemângâiat. La porunca lui Dumnezeu, un înger a luat sufletul celui care murise și l-a înălțat în lăcașurile cerești, unde i-a arătat multe palate frumoase și luminoase, dintre care unul era mai măreț și mai luminos decât toate celelalte, a cărui frumusețe este cu neputință a o descrie în cuvinte omenești. Și îngerul a zis către suflet: „În care dintre aceste palate voiești să viețuiești?”. Iar sufletul, privind spre cel mai frumos palat, a zis: „De îmi este îngăduit să petrec măcar într-un colț al acestui palat, nimic altceva nu mai poftesc”. Îngerul însă i-a răspuns:

„În acest palat nu poți să viețuiești, pentru că este al fratelui tău, pe care străinul Toma i l-a zidit cu aurul pe care l-a primit de la el”. Atunci sufletul a zis: „Rogu-te, dă-mi voie să mă duc la fratele meu pentru a cumpăra de la el acest palat, căci el nu știe cât este de frumos și, după ce îl voi plăti, iarăși mă voi întoarce aici”. Atunci îngerul a întors sufletul în trup, iar mortul a înviat și, deșteptându-se ca din somn, îi întreba pe cei care erau de față unde îi este fratele și îi ruga să îl cheme pe rege să vină la el.

Auzind regele că fratele său a înviat, s-a bucurat foarte mult și degrabă a alergat la el, iar acesta i-a spus: „Știi bine, frate, cât de mult mă iubești și cum ai plâns pentru mine, iar de ți-ar fi fost cu puțință să mă răscumperi de la moarte, ai fi dat pentru mine chiar și jumătate din regatul tău”. Regele i-a zis: „Adevăr ai grăit, așa este și nu poate fi altfel”. Apoi fratele său i-a spus: „Dacă mă iubești atât de mult, vreau să îmi oferi un dar și te rog să nu mă refuzi”. Regele a răspuns: „Tot ceea ce am îți dăruiesc ție, iubitul meu frate”, întărindu-și cu jurământ făgăduința făcută. Atunci fratele cel înviat a zis: „Te rog să îmi dăruiești palatul tău din împărăția cerurilor, iar eu îți ofer în schimb toată averea mea de pe pământ”. Auzind aceste cuvinte regele a fost foarte surprins, încât a amuțit.

După un timp regele l-a întrebat pe fratele său: „Cum de am eu un palat în cer?”, iar cel care fusese mort i-a zis: „Cu adevărat ai un palat în împărăția cerurilor cum nici nu-ți închipui și cum nu există vreunul pe pământ, iar acest frumos palat ți l-a zidit ție Toma, pe care tu îl ții în temniță. Eu l-am văzut și m-am minunat de frumusețea lui nespusă și am cerut să viețuiesc măcar într-un colț al lui, dar nu mi s-a dat voie. Îngerul care m-a purtat pe mine prin lăcașurile cerești mi-a spus că eu nu pot să petrec în acest palat, pentru că este al tău și ți l-a ridicat străinul Toma. Atunci eu l-am rugat pe înger să îmi dea voie să mă întorc pe pământ și să cumpăr de la tine acel palat, deci dacă mă iubești, dă-mi-l mie, și

tu ia în schimb toată averea mea”. Auzind aceste cuvinte, regele s-a bucurat de două lucruri, pentru revenirea la viață a fratelui său și pentru palatul care i s-a zidit în cer și i-a zis fratelui său: „Iubite frate, m-am jurat ție să-ți dăruiesc orice este sub stăpânirea mea pe pământ, dar palatul din cer nu ți l-am făgăduit, dar dacă vei voi, avem pe lângă noi același zidar, care poate să-ți ridice și ție un astfel de palat în împărăția cerurilor”.

Zicând acestea, regele și-a trimis îndată slujitorii în temniță, ca să-i scoată de acolo pe Sfântul Toma și pe Avan, negustorul care l-a adus pe acesta în regatul său. Și, alergând în întâmpinarea Apostolului, Gondofornes a căzut la picioarele lui, cerându-și iertare. Mulțumind lui Dumnezeu, Sfântul Toma a început să-i învețe pe amândoi frații credința în Domnul Hristos, iar ei, smerindu-se, au ascultat cu bucurie cuvintele lui. Petrecând o vreme cu ei, Apostolul i-a botezat și i-a învățat toată credința creștinească, apoi s-a dus prin cetățile și satele dimprejur, propovăduind Evanghelia împărăției lui Dumnezeu.

Iar cei doi frați, prin multe fapte de milostenie, și-au zidit palate nepieritoare în împărăția cerurilor.

Regele Gondofornes a făcut parte din dinastia indo-partă, a cărei stăpânire se întindea asupra teritoriilor din Afganistan, Seistan, Sind și Punjab, și a domnit în Punjabul de Apus, între anii 20-40 d.Hr. Descoperirile de la Taxila, unde s-au găsit monezi cu chipul acestui rege, confirmă veridicitatea istoriei Sfântului Apostol Toma, care l-a vizitat pe Gondofornes în jurul anului 40 d.Hr.

Mergând vestea că Sfântul Toma propovăduiește Evanghelia împărăției lui Dumnezeu în India, cei doi miri din Andrapole pe care i-a sfătuit să își păstreze fecioria au venit la el, iar Apostolul i-a învățat tainele credinței creștine, după care i-a botezat.

Revenind în țara lor, cei doi au început să răspândească învățătura cea mântuitoare a Domnului Hristos printre localnici,

aducându-l la credința cea adevărată și pe guvernatorul din Andrapole, care a crezut din toată inima în Mântuitorul lumii.

După o vreme tânărul, care se numea Dionisie, a ajuns episcop, iar mireasa lui cea nenuntită, pe nume Pelaghia, a suferit moarte martirică pentru credința în Domnul Hristos.

Pe când Apostolul Toma propovăduia Evanghelia împărăției lui Dumnezeu în India a sosit vremea ca Maica Domnului să se mute din această viață. Fiind înștiințați de Dumnezeu despre aceasta, toți Apostolii au venit la Ierusalim. După ce Preasfânta Născătoare de Dumnezeu și-a luat rămas bun de la ei și de la creștinii care erau de față, i-a binecuvântat pe toți și a adormit. Cu întristare mare, dar într-un alai impresionant, trupul Sfintei Fecioare Maria a fost așezat într-un mormânt de lângă grădina Ghetsimani.

Din rânduială dumnezeiască, Sfântul Apostol Toma a venit la Ierusalim pe norii cerului, însă a ajuns doar la trei zile după ce trupul Maicii Domnului fusese depus în mormânt.

Apostolul s-a întristat foarte mult pentru că nu a mai văzut-o în viață pe Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, pentru a-și lua rămas bun de la ea, și nici nu a petrecut-o pe ultimul drum, de aceea i-a rugat pe ceilalți Apostoli să-i deschidă mormântul, pentru a o vedea pentru ultima dată și să se mângâie. Deschizând mormântul, Sfinții Apostoli n-au mai aflat acolo trupul Sfintei Fecioare Maria, pentru că acesta fusese ridicat de Fiul ei la cer. Din înaltul cerului, Maica Domnului i-a aruncat Sfântului Apostol Toma acoperământul ei, ca o dovadă concretă și de netăgăduit că ea se află cu sufletul și cu trupul, alături de Fiul ei, în împărăția lui Dumnezeu.

După ce a petrecut un timp cu ceilalți Apostoli, întărindu-se unii pe alții în credință, Sfântul Toma a revenit în India.

Ajungând el la Meliapor, le-a vorbit locuitorilor cetății despre Domnul Hristos, iar aceștia au crezut în El. Dorind să-I

înalte biserică lui Dumnezeu, au vrut să folosească pentru aceasta un lemn foarte mare, însă o mulțime mare de oameni nu a reușit să-l urnească din loc. Au adus atunci câțiva elefanți, dar nici aceștia nu au putut mișca lemnul. În această situație, Sfântul Toma s-a rugat lui Dumnezeu și, prinzând lemnul cel mare și greu cu brâul său, l-a tras singur aproape doi kilometri, până la locul unde urma să fie ridicată biserica. Văzând această minune, cei care credeau deja în Domnul Hristos s-au întărit în credință, iar dintre păgâni mulți au cerut să fie botezați.

Pe când Sfântul Toma se afla într-o cetate, propovăduind cuvântul Evangheliei, din ispita vrăjmașului un preot idolatru și-a ucis singurul fiu și pentru a scăpa nepedepsit, a dat vina pe Apostol pentru uciderea tânărului. Auzind aceasta, locuitorii cetății au pus mâna pe Sfântul Toma, și l-au dus înaintea judecătorului. Apostolul a mărturisit că este acuzat pe nedrept, iar judecătorul a întrebat dacă se află în mulțime cineva care poate da mărturie despre nevinovăția străinului, însă nimeni nu i-a luat apărarea. Atunci Apostolul l-a rugat pe judecător să meargă împreună la locul unde era îngropat tânărul ucis, pentru a afla ce s-a petrecut cu el. Ducându-se cu toții la mormântul aceluia, Toma și-a ridicat ochii spre cer, și după ce s-a rugat lui Dumnezeu, a zis către cel mort: „În numele Domnului Iisus Hristos, îți poruncesc, tinere, să ne spui nouă cine te-a ucis?”. Și îndată mortul a grăit: „Tatăl meu m-a omorât”. Atunci mulțimile au exclamat: „Mare este Dumnezeul cel propovăduit de Toma!” și l-au eliberat pe Apostol. De spaimă, preotul idolatru a căzut singur în groapa săpată pentru Toma, care se afla lângă cea a fiului său, și a murit pe loc, iar mulți dintre cei ce erau de față au cerut să fie botezați de către Apostol.

După săvârșirea acestei minuni, Sfântul Toma s-a dus în hotarele Calamidiei, unde stăpînea regele Muzdie, și a început să-L propovăduiască pe Hristos, iar mulți dintre cei de acolo

au îmbrățișat credința creștină. Printre cei care au crezut în Domnul Hristos se număra și o femeie de neam bun, cu numele de Sindichia. Aceasta era rudenie cu Migdonia, cumnata regelui, care auzind cele istorisite de Sindichia despre Apostolul Toma, i-a zis: „Vreau și eu să-l văd pe omul care vorbește despre Dumnezeu cel adevărat și să-i ascult învățătura”. Sindichia i-a spus: „Dacă voiești într-adevăr să-l vezi și să-l ascuți pe Apostolul lui Dumnezeu, schimbă-ți hainele și îmbracă-te ca o femeie din popor, pentru a nu fi recunoscută și apoi vino cu mine”. Migdonia a făcut precum i s-a cerut și mergând împreună cu Sindichia, l-au aflat pe Apostolul Toma în mijlocul unei mulțimi de oameni simpli și săraci, cărora acesta le vorbea despre Mântuitorul lumii. Alăturându-se și ele acelor oameni, ascultau învățăturile Sfântului despre Domnul Hristos, despre judecata Lui, precum și despre împărăția lui Dumnezeu și despre iad.

Auzind toate acestea, Migdonia a fost pătrunsă la inimă și a crezut în Domnul Hristos. Apoi, întorcându-se acasă, se gândea neîncetat la cuvintele Apostolului și vorbea despre Mântuitorul cu Sindichia, rudenia ei, și se aprindea cu mai multă dragoste către Fiul lui Dumnezeu întrupat. Iar din acel moment ea a început a se îndepărta de cei necredincioși, ca de niște vrăjmași ai lui Dumnezeu și s-a ferit de discuțiile lor, de ospete și de toate desfătările lumești. De asemenea, Migdonia nu mai voia să se apropie ca o soție de bărbatul ei, încât a ajuns să aibă mare supărare cu el. Carizie, soțul Migdoniei, era dregător la curtea regală și bun prieten al regelui Muzdie, pe care l-a rugat să o trimită pe regina Tertiana, sora Migdoniei, la aceasta, pentru a o îndupleca să nu se mai îndepărteze de el, ca soție. Regina s-a dus la sora ei și a întrebat-o pentru ce nu i se mai supune soțului. Migdonia i-a răspuns: „Pentru că este păgân și vrăjmaș al lui Dumnezeu, iar eu sunt roaba lui Iisus Hristos, adevăratul Dumnezeu, și nu voiesc să fiu întinată de acest om necredincios

și necurat”. Tertiana a vrut să afle și ea cine este Iisus Hristos, iar Migdonia i-a vorbit despre propovăduirea Sfântului Apostol Toma și a învățat-o despre adevărata credință în Dumnezeu. Voind să cunoască mai cu de-amănuntul învățătura Domnului Hristos, Tertiana a dorit să-l vadă pe Apostolul Toma și să-i asculte propovăduirea. Sfătuindu-se cu Migdonia, regina a trimis în taină după Apostolul Toma, pe care l-a rugat să le vorbească despre Mântuitorul lumii. Ascultând cuvintele Apostolului, Tertiana a crezut în Iisus Hristos și cele două femei au cerut să fie botezate în numele Lui. După ce le-a curățat prin apa sfântului botez, Sfântul Toma le-a mai învățat să păzească poruncile lui Dumnezeu și să facă fapte bune. Iar ele, punând în inimile lor toate cele grăite de Apostol, au hotărât să-și închine întreaga viață lui Dumnezeu, trăind în curăție, fără să se mai apropie de bărbații lor, ca unii ce erau necredincioși.

Cu ajutorul lui Dumnezeu, Sfântul Toma a tămăduit numeroși bolnavi și a săvârșit multe minuni în regatul lui Muzdie, încât tot mai mulți credeau în Domnul Hristos, nu numai din poporul cel simplu, ci și de la curtea regală. Chiar și unul dintre fiii regelui, pe nume Azan, a îmbrățișat credința creștină și a fost botezat de Apostolul Toma.

Întorcându-se de la Migdonia, regina Tertiana își petrecea zilele și nopțile în rugăciune și post și nu se mai pleca dorinței bărbatului ei. Atunci regele, mirându-se de schimbarea soției sale, i-a zis lui Carizie, prietenul său: „Voind să-ți dobândesc pe femeia ta, am pierdut-o și pe a mea, care este acum mai rea decât a ta”. Iar regele și Carizie au cercetat cu de-amănuntul, pentru a cunoaște pricina înstrăinării soțiilor lor, și au aflat că un străin, pe nume Toma, care propovăduia credința în Iisus Hristos, le-a întors pe cele două de la petrecerea împreună cu ei. De asemenea, au mai aflat că și Azan, fiul regelui, dar și multe dintre căpetenii și dintre slugile casei regale și din poporul cel simplu, în număr

foarte mare, credeau în Domnul Hristos, datorită propovăduirii Apostolului Toma. Atunci regele s-a aprins de mânie asupra lui Toma și, prinzându-l, l-a aruncat în temniță.

Când Apostolul a fost adus înaintea regelui, pentru a fi judecat, acesta l-a întrebat: „Cine ești tu, rob sau liber?”, iar Toma i-a răspuns: „Sunt robul Aceluia asupra căruia tu nu ai stăpânire”. Regele i-a zis: „Văd că ești rob viclean și, fugind de la stăpânul tău, ai venit pe pământul acesta ca să răzvrătești poporul și să ne întorci soțiile împotriva noastră. Spune-mi, deci, cine este stăpânul tău?”. Apostolul i-a răspuns: „Stăpânul meu este Domnul cerului și al pământului, Dumnezeu și Făcătorul a toată făptura, Care m-a trimis să propovăduiesc numele Lui cel sfânt și să-i întorc pe oameni de la rătăcirea lor”. Regele i-a zis: „Renunță la vorbele tale cele viclene, amăgitorule, și ascultă porunca mea: După cum, prin amăgire, ai îndepărtat soțiile noastre ca să nu se mai unească cu noi, tot așa să le întorci înapoi la noi! Căci de nu vei face aceasta, ca soțiile noastre să fie cu noi în dragostea și în unirea de mai înainte, te voi pedepsi cumplit”. Apostolul i-a răspuns: „Nu se cade ca roabele lui Hristos să se unească cu bogații cei fără de lege; nici nu este cu dreptate ca femeile cele credincioase să fie necinstite de păgâni și necredincioși”.

Auzind acestea, regele Muzdie a poruncit slujitorilor lui să aducă niște plăci de fier înroșite în foc și l-a silit pe Apostol să stea cu picioarele goale pe ele. Când plăcile au fost aduse, deodată a ieșit apă de sub ele și le-a răcit. După aceea Apostolul a fost aruncat într-un cuptor cu foc și lăsat acolo toată noaptea, însă a doua zi a ieșit de acolo viu și nevătămat. Atunci Carizie l-a sfătuit pe rege, zicându-i: „Poruncește străinului să se închine și să aducă jertfă Soarelui, zeul nostru, pentru că în acest chip se va mânia pe el Dumnezeu lui, care îl păzește nevătămat”. La porunca regelui, Apostolul a fost dus înaintea idolului zeului Soare, pentru a i se închina, însă când Toma s-a rugat adevăratului

Dumnezeu idolul s-a topit ca ceara în fața Apostolului. Văzând această minune, creștinii de la curtea regelui s-au bucurat și mulți dintre cei ce erau de față, care nu auziseră despre Domnul Hristos, au crezut în El. Atunci Muzdie, mâniindu-se mai tare, se gândea cum să-l piardă pe Toma, dar temându-se de popor și de slugile sale care îmbrățișaseră credința creștină, a ieșit cu Apostolul din cetate, fiind urmat de ostașii săi, iar mulțimile adunate socoteau că regele vrea să vadă o minune săvârșită de el. După ce au mers împreună o bucată de drum, regele a poruncit la cinci dintre ostași să-l ducă pe Toma în muntele din apropiere, unde să-l străpungă cu sulițele, iar el s-a dus în cetatea Axium. Azan, fiul regelui, și Sifor, un bărbat de neam bun, care și el fusese botezat de Apostol, înțelegând ceea ce avea să se întâmple, au alergat după Sfântul Toma și, ajungându-l din urmă, plângeau pentru el. Apostolul le-a cerut ostașilor să-i îngăduie să se roage, și înălțând rugăciuni către Dumnezeu, l-a hirotonit preot pe Sifor și diacon pe Azan, poruncindu-le să aibă grijă de cei din cetate care credeau în Domnul Hristos și să se sânguiască mereu să sporească numărul lor.

Ajungând în muntele despre care le poruncise regele, cei cinci ostași l-au străpuns toți deodată cu sulițele pe Sfântul Toma, care și-a încredințat sufletul în mâinile lui Dumnezeu.

Sifor și Azan au plâns mult pentru Toma și i-au îngropat trupul cu mare cinste. Pe când cei doi ședeau lângă mormântul Apostolului și se tânguiau, acesta li s-a arătat, poruncindu-le să meargă în cetate și să întărească în credință pe cei ce credeau în Domnul Hristos. Împlinind porunca Sfântului Apostol Toma, învățătorul lor, Sifor și Azan s-au dus în cetate, i-au mângâiat pe creștinii de acolo pentru moartea Sfântului, și au purtat grijă cu înțelepciune de Biserica lui Hristos.

Regele Muzdie și Carizie au încercat în zadar să se apropie de Tertiană și Migdonia, soțiile lor, dar nu au reușit. Înțelegând

că acestea nu vor să li se supună cu niciun chip, le-au lăsat să viețuiască după voia lor, iar ele și-au petrecut viața în post, rugăciune și fapte bune, slujind lui Dumnezeu ziua și noaptea, și aducând mult folos Bisericii prin viața lor cea îmbunătățită.

După câțiva ani de la martirizarea Sfântului Apostol Toma, un diavol a pus stăpânire pe unul dintre fiii lui Muzdie, chinându-l cumplit, și nimeni nu putea să-l alunge. Regele s-a mâhnit pentru fiul său și a hotărât să caute și să găsească mormântul Sfântului Apostol Toma, pentru a lua un os din moaștele lui, pe care să-l lege de gâtul fiului său, ca să fugă demonul de la acesta, căci auzise că Sfântul Toma a izgonit mulțime de diavoli.

Când regele voia să facă acest lucru, Sfântul Toma i s-a arătat în vis, zicându-i: „Pe când eram în viață nu m-ai ascultat. Oare acum, cauți ajutor de la un mort? Dar dacă vei avea credință, Domnul meu Iisus Hristos îți va fi milostiv”.

Cuvintele Sfântului Apostol Toma l-au făcut pe rege să dorească și mai mult să-i găsească mormântul. Căutându-l în muntele de lângă cetate, unde le poruncise ostașilor să îl străpungă cu sulițele, Muzdie a descoperit mormântul, dar moaștele sfântului nu le-a aflat îngropate acolo, pentru că unii creștini evlavioși din cetate le-au luat pe ascuns și le-au dus în Mesopotamia. Atunci regele a luat pământ din mormântul Apostolului și l-a pus pe pieptul fiului său, zicând: „Doamne, Iisuse Hristoase, dacă îmi vei tămădui fiul, prin rugăciunile Apostolului Tău, Toma, eu voi crede în Tine”. Și îndată duhul cel necurat a ieșit din fiul său, care s-a făcut sănătos.

În urma acestei minuni Muzdie a crezut în Domnul Hristos și a fost botezat de preotul Sifor, împreună cu toți dregătorii săi.

Convertirea regelui a provocat mare bucurie între creștinii din regat, care au dărâmat toți idolii, ridicând biserici în locul vechilor temple păgâne, iar credința în Dumnezeu cel adevărat a sporit.

Pe locul în care a fost îngropat Sfântul Apostol Toma a fost ridicată o biserică închinată acestuia.

După botez regele s-a căit pentru păcatele sale și stăruia neconținut în rugăciuni, iar preotul Sifor le zicea tuturor: „Rugați-vă pentru regele nostru Muzdie, ca să câștige milă de la Domnul nostru Iisus Hristos și să primească iertare pentru păcatele sale”.

În călătoriile sale de răspândire a cuvântului lui Dumnezeu, Sfântul Apostol Toma a parcurs în sens invers drumul străbătut de cei trei magi, Gașpar, Melchior și Baltazar, care au venit din Orientul Îndepărtat până în Betleemul Iudeii, pentru a se închina Pruncului Iisus, Căruia I-au adus daruri de aur, smirnă și tămâie.

Conform tradiției bisericești și informațiilor istorice, Sfântul Apostol Toma a propovăduit Evanghelia împărăției lui Dumnezeu până în insula Taprobana (Sri Lanka ori Sumatra de astăzi, ambele situate în Sud-Estul Indiei) și a fost martirizat la Calamina (Mylapore), lângă Madras, în India, la o distanță de aproximativ 5.000 de kilometri de Ierusalim, de unde și-a început activitatea de răspândire a cuvântului lui Dumnezeu în lume.

În India există și astăzi peștera în care Sfântul Toma și-a petrecut ultimii ani ai vieții, precum și stânca în care sunt imprimate urmele mâinii și ale piciorului Apostolului lui Hristos.

Muntele pe care a fost martirizat Sfântul Apostol Toma poartă numele de „Muntele Sfântului Toma”.

Tot în India există o cruce de piatră, despre care se spune că a fost cioplită de Sfântul Apostol Toma. Urmele de sânge de pe aceasta nu dispar niciodată, oricât ar fi spălată și curățată, iar în anumite momente crucea a sângerat în văzul tuturor celor de față.

Sfântul Apostol Toma este pomenit în calendarul creștin în ziua de 6 octombrie, când s-a mutat din această viață trecătoare în împărăția lui Dumnezeu, dar Biserica i-a dedicat și prima

duminică după Paști, în care Domnul Hristos Cel înviat i s-a arătat și l-a invitat să-I atingă mâinile și coasta.

O parte din moaștele Sfântului Apostol Toma se păstrează la Mănăstirea Filotheu din Sfântul Munte Athos, alta în biserica închinată Sfântului Toma din Ortona, Italia, iar capul Apostolului se găsește în Mănăstirea Sfântul Ioan Teologul din Insula Patmos, în Grecia.

În icoane, Sfântul Toma este reprezentat în genunchi sau în picioare, în fața Mântuitorului, Căruia îi atinge coasta. Întrucât Apostolul le-a zis lui Avan și Gondofornes că este zidar, în anumite icoane este înfățișat cu o riglă și un echer în mână.

În evul mediu Sfântul Apostol Toma era considerat patronul arhitecților și al breslelor zidarilor și pietrarilor.

Sfântului Apostol Toma i-au fost atribuite mai multe cărți apocrife, în sensul că anumiți autori, care au trăit câteva secole mai târziu decât Apostolul lui Hristos, le-au pus în circulație sub numele lui, pentru ca acestea să se bucure de mai multă autoritate.

Cea mai cunoscută dintre aceste apocrife este „Evanghelia după Toma”. Textul acestei cărți a fost scris în limba greacă, în jurul anului 150. Din textul original s-a păstrat un fragment, care a fost descoperit la Oxyrhyncus, în Egiptul Superior. În anul 1945 a fost descoperită la Nag Hammadi, tot în Egipt, versiunea integrală a Evangheliei amintite, în traducere coptă. Această traducere a fost realizată în jurul anului 400.

Altă scriere atribuită Apostolului care a propovăduit Evanghelia împărăției lui Dumnezeu în India este: „Cartea lui Toma Atletul”. Aceasta a fost descoperită în 1945, în colecția de scrieri gnostice de la Nag Hammadi, în Egiptul Superior. Existența acestei scrieri nu este atestată în literatura creștină primară. Data apariției acestei cărți este plasată în prima parte a secolului al IV-lea.

Aceluiași Apostol i-a fost atribuită și scrierea „Apocalipsa lui Toma”, care a fost descoperită în secolul al XX-lea, și care înainte era cunoscută doar fragmentar.

O altă carte apocrifă apărută sub numele Apostolului socotit necredincios este și „Evangelhia copilăriei după Toma”.

Prețuirea de care se bucură Sfântul Apostol Toma în lumea creștină o constatăm în aceea că anumite localități și insule îi poartă numele. Astfel, un oraș „Sfântul Toma” există, după cum era și firesc, în Bangalore, India, altul în Statul Dakota de Nord, din Statele Unite ale Americii, un oraș cu același nume întâlnim în provincia Ontario, din Canada, iar în Grecia există mai multe sate numite „Sfântul Toma”. O insulă din Marea Caraibelor, care aparține de Statele Unite ale Americii, se numește „Sfântul Toma”, iar la aproximativ 250 de kilometri de coasta de Vest a Africii, pe linia ecuatorului, în Golful Guineii, întâlnim insula Sao Tome (Sfântul Toma), fostă colonie portugheză, a cărei capitală poartă același nume.

De asemenea, mănăstiri închinat Sfântului Apostol Toma există în Kappadu (India), Dublin (Irlanda), Brno (Cehia), Oaxaca (Mexic) etc., numeroase biserici din întreaga lume îl au ca protector pe acest Apostol și mulți creștini îi poartă numele.

Cunoscând faptele minunate ale Sfântului Apostol Toma, să îl avem ca model de viațuire creștină și să îl rugăm să mijlocească pentru noi înaintea Bunului Dumnezeu, pentru a ne ajuta să biruim ispitele și încercările vieții, ca să ajungem și noi în împărăția cerurilor.

Iubiți credincioși,

Am revenit cu drag în biserica dumneavoastră și mă bucur să văd că lucrările de pictură au avansat, că s-a amenajat parcarea laterală și că s-a reușit asfaltarea drumului din fața bisericii.

În toate aceste frumoase realizări se vede hărnicia Părintelui Paroh Ionuț Pop și jertfelnicia dumneavoastră, a credincioșilor din această parohie, pentru care vă felicit din inimă. Fiți convinși că dacă oferiți pentru Biserica lui Dumnezeu, mai mult sau mai puțin, fiecare după posibilități, nu faceți altceva decât să vă gătiți un locaș în împărăția cerurilor, asemenea regelui Gondofornes, despre care v-am vorbit, cu deosebirea că dumneavoastră sunteți conștienți de importanța donațiilor pe care le faceți. Bunul Dumnezeu să vă răsplătească jertfa înșutit și înmiit, atât în această viață, cât și în veșnicie.

Întrucât familia Părintelui Paroh a sosit cu un membru, în continuare vom săvârși Taina Sfântului Botez pentru pruncul Bogdan Nicolae, al cărui al doilea prenume a fost preluat de la „Sfântul Nicolae”, ocrotitorul bisericii și al parohiei dumneavoastră.

În limba slavonă „Bogdan” înseamnă „darul lui Dumnezeu” sau „dăruit de Dumnezeu”, echivalentul lui „Teodor” din limba greacă, în timp ce „Nicolae” se traduce din grecește prin: „victoria poporului”. Dacă asociem cele două nume înțelegem că: „victoria poporului este darul lui Dumnezeu”.

Bunul Dumnezeu să primească sfintele rugăciuni și să își reverse asupra dumneavoastră darurile Sale cele îmbelșugate.

Amin

Duminica a 3-a după Paști
(a mironosițelor)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

Hristos a înviat!

„În vremea aceea a venit Iosif cel din Arimateea, sfetnic ales, care aștepta și el împărăția lui Dumnezeu, și, îndrăznind, a intrat la Pilat și a cerut trupul lui Iisus. Iar Pilat s-a mirat că a și murit și, chemând pe sutaș, l-a întrebat dacă a murit de mult. Și aflând de la sutaș, i-a dăruit lui Iosif trupul mort. Și Iosif, cumpărând giulgiu și coborându-L de pe cruce, L-a înfășurat în giulgiu și L-a pus într-un mormânt care era săpat în stâncă, și a prăvălit o piatră la ușa mormântului. Iar Maria Magdalena și Maria, mama lui Iosif, priveau unde L-au pus. Și după ce a trecut ziua sâmbetei, Maria Magdalena, Maria, mama lui Iacov, și Salomeea au cumpărat mirosmă, ca să vină să-L unșă. Și dis-de-dimineată, în prima zi a săptămânii, pe când răsărea soarele, au venit la mormânt. Și ziceau între ele: «Cine ne va prăvăli nouă piatra de la ușa mormântului?». Dar, ridicându-și ochii, au văzut că piatra, care era foarte mare, fusese răsturnată. Și, intrând în mormânt, au văzut un tânăr șezând în partea dreaptă, îmbrăcat în veșmânt alb, și s-au înspăimântat. Iar el le-a zis: «Nu vă înspăimântați! Pe Iisus Nazarineanul Îl căutați, pe Cel răstignit? A înviat! Nu este aici. Iată locul unde L-au pus. Dar mergeți și spuneți-le ucenicilor Lui și lui Petru că va merge mai înainte de voi în Galileea; acolo îl veți vedea, după cum v-a spus». Și ieșind, au fugit de

la mormânt, că erau cuprinse de frică și de uimire, și n-au spus nimănui nimic, căci se temeau” (Marcu 15,43-47 și 16,1-8).

„În Duminica a 3-a după Sfintele Paști, numită și Duminica Femeilor Mironosițe, prăznuim, potrivit sinaxarului din Penticostar, pomenirea femeilor purtătoare de miruri de mare preț care s-au dus la mormântul Domnului Hristos pentru a-I unge trupul mort, dar, pe neașteptate, află de la înger că El a înviat, iar ele devin vestitoare ale învierii Sale din morți. Tot în această duminică se face pomenirea lui Iosif cel cu bun chip, sau de neam nobil, și a lui Nicodim, care au îngropat trupul mort al Mântuitorului”¹.

Un ierarh al Bisericii a întrebat retoric: „Putem noi spune că, puși în fața înfrângerii Domnului Hristos, am putea ieși în față să zicem: «Eu sunt unul dintre ucenicii Lui, deși atunci când nu era niciun pericol am stat ascuns, am fost șovăitor, nesigur, punându-mi întrebări și punându-I întrebări?». Este vreunul dintre noi Iosif din Arimateea, este vreunul Nicodim sau putem spune că suntem asemenea acestor femei mironosițe, pe care nici înfrângerea, nici moartea Mântuitorului nu au putut să le înstrăineze de El?”².

În pericopa evanghelică a Sfintei Liturghii de astăzi citim că: „În vremea aceea a venit Iosif cel din Arimateea, șefnic ales, care aștepta și el împărăția lui Dumnezeu, și, îndrăznind, a intrat la Pilat și a cerut trupul lui Iisus”.

Iosif menționat de către Sfântul Evanghelist Marcu era originar „din Arimateea sau Ramataim, în muntele Efraim, de unde a mai ieșit cineva de seamă: prorocul Samuel (I Regi

¹ **Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române**, *Evanghelia slavei lui Hristos. Predici la duminicile de peste an*, Editura Basilica, București, 2016, p. 29.

² **Mitropolitul Antonie de Suroj**, *Cuvântări la duminici și sărbători*, traducere din limba engleză de Pr. Ioan-Lucian Radu, Editura Doxologia, Iași, 2020, p. 28.

1,19-20). Acest Iosif este pomenit de toți cei patru Evangheliști, și anume în legătură cu îngroparea Domnului Hristos. Dacă Sfântul Matei afirmă că acesta era «*un om bogat, ucenic al lui Iisus*» (Matei 27,57), Sfântul Marcu scrie că era «*sfetnic ales*», autorul Evangheliei a treia menționează că era «*sfetnic bun și drept*» (Luca 23,50), iar Sfântul Ioan afirmă că era «*ucenic al lui Iisus, dar într-ascuns, de frica iudeilor*» (Ioan 19,38)¹.

Conform tradiției Bisericii, Iosif din Arimateea a fost un membru de vază al sinedriului iudeilor. După ce Mântuitorul a fost arestat în grădina Ghetsimani, interogată de arhieriei Anna și Caiafa și Și-a petrecut noaptea în temnița din Ierusalim, vineri „*dimineața arhieriei au ținut sfat cu bătrânii, cu cărturarilor și cu tot sinedriul; și după ce L-au legat pe Iisus, L-au dus și i L-au predat lui Pilat*” (Marcu 15,1), însă Iosif „*nu se învoise cu sfatul și cu fapta lor*” (Luca 23,51).

În antichitate execuția unui condamnat la moarte prin răstignire nu marca momentul final al umilințelor sale, întrucât adeseori trupurile celor răstigniți erau lăsate să se descompună pe cruce sau să fie sfâșiate de colții câinilor vagabonzi sau ai fiarelor sălbatice, ori de ghearele și de ciocurile ascuțite ale unor păsări de pradă hămesite de foame. De această dată însă, fiindcă urmau Paștile evreiești, „*iudeii l-au rugat pe Pilat să zdrobească fluierile picioarelor celor trei răstigniți și să-i ridice, ca să nu rămână trupurile sâmbăta pe cruce, căci era mare ziua acelei sâmbete. Deci au venit ostașii și au zdrobit fluierile celui dintâi și pe ale celuiilalt, care erau răstigniți împreună cu Iisus. Dar venind la Iisus, dacă au văzut că deja murise, nu l-au zdrobit fluierile, ci unul din ostași l-a împuns coasta cu sulița și îndată a ieșit sânge și apă*” (Ioan 19,31-34).

¹ **Sfântul Nicolae Velimirovici**, *Predici*, în românește: Anca Sârbulescu, Editura Ileana, București, 2006, p. 239.

Palestina a fost cucerită în anul 63 î.Hr. de trupele romane conduse de generalul Pompei, iar Ponțiu Pilat a fost cel de-al cincilea prefect al Iudeii, fiind numit în această funcție în anul 26 d.Hr. de către împăratul Tiberiu (14-37 d.Hr.).

Întrucât se știa că uneori romanii le acordau rudelor sau apropiaților celor răstigniți trupurile moarte pentru a le face o înmormântare corespunzătoare, Iosif din Arimateea i-a cerut guvernatorului roman trupul Domnului Hristos.

„Atunci când în ochii tuturor Mântuitorul părea învins, când biruința era de partea vrăjmașilor Lui, fiindcă El era mort și trebuia să fie înmormântat, credințioșia lui Iosif din Arimateea față de Cel care îl învățase cuvintele vieții s-a făcut văzută. El s-a dus cu îndrăzneală la Pilat și i-a cerut trupul Domnului Hristos pentru a-l putea înmormânta cu cinste. În timpul vieții Mântuitorului, Iosif Îl ascultase cu o minte șovăitoare, dar deschisă. Când însă Învățătorul a murit, credința lui Iosif a ieșit la iveală”¹.

„Iosif din Arimateea a înfruntat o primejdie mare arătându-se preocupat de trupul Domnului Hristos, într-o vreme în care cei care Îi erau ucenici pe față fugiseră și se risipiseră și când lupii evreiești, odată ce ucisese păstorul, se puteau oricând năpusti asupra turmei”².

Auzind ce îi cere Iosif din Arimateea, „*Pilat s-a mirat că Iisus a și murit și, chemând pe sutaș, l-a întrebat dacă a murit de mult. Și aflând de la sutaș, a dăruit lui Iosif trupul mort*”.

Răstignirea producea o moarte lungă și chinuitoare, supliciu îndurat de o persoană crucificată durând de la câteva ore, până la câteva zile, în funcție de starea sa de sănătate, de vârstă și de condițiile în care avea loc răstignirea.

¹ **Mitropolitul Antonie de Suroj**, *Op. cit.*, p. 26.

² **Sfântul Nicolae Velimirovici**, *Op. cit.*, pp. 239-240.

Agonia Domnului Hristos pe cruce a durat șase ore, de la nouă dimineața până la trei după amiaza. Întrucât la vremea respectivă Ponțiu Pilat ocupa funcția de prefect al Iudeii de aproximativ șapte ani, cunoștea cât dura de obicei supliciul unui răstignit, de aceea s-a mirat când a auzit că Mântuitorul, Care era un bărbat tânăr și sănătos, a murit pe cruce după numai șase ore de chin.

„Și Iosif, cumpărând giulgiu și coborând de pe cruce trupul lui Iisus, L-a înfășurat în giulgiu și L-a pus într-un mormânt care era săpat în stâncă, și a prăvălit o piatră la ușa mormântului”.

Dacă la nașterea Pruncului Iisus și în copilăria Acestuia I-a purtat de grijă Dreptul Iosif, logodnicul Sfintei Fecioare Maria, după moartea pe cruce a Mântuitorului tot un bărbat cu numele Iosif s-a îngrijit de înmormântarea trupului Acestuia.

Evreii respectau cu strictețe ziua de odihnă ori sabbatul, care începea vineri seara. Când Iosif din Arimateea a intrat la Pilat deja se însera (Marcu 15,42), de aceea nu era suficient timp pentru a pregăti trupul Domnului Hristos pentru îngropare după toată rânduiala, mai ales că în seara aceea evreii serbau Paștile. În această situație, Iosif a apucat să cumpere doar giulgiul în care trebuia înfășurat trupul Mântuitorului și l-a rugat pe un apropiat al său, numit Nicodim, să procure miresmele necesare pentru înmormântare. *„Și a venit Nicodim, cel care venise la Iisus mai înainte noaptea, aducând ca la o sută de litre de amestec de smirnă și aloe. Deci ei au luat trupul lui Iisus și l-au înfășurat în giulgiu cu miresme, așa cum este obiceiul de îngropare la iudei. Iar în locul unde a fost răstignit Iisus era o grădină, iar în grădină un mormânt nou, în care nimeni niciodată nu mai fusese pus. Așadar, din pricina vinerii iudeilor, de aceea L-au pus pe Iisus acolo, că mormântul era aproape”* (Ioan 19,39-42).

În vechime, trupurile evreilor decedați nu erau depuse în sicrie, ca și la noi, ci erau unse cu miresme, care aveau rolul de a

acoperi mirosurile de la descompunere, după care erau înfășurate într-o pânză numită giulgiu și așezate în morminte, acestea fiind „săpate orizontal în stânci, iar nu în adâncime, ca și astăzi, și erau astupate cu pietre mari ce puteau fi înlăturate în caz de nevoie”¹.

„Iar Maria Magdalena și Maria, mama lui Iosif, priveau unde au pus trupul lui Iisus”.

Iosif și Nicodim nu au avut timp să procure toate miresmele necesare pentru îngropare și giulgiul, de aceea două dintre femeile mironosițe sau, probabil mai multe dintre ele, dar care nu sunt menționate nominal, au privit cu luare aminte la tot ceea ce au făcut cei doi bărbați, pentru a reveni când se va putea și a completa ritualul de înmormântare prescris de legea iudaică.

În lucrarea lui Iosif din Arimateea se vede purtarea de grijă a lui Dumnezeu, pentru că acest bărbat influent și curajos nu doar că a cerut și a primit de la Pilat trupul Domnului Hristos, dar fiind bogat, el și-a permis să pregătească cele necesare unei înmormântări decente și, ce este mai important, el avea un mormânt nou la doar câțiva pași de locul în care fusese răstignit Mântuitorul lumii, cu toate că marea majoritate a evreilor din Ierusalim și împrejurimi se înmormântau în Valea lui Iosafat, unde ei considerau că va avea loc judecarea lumii de către Dumnezeu, conform afirmației făcute de Domnul prin gura prorocului Ioil: *„Voi strânge toate neamurile și le voi coborî în valea lui Iosafat și acolo Mă voi judeca cu ele pentru poporul Meu și pentru Israel, moștenirea Mea, pe care au împrăștiat-o prin neamuri și țara Mea au împărțit-o. Să se ridice toate neamurile și să se urce în valea lui Iosafat, că Eu acolo voi șede să judec toate neamurile dimprejur”* (Ioil 4,2 și 4,12).

Ținând cont de cele relatate până acum, dar și de faptul că evreii i-au cerut lui Ponțiu Pilat să străjuiască mormântul

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Tâlcuri noi la texte vechi**, Sibiu, 1989, p. 108.

Domnului Hristos, Sfântul Nicolae Velimirovici a afirmat: „Mormânt nou, pecetluit, piatră grea la intrare și pază, ce să însemne toate acestea? Sunt măsuri rânduite prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu, ca să se închidă gura necredincioșilor care ar spune fie că Domnul Hristos n-a murit, fie că n-a înviat, fie că trupul Său a fost furat. Dacă Iosif n-ar fi cerut de la Pilat trupul mort, dacă sutașul însărcinat cu paza n-ar fi confirmat faptul că Mântuitorul a murit, dacă trupul lui Hristos nu ar fi fost îngropat și piatra pecetluită, de față fiind și prietenii și dușmanii Lui, s-ar fi aflat cineva să spună că de fapt Domnul Hristos n-a murit, că era doar în comă și Și-a venit mai apoi în fire (cum au afirmat de curând Friedrich Schleiermacher și alți protestanți). Dacă mormântul n-ar fi fost astupat cu o piatră mare, dacă n-ar fi fost pecetluit și dacă n-ar fi fost străjuit, s-ar fi spus iarăși că Hristos a murit și a fost îngropat, dar trupul I-a fost furat din mormânt de ucenici. Iar dacă mormântul n-ar fi fost nou, cine știe dacă n-ar fi ieșit vorba că nu Domnul Hristos a înviat, ci altcineva îngropat acolo mai înainte. Astfel, toate măsurile pe care le-au luat iudeii ca să ascundă adevărul au slujit, prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu, la întărirea lui”¹.

„Și după ce a trecut ziua sâmbetei, Maria Magdalena, Maria, mama lui Iacov, și Salomeea au cumpărat miresme, ca să vină să ungă trupul lui Iisus”.

„Dacă înmormântarea trupului Domnului Hristos a fost realizată în grabă de către Iosif și Nicodim, datorită sosirii sabatului, femeile mironosițe au venit dis-de-dimineată după încheierea sărbătorii pentru a duce la bun sfârșit ritualul de înmormântare, ca un ultim omagiu față de Mântuitorul și ca o ultimă consolare pentru inimile lor rănite”².

¹ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, pp. 240-241.

² Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Evanghelia astăzi*, Editura Filocalia, Roman, 2019, pp. 21-22.

„Troparul glasului al IV-lea le numește pe femeile mironosițe «ucenițele Domnului». Este un titlu care li se cuvine pe drept, pentru fidelitatea lor față de Învățătorul, o fidelitate nu numai până la moarte, ci chiar și dincolo de moarte. Sfântul Simeon Noul Teolog zice că adevăratul ucenic nu se leapădă de învățătorul și părintele său duhovnicesc chiar dacă acesta ar fi hulit și prigonit de toată lumea. Ucenicul are datoria de a-l apăra cu toată puterea sa; iar atunci când, murind învățătorul în urma prigoanei, nu-i mai poate sluji în alt fel, să-i facă o îngropare cuviincioasă”¹.

„Mulți au mers după Domnul Hristos atâta vreme cât El le apărea drept un făcător de minuni ca nimeni altul. Mulți erau gata să-I devină ucenici atâta vreme cât El era personajul cel mai popular și a Căruia faimă trecea chiar dincolo de hotarele Țării Sfinte. Mulți Îl vor fi căutat după ce au auzit că a înviat din morți. Femeile mironosițe însă au fost alături de El când era răstignit și batjocorit pe cruce și L-au căutat atunci când nu-L știau decât ca pe răstignitul lepădat, batjocorit și disprețuit de toți, mort pe crucea infamă a făcătorilor de rele. Ele au fost prezente la punerea Lui în mormânt, în graba dinaintea sâmbetei. Și, socotind că, tocmai datorită acestei grabe, trupului pus în mormânt nu i s-au făcut toate cele convenite - și mai ales tot ceea ce le poruncea dragostea lor nemărginită - îndată ce opreliștea sabatului a încetat, ele au cumpărat miresmele convenite și, dis-de-diminează, biruindu-și frica, s-au dus la mormântul Mântuitorului. Nu știau prea bine cum se vor descurca. Ce vor spune și ce vor face în fața străjerilor puși de sinedriști să păzească mormântul cu strășnicie. Cum vor putea să rostogolească piatra grea de pe ușa mormântului.

¹ **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc**, *Lumina Evangheliei. Exegeze la Evangheliile duminicale*, Editura Agnos, Sibiu, 2016, p. 33.

Iubirea însă nu cunoaște frica, fiindcă ea „*toate le crede, toate le nădăjduiește*” (I Corinteni 13,7)¹.

Cine erau de fapt femeile mironosițe? Acestea „*Îl urmaseră pe Iisus din Galileea, slujindu-I din avutul lor și s-au suit cu El la Ierusalim*” (Matei 27,55; Luca 8,3 și Marcu 15,41). „Aceste femei au rămas lângă crucea Domnului Hristos până în momentul în care El a murit. Prin urmare, ele au fost mai curajoase și mai devotate în slujirea Mântuitorului decât Sfinții Apostoli în ultimele Sale clipe de viață, și, chiar și după aceea”².

În Sfânta Scriptură nu este menționat termenul de femei mironosițe. „Etimologic, cuvântul mironosiță provine din compusul slav: «mira», care înseamnă «mir» și «nositi», tradus prin «a purta», care are echivalentul grecescului «μυροφόρα» (mirofora) înseamnă «purtătoare de mir»³, aceasta fiind o denumire acordată în tradiția Bisericii ucenicilor Domnului Hristos, care însă „spune mult prea puțin vizavi de devotamentul pe care acestea l-au arătat Învățătorului lor”⁴.

Evreii utilizau aceste miruri, miresme sau substanțe aromate la înmormântare „pentru a acoperi sau măcar a atenua mirosul trupului aflat în descompunere, cel puțin pentru perioada în care cei dragi veneau la mormânt, într-o ultimă încercare de păstrare a comuniunii de dragoste și a legăturilor sufletești tăiate prin moarte”⁵.

¹ **Ibidem**, pp. 34-35.

² **Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană**, *Evanghelia lui Iisus. Misiunea cuvântului*, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2015, p. 46.

³ **Pr. Lect. Univ. Dr. Grigore Dinu Moș**, *Predică la Duminica a 3-a după Învierea Domnului - a sfințelor femei mironosițe*, publicată în volumul: „*Cuvântul Tău este adevărul*”. *Predici ale teologilor clujeni la Triod și Penticostar*, vol. II, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2015, p. 129.

⁴ **Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană**, *Op. cit.*, p. 46.

⁵ **Antonie Plămădeală**, *Mitropolitul Ardealului*, *Op. cit.*, p. 109.

„Din Noul Testament cunoaștem numele unor femei mironosițe, și anume: Maria Magdalena, Maria, mama lui Iacov și a lui Iosif ori Iosie (numită și Maria lui Cleopa), Salomeea, Ioana, soția lui Huza, un dregător al regelui Irod, Suzana, iar sinaxarul sărbătorii le adaugă și pe Maria și Marta, surorile lui Lazăr, care L-au ajutat pe Mântuitorul și pe Sfinții Apostoli în lucrarea lor sfântă de propovăduire a Evangheliei”¹.

„Maria Magdalena a fost femeia din care Domnul Hristos a scos șapte demoni (Marcu 16,9), până la întâlnirea cu Mântuitorul fiind stăpânită, așadar, de duhuri necurate și ducând o viață păcătoasă. Originară din localitatea Magdala, nu departe de Capernaum, ea fusese căsătorită de mai multe ori, alunecând pe panta păcatului, precum piatra se rostogolește pe panta muntelui. Dar piatra se oprește, totuși, undeva. Așa a fost și cu viața Mariei Magdalena. Tâlcuitorii biblici spun că ea ar fi fost «femeia păcătoasă» care a spălat picioarele Domnului Hristos cu lacrimi în casa lui Simon Fariseul, din Capernaum (Luca 7,36-48). Ei i-ar fi adresat Mântuitorul cuvintele «*Iertate îți sunt păcatele!*» (Luca 7,48). Din această clipă Maria a devenit, astfel, alături de alte femei cucernice, deosebit de atașată de Cel care o vindecase și îi redase demnitatea vieții. Ea L-a urmat îndeaproape, iar evangheliștii au menționat răsplata pe care Domnul Hristos i-a oferit-o pentru râvna ei deosebită, fiind prima care s-a învrednicit să-L vadă după înviere. A devenit, apoi, o propovăduitoare neobosită a învierii, vestind întâi Apostolilor, apoi altora, nemenționați în Evanghelii, dar pomeniți în tradiții demne de crezare”².

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Op. cit.*, p. 36.

² Pr. Prof. Dr. Vasile Gordon, *Mergând, învățați...*, *Predici pentru toate duminicile și sărbătorile de peste an*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2006, p. 72.

„În tradiția Bisericii noastre se spune că după învierea Domnului Hristos din morți, Maria Magdalena ar fi mers, împreună cu Maica Domnului și cu Sfântul Evanghelist Ioan la Efes, unde, după o viață dedicată contemplației și propovăduirii cuvântului lui Dumnezeu, a murit. Biserica o pomenește în ziua de 22 iulie. Mâna dreaptă a sfintei se păstrează în Sfântul Munte Athos, la Mănăstirea Simonopetra. Ceea ce uimește este faptul că aceasta are permanent temperatura corpului uman”¹.

În perioada 21 aprilie - 1 mai 1995 am efectuat un pelerinaj în Sfântul Munte Athos, împreună cu trei studenți de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca. Atunci mi-am notat în jurnalul meu, pe care l-am publicat ulterior: „În 26 aprilie, în jurul prânzului, am ajuns la Mănăstirea Simonopetra. Printre alte sfinte moaște, aici se păstrează palma dreaptă a Sfintei Maria Magdalena, care are temperatura corpului uman în viață. Nu ne-a spus acest lucru părintele care ne-a lăsat să ne închinăm, ci am simțit noi. Eu am sărutat palma Sfintei și am atins-o cu degetele, iar după ce s-au închinat tinerii de la Cluj care mă însoțesc, am sărutat-o și am atins-o din nou, pentru a mă convinge pe deplin. Cei trei mi-au confirmat și ei că era caldă”².

Maria lui Cleopa, după cum i-o spune și numele, era soția lui Cleopa, cel care a călătorit împreună cu Luca spre Emaus, iar pe cale li S-a alăturat Domnul Hristos cel înviat, fără ca aceștia să Îl recunoască, decât după frângerea pâinii.

Conform tradiției bisericești, Maria lui Cleopa era fie sora dreptului Iosif, logodnicul Sfintei Fecioare Maria, fie Cleopa, soțul ei, era fratele dreptului Iosif.

¹ **Calinic Botoșăneanul**, *Penticostarul - Cincizecimea Învierii*, Editura Doxologia, Iași, 2011, pp. 70-71.

² **Petroniu Florea**, „*Tinere, dă-mi inima ta!*”, Editura Episcopiei Sălajului „Credință și viață în Hristos”, Zalău, 2017, pp. 191-192.

Cleopa și Maria aveau împreună doi fii: pe Iacov și pe Iosif, de aceea Maria lui Cleopa mai este menționată în paginile Noului Testament și drept „Maria, mama lui Iacov”.

„Salomeea era soția lui Zevedeu și mama Apostolilor Iacov și Ioan”¹. „Remarcabilă rămâne îndrăzneala ei de a-i fi cerut Domnului Hristos favorul pentru fiii săi, ca unul să stea de-a dreapta și celălalt de-a stânga în împărăția Lui (Matei 20,20-21)”².

„Atașamentul Ioanei, soția lui Huza, un dregător al lui Irod (Luca 8,3) față de Mântuitorul ne arată cum pătrunsese creștinismul, încă de la început, chiar între slujitorii casei regale”³.

„Suzana se număra și ea printre femeile implicate în slujirea grupului ce-L urma pe Mântuitorul (Luca 8,3)”⁴.

„Printre femeile mironosițe sunt numărate și cele două surori ale lui Lazăr din Betania, Marta și Maria, la care Mântuitorul cu Sfinții Apostoli găzduia adeseori, în drum spre Ierusalim sau Galileea”⁵.

„Sfinții Părinți ai Bisericii, mai ales Sfântul Ioan Gură de Aur, compară, prin contrast, curajul femeilor mironosițe cu teama prea mare a ucenicilor Domnului Hristos. Pe când Sfinții Apostoli se aflau adunați și încuiați într-o casă, de frica iudeilor, dis-de-dimineată, la revărsatul zorilor, Maria Magdalena, Maria, mama lui Iacov, și Salomeea au cumpărat aromate sau miresme și au mers la mormânt ca să ungă trupul Mântuitorului. Evanghelia după Marcu ne arată că în sufletele acestor femei iubirea sau prețuirea față de Domnul Hristos era mai tare decât teama de

¹ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 242.

² Calinic Botoșăneanul, *Op. cit.*, p. 71.

³ Pr. Prof. Dr. Vasile Gordon, *Op. cit.*, p. 73.

⁴ Calinic Botoșăneanul, *Op. cit.*, p. 71.

⁵ Arhimandrit Cleopa Ilie, *Predici la duminicile de peste an*, Editura Mănăstirii Sihăstria, Vânători, 2010, p. 24.

primejdie, ele aveau un curaj deosebit, pe care în dimineața învierii Mântuitorului nu l-au avut ucenicii Săi”¹.

Un părinte al Bisericii a scris și el în acest sens: „Ce deosebire între cele două grupuri: Apostolii, bărbați, și mironosițele, femei. Acestea din urmă au dovedit o putere pe care Apostolii n-au arătat-o decât după Pogorârea Sfântului Duh când, «îmbrăcați cu putere de sus», au pornit la propovăduirea Evangheliei cu riscul vieții lor. Femeile mironosițe au avut de înfruntat patru temeri: întunericul nopții (cine nu s-ar fi înfricoșat de întuneric în acele împrejurări triste?); preocuparea privind răsturnarea pietrei grele de la ușa mormântului; ura iudeilor; și nu mai puțin teama de vigilența ostașilor care păzeau mormântul. Toate aceste temeri au fost biruite de puterea iubirii, de sacrificiul conștient al femeilor mironosițe, care au și fost răsplătite cu privilegiul de a fi fost cele dintâi care au aflat despre învierea Domnului Hristos. Tâlcuitorii Sfintei Scripturi au afirmat că precum Eva, cea dintâi femeie, a mijlocit căderea în păcat și, deci, moartea spirituală a omului, Dumnezeu a rânduit ca prin intermediul Sfintei Fecioare Maria, noua Evă, să se întrupeze Fiul lui Dumnezeu, Care i-a izbăvit pe oameni de păcat, iar femeile mironosițe, prin curajul lor, au fost cele dintâi martore ale învierii Mântuitorului”².

„În dimineața învierii Domnului Hristos, femeile mironosițe au fost cele mai curajoase ființe umane dintre toți oamenii care L-au cunoscut pe Mântuitorul”³.

„Și dis-de-diminează, în prima zi a săptămânii, pe când răsărea soarele, au venit la mormânt. Și ziceau între ele: «Cine ne va prăvăli nouă piatra de la ușa mormântului?»”

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Op. cit.*, p. 30.

² Pr. Dr. Gheorghe Lițiu, *Cartea vieții. Predici la duminicile și sărbătorile de peste an*, Editura Mitropoliei Banatului, Timișoara, 1991, p. 82.

³ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Op. cit.*, p. 31.

Cu siguranță că femeile mironosițe știau că mormântul Domnului Hristos era străjuit și erau conștiente de faptul că ele nu erau în stare să prăvălească piatra de la ușa mormântului, dar cu toate acestea, imediat ce a trecut sabatul, dis-de-dimineață, au cumpărat miresme și au pornit spre mormântul Mântuitorului, pentru a duce la bun sfârșit, după toată rânduiala, ritualul de înmormântare a trupului Domnului Hristos.

„Dorul de a plini rânduiala de înmormântare, expresie a dragostei și prețuirii femeilor mironosițe față de Învățătorul lor, le-a făcut să nu țină cont de nicio piedică în calea lor. Așa au ajuns să trăiască o stare duhovnicească în care mintea li s-a unit cu inima, și au nesocotit toate obstacolele posibile. Abia când se apropiau de mormânt și-au pus problema ce vor face - mintea lor a început, adică, să raționeze. În acest moment, ele au încetat să mai fie în stare de contemplație, au încetat să mai petreacă în lumina dragostei de-a împlini rânduiala, și au început să cugete limpede și să se întrebe între ele: «*Cine ne va prăvăli nouă piatra de la ușa mormântului?*»¹.

„Mironosițele și-au pus târziu problema și, în momentul în care ele și-au pus-o, aceasta era deja rezolvată”², fiindcă, „*ridicându-și ochii, au văzut că piatra, care era foarte mare, fusese răsturnată*”.

„Întrucât nu era acolo niciun bărbat puternic ca să le dea o mână de ajutor, pentru curajul lor și pentru prețuirea lor față de Domnul Hristos, s-a făcut o minune. Un înger al lui Dumnezeu a coborât din cer și a răsturnat piatra de la ușa mormântului. A prăvălit-o nu ca să învieze Hristos, pentru că El înviase deja, nesticând pecețile mormântului, după cum S-a născut din Sfânta Fecioară Maria fără să-i strice fecioria

¹ **Arhimandritul Melchisedec Ungureanu**, *Lección de viață ale Cincizecimii*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2020, p. 81.

² **Ibidem**.

și după cum va intra în seara aceleiași zile prin ușile încuiate acolo unde erau adunați ucenicii. Îngerul a prăvălit piatra de pe mormântul Domnului Iisus deja înviat din morți, pentru ca ele să poată vedea mormântul gol”¹.

„Și, intrând în mormânt, au văzut un tânăr șezând în partea dreaptă, îmbrăcat în veșmânt alb, și s-au înspăimântat”.

„Mai întâi, femeile purtătoare de mir s-au mirat găsind mormântul deschis, apoi au fost cuprinse de spaimă aflând înăuntru nu pe Cel pe care Îl căutau, ci pe cineva cu totul străin, cu totul neașteptat”². „Mironosițele au avut așadar nu numai privilegiul de a fi pășit primele în mormântul gol, ci și pe acela de a vedea un înger”³.

„Iar el le-a zis: «Nu vă înspăimântați! Pe Iisus Nazarineanul Îl căutați, pe Cel răstignit? A înviat! Nu este aici. Iată locul unde L-au pus. Dar mergeți și spuneți-le ucenicilor Lui și lui Petru că va merge mai înainte de voi în Galileea; acolo îl veți vedea, după cum v-a spus»”.

După ce le-a liniștit pe femei, îngerul le-a spus că Domnul Hristos a înviat și chiar le-a arătat locul în care zăcuse trupul Lui mort. Cu toate că „darul lor, alcătuit din miresme, s-a arătat acum a fi de prisos, el a fost răsplătit însutit, prin vederea îngerului, și înmiit, prin vestea - ce nu putea fi dată decât unor oameni preaplinați de credință - a învierii Fiului lui Dumnezeu făcut om și a învierii, o dată cu El, a omenirii întregi”⁴, căci după cum a afirmat Apostolul neamurilor: „Hristos a înviat din morți, fiind începătură a învierii celor adormiți, fiindcă

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Op. cit.*, p. 32.

² Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 244.

³ Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, *Op. cit.*, p. 110.

⁴ Sfântul Ignatie Briancianinov, *Predici*, traducere din limba rusă de Adrian și Xenia Tănăsescu-Vlas, Editura Sofia, București, 2008, p. 128.

Dumnezeu, Cel ce L-a înviat pe Iisus, ne va învia și pe noi prin puterea Sa” (I Corinteni 15,20 și 6,14).

„Spre surprinderea acestor femei curajoase, Iisus Hristos Cel mort și îngropat, Care trebuia uns cu miresme, nu mai era în mormânt, pentru că a înviat din morți, iar stricăciunea nu l-a cuprins trupul. De ce? Fiindcă trupul Lui era unit cu dumnezeirea Lui, iar învierea Lui nu însemna revenirea la viața biologică marcată de compunere și descompunere, ci învierea Lui este trecere la viața cerească, la viața veșnică, la viața fără de moarte și fără de stricăciune, după cum ne arată cântările «Duminicii Femeilor Mironosițe»”¹.

Prin înger, femeile au primit de la Mântuitorul un mesaj, pe care trebuiau să îl transmită ucenicilor Lui. Astfel, „mironosițele sunt apostoli către Apostoli, adică trimise de înger către cei ce vor fi trimiși de Hristos să predice Evanghelia Sa”².

„Îngerul le-a spus femeilor să ducă vestea cea bună a învierii Apostolilor și lui Petru. De ce și lui Petru? Fără îndoială pentru că Petru trebuie să se fi simțit de departe mult mai apăsător decât ceilalți ucenici. Îl va fi muștrățat cugetul pentru că fugise de lângă Domnul Hristos și pentru că, până la urmă, se lepădase de trei ori de El. Petru și Ioan fuseseră cei mai apropiați ucenici ai Mântuitorului. Loialitatea Sfântului Ioan, care nu numai că nu fugise, dar rămăsese să stea sub crucea Domnului său Cel răstignit, trebuie să fi împovărat și mai mult conștiința lui Petru. Într-un cuvânt, Petru se va fi simțit un trădător, și trebuie să se simțea stingher între ceilalți Apostoli, și mai cu seamă în fața Maicii Domnului. Cu toate că numele lui Petru înseamnă «piatră», credința lui nu a fost de cremene. Nestatornicia de care a dat dovadă l-a făcut desigur să se prăbușească în propriii săi ochi, încât acum avea nevoie să fie ridicat, să fie adus din

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Op. cit.*, p. 31.

² *Ibidem*, p. 33.

nou la vrednicia de om și de Apostol. Domnul Hristos, Iubitorul de oameni, asta face acum. De aceea îngerul îl pomenește anume pe Petru”¹.

Mitropolitul Antonie al Ardealului a afirmat și el în acest sens: „De ce oare îngerul le-a recomandat mironosițelor în mod special să-i spună despre înviere și lui Petru? Unii tind că creadă că în felul acesta i-ar fi acordat un primat, că l-ar fi deosebit de ceilalți Apostoli. Ori aici întâlnim tocmai contrariul. Numai Petru se lepădase de trei ori de Mântuitorul în vremea patimilor. Ca nu cumva să se creadă și el lepădat de Domnul Hristos, ca să i se dea speranța reintegrării în apostolat, ceea ce s-a și întâmplat, de aceea îngerul l-a menționat pe Petru în chip special”².

Pericopa evanghelică de astăzi se încheie prin cuvintele: „*Și ieșind, femeile au fugit de la mormânt, că erau cuprinse de frică și de uimire, și n-au spus nimănui nimic, căci se temeau*”.

Cu toate că în originalul grecesc, în care Sfântul Marcu și-a scris Evanghelia, acesta a consemnat faptul că femeile erau cuprinse de frică și de „extaz” (ἔκστασις), în limba română traducătorii au preferat să utilizeze termenul de „uimire” în loc de „extaz”.

Dacă femeile mironosițe n-ar fi spus nimănui ceea ce au văzut și au auzit la mormântul Mântuitorului, ele ar fi încălcat porunca îngerului de a le vesti Sfinților Apostoli că Îl vor vedea pe Domnul Hristos înviat în Galileea.

Relatând același eveniment, Sfântul Evanghelist Matei a scris că „*plecând femeile în grabă de la mormânt, alergau cu frică și cu bucurie mare să-i vestească pe ucenicii lui Iisus. Dar pe când mergeau ele să-i vestească pe ucenici, iată Iisus le-a întâmpinat, zicând: «Bucurați-vă!»*. Iar ele, apropiindu-se, l-au cuprins picioarele și l s-au închinat. Atunci Iisus le-a zis: «Nu vă

¹ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 245.

² Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului, Op. cit.*, p. 110.

temeți. Duceți-vă și vestiți-i pe frații Mei să meargă în Galileea, și acolo Mă vor vedea»” (Matei 28,8-10).

În Evanghelia a treia citim că „*întorcându-se femeile de la mormânt, pe toate acestea le-au vestit celor unsprezece și tuturor celorlalți*” (Luca 24,9).

Însuși Sfântul Evanghelist Marcu a scris că „*după ce a înviat Iisus, în ziua cea dintâi a săptămânii, El i S-a arătat întâi Mariei Magdalena. Mergând aceea, le-a dat de veste celor ce fuseseră cu El și care se tânguiau și plângeau*” (Marcu 16,9-10).

Din aceste relatări constatăm faptul că femeile mironosițe nu numai că le-au vestit Sfinților Apostoli „*și tuturor celorlalți*” cele văzute și auzite la mormântul Domnului Hristos, dar pe când ele se grăbeau să le împărtășească bucuria lor, Mântuitorul înviat li S-a arătat și El Însuși le-a poruncit să facă acest lucru.

„Astfel, dragostea și prețuirea lor, curajul și credința lor au fost răsplătite cu bucuria de a se întâlni cu Însuși Domnul Iisus Hristos Cel înviat din morți. Prin urmare, această întâlnire a femeilor mironosițe cu Domnul Iisus Hristos Cel înviat din morți a confirmat ceea ce îngerul le-a spus, și anume: «*A înviat! Nu este aici*» (Marcu 16,6)”¹.

„Dragostea, prețuirea, curajul și credința femeilor purtătoare de mir au fost răsplătite de către Domnul Hristos înviat. Așa se face că ele au fost primele cărora El li S-a arătat, și nu Apostolii”².

„Atât prin atitudinea lor plină de evlavie și respect, de prețuire și dragoste pentru Domnul Hristos, cât și prin faptul că au crezut fără îndoială în învierea Lui, fără a mai pune vreo întrebare îngerului, femeile mironosițe au devenit dascăli sau învățătoare ale Bisericii, ele au devenit apostoli către Apostoli sau «apostoli ai Apostolilor», după cum le-a numit Sfântul Ioan

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Op. cit.*, p. 33.

² Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 46.

Gură de Aur. Adică ele au fost trimise de înger către cei ce vor fi trimiși de Domnul Hristos să vestească în toată lumea învierea Lui ca fiind temelie a învierii de obște. Îngerul le-a binevestit lor, iar ele au binevestit ucenicilor Mântuitorului adevărul și bucuria învierii Sale. Femeile mironosițe sunt cele dintâi ființe umane care mărturisesc adevărul învierii Domnului Hristos, iar modul în care Hristos-Domnul le răsplătește evlavia și credința lor este minunat. El le dăruiește bucurie din bucuria învierii Sale, întâmpinându-le pe cale. Vedem aici taina Bisericii”¹.

„Deși în Evangheliile femeile mironosițe nu apar întotdeauna în prim-plan, totuși Evangheliile le menționează. Ele, împreună cu Sfântul Ioan Evanghelistul, singurul dintre Apostoli care L-au urmat pe Domnul Hristos până la cruce, au văzut pătimirile și moartea Lui pe cruce. De aceea, ele s-au învrednicit să fie primele persoane care L-au întâlnit pe Domnul Hristos Cel înviat, după cum primul dintre Sfinții Apostoli care a ajuns la mormântul Domnului înviat din morți a fost Sfântul Ioan Evanghelistul, ucenicul iubit al Mântuitorului”².

Revenind la arătarea Domnului Hristos femeilor mironosițe, când Acesta le-a întâmpinat cu cuvintele: „Bucurați-vă!”, trebuie să remarcăm faptul că „acestea sunt primele cuvinte ale Mântuitorului înviat adresate unui grup de oameni, care nu era format din Sfinții Săi Apostoli, ci din femeile devotate Lui”³.

Când i s-a arătat Mariei Magdalena, Domnul Hristos i-a spus: „*Nu te atinge de Mine, căci încă nu M-am suit la Tatăl Meu; ci mergi la frații Mei și spune-le: Mă sui la Tatăl Meu și Tatăl vostru și la Dumnezeu Meu și Dumnezeu vostru*” (Ioan 20,17).

„Oare de ce Mântuitorul nu i-a permis Mariei Magdalena să-L atingă? Pentru că El voia să-i transmită ei, și prin ea nouă,

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Op. cit.*, p. 33.

² *Ibidem*, p. 36.

³ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 47.

tuturor, că după înviere, relația cu Domnul Hristos nu mai este una cu omul istoric, ci cu Dumnezeu Hristos, Cel înviat; că relația cu El nu mai este una de prosternare în fața unui simplu trup, ci una de închinare în fața unui Om-Dumnezeu, înviat”¹.

„De asemenea, cuvintele transmise Sfinților Apostoli pot să însemneze o sinteză a învățăturii Mântuitorului de după înviere cu privire la Dumnezeu Tatăl. Tatăl Lui devine și Tatăl nostru. Acum, prin cuvintele Sale, Domnul Hristos pecetluiește tot sensul întrupării Lui. În acest punct se unește nașterea Lui (Crăciunul) cu învierea (Paștile), adică în semnificația comună a mesajului lor pentru om - înfierea. Ea este anunțată, prima dată, la nașterea Lui ca om, iar acum, la înviere, ea este pecetluită”².

„Demn de remarcat este faptul că această sinteză de Evanghelie de după înviere, Domnul Hristos Cel înviat o face Mariei Magdalena și nu Sfinților Săi Apostoli. Ea este cea care primește un mesaj, pe care trebuie să-l ducă Apostolilor. Și îl duce. Iar aceștia îl vor transmite, mai departe, lumii întregii, și anume, că omul este copilul lui Dumnezeu, iar destinația lui este pecetluită pentru totdeauna: cerul. Și acolo, Tatăl îl așteaptă”³.

„Relevanța femeilor mironosițe în istoria morții și a învierii Mântuitorului nu vine din faptul că purtau cu ele miruri, îngrijindu-se de trupul mort și îngropat al Domnului Hristos, ci din curajul lor și din rolul, pe care Iisus Hristos Cel Înviat Însuși li l-a conferit în primele ceasuri de după învierea Sa”⁴.

„Femeile mironosițe sunt primele martore ale învierii și primele care au vorbit despre ea, purtând responsabilitatea uriașă de a vesti lumii cea mai mare taină de pe fața

¹ **Ibidem**, p. 48.

² **Ibidem**.

³ **Ibidem**.

⁴ **Ibidem**, p. 45.

pământului - învierea!”¹. „Astfel, aceste femei curajoase devin primele vestitoare ale celei mai mari minuni din istoria mântuirii: învierea”².

Sfinții Apostoli, pe lângă faptul că nu au avut curajul femeilor mironosițe, nu au crezut mărturia acestora că Domnul Hristos a înviat, că mormântul Lui era gol, că un înger le-a apărut femeilor și le-a vorbit despre Hristos Cel înviat și că Mântuitorul Însuși li S-a arătat, din moment ce „cuvintele femeilor «*au părut înaintea ucenicilor ca o aiureală și nu le-au crezut*» (Luca 24,11). De altfel, Sfântul Evanghelist Marcu notează faptul că, Domnul Hristos, când li s-a arătat Apostolilor seara, «*i-a muștrat pentru necredința și împietrirea inimii lor; că nu le-au crezut pe cele ce-L văzuseră înviat*» (Marcu 16,14)”³.

În cele ce urmează voi face o prezentare simbolic-duhovnicească a ceea ce s-a petrecut la mormântul Mântuitorului.

„Femeile mironosițe ne-au învățat cum să păstrăm în sufletele noastre nădejdea unei făgăduințe pe care Domnul Hristos a făcut-o tuturor. Ele ne-au arătat cum putem să ne bucurăm în viața aceasta văzând mormântul gol ca mărturie a învierii Mântuitorului. Pentru că nu toți oamenii se învrednicesc să-L vadă pe Domnul Hristos așa cum L-au văzut Sfinții Apostoli după înviere, femeile mironosițe ne-au arătat cum să trăim noi, la măsura noastră, învierea Mântuitorului prin mărturia mormântului gol și cum putem preschimba frica firească în frica de Dumnezeu”⁴.

„De asemenea, grădina în care se găsea mormântul Domnului Hristos ne face să ne gândim la cealaltă grădină, pe care o întâlnim chiar la începutul Vechiului Testament, grădina

¹ Arhimandritul Melchisedec Ungureanu, *Op. cit.*, p. 79.

² Pr. Prof. Dr. Vasile Gordon, *Op. cit.*, p. 71.

³ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 47.

⁴ Arhimandritul Melchisedec Ungureanu, *Op. cit.*, p. 89.

raiului, în care protopărinții noștri, Adam și Eva, au fost puși de Dumnezeu, dar în care ei s-au dovedit a fi neascultători”¹.

„Grădina în care se află mormântul Mântuitorului reia și recapitulează taina grădinii raiului; adică, îi reia elementele și semnificația simbolică, inversând-o însă, răsturnând-o. Dacă grădina raiului este locul în care moartea a intrat în lume, grădina în care se găsește mormântul Domnului Hristos este locul în care viața și învierea și-au făcut apariția în lume. În locul lui Adam și al Evei, îi vedem pe Iosif din Arimateea și pe Nicodim și le vedem, mai ales, pe femeile mironosițe, venite să ungă cu miresme trupul Mântuitorului. În locul heruvimilor și al sabiei de flacără vălvâitoare care le interziceau intrarea în grădina raiului lui Adam și Evei, îl vedem pe îngerul învierii, vestind că cerurile s-au redeschis, că raiul cel adevărat este din nou accesibil oamenilor, datorită învierii Domnului Hristos”².

„Mormântul Mântuitorului nu mai este locul morții, ci locul învierii. El împlinește ceea ce se prefigura prin jertfelnicele din Vechiul Testament, pe care se vedea coborând foc din cer pentru a mistui jertfele. Trupul Domnului Hristos, uns cu miresme, înfășurat în giulgiu și așezat în mormânt de Iosif din Arimateea și de Nicodim este readus la viață prin intervenția focului ceresc, cu puterea Sfântului Duh, Care Îl înviază. De aceea sfintele jertfelnice, sfintele mese din bisericile noastre simbolizează, în egală măsură, mormântul Mântuitorului și locul învierii Sale”³.

„Miresmele pe care le aduc femeile cu ele la mormântul Mântuitorului prefigurează mireasma Duhului Sfânt, a vieții celei dumnezeiești care trebuie să ne cuprindă viața; și noi trebuie să

¹ **Părintele Placide Deseille**, *Cumuna binecuvântată a anului creștin. Predici la duminicile și sărbătorile anului liturgic*, traducere din limba franceză și introducere de Felicia Dumas, Editura Doxologia, Iași, 2015, p. 463.

² **Ibidem**, pp. 463-464.

³ **Ibidem**, p. 464.

aducem, nu la mormântul Domnului Hristos, ci la Trupul Său Cel viu, ale cărui mădulare suntem, mireasma divină a virtuților care trebuie să ne înmiresmeze întreaga viață, umplându-ne de ceea ce Sfinții Părinți numeau «buna mireasmă a Sfântului Duh». Să nu uităm că printre Sfintele Taine ale Bisericii, imediat după cea a Botezului avem Mirungerea, adică ungerea cu Sfântul și Marele Mir, semn al darului Duhului Sfânt, care ne arată că Sfântul Duh este Cel Care trebuie să ne înmiresmeze viețile. Viața noastră întreagă trebuie să fie pătrunsă de această bună mireasmă a lui Hristos. Și astfel vom putea împlini taina nunții, a unirii profunde, inefabile, dintre noi și Domnul Hristos”¹.

„Acesta este darul lui Dumnezeu pentru noi, ceea ce El a vrut pentru noi din veșnicie: ca Hristos să trăiască în noi, ca prin noi, El să-i poată iubi pe toți frații noștri, ca prin noi, Mântuitorul să-L poată iubi și preaslăvi pe Dumnezeu Tatăl, ca noi să putem intra cu adevărat în trăirea profundă a sufletului Său care este prezentă înlăuntrul nostru și care ne poate inspira cu adevărat, dacă vrem, întreaga viață. Tot ce ni se cere este doar să consimțim la imboldul lăuntric trezit de Hristos, să ne străduim să trăim în conformitate cu ce ne spune El în Evanghelii. Sfânta Evanghelie este cu adevărat regula de viață a creștinului. Legea cea Nouă dăruită creștinilor nu mai este una scrisă pe tăblițe de piatră, sau cu cerneală pe hârtie; după cum ne vesteau prorocii, ea este scrisă de Duhul Sfânt al Dumnezeului Celui viu pe «*tablele de carne ale inimi*» (II Corinteni 3,3). Toată viața noastră trebuie să porceadă din aceste două izvoare: citirea Evangheliei, care trebuie să reprezinte hrana de bază a vieții creștine, și lucrarea lăuntrică a Sfântului Duh”².

„În strânsă legătură cu Tainele Bisericii, citirea Evangheliei trebuie să trezească în noi pornirile divine, să ne facă să conștientizăm această prezență a Sfântului Duh Care Se manifestă

¹ **Ibidem**, p. 466.

² **Ibidem**, p. 467.

prin toate dorințele noastre bune, prin toate inspirațiile bune și prin forța lăuntrică pe care ne-o dă pentru a putea trăi din însăși viața Domnului Hristos Cel înviat, căci această viață izvorăște în noi din slăvita omenitate a Mântuitorului. Dacă ducem cu adevărat o viață creștină, pe tot parcursul ei suntem fundamental uniți cu sfânta și slăvita omenitate a lui Hristos, cu slăvitul Său Trup, din care se revarsă asupra noastră darul Sfântului Duh, darul acestei lumini lăuntrice, al forței și al avântului plin de bucurie care trebuie să devină însuși sufletul vieții noastre”¹.

„În felul acesta putem fi cu adevărat uniți cu Hristos, prin tot ceea ce facem și putem ajunge să nu mai trăim noi, ci El să trăiască și să lucreze înlăuntrul nostru. Da, trebuie să ajungem să putem spune împreună cu Sfântul Apostol Pavel: *„Nu eu sunt cel ce mai trăiesc, ci Hristos este Cel ce trăiește în mine”* (Galateni 2,20)”².

„Femeile mironosițe au pregătit miresme, dar acestea nu au fost întrebuințate. Ele le-au cumpărat, le-au pregătit, s-au dus la mormânt să-L ungă pe Domnul Hristos mort, nu s-au gândit că a înviat, și Domnul Hristos înviase, dar inimile lor cinstitoare rămân un exemplu pentru noi. Femeile mironosițe, chiar dacă n-au întrebuințat mirul ca semn de cinstire, L-au cinstit pe Domnul Hristos în inimile lor, și-au revărsat, și-au pus în miresme inimile lor, și-au dat prin miresme inimile lor”³.

„Femeile mironosițe sunt icoana tuturor femeilor credincioase din Biserică, femei care, de-a lungul istoriei, prin credința, curajul și jertfelnicia lor au devenit adesea mucenițe sau martire, mărturisindu-L cu prețul vieții lor pe Hristos Cel răstignit și înviat, sau au devenit cuvioase maici și surori în mănăstiri, sau

¹ **Ibidem.**

² **Ibidem**, p. 468.

³ **Arhimandritul Teofil Părăian**, *Gânduri senine*, Editura ASAB, București, 2005, p. 50.

bune mame creștine în familie, care au dat naștere copiilor și i-au crescut în dreapta credință, binevestind prin evlavia, smerenia și hărnicia lor în familie, Biserică și societate, credința lor în Domnul Hristos”¹.

„În această duminică Biserica aduce cinstire femeii creștine, în general, și mamei, în special, deoarece în creștinism ele joacă un rol deosebit. Dacă în vechime femeia era considerată doar ca o unealtă sau ca o sclavă în casa bărbatului, care era stăpânul ei absolut, dispunând chiar și de viața ei, în creștinism femeia primește o demnitate deosebită. Domnul Hristos a fost întotdeauna atent față de toate femeile pe care le-a întâlnit în cursul activității Sale pământești. Dacă în vechime femeia era considerată ca o ființă de mâna a doua, Mântuitorul a ridicat-o la o demnitate deosebită. Faptul că El S-a născut dintr-o Fecioară curată ne arată că femeia este purtătoare de viață. Ea primește acest dar de a aduce viață în lume, legând generații întregi. Mântuitorul de fapt a și militat și ne-a lăsat învățătura cea adevărată privind demnitatea femeii. Așa, El a iertat-o pe femeia cea păcătoasă când cărturarii și fariseii voiau să o ucidă cu pietre, apoi a făcut din ea o sfântă. Din Maria, sora Martei și a lui Lazăr, a făcut un model pentru contemplație. A vorbit apoi și i-a descoperit tainele lui Dumnezeu femeii samarinence. Toate acestea ne dau prilej să afirmăm că Biserica acordă o cinstire deosebită femeii creștine. Sfântul Apostol Pavel și Biserica primară au acordat această cinste femeilor și mamelor creștine. Dacă în acea epocă femeia era cu totul subjugată bărbatului său, în creștinism femeia primește cinstea care i se cuvine. Sfântul Apostol Pavel chiar a afirmat: *«Nu mai este iudeu, nici elin; nu mai este rob, nici liber; nu mai este parte bărbătească și parte femeiască; pentru că voi toți una sunteți în Hristos Iisus»* (Galateni 3,28). Tot Apostolul neamurilor, în epistola către Efeseni, vorbește despre egalitatea

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Op. cit.*, p. 36.

bărbatului cu femeia. Cei doi sunt egali, alcătuind o familie și Apostolul compară legătura dintre bărbat și femeie cu legătura dintre Hristos și Biserică. Hristos este capul Bisericii, iar Biserica este Trupul Lui. Așa și în familie, bărbatul este capul familiei, dar în același timp bărbatul și femeia sunt vrednici de aceeași cinstitoare. Bărbatul trebuie să-și iubească femeia cum se iubește pe sine însuși. Ei au același destin, și anume mântuirea”¹.

„Tot astăzi Biserica le cinstește și pe toate mamele creștine. Ne amintim desigur din perioada Bisericii primare de acele modele de mame creștine. Să ne gândim la Antuza, mama Sfântului Ioan Gură de Aur, care la vârsta de douăzeci de ani a rămas văduvă și s-a dedicat întru totul creșterii și educării fiului său. Probabil că fără mama lui, el nu ar fi fost ceea ce știm despre el. Nu mai puțin celebre au fost Emilia, mama Sfântului Vasile cel Mare, precum și Nona, care l-a născut pe Sfântul Grigorie de Nazianz. Dacă ne amintim și de Monica, mama Fericitului Augustin, vedem că aceste mame au fost ilustre și faimoase, stârnind chiar admirația păgânilor. Atât de mult s-au implicat ele în creșterea copiilor lor și în modelarea lor pentru viitor, încât păgânii se întrebau ce fel de mame au acești creștini. Expresia: «Dați-mi o generație de mame bune și voi transforma lumea» rămâne nu mai puțin renumită. O generație de mame bune este aceea care își cresc copiii în demnitate, în religiozitate, urmând principiile sănătoase pentru viață. O astfel de generație de mame este capabilă să transforme cu adevărat societatea”².

„Astăzi este ziua femeilor creștine. Ele sunt urmașele femeilor mironosițe, fiicele învierii, ucenicele Domnului, candelile credinței, sufletul familiei. Femeile creștine, credincioasele Bisericii Ortodoxe, mențin, mai mult decât bărbații,

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Megheșan, *Taina Cuvântului*, Editura Universității din Oradea, Oradea, 2008, pp. 437-438.

² *Ibidem*, p. 438.

flacăra credinței și tradițiile străbune, focul sfânt al rugăciunii și evlavia în casele noastre. Femeile credincioase sunt și mame bune, creștine devotate, soții cinstite și ostenitoare, model în societate. Femeile credincioase sunt întâi la biserică, întâi la rugăciune, la post, la lucru, la milostenie, la citirea cărților bune, la îngrijirea bolnavilor și a bătrânilor, la toate. Ele mențin căldura credinței, a dragostei, a răbdării și a împăcării, în Biserică, în familie, în societate”¹.

„Mamelor, sunteți mironosițele de azi ale Bisericii lui Hristos. Aduceți Domnului nu mirese de mult preț, ci credința dumneavoastră curată și copiii buni, bine educați și credincioși. Vorbiți-le mai mult de Dumnezeu, de sfinți, de Biserică și de înaintași. Nu-i smintiți cu nimic și dați-le, cât mai mult, cărți bune să citească. Dumneavoastră puteți contribui cel mai mult la înnoirea duhovnicească a lumii, a Bisericii, a societății. Adăugați untdelemn sfânt în sufletele copiilor dumneavoastră. Dintre ei vor ieși mâine suflete mari, oameni buni, preoți credincioși, dascăli luminați, creștini model. Viitorul familiei, al copiilor, al Bisericii depinde cel mai mult de dumneavoastră. Să fiți la datorie ca și mamele noastre. Gândiți-vă ce mame sfinte am avut!”².

Amin

¹ Arhimandrit Cleopa Ilie, *Op. cit.*, pp. 27-28.

² *Ibidem*, p. 28.

Duminica a 4-a după Paști (a slăbănogului)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

Hristos a înviat!

Renumitul teolog apusean Placide Deseille, un călugăr ortodox înduhovnicit, a afirmat că „în această perioadă pascală, după două duminici în care am cântat texte liturgice și am ascultat citirea unor pericope evanghelice care insistau asupra mărturiei Sfinților Apostoli și a femeilor mironosițe referitoare la învierea Domnului Hristos din morți, începem astăzi o altă serie de lecturi ale unor texte evanghelice întru totul potrivite și ele cu această perioadă a Sfințelor Paști, dar cu caracter diferit, în sensul că acestea insistă în mod cu totul special asupra tainei apei, asupra semnificației ei simbolice, amintindu-ne că această perioadă pascală este răstimpul care urmează după botezurile care se săvârșeau în vechime de Sfintele Paști. Și acest lucru ne privește pe toți, deoarece perioada pascală este ca o aducere aminte de propriul nostru botez, prin care am fost inițiați în viața în Hristos, prin care am fost cufundați în moartea Lui și am înviat împreună cu El”¹.

„Astăzi am auzit citindu-se pericopa evanghelică a vindecării slăbănogului care zăcea lângă Poarta Oilor, la scaldătoarea Vitezda. Duminica viitoare, vom asculta pericopa întâlnirii Mântuitorului cu femeia samarineancă, Evanghelia apei celei vii, iar peste două săptămâni, Evanghelia vindecării orbului din

¹ **Părintele Placide Deseille**, *Op. cit.*, p. 469.

naștere; toate aceste episoade evanghelice se referă la botez, la puterea sacramentală a apei. Ele ne fac să înțelegem mai bine transformarea pe care Botezul a împlinit-o în noi și diferitele aspecte ale învierii noastre duhovnicești în Hristos”¹.

„Slăbănogul care zăcea la scaldătoarea Vitezda era un mort viu, pe care, vindecându-l, Mântuitorul l-a înviat, redându-i posibilitatea de a merge, de a se mișca. Orbului din naștere i-a oferit vederea, arătându-ne prin aceasta că prin intermediul botezului, El ne oferă o altă vedere, diferită de cea trupească și pământească”².

„Deci, prin botez, primim acest har de a vedea altfel. Când ne naștem la viața pământească, suntem orbi din punct de vedere duhovnicesc, deoarece păcatul protopărinților noștri a făcut să ne naștem așa cum au devenit ei datorită neascultării, adică orbi duhovnicește, iar apa botezului trezește înlăuntrul nostru o vedere nouă, duhovnicească”³.

„Acest lucru trebuie să-l înțelegem astăzi, în această duminică a vindecării slăbănogului, faptul că prin botez ia naștere înlăuntrul nostru o viață nouă. Înainte de el, eram paralizați duhovnicește, asemenea slăbănogului din Evanghelia de astăzi; prin Taina Sfântului Botez, primim o viață nouă care ne redă posibilitatea de a ne mișca, care ne însuflețește mădularele și trupul întreg, insuflându-le un avânt cu totul nou. Desigur, acest lucru nu se va înfăptui pe deplin decât la învierea cea de obște, când Domnul Hristos va veni întru slavă și va instaura Ierusalimul cel nou spre care tindem cu toții cu toată dorința inimii noastre. Însă, chiar din momentul botezului, Mântuitorul ne însuflețește mădularele cu un suflu

¹ **Ibidem**, pp. 469-470.

² **Ibidem**, p. 470.

³ **Ibidem**, pp. 470-471.

de viață nouă, care reprezintă viața Lui din noi, o pregustare a învierii noastre viitoare”¹.

„Tot așa, atunci când a vindecat un mut, Domnul Hristos i-a redat vorbirea, capacitatea de a se servi de vorbirea materială; în același timp însă, El l-a făcut capabil să-L preaslăvească pe Dumnezeu prin cântare, să dobândească deci o vorbire nouă, care să preamărească minunile lui Dumnezeu: să vorbească o limbă care nu mai este doar una trupească, ci una de natura Duhului. Vorbirea noastră de creștini botezați trebuie să fie potrivită cu această vorbire nouă, care ne-a fost dăruită la botez prin Duhul Sfânt. Mântuitorul trebuie să fie Cel ce vorbește în noi și împreună cu noi”².

„Așadar astăzi învățăm că prin botez ne este dăruită o nouă posibilitate de a ne mișca, iar trupul nostru trebuie să exprime prin gesturile și prin toate atitudinile sale primirea acestei noi vieți, să vădească faptul că Domnul Hristos trăiește de acum înainte înlăuntrul nostru. Trebuie însă ca noi să fim cu luare aminte la această nouă viață și să conlucrăm cu harul divin pe care-l primim odată cu ea. Trebuie ca energia noastră omenească să se împletească în mod liber și voit cu energia divino-umană a Mântuitorului Care sălășluiește și trăiește în noi. Și după cum vorbirea cea nouă pe care o primim la botez, atunci când suntem vindecați de muțenia noastră duhovnicească, este o vorbire de laudă și de preaslăvire a lui Dumnezeu care se exprimă la slujbele liturgice și la rugăciune, tot așa și această mișcare nouă care ne este insuflată în mădularele trupului prin darul Sfântului Duh trebuie să se exprime în primul rând printr-o participare a trupului nostru, a întregii noastre ființe, la preamărirea lui Dumnezeu, la slujbele liturgice și la rugăciunea particulară”³.

¹ **Ibidem**, p. 471.

² **Ibidem**.

³ **Ibidem**, pp. 471-472.

„Nu este însă îndeajuns să ne exprimăm lauda, preamărirea lui Dumnezeu și rugăciunea doar prin cuvinte. Trebuie ca și trupul nostru să participe la acestea, pentru ca ființa noastră întreagă să-L poată preaslăvi pe Dumnezeu, pentru ca și inima să fie părtașă la aceasta și sensibilitatea noastră duhovnicească profundă și nu doar creierul sau mintea noastră”¹.

Să trecem acum la explicarea pasajului evanghelic care s-a citit astăzi la Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie.

„În vremea aceea, fiind sărbătoare, Iisus S-a suit la Ierusalim” (Ioan 5,1).

Templul din Ierusalim era centrul vieții spirituale a evreilor din Țara Sfântă și din diaspora, la care aceștia efectuau pelerinaje, în special cu prilejul a trei mari sărbători: Paștile (eliberarea din robia egipteană), Cincizecimea (primirea Legii de către Moise, în Muntele Sinai) și Sărbătoarea Corturilor (comemorarea peregrinărilor din Pustiul Sinai sub conducerea lui Moise). Întrucât Sfântul Evanghelist Ioan nu a menționat numele praznicului la care Domnul Hristos a luat parte în Ierusalim, acesta putea fi oricare dintre cele trei amintite.

Deși Țara Sfântă este redusă ca dimensiuni, având doar 22.145 km² (fiind de peste zece ori mai mică decât România, care are o suprafață de 238.397 km²), are un relief foarte divers, constând din câmpii, dealuri și munți, cu sol fertil sau deșert. Aceasta se învecinează cu Marea Mediterană la vest, cu Marea Roșie la sud și cu Marea Moartă la est.

În nordul Țării Sfinte se află și Marea Galileii, care în realitate este un lac, purtând chiar numele de Lacul Tiberiada sau Lacul Ghenizaret. Denumirea unei ape stătătoare, de lac, mare sau ocean, este dată de dimensiunile acesteia. Din moment ce Lacul Superior din America de Nord se întinde pe o suprafață de 82.103 km², Lacul Victoria din Africa are 68.800 km² și Lacul

¹ **Ibidem**, p. 472.

Huron, tot din America de Nord, are 59.600 km², și toate sunt cunoscute sub denumirea de lacuri, Marea Galileii, cu suprafața de 166 km², este un simplu iaz față de primele trei cele mai mari lacuri din lume și cam la fel stă situația și cu Marea Moartă, care se întinde pe 605 km².

Dacă Marea Mediterană și Marea Roșie se află la nivelul oceanului planetar, Lacul Ghenizaret este situat cu 212 metri mai jos, iar Marea Moartă, cel mai jos loc din lume, se găsește la 430 de metri sub nivelul oceanului planetar.

Întrucât Ierusalimul se află în Munții Iudeii, fiind situat la o altitudine de aproximativ 750 de metri și este înconjurat de văi, din orice parte ar veni un călător trebuie se urce spre acest oraș, așa cum s-a întâmplat și cu Domnul Hristos în pericopa evanghelică de astăzi.

Din moment ce Mântuitorul și-a ales doisprezece Apostoli și șaptezeci de ucenici, pentru a-i învăța tainele împărăției lui Dumnezeu și a fi martori la minunile săvârșite de El, oriunde se ducea era însoțit de Sfinții Apostoli și de unii dintre ucenici, la care se adăugau „*mai multe femei care-L urmaseră din Galileea pe Iisus, slujindu-I*” (Matei 27,55). De asemenea, Domnul Hristos era urmat adeseori de mulțimi de oameni, după cum citim în Evanghelia de la Luca: „*S-a dus Iisus într-un loc pustiu; și mulțimile Îl căutau și au venit până la El, și-L țineau ca să nu plece de la ei. Dar El le-a zis: «Trebuie ca și altor cetăți să le binevestesc împărăția lui Dumnezeu, că pentru aceasta am fost trimis»*” (Luca 4,42-43).

De această dată însă, în mod surprinzător, Mântuitorul era singur, cu toate că venise la Ierusalim la o sărbătoare importantă.

„*Iar în Ierusalim, lângă Poarta Oilor, este o scaldătoare care se numește pe evreiește Vitezda, având cinci pridvoare*” (Ioan 5,2).

În vremea Domnului Hristos Ierusalimul era un oraș fortificat, pentru a se putea apăra de invadatori. Accesul în cetate se făcea prin mai multe porți.

Scăldătoarea Vitezda se găsea în apropierea Porții Oilor, de aceea cel mai probabil că Mântuitorul a intrat pe acolo în Ierusalim.

În prezent, aceasta este una dintre cele șapte porți deschise ale orașului vechi și singura orientată spre est.

Denumirea de „Poarta Oilor” provine de la faptul că în fața ei se găseau în permanență numeroase oi, care erau vândute pentru jertfele de la templu, aflat în vecinătate.

În anul 586 î.Hr. regele babilonian Nabucodonosor al II-lea a cucerit Ierusalimul, lăsându-l în ruine, iar pe locuitori i-a exilat în Babilon. În 536 î.Hr., robii evrei s-au întors din Babilon și au reclădit Ierusalimul. *„Atunci s-a ridicat Eliașib, marele preot, împreună cu frații săi preoți, și au zidit Poarta Oilor și au sfințit-o”* (Neemia 3,1). Întrucât arhiereul Eliașib și preoții erau păstorii turmei duhovnicești sau ai oilor cuvântătoare și ei au zidit Poarta Oilor, este posibil ca de aici să provină numele acesteia, din moment ce slujitorii lui Dumnezeu nu au ridicat poarta pentru ei, ci pentru oile cuvântătoare pe care le păstoreau.

La câțiva ani după minunea relatată în Evanghelia de astăzi, această poartă a primit și denumirea de „Poarta Sfântului Ștefan”, fiindcă prin ea a fost scos din cetate și dus spre locul de mucenicie Sfântul Ștefan, cel dintâi arhidiacon și martir al Bisericii lui Hristos.

După ce Ierusalimul a ajuns în stăpânirea otomanilor, sultanul Soliman Magnificul (1520-1566) a reclădit zidurile care îl înconjurau și a poruncit ca deasupra Porții Oilor, în ambele laturi, să fie gravați câte doi lei, motiv pentru care aceasta este cunoscută și sub numele de „Poarta Leilor”.

Această poartă mai are încă două denumiri, astfel, arabii creștini îi spun Poarta Sfintei Maria, fiindcă mormântul Maicii Domnului se găsește destul de aproape de aceasta, într-o biserică din Valea lui Iosafat, la poalele Muntelui Măslinilor, în timp ce arabii musulmani o numesc Poarta Triburilor.

La câteva zeci de metri după ce se intră pe această poartă în Ierusalim, în partea dreaptă, era în timpul Domnului Hristos scaldătoarea Vitezda.

În limba ebraică, „Vitezda” înseamnă „Casa Milostivirii”.

În secolul al V-lea, în imediata apropiere a acestei scaldători, a fost ridicată o biserică în amintirea minunii săvârșite de Mântuitorul în acest loc.

În veacul al XII-lea, lângă ruinele acestui lăcaș de cult, a fost construită biserica Sfânta Ana, pe locul unde se crede că a fost casa Sfinților Ioachim și Ana, în care s-a născut și și-a petrecut primii ani ai vieții Sfânta Fecioară Maria.

Când aud sau citesc că la scaldătoarea Vitezda se găseau cinci pridvoare, unii creștini se gândesc la faptul că bazinul de acolo avea cinci laturi sau formă de pentagon. În realitate, existau două bazine paralele, cu forme dreptunghiulare, încât pe fiecare latură exterioară se găsea câte un foișor și încă unul între cele două bazine, cu scopul ca bolnavii să fie cât mai aproape de apă, pentru a intra în scaldătoare imediat după tulburarea ei.

„În acele pridvoare zăcea mulțime de bolnavi: orbi, șchiopi, uscați, așteptând mișcarea apei. Căci un înger al Domnului se pogora din când în când în scaldătoare și tulbura apa; și cel ce intra întâi după tulburarea apei se făcea sănătos de orice boală era ținut” (Ioan 5,3-4).

Bolile, suferința și moartea au intrat în lume în urma păcatului strămoșesc săvârșit de protopărintii Adam și Eva în grădina Edenului, la îndemnul diavolului, de aceea un vrednic

ierarh al Bisericii a afirmat, pe bună dreptate, că „suferința este locul de întâlnire dintre rău și umanitate”¹.

Din relatarea Sfântului Evanghelist Ioan constatăm că la scaldătoarea Vitezda era multă suferință, din cauza numeroșilor bolnavi veniți aici pentru a lua tămăduire în mod miraculos. Însă din moment ce numai „cel ce intra întâi după tulburarea apei se făcea sănătos de orice boală era ținut”, „la scaldătoare se petrecea, de fapt, o nedreptate, din moment ce se vindecau tocmai cei mai puțin bolnavi, cei mai în putere, care reușeau s-o ia înaintea celor mai slabi”².

Întrucât Sfântul Evanghelist Ioan nu precizează cu exactitate momentele în care îngerul tulbura apa de la Vitezda, nici cât de des o făcea, dar în ziua respectivă era sărbătoare și o mulțime de oameni bolnavi aștepta tulburarea apei, în speranța obținerii tămăduirii, împărtășesc opinia altor interpreți ai Sfintei Scripturi, că aceasta se petrecea cu ocazia marilor sărbători, fiindcă Dumnezeu voia să le arate evreilor că așa cum le-a purtat de grijă în momentul pe care îl comemorau, o va face și în continuare.

Vindecarea celui dintâi suferind care intra în apă imediat după tulburarea ei era, pe de o parte, o răsplată a prezenței lui la Ierusalim cu prilejul acelei sărbători, dar pe de altă parte, faptul că nu toți cei de față se tămăduiau, ci doar primul care intra în apa tulburată, dovedește că pentru a avea parte de o vindecare miraculoasă, omul trebuie să se străduiască și el, să conlucreze cu Dumnezeu în realizarea acesteia.

În ceea ce privește acțiunea îngerului de la scaldătoarea Vitezda, trebuie să menționez faptul că oștile cerești nu au capacitatea de a săvârși minuni. „Miracolul este ceva făcut în afara ordinii naturii unui lucru particular, sau a ordinii întregii

¹ **Mitropolitul Antonie de Suroj**, *Op. cit.*, p. 121.

² **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului**, *Op. cit.*, p. 176.

naturi create. Minunea este posibilă doar lui Dumnezeu”¹. Aceasta nu înseamnă că puterile cerești nu săvârșesc miracole, ci arată faptul că îngerii săvârșesc aceste minuni din încredințarea și cu puterea lui Dumnezeu, nu prin firea și puterea lor.

Surprinzător este faptul că din acea mulțime de oameni, care toți aveau nevoie disperată de tămăduire, niciunul nu L-a recunoscut pe Domnul Hristos, care îi putea vindeca. Ochii tuturor erau ațintiți asupra apei, așteptând tulburarea ei, încât parcă au fost loviți de o orbire generală, din moment ce nici măcar nu s-au uitat la Mântuitorul lumii, care era acolo tocmai pentru a-i ajuta, cum a făcut-o în orice ocazie, în decursul activității Sale publice.

„Și era acolo un om care de treizeci și opt de ani era bolnav” (Ioan 5,5).

La această minune nu a fost de față niciun Apostol sau ucenic al Domnului Hristos, iar singurul care a relatat-o este Sfântul Evanghelist Ioan, care însă nu a menționat numele suferindului.

Cutremurător este faptul că acest om era bolnav de treizeci și opt de ani. Dacă ne gândim că speranța de viață în urmă cu două mii de ani era mult mai redusă decât cea din zilele noastre, ajungem la concluzia că bietul om fusese bolnav aproape întreaga lui viață.

„Dacă o boală care ține treizeci și opt de zile îi pare celui ce boalește fără sfârșit, cum este una care ține treizeci și opt de ani? Scurgerea mai iute sau mai înceată a timpului depinde de starea în care ne aflăm noi. Ceasurile de fericire au aripi, pe când cele de suferință nu au nici aripi, și adesea nici

¹ **Pr. Dr. Iulian Ghețu**, *Sfinții îngeri*, Editura „Mila Creștină”, Fălticeni, 2011, p. 227.

măcar picioare. Unui paralytic și timpul îi este paralyzat, îi pare nemișcat, cum este și el”¹.

Deoarece acest suferind nu a putut fi vindecat de atâta vreme, cu siguranță că suferea de o boală incurabilă, poate chiar degenerativă, ceea ce înseamnă că odată cu trecerea timpului, sănătatea lui devenea tot mai precară, ceea ce îi afecta nu doar trupul, ci și starea de spirit.

Din punctul lui de vedere, singura nădejde de vindecare era la scăldătoarea Vitezda, ceea ce mă face să cred că nu auzise de Mântuitorul și de minunile Sale.

Cu siguranță că familia sau rudele sale l-au adus de multe ori la renumita scăldătoare din Ierusalim, unde a văzut numeroși bolnavi care au luat tămăduire, iar aceasta, pe de o parte, îi dădea curaj, dar pe de altă parte, îl făcea să-și vadă neputința și să-și piardă tot mai mult bruma de speranță pe care o mai avea.

Sfântul Evanghelist Ioan nu spune de ce boală suferea acest om. Dacă evenimentul ar fi fost consemnat de Sfântul Luca, cu siguranță că acesta ar fi făcut-o, pentru că el era medic și, de obicei, în relatările sale din cea de-a treia Evanghelie și din cartea Faptele Apostolilor menționa și diagnosticul bolii de care suferea cineva.

În pofida acestui fapt, în tradiția Bisericii s-a impus opinia că bolnavul de la Vitezda ar fi fost paralytic, chiar și duminica de astăzi fiind numită „a slăbănogului”, un termen mai vechi care desemna o persoană suferindă de această afecțiune. Ceva mai jos însă vom vedea realitatea legată de starea de sănătate a acestui om, care a trăit iadul pe pământ timp de treizeci și opt de ani.

„Pe acesta văzându-l Iisus zăcând, și știind că este așa încă de multă vreme, i-a zis: «Vrei să te faci sănătos?»” (Ioan 5,6).

¹ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 253.

Consider că din mulțimea de oameni de la Vitezda, Domnul Hristos s-a dus tocmai la acesta pentru că era suferind de mai multă vreme decât oricine altcineva care se găsea acolo.

Întrebarea Mântuitorului adresată acestuia: „Vrei să te faci sănătos?” ar părea în primă instanță inutilă, din moment ce bolnavul era la scaldătoarea Vitezda, altminteri ce ar fi căutat acolo, însă în Orientul Mijlociu o persoană cu o suferință mai gravă era obișnuită să trăiască de pe urma ei, cerșind, cum o fac mulți și în zilele noastre, chiar și la noi în țară, unii doar prefăcându-se că sunt infirmi, încât este foarte probabil ca familia acestui suferind să îl fi adus la Vitezda pentru a scăpa de o povară și de rușine, însă el era prea obișnuit cu modul său de trai și nu dorea o schimbare în viața lui.

„Bolnavul I-a răspuns: «Doamne, nu am om ca să mă arunce în scaldătoare când se tulbură apa; că până merg eu, altul se coboară înaintea mea»” (Ioan 5,7).

Din cuvintele bolnavului constatăm că acesta nu a răspuns la întrebarea Domnului Hristos, ci a invocat faptul că nu avea om care să-l arunce în scaldătoare, ceea ce arată că se obișnuise să fie dependent de alte persoane, iar el să nu facă nimic.

„Paraliticul nu a spus: «Nu am pe nimeni», ci «nu am om», fiindcă el era înconjurat de indivizi, însă între aceștia nu se găsea niciunul care să fie om, în sensul propriu și complet al cuvântului, ceea ce subliniază că umanitatea care ne este proprie și ar trebui să ne definească este deformată, ea însăși este bolnavă. Domnul Hristos este Cel care o restaurează, căci El a venit în lume nu doar ca Dumnezeu, cu putere divină, ci și ca om deplin, în care se regăsește umanitatea întreagă reînnoită”¹.

„Omul acesta bolnav nu era singur într-o pustie, ci era singur într-o mulțime de oameni. Slăbănogul de la Vitezda nu trăia departe de oameni, nici nu era izolat în casă, ci el se afla

¹ Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, p. 27.

printre mulți bolnavi însoțiți de membri ai familiei lor sau de prieteni care, fiind sănătoși, îi ajutau pe cei bolnavi, dar fiecare dintre aceștia se ocupa doar de bolnavul pe care îl îngrijea, însă îndată ce se vindeca bolnavul lui, nu se mai interesa și de vreun alt bolnav”¹.

„Într-o mulțime de oameni, slăbănogul aștepta mereu un singur om mai milostiv sau mai omenos care să-l ajute să intre în scăldătoare spre a se vindeca. Erau mulți oameni în jurul său, dar dispăruse cu desăvârșire omenia din ei. Deși acești oameni din jur erau mulți, totuși, pentru bolnavul paralizat, ei păreau a fi împreună un pustiu spiritual, pentru că egoismul și indiferența lor le-au făcut pustii sufletele”².

„Acolo unde nu e comunicare, este iad. Iadul este definit de unii teologi ca singurătate. Exclud celelalte caracteristici ale iadului și îl definesc doar ca loc în care ești absolut singur. Și ce poate fi mai rău, decât să fii absolut și permanent singur”³, iar aceasta să se petreacă atunci când tu ești înconjurat de o mulțime de oameni.

De această dată însă logica invalidului legată de lipsa unui om a fost greșită, pentru că el se afla față în față cu Fiul lui Dumnezeu făcut om, prin Care au fost create cerul și pământul (inclusiv îngerul care tulbura apa de la Vitezda), iar Acesta adeseori Se numea pe Sine „Fiul Omului”. Fără să fie conștient de ceea ce spune, în timp ce Îl judeca pe Mântuitorul, Ponțiu Pilat a afirmat despre Acesta înaintea iudeilor: „*Iată Omul!*” (Ioan 19,5), fiindcă El este Omul prin excelență. Dumnezeu l-a creat pe om după chipul Său. Cu cât acesta sporește în împlinirea poruncilor Creatorului, cu atât realizează mai mult asemănarea cu El, în timp ce în omul păcătos chipul

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Op. cit.*, p. 42.

² *Ibidem.*

³ Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, *Op. cit.*, p. 181.

lui Dumnezeu se întunecă și acesta își pierde din umanitate, cei mai răi devenind chiar inumani. Când Fiul lui Dumnezeu S-a întrupat din Sfânta Fecioară Maria, El Și-a asumat firea omenească curată, așa cum a fost creată de Dumnezeu când i-a adus în existență pe Adam și Eva. Întrucât Domnul nostru Iisus Hristos nu a săvârșit niciun păcat, El este Om deplin.

Din cuvintele bolnavului adresate Mântuitorului: „până merg eu, altul se coboară înaintea mea”, înțelegem că acesta nu era paralizat, fiindcă era în stare să umble, însă din moment ce se mișca greu și înainta lent, tragem concluzia că putea fi parțial paralizat ori suferea de o afecțiune a picioarelor.

„Iisus i-a zis: «Ridică-te, ia-ți patul și umblă!». Și îndată omul s-a făcut sănătos; și-a luat patul și umbla” (Ioan 5,8-9).

Cuvintele rostite de Domnul Hristos le repetă întocmai pe cele adresate paralticului din Capernaum, cărat pe un pat de patru bărbați, pe care l-a vindecat la începutul activității Sale publice (Marcu 2,9).

Cu toate că nu-L cunoștea pe Mântuitorul, care i-a poruncit să facă trei lucruri imposibile până atunci pentru el, bolnavul a crezut cuvintelor Lui, încât s-a tămăduit și-a luat patul și a început să meargă.

Dacă toți bolnavii care s-au vindecat până atunci la Vitezda au făcut-o după ce au intrat în apa tulburată de înger, Domnul Hristos a dovedit că poate tămădui o persoană doar prin cuvânt, fără măcar să o atingă, demonstrând că este mai presus de îngerul care cobora acolo și avea nevoie de apă, deci de o materie, pentru a vindeca pe cineva.

Mușchii unui infirm aflat pe patul de suferință aproape patru decenii sunt extrem de atrofiați, iar acesta are nevoie de o perioadă îndelungată de recuperare. Mântuitorul însă nu doar că l-a tămăduit pe acest bolnav, ci i-a întărit pe loc oasele,

încheieturile și mușchii, încât acesta s-a ridicat, având puterea să-și ia patul și să plece de acolo.

În ceea ce privește patul menționat în Evanghelie, trebuie să fim conștienți că acesta era o simplă rogojină, fiindcă în pridvoarele de lângă scâldătoarea Vitezda nu era loc pentru paturi masive, de vreme ce acolo veneau foarte mulți bolnavi, care, pe de o parte, nu ar fi încăput de ele, iar pe de alta, acestea ar fi blocat accesul la apă. De asemenea, din moment ce îngerul cobora doar la sărbătorile mari, suferinzii erau aduși sau veneau acolo numai în preajma acestora, iar întrucât Țara Sfântă are o climă caldă, o rogojină era suficientă pentru un bolnav, care nu avea timp să doarmă, ci stătea aproape în permanență cu ochii ațintiți la apa din scâldătoare.

Dacă timp de treizeci și opt de ani patul l-a purtat pe acest infirm, iată că a venit momentul ca cel care fusese bolnav să-și poarte acum el patul.

Un lucru este aici surprinzător, și anume acela că din întreaga mulțime care se găsea atunci de față, niciunul dintre cei care au văzut minunea nu a cerut să fie și el vindecat.

„Dar în ziua aceea era sâmbătă. Deci ziceau iudeii către cel vindecat: «Este sâmbătă și nu-ți este îngăduit să-ți iei patul». Iar el le-a răspuns: «Cel care m-a făcut sănătos, El mi-a zis: Ia-ți patul și umblă!». Ei l-au întrebat: «Cine este omul care ți-a zis: Ia-ți patul și umblă?». Dar cel vindecat nu știa cine este; că Iisus Se dăduse la o parte, fiind mulțime în acel loc” (Ioan 5,9-13).

În cea de-a patra poruncă din Decalog, Dumnezeu a zis poporului ales: *„Adu-ți aminte de ziua odihnei, ca s-o sfințești. Șase zile să lucrezi; în ele fă-ți toate treburile, dar ziua a șaptea este odihna Domnului, Dumnezeului tău; în ea să nu faci nicio muncă, nici tu, nici fiul tău, nici fiica ta, nici sluga ta, nici slujnica ta, nici boul tău, nici asinul tău, nici orice dobitoc al tău, nici străinul ce poposește la tine, fiindcă în șase zile a făcut*

Domnul cerul și pământul, marea și toate cele ce sunt în ele, iar în ziua a șaptea S-a odihnit. De aceea a binecuvântat Dumnezeu ziua a șaptea și a sfințit-o” (Ieșire 20,8-11).

În limba ebraică, „sabat” înseamnă „odihnă”, dar și „sâmbătă”, adică „ziua odihnei”, iar acest termen a fost preluat în mai multe limbi pentru a desemna sâmbăta, după cum urmează: în greacă, „σάββατο” (savato), în italiană „sabato”, în spaniolă „sabado”, în mai multe limbi slave „sobota” etc.

Pornind de la interdicția de a munci sau de a desfășura o activitate în ziua odihnei, cu trecerea vremii s-a ajuns la niște exagerări greu de imaginat, încât în timpul Domnului Hristos învățătorii de lege își puneau problema dacă un iudeu păcătuiește atunci când poartă un ac în haină, dinți artificiali sau își cară piciorul de lemn în zi de sâmbătă.

„Domnul Hristos ar fi putut să-l vindece pe acest om într-o vineri, bunăoară, sau în oricare altă zi, însă a săvârșit această tărăduire anume în ziua sâmbetei, tocmai pentru a vădi idolatra închinare a evreilor la sabat, și să arate că omul este mai de preț decât sâmbăta, iar mila mai importantă decât orice fel de formalism legal”¹.

Evreii l-au luat la rost pe cel ce fusese bolnav, de ce își cară patul sâmbăta. Este de mirare faptul că din mulțimea de la Vitezda nimeni nu l-a recunoscut pe Domnul Hristos, nicio persoană din cele prezente nu a văzut minunea săvârșită de El și niciun bolnav de lângă scăldătoare nu a cerut tărăduire, dar imediat ce fostul infirm a plecat cu rogojina sub braț, cei de acolo au remarcat acest fapt.

Văzându-se acuzat, fostul bolnav a răspuns că Cel care l-a vindecat i-a zis să-și ia patul și să umble, aruncând imediat vina pe Binefăcătorul său.

¹ **Sfântul Nicolae Velimirovici**, *Op. cit.*, p. 255.

Auzind aceste cuvinte, acuzatorii l-au întrebat cine este Cel care l-a îndemnat să-și ia patul și să umble, evitând să menționeze prima parte din răspunsul celui ce fusese infirm, că Acesta l-a și tămăduit. În mod evident, cei care l-au luat la rost pe acest om nu erau interesați de faptul că el fusese vindecat în mod miraculos, ci de omul care nesocotea ziua de odihnă.

Fostul infirm a replicat că nu știe cine este omul respectiv, pentru că nu Îl cunoștea, nici nu a putut să Îl arate acuzatorilor săi, fiindcă Mântuitorul Se amestecase în mulțime.

„După aceasta l-a găsit Iisus în templu și i-a zis: «Iată că te-ai făcut sănătos; de acum să nu mai păcătuiești, ca să nu-ți fie ție mai rău»” (Ioan 5,14).

Templul se găsea în imediata apropiere a scăldătorii Vitezda, încât omul tămăduit s-a dus la lăcașul sfânt să-I dea slavă lui Dumnezeu pentru ceea ce s-a întâmplat cu el. Întâlnindu-l acolo, Domnul Hristos i-a atras luarea aminte să nu mai păcătuiască, pentru a nu suferi mai rău decât până atunci.

Din cuvintele Mântuitorului înțelegem că îndelungata suferință a celui vindecat fusese o urmare a propriilor păcate.

Din atitudinea Domnului Hristos se vede că El „dorește să-l salveze, să-l ridice și să-l recupereze pe cel păcătos fără să-l umilească. El nu îl ceartă pe cel bolnav înainte de vindecare, ci îl sfătuiește să nu mai păcătuiască după ce l-a vindecat. Totuși, Hristos-Domnul nu îi dă acest sfat în auzul tuturor, ci în taină, doar față în față cu păcătosul pe care l-a vindecat, păstrând astfel o legătură de confidențialitate între doctorul-duhovnic și pacientul-penitent. Vedem aici modelul convorbirii duhovnicești dintre doctorul de suflete, care este duhovnicul, și penitentul sau omul care se pocăiește pentru păcatele lui, dorind să se vindece de păcat și de boală”¹.

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Op. cit.*, pp. 40-41.

Să fim convinși că Domnul Hristos nu a dat la voia întâmplării peste fostul suferind în templu, cuvintele Sale fiind dovada că El era preocupat și de sănătatea sufletului acestuia, nu doar de cea a trupului.

Tot din aceste cuvinte tragem concluzia că Mântuitorul i-a iertat acestui om și păcatele, cauza bolii sale, chiar dacă nu a menționat acest lucru, la fel cum s-a întâmplat în cazul paralizicului din Capernaum (Matei 9,1-8).

Întrucât omul care a fost tămăduit trebuie să fi fost destul de în vârstă, din moment ce fusese bolnav timp de treizeci și opt de ani, cuvintele Domnului Hristos: „De acum să nu mai păcătuiești, ca să nu-ți fie ție mai rău” nu se referă doar la o eventuală suferință de câțiva ani, aici, pe pământ, ci mai ales la cea veșnică, din iad.

Ar fi fost ideal pentru acest om să împlinescă îndemnul Mântuitorului, la fel cum a ascultat de cuvântul Lui când i-a spus să se ridice, să-și ia patul și să umble.

„Atunci omul s-a dus și le-a spus iudeilor că Iisus este Cel ce l-a făcut sănătos” (Ioan 5,15).

După ce Domnul Hristos i-a vorbit fostului infirm în templu, iar acesta a aflat cine este El, de îndată s-a dus la evreii care îi reproșau că își căra patul și le-a spus că Mântuitorul l-a vindecat. În loc să fie recunoscător Celui care i-a făcut bine și să-i asculte îndemnul, s-a dus repede la iudei ca să Îl părăscă, de parcă i-ar fi făcut un rău. Prin aceasta a dovedit că nu a învățat nimic din lecția cruntă a vieții sale, nici măcar din tămăduirea lui miraculoasă, pentru că nu a dovedit iubire față de semenul său, nici recunoștință față de Binefăcătorul său.

De asemenea, „este izbitor faptul că nu găsim nicăieri, în întreaga pericopă evanghelică de astăzi, expresia mulțumirii sau cel puțin a unei aprecieri a minunii săvârșite de Domnul Hristos, venită din partea celui vindecat. Nu întâmplător, în Sinaxarul

Duminicii a patra după Paști se afirmă că slujitorul care l-a pământ pe Mântuitorul, în casa arhiereului, a fost chiar acest paralytic, vindecat la Vitezda”¹.

Despre cele petrecute în casa lui Anna citim că „arhiereul L-a întrebat pe Iisus despre ucenicii Săi și despre învățătura Sa. Iisus i-a răspuns: «Eu i-am vorbit lumii pe față. Întotdeauna am învățat în sinagogă și în templu, unde se adună toți iudeii, și nimic n-am vorbit în ascuns. De ce Mă întrebi pe Mine? Întreabă-i pe cei care au auzit ce le-am vorbit. Iată, aceștia știu ce am vorbit Eu». Și zicând El acestea, unul dintre slujitorii care stăteau de față I-a dat lui Iisus o palmă, zicând: «Așa-i răspunzi tu arhiereului?». Iisus i-a răspuns: «Dacă am vorbit rău, mărturisește ce-a fost rău; dar dacă am vorbit bine, de ce Mă bați?»» (Ioan 18,19-23).

În Sinaxarul Duminicii a patra după Paști este menționat faptul că „Domnul Hristos i-a spus în templu lui Iaron, fostul slăbănog, «de acum să nu mai păcătuiești, ca să nu-ți fie ție mai rău» fiindcă acesta avea să-l lovească mai târziu peste obraz, atunci când Mântuitorul se va găsi în fața arhiereului Anna, și că, din cauza aceasta, el urma să primească pedeapsa focului veșnic, mai rea decât aceea pe care o suportase mai înainte timp de doar treizeci și opt de ani”².

Din Sfânta Evanghelie care s-a citit astăzi la Dumnezeiasca Liturghie constatăm, încă o dată, cât de mult ne iubește Dumnezeu, chiar dacă noi suntem păcătoși.

Cunoscând aceasta, să răspundem iubirii lui Dumnezeu cu iubirea noastră, iar cum să o facem, ne-a învățat Sfântul

¹ Radu Dorin Micu, *55 de predici*, Editura Cromatica, Baia Mare, 2016, p. 58.

² *Sinaxar în Duminica a 4-a după Paști (a slăbănogului)*, publicat în „Penticostar”, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1999, p. 139.

Evangelist Ioan, atunci când a scris: „*Dacă cineva zice: Îl iubesc pe Dumnezeu, dar pe fratele său îl urăște, mincinos este. Pentru că cel ce nu-și iubește fratele pe care-l vede, nu-L poate iubi pe Dumnezeu pe Care nu-L vede. Și această poruncă o avem de la El: Cel care-L iubește pe Dumnezeu, să-l iubească și pe fratele său*” (I Ioan 4,20-21).

Deci relația noastră cu Dumnezeu este condiționată de legătura noastră cu semenii noștri. Prin comportamentul pe care îl avem față de aproapele nostru, care este creat după chipul lui Dumnezeu, dovedim relația noastră cu Dumnezeu. Dacă îi iubim pe semenii noștri, atunci dovedim că-L iubim și pe Dumnezeu, iar dacă ne urâm semenii, atunci Îl urâm și pe Dumnezeu. De aceea să-L iubim pe Dumnezeu, să ne iubim semenii, să împlinim poruncile lui Dumnezeu, săvârșind fapte bune și ferindu-ne de păcat, fiindcă acesta aduce suferință, și în acest fel ne vom găti loc în împărăția lui Dumnezeu.

Amin

Duminica a 5-a după Paști
(a samarinencii)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

Hristos a înviat!

„În vremea aceea, a venit Iisus la o cetate a Samariei, numită Sihar, aproape de locul pe care Iacov i l-a dat lui Iosif, fiul său; și era acolo fântâna lui Iacov. Iar Iisus, fiind ostenit de călătorie, S-a așezat lângă fântână și era ca la al șaselea ceas. Atunci a venit o femeie din Samaria să scoată apă. Iisus i-a zis: «Dă-Mi să beau», căci ucenicii Lui se duseseră în cetate, ca să cumpere merinde. Femeia samarineancă I-a zis: «Cum Tu, care ești iudeu, ceri să bei de la mine, care sunt femeie samarineancă? Pentru că iudeii nu au amestec cu samarinanii». Iisus a răspuns și i-a zis: «Dacă ai fi cunoscut darul lui Dumnezeu și Cine este Cel ce-ți zice: Dă-Mi să beau, tu ai fi cerut de la El, și El ți-ar fi dat apă vie». Femeia I-a zis: «Doamne, nici găleată nu ai, și fântâna este adâncă; de unde, dar, ai apa cea vie? Nu cumva ești Tu mai mare decât părintele nostru Iacov, care ne-a dat această fântână și el însuși a băut din ea și fiii lui și turmele lui?» Iisus a răspuns și i-a zis: «Oricine bea din apa aceasta va înseta iarăși; dar cel ce va bea din apa pe care i-o voi da Eu nu va mai înseta în veac, căci apa pe care i-o voi da Eu se va face în el izvor de apă curgătoare spre viață veșnică». Femeia I-a zis: «Doamne, dă-mi această apă ca să nu mai însetez, nici să mai vin aici să scot». Iisus i-a zis: «Du-te și cheamă-l pe bărbatul tău și vino aici». Femeia a răspuns și a zis: «N-am bărbat». Iisus i-a zis:

«Bine ai zis că nu ai bărbat. Căci cinci bărbați ai avut și cel pe care îl ai acum nu-ți este soț. Aceasta adevărat ai spus». Femeia I-a zis: «Doamne, văd că Tu ești proroc. Părinții noștri s-au închinat pe acest munte, dar voi ziceți că în Ierusalim este locul unde trebuie să ne închinăm». Și Iisus i-a zis: «Femeie, crede-Mă că vine ceasul când nici pe muntele acesta, nici în Ierusalim nu vă veți închina Tatălui. Voi vă închinați la ceea ce nu știți; noi ne închinăm la ceea ce știm, pentru că mântuirea este de la iudei. Dar vine ceasul și acum este, când adevărații închinători se vor închina Tatălui în duh și în adevăr, că și Tatăl astfel de închinători își dorește. Duh este Dumnezeu și cei ce I se închină trebuie să I se închine în duh și în adevăr». I-a zis femeia: «Știm că va veni Mesia care se cheamă Hristos; când va veni, Acela ne va vesti nouă toate». Iisus i-a zis: «Eu sunt, Cel ce vorbesc cu tine». Dar atunci au sosit ucenicii Lui. Și se mirau că vorbea cu o femeie. Însă nimeni n-a zis: «Ce o întrebi», sau: «Ce vorbești cu ea?». Iar femeia și-a lăsat găleata și s-a dus în cetate și le-a zis oamenilor: «Veniți să vedeți un om care mi le-a spus pe toate câte le-am făcut! Nu cumva acesta este Hristosul?». Și au ieșit din cetate și veneau către El. Între timp, ucenicii Lui Îl rugau, zicând: «Învățătorule, mănâncă». Iar El le-a zis: «Eu am de mâncat o mâncare pe care voi nu o știți». Ziceau deci ucenicii între ei: «Nu cumva I-a adus cineva să mănânce?». Iisus le-a zis: «Mâncarea Mea este să fac voia Celui ce M-a trimis pe Mine și să-I împlinesc lucrarea. Nu ziceți voi că mai sunt patru luni și vine secerișul? Iată, vă spun: Ridicați-vă ochii și priviți holdele că sunt albe pentru seceriș. Iar cel care seceră primește plată și adună roade spre viața veșnică, ca să se bucure împreună și cel ce seamănă și cel ce seceră. Căci în aceasta se adeverește cuvântul că unul este semănătorul și altul secerătorul. Eu v-am trimis să secerăți ceea ce voi n-ați muncit; alții s-au ostenit și voi ați intrat în munca lor». Și mulți samarineni din cetatea aceea

au crezut în El, pentru cuvântul femeii care mărturisea: «Mi le-a spus pe toate câte le-am făcut». Deci, după ce au venit la El, samarinanii Îl rugau să rămână la ei. Și a rămas acolo două zile. Și cu mult mai mulți au crezut pentru cuvântul Lui, iar femeii i-au zis: «Credem nu numai pentru cuvântul tău, căci noi înșine am auzit și știm că Acesta este cu adevărat Hristos, Mântuitorul lumii» (Ioan 4,5-42).

Pericopa evanghelică citită astăzi la Sfânta Liturghie începe cu cuvintele: „În vremea aceea, a venit Iisus la o cetate a Samariei, numită Sihar, aproape de locul pe care Iacov i l-a dat lui Iosif, fiul său; și era acolo fântâna lui Iacov. Iar Iisus, fiind ostenit de călătorie, S-a așezat lângă fântână și era ca la al șaselea ceas. Atunci a venit o femeie din Samaria să scoată apă”.

În timpul Domnului Hristos, Țara Sfântă era împărțită în mai multe provincii: Galileea, Decapole, Trahonitida, Samaria, Perea, Iudeea și Idumea.

„Ținutul Samariei se afla între Galileea, din nordul Țării Sfinte, și Iudeea, din sudul acesteia”¹.

Pentru a avea o înțelegere corectă a raporturilor dintre evrei și samarineni în urmă cu două mii de ani, voi face o scurtă incursiune în istorie, prezentând modul în care s-a născut populația samarineană.

În anul 933 î.Hr., o parte din poporul ales s-a rupt de regele Roboam, fiul lui Solomon, și a înființat Regatul de Nord, cu capitala la Samaria. Acest regat a fost invadat în anul 722 î.Hr. de asirienii conduși de regele Sargon al II-lea și desființat. Populația a fost dusă în exil pe întinsele teritorii ale Imperiului Asirian și împrăștiată printre neamurile păgâne de acolo, de unde nu s-a mai întors niciodată. În locul populației deportate au fost aduși păgâni din diverse locuri ale Imperiului Asirian. Puținii locuitori

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Op. cit.*, p. 52.

care au scăpat de exil s-au amestecat cu păgânii aduși aici și au fost repede asimilați. Astfel s-a născut poporul samarinean, cu care evreii din Regatul de Sud au fost permanent în conflict. Cea mai gravă problemă a samarinenilor în relația lor cu evreii o constituia faptul că erau politeiști. Despre credința samarinenilor citim în Sfânta Scriptură că „*fiecare seminție din Regatul de Nord și-a făcut dumnezeii săi și i-a pus în capiștile pe care le făcuseră samarinenii pe înălțimi*” (IV Regi 17,29).

„Samarinenii au amestecat rânduielele Vechiului Testament cu diferite obiceiuri păgâne, asiro-babiloniene, ajungând până la a-și alcătui un alt Pentateuh, cunoscut sub numele de «Pentateuhul samarinean». De asemenea, samarinenii și-au ridicat un templu pe muntele Garizim, susținând că templul din Ierusalim nu mai este singurul loc de închinare, mai ales că acolo nu se mai păstrau tablele Legii, toiagul lui Aaron și năstrapa de aur. Or, absența chivotului Legii, în gândirea lor, atrăgea după sine și absența lui Dumnezeu, Care nu Se mai revela în locul acela, din moment ce Dumnezeu Însuși i-a spus lui Moise: «*Acolo, între cei doi heruvimi de deasupra chivotului Legii Mă voi descoperi Eu ție și îți voi grăi despre toate câte-ți voi porunci pentru fiii lui Israel*» (Ieșire 25,22)”¹.

„Întrucât samarinenii se închinau și lui Iahve, dar și unor zei asiro-babiloneni, evreii socoteau acest lucru o adevărată catastrofă religioasă, fiindcă nu erau respectate cele mai importante din poruncile Vechiului Testament, precum: «*Să nu-ți faci chip cioplit*» (Ieșire 20,4), sau: «*Să nu mergeți pe urmele altor dumnezei, dintre dumnezeii neamurilor dimprejurul vostru*» (Deuteronom 6,14). Ori, tocmai aceasta făceau samarinenii”².

„Samarinenii nu numai că au rupt legătura cu Ierusalimul și cu templul de la Ierusalim, unicul templu al mozaismului, simbol

¹ Calinic Botoșăneanul, *Op. cit.*, p. 84.

² Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului, Op. cit.*, p. 186.

văzut al unicității religiei revelate, ci ideea că Garizimul era locul de închinare devenise chiar una dintre învățăturile fundamentale ale religiei samarinene. Însuși Decalogul mozaic a fost modificat, astfel încât chiar una din cele zece porunci exprima obligativitatea închinării pe Garizim. Deci nu este de mirare că iudeii nu-i iubeau deloc pe samarineni, considerându-i mai răi chiar decât păgânii. Și își băteau joc de cultul lor, de locul lor de închinare și de însăși capitala lor, denumindu-o Sihar, adică «beție», în loc de Sichem (umăr)¹.

„Ruptura dintre samarineni și evrei a culminat prin pângărirea templului din Ierusalim de către samarineni, care, în timpul sărbătorii Paștilor, prin anii 6-9 d.Hr, au împărățiat oase în curtea templului”².

„Acestea erau pricinile de căpetenie ale prăpastiei adânci care dăinuia între iudei și samarineni. Cu toate că și unii și alții vorbeau aceeași limbă, ei se urau de moarte”³.

„Samarinenii, ca și ținutul lor, erau socotiți spurcați de către iudei. Niciun evreu nu s-ar fi apropiat de vreun samarinean. Nu i-ar fi vorbit. N-ar fi luat ceva din mâna lui. Ba chiar se fereau să treacă și pe teritoriul lor”⁴. Astfel, evreii din Galileea care călătoreau la Ierusalim nu apucau drumul drept, prin Samaria, ci traversau Iordanul și mergeau până la Ierihon, de unde treceau râul în Iudeea.

„Dacă totuși vreun iudeu era obligat să treacă prin Samaria, la ieșirea din această provincie trebuia să-și scuture praful de pe încălțăminte, pentru a nu se întina”⁵.

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 51.

² Calinic Botoșaneanul, *Duminicile - peceți ale Învierii*, Editura Doxologia, Iași, 2010, p. 214.

³ Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, „*Preoții Tăi, Doamne, se vor îmbrăca întru dreptate*”. *Studii de Teologie Pastorală, predici și cuvântări*, vol. IV, Editura Andreiana, Sibiu, 2014, p. 403.

⁴ Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului*, *Op. cit.*, p. 185.

⁵ Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, p. 29.

„Trecerea Mântuitorului din Iudeea spre Galileea prin Samaria însă nu a fost întâmplătoare”¹. „Și de data aceasta El a nesocotit prejudecățile iudeilor, dând dovadă că a venit în lume nu pentru un singur popor sau o singură categorie de oameni, ci pentru mântuirea tuturor neamurilor și a popoarelor”².

„Trebuie să ne închipuim că Apostolii înșiși nu-L urmau pe acel drum cu bucurie și fără teamă, și vor fi fost privind în jur să nu-i vadă cineva, și să le-o ia în nume de rău. Pentru un adevărat iudeu, a fi mers pe drumul acela era scandalos. Dar Domnul Hristos Se hotărâse să înfrunte acest scandal”³.

„Al șaselea ceas din zi corespunde orei doisprezece de la miezul zilei. Fântâna nu avea ciutură, așa că Mântuitorul nu avea cu ce să scoată apă ca să bea, iar Evanghelia menționează faptul că Iisus Hristos, ca om, era ostenit de călătorie”⁴.

„Apariția femeii samarince tocmai în miezul zilei, când soarele arde mai năprasnic, poate fi ușor explicată prin dorința ei de a nu fi întâlnită și expusă disprețului (motivată, cum vom afla mai târziu, de situația scandaloaasă în care se complăcea: ea trăia în concubinaj, după ce avusese cinci bărbați”⁵.

„În ceasul al șaselea, Domnul Hristos tămăduiește căderea săvârșită în convorbirea Evei cu șarpele, prin convorbirea pe care o are cu femeia samarineancă. Sfântul Evanghelist Ioan consemnează amănuntul ceasului al șaselea ca să arate corespondența dintre cele două dialoguri, făcând o paralelă între dialogul morții și dialogul vieții, dintre cuvântul otrăvit și cuvântul care tămăduiește”⁶.

¹ Calinic Botoșăneanul, *Penticostarul...*, p. 84.

² Pr. Dr. Gheorghe Lițiu, *Op. cit.*, p. 88.

³ Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului*, *Op. cit.*, p. 186.

⁴ Calinic Botoșăneanul, *Penticostarul...*, p. 85.

⁵ Radu Dorin Micu, *Op. cit.*, p. 62.

⁶ Arhimandritul Melchisedec Ungureanu, *Op. cit.*, p. 105.

„Iisus i-a zis femeii: «Dă-Mi să beau», căci ucenicii Lui se duseseră în cetate, ca să cumpere merinde. Femeia samarineancă I-a zis: «Cum Tu, care ești iudeu, ceri să bei de la mine, care sunt femeie samarineancă? Pentru că iudeii nu au amestec cu samarinenii»”.

„Convorbirea dintre cei doi nu debutează sub cele mai bune auspicii. De fapt, întregul dialog este straniu, întrucât parcă aproape niciodată răspunsurile nu se potrivesc cu întrebările pe care și le adresează, unul altuia, cei doi interlocutori”¹.

„Uimirea femeii era justificată de faptul că unui bărbat iudeu nu îi era permis nici măcar să intre în discuție cu o femeie de alt neam, dar mai ales cu o samarineancă. Obiceiul ținea nu atât de Lege, cât de tradițiile Orientului Apropiat și Mijlociu”².

„În lumea antică păgână, femeia era considerată ca fiind doar un obiect util. Bărbatul era stăpân asupra ei și putea chiar dispune de viața ei. Putea fi omorâtă fără ca lui să i se întâmple ceva. Poligamia era în floare, iar femeia era umilită și disprețuită. Deși în societatea iudaică femeia se bucura de o anumită considerație, totuși exista o mare diferență de valoare între bărbat și femeie. Atunci nu se considera că femeia este egală cu bărbatul în fața lui Dumnezeu și a oamenilor. Însă, prin însuși faptul că Mântuitorul vorbește cu o femeie de altă credință și de alt neam, vedem că El cheamă la sfințenie și mântuire nu numai bărbați, ci și femei. De aceea, în Biserica lui Hristos vor exista în timp multe femei sfinte, așa cum se poate vedea și în calendar”³.

„Iisus a răspuns și i-a zis: «Dacă ai fi cunoscut darul lui Dumnezeu și Cine este Cel ce-ți zice: Dă-Mi să beau, tu ai fi cerut de la El, și El ți-ar fi dat apă vie»”.

¹ Radu Dorin Micu, *Op. cit.*, pp. 62-63.

² Calinic Botoșăneanul, *Penticostarul...*, p. 85.

³ Daniel, *Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Op. cit.*, p. 53.

„Prin cuvintele Sale, Domnul Hristos ne arată că El nu este doar tămăduitor sau vindecător de boli, ci El este și Izvorul harului și al adevărului”¹.

„Apa este cea care ne satură setea. Există însă în inima omului o sete care nu este una de apă materială, o sete de bunuri materiale oricare ar fi acestea, nici o sete de prosperitate sau de fericire pământească. În inima fiecărui om există o altă sete care nu poate fi saturată decât prin comuniunea cu Dumnezeu, decât prin darul energiilor Duhului Sfânt, care, atunci când le primim cu tot avântul libertății noastre, ne fac să fim cu adevărat părtași la viața Sa. Această sete vine să ne-o sature Mântuitorul și nu doar setea fizică la care se gândea femeia samarineancă”².

„Femeia I-a zis: «Doamne, nici găleată nu ai, și fântâna este adâncă; de unde, dar, ai apa cea vie? Nu cumva ești Tu mai mare decât părintele nostru Iacov, care ne-a dat această fântână și el însuși a băut din ea și fiii lui și turmele lui?» Iisus a răspuns și i-a zis: «Oricine bea din apa aceasta va înseta iarăși; dar cel ce va bea din apa pe care i-o voi da Eu nu va mai înseta în veac, căci apa pe care i-o voi da Eu se va face în el izvor de apă curgătoare spre viață veșnică»”.

„În dialogul Său, Domnul Hristos pornește de la apa zilnică pe care o bea omul pentru a-și întreține viața trecătoare a trupului. Însă, repede, Acesta trece de la apa care are izvorul ei în pământ la o altă apă, și anume la apa care-și are izvorul în viața cerească, la apa cea vie, care este harul lui Dumnezeu”³.

„Adevărata mâncare și adevărata băutură le găsim în întâlnirea cu Dumnezeu, care ne oferă drept hrană Trupul și Sângele Său, singurele alimente care pot transfigura ființa noastră și pot potoli setea și foamea de veșnicie: «Trupul Meu

¹ **Ibidem**, p. 51.

² **Părintele Placide Deseille**, *Op. cit.*, pp. 476-477.

³ **Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române**, *Op. cit.*, p. 54.

este adevărată mâncare și Sângele Meu adevărată băutură) (Ioan 6,55). Prin aceste cuvinte Mântuitorul subliniază faptul că omul are nevoie și de hrană spirituală, deoarece este chemat la a se împărtăși de viața veșnică și de iubirea lui Dumnezeu în împărăția cerurilor, iar finalitatea acestei căutări este, după cum spunea Sfântul Serafim de Sarov, dobândirea Duhului Sfânt. Doar această întâlnire te poate face să nu mai însetezi niciodată, deoarece te umple de Hristos, Care devine viața vieții omului”¹.

„Femeia I-a zis: «Doamne, dă-mi această apă ca să nu mai însetez, nici să mai vin aici să scot». Iisus i-a zis: «Du-te și cheamă-l pe bărbatul tău și vino aici». Femeia a răspuns și a zis: «N-am bărbat». Iisus i-a zis: «Bine ai zis că nu ai bărbat. Căci cinci bărbați ai avut și cel pe care îl ai acum nu-ți este soț. Aceasta adevărat ai spus»”.

„Nu este greu de presupus că femeia n-a priceput prea mult din cele spuse de Domnul Hristos. Cuvintele Lui erau prea grele pentru ea. Putea crede că nici nu au fost rostite pentru ea. Și nici n-au fost rostite pentru ea”².

Când femeia I-a cerut Mântuitorului apa cea vie, „aparent, El nici nu i-a mai răspuns la această cerere. Și-a dat seama că nu a fost înțeles și că femeia i-a luat cuvintele la modul cel mai direct, cum se va petrece și cu Nicodim când îi va vorbi despre nașterea din nou, fără să priceapă sensul lor ascuns, tainic, spiritual”³. Pentru că Domnul Hristos este Mântuitorul întregii lumi, El nu a purtat prea multe discuții de taină, ci a propovăduit Evanghelia împărăției lui Dumnezeu în fața a cât mai mulți oameni, de aceea i-a și spus femeii samarinence să-și cheme bărbatul. „Femeia trăia în păcat, deși nu-i făcea plăcere

¹ Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, p. 31.

² Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului, Op. cit.*, p. 187.

³ *Ibidem.*

să admită acest lucru, de aceea a afirmat «N-am bărbat», făcând doar o jumătate de mărturisire”¹.

„Foarte discret, cu tact pastoral sau cu înțelepciune, fără să-i reproșeze că este imorală sau nestatornică în iubire, Domnul Hristos îi arată totuși acestei femei că El îi cunoaște viața, dându-i de înțeles că numai apa vie sau harul lui Dumnezeu îl vindecă pe om de păcate, îi schimbă viața și îi transformă dorința lui de fericire momentană și trecătoare, în dorința de fericire veșnică”².

„Femeia I-a zis: «Doamne, văd că Tu ești proroc. Părinții noștri s-au închinat pe acest munte, dar voi ziceți că în Ierusalim este locul unde trebuie să ne închinăm». Și Iisus i-a zis: «Femeie, crede-Mă că vine ceasul când nici pe muntele acesta, nici în Ierusalim nu vă veți închina Tatălui. Voi vă închinați la ceea ce nu știți; noi ne închinăm la ceea ce știm, pentru că mântuirea este de la iudei. Dar vine ceasul și acum este, când adevărații închinători se vor închina Tatălui în duh și în adevăr, că și Tatăl astfel de închinători își dorește. Duh este Dumnezeu și cei ce I se închină trebuie să I se închine în duh și în adevăr»”.

Surprinsă că Mântuitorul îi cunoaște viața, femeia a înțeles că are în față un văzător cu duhul, și chiar mai mult, un profet. „Se va fi gândit în acel moment: Dumnezeu mi-a scos în cale un proroc. Acest lucru nu se întâmplă oricând și oricui. E un privilegiu, este o ocazie cu care poate în veci nu mă voi mai întâlni. Ce-ar fi să-i pun eu întrebarea națiunii mele, a locuitorilor Samariei, și anume: De ce suntem noi disprețuiți de către iudei și evitați? Dacă, fără să mă cunoască îmi știe viața, cu siguranță, va ști să-mi răspundă și la această întrebare”³, de aceea L-a

¹ Radu Dorin Micu, *Op. cit.*, p. 64.

² Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Op. cit.*, p. 54.

³ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 61.

întrebat unde este adevăratul loc de închinare al lui Dumnezeu, în Ierusalim sau pe muntele Garizim.

„Domnul Hristos nu-i dă un răspuns femeii samarinence, ci mai mult decât atât: Îi pune în față un adevăr de credință, unul dintre acelea în care El își delimita învățătura Sa de cea a Vechiului Testament, dar și de cea a neamurilor”¹.

„Dacă Mântuitorul ar fi spus unui evreu sau în Iudeea că va veni vremea când locul de închinare nu va mai fi Ierusalimul, ar fi riscat să fie ucis cu pietre. Poate tocmai de aceea a făcut această afirmație în fața unei samarinence, căreia vestea îi va fi făcut chiar plăcere, deși Domnul Hristos îi negase și Garizimului privilegiul de a fi loc exclusiv de închinare. Și aceasta era o tradiție care urma să se schimbe și, pe care, de fapt, o schimba chiar El”².

Chiar dacă și-a delimitat învățătura Sa de cea a Vechiului Testament, totuși Mântuitorul a afirmat că, spre deosebire de samarineni, evreii știu Cui se închină, fiindcă ei au păstrat nealterată revelația făcută lor de Dumnezeu prin Moise și prin proroci, iar mântuirea este de la iudei, însă nu numai pentru ei, ci pentru toate popoarele, fiindcă învățătura Fiului lui Dumnezeu întrupat era universală. „Așadar, Domnul Hristos a afirmat și continuitatea dintre cele două Testamente, pe care cei din Samaria, și neamurile în general o ignorau, și nu era bine”³.

„În continuare, Mântuitorul i-a dat femeii samarinence o definiție a lui Dumnezeu, una din cele mai posibile, dar care se potrivea de minune contextului convorbirii: «Dumnezeu este duh»”⁴.

¹ **Ibidem**, p. 46.

² **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Op. cit.**, p. 189.

³ **Ibidem**.

⁴ **Ibidem**.

„Această învățătură ne arată că Dumnezeu este necunoscut în ființa Lui, deși în altă privință El este cunoscut. Sfinții Părinți ai Bisericii vorbesc despre incognoscibilitatea ființei divine pe de o parte, iar pe de altă parte, vorbesc despre posibilitatea cunoașterii lui Dumnezeu. Sfântul Grigorie de Nazianz a afirmat în acest sens: «Ce este Dumnezeu după fire și ființă n-a aflat careva dintre oameni niciodată, nici nu va afla»¹.

„Dumnezeu este cunoscut mai ales prin lucrările Lui, prin care a creat lumea, l-a mântuit pe om și poartă de grijă lumii. El este de necunoscut și cu totul transcendent în ființa Sa, orice atribut cu care încercăm să-L definim pe Dumnezeu rămâne neputincios în a spune cu adevărat ce este El. Cu toate că Sfinții Părinți vorbesc despre mai multe nume ale lui Dumnezeu, totuși El este în același timp fără un nume. Sfântul Vasile cel Mare ne spune următoarele: «Firea dumnezeiască în toate numirile cugetate rămâne după ceea ce ne este indicată conform învățaturii noastre, căci binefăcător, bun, drept și câte de acestea am cunoscut că sunt deosebiri ale lucrărilor, iar firea Celui ce lucrează nu o putem cunoaște mai mult din înțelesul lucrărilor. Deci altceva este ființa, căreia nu i s-a aflat cuvânt rostitor și altceva este sensul numirilor din jurul ei, numite de o lucrare sau demnitate»².

„Pentru Sfântul Dionisie Areopagitul, Dumnezeu este total necunoscut iar direcția de cunoaștere pe care el o scoate în relief este cea apofatică, adică cea care trece peste orice cunoaștere rațională. Astfel, la începutul cărții sale «Teologia mistică», el adresează o rugăciune Sfintei Treimi ca Aceasta să-l îndrume până dincolo de cunoaștere, unde tainele simple ale teologiei se arată în întunericul mai mult decât luminos al tăcerii. El îl îndeamnă pe Ierotei, căruia de fapt îi și adresează cartea, la această contemplare. Este vorba aici de o purificare, de un fel

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Megheșan, *Op. cit.*, p. 450.

² *Ibidem*, pp. 450-451.

de catarsis, pentru ca omul să înainteze spre Dumnezeu. Acest catarsis îi îndeamnă pe cei ce vor să se apropie de Dumnezeu, să părăsească păcatele, să lase totul în urma lor, și apoi să urce pe muntele cunoașterii divine, cum a făcut Moise. Teologia aceasta de negrăit se mai numește și teologie negativă sau modul negativ al cunoașterii lui Dumnezeu, care se referă la toate atributele împrumutate din fapte. Teologia prin negație este diferită de teologia mistică sau de apofatism. Pe de o parte, teologia prin negație, concept similar cu teologia negativă din Occident, neagă faptul că Dumnezeu ar fi cognoscibil și afirmă conștiința eșecului intelectual în fața cunoașterii Sale. Pe de altă parte, apofatismul sau teologia mistică în înțelegerea ei răsăriteană, este teologia experienței directe și profunde a lui Dumnezeu care nu poate fi exprimată în niciun caz în termeni pozitivi. Cunoașterea apofatică nu este o cunoaștere rațională, ci una supra-rațională, căci Fiul lui Dumnezeu este Logosul divin, având în El rațiunile tuturor creaturilor care Îl caută pe Dumnezeu într-un mod înflăcărat și nu-L pot găsi decât prin rugăciune. Aceasta constituie pentru sufletul cuprins de văpăile avântului mistic mediul unei înaintări spre divinitate. Este vorba de un progres duhovnicesc legat de această cunoaștere, mai ales în teologia răsăriteană ortodoxă. Cu cât sufletul se apropie mai mult de Dumnezeu în această contemplație, cu atât mai mult vede că natura divină este invizibilă. Adevărata cunoaștere a Celui pe Care îl caută, este înțelegerea că a vedea constă în a nu vedea”¹.

„Dumnezeu i-a zis lui Moise: *«Nu Îmi vei putea vedea fața, că nu poate omul să-Mi vadă fața și să trăiască»* (Ieșire 33,20). Aici este un paradox al cunoașterii lui Dumnezeu. El este total necunoscut, dar în același timp este cunoscut prin energiile Sale necreate”².

¹ **Ibidem**, pp. 451-452.

² **Ibidem**, p. 453.

„Tot Sfântul Dionisie Areopagitul a afirmat că «pentru a te apropia de Dumnezeu Cel Unul, trebuie să devii o singură ființă. Prima treaptă a urcușului duhovnicesc este când te aduci pe tine în mintea ta, însă trebuie să treci dincolo de minte pentru a atinge o realitate superioară»”¹.

„Sfântul Maxim Mărturisitorul a scris: «Mintea începe să filosofeze, pornind de la credința cea apropiată și sfârșește la teologia de dincolo de orice minte, care este credința ce nu se mai uită și vederea celor nevăzute. Calea de la credința inițială la credința tainică sau la cunoașterea tainică a lui Dumnezeu are mai multe trepte. În primul rând, este vorba de curățirea de patimi sau dobândirea virtuților. A doua este iubirea, care constituie totalitatea virtuților. Iubirea este născută din nepătimire, nepătimirea din nădejde, nădejdea din răbdare, iar pe acestea le naște înfrânarea atotcuprinzătoare. Înfrânarea este născută din frica de Dumnezeu, iar frica din credința în Domnul. A treia treaptă este cunoașterea în duh. Este cunoașterea ce izvorăște din iubire. Este cea mai înaltă treaptă la care poate ajunge omul. Acesta este tabloul cunoașterii lui Dumnezeu cel spiritual»”².

„Din nefericire însă, în Occident rămân în vigoare dualitatea: minte-voință; minte-rațiune, deși toți Sfinții Părinți vorbesc de acea înălțare a minții, de acea metamorfozare a minții atunci când este vorba de cunoașterea lui Dumnezeu. Mintea trebuie să se înalțe de la tot ce este pământesc la ceea ce este pur, fiindcă Dumnezeu nu poate fi cunoscut prin nicio pârgheie sau metodă rațională. El este mai presus de toate încercările raționale de cunoaștere, fiind plenitudinea vieții umane, mai presus decât orice concepte raționale”³.

¹ **Ibidem.**

² **Ibidem**, p. 454.

³ **Ibidem.**

„Sfântul Simeon Noul Teolog vede mai mult o părtășie cu Dumnezeu decât o cunoaștere pe cale rațională. Sfântul Maxim Mărturisitorul afirmă că mintea trebuie să fie golită de toată cunoștința ca să vadă fără ochi pe Dumnezeu Cuvântul. Ea trebuie să pătrundă în vedeniile tainice, neavând nicio formă a înțelegerii. Dumnezeu trece prin orice existență. Oricum am încerca să-L definim, El este o supra-esență, o supra-existență. El este peste toată creația, este absolutul în sine, este supra-unitate. Calea aceasta de cunoaștere a lui Dumnezeu presupune înălțarea peste toată mintea noastră. Sfântul Grigorie Palama spunea: Prin teologia negativă mintea, după negarea celorlalte, se înlătură și pe sine. Dar aceasta este unirea minții cu Dumnezeu. Iar aceasta este ceea ce au spus Părinții: «Sfârșitul rugăciunii este răpirea minții la Domnul». De aceea și Sfântul Dionisie Areopagitul zicea că prin ea noi ne unim cu Dumnezeu. Căci în rugăciune mintea leapădă treptat legăturile cu cele ce sunt, întâi pe cele care au o legătură cu cele de rușine, rele și în general stricăcioase, apoi pe cele care au o legătură cu cele ce sunt la mijloc și îl prefac pe om spre mai rău sau spre mai bine, potrivit cu scopul cu care le folosește, pentru care este toată învățarea și cunoștința lor. De aceea este și un sfat al Sfinților Părinți să nu primim cunoștința pe care vrăjmașul o face să răsară în vremea rugăciunii, ca să nu fim lipsiți de ceea ce este mai înalt. Apoi, după ce mintea a lepădat pe încetul aceste legături, ca și cele cu lucrurile mai înalte decât acestea, iese întreagă din toate cele ce sunt în vremea rugăciunii curate. Această ieșire este cu mult mai înaltă decât teologia prin negație, căci ea este proprie numai celor ajunși la nepătimire”¹.

„Ea este un extaz al tăcerii interioare, o coborâre totală a cugetării în fața misterului dumnezeiesc, înainte de a coborî, în mintea astfel oprită de uimire, lumina de sus. Calea aceasta însă este înălțătoare. Părintele Dumitru Stăniloae spunea că

¹ **Ibidem**, pp. 454-455.

două ar fi criteriile prin care se evaluează progresul rugăciunii și înălțarea în cunoașterea lui Dumnezeu: împuținarea cuvintelor și înmulțirea lacrimilor”¹.

„Așadar, din cele expuse, vedem că adevărata cunoaștere a lui Dumnezeu este cunoașterea cea duhovnicească. Ea ține nu numai de Dumnezeu, ci și de noi: Cunoscându-L pe Dumnezeu, ne cunoaștem pe noi înșine. Cunoscând că Dumnezeu este duh trebuie ca și noi să fim în duh spre a-L putea cunoaște, fiindcă omul este chemat să ajungă duh”².

„Abia când Domnul Hristos i-a spus femeii samarinence că «Dumnezeu este Duh și cei ce I se închină trebuie să I se închine în duh și în adevăr» i-a dat apa cea vie. Acum i-a dat de fapt răspunsul la cererea ei care ni s-a părut a fi, și era într-adevăr, naivă, dar pe care Mântuitorul n-a ignorat-o, ci a adus discuția până la acest punct, în care urma să-i dea răspunsul. Era un răspuns pentru ea? Era și pentru ea. Dar era mai ales o proclamație, o declarație de credință, unul din acele momente în care Domnul Hristos își delimita învățătura Sa de cea a Vechiului Testament, dar și de cea a neamurilor. De data aceasta o delimita și față de unii, și față de alții”³.

„Ceea ce i-a spus Mântuitorul samarinencii este ca o continuare a Predicii de pe munte. Samarineanca era doar un pretext. Întâlnirea cu ea a fost un pretext pentru a spune cuvintele rostite, care fac parte din esența Evangheliei Sale”⁴.

În convorbirea ei cu Domnul Hristos, „femeia din Sihar a auzit definiția lui Dumnezeu, că El este Duh și nu mai poate fi adorat doar într-un singur loc. Și că, dacă este Duh, poate fi pretutindeni. Și, dacă este pretutindeni, vede și aude tot și pe

¹ **Ibidem**, pp. 455-456.

² **Ibidem**, p. 456.

³ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Op. cit.**, p. 188.

⁴ **Ibidem**.

toți”¹, „încât nici samarinenii nu se vor mai închina în muntele lor, Garizim, ci se vor închina lui Dumnezeu pretutindeni, deoarece nu contează atât de mult locul geografic al cultului, cât contează starea duhovnicească în care oamenii trăiesc credința lor în iubirea lui Dumnezeu-Tatăl, în adevărul vieții veșnice descoperit de Domnul Hristos și în lucrarea sfințitoare a Sfântului Duh”².

„În această discuție, în care Mântuitorul i-a arătat femeii samarince, și prin ea lumii întregi, care este adevărata închinare adusă lui Dumnezeu, El a transformat fântâna lui Iacov într-un amvon sau o catedră de unde a vestit învățătura că Dumnezeu este Duh, El este spirit pur, iar cei care vor să I se închine, trebuie să o facă în duh”³.

Pe Dumnezeu nu-L putem cunoaște decât în Duhul Sfânt, iar „trimiterea în lume a Duhului Sfânt este rodul preamăririi Domnului Hristos, prin jertfa și învierea Sa”⁴.

„Răspunsul Mântuitorului dat samarinencii are o legătură directă cu ceea ce tocmai spusese despre apa cea vie, pe care o primesc cei care cred în El. Venirea Duhului Sfânt înseamnă și inaugurarea adevăratului cult adus lui Dumnezeu. Deși iudeii se închinau adevăratului Dumnezeu, însăși închinarea (cultul) lor nu putea fi încă o adevărată închinare. Și nici iudeii, adevărați închinători, căci încă nu era dat Duhul. Iar adevărata închinare este aceea în care „*însuși Duhul Se roagă pentru noi cu suspine negrăite*” (Romani 8,26), în care Duhul Sfânt Se roagă pentru cei pe care-i face sfinți (Romani 8,27). El este Cel care, în inimile noastre, strigă către Dumnezeu «*Avva, Părinte!*» (Galateni 4,6)”⁵.

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 62.

² Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Op. cit.*, p. 56.

³ Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Megheșan, *Op. cit.*, p. 449.

⁴ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 53.

⁵ *Ibidem*.

„Idealul creștinului este rugăciunea neîncetată. După cum spunea un autor duhovnicesc din veacul al XVII-lea, așa cum suntem în permanentă dependență de Dumnezeu, Ziditorul - adică, pe parcursul vieții, existăm doar datorită faptului că Dumnezeu ne menține în viață, în fiecare clipă, din iubire, ne dăruiește darul vieții și niciodată nu încetează să ne iubească - tot așa trebuie să ne aflăm într-o permanentă legătură cu El, într-o înălțare neîncetată spre El. În fiecare moment al vieții ar trebui să ne arătăm recunoștința față de Dumnezeu și să-I aducem mulțumire pentru acest dar fundamental de care depinde însăși ființa noastră”¹.

„Da, toată viața creștinului trebuie să fie o rugăciune, o rugăciune neîncetată, nu doar o simplă recitare neîntreruptă a unor cuvinte și formule, ci o atitudine profundă a inimii noastre, o consimțire și o alipire deplină la imboldurile lăuntrice trezite în noi de Duhul lui Hristos Cel înviat și Care ne face să ne îndreptăm neîncetat, în toate și prin toate, către Dumnezeu. În tot lucrul să căutăm voia Lui, comuniunea cu sfânta Sa voință, care să ne fie izvor permanent de bucurie”².

„A ne ruga în duh înseamnă a ne înălța cu mintea și cu sufletul către Dumnezeu în vremea rugăciunii. Numai rugăciunea făcută cu mintea din adâncul inimii se poate chema cu adevărat rugăciune duhovnicească, adică făcută în duh”³.

„Rugăciunea în duh și în adevăr se aseamănă cu rugăciunea vameșului: «*Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului!*» (Luca 18,13), aceea care, atunci când I se adresează lui Dumnezeu, nu îl judecă pe semen, nu se compară, nu se îndreptățește. Aceea prin care cel ce se roagă își vede bârna din ochiul său și nu paiul din ochiul vecinului. Este rugăciunea celui care, înainte de a merge la

¹ **Părintele Placide Deseille**, *Op. cit.*, p. 480.

² **Ibidem**, p. 481.

³ **Arhimandrit Cleopa Ilie**, *Op. cit.*, pp. 40-41.

biserică, cum spune Mântuitorul, merge întâi de se împacă cu cel căruia i-a greșit sau cu cel cu care este în supărare. Rugăciunea în duh și în adevăr este rugăciunea celui care Îi spune drept lui Dumnezeu atunci când stă de vorbă cu El și Îi zice: «*Și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri*» (Matei 6,12), fiindcă în clipa aceea îi iartă pe toți cei care i-au greșit și nu ține minte răul”¹.

„Aceasta este rugăciunea în duh și adevăr: rugăciunea celui care nu încearcă să se înșele nici pe sine, nici pe Dumnezeu. Și acestea nu le poate ști nimeni, decât duhul omului și duhul lui Dumnezeu. De aceea este în duh și în adevăr. Această rugăciune a învățat-o Mântuitorul pe samarineanca din Evanghelia de astăzi”².

„Tâlcul adevărat al cuvintelor «închinare în duh și în adevăr» constă în aceea că toate formele exterioare capătă valoare numai când sunt umplute cu inimă bună, iubire, generozitate, jertfă pentru altul, schimbare interioară, dorință de transformare în bine, renunțarea la judecarea aproapelui, renunțarea la disputele deșarte, smerenie, rămânere în Biserica lui Hristos cea zidită pe temelie Apostolilor și continuată până astăzi prin succesiune apostolică, în Biserica noastră Ortodoxă”³.

„Această învățătură nu i-a fost adresată numai femeii samarinence. Ea a fost pretextul. Învățătura ni se adresează nouă tuturor, și lucrul cel mai important pe care trebuie să-l ținem minte, este tocmai această invitație a Mântuitorului de a I ne închina în duh și în adevăr. Nu este greu să ne dăm seama că, dacă suntem în legătură cu Dumnezeu în duh și în adevăr, în sinceritate, în smerenie, în modestie, în generozitate, în bunătate, toate acestea lucrează asupra sufletului nostru, dar

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Op. cit., p. 194.**

² **Ibidem.**

³ **Ibidem, pp. 192-193.**

se răsfrâng și în viața aproapelui nostru, în viața societății, în viața lumii în care trăim. Fiindcă, în fond, Dumnezeu aceasta vrea, ca rugându-ne Lui în duh și în adevăr, să creăm o lume care să fie a Duhului și a adevărului”¹.

„Femeia I-a zis: «Știm că va veni Mesia care se cheamă Hristos; când va veni, Acela ne va vesti nouă toate». Iisus i-a zis: «Eu sunt, Cel ce vorbesc cu tine». Dar atunci au sosit ucenicii Lui. Și se mirau că vorbea cu o femeie. Însă nimeni n-a zis: «Ce o întrebi», sau: «Ce vorbești cu ea?»”.

„Din cuvintele femeii înțelegem că ea știa că va veni Mesia și cunoștea profețiile despre El”², „că numai Mesia avea autoritatea de a pune credința și practicarea ei pe alte baze. Așa se știa dintotdeauna. De aceea și era așteptat cu atâta înfrigurare”³.

„Pe fondul acestei discuții, Domnul Hristos i Se descoperă. Samarineanca este prima persoană căreia Mântuitorul i Se descoperă în mod direct că este Mesia (a doua persoană este orbul din naștere). Venise momentul să i Se reveleze”⁴.

În cadrul acestei discuții, Domnul Hristos „i-a spus femeii samarince trecutul, i-a răspuns întrebărilor, i-a răscolit așteptările. Iar acum, peste toate acestea, îi mai spune și că este în dialog cu Mesia; că se găsește în fața Lui; că e contemporană cu Cel pe care-L aștepta. Femeia trebuie să fi fost bulversată, uluită”⁵.

„Iar femeia și-a lăsat găleata și s-a dus în cetate și le-a zis oamenilor: «Veniți să vedeți un om care mi le-a spus pe toate câte le-am făcut! Nu cumva acesta este Hristosul?»”.

¹ **Ibidem**, pp. 194-195.

² **Calinic Botoșăneanul**, *Penticostarul...*, p. 87.

³ **Antonie Plămădeală**, **Mitropolitul Ardealului**, *Op. cit.*, p. 190.

⁴ **Calinic Botoșăneanul**, *Penticostarul...*, pp. 87-88.

⁵ **Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană**, *Op. cit.*, p. 63.

„Auzind femeia cuvintele Mântuitorului, a fost pătrunsă și luminată până în adâncul sufletului”¹, „încât și-a lăsat acolo găleata cu apă. Uitase de ce venise. N-o mai interesa apa. Uitase și de sete. Altceva o interesa acum. Ea a ales «apa lui Hristos», și nu «apa din fântâna lui Iacov». Dovadă că, după întâlnirea cu Mântuitorul, lucrurile firești își pierd din semnificație. Cele spirituale trec în fața lor”².

„Femeia și-a abandonat găleata, precum cei dintâi Apostoli plasele de pescuit”³ și, „cuprinsă de un avânt puternic, ca o săgeată scăpată dintr-un arc, a zburat spre cetatea ei, lăsând acolo, la fântână, firea ei cea veche plină de păcate. Nu mai vedea nimic înaintea ochilor. Alerga în goana mare să-L vestească locuitorilor din Sihar pe Iisus - Mesia”⁴.

„Ceea ce este cu adevărat mișcător în acest episod evanghelic este graba cu care femeia samarineancă, după ce Mântuitorul i Se descoperă ca Mesia, își lasă «vasul ei de lut» ca să le vestească și celor din cetate minunata sa descoperire”⁵. „Ea dorea să-i facă părtași și pe conaționali ei la apa cea vie, scoasă din fântâna harului dumnezeiesc, spunându-le: «*Veniți să vedeți un om care mi le-a spus pe toate câte le-am făcut! Nu cumva acesta este Hristosul?*»”⁶. „Nuanța de îndoială, din întrebarea ei, putea fi intenționată. Riscul de a fi fost etichetată ca o exaltată și, deci, nimeni să nu o ia în serios, era mare. În plus, mai trăia și în concubinaj cu al șaselea bărbat. Nici reputația ei morală nu

¹ **Ierodiacon Visarion Iugulescu**, *Predici la duminicile și sărbătorile de peste an*, 2005, p. 495.

² **Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană**, *Op. cit.*, p. 63.

³ **Radu Dorin Micu**, *Op. cit.*, p. 64.

⁴ **Ierodiacon Visarion Iugulescu**, *Op. cit.*, p. 495.

⁵ **Pr. Prof. Grigore Cristescu**, *Predici la duminicile de peste an*, Editura Basilica, București, 2014, p. 105.

⁶ **Calinic Botoșăneanul**, *Penticostarul...*, pp. 88-89.

era, așadar, de invidiat”¹, de aceea „femeia adresează o întrebare care conține în ea și răspunsul. Inițial, ea le-a spus că este doar «un om», fiindcă se ferea să nu atragă atenția. Ea nu le-a zis pe față celor din cetate că L-a aflat pe Hristos - ci ea doar le-a sugerat ideea că acel om ar putea fi Hristos. Ei înșiși trebuiau să se convingă de acest adevăr”².

„În istoria Bisericii, samarineanca a fost prima femeie din lume care L-a «descoperit» și L-a mărturisit pe Hristos Mântuitorul”³. „Așadar, femeia a devenit un misionar pentru conaționalii săi. Ea a fost primul misionar laic pentru cetatea sa. Ea a fost numită chiar «primul declanșator al credinței samarinenilor». Nu a chemat-o nimeni la apostolat, nu i-a dat nimeni acest mandat, dar s-a născut misionar și apostol din întrebările puse și răspunsurile primite de la Domnul Hristos. Altfel spus, starea de vorbă cu Fiul lui Dumnezeu întrupat i-a schimbat statutul”⁴.

Din cele petrecute la fântâna lui Iacov vedem că „nu un înger, nu un profet, nici un Apostol nu le-a vestit samarinenilor vestea despre Domnul Hristos, Mântuitorul lumii, ci o femeie, și încă una dintre cele păcătoase. Ea a fost trâmbița, care a sunat o astfel de deșteptare”⁵.

„Și au ieșit din cetate și veneau către El. Între timp, ucenicii Lui Îl rugau, zicând: «Învățătorule, mănâncă». Iar El le-a zis: «Eu am de mâncat o mâncare pe care voi nu o știți».

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 63.

² Calinic Botoșăneanul, *Penticostarul...*, p. 89.

³ Pr. Prof. Univ. Dr. Alexandru Moraru, *Predică la Duminica a 5-a după Sfintele Paști. Femeia samarineancă - martoră și mărturisitoare a lui Iisus Hristos*, publicată în volumul: „Cuvântul Tău este adevărul”. *Predici ale teologilor clujeni la Triod și Penticostar*, vol. II, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2015, p. 144.

⁴ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 64.

⁵ *Ibidem*.

Ziceau deci ucenicii între ei: «Nu cumva I-a adus cineva să mănânce?». Iisus le-a zis: «Mâncarea Mea este să fac voia Celui ce M-a trimis pe Mine și să-I împlinesc lucrarea. Nu ziceți voi că mai sunt patru luni și vine secerișul? Iată, vă spun: Ridicați-vă ochii și priviți holdele că sunt albe pentru seceriș. Iar cel care seceră primește plată și adună roade spre viața veșnică, ca să se bucure împreună și cel ce seamănă și cel ce seceră. Căci în aceasta se adeverește cuvântul că unul este semănătorul și altul secerătorul. Eu v-am trimis să secerăți ceea ce voi n-ați muncit; alții s-au ostenit și voi ați intrat în munca lor». Și mulți samarineni din cetatea aceea au crezut în El, pentru cuvântul femeii care mărturisea: «Mi le-a spus pe toate câte le-am făcut». Deci, după ce au venit la El, samarinenii Îl rugau să rămână la ei. Și a rămas acolo două zile. Și cu mult mai mulți au crezut pentru cuvântul Lui, iar femeii i-au zis: «Credem nu numai pentru cuvântul tău, căci noi înșine am auzit și știm că Acesta este cu adevărat Hristos, Mântuitorul lumii»¹.

„Spusele femeii au fost luate în serios de către conaționali ei, pentru că samarinenii, în număr mare, și-au părăsit casele și munca, și au venit la fântână să-L vadă pe Acela, omul minunat, despre care le vorbea femeia”¹.

„Ca și în alte ocazii, Domnul Hristos le-a vorbit și acum sfinților Săi ucenici în pilde și asemănări. Se vedeau venind din depărtare samarinenii, puși în mișcare de vestea neașteptată adusă de femeie. Îi atrăgea către fântână curiozitatea de a-L vedea pe Mesia și dorința de a-L asculta. Ei erau acea imensă holdă albă, gata de seceriș, despre care le vorbea Mântuitorul ucenicilor Săi. Prorocii de demult semănaseră cu trudă - și adesea cu jertfa propriei lor vieți - sămânța așteptării și a dorinței lui Mesia, în ogorul acelor suflete. Sămânța aceea crescuse încetul cu încetul, mai întâi în strămoșii, apoi în părinții lor, iar acum

¹ **Ibidem**, p. 63.

își pârguia rodul în văpaia soarelui pogorât de Mesia Însuși pe meleagurile Samariei. Era deci rândul secerătorilor - adică al Sfinților Apostoli - să aleagă rodul acelor spice pline și coapte. Pe urmele profeților și ale Domnului Hristos, ei trebuiau să strângă acum, cu secera învățaturii și a propovăduirii lor, roadele coapte ale acelor suflete”¹.

„Și, într-adevăr, secerișul a fost atunci bogat și spornic. Căci, ne spune mai departe Sfânta Evanghelie, că mulți samarineni din cetatea aceea au crezut în Mesia datorită mărturiei femeii, dar și mai mulți după ce au auzit cuvintele Domnului Hristos Însuși”².

„Unii Sfinți Părinți ai Bisericii interpretează cele două zile petrecute de Mântuitorul în Sihar ca fiind zile în care Domnul Hristos a predicat, în formă concentrată, Vechiul și Noul Testament, sau i-a învățat pe samarineni cele două porunci ale iubirii, adică iubirea față de Dumnezeu și iubirea față de semenii, ca fiind condiții necesare pentru a dobândi mântuirea”³.

„Cei din cetatea Sihar, spre deosebire de cei din Gadara, L-au rugat pe Mântuitorul să rămână la ei și El a rămas. Acest popas al Domnului Hristos la ei le-a adus reconfortarea morală și mântuirea”⁴.

„Dintr-o femeie păcătoasă, samarineanca a devenit o femeie mărturisitoare a lui Hristos, o misionară care a adus la Hristos o cetate întreagă, și L-a dus pe Hristos în cetatea Siharului, ca să schimbe și viața altora”⁵.

„Vedem cum Mântuitorul, pornind de la o convorbire cu o femeie păcătoasă despre apa naturală sau pământească și trecând

¹ Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, *Op. cit.*, p. 405.

² *Ibidem*.

³ Daniel, *Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Op. cit.*, p. 55.

⁴ Pr. Teodor Cios, *Adevărul Evangheliei*, Editura Buna Vestire, Beiuș, 2000, p. 36.

⁵ Daniel, *Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Op. cit.*, p. 56.

la o convorbire despre apa cea vie sau viața veșnică, în scurt timp a convertit-o pe această femeie păcătoasă, iar prin ea s-a convertit apoi o mulțime de oameni. Fericitul Augustin a spus că această femeie samarineancă reprezintă Biserica provenită dintre alte neamuri decât poporul ales¹.

„Aceasta s-a întâmplat lângă fântâna din Sihar cu femeia samarineancă, despre care știm din tradiție că se chema Fotini, adică Luminătoarea. Renăscută duhovnicește, ea s-a eliberat de robia patimilor, nu a mai slujit trupului, ci a devenit propovăduitoare a lui Hristos și luminătoarea celor din cetatea sa².

„Pentru astfel de merite, ea este pomenită de Biserică în această duminică, sub numele grecesc de Φωτεινή (Fotini), care se tâlcuiește Luminătoare, ca una care s-a luminat mai întâi pe sine aflând adevărul și apoi L-a vestit și altora pe Domnul Hristos, Lumina cea adevărată³.

„Însă femeia samarineancă nu s-a oprit aici. Ci, așa cum citim în Viețile Sfinților, în 26 februarie, și în cărțile de cult ale Bisericii Ortodoxe, după Pogorârea Sfântului Duh ea s-a botezat în numele Preasfintei Treimi. Împreună cu ea s-au botezat fiii ei Fotin și Iosi, precum și surorile ei: Anatoli, Foto, Fotida, Paraschevi și Chiriachi. Apoi râvnind pentru Hristos, au plecat toți la Cartagina și de acolo la Roma, predicând cu bărbăție cuvântul Evangheliei și convertind pe mulți să creadă cu tărie în Hristos. Auzind de aceasta împăratul roman Nero, i-a aruncat pe toți în temniță, chinându-i cumplit. Apoi văzând că niciunul nu

¹ **Ibidem**, p. 57.

² **Dr. Irineu Pop Bistrițeanul, Episcop Vicar, Vestirea Evangheliei mântuirii. Predici la duminicile de peste an**, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2008, p. 49.

³ **Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, Op. cit.**, p. 406.

se leapădă de Hristos, a poruncit să li se taie capetele, făcându-se pomenirea lor în 26 februarie”¹.

„În Sfânta Evanghelie nu a fost consemnat numele femeii samarince. Dar Tradiția Bisericii îi dă numele: în greacă Φωτεινή (Fotini); în rusă Svetlana; în limbile celtice Fiona; în limbile apusene Claire, în românește Luminița. Și toate aceste nume ne vorbesc despre același lucru: despre lumină”².

„Fiindcă L-a întâlnit pe Domnul Hristos, femeia samarineancă a devenit o lumină care a strălucit în lume, o lumină care i-a luminat pe cei care au întâlnit-o. Fiecare sfânt ne este adus ca exemplu. Dar noi nu putem întotdeauna să imităm modul în care a trăit un sfânt, nu putem întotdeauna repeta drumul său de la pământ la cer. Dar putem învăța de la fiecare dintre ei două lucruri. Primul este că, prin harul lui Dumnezeu, putem dobândi ceea ce omenește pare imposibil. Adică, să devenim o persoană după chipul lui Dumnezeu, să fim - în această lume a întinericului și a tragediei, care este stăpânită de minciună - cuvânt al adevărului, semn al nădejzii, certitudinea că Dumnezeu poate birui dacă noi Îi permitem să intre în sufletele noastre. Deoarece, dacă împărăția lui Dumnezeu nu este zidită în interiorul nostru, dacă Dumnezeu nu este întronizat în mințile și în inimile noastre, ca foc ce distruge tot ceea ce este nevrednic de noi și de El, nu putem împărtăși lumina lui Dumnezeu în jurul nostru”³.

„Iar al doilea lucru pe care îl putem învăța de la sfinți este să înțelegem mesajul pe care numele lor ni-l descoperă. Femeia samarineancă de astăzi ne vorbește despre lumină. Domnul Hristos a spus că El este Lumina lumii, Lumina care îi luminează pe toți oamenii; iar noi suntem chemați să sălășluim în sufletele, mințile și inimile noastre această lumină, pentru ca

¹ Arhimandrit Cleopa Ilie, *Op. cit.*, p. 44.

² Mitropolitul Antonie de Suroj, *Op. cit.*, p. 32.

³ *Ibidem*.

să se împlinească în și prin noi cuvântul rostit de Mântuitorul: *«Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, încât ei să vadă faptele voastre cele bune și să-L slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri»* (Matei 5,16)¹.

„Doar prin faptele noastre, văzând cum trăim noi, oamenii pot crede că lumina este a lui Dumnezeu; nu prin cuvintele noastre, în afara situației în care acestea sunt cuvinte pline de adevăr și de putere, precum cele ale Sfinților Apostoli sau ale Domnului Hristos Însuși. Să reflectăm fiecare dintre noi la înțelesul numelui pe care îl purtăm și la modul în care putem deveni ceea ce suntem chemați să fim”².

„Femeia samarineancă a venit la fântână fără să aibă un scop duhovnicesc. A venit așa cum venea în fiecare zi, să ia apă, și s-a întâlnit cu Domnul Hristos. Fiecare dintre noi ne putem întâlni cu Dumnezeu în orice moment din viață, când facem cele mai obișnuite lucruri, dacă inima noastră este orientată în direcția potrivită, dacă suntem pregătiți să primim un mesaj, să ascultăm și, cu adevărat, să punem întrebări. Fiindcă femeia samarineancă l-a pus o întrebare Domnului Hristos, iar ceea ce a auzit a depășit răspunsul la întrebarea ei, ea a recunoscut că El este un profet și, mai târziu, că este Mesia, Mântuitorul lumii”³.

„Trecând prin Samaria, vorbind cu femeia samarineancă și rămânând două zile în Sihar, Domnul Hristos a ignorat prejudecățile iudeilor legate de samarineni, pentru a le arăta Sfinților Săi Apostoli și nouă că înaintea lui Dumnezeu toți oamenii sunt egali, iar Evanghelia Sa este destinată tuturor oamenilor. Prin depășirea barierelor mentale existente între evrei și samarineni, Mântuitorul prefigurează Taina Bisericii, care încorporează toate popoarele, dincolo de specificul credinței

¹ **Ibidem**, p. 33.

² **Ibidem**.

³ **Ibidem**.

și culturii proprii, prin lucrarea harului, într-o unitate izvorâtă din Dumnezeu Cel unul, după cum mărturisește Sfântul Apostol Pavel: «Nu mai este iudeu, nici elin; nu mai este rob, nici liber; nu mai este parte bărbătească și parte femeiască; pentru că voi toți una sunteți în Hristos Iisus» (Galateni 3,28)¹.

„Din comportamentul samarinenilor de care ne vorbește Sfânta Evanghelie de astăzi putem învăța marea lor credință în Domnul Hristos. Pentru ei a fost de ajuns mărturia unei femei, ca să creadă fără șovăială că El este Mesia. Evreii, care ar fi trebuit să fie cei dintâi și cei mai devotați următori ai Mântuitorului, căutau mereu prilej ca să scape de El: odată au vrut să-L arunce în prăpastie de pe sprânceana muntelui (Luca 4,29); altă dată să-L ucidă cu pietre (Ioan 8,59). Samarinenii, dimpotrivă, fără să fi văzut măcar o minune a Mântuitorului, L-au primit cu brațele deschise și au crezut în El fără întârziere și fără să ceară semne. Iar în loc să-L îndepărteze, ei L-au rugat cu stăruință să rămână la ei. Și, fără îndoială, ei L-ar fi ținut și mai mult, dar Domnul Hristos n-a rămas la ei decât două zile»².

„Cele trei pericope evanghelice, cea a slăbănogului de la scaldătoarea Vitezda, cea a samarinencei de astăzi, și cea a orbului din naștere vindecat prin trimitere la spălare în scaldătoarea Siloamului, pe care o vom auzi duminica viitoare, ne amintesc diferitele aspecte ale harului Botezului. Vindecarea slăbănogului ne amintește că prin Taina Sfântului Botez am fost vindecați de Domnul Hristos de slăbănogeala noastră duhovnicească, am primit energiile divine care ne ajută să ieșim din amorțeală, din slăbănogeala spirituală în care omenirea a fost adusă prin căderea ei în păcat. Botezul ne redă posibilitatea de mișcare, atât sufletului, cât și trupului nostru, ne dă posibilitatea de a-L preamări pe Dumnezeu cu toată ființa noastră, trup și suflet.

¹ **Arhiepiscop Ioachim Giosanu**, *Op. cit.*, p. 30.

² **Pr. Prof. Dr. Ene Braniște**, *Op. cit.*, p. 406.

Duminica viitoare, Evanghelia orbului din naștere ne va aminti că prin Botez, Domnul ne deschide ochii duhovnicești. Păcatul ne-a făcut să devenim orbi față de realitățile duhovnicești; prin păcat, am pierdut sentimentul și simțirea lui Dumnezeu; prin păcat, am devenit inconștienți de demnitatea noastră de fii ai lui Dumnezeu. Această orbire este vindecată prin harul Botezului, prin harul Duhului Sfânt care ne este dăruit la Botez”¹.

„În pericopa evanghelică de astăzi, a întâlnirii Domnului Hristos cu femeia samarineancă, ni se arată că energiile divine pe care le primim în inimă în momentul Botezului sunt ca o apă vie, «*un izvor de apă curgătoare spre viața veșnică*» (Ioan 4,14). Ce înseamnă acest lucru? Că în fiecare om, creat după chipul lui Dumnezeu, și în care acest chip nu este întunecat sau șters într-o măsură sau alta, există un anumit simțământ de Dumnezeu, un simț instinctiv al existenței Sale și o conștiință morală care-l face să simtă în mod instinctiv ce este bine și ce este rău, îndemnându-l să-și dorească binele și să-și găsească în acesta adevărata fericire. Păcatul însă atrofiază, amortește și îngreunează împlinirea efectivă a acestui chip al lui Dumnezeu din noi și ne împiedică să simțim această sensibilitate lăuntrică pe care ar trebui să o putem percepe în permanență, începând cu momentul creării noastre ca oameni, după chipul și asemănarea lui Dumnezeu”².

„Harul Botezului nu numai că trezește toate acestea în noi, dar le și sporește, impregnându-ne întregul mod de a acționa, toate faptele, de energiile necreate ale lui Dumnezeu. Tot ceea ce ne învață Domnul Hristos în Evangheliile, care ne atrage spre împlinire, dar este mai presus de puterile noastre pur omenești, devine cu puțință de împlinit. Prin Botez, face să se nască în lăuntru nostru un simț intim, prin care realizăm că suntem fii

¹ **Părintele Placide Deseille**, *Op. cit.*, p. 483.

² **Ibidem**, pp. 483-484.

ai lui Dumnezeu. După cum spune Sfântul Apostol Pavel, prin darul lui Hristos Cel înviat, Duhul Sfânt strigă înlăuntrul nostru: «*Avva, Părinte!*» (Galateni 4,6). Darul Duhului Sfânt este duhul filiației, iar Botezul restaurează în noi această condiție de fii ai lui Dumnezeu, ne redă sentimentul paternității Sale. Dacă-l primim cu luare aminte, harul Botezului ne face sensibili la Dumnezeu, ne permite să-L cunoaștem cu adevărat, din toată inima noastră, nu într-un mod intelectual și logic, ci printr-o mișcare ce izvorăște din adâncul ființei noastre. Aceasta este apa cea vie care izvorăște înlăuntrul nostru”¹.

„Energile divine necreate ne fac să iubim, să-L iubim pe Tatăl nostru Cel ceresc, dar și pe aproapele, să-i iubim ca pe niște frați pe oamenii din lumea întreagă, indiferent de cultură, de religie, pentru care Domnul Hristos S-a jertfit și pe care i-a înviat virtual împreună cu El. Ele se înfățișează conștiinței noastre asemenea unei lumini și unui instinct lăuntrice, care ne fac să fim mai buni și milostivi față de toți frații noștri oameni, care ne fac să-i iertăm pe toți cei care ne greșesc într-un fel sau altul, pe cei ce ne urăsc și să ne rugăm stăruitor pentru ca toți oamenii să ajungă la cunoașterea Luminii celei adevărate și să se alipească de ea, după puterile lor. Da, deoarece iertarea greșelilor și iubirea celor care ne-au greșit sau care sunt doar diferiți față de noi, este prin excelență semnul lucrării acestei energii divine înlăuntrul nostru. Iar atunci când se întâmplă aceasta, sufletul nostru devine ca o oglindă clară în care putem contempla chipul lui Dumnezeu. Da, toate acestea pot fi împlinite cu ajutorul harului Duhului Sfânt de la Botez, dacă știm să-L primim”².

„Poate cineva îmi va spune: «Dar nu simțim prea tare toate acestea. Desigur, există poate în noi ceva în plus decât dacă nu am fi fost botezați, dar nu simțim prea tare acest ceva». Botezul

¹ **Ibidem**, p. 484.

² **Ibidem**, pp. 484-485.

sădește în noi un simț al lui Dumnezeu, o gustare a dulceții Lui, o atracție către El și către iubirea universală a tuturor oamenilor, frații noștri, desigur; în același timp însă, el lasă să existe în continuare în noi, mai ales la început, și alte porniri, pe care le simțim în mod foarte puternic, pornirile care ne vin de la ceea ce Sfântul Apostol Pavel numește «omul cel vechi». Botezul însă - și acest lucru este de o importanță capitală - ne dă puterea de a lupta împotriva lor; lumina, atracția divină, instinctul cel bun sădite în inimă de Duhul Sfânt reprezintă o forță extrem de puternică, la care, dacă știm să fim cu luare aminte și să o folosim, ne ajută să ne împotrivim tuturor celorlalte porniri”¹.

„Harul primit la Botez nu împiedică așadar existența înlăuntrul nostru a acestor alte porniri, ale plăcerilor egoiste, ale pornirilor de protejare ale omului cel vechi din noi. În pedagogia Sa, Dumnezeu îngăduie ca aceste porniri să rămână în continuare vii înlăuntrul nostru, pentru ca noi să putem alege cu adevărat ceea ce este conform voinței Sale și să-I putem arăta dragostea noastră, ajutați și întăriți fiind de harul Său. Putem să ne împotrivim acestor porniri ale omului cel vechi cu ajutorul energiei necreate a Duhului Sfânt Ce sălășluiește în noi, din momentul Botezului. Din păcate însă, ne putem și lăsa stăpâniți de aceste porniri și printr-o liberă alegere dezastruoasă, să consimțim la ele, într-un mod sau altul, în detalii mărunte ale vieții noastre de zi cu zi, să consimțim deci la egoism și la plăcerile rele, la ură și la mânie, la neînțelegerile și la invidia care există undeva înlăuntrul nostru. Și atunci, deschiderea ochilor noștri spre cele duhovnicești și pornirile bune pe care le trezește în noi Duhul Sfânt sunt cu totul zadarnice”².

„Un părinte al pustiei, un mare autor duhovnicesc, Sfântul Evagrie Ponticul, spunea: «Cel ce pretinde a-L vedea pe

¹ **Ibidem**, pp. 485-486.

² **Ibidem**, p. 486.

Dumnezeu și a-I simți prezența cea dumnezeiască în inima sa și se mânie este asemenea unui om care și-ar scoate în mod voit ochii și apoi ar vrea să vadă cu agerime»¹.

„Dacă nu luptăm împotriva acestor porniri, precum egoismul și plăcerile de toate felurile, împotriva căutării excesive a confortului și a satisfacției personale și mai ales dacă nu încercăm să înăbușim în noi pornirile spre mânie, spre pizmă, dacă ținem dușmănie împotriva cuiva, împiedicăm apa cea vie să izvorască cu adevărat înlăuntrul nostru și curmăm acest izvor despre care Mântuitorul îi vorbește femeii samarinence; și irosim darul lui Dumnezeu”².

„Scopul vieții noastre duhovnicești este tocmai acela de a lăsa acest izvor să curgă înlăuntrul nostru. Lucrarea vieții noastre duhovnicești este aceea de a-i îngădui acestei ape vie să ne transforme întreaga existență. Această apă vie este apă ce izvorăște din coasta lui Hristos și din care ne adăpăm prin Sfintele Taine; această apă vie o putem simți izvorându-ne în inimă, însă ea este ceva cu adevărat dumnezeiesc, ceva necreat. Nu este vorba despre vreo pornire omenească pe care am simți-o înlăuntrul nostru, ci despre rodul prezenței energiei divine, a prezenței în noi a vieții lui Hristos Cel înviat Care, în ziua Cincizecimii, a trimis peste Biserică și peste oameni focul și apa vie a Duhului Său Cel Sfânt”³.

„Da, această apă vie se află înlăuntrul nostru. Tradiția Bisericii, începând cu învățătura transmisă de Însuși Domnul nostru Iisus Hristos și de Sfântul Apostol Pavel, ne îndeamnă să ne rugăm neîncetat, adică să nu lăsăm să treacă vreun moment prea lung fără ca inimile noastre să se înalțe la Dumnezeu, fără să consimțim întru totul la conștientizarea faptului că El este

¹ **Ibidem.**

² **Ibidem**, pp. 486-487.

³ **Ibidem**, p. 487.

Tatăl nostru, fără să ne alipim de această pornire divină trezită înlăuntru nostru de Duhul Sfânt, care este aceea de a-L iubi pe Dumnezeu. Dacă nu facem aceasta, înseamnă că nu ducem o adevărată viață duhovnicească. Dar dacă, dimpotrivă, suntem cu luare aminte la această pornire bună sădită de Duhul Sfânt, dacă punem în practică sfaturile din scrierile Sfinților noștri Părinți, atunci apa cea vie va susura din ce în ce mai puternic înlăuntru nostru. Și vom auzi acest susur care ne va umple de bucurie și de pace, de bucuria și de pacea lui Dumnezeu, cele pe care a venit să ni le aducă Domnul Hristos: nu o pace și o bucurie lumească, ci o bucurie lăuntrică profundă, cu care nimic pământesc nu se poate compara”¹.

„Fie ca Bunul Dumnezeu să ne izvorască în inimi din ce în ce mai mult această apă vie, care să ne facă să devenim tot mai conștienți de filiația noastră dumnezeiască, tot mai conștienți și mai încredințați de iubirea pe care ne-o poartă Tatăl, de iubirea pe care Duhul Sfânt, trimis în lume de Fiul, o sădește înlăuntru inimilor noastre”².

Să ne ajute Bunul Dumnezeu să urmăm exemplul femeii samarince și a conașionalilor ei, de a asculta, dar mai ales de a împlini cuvintele Domnului Hristos, fiindcă așa cum a afirmat Sfântul Apostol Pavel, *„nu cei ce aud legea sunt drepti înaintea lui Dumnezeu, ci cei ce împlinesc legea, aceia vor fi îndreptați”* (Romani 2,13).

Amin

¹ **Ibidem**, pp. 487-488.

² **Ibidem**, p. 488.

Duminica a 6-a după Paști
(a orbului din naștere)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

Hristos a înviat!

„În vremea aceea, trecând, Iisus, a văzut un om orb din naștere. Și ucenicii Lui L-au întrebat, zicând: «Învățătorule, cine a păcătuit; el sau părinții lui, de s-a născut orb?». Iisus a răspuns: «Nici el n-a păcătuit, nici părinții lui, ci pentru ca să se arate în el lucrările lui Dumnezeu. Trebuie să fac, până este ziuă, lucrările Celui ce M-a trimis pe Mine; că vine noaptea, când nimeni nu poate să lucreze. Atât cât sunt în lume, Eu sunt Lumina lumii!». Acestea zicând, a scuipat jos și a făcut tină din scuipat, și a uns cu tină ochii orbului. Și i-a zis: «Mergi de te spală în scaldătoarea Siloamului (care se tâlcuiește: trimis)». Deci s-a dus și s-a spălat și a venit văzând. Iar vecinii și cei ce-l văzuseră mai înainte că era orb ziceau: «Nu este acesta cel ce ședea și cerșea?». Unii ziceau: «El este». Alții ziceau: «Nu este el, ci seamănă cu el». Dar acela zicea: «Eu sunt». Deci îi ziceau: «Cum ți s-au deschis ochii?». Acela a răspuns: «Omul care se numește Iisus a făcut tină și mi-a uns ochii; și mi-a zis: Mergi la scaldătoarea Siloamului și te spală. Deci, ducându-mă și spălându-mă, am văzut». Și i-au zis: «Unde este Acela?» Și el a zis: «Nu știu». Atunci l-au dus la farisei pe cel ce fusese oarecând orb. Și era sâmbătă în ziua în care Iisus a făcut tină și i-a deschis ochii. Deci din nou îl întrebau acum și fariseii cum a văzut. Iar el le-a zis: «Tină mi-a pus pe ochi și m-am spălat și văd». Deci

ziceau unii dintre farisei: «Acest om nu este de la Dumnezeu, fiindcă nu ține sâmbăta». Iar alții ziceau: «Cum poate un om păcătos să facă asemenea minuni?». Și era dezbinare între ei. Atunci i-au zis din nou orbului: «Dar tu ce zici despre El, că ți-a deschis ochii?». Iar el a zis că este proroc. Dar iudeii n-au crezut despre el că era orb și a văzut, până ce n-au chemat pe părinții celui ce vedea. Și i-au întrebat, zicând: «Acesta este fiul vostru, despre care ziceți că s-a născut orb? Deci cum vede el acum?». Au răspuns deci părinții lui și au zis: «Știm că acesta este fiul nostru și că s-a născut orb. Dar cum vede el acum, noi nu știm; sau cine i-a deschis ochii, noi nu știm. Întrebați-l pe el; este în vârstă; va vorbi singur despre sine». Acestea le-au spus părinții lui, pentru că se temeau de iudei. Căci iudeii se înțeleseseră că dacă cineva Îl va mărturisi că El este Hristos, să fie dat afară din sinagogă. De aceea au zis părinții lui: «Este în vârstă; întrebați-l pe el». Deci l-au chemat a doua oară pe omul care fusese orb și i-au zis: «Dă slavă lui Dumnezeu. Noi știm că Omul Acesta este păcătos». A răspuns deci acela: «Dacă este păcătos, nu știu. Un lucru știu: că am fost orb și acum văd». Deci i-au zis: «Ce ți-a făcut? Cum ți-a deschis ochii?». Le-a răspuns: «Acum v-am spus și n-ați auzit? De ce vreți să mai auziți o dată? Nu cumva vreți și voi să vă faceți ucenici ai Lui?». Și l-au ocărât și i-au zis: «Tu ești ucenic al Aceluia, iar noi suntem ucenici ai lui Moise. Noi știm că Dumnezeu i-a vorbit lui Moise, dar pe Acesta nu-L știm de unde este». A răspuns omul și le-a zis: «Tochmai în aceasta stă minunea: că voi nu știți de unde este și El mi-a deschis ochii. Și noi știm că Dumnezeu nu-i ascultă pe păcătoși; dar de este cineva cinstitor de Dumnezeu și face voia Lui, pe acesta îl ascultă. Din veac nu s-a auzit să fi deschis cineva ochii unui orb din naștere. De n-ar fi Acesta de la Dumnezeu n-ar putea să facă nimic». Au răspuns și i-au zis: «În păcate te-ai născut tot, și tu ne înveți pe noi?». Și l-au dat afară. Și a auzit Iisus că l-au dat afară. Și,

găsindu-l, i-a zis: «Crezi tu în Fiul lui Dumnezeu?». El a răspuns și a zis: «Dar cine este, Doamne, ca să cred în El?». Și a zis Iisus: «L-ai și văzut! Cel ce vorbește cu tine Acela este». Iar el a zis: «Cred, Doamne». Și I s-a închinat” (Ioan 9,1-38).

„Evangelhia din Duminica Orbului pune în contrast izbitor iubirea milostivă a Domnului Hristos, care vindecă un orb din naștere, făcându-l să vadă, și invidia întunecată a fariseilor care nu-L iubeau pe Mântuitorul când El îi vindeca pe cei bolnavi, deoarece atrăgea mulțime de oameni la El”¹.

„Scopul Evangheliei de astăzi este acela de a arăta că uneori mai ușor cred în Domnul Hristos și-L mărturisesc unii oameni orbi din naștere, decât alții care, deși văd cu ochii trupești, nu cred în El. Cu alte cuvinte, pericopa evanghelică ne arată că mai mare boală este necredința sau orbirea spirituală a omului decât orbirea lui trupească, sau că mai ușor se vindecă cineva de orbirea trupească decât de orbirea sufletească a necredinței”².

„Orbului vindecat de Mântuitorul nu i-a rămas numele în istorie. I-a rămas doar renumele. Și nu numai pentru că a fost beneficiarul unei minuni extraordinare, ci pentru neașteptata lecție de logică pe care le-a ținut-o fariseilor”³.

Pasajul evanghelic care s-a citit astăzi la Sfânta Liturghie începe prin cuvintele: „În vremea aceea, trecând, Iisus, a văzut un om orb din naștere. Și ucenicii Lui L-au întrebat, zicând: «Învățătorule, cine a păcătuit; el sau părinții lui, de s-a născut orb?». Iisus a răspuns: «Nici el n-a păcătuit, nici părinții lui, ci pentru ca să se arate în el lucrările lui Dumnezeu. Trebuie să fac, până este ziuă, lucrările Celui ce M-a trimis pe Mine; că vine noaptea, când nimeni nu poate să lucreze. Atât cât sunt în lume, Eu sunt Lumina lumii!»”.

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Op. cit.*, p. 61.

² *Ibidem*.

³ Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, *Op. cit.*, p. 54.

Sfântul Evanghelist Ioan relatează faptul că, fiind în trecere, Domnul Hristos a văzut un orb. „Așadar, nu este o simplă «sesizare», ci vederea Celui Atotmilostiv îndreptată spre făptura Sa, aflată în suferință. Mântuitorul nu privește doar, ci vede. Adesea noi privim fără a vedea cu adevărat pentru că patimile au pus tină pe ochiul minții noastre. Și, mai ales, nu Îl vedem pe Dumnezeu în lume pentru că nu-L avem în inimă”¹.

„Orbului vindecăt astăzi îi lipsește ceva esențial: are defect organul vederii însuși, nu doar funcția acestuia”².

„Cel născut orb se deosebește de cel care își pierde vederea într-o perioadă oarecare a vieții, în sensul că cel din urmă are o idee cum arată lumea aceasta și tot ce este în ea. Oricum, toți care sunt atinși de această neputință stau închiși în întunecimea lor profundă. Aceasta este asemenea unui imperiu sau o împărăție a întunericului, care nu se termină niciodată și la marginile ei nu poți ajunge aproape prin niciun mijloc, chiar dacă descoperirile actuale facilitează multe cercetări în acest domeniu. Acolo, în această mare de întuneric, se petrec lucruri pe care noi, care vedem, nu le putem nici măcar intui. Este o lume a întunericului, o mare a întunericului la al cărei țărnm nu ai cum să ajungi cu nimic”³.

„Un orb din naștere este un om care n-a văzut niciodată. Nu știe cum arată cerul și stelele, luna și soarele. N-a văzut niciodată o față de copil, de femeie sau de bărbat. Le-a putut pipăi, ca să-și dea seama cât de cât cum arată, așa cum și-a pipăit-o și pe a sa. Pentru un orb totul înseamnă reliefuri, iar pe drumuri se așteaptă numai la capcane. Despre culori nu știe nimic, iar despre mare știe doar cât îi spun zgomotele valurilor și apa simțită pe corp, dacă intră în ea, sau la dimensiunile

¹ Radu Dorin Micu, *Op. cit.*, p. 68.

² Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, p. 35.

³ Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Megheșan, *Op. cit.*, p. 457.

unui deget, dacă o încearcă astfel, îi poate afla și gustul. Muntele îl simte în mușchii picioarelor și copacii în vârful degetelor. Coroana unui stejar sau conurile unui brad îi rămân pentru totdeauna enigme sau, dacă i se vorbește despre ele, rămân concepte fără acoperire în fapt. Doar în imaginație. Dar imaginația, fără termen de comparație, nu se știe ce poate produce, de pildă, despre coroana unui stejar sau despre înălțimea unui munte, sau despre forma unui nor”¹.

„Pericopa evanghelică de astăzi nu ne prezintă neapărat numai un asemenea om, care nu vedea cu ochii, de aceea nici nu voi vorbi doar despre starea acestuia și despre simpla lui vindecare, ci în special despre o altă formă a orbirii și anume, despre orbirea sufletească”².

„Știm cu toții că în lumea aceasta, din nefericire, sunt foarte mulți orbi, dar în același timp trebuie să recunoaștem că există un număr impresionant de mare, care sunt cuprinși de o altă maladie, care este orbirea sufletească. Sunt mulți oameni ce poartă în suflet întunecimea sau orbirea interioară. Orbirea sufletească este o boală spirituală la fel de gravă sau chiar mai gravă decât orbirea trupească. Ea este chiar mai perfidă”³.

„Sfânta Evanghelie de astăzi ne arată două feluri de orbiri: În primul rând este vorba despre cea din naștere, pe care Domnul Hristos, ca Lumină a luminii, o vindecă. În al doilea rând, este vorba de alți orbi, dar de data aceasta de orbi sufletești. Sunt orbi ce refuză să vadă că mai presus de niște simple ritualuri, omul este coroana creației lui Dumnezeu, omul cu sufletul său este mai important decât sâmbăta sau duminica”⁴.

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Op. cit., p. 233.**

² **Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Megheșan, Op. cit., p. 457.**

³ **Ibidem, pp. 457-458.**

⁴ **Ibidem, p. 463.**

„Citind textul Sfintei Evanghelii de astăzi ești derutat și nu știi cine este de fapt cu adevărat orb, cel ce nu vede lumina zilei sau cei care pretind că văd, dar imaginile din mințile lor sunt atât de contorsionate”¹.

În Evanghelia după Ioan citim că „un om, orb din naștere, cerșea. Evanghelistul nu-i dă numele, nici vârsta, dar ne spune că avea părinți. Poate că erau săraci, de aceea i-au permis copilului lor să cerșească”². Ori probabil că „familia îl repudiasse, iar societatea nu avea pe atunci sisteme de asistență socială, încât el era silit să trăiască din mila trecătorilor”³.

„Acțiunea se petrece undeva în Ierusalim. Autorul biblic nu consemnează acest lucru, dar întregul context al minunii ne conduce la această concluzie”⁴, din moment ce scăldătoarea Siloamului este situată la aproximativ patru sute de metri de mormântul regelui David din Ierusalim.

„În prima etapă a dialogului, Domnul Hristos vorbește indirect cu orbul: El și Sfinții Apostoli se opresc lângă nevăzător și încep să discute despre acesta. Orbul nu știa cine este Mântuitorul, nu știa ce se întâmplă, doar aude dialogul dintre Domnul Hristos și Apostoli - și, prin auz, are părtașie cu Domnul Hristos și cu Apostolii”⁵.

În cea de-a doua poruncă din Decalog, Dumnezeu spune poporului ales: *„Să nu-ți faci chip cioplit și niciun fel de asemănare a niciunui lucru din câte sunt în cer, sus, și din câte sunt pe pământ, jos, și din câte sunt în apele de sub pământ. Să nu te închini lor, nici să le slujești, că Eu, Domnul Dumnezeu al tău, sunt un Dumnezeu gelos, care îi pedepsesc pe copii pentru*

¹ **Ibidem**, p. 464.

² **Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană**, *Op. cit.*, p. 68.

³ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului**, *Op. cit.*, p. 235.

⁴ **Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană**, *Op. cit.*, p. 68.

⁵ **Arhimandritul Melchisedec Ungureanu**, *Op. cit.*, p. 117.

vina părinților care Mă urăsc pe Mine, până la al treilea și al patrulea neam” (Ieșire 20,4-5). De aici înțelegem că multe necazuri, boli sau suferințe pe care le îndurăm, ne vin ca urmare a păcatelor părinților noștri sau a înaintașilor lor. La această poruncă din Decalog se refereau Sfinții Apostoli când L-au întrebat pe Domnul Hristos dacă orbul se născuse așa din cauza păcatelor părinților lui.

„Din Sfânta Scriptură se vede limpede că Dumnezeu îngăduie uneori suferința sau chiar moartea copiilor pentru păcatele părinților. Așa s-a întâmplat cu primul fiu al lui David născut din Batșeba (II Regi 12,15-18). Acest lucru poate apărea nedrept celor care s-au obișnuit să privească oamenii ca pe niște entități separate, cu totul rupte una de alta. Dar cui privește neamul omenesc ca pe un singur trup, nu i se va părea nici nedrept nici nefiresc lucrul acesta. Când un mădular păcătos bolește, toate celelalte, și de n-au păcătuțit, suferă”¹.

Prin cuvintele: „*Nici orbul n-a păcătuțit, nici părinții lui, ci pentru ca să se arate în el lucrările lui Dumnezeu*”, Domnul Hristos precizează faptul „că o boală nu este neapărat o pedeapsă pentru păcatul propriu sau pentru păcatele părinților, ci poate fi îngăduită pentru un scop înalt, duhovnicesc, mântuitor, ca mărturie într-o comunitate, spre slava lui Dumnezeu”².

Din întrebarea Sfinților Apostoli și din răspunsul Mântuitorului constatăm că „există suferință pentru păcatele noastre și pentru cele ale părinților noștri. De aceea, atenție, părinți, la faptele dumnevoastră, dacă vreți să nu suferă copiii pe care-i aveți. Dar există suferință și dincolo de această logică a faptelor, și anume, suferința pe care ți-o pune Dumnezeu pe umeri, și pe care n-o vei înțelege foarte repede, oricât te-ai strădui. Dar ea este întotdeauna mântuitoare. Întotdeauna

¹ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 279.

² Radu Dorin Micu, *Op. cit.*, p. 68.

Dumnezeu te caută în suferința pe care El ți-o pune. Nu te lasă singur și părăsit”¹.

„Tot așa s-a întâmplat și cu orbul. Dumnezeu i-a rânduit nașterea fără vedere, pentru ca să facă din el beneficiarul acestei minuni, pe care urma să o săvârșească Mântuitorul cu el, și astfel să se arate puterea lui Dumnezeu”².

„Orbul auzea tot ce se vorbea despre el, iar Domnul Hristos, înainte să facă tină ca să-i ungă ochii și să-l trimită să se spele cu apa scaldătorii Siloamului, spune: *«Atât cât sunt în lume, Eu sunt Lumina lumii!»*. Aceste cuvinte Mântuitorul le spune Sfinților Apostoli, dar ca să le audă și nevăzătorul - pentru că dacă el nu le-ar fi auzit, n-ar fi dat crezare Celui ce îl trimitea la Siloam să se spele, și nu s-ar fi vindecat”³.

„Tot ce le-a spus Domnul Hristos până acum Sfinților Apostoli, le-a spus de față cu orbul, anume ca să audă și el, pentru că urmarea să-i deschidă acestui orb mai întâi vederea duhovnicească. Mai greu este să-i deschizi cuiva ochii duhovnicești decât ochii trupești; mai greu și mai trebuincios”⁴.

„*Acestea zicând Iisus, a scuipat jos și a făcut tină din scuipat, și a uns cu tină ochii orbului. Și i-a zis: «Mergi de te spală în scaldătoarea Siloamului (care se tâlcuiește: trimis)». Deci s-a dus și s-a spălat și a venit văzând»*”.

După cum observăm din textul evanghelic, „acest orb nu a cerut nimănui să-l vindece”⁵. „Poate chiar faptul acesta, că vindecarea n-a fost cerută, ne arată că ea făcea parte, așa cum spusese Domnul Hristos, din planul lui Dumnezeu”⁶.

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 72.

² Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului*, *Op. cit.*, p. 235.

³ Arhimandritul Melchisedec Ungureanu, *Op. cit.*, p. 117.

⁴ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 283.

⁵ Daniel, *Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române*, *Op. cit.*, p. 61.

⁶ Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului*, *Op. cit.*, p. 236.

„Cuvintele Mântuitorului au luminat inima orbului, care și-a dat seama că Domnul Hristos nu este un om de rând, și, socotind în inima sa că El este proroc, credința în Hristos-Prorocul l-a făcut să-L asculte și să meargă la Siloam să se spele”¹. „Mulți curioși se vor fi luat după el. Voiau să vadă ce se întâmplă. Unii se vor fi întrebat, de ce nu l-a vindecat pe loc? Alții, care vor fi auzit cuvintele Mântuitorului, vor fi fost nedumeriți vizavi de porunca de-a se spăla în apa scăldătorii. De ce să se spele acolo și nu în altă parte?”².

„Domnul Hristos l-a trimis pe nevăzător la scăldătoarea Siloamului nu pentru că acolo era o apă miraculoasă, ci a făcut aceasta din două motive: în primul rând, ca să constate ascultarea smerită a orbului și credința lui puternică. Iar acest nevăzător s-a dovedit a fi mai ascultător și mai credincios decât fariseii, care aveau vedere fizică, dar nu aveau și vedere duhovnicească. Orbul din naștere nu a întrebat: cine mă va duce acolo la scăldătoare? Nici nu a întrebat: de ce trebuie să merg la scăldătoarea Siloamului? El nu a arătat nicio ezitare, ci a făcut ce i s-a cerut, adică a mers îndată acolo unde a fost trimis. Nu știm cum a ajuns el acolo, cine l-a ajutat, sau mai degrabă, a mers până la scăldătoare și a găsit-o, prin însăși puterea îndrumătoare a cuvântului Domnului Hristos. Al doilea motiv pentru care Mântuitorul l-a trimis pe omul orb la scăldătoarea Siloamului este ca să vadă cât mai multă lume că el a mers la scăldătoarea Siloamului în timp ce era orb. Ochii lui, fiind acum acoperiți cu tină, atrăgeau și mai mult atenția mulțimii asupra faptului că el este un nevăzător. Însă după ce s-a spălat, împlinind cu multă smerenie și multă credință ceea ce Domnul Hristos i-a poruncit, orbul din naștere s-a vindecat,

¹ Arhimandritul Melchisedec Ungureanu, *Op. cit.*, pp. 117-118.

² Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 69.

a devenit văzător, iar multă lume care-l văzuse înainte că era orb, putea să constate acum că este văzător”¹.

„După ce orbul s-a spălat pe ochi în apa Siloamului, instantaneu i s-a deschis vederea. Dintr-o dată s-a văzut în fața unei lumi pe care nu o cunoștea. Totul i-a devenit străin. Cu siguranță, nu v-a fi recunoscut nicio față, pentru că el nu știa cum arată chipul unui om. A văzut culorile, a văzut cerul, a văzut păsările, dar nimic nu recunoștea. Totul era neobișnuit, dar în același timp, nespuse de minunat. Nu știm care va fi fost prima lui reacție. Evanghelistul nu ne spune. Poate nici n-a reținut-o, copleșit fiind de altele la rând. Pentru Evanghelist, căruia totul i se părea normal, reacțiile celui ce fusese orb i se păreau la fel de normale. Numai că normalitatea lui avea alte legi de funcționare. Cum va fi făcut el oare prima oară diferența dintre lumină și întuneric când, pentru el, până atunci, totul a însemnat numai întuneric? Ceea ce pentru cel ce fusese orb totul era minunat, pentru ceilalți era totul normal. Așadar, iată că există și în normal ceva cu totul minunat! Trebuie numai să avem ochi și puterea de a vedea, nu numai de a privi”².

„Mântuitorul a deschis fereastra ființei năpăstuite, incomplete, a orbului din naștere spre toate aceste miracole, umplându-l de fericire, dăruindu-l cu infinite noutăți și cu frumusețile lumii. I-a redat vederea la care avea dreptul și pe care n-o avusese niciodată”³.

„Pământul, prin scuipat, a primit puteri creatoare, iar apa Siloamului a contribuit la vindecare”⁴. „Din moment ce Dumnezeu l-a creat pe om din pământ, era ca și cum acest orb

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Op. cit.*, p. 63.

² Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 69.

³ Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, *Op. cit.*, p. 50.

⁴ Calinic Botoșăneanul, *Penticostarul...*, p. 92.

fusese creat incomplet, și Domnul Hristos i-a completat acum ceea ce îi lipsea”¹.

„Acum înțelegem de ce Evanghelistul a dat amănuntul legat de tâlcuirea numelui scăldătorii: Siloam = Trimis. Iisus Hristos este prin excelență trimisul Tatălui. Nu apa scăldătorii l-a vindecat pe cel ce fusese orb din naștere, ci Mântuitorul, trimisul lui Dumnezeu”².

„Dacă luăm întregul celor întâmplare aici în înțeles mai larg, duhovnicesc, s-ar putea spune că orbul din naștere închipuie neamul omenesc, iar scăldătoarea Siloamului pe Domnul Hristos Însuși, care a fost trimis din cer să dea vederea duhovnicească neamului omenesc cel orb, prin apa vie a Duhului Sfânt, în Botez”³.

„Ca să arate că e mai ușor să dai vedere trupească, mai ușor și mai de mică trebuință, Mântuitorul a scuipat pe pământ, a făcut tină din scuipat și a uns cu aceasta ochii orbului, ca pentru a spune: «Vedeți, din scuipat și din praf, din tină disprețuită, acesta își va primi vederea trupească și va vedea. Dar cum o să-și capete vederea duhovnicească? Gândiți-vă mai mult la suflet decât la trup, pentru că trupul este haina și pavăza sufletului». De asemenea, prin aceasta Domnul Hristos a vrut să le amintească ucenicilor zidirea omului din pulberea pământului. Făcând orbului ochi văzători din tină, a arătat că El este Ziditorul care a făcut din pulbere trupul omului”⁴.

După ce a început să vadă, „cel ce fusese orb s-a pornit pe străzi. Dar încotro? După ce repere să se ghideze acum? Unde era casa lui? Cum să o recunoască? Care erau părinții lui, privindu-i de la distanță? Cum să-i deosebească? Cum să alerge la ei? Să

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Op. cit., p. 236.**

² **Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, Op. cit., p. 71.**

³ **Sfântul Nicolae Velimirovici, Op. cit., p. 284.**

⁴ **Ibidem, p. 283.**

închidă din nou ochii pentru ca să nimerească ușa casei sale? Cum să renunțe la celelalte simțuri, care până acum l-au ajutat? Pentru fostul nevăzător era o cumplită dezorientare în lumină”¹.

„Iar vecinii și cei ce-l văzuseră mai înainte că era orb ziceau: «Nu este acesta cel ce ședea și cerșea?». Unii ziceau: «El este». Alții ziceau: «Nu este el, ci seamănă cu el». Dar acela zicea: «Eu sunt». Deci îi ziceau: «Cum ți s-au deschis ochii?». Acela a răspuns: «Omul care se numește Iisus a făcut tină și mi-a uns ochii; și mi-a zis: Mergi la scaldătoarea Siloamului și te spală. Deci, ducându-mă și spălându-mă, am văzut». Și i-au zis: «Unde este Acela?» Și el a zis: «Nu știu»”.

Din răspunsul fostului nevăzător dat celor care îl întrebau cum a dobândit vederea, constatăm că „acesta Îl percepea pe Domnul Hristos ca pe un om, pentru că nu înțelegea mai adânc lucrurile și nu vedea realitatea duhovnicească”².

„Atunci l-au dus la farisei pe cel ce fusese oarecând orb. Și era sâmbătă în ziua în care Iisus a făcut tină și i-a deschis ochii. Deci din nou îl întrebau acum și fariseii cum a văzut. Iar el le-a zis: «Tină mi-a pus pe ochi și m-am spălat și văd». Deci ziceau unii dintre farisei: «Acest om nu este de la Dumnezeu, fiindcă nu ține sâmbăta». Iar alții ziceau: «Cum poate un om păcătos să facă asemenea minuni?». Și era dezbinare între ei. Atunci i-au zis din nou orbului: «Dar tu ce zici despre El, că ți-a deschis ochii?». Iar el a zis că este proroc”.

„Pe loc s-a instituit un fel de tribunal. Cu atât mai mult cu cât vindecarea se petrecuse sâmbătă, ziua pe care evreii o sărbătoreau cu mare strictețe, și nu aveau voie să facă în această zi absolut nimic. Au început să-i pună întrebări”³.

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 69.

² Arhimandritul Melchisedec Ungureanu, *Op. cit.*, p. 119.

³ Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, *Op. cit.*, p. 238.

„Fariseii nu l-au întrebat pe orb, cu milă, cum a trăit el atâția ani în orbire, ci fierbând, s-au năpustit asupra lui cu întrebări viclene: cum îndrăznești să-ți capeți vederea sâmbăta? Și cum îndrăznește Cel care ți-a dat-o, să ți-o dea sâmbăta? Acest om, au spus ei, nu este de la Dumnezeu, fiindcă nu ține sâmbăta. Pentru ei, omul este om doar dacă moțăie cât e sâmbăta de lungă, neieșind din odaie, ca nu cumva să strice prin vreun pas, prin vreo atingere sau suflare, ziua sâmbetei; dar acesta care, în ziua sâmbetei, dă vedere unui orb din naștere, nu este de la Dumnezeu. După cugetul lor întunecat, acela ține sâmbăta, iar acesta n-o ține”¹.

„Fariseii se socoteau pe sine văzători, adică stăpâni în treapta cea mai înaltă și pe deplin îndestulătoare ai adevăratei cunoștințe de Dumnezeu, care nu au nevoie de nicio altă sporire și învățătură - și pe acest temei au lepădat învățătura despre Dumnezeu, pe care o propovăduia chiar Dumnezeu în chip nemijlocit”².

„Dar iudeii n-au crezut despre el că era orb și a văzut, până ce n-au chemat pe părinții celui ce vedea. Și i-au întrebat, zicând: «Acesta este fiul vostru, despre care ziceți că s-a născut orb? Deci cum vede el acum?». Au răspuns deci părinții lui și au zis: «Știm că acesta este fiul nostru și că s-a născut orb. Dar cum vede el acum, noi nu știm; sau cine i-a deschis ochii, noi nu știm. Întrebați-l pe el; este în vârstă; va vorbi singur despre sine». Acestea le-au spus părinții lui, pentru că se temeau de iudei. Căci iudeii se înțeleseseră că dacă cineva Îl va mărturisi că El este Hristos, să fie dat afară din sinagogă. De aceea au zis părinții lui: «Este în vârstă; întrebați-l pe el»”.

„Părinții fostului nevăzător au dat un răspuns care să nu-i supere pe anchetatori, dar nici să fie împotriva evidențelor. Și

¹ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 285.

² Sfântul Ignatie Briancianinov, *Op. cit.*, p. 142.

într-adevăr, cel mai îndreptățit să vorbească despre Cel Care îl vindecase nu putea fi altul decât beneficiarul minunii. Avea o vârstă demnă de luat în seamă”¹.

În ultimele cuvinte din pasajul evanghelic redat mai sus „avem tâlcul întregii întâmplări. Trebuia ca Mântuitorul să Se reveleze, să Se descopere ca Mesia, și să fie mărturisit ca atare. O spun chiar părinții orbului, ocolind întrebarea, iar Sfântul Evanghelist Ioan decodifică toată întâmplarea: dacă aceștia L-ar fi recunoscut pe Iisus drept Mesia, Cel ce trebuia să vină, Fiul lui Dumnezeu, și dacă ar fi recunoscut în minune un miracol făcut de Mesia, fariseii i-ar fi dat afară din sinagogă, ceea ce echivala cu o excomunicare nu numai din viața religioasă, ci și din viața publică”².

„Deci l-au chemat a doua oară pe omul care fusese orb și i-au zis: «Dă slavă lui Dumnezeu. Noi știm că Omul Acesta este păcătos». A răspuns deci acela: «Dacă este păcătos, nu știu. Un lucru știu: că am fost orb și acum văd». Deci i-au zis: «Ce ți-a făcut? Cum ți-a deschis ochii?». Le-a răspuns: «Acum v-am spus și n-ați auzit? De ce vreți să mai auziți o dată? Nu cumva vreți și voi să vă faceți ucenici ai Lui?». Și l-au ocărât și i-au zis: «Tu ești ucenic al Aceluia, iar noi suntem ucenici ai lui Moise. Noi știm că Dumnezeu i-a vorbit lui Moise, dar pe Acesta nu-L știm de unde este». A răspuns omul și le-a zis: «Tocmai în aceasta stă minunea: că voi nu știți de unde este și El mi-a deschis ochii. Și noi știm că Dumnezeu nu-i ascultă pe păcătoși; dar de este cineva cinstitor de Dumnezeu și face voia Lui, pe acesta îl ascultă. Din veac nu s-a auzit să fi deschis cineva ochii unui orb din naștere. De n-ar fi Acesta de la Dumnezeu n-ar putea să facă nimic». Au răspuns și i-au zis: «În păcate te-ai născut tot, și tu ne înveți pe noi?». Și l-au dat afară”.

¹ Calinic Botoșăneanul, *Penticostarul...*, p. 95.

² Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului*, *Op. cit.*, p. 238.

„În final, într-un ultim interogatoriu, celui ce fusese orb i se sugerează un răspuns voit de farisei. Dacă tot nu putem să-i dăm de capăt acestei întâmplări, și dacă tot nu știi nimic să ne spui, nici tu și nici părinții tăi, legat de vindecarea ta, în afară de poveștile acestea cu tina și cu spălarea, uite ce te sfătuim: «Dă slavă lui Dumnezeu. Noi știm că Omul Acesta este păcătos». Cu alte cuvinte, dacă noi știm aceasta, și tu trebuie să știi acest lucru”¹.

„Fariseii își caută scăparea în cel mai josnic chip: în întinarea conștiinței omului, afirmând că Domnul Hristos este un păcătos. Adică: am făcut noi cercetări temeinice, în urma cărora s-a văzut că dreptatea este de partea noastră; dreptate am avut și noi, și tu. Tu, când ai spus că ai fost orb și acum vezi; noi, când ne-am îndoit că acest păcătos ți-a deschis ochii. Este păcătos, Îl știm noi; n-avea cum să-ți deschidă El ochii. În privința felului în care ai ajuns să vezi, noi am ajuns la concluzia că numai Dumnezeu putea face una ca asta. Așa că: Dă slavă lui Dumnezeu, iar de păcătosul acela leapădă-te, și să nu mai ai de-a face cu El de acum înainte”².

„O, farisei lipsiți de minte! Ei nu-și dădeau seama că, tăgăduindu-L pe Domnul Hristos, recunoșteau de fapt că El este Dumnezeu. Numai Dumnezeu poate face una ca asta. Dar a făcut-o Iisus Hristos: așadar El este Dumnezeu”³.

„Fariseii încercau să-l determine pe fostul orb să-L renege pe Mântuitorul. Însă acesta le-a spus deschis: «Dacă este păcătos, nu știu. Un lucru știu: că am fost orb și acum văd», dovedind că odată cu ochii trupului i s-au deschis și cei ai minții”⁴.

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 70.

² Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 286.

³ *Ibidem*.

⁴ Calinic Botoșăneanul, *Penticostarul...*, p. 95.

„Prin cuvintele sale, fostul nevăzător le-a spus de fapt fariseilor: Eu sunt un biet om neînvățat, iar voi sunteți învățați și pricepuți în dezbaterile despre păcat. Voi Îl judecați pe Tămăduitorul meu după sâmbătă, eu după minune. Dacă este păcătos, și cât este de păcătos, după măsura sâmbetei voastre, eu nu știu. Eu știu numai că a făcut cu mine o minune, și pentru mine acest lucru face cât zidirea lumii. Pentru că până mi-a deschis El ochii, pentru mine lumea era ca și când n-ar fi fost”¹.

Fariseii s-au dovedit fără drept de tăgadă „niște vrăjmași care se încrâncenau din ce în ce mai mult împotriva Luminii. Care-L urau din ce în ce mai mult pe Domnul Hristos. Lucrarea vrăjmașului lui Dumnezeu în inima și în viața celor necredincioși explică foarte bine de ce nu există atei care să-L lase pur și simplu în pace pe Domnul Hristos. Ne putem întreba: dacă afirmă că nu cred în Mântuitorul, dacă Îi neagă până și existența, de ce se încrâncenează împotriva Lui? Răspunsul este clar: pentru că, lepădându-se de Domnul Hristos și de lumina Lui, unii ca aceștia nu sunt de fapt fără stăpân, fără «tată». Lor le zice Domnul Hristos: *«Voi sunteți din tatăl vostru diavolul, și vreți să faceți poftele tatălui vostru - adăugând că - el de la început a fost ucigător de oameni și tatăl minciunii»* (Ioan 8,44)”².

„Minunea pe care o vedea săvârșită în el, nu-i permitea fostului orb să consimtă cuvintelor spuse de farisei; el însuși devenise argumentul puterii Mântuitorului. Atunci, fariseii - în ideea că o să apară vreo contradicție în declarațiile lui - s-au interesat iarăși despre modul derulării minunii: *«Ce ți-a făcut? Cum ți-a deschis ochii?»*. Cu o stăpânire de sine imbatabilă, detașându-se de atmosfera instigatoare de abordare, creată de interpelatori, le-a răspuns: *«Acum v-am spus și n-ați auzit? De ce vreți să mai auziți o dată?»*. Era atât un reproș fățiș adus celor

¹ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, pp. 286-287.

² Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 62.

care își întorceau urechea de la adevăr, cum va spune mai târziu Sfântul Apostol Pavel: «*Că va veni vremea când oamenii nu vor mai suferi învățătura cea sănătoasă, ci își vor îngrămădi învățători după poftele lor, ca să le răsfețe auzul și-și vor întoarce auzul de la adevăr și se vor abate către basme*» (II Timotei 4,3-4), cât și o strecurare inteligentă a întrebării-cheie a întregii narațiuni: «*Nu cumva vreți și voi să vă faceți ucenici ai Lui?*». Fără nicio rețineră, fostul nevăzător le-a sugerat fariseilor ca și ei să se facă ucenicii Domnului Hristos”¹.

„Fostul orb s-a dovedit de o înțelepciune extraordinară, neașteptată, dacă ne gândim că fusese un biet orb cerșetor, care toată viața n-a văzut nimic, care n-a citit niciun rând în viața lui, deci care nu ar fi avut de unde să aibă o gândire foarte dezvoltată. Nu avea noțiuni cu care să opereze într-o expunere. Totuși le-a dat o lecție de mare finețe și de un teribil bun-simț fariseilor, cu o logică imbatabilă: «*Tocmai în aceasta stă minunea: că voi nu știți de unde este și El mi-a deschis ochii. Și noi știm că Dumnezeu nu-i ascultă pe păcătoși; dar de este cineva cinstitor de Dumnezeu și face voia Lui, pe acesta îl ascultă*»”². „Acesta este răspunsul unui om neînvățat la cuvântul fariseilor: «*Noi știm că Omul Acesta este păcătos*». Nicăieri în Sfânta Scriptură nu este pomenit vreun păcătos pe care Dumnezeu să-l fi ascultat, la cererea căruia Dumnezeu să fi făcut o cât de mică minune. «*Când vă veți ridica mâinile spre Mine - zice Dumnezeu prin gura prorocului - Eu Îmi voi întoarce ochii de la voi; și chiar dacă vă veți înmulți rugăciunile, nu vă voi asculta, căci mâinile voastre sunt pline de sânge*» (Isaia 1,15). Zadarnic s-a rugat Saul pe când păcătuia: Dumnezeu nu l-a ascultat. Dumnezeu nu-l ascultă pe păcătos, și încă și mai puțin lucrează vreo minune printr-unul ca acela, afară numai dacă păcătosul se căiește din toată inima, își

¹ Calinic Botoșăneanul, *Penticostarul...*, pp. 95-96.

² Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului*, *Op. cit.*, p. 239.

spală cu lacrimi păcatele sale, ajunge să-și urască nelegiuirile, se hotărăște să facă voia lui Dumnezeu și astfel, plin de căință și de hotărârea cea bună, cade înaintea lui Dumnezeu cu rugăciune din toată inima. Dumnezeu îl iartă, precum a iertat-o Domnul Hristos pe femeia păcătoasă, pe vameșul Zaheu și pe cruce, pe tâlharul din dreapta - și ei nu mai sunt păcătoși. Dumnezeu nu îi ascultă câtă vreme sunt păcătoși, dar îi ascultă când s-au pocăit. Dumnezeu nu-i ascultă pe păcătoșii care se roagă în păcate fiind. «*Domnul se ține departe de cei nelegiuți, dar rugăciunea celor drepti o ascultă*» (Pildele lui Solomon 15,29)¹.

„Fariseii aveau toate motivele să-L recunoască pe Domnul Hristos în adevărata-I identitate. Era vădit că Mântuitorul săvârșise o minune fără precedent. Nu aveau decât să se plece în fața evidenței. Cel orb de-o viață vede limpede ceea ce ei nu vor să vadă; și le atrage atenția că ar fi normal ca și ei să vadă. Situația fostului orb apare în evidentă opoziție cu aceea a necredincioșilor farisei. El urcă, în timp ce ei coboară. Iată treptele ascensiunii sale pe scara credinței în Domnul Hristos”².

„În cele din urmă vedem cum acest orb din naștere vindecat de Mântuitorul devine mărturisitor al puterii Lui vindecătoare, atât de insistent, încât încearcă să-i lămurească pe farisei despre puterea dumnezeiască a Domnului Hristos, zicând că dacă El nu ar fi de la Dumnezeu, nu ar putea face minuni. Prin urmare, dacă Mântuitorul n-ar fi trimis de Dumnezeu, n-ar fi putut săvârși această minune. Văzând fariseii că orbul devine mărturisitor al puterii dumnezeiești a Domnului Hristos și posibil ucenic al Lui, l-au certat și l-au dat afară din sinagogă”³.

În pericopa evanghelică de astăzi „vedem, pe de o parte, că sunt oameni care pot fi orbi trupește, dar pot să vadă cu

¹ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, pp. 288-289.

² Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 62.

³ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Op. cit.*, pp. 64-65.

ochii credinței - așa cum este orbul din naștere. Apoi sunt oameni care, deși văd cu ochii trupului, nu pot să vadă cu ochii credinței, din pricina fricii - așa cum sunt părinții orbului. Ei s-au temut să recunoască minunea lui Dumnezeu săvârșită cu fiul lor și, pentru teama aceasta, au rămas în întunericul necredinței, au rămas străini de persoana Domnului Hristos. Asemenea oameni nu pot mărturisi adevărul, oricât ar fi el de evident, ca în această minune”¹.

„A treia categorie de oameni sunt cei ce nu vor să vadă cu ochii credinței din pricina invidiei - așa cum sunt fariseii, care nu voiau să recunoască puterea vindecătoare a Domnului Hristos și căutau să îl convingă pe cel ce fusese orb că Mântuitorul este un om păcătos”².

„Dacă frica îl face pe om să nu vadă limpede adevărul, invidia nu numai că îl orbește, ci și modifică realitatea percepută de cel ce se lasă purtat de ea. Fariseii nu spun, ca părinții orbului din naștere, că nu știu cum s-au deschis ochii celui ce fusese orb și s-au vindecat, ci afirmă de-a dreptul: *«Noi știm că Omul Acesta este păcătos»*, întemeindu-și convingerea pe faptul că Domnul Hristos vindecase în zi de sabat”³.

„Toată argumentația fariseilor nu face altceva decât să-l sporească în credința și în înțelegerea lui pe cel ce fusese orb. Remarca nevăzătorului tămăduit adresată fariseilor arată, pe de o parte, starea jalnică a acestora, o stare lipsită de lumina înțelegătoare, iar pe de alta, lumina ce începea să strălucească tot mai tare în inima lui: *«Din veac nu s-a auzit să fi deschis cineva ochii unui orb din naștere. De n-ar fi Acesta de la Dumnezeu n-ar putea să facă nimic»*. Această mărturisire a orbului îl face părtaș adevărului, și el devine închinător în duh

¹ Arhimandritul Melchisedec Ungureanu, *Op. cit.*, p. 120.

² **Ibidem.**

³ **Ibidem**, p. 121.

și în adevăr, pentru că stârnește o reacție agresivă în inima fariseilor, care îi răspund: «În păcate te-ai născut tot, și tu ne înveți pe noi? Și l-au dat afară»¹.

„Din a doua parte a pasajului evanghelic constatăm că orbirea spirituală este mai gravă decât lipsa de vedere trupească și remarcăm că adevărații orbi, demni de toată mila, erau, de fapt, fariseii, cei care priveau fără să vadă, împlinind astfel involuntar cuvintele rostite de Dumnezeu prin gura prorocului Isaia: «Inima acestui popor s-a împietrit, urechile lor greu aud și ochii lor s-au închis, ca nu cumva cu ochii să vadă și cu urechile să audă și cu inima să înțeleagă și să-și revină și Eu să-i vindec» (Isaia 6,10)”².

„Și a auzit Iisus că l-au dat afară. Și, găsindu-l, i-a zis: «Crezi tu în Fiul lui Dumnezeu?». El a răspuns și a zis: «Dar cine este, Doamne, ca să cred în El?». Și a zis Iisus: «L-ai și văzut! Cel ce vorbește cu tine Acela este». Iar el a zis: «Cred, Doamne». Și I s-a închinat”.

„Credința din inima fostului orb l-a învrednicit de o comuniune mai mare cu Domnul Hristos, de aceea a ajuns la o a doua etapă a dialogului său cu Mântuitorul, care nu mai este una indirectă, ci față către față. După ce orbul vindecat a mărturisit în fața fariseilor că Domnul Hristos este proroc, fiind apoi izgonit din sinagogă, când s-a întâlnit din nou cu Mântuitorul, la întrebarea Acestuia: «Crezi tu în Fiul lui Dumnezeu?», a răspuns neîntârziat: «Cred» - și a crezut în Fiul lui Dumnezeu. Prin aceasta, credința lui că Iisus Hristos este proroc s-a desăvârșit: cel ce credea mai înainte în inima sa că Mântuitorul este profet”³, iar Acesta „i-a făcut suprema onoare de a I se mărturisi ca Fiu

¹ **Ibidem.**

² **Radu Dorin Micu, Op. cit., p. 69.**

³ **Arhimandritul Melchisedec Ungureanu, Op. cit., p. 118.**

al lui Dumnezeu”¹, „și-a dat seama că un om nu putea face o asemenea minune, și a înțeles că este mai mult de-atât, este Fiul lui Dumnezeu, și I s-a închinat”².

„Așadar, de la mărturisirea puterii dumnezeiești vindecătoare a Domnului Hristos, omul vindecat de orbire trupească a ajuns la credința că Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu și I s-a închinat”³.

„Cel ce fusese orb Îl privește acum pe Iisus Hristos, dar îl vede pe Dumnezeu. Așa că își mărturisește credința și I se închină. De aceea, minunea vindecării orbului este dublă: Mântuitorul i-a deschis mai întâi ochii trupului, ca să-l vadă pe om. Dar i-a deschis și ochii sufletului cu care să-L vadă pe Dumnezeu, ca apoi, crezând în El, să-L poată și urma”⁴.

„Cum putea cel ce fusese orb să nu creadă în Cel care îi dăduse vederea? Răspunsul său a fost asemenea celui pe care îl va da Toma, când va pipăi mâinile și coasta Mântuitorului, și se va convinge că El era Cel ce fusese răstignit, mort și îngropat, și care acum înviase”⁵.

„De ce oare Domnul Hristos i S-a revelat? Pentru că a aflat că orbul vindecat s-a purtat cu deplin curaj, s-a arătat demn și recunoscător, L-a apărat pe Acela care-l tămăduise, i-a înfruntat pe farisei și din pricina aceasta a fost ocărât, jignit și alungat, suferind așadar, ca un slujitor și un mărturisitor al Domnului Hristos”⁶.

Din relatarea pericopei evanghelice de astăzi constatăm că „fostul orb din naștere a parcurs un itinerariu al credinței

¹ N. Steinhardt, *Dăruind vei dobândi*, Editura Mănăstirii Rohia, 2006, p. 71.

² Arhimandritul Melchisedec Ungureanu, *Op. cit.*, p. 118.

³ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Op. cit.*, p. 65.

⁴ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 71.

⁵ Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, *Op. cit.*, p. 239.

⁶ N. Steinhardt, *Op. cit.*, p. 327.

care a început cu ascultarea și a culminat cu închinarea. Orbul tămăduit reprezintă un puternic exemplu catehetic deoarece, în pofida faptului că era un simplu cerșetor, a dat dovadă de trei calități impresionante: smerenie, curaj și inteligență. Puse în slujba lui Dumnezeu, acestea pot transforma radical orice făptură omenească, făcând-o purtătoare de lumină și semn al prezenței Domnului Hristos în această lume”¹.

„Ce lucru minunat s-a petrecut cu fostul orb! Mântuitorul a făcut din el un om care vede. Și care vede tot mai mult și tot mai bine. Vede cu ochii trupești, dar vede mai ales cu ochii duhovnicești. Cu primii, Îl vede cu recunoștință înfinită pe Binefăcătorul său și Îl mărturisește ca atare; cu cei de-ai doilea, Îl vede pe Cel ce este Lumina lumii și Îl mărturisește că este Fiul lui Dumnezeu”².

„Dacă la începutul pasajului evanghelic Domnul Hristos este Cel care-l vede pe orbul din naștere, în final orbul este cel care-L vede pe Fiul lui Dumnezeu. Evanghelia afirmă astfel că cel mai important lucru într-o viață omenească este vederea lui Dumnezeu”³.

„Aceasta este a doua oară când Mântuitorul Își descoperă firea Sa dumnezeiască. Prima oară o făcuse în fața femeii samarince. Acum o face în fața celui ce fusese orb din naștere, spunându-i că El este Fiul lui Dumnezeu”⁴.

Întrucât Siloam înseamnă trimis, „poate că semnificația Siloamului trebuie aplicată și orbului care acum vede. Prin însuși faptul că vede, el are de împlinit o misiune. El însuși devine un

¹ Radu Dorin Micu, *Op. cit.*, p. 69.

² Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 63.

³ Radu Dorin Micu, *Op. cit.*, p. 68.

⁴ Preot Octavian Popescu, *Predici la duminici și unele sărbători de peste an*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2004, p. 29.

trimis al Trimisului, cu misiunea de a da mărturie despre Domnul Hristos, Lumina lumii”¹.

„Iată cum lucrează Dumnezeu cu noi! Nu numai în bine, ci și în răul pe care îl îngăduie în viața noastră. Numai că, de cele mai multe ori, răul pe care-l credem rău, nu este rău, ci bine. Avem o suferință? Să încercăm să-L vedem pe Dumnezeu prin ea! Cu siguranță, atunci, vom vedea și un sens al ei. Și când, pe acesta îl vom înțelege, ea va deveni nu doar mult mai ușoară, ci și mântuitoare”².

În următoarele versete, de după pericopa evanghelică de astăzi, „*Iisus a zis: «Spre judecată am venit în lumea aceasta, pentru ca cei ce nu văd să vadă, iar cei ce văd să fie orbi». Au auzit acestea unii dintre fariseii care erau cu El și I-au zis: «Nu cumva și noi suntem orbi?».* Iisus le-a zis: «*Dacă ați fi orbi, n-ați avea păcat. Dar pentru că acum ziceți: Vedem, păcatul vostru rămâne»*” (Ioan 9,39-41).

„Indirect, Mântuitorul le-a spus fariseilor că sunt orbi. Pentru că, dacă ei ar fi recunoscut că sunt orbi, L-ar fi rugat să-i vindece. Or, ei nu I-au cerut vindecarea, pretinzând că văd deși nu-L vedeau, datorită orbirii lor spirituale dobândită pe fondul răutății lor. Cei doi, femeia samarineancă și orbul din naștere, nu-L văzuseră niciodată pe Domnul Hristos până în momentul întâlnirii cu El”³, însă cu toate acestea au crezut că El este Mesia, Fiul lui Dumnezeu.

În cazul fariseilor, „era vorba despre orbirea sufletească, mult mai grea decât cea trupească”⁴. „Orbirea sufletească este de mii de ori mai periculoasă decât cea trupească. Cei orbi cu

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 64.

² Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 73.

³ Calinic Botoșăneanul, *Penticostarul...*, p. 98.

⁴ Preot Octavian Popescu, *Op. cit.*, p. 29.

sufletul sunt de plâns, fiindcă de aici pleacă tot răul în lume; cel orb sufletește îi face pe mulți să sufere”¹.

În pasajul evanghelic de astăzi am văzut că Domnul Hristos „avea acces în tainele ființei umane, bolnave de această maladie a nevederii. Atât pentru acest orb vindecat, cât mai ales pentru noi, cei de astăzi, fiindcă și noi suntem orbiți în această societate, Domnul Hristos este Lumina lumii ce luminează lumea și pe noi. El ne conduce în această lume umbrită de multe păcate și patimi, venite tocmai prin îndepărtarea noastră de Lumina supremă. Pentru aceasta, El spune că este Lumina lumii. Dacă la începutul creației Dumnezeu a creat lumina, înseamnă că aceasta stă la baza întregii creații. Ea este de fapt o energie dumnezeiască și de aceea Iisus Hristos este lumina noastră, lumina acestui univers. El stă la baza vieții din creație și îi luminează pe toți cei ce vor să trăiască în lumină. A trăi în lumină înseamnă a trăi în Hristos. El este ținta și scopul existenței noastre, baremul existențial spre care suntem chemați trăind în lumină”².

„Învățătura de căpătâi pe care ne-o lasă Sfântul Apostol Pavel, privind trăirea în lumină este și îndemnul pe care Biserica ni-l adresează astăzi: *«Altădată erați întuneric, dar acum sunteți lumină întru Domnul; ca fii ai luminii să umblați, pentru că roada luminii este în orice bunătate, dreptate și adevăr, osebind ce este bine plăcut Domnului. Și nu fiți părtași la faptele cele neroditoare ale întunericului, ci mai degrabă osândiți-le fățiș; căci pe cele ce le fac ei întru ascuns, rușine este chiar a le spune. Dar toate cele osândite fățiș sunt vădite de lumină, căci tot ceea ce-i vădit e lumină. De aceea zice: Deșteaptă-te, tu cel ce dormi, scoală-te din morți, și asupra ta va lumina Hristos».* (Efeseni 5,8-14)”³.

¹ **Ierodiacon Visarion Iugulescu**, *Op. cit.*, p. 508.

² **Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Megheșan**, *Op. cit.*, p. 465.

³ **Ibidem**, pp. 465-466.

În pericopa evanghelică de astăzi „Domnul Hristos sfințește cel mai important simț al omului, prin vindecarea orbului din naștere, descoperindu-ne ultima treaptă a scării și capătul căii: vederea lui Dumnezeu”¹.

Antonie Plămădeală, mitropolitul Ardealului, a afirmat că „toți avem nevoie să ni se deschidă ochii. Chiar dacă noi îi avem, să ne rugăm lui Dumnezeu ca, pe lângă ochii trupești, ochii noștri sufletești să nu-și piardă vederea sau, dacă n-o au, să ne fie dată precum orbului acestuia căruia i s-au redat amândouă vederile, recunoscând cu amândouă în Iisus Hristos pe Fiul lui Dumnezeu, și răspunzând așa cum trebuie să răspundem și noi: «Cred, Doamne!»”², și să I ne închinăm lui Dumnezeu și să-I împlinim poruncile.

Amin

¹ Arhimandritul Melchisedec Ungureanu, *Op. cit.*, p. 116.

² Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului, Op. cit.*, p. 240.

Duminica a 6-a după Paști
(*altă cuvântare*)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

Hristos a înviat!

„Cu această duminică a orbului din naștere se continuă seria învățăturilor despre darul Sfântului Duh, despre credință și Botez, pe care slujbele Bisericii ni le propun începând cu duminica Sfințelor Paști, prin intermediul lecturilor din Evanghelia după Sfântul Apostol Ioan”¹.

„Vindecarea orbului din naștere, asemenea tuturor vindecărilor și învierilor din morți săvârșite de Domnul Hristos în timpul activității Sale publice, sunt semne și gesturi profetice. Sfinții Părinți au văzut întotdeauna în tămăduirile diferiților orbi o prefigurare și o prevestire a vindecării spirituale, a dăruirii unei noi vederi, care este aceea a credinței, trezită în noi de Mântuitorul prin harul Sfântului Duh. Această nouă vedere ne este dăruită în strânsă legătură cu Botezul. Scăldătoarea Siloam este o prefigurare a scăldătorii baptismale, a bapstisteriului. În pericopa evanghelică pe care am auzit-o astăzi, Domnul Hristos arată în mod clar că El este Cel Care-l vindecă pe orbul din naștere, prin porunca pe care i-o dă acestuia de a merge să se spele în scăldătoarea Siloamului. Mântuitorul Însuși este Cel Care-l vindecă. El este adevărata scăldătoare a Siloamului;

¹ **Părintele Placide Deseille**, *Op. cit.*, p. 489.

prin apa scaldătorii se manifestă puterea Lui de vindecare duhovnicească”¹.

„Pentru a primi Botezul trebuie să avem deja credință, iar Taina Botezului o va face și mai puternică. Harul credinței precede însă harul Botezului: nu putem fi botezați dacă nu credem deja în propovăduirea Sfinților Apostoli, în mărturia lor transmisă de Biserică. Vedem aceasta și din Apostolul citit în duminica de astăzi (Faptele Apostolilor 16,16-34), din relatarea convertirii temnicerului de către Sfântul Apostol Pavel și Sila, împreună cu toți ai lui, care cer să fie botezați după ce au primit învățătura Apostolului neamurilor. Auzind mesajul Sfinților Apostoli, putem să consimțim la el și să-l credem, cu ajutorul harului lăuntric al Duhului Sfânt”².

„Dar dacă ne oprim aici și ne mulțumim doar cu atâta, credința rămâne în ceea ce ne privește, doar o credință verbală: credem în niște cuvinte și consimțim la niște idei, însă nu am ajuns încă la experiența lăuntrică a realităților credinței. Prin vindecarea orbului din naștere din Evanghelia de astăzi, și prin vindecarea celorlalți orbi despre care ne vorbesc textele evanghelice și mai cu seamă a celor doi orbi din Ierihon, înfăptuită de Domnul Hristos într-un moment în care Sfinții Apostoli nu puteau înțelege și accepta ideea patimilor și a învierii Sale, Mântuitorul dorește să ne vestească faptul că harul Sfântului Duh pe care ucenicii Lui îl primesc la Botez este un har care ne deschide înlăuntru o vedere nouă, care ne poate conduce, dacă știm să o punem în practică, de la «credința care crede» la «credința care vede», la adevărata cunoaștere a lui Dumnezeu, în Duhul Sfânt”³.

„Harul credinței face să se trezească în noi un fel de aptitudine nouă, care ne dă posibilitatea nu de a înțelege în mod

¹ **Ibidem.**

² **Ibidem**, p. 490.

³ **Ibidem.**

rațional, intelectual, tainele credinței, ci ne încredințează lăuntric de adevărul cuvintelor transmise de Evanghelie, făcându-ne să le înțelegem în profunzime, ne dă posibilitatea de a vedea acest adevăr. Într-un fragment foarte important din «Cuvintele despre sfințele nevoințe», Sfântul Isaac Sirul ne spune despre credință că începe prin auzire: credem fiindcă am auzit o mărturie credibilă. Dacă ni s-a părut demnă de crezare înseamnă că Sfântul Duh ne lumina deja inima. Pe măsură ce sporim în credință și în iubirea milostivă, această credință care credea în simple cuvinte se transformă în ceea ce Sfântul Isaac Sirul numește credința care «vede și răsare din înțelegere și se numește recunoașterea și arătarea adevărului, care răsare în suflet din lumina harului, având mărturia minții și sprijinind inima ca să biruie orice îndoială, din siguranța nădejzii, care o ferește de orice înșelare». Adică, ea devine cu adevărat o vedere nouă care ni se deschide în inimă și care ne face să întrevădem realitățile credinței cu o căldură și o rezeziție a imediatului comparabilă cu aceea cu care ochii noștri cei trupești pot vedea lucrurile care ne înconjoară. Atunci când vedem ceva cu ochii noștri trupești, vederea este concretă, imediată și vie. Este cu totul altceva decât să cunoaștem o realitate doar prin intermediul unor idei sau concepte. Harul Sfântului Duh, dacă îl lăsăm să crească și să se dezvolte în lăuntru nostru prin consimțire adevărată și împreună-lucrare, ne face să dobândim un simț lăuntric și intim al tuturor adevărurilor creștinismului, care devin pentru noi altceva decât niște cuvinte sau fraze și care ne trezesc în adâncul inimii un ecou puternic, pe care îl simțim ca pe ceva vital. Aceasta este credința «care vede» despre care vorbește Sfântul Isaac Sirul și căreia îi simțim prezența în rândul oamenilor simpli de la țară, oameni nu foarte școliți și mai cu seamă în rândul bătrânelor în care strălucește această lumină a credinței”¹.

¹ **Ibidem**, pp. 490-492.

„În fragmentul citat din «Cuvintele despre sfintele nevoițe», Sfântul Isaac Sirul precizează că pentru a putea face pasul de la «credința care aude» la «credința care vede», pentru ca acest simțământ intim al adevărurilor credinței să se poată dezvolta în noi, condiția esențială este aceea de a spori în toată viața noastră duhovnicească. Și el insistă în mod special asupra pocăinței. În măsura în care trăim cu adevărat acest sentiment de pocăință, de părere de rău pentru păcatele săvârșite, conștiința fiind de ticăloșia noastră, de sărăcia noastră spirituală în fața lui Dumnezeu, credința noastră se poate trezi și spori cu adevărat înlăuntrul nostru. În alte fragmente ale aceleiași lucrări, Sfântul Isaac insistă și asupra importanței smereniei. Pocăința trebuie să se dezvolte înlăuntrul nostru sub forma smereniei, să ia chipul unei smerenii profunde. Cuviosul Siluan Athonitul ne învață exact același lucru. El ne spune că smerenia este ochiul cu care putem vedea Lumina cea dumnezeiască: «Smerenia este lumina în care putem vedea Lumina-Dumnezeu, după cum se cântă: Întru Lumina Ta vom vedea lumină» (Psalmul 35,10)¹.

„Dacă credința noastră este șubredă și șovăielnică, pricina adâncă a acestei stări de fapt - atunci când nu este vorba despre o încercare îngăduită de Dumnezeu pentru a ne curăți inima și credința - cauza profundă a acestei șovăieli și a acestei fragilități este fără nicio îndoială mândria, încrederea nemăsurată în noi înșine, în judecata noastră, atașamentul față de ideile noastre, siguranța și încrederea în noi înșine în toate domeniile și chiar în împrejurările cele mai simple ale vieții de zi cu zi. Dacă îngăduim ca această mândrie să se dezvolte și să crească înlăuntrul nostru, cu siguranță că atunci credința noastră va avea de suferit. Lumea în care trăim și-a pierdut credința și nu mai are simțul realităților

¹ **Ibidem**, p. 492.

spirituale tocmai datorită faptului că ea cultivă mândria sub toate formele ei, fără să-i spună direct pe nume”¹.

„Dimpotrivă, în măsura în care ne străduim ca pe tot parcursul vieții noastre să renunțăm la suficiență, la orice formă de mândrie, la încrederea rău plasată în noi înșine, vom fi tot mai receptivi față de harul credinței sădit de Sfântul Duh înlăuntrul nostru la Botez ca o sămânță care trebuie să crească și să se dezvolte și care nu o va face decât prin colaborarea și conlucrarea noastră, decât dacă luptăm pentru a deveni mai smeriți, mai tăcuți lăuntric, mai primitivi ai luminilor pe care Sfântul Duh le trezește în noi”².

„În această duminică a orbului din naștere, să ne rugăm precum Sfinții Apostoli ca Domnul Hristos să ne sporească credința. Da, avem această credință, dar ea trebuie să crească și să devină tot mai mult «credința care vede», acea privire interioară care ne poate călăuzi pe parcursul vieții și umple de bucurie. Căci în măsura în care suntem încredințați de învierea Domnului Hristos și convinși întru totul de adevărul acestei taine ce reprezintă însăși esența credinței noastre creștine, bucuria adusă și dăruită de Mântuitorul, după cum El Însuși a afirmat «*ca bucuria Mea să fie în voi și ca bucuria voastră să fie deplină*» (Ioan 15,11) și care nu este din lumea aceasta, această bucurie va străluci în noi. Fie ca această bucurie a Tatălui nostru ceresc, a Fiului Său iubit și a Preasfântului Său Duh să crească și să sporească tot mai mult înlăuntrul nostru”³.

Amin

¹ **Ibidem**, p. 493.

² **Ibidem**.

³ **Ibidem**, pp. 493-494.

Duminica a 7-a după Paști
(a Sfinților Părinți de la Sinodul I Ecumenic)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

Hristos S-a înălțat!

Duminica de astăzi este un popas duhovnicesc situat între două praznice împărătești, Înălțarea Domnului Hristos cu trupul la cer, prin care Acesta Și-a încheiat activitatea pământească și Pogorârea Sfântului Duh, prin care cea de-a treia persoană a Sfintei Treimi Și-a început activitatea, în mod văzut, în această lume.

Ținând cont de perioada anului bisericesc în care ne aflăm, ne-am fi așteptat ca la Sfânta Liturghie de astăzi să se citească o pericopă evanghelică adaptată momentului, însă am constatat cu toții că Biserica a rânduit ca Evanghelia de astăzi să conțină o parte din cuvântarea rostită de Domnul Hristos la Cina cea de Taină, înainte de a fi arestat, condamnat la moarte și răstignit cu trupul pe cruce. Sfântul Evanghelist Ioan a consemnat în acest sens că *„în vremea aceea, ridicându-și ochii Săi la cer, Iisus a zis: «Părinte, a venit ceasul. Preaslăvește pe Fiul Tău, ca și Fiul să Te preaslăvească pe Tine, așa cum l-ai dat stăpânire peste tot trupul, ca El să dea viață veșnică tuturor acelor pe care l-ai dat. Iar viața veșnică aceasta este: Să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, și pe Iisus Hristos, pe Care l-ai trimis. Eu Te-am preaslăvit pe Tine pe pământ; lucrul pe care Mi l-ai dat să-l fac, l-am săvârșit. Și acum, preaslăvește-Mă Tu, Părinte, la Tine Însuși, cu slava pe*

care am avut-o la Tine mai înainte de a fi lumea. Am arătat numele Tău oamenilor pe care Mi i-ai dat din lume. Ai Tăi erau, și Mie Mi i-ai dat, și cuvântul Tău l-au păzit. Acum au cunoscut că toate câte Mi-ai dat, de la Tine sunt; căci cuvintele pe care Tu mi le-ai dat Mie, Eu le-am dat lor, iar ei le-au primit și au cunoscut cu adevărat că de la Tine am ieșit și au crezut că Tu M-ai trimis. Eu pentru aceștia Mă rog; nu pentru lume Mă rog, ci pentru cei pe care Mi i-ai dat, că ai Tăi sunt. Și toate ale Mele sunt ale Tale și ale Tale sunt ale Mele și Eu M-am preaslăvit întru ei. Și Eu nu mai sunt în lume, dar ei sunt în lume, și Eu vin la Tine. Părinte Sfinte, păzește-i întru numele Tău pe cei pe care Mi i-ai dat, ca ei să fie una, așa cum suntem Noi. Când eram cu ei în lume, Eu îi păzeam întru numele Tău pe cei pe care Mi i-ai dat; și i-am păzit și niciunul dintre ei n-a pierit, decât fiul pierzării, ca să se împlinească Scriptura. Dar acum Eu vin la Tine și pe acestea le grăiesc în lume, pentru ca bucuria Mea s-o aibă deplină întru ei» (Ioan 17,1-13).

Cu toate că, la prima vedere, avem impresia că această pericopă evanghelică nu își are locul în atmosfera de bucurie pe care o trăim în aceste zile, de fapt ea a fost rânduită cu multă înțelepciune de Biserică după încheierea activității pământești a Domnului Hristos.

La începutul cuvântării Sale, Mântuitorul Îi cere lui Dumnezeu Tatăl să-L preaslăvească. De fapt El vrea să redobândească slava pe care a avut-o mai înainte de a fi lumea.

Dumnezeu Tatăl L-a preaslăvit pe Domnul Hristos nu doar în calitate de Fiul al Său, ci I-a înălțat întru slavă și firea Lui omenească. Despre această preamărire și despre motivul înălțării întru slavă, Sfântul Apostol Pavel a afirmat că, din moment ce Fiul lui Dumnezeu „S-a golit pe Sine, luând chip de rob, devenind asemenea oamenilor și la înfățișare aflându-Se ca un om, S-a smerit pe Sine, făcându-Se ascultător până la moarte, și încă

moarte de cruce, pentru aceea și Dumnezeu Tatăl L-a preînălțat și I-a dăruit Lui nume, care este mai presus de orice nume; pentru ca întru numele lui Iisus tot genunchiul să se plece, al celor cerești, al celor pământești și al celor de dedesubt. Și să mărturisească toată limba că Domn este Iisus Hristos, întru slava lui Dumnezeu Tatăl” (Filipeni 2,7-11).

După ce le-a făcut cunoscută oamenilor revelația dumnezeiască supremă și le-a oferit viața veșnică, lucru confirmat de ucenicii Săi prin afirmația făcută de Sfântul Apostol Petru: „Doamne, la cine ne vom duce? Tu ai cuvintele vieții veșnice; și noi am crezut și am cunoscut că Tu ești Hristos, Fiul Dumnezeului Celui-Viu” (Ioan 6,68-69), Domnul Hristos Îl roagă pe Dumnezeu Tatăl ca, așa cum El le-a purtat de grijă ucenicilor Săi în timpul activității Sale publice, tot așa de acum înainte, după înălțarea Lui cu trupul la cer, Dumnezeu Tatăl să le poarte de grijă Sfinților Săi Apostoli, precum și tuturor creștinilor, fiindcă la doar câteva versete după încheierea pasajului evanghelic citit la Sfânta Liturghie de astăzi, Mântuitorul Îi spune lui Dumnezeu Tatăl: „Dar nu numai pentru aceștia (pentru Apostoli) Mă rog, ci și pentru cei ce prin cuvântul lor vor crede în Mine, pentru ca toți să fie una; așa cum Tu, Părinte, ești întru Mine și Eu întru Tine, tot astfel și ei să fie una întru Noi, ca lumea să creadă că Tu M-ai trimis” (Ioan 17,20-21).

Dumnezeu Tatăl le-a purtat de grijă celor ce cred în Fiul Său întrupat prin trimiterea în lume a Sfântului Duh, cea de-a treia persoană a Sfintei Treimi, moment în care a luat ființă Biserica, Trupul tainic al Domnului Hristos, Care le-a vorbit despre acesta Sfinților Săi Apostoli: „Iar când va veni Mângâietorul, pe Care Eu vi-L voi trimite de la Tatăl, Duhul Adevărului, Cel ce din Tatăl purcede, Acela va mărturisi despre Mine, vă va învăța toate și vă va aduce aminte de toate cele ce v-am spus Eu” (Ioan 15,26 și 14,26).

Din pericopa evanghelică de astăzi, precum și din afirmația făcută de Mântuitorul înaintea ucenicilor Săi, constatăm importanța capitală a învățaturii revelate de Fiul lui Dumnezeu întrupat, pe care sunt chemați să o cunoască toți oamenii, de vreme ce, după învierea Sa din morți, Domnul Hristos le-a spus Sfinților Săi Apostoli: *„Datu-Mi-s-a toată puterea în cer și pe pământ. Drept aceea, mergeți și învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-le să păzească toate câte v-am poruncit Eu vouă”* (Matei 28,18-20).

Așadar, toți cei care vor să se mântuiască sunt datori să creadă în Mântuitorul lumii și să-I cunoască învățătura. Referitor la aceasta, Sfântul Apostol Pavel a scris că *„credința vine din ceea ce se aude, iar ceea ce se aude vine prin cuvântul lui Hristos”* (Romani 10,17). Din aceste cuvinte înțelegem că așa cum noi am ajuns să credem în Mântuitorul fiind învățați de cineva, la rândul nostru avem datoria de a transmite și altora învățătura Domnului Hristos, de aceea Mântuitorul a afirmat că *„cel ce va face și va învăța, acela mare se va chema în împărăția cerurilor”* (Matei 5,19).

Pe lângă credința în Mântuitorul și cunoașterea învățaturii Lui, pe care suntem datori să o împărtășim și altora, din cuvintele Domnului Hristos adresate lui Dumnezeu Tatăl sesizăm faptul că noi, creștinii, trebuie să fim uniți, după cum sunt Dumnezeu Tatăl și Fiul Său întrupat, iar credința suntem datori să ne-o manifestăm prin fapte, fiindcă Mântuitorul a spus: *„Nu tot cel ce-Mi zice: Doamne, Doamne, va intra în împărăția cerurilor, ci acela care face voia Tatălui Meu Celui din ceruri”* (Matei 7,21). Sfântul Iacov a scris și el în acest sens: *„Ce folos, frații mei, dacă cineva zice că are credință, dar fapte nu are? Oare poate credința să-l mântuiască? Dacă un frate sau o soră sunt goi și lipsiți de hrana zilnică și cineva dintre voi le-ar zice: Mergeți în pace, încălziți-vă*

și săturați-vă, dar fără să le dea cele trebuincioase trupului, care-ar fi folosul? Așa și credința: dacă nu are fapte, doar în ea însăși este moartă. Dar va zice cineva: Tu ai credință, iar eu am fapte; arată-mi credința ta fără fapte, și eu din faptele mele îți voi arăta credința mea. Tu crezi că unul este Dumnezeu? Bine faci; dar și demonii cred și se cutremură. Așadar vrei tu să înțelegi, omule ușuratic, că credința fără fapte este moartă? Fiți dar împlinitori ai Cuvântului, și nu numai ascultători ai lui - amăgindu-vă pe voi înșivă” (Iacov 2,14-20 și 1,22).

Tot din cuvintele Domnului Hristos adresate lui Dumnezeu Tatăl, dar care sunt menționate câteva versete după pericopa evanghelică de astăzi, înțelegem că dacă împlinim tot ceea ce s-a spus până acum, Dumnezeu ne va face părtași slavei Lui din împărăția cerurilor, fiindcă, referindu-se la ucenicii Săi, Mântuitorul I-a spus lui Dumnezeu Tatăl: *„Slava pe care Tu Mi-ai dat-o, Eu le-am dat-o lor, pentru ca ei să fie una, așa cum una suntem Noi. Eu întru ei și Tu întru Mine, pentru ca ei să fie desăvârșiți întru una; și să cunoască lumea că Tu M-ai trimis și că i-ai iubit pe ei așa cum M-ai iubit pe Mine. Părinte, vreau ca acolo unde sunt Eu să fie împreună cu Mine și cei pe care Mi i-ai dat, ca să-Mi vadă slava pe care Tu Mi-ai dat-o; pentru că Tu M-ai iubit mai înainte de întemeierea lumii” (Ioan 17,22-24).*

Vorbind despre ucenicii Săi, Domnul Hristos îl pomenește pe Iuda Iscarioteanul, care L-a vândut și și-a agonisit osândă, fapt prorocit încă din Vechiul Testament, de către psalmistul David, care a scris: *„Chiar omul păcii mele, cel în care îmi puneam nădejdea, cel ce a mâncat din pâinea mea, chiar el și-a ridicat călcâiul împotriva mea” (Psalmul 40,9).*

După ce am explicat pe scurt textul pericopei evanghelice de astăzi, am înțeles că esența ei este rugăciunea Mântuitorului pentru unitatea membrilor Bisericii, fiindcă El S-a rugat ca toți cei ce cred în El „să fie una”, adică să trăiască în comuniune,

după cum Dumnezeu Tatăl și Fiul sunt una, în dăruire reciprocă de iubire sfântă. Prin aceasta, Domnul Hristos ne-a arătat că nu este suficient să vorbim despre unitatea Bisericii, ci trebuie să ne și rugăm pentru ea, să ne sârguim să o realizăm și să o păstrăm, după cum ne-a îndemnat Sfântul Apostol Pavel: „*Străduiți-vă să păstrați unitatea duhului întru legătura păcii*” (Efeseni 4,3). De asemenea, suntem datori să ne rugăm ca să putem păstra dreapta credință, precum și să ne rugăm și să ne silim să împlinim poruncile lui Dumnezeu.

Dacă dintre cei doisprezece Apostoli ai Mântuitorului unul L-a trădat, în decursul istoriei diavolul i-a înșelat pe foarte mulți creștini, abătându-i de la dreapta credință, fapt prin care aceștia au trădat Biserica, Trupul tainic al Domnului Hristos, ceea ce i-a determinat pe Sfinții Apostoli și pe succesorii acestora, ierarhii Bisericii, să se întrunească în sinoade, pentru a apăra credința cea adevărată și pentru a respinge învățăturile eretice.

Termenul „sinod”, în limba greacă „σύνοδος”, este format din prepoziția „συν” (sin), care înseamnă „împreună”, „laolaltă” și din substantivul „ὁδός” (odos), care se traduce prin „drum”, „cale”, având sensul inițial de persoane care călătoresc, împreună, pe aceeași cale, iar prin extensie, pe acela de „sobor”, „adunare”, „întrunire”, „consfătuire” a Sfinților Apostoli sau a ierarhilor Bisericii într-o problemă de interes major.

Cel dintâi și prototipul tuturor soboarelor din istoria Bisericii îl reprezintă Sinodul Apostolic, ținut la Ierusalim, în anul 50.

În perioada respectivă, în Antiohia, o parte dintre iudeo-creștini voiau să impună toate prescripțiile Vechiului Testament, inclusiv tăierea împrejur, creștinilor proveniți dintre păgâni, în timp ce alții se opuneau acestei hotărâri. În această situație a fost convocat Sinodul Apostolic de la Ierusalim, din anul 50, iar „*Apostolii și preoții s-au adunat să cerceteze această pricină. Și*

făcându-se multă cercetare, s-a ridicat Petru și le-a zis: «Bărbați frați, voi știți că din primele zile Dumnezeu m-a ales între voi, ca prin gura mea să audă neamurile cuvântul Evangheliei și să creadă. Și Dumnezeu, Cel ce cunoaște inimile, le-a dat mărturie dându-le pe Duhul Sfânt așa ca și nouă; și curățindu-le inimile prin credință, între ei și noi n-a făcut nicio deosebire. Așadar, de ce-L ispitiți voi acum pe Dumnezeu și vreți să puneți pe grumazul ucenicilor un jug pe care nici părinții noștri și nici noi n-am fost în stare să-l purtăm? Credem însă că prin harul Domnului nostru Iisus Hristos ne vom mântui în același chip ca și ei». Atunci Apostolii și preoții, cu toată Biserica, au hotărât să aleagă bărbați dintre ei și să-i trimită în Antiohia cu Pavel și cu Barnaba: pe Iuda, cel numit Barsaba și pe Sila, bărbați cu vază între frați, prin mâinile lor scriind acestea: «Apostolii și preoții și frații, fraților care sunt dintre neamuri în Antiohia și în Siria și în Cilicia, salutare! Deoarece am auzit că unii dintre noi, fără să fi avut porunca noastră, au venit și v-au tulburat cu vorbele lor și v-au răvășit sufletele, zicând că voi trebuie să vă tăiați împrejur și să păziți legea, noi într-un singur gând am hotărât să trimitem la voi bărbați aleși, împreună cu iubiții noștri Barnaba și Pavel, oameni care și-au pus viața pentru numele Domnului nostru Iisus Hristos. Drept aceea, i-am trimis pe Iuda și pe Sila, care prin cuvânt vă vor vesti și ei aceleași lucruri. Pentru că, părutu-s-a Duhului Sfânt și nouă, să nu vi se pună nicio altă povară pe deasupra celor ce sunt de neapărată trebuință: Să vă feriți de cele jertfite idolilor, de sânge, de animale sugrumate și de desfrâu; de vă veți păzi de ele, bine veți face. Fiți sănătoși!»» (Faptele Apostolilor 15,6-11 și 22-29).

După modelul Sinodului Apostolic, atunci când în Biserică au apărut neînțelegeri, au fost convocate conciliile locale, la care au luat parte episcopii din regiunea respectivă, precum și alți clerici, pentru a dezbate și lămuri chestiunile în cauză.

Timp de aproximativ trei secole, creștinii din Imperiul Roman au fost crunt persecutați pentru credința lor, până când Sfântul împărat Constantin cel Mare le-a oferit libertate de manifestare. În noul context creat, întrucât partea răsăriteană a Imperiului Roman era frământată de erezia ariană, Sfântul Constantin cel Mare a convocat cel dintâi Sinod Ecumenic.

În limba greacă „οικουμένη” (icumeni) înseamnă „pământ” sau „lume”, cu referire la întreg pământul locuit de oameni. În limbajul contemporan acest termen ar mai putea fi tradus și prin „universal”.

Sinodul ecumenic este o întrunire a episcopilor din întreaga lume sau cel puțin din Imperiul Roman, iar mai târziu din cel bizantin.

În istoria Bisericii au existat șapte sinoade ecumenice. Precum Sinodul Apostolic este modelul tuturor soboarelor bisericești ulterioare, Sinodul I Ecumenic reprezintă prototipul celorlalte șase concilii ecumenice.

Dacă la Cina cea de Taină Domnul Hristos s-a rugat lui Dumnezeu Tatăl ca toți cei ce vor crede în El să fie una, sinoadele Bisericii au încercat același lucru, încercând să-i țină pe toți creștinii uniți în jurul adevărului de credință, de aceea în această duminică, situată între praznicul Înălțării Domnului Hristos cu trupul la cer, prin care Acesta Și-a încheiat activitatea pământească și sărbătoarea Pogorârii Sfântului Duh, prin care cea de-a treia persoană a Sfintei Treimi Și-a început activitatea, în mod văzut, în această lume, Biserica a rânduit să se citească la Sfânta Liturghie tocmai pericopa evanghelică în care Mântuitorul îi încredințează pe Sfinții Săi Apostoli purtării de grijă a lui Dumnezeu Tatăl, cu scopul de a-i păstra uniți și, din acest motiv, duminica de astăzi este închinată Sfinților Părinți care au luat parte la Sinodul I Ecumenic, cu dorința fierbinte de a păstra unitatea Bisericii, ei luptând

pentru înfăptuirea dorinței Domnului Hristos ca toți creștinii să fie una.

Demn de remarcat este faptul că această duminică nu este dedicată Sinodului I Ecumenic, ci Sfinților Părinți care au luat parte la lucrările acestuia, fiindcă în cultul Bisericii noastre sunt pomenite persoanele participante la istoria mântuirii.

Întrucât în timpul Sfântului împărat Constantin cel Mare s-au ivit mai multe probleme care tulburau viața Bisericii, în anul 325 acesta i-a convocat, la Niceea, pe toți episcopii din Imperiul Roman, iar dintre aceștia au luat parte la lucrările Sinodului I Ecumenic 318 ierarhi, număr identic cu cel al slujitorilor patriarhului Avraam, cu care l-a scos din robie pe nepotul său, Lot (Facere 14,14-16). Cei mai renumiți dintre episcopii participanți, al căror nume s-au păstrat până astăzi, au fost: Sfântul Alexandru al Alexandriei, Sfântul Nicolae al Mirelor Lichiei, Sfântul Spiridon al Trimitundeii, Sfântul Macarie al Ierusalimului, Sfântul Eustatie al Antiohiei, Sfântul Pafnutie al Tebaidei, Sfântul Osius de Cordoba, Marcel de Ancira, Leonțiu de Cezareea Capadociei și Cecilian de Cartagina. Între ierarhii prezenți la acest sinod s-au numărat și doi de pe teritoriul actual al țării noastre: Marcu al Tomisului și Teofil al goșilor (care își avea reședința în zona de astăzi a județului Buzău).

Lucrările Primului Sinod Ecumenic au fost prezidate de către Sfântul Osius de Cordoba, consilierul Sfântului Constantin cel Mare în chestiuni teologice.

Cea mai dificilă problemă luată în discuție la acest sinod a fost erezia preotului Arie din Alexandria, care susținea că Iisus Hristos nu este născut din ființa lui Dumnezeu, ci este prima Lui creatură, dar care a fost îndumnezeită.

Arie a venit la sinod cu mai mulți susținători, printre care se remarcă câțiva filosofi.

Între ortodocși și arieni s-au purtat mai multe discuții, fără a se ajunge la niciun rezultat. În această situație, „la un moment dat, Sfântul Spiridon al Trimitundeii și-a manifestat dorința de a purta un dialog cu cel mai renumit filosof, adept al arianismului. După ce i-a explicat acestuia învățătura despre Sfânta Treime și faptul că Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu, nu o simplă creatură, filosoful nu s-a lăsat convins. Atunci episcopul Trimitundeii i-a spus: «Cu toate că în Sfânta Treime sunt trei persoane distincte, este un singur Dumnezeu. Acest lucru nu este ușor de înțeles, pentru că mintea umană este prea mărunț pentru a cuprinde oceanul infinit al dumnezeirii. Însă eu te întreb: Vrei să vezi cu ochii tăi ceea ce nu poți înțelege cu mintea?». Pe când spunea aceste cuvinte, ierarhul a luat în mână o cărămidă, pe care a ridicat-o deasupra capului, pentru a fi văzută de toată lumea, apoi a zis: «Filosofule, privește această cărămidă. Dacă te întreb câte obiecte țin în mână, ce o să-mi răspunzi?». «Unul singur», a zis acesta. Sfântul a continuat: «Ceea ce voi, arienii, învățați că este una, în realitate nu este una și o să vă dovedesc acest fapt imediat». În timp ce ținea cărămida în mâna stângă, episcopul a făcut asupra acesteia semnul Sfintei Cruci, cu mâna dreaptă, și a spus: «În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh» și, strângând cărămida, din aceasta s-a înălțat o flacără înspre cer, în jos a curs apă, iar în mâna Sfântului a rămas o bucată moale de lut. Atunci episcopul Trimitundeii a zis: «Precum această cărămidă este alcătuită din trei elemente: lut, apă și foc, dar ea este una singură, tot așa este și în Sfânta Treime, unde sunt trei persoane, dar un singur Dumnezeu». Văzând această minune, filosoful a recunoscut că Sfântul Spiridon are dreptate și i-a îndemnat pe arieni să renunțe la învățătura lor greșită”¹.

¹ **Sfântul Simeon Metafrastul**, *Sfântul Spiridon Taumaturgul*, traducere, prefață, note și studii critice de pr. conf. univ. dr. Constantin Necula, Ediția a III-a, Editura Agnos, Sibiu, 2013, pp. 30-31.

Erezia lui Arie a fost respinsă de către participanții la sobor, care au afirmat că Fiul lui Dumnezeu este deoființă cu Tatăl. Cu acest prilej a fost folosit pentru prima dată în Biserică termenul „ὁμοούσιος” (omousios), „deoființă”, pentru a desemna consubstanțialitatea dintre persoanele Sfintei Treimi.

La acest sinod ecumenic au fost alcătuite primele șapte articole ale Simbolului Credinței.

Un alt subiect care crea neînțelegeri în Biserică la momentul respectiv era data calculării Sfințelor Paști. Ierarhii adunați la sobor au hotărât ca ziua Învierii Domnului Hristos din morți să fie celebrată în prima duminică de după luna plină, care urmează echinocțiului de primăvară. Dacă atunci se sărbătoresc Paștile iudeilor, ziua Învierii Domnului Hristos din morți se amână cu o săptămână.

La Sinodul I Ecumenic a fost dezbătută și schisma creată de episcopul Meletie de Licopolis, fiind adoptate și douăzeci de canoane.

Hotărârile acestui sinod au fost acceptate de toți ierarhii prezenți, cu excepția a doi dintre ei, Teonas de Marmarica și Secundus de Ptolemaida, care au refuzat să semneze actele sinodale, fiind ulterior depuși din treaptă de Biserică și exilați în Iliria de către împăratul Constantin cel Mare, împreună cu Arie, care a refuzat și el să accepte hotărârile conciliului.

Sinodul I Ecumenic, prima consfătuire a episcopilor din întreaga Biserică, a rămas în istorie ca un model privind adoptarea deciziilor majore referitoare la dreapta credință și la unitatea Bisericii.

Sfinții Părinți care au participat la lucrările Sinodului I Ecumenic au mărturisit că Iisus Hristos este „Fiul lui Dumnezeu, Unul-Născut, Care din Tatăl S-a născut mai înainte de toți vecii. Lumină din Lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut, iar nu făcut; Cel deoființă cu Tatăl, prin Care toate s-au

făcut. Care pentru noi, oamenii, și pentru a noastră mântuire, S-a pogorât din ceruri și S-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Fecioara Maria, și S-a făcut om. Și S-a răstignit pentru noi în zilele lui Ponțiu Pilat și a pățimit și S-a îngropat. Și a înviat a treia zi, după Scripturi. Și S-a înălțat la ceruri și șade de-a dreapta Tatălui”. „Această mărturisire a dumnezeirii Mântuitorului ne arată că Cel ce S-a înălțat cu trupul la cer este Cel ce S-a pogorât din cer: a coborât din cer Fiul lui Dumnezeu Cel nevăzut și S-a înălțat la cer Fiul lui Dumnezeu Cel văzut prin umanitatea Sa, văzut în trupul Său omenesc; a coborât pe pământ Dumnezeu Fiul, pentru a deveni și Fiul Omului, și S-a înălțat la cer Dumnezeu-Omul”¹.

Când Biserica și-a întocmit calendarul, a stabilit ca în această duminică, după Înălțarea Domnului Hristos cu trupul la cer, să fie pomeniți Sfinții Părinți de la Sinodul I Ecumenic, fiindcă aceștia au mărturisit că Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu făcut om, încât Cel care S-a înălțat la cer este Cel Care S-a coborât din cer, după cum i-a spus Mântuitorul lui Nicodim: „*Nimeni nu s-a suit la cer, decât Cel Care S-a pogorât din cer, Fiul Omului, Cel ce este în cer*” (Ioan 3,13).

În același timp, duminica de astăzi este o pregătire pentru marele praznic al Pogorârii Sfântului Duh, prin care a fost înființată Biserica, fiindcă tot în cuvântarea de despărțire de la Cina cea de Taină, Domnul Hristos le-a spus Sfinților Săi Apostoli: „*Eu Mă duc la Cel ce M-a trimis și vă spun adevărul: Vă este de folos ca Eu să Mă duc. Că dacă nu Mă voi duce, Mângâietorul nu va veni la voi; iar dacă Mă voi duce, Îl voi trimite la voi. Iar când va veni Acela, Duhul Adevărului, El vă va călăuzi întru tot adevărul; că nu de la Sine va grăi, ci cele ce va auzi va grăi și pe cele viitoare vi le va vesti. Acela Mă va slăvi, pentru că dintru al Meu va lua și vă va vesti. Toate câte le are Tatăl, sunt ale Mele; de aceea am zis că dintru al Meu*

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Op. cit.*, p. 69.

va lua și vă va vesti” (Ioan 16,5; 7 și 13-15). Astfel, Sfântul Duh s-a pogorât din cer peste Sfinții Apostoli în urma Înălțării Mântuitorului cu trupul la cer, fiind trimis de Dumnezeu Tatăl și de Dumnezeu Fiul, pentru a continua în lume activitatea începută de Mântuitorul, pentru ca prin Sfântul Duh să se adune laolaltă persoane diferite, din diverse neamuri și locuri, unite între ele prin credința în Domnul Hristos. Iar prin lucrarea Sfântului Duh, Mântuitorul rămâne cu noi și în noi, în Biserica Sa, până la sfârșitul veacurilor.

Astfel, Înălțarea Domnului Hristos cu trupul la cer nu înseamnă despărțirea Lui de cei care cred în El, ci un alt mod, duhovnicesc, al prezenței Lui în lume, deoarece după Învierea Sa din morți, dar înainte de a Se înălța cu trupul la cer, Mântuitorul le-a spus Sfinților Săi Apostoli: *„Iată, Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului”* (Matei 28,20), fiind prezent în mod real, dar în chip duhovnicesc, împreună cu ucenicii Lui și cu toți cei care au crezut, cred și vor crede în El prin propovăduirea lor.

Rugăciunea Domnului Hristos din pericopa evanghelică de astăzi reprezintă un model pentru toți slujitorii Bisericii, care trebuie să arate aceeași purtare de grijă față de cei încredințați lor spre păstorire, dar în mod special pentru ierarhi, fiindcă aceștia sunt succesorii Sfinților Apostoli și păstoresc clerici, monahi și credincioși. La fel cum Sfinții Părinți de la Sinodul I Ecumenic au apărat credința cea adevărată de ereziile pierzătoare de suflet, tot așa episcopii din toate timpurile și din toate locurile au aceeași responsabilitate, ei fiind garanții păstrării drepte credințe în Biserica de care aparțin și în eparhia pe care o conduc.

Credința cea adevărată a Bisericii trebuie însă păstrată și de mireni, fiindcă atunci când aceștia mărturisesc că Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu întrupat, Îi împlinesc poruncile și primesc Sfintele Taine, se unesc cu Hristos Cel răstignit, înviat și înălțat

la cer și se mântuiesc întru El, fiindcă El este Izvorul învierii și al vieții veșnice, după cum i-a spus Mântuitorul Martei, sora lui Lazăr: „*Eu sunt învierea și viața; cel ce crede în Mine, chiar dacă va muri, va trăi; și tot cel ce trăiește și crede întru Mine, în veac nu va muri!*” (Ioan 11,25-26).

Din afirmația Domnului Hristos: „*Cel ce nu este cu Mine este împotriva Mea, iar cel ce nu adună cu Mine, risipește*” (Matei 12,30) înțelegem că nu orice credință este mântuitoare, ci numai dreapta credință a Bisericii Ortodoxe, care înseamnă mărturisirea dumnezeirii Mântuitorului și unirea cu El, pentru că numai în acest fel se poate dobândi viața veșnică.

Dacă la începutul veacului al IV-lea, după ce creștinii au dobândit libertate de manifestare, pacea Bisericii a fost amenințată de erezia ariană, a doua jumătate a secolului a fost tulburată de învățătura greșită a episcopului Macedonie al Constantinopolului, care nega dumnezeirea Sfântul Duh. Pentru a pune capăt controverselor iscate, împăratul Teodosie cel Mare a convocat, în anul 381, la Constantinopol, cel de-al II-lea Sinod Ecumenic, la care a fost condamnată erezia lui Macedonie și au fost alcătuite ultimele cinci articole ale Simbolului Credinței, acesta conținând, în sinteză, întreaga învățătură de credință a Bisericii.

Duminica de astăzi, închinată Sfinților Părinți de la Sinodul I Ecumenic, ne cheamă să păstrăm dreapta credință și să mărturisim Crezul sau Simbolul Credinței, pentru a păstra unitatea Bisericii.

Învățătura Domnului Hristos, propovăduită în lume de Sfinții Apostoli și de ucenicii acestora, a fost explicată și dezvoltată, sub inspirația Sfântului Duh, de către Sfinții Părinți ai Bisericii și formulată în sinoade ecumenice, pentru a ne arăta că dreapta credință se păstrează în comuniune, nu în izolare sau despărțire de sfinții și teologii Bisericii. Cu alte cuvinte, dreapta credință se păstrează în Biserică și de către Biserică.

Din același motiv, „un episcop ortodox nu poate fi hirotonit de un singur ierarh, ci de către cel puțin trei arhieri, după o cercetare canonică prealabilă și o mărturisire publică a credinței, pentru a fi asigurată, pe de o parte, succesiunea apostolică, iar pe de alta, pentru a se arăta legătura noului hirotonit cu tot episcopatul ortodox din întreaga lume”¹.

Dreapta credință este lumina vieții creștine și ea constituie temelia mântuirii noastre sau a dobândirii vieții și fericirii veșnice.

„Dreapta credință (ortodoxia) ne cheamă însă și la o viețuire autentic creștină (ortopraxie), ne invită la pocăință pentru păcate și la renunțarea la acestea, cultivând în locul lor faptele bune și virtuțile. Dreapta credință ne cheamă și la o lucrare misionară, de a transmite Evanghelia iubirii Domnului Hristos, prin cuvânt și faptă, tinerei generații, copiilor și tinerilor, printr-o educație creștină în familie, în biserică și în școală, încât, din neam în neam, să Îl mărturisim pe Mântuitorul Cel Iubitor de oameni și să avem în El nădejdea mântuirii și a vieții veșnice în împărăția cerurilor”².

Bunul Dumnezeu, pentru rugăciunile Sfinților Părinți de la Sinodul I Ecumenic și ale tuturor sfinților, să ne ajute să păstrăm dreapta credință ca pe un odor de mare preț, să creștem în ea prin fapte bune, iar Domnul Hristos ne va răsplăti, făcându-ne părtași slavei Lui din rai, după cum L-a rugat pe Dumnezeu Tatăl după Cina cea de Taină din Ierusalim.

Amin

¹ *Ibidem*, p. 74.

² *Ibidem*, pp. 74-75.

Duminica a 7-a după Paști
(*altă cuvântare*)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

Hristos S-a înălțat!

„În această duminică și pe parcursul săptămânii de dinaintea praznicului Pogorării Sfântului Duh, auzim citindu-se la Sfânta Liturghie cuvântarea pe care Domnul Hristos a ținut-o Sfinților Săi Apostoli după Cina cea de Taină și rugăciunea adresată lui Dumnezeu Tatăl, care reprezintă un fel de încheiere a celei dintâi”¹.

„În rugăciunea adresată lui Dumnezeu Tatăl chiar înainte de Sfintele Sale Patimi, Mântuitorul îl roagă mai întâi pe Acesta Să-L «preaslăvească». Acest lucru înseamnă că Domnul Hristos Îi cere lui Dumnezeu Tatăl să-L învieze din morți și să-L învieze transmițând firii Sale omenești slava pe care o avea la El, din veșnicie, «mai înainte de a fi lumea». Într-adevăr, în calitatea Sa de cea de a doua Persoană a Preasfintei Treimi, Fiul lui Dumnezeu întrupat avea, din veșnicie, în persoana Sa divină, toată slava pe care o primea de la Tatăl, adică toată strălucirea și splendoarea firii dumnezeiești. După întruparea Sa, Domnul Hristos posedă încă, în Persoana Sa divină, această slavă a lui Dumnezeu Tatăl, pe care Acesta I-o dăruia din veșnicie, însă firea omenească pe care a asumat-o la zămislire nu era încă proslăvită. Desigur, o parte din energiile divine, din acea lumină divină care emana din dumnezeirea Sa, transpărea deja în firea

¹ **Părintele Placide Deseille**, *Op. cit.*, p. 508.

Sa omenească. Ea se manifesta prin minuni și se manifestase deja în fața celor trei Apostoli aleși pentru a fi prezenți la Schimbarea Sa la Față. Însă firea omenească asumată de Fiul lui Dumnezeu întrupat rămânea supusă suferinței și morții. În plus, ea conținea într-o anumită măsură omenirea întreagă, toată firea noastră omenească, păcătoasă, trecătoare și muritoare în așa măsură încât Mântuitorul, Care nu a săvârșit niciodată vreun păcat personal, putea spune în chip cu totul adevărat, atunci când vorbea despre păcatele oamenilor, «păcatele Mele». Așa se întâmpla atunci când rostea psalmii de pocăință, sau atunci când a rostit pe cruce cuvintele: «*Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, de ce M-ai părăsit?*» (Matei 27,46)”¹.

„Prin înviere, Dumnezeu Tatăl îi dăruiește Fiului, în însăși firea Sa omenească, această slavă pe care o avea mai înainte de a fi lumea, din veșnicie, ca Fiul al lui Dumnezeu. Această fire umană care, pe pământ, era încă trecătoare și muritoare, primește deci energiile divine, focul cel dumnezeiesc care emană din firea divină. Trupul și sufletul Domnului Hristos primesc deplinătatea energiilor divine, plinătatea luminii necreate, care le transfigurează pe deplin și pentru totdeauna. Pentru a sugera ce înseamnă această îndumnezeire a naturii create, Sfinții Părinți folosesc imaginea unui cărbune încins, pătruns de foc, care-și păstrează propria natură chiar dacă este încins de foc, ale cărui proprietăți le dobândește. În cazul nostru, este vorba despre focul divin, de energiile divine necreate care emană din însăși ființa lui Dumnezeu și pe care El o comunică în mod liber făpturilor Sale”².

„Domnul Hristos Îi cere lui Dumnezeu Tatăl această transformare a firii Sale omenești prin înviere, atunci când Îi spune: «Preaslăvește pe Fiul Tău». Și Îi cere aceasta cu scopul de

¹ **Ibidem**, pp. 508-509.

² **Ibidem**, p. 509.

a-L putea face cunoscut, de a-L arăta oamenilor pe Tatăl și de a le dăruia astfel viața veșnică, după cum El Însuși a afirmat: «Aceasta este viața veșnică: Să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, și pe Iisus Hristos pe Care L-ai trimis». A cunoaște înseamnă aici nu doar faptul de a avea o idee despre Dumnezeu, ci a intra în comuniune cu El; este vorba despre o cunoaștere prin experiență, experiența unei uniri, a unei transformări intime. Acest lucru îl va transmite ucenicilor Domnul Hristos Cel înviat. Prin firea Sa omenească, proslăvită și toată impregnată, după cum spuneam adineauri, de acest foc divin, El va transmite aceasta celor ce cred în El, ucenicilor Săi, pentru ca ei să participe la acest foc, la natura dumnezeiască din care să se împărtășească, pentru a-L experia ei înșiși pe Dumnezeu și prezența Sa îndumnezeitoare din ei. În acest fel Dumnezeu Tatăl va fi proslăvit de Fiul¹.

„În cuvintele Domnului Hristos există o afirmație care ni s-ar putea părea surprinzătoare. El precizează că va transmite această viață divină celor pe care Tatăl i l-a dat: «Ai Tăi erau și Mie Mi i-ai dat». Ce să însemne oare aceste cuvinte misterioase? Voi transmite viața divină celor pe care Tu Mi i-ai dat, lor le voi transmite lumina necreată. În ce sens cei ce cred în Domnul Hristos, ucenicii Lui, cei ce vor beneficia deci de acest dar al lui Dumnezeu, sunt ei cei pe care Tatăl i-a dat Fiului Său? Aceste cuvinte au fost adesea interpretate în mod greșit. Unii teologi, dintre care primul a fost Fericitul Augustin în Apus, au crezut că ele voiau să spună că Dumnezeu i-a predestinat doar pe unii oameni pentru a primi viața cea veșnică, că viața divină nu poate fi transmisă de Hristos tuturor oamenilor. Din veșnicie, mai înainte de crearea lumii, în marea Sa milostivire, Dumnezeu Tatăl ar fi ales doar anumiți oameni pentru a-i mântui și în dreptatea Sa ar fi hotărât ca celorlalți să nu le dăruiască harul de care ar avea nevoie pentru a fi scoși din ceea ce Fericitul Augustin numește

¹ **Ibidem**, p. 510.

mulțimea omenirii osândită la iad din momentul căderii în păcat a protopărinților noștri. Această idee a produs mare tulburare în Apus și multe suflete au fost înfricoșate de această doctrină sumbră a predestinării. În veacul al XVII-lea, Franța a cunoscut o mișcare de mare avânt spiritual care a fost înăbușită de ceea ce se numește jansenism. Jansenismul s-a atașat foarte mult de această idee, insistând asupra acestei interpretări a Fericitului Augustin cu privire la predestinare, la alegerea de către Dumnezeu a unui mic număr de oameni care ar urma să fie mântuiți, în vreme ce alții ar fi lăsați spre osândire”¹.

„Din fericire, Sfinți Părinți au o cu totul altă interpretare și învățătură cu privire la aceasta. Ei spun că aceste cuvinte înseamnă că pentru ca noi să putem crede în Domnul Hristos și să ne alipim de El, trebuie ca Dumnezeu Tatăl să ne atragă, adică să ne dăruiască o lumină lăuntrică, să ne trezească în inimă o atracție care să ne dea avântul necesar pentru a ne alipi de Hristos. Această lumină nu-i este refuzată aprioric niciunui om, numai că trebuie ca omul să o primească în mod liber și să nu-i închidă ușile inimii și ale cugetului”².

„Ceea ce-l face pe om să se închidă în fața acestui dar al lui Dumnezeu este în principal mândria și lipsa de iubire. Mântuitorul le reproșa cărturarilor și fariseilor că, prin săvârșirea faptelor bune și prin practicarea credinței, ei căutau de fapt slava și laudele oamenilor, admirația lor, căutau să fie cunoscuți de oameni și nu doar de Dumnezeu. Aceasta îi închidea în mândria și în egoismul lor și de aceea nu au crezut în Hristos. Nu pentru că Dumnezeu nu i-ar fi predestinat pentru a fi mântuiți, ci pentru că prin mândria lor și-au închis inimile în fața darului lui Dumnezeu”³.

¹ **Ibidem**, pp. 510-511.

² **Ibidem**, p. 511.

³ **Ibidem**, pp. 511-512.

„Da, cei care erau ai lui Dumnezeu Tatăl și pe care El i-a dat lui Hristos, cei care au deja în inimă lumina și atracția divină care îi fac să creadă în Hristos, sunt cei care nu și-au închis inimile și care s-au dovedit a fi întru totul disponibili, gata să creadă, și cărora Dumnezeu Tatăl putea deci să le dăruiască această lumină lăuntrică și să le sădească în inimă atracția lăuntrică spre Mântuitorul”¹.

„În timpul mărturisirii Sfântului Apostol Petru din Cezareea lui Filip, atunci când acesta Îl recunoaște în Domnul Hristos pe Mesia, Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul îi spune că «nu trup și sânge» (Matei 16,17) i-au descoperit lui aceasta, nu inteligența lui omenească i-a permis să facă acest act de credință, ci Tatăl Cel din ceruri i-a arătat în chip lăuntric acest lucru. Tatăl îi descoperă aceasta în chip lăuntric prin darul Duhului Său Cel Sfânt, printr-o lumină lăuntrică ce vine de la Sfântul Duh. Putem crede în Domnul Hristos, putem consimți la mesajul învierii Lui transmis de Sfinții Apostoli și de Biserică, datorită faptului că Dumnezeu Tatăl ne dăruiește această lumină lăuntrică. Și o spun încă o dată, toți oamenii pot primi acest dar, cu condiția să nu-și închidă inimile în fața lui. Și repet, mândria este cea care ne închide inimile și ne împiedică să primim darul lui Dumnezeu; tot ea ne face să ne închidem și față de ceilalți oameni deoarece ne transformă în centrul universului și ne face să ne idolatrizăm. Și atunci devenim refractari față de darul lui Dumnezeu și nu mai suntem ai Tatălui, iar Tatăl nu ne mai poate da Fiului Său, iar Fiul nu ne mai poate transmite viața veșnică, care este: cunoașterea intimă a Tatălui și a Fiului în Duhul Sfânt”².

„În Vechiul Testament, autorul Ecclesiasticului ne spune: «*Tainele se descoperă celor smeriți*» (Ecclesiasticul 3,19). Dumnezeu Se comunică celor smeriți. Deja, înaintea Postului

¹ **Ibidem**, p. 512.

² **Ibidem**, pp. 512-513.

Sfintelor Paști, în duminicile premergătoare, puteam să vedem lucrul acesta din parabola vameșului și a fariseului. Rugăciunea fariseului nu a fost primită de Dumnezeu pentru că el se proslăvea pentru faptele sale cele bune. Este adevărat că ele erau reale: fariseii erau niște oameni cărora nu li se putea reproșa nimic, dar cărora le plăcea să fie admirați de oameni, să fie respectați de ei, în vreme ce vameșul nu îndrăznește să-și ridice ochii din pământ spre cer, recunoscându-și păcatele și ticăloșia”¹.

„Da, în măsura în care ne recunoaștem sărăcia duhovnicească, în care ne recunoaștem păcatele și recunoaștem cât de slabi duhovnicește suntem, Tatăl poate cu adevărat să ne atragă spre Fiul Său, ne poate recunoaște cu adevărat ca pe ai Săi și ne poate revărsa în inimă toate harurile Sfântului Duh care ne atrag spre Hristos. Iar Mântuitorul ne va dăruia atunci harul îndumnezeirii, care izvorăște din sfânta Sa omenitate proslăvită”².

„Și atunci vom rămâne, pe parcursul întregii noastre vieți, uniți și în contact foarte strâns cu sfânta Sa omenitate din care izvorăște acest foc divin care ne va lumina toată viața, viața noastră de zi cu zi, impregnând-o de focul iubirii milostive, de focul dragostei de aproapele. Această iubire nu este altceva decât o participare la ceea ce este Dumnezeu, la însăși ființa Lui și ea ne este revărsată astfel în inimă, ne este transmisă prin carbunele încins al trupului proslăvit al Domnului Cel înviat”³.

„Îi prăznuim astăzi și pe Sfinții Părinți de la Sinodul I Ecumenic de la Niceea, din anul 325, care ne învață tocmai faptul că Domnul Hristos este de aceeași natură cu Tatăl și deoiființă cu El și de aceea ne poate îndumnezei. Pentru că are aceeași natură divină ca Tatăl, Fiul lui Dumnezeu ne poate transmite și nouă o părtășie la această natură. El este Fiu după fire, Fiul

¹ **Ibidem**, p. 513.

² **Ibidem**.

³ **Ibidem**.

lui Dumnezeu, una dintre Persoanele Preasfintei Treimi și de aceea ne poate îndumnezei și transforma pe noi, în El, în fiii lui Dumnezeu după har, în fii adoptivi ai Tatălui”¹.

„În veacul al IV-lea, imediat după instaurarea păcii în Biserică, după ce împăratul Constantin cel Mare a pus capăt celor trei secole de persecuții creștine, Biserica s-a confruntat cu erezia ariană. Adepții arianismului credeau că Domnul Hristos este un fel de intermediar între Dumnezeu și creație, că El nu era întru totul Dumnezeu, că Dumnezeu este atât de îndepărtat de om și omul atât de ticălos, încât Dumnezeu nu putea acționa în mod direct asupra lui. De aceea existau aceste prezențe intermediare între natura divină și natura umană - Cuvântul lui Dumnezeu și Sfântul Duh -, care nu erau însă pe deplin Dumnezeu. Această idee le fusese inspirată de învățătura unor școli de filosofie și a unor secte religioase care existau atunci în lumea greacă. Această învățătură afirma că Dumnezeul suprem era prea îndepărtat de lumea materială, de o materie considerată rea, încât era nevoie ca între Dumnezeu și mulțimea de creaturi să existe ființe intermediare. Era o deformare profundă a creștinismului, care distrugea posibilitatea îndumnezeirii omului de către Fiul lui Dumnezeu. De aceea, Sfinții Părinți de la Sinodul I Ecumenic au protestat și au definit ca dogmă faptul că, potrivit învățaturii Sfinților Apostoli și a Evangheliei, Domnul Hristos este pe deplin Dumnezeu, Căruia Tatăl I-a dăruit în deplinătate, atunci când L-a născut din veșnicie, mai înainte de a fi lumea, deplinătatea naturii divine. De aceea, El ne poate mântui, deoarece din această natură dumnezeiască pe care o posedă izvorăște focul cel divin care, cu voia Tatălui, Îi transfigurează trupul cel înviat”².

Amin

¹ **Ibidem**, p. 514.

² **Ibidem**, pp. 514-515.

Duminica a 7-a după Paști¹

(încă o cuvântare)

**Preacucernice Părinte Protopop,
Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,**

Hristos S-a înălțat!

În decursul istoriei, scurgerea timpului a fost calculată în mod diferit de la un popor la altul și de la o epocă la alta. De asemenea, timpul poate fi privit din diverse perspective, astfel: Anul Nou civil începe la 1 ianuarie, pe când cel bisericesc debutează la 1 septembrie, unul este împărțit în luni, iar celălalt în perioade etc.

Ca mijloc de comemorare a vieții și activității Domnului Hristos de mântuire a lumii, anul bisericesc are în centrul său sărbătoarea Sfințelor Paști și este împărțit în trei perioade, numite după cartea principală de slujbă folosită în fiecare din aceste perioade. Astfel, avem perioada triodului (înaintea Sfințelor Paști), a penticostarului (care începe la praznicul Învierii Domnului Hristos din morți) și a octoihului (după Sfințele Paști). Fiecare din aceste perioade cuprinde un anumit număr de săptămâni. Perioada triodului durează de la Duminica vameșului și a fariseului (cu trei săptămâni înainte de începutul postului Sfințelor Paști) până la Duminica Sfințelor Paști (zece săptămâni). Perioada penticostarului ține de la Duminica Sfințelor Paști până la Duminica I-a după Rusalii sau a Tuturor Sfinților (opt săptămâni). Perioada octoihului durează tot restul anului

¹ Cuvânt rostit în ziua de 28 mai 2017 în biserica din Măeriște.

bisericesc, adică de la sfârșitul perioadei penticostarului până la începutul perioadei triodului, fiind cea mai lungă din decursul anului bisericesc. Durata ei este între 26 și 40 de săptămâni, în funcție de data celebrării Sfințelor Paști.

Perioada octoihului comemorează și sărbătorește evenimentele dinainte de întruparea Fiului lui Dumnezeu, până în ajunul mântuitoarelor Sale patimi. Cu alte cuvinte, ne prezintă în fața ochilor noștri duhovnicești activitatea profetică a Domnului Hristos sau învățătura Lui cea dumnezeiască propovăduită lumii.

Perioada triodului ne înfățișează slujirea arhierescă a Mântuitorului, realizată mai ales prin jertfa Sa pe Cruce.

Perioada penticostarului ne prezintă demnitatea împărătească a Domnului Hristos, de la învierea Sa din morți și înălțarea cu trupul la cer până la pogorârea Sfântului Duh și întemeierea Bisericii.

Prin urmare, în decursul fiecărui an bisericesc ni se prezintă și actualizează întreaga viață și activitate a Domnului Hristos, în toate cele trei aspecte ale misiunii Sale: de învățător, de arhieru și de împărat sau biruitor asupra păcatului și a morții.

Acum noi ne aflăm în perioada penticostarului. Dacă stăm să calculăm, de la începutul Postului Mare până în Duminica Sfințelor Paști sunt aproape șapte săptămâni (48 de zile), iar de la Înviere până la Pogorârea Sfântului Duh sunt un pic peste șapte săptămâni (50 de zile), deci între cele două perioade există o simetrie aproape perfectă. În același timp însă, între cele două perioade există și o mare diferență, pentru că Postul Sfințelor Paști este cel mai strict din decursul întregului an bisericesc, în timp ce perioada penticostarului este cea mai ușoară din punct de vedere al alimentației.

Ținând cont de cele trei praznice împărătești din decursul ei, perioada penticostarului se împarte și ea în trei părți: de la

Duminica Sfințelor Paști până în ziua Înălțării Domnului cu trupul la cer, de la această sărbătoare până la Pogorârea Sfântului Duh și de la Rusalii până în Duminica Tuturor Sfinților.

După învierea Sa din morți, Domnul Hristos a petrecut patruzeci de zile pe pământ, pentru a-i încredința pe Sfinții Săi Apostoli, dar și pe alte persoane care credeau în El, că a biruit moartea. În această perioadă, Mântuitorul s-a arătat femeilor mironosițe și, de mai multe ori, Sfinților Apostoli. Astfel, chiar în ziua învierii, *„fiind seară, și ușile fiind încuiate acolo unde erau adunați ucenicii de frica iudeilor, a venit Iisus și a stat în mijloc și le-a zis: «Pace vouă!».* Și zicând acestea, *le-a arătat mâinile și coasta Sa. Deci s-au bucurat ucenicii văzându-L pe Domnul. Atunci Iisus le-a zis iarăși: «Pace vouă! Precum M-a trimis pe Mine Tatăl, tot astfel vă trimit și Eu pe voi».* Și zicând acestea, a suflat asupra lor și le-a zis: *«Luați Duh Sfânt, cărora le veți ierta păcatele, li se vor ierta și cărora le veți ține, ținute vor fi».* Dar Toma, unul din cei doisprezece, cel numit Geamănul, nu era cu ei când a venit Iisus. Deci i-au zis ceilalți ucenici: *«L-am văzut pe Domnul!».* Dar el le-a zis: *«Dacă nu voi vedea eu în mâinile Lui semnul cuielor și dacă nu-mi voi pune degetul meu în semnul cuielor și dacă nu-mi voi pune mâna mea în coasta Lui, nu voi crede».* Și, după opt zile, ucenicii Săi erau iarăși înlăuntru, și Toma împreună cu ei. Și a venit Iisus, ușile fiind încuiate, și a stat în mijloc și a zis: *«Pace vouă!».* Apoi i-a zis lui Toma: *«Adu-ți degetul tău încoace; și vezi mâinile Mele; și adu-ți mâna ta și pune-o în coasta Mea; și nu fi necredincios, ci credincios!».* Răspunzând Toma, I-a zis: *«Domnul meu și Dumnezeu meu!».* Iisus i-a zis: *«Pentru că M-ai văzut, ai crezut; fericiți cei ce n-au văzut și au crezut!»*” (Ioan 20,19-29). Domnul Hristos li s-a arătat Sfinților Apostoli și în Galileea, unde le-a zis: *„Datu-Mi-s-a toată puterea în cer și pe pământ. Drept aceea, mergeți și învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-le să păzească*

toate câte v-am poruncit Eu vouă. Și iată, Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului” (Matei 28,18-20). Mântuitorul s-a mai arătat la șapte dintre Sfinții Săi Apostoli, la Marea Tiberiadei, când l-a repus pe Sfântul Petru în treapta apostoliei (Ioan 21,1-24). În această perioadă, Domnul Hristos a călătorit cu Luca și Cleopa pe drumul Emausului, unde a cinat împreună cu cei doi (Luca 24,13-35) și tot în aceste patruzeci de zile „*S-a arătat în același timp la peste cinci sute de frați”* (I Corinteni 15,6).

Noi suntem astăzi în duminica dintre Înălțarea Domnului cu trupul la cer și Pogorârea Sfântului Duh, deci în cea de-a doua parte a perioadei penticostarului.

Pe când era încă cu Sfinții Săi Apostoli, Mântuitorul „*le-a poruncit să nu se îndepărteze de Ierusalim, zicându-le: «Iată, Eu trimit peste voi făgăduința Tatălui Meu; voi însă rămâneți în cetate până când vă veți îmbrăca cu putere de sus»*” (Faptele Apostolilor 1,4 și Luca 24,49).

Respectând porunca Domnului Hristos, în aceste zile pline de încărcătură duhovnicească, Sfinții Apostoli stăteau cu înfrigurare în Ierusalim, așteptând să dobândească putere de sus. Pe lângă ei, în Cetatea Sfântă se găseau femeile mironosițe, frații Domnului și „*ca la o sută douăzeci de frați”* (Faptele Apostolilor 1,15), care vor forma împreună primul nucleu al Bisericii. „*Toți aceștia, într-un cuget stăruiau în rugăciune”* (Faptele Apostolilor 1,14).

Întrucât Mântuitorul își alesese doisprezece Apostoli, conform celor douăsprezece seminții ale lui Israel, dar Iuda Iscarioteanul se spânzurase, într-una din aceste zile Sfântul Petru a cerut ca locul ucenicului vânzător să fie luat de altcineva, zicând: „*Trebuie ca din acești bărbați care s-au adunat cu noi în timpul cât Domnul Iisus a fost cu noi, începând de la botezul lui Ioan până în ziua în care S-a înălțat de la noi, unul dintre ei să fie împreună cu noi martor al învierii Lui. Și au pus înainte pe doi:*

pe Iosif, numit Barsaba, zis și Iustus, și pe Matia. Și, rugându-se, au zis: «Tu, Doamne, Care cunoști inimile tuturor, arată pe care din aceștia doi l-ai ales ca să ia locul acestei slujiri și al apostoliei din care a căzut Iuda, ca să meargă în locul lui». Și au tras la sorți; și sorțul a căzut pe Matia; și el s-a rânduit împreună cu cei unsprezece Apostoli» (Faptele Apostolilor 1,21-26).

Prin pogorârea Sfântului Duh Sfinții Apostoli au fost îmbrăcați cu putere de sus și au dobândit mult curaj, încât ei, care la arestarea Domnului Hristos în grădina Ghetsimani „*L-au lăsat toți și au fugit*” (Matei 26,56), de acum înainte vor răspândi Evanghelia împărăției lui Dumnezeu fără frică, până la capătul pământului.

Din ziua de Rusalii până în Duminica Tuturor Sfinților este cea de-a treia parte a perioadei penticostarului.

Din alt punct de vedere însă, de vreme ce în sfinți se văd roadele pogorârii Sfântului Duh, pentru că aceștia au conlucrat cu harul lui Dumnezeu, ajungând la sfințenie, iar sfinți vor fi cât va exista lumea, cea de-a treia parte a perioadei penticostarului se întinde din ziua Cincizecimii de acum două mii de ani până la sfârșitul lumii, când Dumnezeu Judecătorul le va răsplăti celor ce au împlinit poruncile lui Dumnezeu. În realitate, această parte a penticostarului va continua și după aceea, în veșnicie, pentru că „*dreptii vor străluci ca soarele în împărăția cerurilor; care nu va avea sfârșit*” (Matei 13,43 și Luca 1,33).

Cu toate că perioada penticostarului ne prezintă demnitatea împărătească a Domnului Hristos, activitatea Acestuia este continuată de lucrarea Sfântului Duh, pentru că Mântuitorul a afirmat: „*Eu vă spun adevărul: Vă este de folos ca Eu să Mă duc. Că dacă nu Mă voi duce, Mângâietorul nu va veni la voi; iar dacă Mă voi duce, Îl voi trimite la voi. Iar când va veni Mângâietorul, pe Care Eu vi-L voi trimite de la Tatăl, Duhul Adevărului, Cel ce din Tatăl purcede, Acela va mărturisi despre Mine. Iar când va veni Acela, Duhul Adevărului, El vă va călăuzi*

la tot adevărul; că nu de la Sine va grăi, ci cele ce va auzi va grăi și pe cele viitoare vi le va vesti” (Ioan 16,7; 15,26 și 16,13).

În cele ce urmează voi prezenta două exemple din activitatea Sfinților Apostoli după ce Sfântul Duh a pogorât peste ei, pentru a vedea curajul cu care Îl propovăduiau pe Iisus Hristos cel răstignit și înviat.

Sfântul Petru a vindecat un olog la poarta templului din Ierusalim și a propovăduit învățătura Domnului Hristos în pridvorul lui Solomon, „iar mulți din cei ce auziseră cuvântul au crezut, și numărul bărbaților a ajuns ca la cinci mii” (Faptele Apostolilor 4,4). În urma acestui fapt, Sfinții Apostoli Petru și Ioan, care erau împreună, au fost înfățișați înaintea sinedriului, iar „căpeteniile, bătrânii și cărturarii din Ierusalim, și Anna arhierarul și Caiafa și Ioan și Alexandru și câți erau din neamul arhieresc, punându-i la mijloc, i-au întrebat: «Cu ce putere sau în numele cui ați făcut voi aceasta?». Atunci Petru, plin de Duhul Sfânt, le-a zis: «Căpeteniile ale poporului și bătrâni ai lui Israel, dacă noi suntem astăzi cercetați pentru facere de bine unui om bolnav, prin Cine a fost el vindecat, fie-vă cunoscut vouă tuturor și întregului popor Israel că întru numele lui Iisus Hristos Nazarineanul, pe Care voi L-ați răstignit, dar pe Care Dumnezeu L-a înviat din morți, întru El stă acesta sănătos înaintea voastră! El este piatra cea neluată în seamă de către voi, ziditorii, care a ajuns în capul unghiului; și întru nimeni altul nu este mântuirea, căci sub cer nu este dat între oameni niciun alt nume întru care noi trebuie să ne mântuim». Și văzând ei îndrăzneala lui Petru și a lui Ioan și știind că sunt oameni fără carte și simpli, se mirau; și îi cunoșteau că fuseseră împreună cu Iisus. Pe de altă parte, văzându-l pe omul cel tămăduit stând cu ei, nimic n-aveau de zis împotriva. Dar poruncindu-le să iasă afară din sinedriu, vorbeau între ei, zicând: «Ce vom face noi cu oamenii aceștia? Cum că prin ei s-a făcut o minune învederată, vădit le este tuturor celor ce locuiesc în Ierusalim, și noi nu putem

tăgădui. Dar ca nu cumva să se răspândească mai mult în popor, să-i amenințăm, pentru ca niciunui om să nu-i mai vorbească ei în numele acesta». Și chemându-i, le-au poruncit ca nicidecum să nu mai grăiască și nici să mai învețe în numele lui Iisus. Iar Petru și Ioan, răspunzând, le-au zis: «Judecați dacă înaintea lui Dumnezeu este drept să ascultăm de voi mai mult decât de Dumnezeu; că noi nu putem să nu vorbim despre cele ce-am văzut și-am auzit». Iar ei, amenințându-i din nou, le-au dat drumul, negăsind niciun chip să-i pedepsească, din pricina poporului; că toți Îl slăveau pe Dumnezeu pentru ceea ce se făcuse” (Faptele Apostolilor 4,5-21).

Sfinții Apostoli nu au luat în seamă amenințările conducătorilor iudeilor, „iar prin mâinile lor se făceau multe semne și minuni în popor; și toți erau într-un cuget în pridvorul lui Solomon. Și nimeni dintre ceilalți nu îndrăznea să li se alătore, dar poporul îi preamărea. Și din ce în ce mai mult se adăugau cei ce credeau în Domnul, mulțime de bărbați și de femei, încât scoteau pe cei bolnavi în ulițe și-i puneau pe paturi și pe târgi pentru ca, atunci când vine Petru, măcar umbra lui să umbrească pe vreunul din ei. Și se aduna și mulțimea din cetățile dimprejurul Ierusalimului, aducând bolnavi și bântuiți de duhuri necurate, și toți se vindecau. Și sculându-se arhiereul și toți cei împreună cu el, cei din neamul saducheilor, s-au umplut de invidie. Și au pus mâna pe Apostoli și i-au aruncat în temnița obștească. Dar în timpul nopții un înger al Domnului a deschis ușile temniței și scoțându-i afară, le-a zis: «Mergeți și stați drept și grațiți-i poporului în templu toate cuvintele Vieții acesteia». Și ei, auzind, au intrat de dimineață în templu și învățau. Dar venind arhiereul și cei împreună cu el, au adunat sinedriul și tot sfatul bătrânilor fiilor lui Israel și au trimis la temniță să-i aducă. Dar slujitorii, ducându-se, nu i-au găsit în temniță; și s-au întors și au dat de veste, zicând: «Temnița am găsit-o încuiată cu toate întăriturile, iar pe paznici, stând

la uși; dar când am deschis, înlăuntru n-am găsit pe nimeni». Când au auzit cuvintele acestea, căpetenia templului și arhieriei erau nedumeriți cu privire la ei, ce-ar putea să fie aceasta. Dar venind cineva, le-a dat de veste: «Iată, bărbații pe care i-ați pus în temniță sunt în templu, stând în picioare și învățând poporul». Atunci ducându-se căpetenia împreună cu slujitorii, i-au adus, dar nu cu sila, că se temeau de popor să nu-iucidă cu pietre. Și, aducându-i, i-au pus în fața sinedriului. Iar arhierarul i-a întrebat, zicând: «Oare nu cu poruncă v-am poruncit noi vouă să nu mai învățați în numele acesta? Și iată, ați umplut Ierusalimul cu învățătura voastră și vreți să aduceți asupra noastră sângele acestui om!». Iar Petru și Apostolii, răspunzând, au zis: «Noi trebuie să-L ascultăm pe Dumnezeu mai mult decât pe oameni. Dumnezeuul părinților noștri L-a înviat pe Iisus pe Care voi L-ați omorât spânzurându-L pe lemn. Pe Acesta Dumnezeu L-a înălțat, prin dreapta Sa, Stăpânitor și Mântuitor, ca să-i dea lui Israel pocăință și iertare de păcate. Și martori ai acestor cuvinte suntem noi și Duhul Sfânt pe Care Dumnezeu L-a dat celor ce-L ascultă». Iar ei, auzind, mai tare se mâniiau și se sfătuiau să-i omoare. Dar ridicându-se în sinedriu un fariseu cu numele Gamaliel, învățător de lege, cinstit de tot poporul, a poruncit să-i scoată pe oameni afară puțin și le-a zis: «Bărbați israeliți, luați aminte la voi înșivă, ce aveți să faceți cu oamenii aceștia. Că înainte de zilele acestea s-a ridicat Teudav, zicând că el este cineva, căruia i s-au alăturat un număr de bărbați ca la patru sute, care a fost ucis, și toți câți l-au ascultat au fost risipiți și nimiciți. După aceasta s-a ridicat Iuda Galileeanul, în zilele numărătorii, și a atras popor mult după el; și acela a pierit, și toți câți au ascultat de el au fost împrăștiți. Și acum v-o spun eu vouă: Feriți-vă de oamenii aceștia și lăsați-i; că dacă planul acesta sau acest lucru e de la oameni, de la sine se va nimici; dar dacă-i de la Dumnezeu, nu veți putea voi să-i nimiciți; ba

nu cumva să vă pomeniți și luptători împotriva lui Dumnezeu!». Și l-au ascultat. Și chemându-i pe Apostoli și bătându-i, le-au poruncit să nu mai vorbească în numele lui Iisus, și le-au dat drumul. Iar ei au plecat din fața sinedrului, bucurându-se că au fost învredniciți să sufere necinste pentru numele Lui. Și în toată ziua, în templu și pe-acasă, nu încetau să învețe și să-L binevestească pe Hristos Iisus” (Faptele Apostolilor 5,12-42).

Sfântul Pavel enumeră necazurile pe care le-a avut de îndurat în răspândirea învățaturii Domnului Hristos, însă în pofida acestora, Apostolul neamurilor nu s-a lăsat descurajat în misiunea încredințată lui de Dumnezeu. Astfel, în cea de-a doua Epistolă către Corinteni citim: *„De cinci ori am primit de la iudei cele patruzeci de lovituri fără una. De trei ori am fost bătut cu vergi; o dată am fost bătut cu pietre; de trei ori s-a sfărâmat corabia cu mine; o noapte și o zi am petrecut în largul mării. În călătorii adeseori; în primejdii de la râuri, în primejdii de la tâlhari, în primejdii de la neamul meu, în primejdii de la păgâni; în primejdii în cetăți, în primejdii în pustiu, în primejdii pe mare, în primejdii între frații cei mincinoși! În osteneală și în trudă, în privegheri adeseori, în foame și în sete, în posturi de multe ori, în frig și în lipsă de haine. În Damasc, dregătorul regelui Areta păzea cetatea Damascului, ca să mă prindă, dar printr-o fereastră în zid m-au coborât într-un coș; și am scăpat din mâinile lui”* (II Corinteni 11,24-27 și 32-33).

În timpul activității Sale publice, Domnul Hristos le-a spus Sfinților Săi Apostoli: *„Aduceți-vă aminte de cuvântul pe care vi l-am spus: Nu este sluga mai mare decât stăpânul ei. Dacă M-au prigonit pe Mine, și pe voi vă vor prigoni; dacă au păzit cuvântul Meu, și pe al vostru îl vor păzi. Dar pe toate acestea vi le vor face din pricina numelui Meu, pentru că ei nu-L cunosc pe Cel ce M-a trimis”* (Ioan 15,20-21). După ce Sfinții Apostoli au primit putere de sus și au tras la sorti, pentru a ști fiecare

unde îi rânduieste Dumnezeu să răspândească învățătura creștină, cuvintele Mântuitorului s-au împlinit întocmai cu ei, pentru că în afară de Sfântul Ioan Evanghelistul, toți au suferit moarte martirică pentru Domnul Hristos.

După cum Sfinții Apostoli s-au îmbrăcat cu putere de sus la pogorârea Sfântului Duh, fiecare creștin primește har și binecuvântare din partea lui Dumnezeu la Sfintele Taine și slujbe ale Bisericii, de aceea este bine ca noi să venim cât mai des în casa lui Dumnezeu, fiindcă numai aici primim putere să trecem peste încercările vieții și să biruim uneltirile vicleanului diavol.

Astăzi este o zi deosebit de importantă pentru această localitate, fiindcă am resfințit frumoasa biserică de aici, care îi face cinste părintelui paroh, dar onorează și comunitatea, arătând dragostea dumneavoastră față de Biserică, Trupul tainic al lui Hristos.

Pentru vrednicia părintelui i-am acordat cea mai înaltă distincție a Bisericii, aceea de iconom stavrofor, cu dreptul de a purta brâu roșu și cruce. Îl felicit pe părintele Viorel-Vasile Păcurar. Bunul Dumnezeu să-i dea sănătate, putere și binecuvântare, având convingerea că de acum înainte își va spori și mai mult râvna în ogorul Domnului.

Îi felicit pe toți credincioșii acestei parohii, în special pe cei care au primit diplome de apreciere, fiindcă s-au implicat mai mult în lucrările care au fost realizate la biserică. Să fiți convingși că Dumnezeu cunoaște și prețuiește orice jertfă adusă casei Lui, fie ea mare sau mică, până la bănuțul văduvei, și pe toți care au jertfit îi răsplătește.

Să vă ajute Bunul Dumnezeu să vă rugați cât mai mult în această minunată biserică, să vă dea sănătate, viață îndelungată și să vă binecuvinteze pe toți.

Amin

Duminica întâia după Rusalii
(a tuturor sfinților)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

„Zis-a Domnul către ucenicii Săi: Pe cel ce Mă va mărturisi pe Mine în fața oamenilor, îl voi mărturisi și Eu în fața Tatălui Meu Care este în ceruri; dar de cel ce se va lepăda de Mine în fața oamenilor, de acela Mă voi lepăda și Eu în fața Tatălui Meu Care este în ceruri. Să nu socotiți că am venit să aduc pace pe pământ; n-am venit să aduc pace, ci sabie. Căci am venit să-l despart pe fiu de tatăl său, pe fiică de mama sa, pe noră de soacra ei. Cel ce-și iubește pe tatăl său ori pe mama sa mai mult decât pe Mine, nu este vrednic de Mine; cel ce-și iubește pe fiul său ori pe fiica sa mai mult decât pe Mine, nu este vrednic de Mine. Și cel ce nu-și ia crucea sa și nu-Mi urmează Mie, nu este vrednic de Mine. Atunci Petru, răspunzând, I-a zis: «Iată, noi pe toate le-am lăsat și Ți-am urmat Ție. Deci, nouă ce ne va fi?». Iar Iisus le-a zis: «Adevăr vă spun că voi, cei ce Mi-ați urmat Mie, la nașterea din nou a lumii, când Fiul Omului va ședea pe tronul slavei Sale, veți ședea și voi pe douăsprezece tronuri, judecând cele douăsprezece seminții ale lui Israel. Și oricine a lăsat case sau frați, sau surori, sau tată, sau mamă, sau femeie, sau copii, sau țărini pentru numele Meu, însutit va primi și va moșteni viața veșnică. Și mulți dintre cei dintâi vor fi la urmă, și cei de la urmă vor fi întâi» (Matei 10,32-35; 37-38 și 19,27-30).

În duminica de astăzi, închinată tuturor sfinților, Biserica a rânduit ca la Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie să se citească o pericopă din Evanghelia după Matei.

Pasajul evanghelic începe prin cuvintele: „*Zis-a Domnul către ucenicii Săi: Pe cel ce Mă va mărturisi pe Mine în fața oamenilor, îl voi mărturisi și Eu în fața Tatălui Meu Care este în ceruri; dar de cel ce se va lepăda de Mine în fața oamenilor, de acela Mă voi lepăda și Eu în fața Tatălui Meu Care este în ceruri*”.

Prin afirmația Sa, Mântuitorul ne arată foarte explicit că în modul în care oamenii Îl vor mărturisi sau se vor lepăda de El în viața pământească, în același chip va proceda și El în fața lui Dumnezeu Tatăl, în împărăția cerurilor, ceea ce ne arată „datoria de a ne mărturisi credința, așa cum sfinții, mai ales martirii și mărturisitorii, au mărturisit-o cu viața și chiar cu moartea lor”¹.

Poate omul să primească răsplată mai mare decât să fie recunoscut de Însuși Domnul Hristos în împărăția cerurilor, înaintea lui Dumnezeu Tatăl, în fața oștirilor îngerești fără de număr și a celorlalți oameni ca fiind următor al Lui?

Și poate să existe pedeapsă mai mare pentru un om decât ca Însuși Mântuitorul lumii să Se lepede de el, să-i spună înaintea tuturor îngerilor și a neamurilor adunate la Judecata de Apoi, în fața lui Dumnezeu Tatăl: „Nu te cunosc pe tine; nu ești al Meu; nu ești scris în Cartea vieții?”.

Din cuvintele Sfântului Apostolul Pavel: „*Dacă cu gura ta vei mărturisi că Iisus este Domnul, și crezi în inima ta că Dumnezeu L-a înviat din morți, te vei mântui*” (Romani 10,9), înțelegem că noi trebuie să-L mărturisim pe Domnul Hristos cu trupul și cu sufletul, pentru că omul este alcătuit din trup și suflet și omul întreg trebuie să-L mărturisească pe Fiul lui Dumnezeu Care S-a întrupat pentru a-l mântui pe omul întreg.

„Ce înseamnă a-L mărturisi pe Domnul Hristos în fața oamenilor? Înseamnă a recunoaște în Dumnezeu pe Creatorul

¹ **Constantin Rus**, *Mărturisirea credinței*, articol publicat în ziarul „Lumina” din 11 iunie 2014.

universului și al oamenilor. Înseamnă a-L recunoaște pe Iisus Hristos drept Fiul lui Dumnezeu și Dumnezeu. Prin urmare, înseamnă a intra într-o ordine de gândire religioasă. Înseamnă a nu ne considera autonomi, ci dependenți de Dumnezeu, atât cu privire la începutul, cât și cu privire la sfârșitul nostru”¹.

„A-L mărturisi pe Dumnezeu și pe Iisus Hristos înseamnă a mărturisi filiația noastră divină. Înseamnă a mărturisi că suntem creați de Dumnezeu și că trăim și existăm în această ordine, în această rânduiala dumnezeiască. Înseamnă a recunoaște că nu suntem autonomi, așa cum nu putem fi autonomi față de tatăl nostru cel pământesc și de mama care ne-a născut”².

„Putem noi să ne lepădăm de propria noastră naștere? De proprii noștri părinți? Nu putem. Nu putem fi autonomi față de ei. Putem fi creatori de artă, de cultură, de filosofie, de orice. Aici avem toată autonomia și, în sens larg, toată libertatea, dar noi, cei credincioși, nu putem fi autonomi față de părinții noștri de pe pământ și, cu deosebire, nici față de Părintele nostru cel ceresc. Depindem de El, trebuie să-L mărturisim, să-L recunoaștem. Și odată cu El, și pe Fiul Său, Iisus Hristos, și pe Duhul Sfânt”³.

„La aceasta ne cheamă de fapt cuvântul Sfintei Evanghelii: să ne mărturisim legătura noastră cu Dumnezeul Cel ceresc și cu Fiul Său, Iisus Hristos, pe care Îl acceptăm ca Mântuitor și Care ne conduce spre împărăția cerurilor, prin Duhul Sfânt. Fără această dependență, recunoaștere și acceptare nu putem fi creștini”⁴.

„Cum trebuie să ne mărturisim credința? În trei feluri. În primul rând afirmându-ne credința în Dumnezeul Treimic, prin Simbolul credinței, în taina sufletului nostru și în comunitate,

¹ **Ibidem.**

² **Ibidem.**

³ **Ibidem.**

⁴ **Ibidem.**

așa cum facem, de altfel, în biserică, în timpul slujbei Sfintei Liturghii, când rostim împreună: «Cred într-unul Dumnezeu. Și într-unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu. Și întru Duhul Sfânt, Domnul de viață făcătorul»¹.

„Prin Simbolul credinței facem o mărturisire de credință. Dăm mărturie despre Dumnezeu Cel în Treime, despre credința noastră în Dumnezeu-Stăpânitorul, Creatorul, Proniatorul, adică Cel care are grijă de noi și de lumea creată de El și, desigur, despre Dumnezeu-Judecătorul. Îi recunoaștem acest drept de a ne judeca, după criteriile legilor morale pe care ni le-a predat Mântuitorul și ni le-au transmis Evangheliștii, ceilalți autori ai Sfintei Scripturi și Sfinții Părinți în Sinoadele Ecumenice”².

„În al doilea rând, dăm mărturie despre Dumnezeu în familia noastră. Toți avem o familie și, prin urmare, suntem datori să dăm mărturie despre Dumnezeu celor care ne-au adus pe lume, fraților noștri și surorilor noastre, celor pe care îi aducem noi în lume, și pe care îi aducem numai pentru că Dumnezeu le dă viață, nu pentru că noi le dăm viață, căci viața vine numai de la Dumnezeu. Așadar, în familie dăm a doua mărturie despre Dumnezeu-Tatăl, despre Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu întrupat și despre Duhul Sfânt”³.

„În al treilea rând, dăm mărturie, după cum spune chiar textul Sfintei Evanghelii de astăzi, în fața oamenilor, adică unul față de altul, în public, nu numai privat, nu numai în ascuns, adică nu numai ca pe o declarație de credință personală, făcută în fața propriei noastre conștiințe, ci ca pe o declarație publică, făcută în fața celorlalți. Și acest lucru trebuie neapărat să-l

¹ **Ibidem.**

² **Ibidem.**

³ **Ibidem.**

reținem: Domnul Hristos cere în chip expres o mărturisire publică de credință¹.

Mântuitorul continuă: „*Să nu socotiți că am venit să aduc pace pe pământ; n-am venit să aduc pace, ci sabie. Căci am venit să-l despart pe fiu de tatăl său, pe fiică de mama sa, pe noră de soacra ei*”.

Creștinii trebuie să aibă o percepție corectă a lumii și a realităților ei. În univers există o scară a valorilor, pe care trebuie să o privim corect, iar nu răsturnată sau chiar inversată. Pe această scară întâi este Dumnezeu, Creatorul nostru, apoi părinții, frații și surorile, soția, copiii, prietenii, bunurile materiale și altele (adică creația). Să vedem tot ce este creat ca pe un dar de la Dumnezeu, deci dacă Domnul ne-a dat toate acestea, pe El trebuie să-L iubim mai întâi.

În măsura în care cei care ne înconjoară, inclusiv propriile noastre rude, ne sunt o piedică în manifestarea credinței noastre și a dobândirii împărăției cerurilor, noi trebuie să alegem între Dumnezeu și ei, de aceea Domnul a zis prin prorocul Ieremia: „*Blestemat este omul care-și pune nădejdea în om și își face sprijin din trup omenesc, în timp ce inima lui se îndepărtează de Domnul*” (Ieremia 17,5). Dacă cei apropiați nouă nu se află pe calea spre împărăția lui Dumnezeu, noi avem datoria de a-i aduce pe această cale. Dacă nu reușim acest lucru, ci riscăm să fim noi influențați spre rău, punându-ne în pericol mântuirea, este mai bine să ne îndepărtăm de ei, pentru că în acest fel dobândim viața veșnică alături de Dumnezeu și de sfinți, care întotdeauna ne vor binele.

Domnul Hristos spune mai departe: „*Cel ce-și iubește pe tatăl său ori pe mama sa mai mult decât pe Mine, nu este vrednic de Mine; cel ce-și iubește pe fiul său ori pe fiica sa mai mult decât pe Mine, nu este vrednic de Mine*”.

¹ **Ibidem.**

„Simt nevoia de a răspunde la câteva dileme posibile, pe care le poate naște în mintea unora pasajul evanghelic de astăzi, din moment ce este puțin cam enigmatic cuvântul: «*Cel ce-și iubește pe tatăl său ori pe mama sa, pe fiul său ori pe fiica sa mai mult decât pe Mine, nu este vrednic de Mine*». Ce vrea să însemne acest cuvânt? Sunt mulți care îl interpretează în sensul că trebuie să te lepezi de tată și de mamă, și trebuie să te ocupi numai de Dumnezeu, adică să trăiești numai în rugăciuni și pe lângă biserică. Să fie oare Dumnezeu împotriva familiei? A iubirii de părinți și de copii? Dar atunci cum mai rămâne cu porunca rămasă valabilă în vecii vecilor: «*Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta, ca să-ți fie ție bine și să trăiești ani mulți pe pământul pe care Domnul Dumnezeu ți-l va da*» (Ieșire 20,12). Este aici o contradicție între două învățături ale Sfintei Scripturi?»¹.

„Nu este nicio contradicție. Textul trebuie citit atent, pentru că spune: cine iubește «mai mult», adică cine este în stare să se lepede de Dumnezeu din cauza familiei, acela nu este vrednic de atenția lui Dumnezeu. Acela își va pierde mântuirea. Acest lucru nu-l permite Dumnezeu. Dar nu înseamnă să nu-ți iubești tatăl și mama, copiii și familia. Trebuie să observați nuanța: «Mai mult decât pe Mine», adică acela este vinovat, care își face Dumnezeu din lucruri pământești. Asta vrea să o zică pasajul evanghelic de astăzi. Se rătăcesc cei care, folosindu-se de acest text, nu-și duc copiii bolnavi la medic și nu vor ca aceștia să urmeze un tratament, sub pretextul că ei Îl iubesc pe Dumnezeu și că lasă totul în seama lui Dumnezeu. Unde scrie să faci așa ceva? Unde scrie că iubirea lui Dumnezeu împiedică iubirea familiei și grija față de ea? Cei care fac astfel de lucruri cad sub nivelul regnului animal, al păsărilor și al tuturor celorlalte viețuitoare, care din fire își îngrijesc puii și-i cresc cu iubire și cu atenție»².

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Op. cit., p. 203.**

² **Ibidem, pp. 203-204.**

Aceste cuvinte, care unora le par stranii, nu pot fi rostite decât de cineva care are mai multă grijă de viața noastră decât înșiși tatăl și mama care ne-au născut. Doar cineva care ne iubește mai mult decât ne iubesc ei poate îndrăzni să spună una ca asta. Cineva care îi iubește pe copiii noștri mai mult decât suntem noi înșine în stare să-i iubim.

Tatăl și mama ne-au născut numai pentru viața aceasta trecătoare, pe când Dumnezeu ne naște întru viața veșnică. Părinții ne nasc spre durere și umilință, Dumnezeu spre bucurie și slavă veșnică. Părinții noștri, ca să ne dea ceva, primesc de la Dumnezeu. Ei ne pregătesc mâncare, El ne dă suflarea vieții. Ce este mai de trebuință, mâncarea sau răsuflarea? Părinții ne procură îmbrăcăminte, iar El ne-a dat inima. Ce este mai de seamă: haina sau inima? El este Cel care ne-a adus pe lume; tatăl și mama sunt doar poarta prin care ne-a adus. Cine face mai mult pentru noi? Cel care ne aduce într-o casă ori ușa pe care intrăm?

Iar dacă-L iubești pe Dumnezeu mai mult decât pe om, poți să-l iubești și pe om și atunci nu îngădui niciun fel de păcat, pentru că știi că iubirea de Dumnezeu nu îngăduie așa ceva, după cum a afirmat Fericitul Augustin: „Iubește și fă ce vrei”.

Domnul Hristos a afirmat în continuare: „*Cel ce nu-și ia crucea sa și nu-Mi urmează Mie, nu este vrednic de Mine*”.

„A-ți lua crucea înseamnă a răbda cu vitejie, pentru Evanghelie, greaua osteneală nevăzută, chinul și mucenicia nevăzută în lupta cu propriile patimi, cu păcatul care trăiește în noi, cu duhurile răutății, care cu aprindere se ridică asupra noastră și ni se împotrivesc cu încrâncenare atunci când hotărâm să lepădăm jugul păcatului și să ne supunem jugului lui Hristos”¹.

„A-ți lua crucea înseamnă a te pleca supus și smerit necazurilor și nevoilor pământești pe care pronia dumnezeiască le îngăduie asupra noastră spre spălarea păcatelor noastre. Atunci

¹ Sfântul Ignatie Briancianinov, *Op. cit.*, p. 72.

crucea îi slujește omului drept scară de la pământ la cer. Pe această scară a urcat tâlharul răstignit de-a dreapta Domnului Hristos, a urcat din cele mai cumplite fărădelegi în prealuminatele sălașuri ale raiului”¹.

„A-ți lua crucea înseamnă a te supune de bunăvoie și cu osârdie lipsurilor și nevoințelor prin care se înfrânează pornirile dobitocești ale trupului nostru. O astfel de răstignire a trupului a folosit asupra sa și Sfântul Apostol Pavel, despre care a scris: *«Îmi chinuiesc trupul și îl supun robiei, de teamă ca nu cumva propovăduind altora, să devin eu însumi de neluat în seamă»* (I Corinteni 9,27). Cei ce sunt în trup, adică cei ce nu-și înfrânează trupul, ci îi îngăduie să precumpănească asupra sufletului, nu pot plăcea lui Dumnezeu. Și ca atare, trăind după trup, suntem datori să nu trăim pentru trup. De viețuiți după trup, veți muri cu moartea cea veșnică; iar de veți omori cu duhul faptele trupului, veți fi vii cu viața cea veșnică, fericită (Romani 8,8 și 12-13). Trupul este înfrânat ființial prin duh - așadar, numai duhul poate stăpâni asupra trupului și-l poate cârmui, atunci când trupul este pregătit pentru supunere prin răstignirea lui. Trupul este răstignit prin post, prin priveghere, prin metanii și alte osteneli trupești puse asupra lui cu înțelepciune și cu măsură. Nevoința trupească făcută cu înțelepciune și cu măsură slobozește trupul de greutate și grosime, îi întărește puterile, îl păstrează mereu ușor și în stare de lucrare. Cei ce sunt ai lui Hristos, spune Apostolul neamurilor, și-au răstignit trupul cu patimile și poftele (Galateni 5,24)”².

„Ce înseamnă a lua crucea, și anume crucea ta? Înseamnă că fiecare creștin trebuie să îndure cu răbdare anume acele necazuri și prigoane din partea lumii ce se abat asupra lui, și nu altele. Asta înseamnă că fiecare creștin este dator să lupte cu bărbăție și cu statornicie anume cu acele patimi și

¹ **Ibidem.**

² **Ibidem**, pp. 72-73.

cu acele gânduri păcătoase care apar în el. Asta înseamnă că fiecare creștin este dator ca, plin de supunere înaintea voii lui Dumnezeu, mărturisind dreapta judecată și milostivirea lui Dumnezeu, dând mulțumită lui Dumnezeu, să îndure anume necazurile și lipsurile pe care pronia dumnezeiască le îngăduie să se abată asupra lui, iar nu altele, pe care i le zugrăvește și cu care îl îmbie închipuirea trufașă”¹.

„Ce înseamnă a urma lui Hristos? Înseamnă a cerceta și a-ți însuși învățătura Evangheliei, a avea Evanghelia ca singur îndreptar al lucrării minții, al lucrării inimii, al lucrării trupului. Înseamnă a-ți lua felul de a gândi din Evanghelie, a-ți rândui simțirile inimii potrivit Evangheliei și a sluji drept chip viu al Evangheliei prin toate faptele, prin toate mișcărilor tainice și vădite”².

„Prin recunoașterea propriei păcătoșenii, prin mulțumirea adusă Domnului, prin supunerea față de Dumnezeu facem din crucea noastră - unealtă a pedepsei și semn al necinstei - unealtă a biruinței și semn al slavei, asemeni Crucii Domnului Hristos. Să ne deschidem prin cruce raiul. Să nu ne îngăduim atât de vătămătoarea cărtire, și mai ales să nu ne îngăduim hula cea pierzătoare de suflet, care adeseori se aude din gura păcătosului orbit, învârtoșat, care se sfâșie și se zbate pe crucea sa, străduindu-se în zadar să scape de cruce. Pentru cel ce cărtește și hulește, crucea se face nesuferit de grea, trăgându-l în iad pe omul răstignit pe ea. «Ce am făcut?» - strigă păcătosul care nu-și recunoaște starea, și îl învinuiește de nedreptate și nemilostivire pe Dreptul Judecător și Milostivul Dumnezeu, defaimă și tăgăduiește purtarea de grijă a lui Dumnezeu; văzându-L răstignit pe Fiul lui Dumnezeu, cere de la El în batjocură și cu viclenie: «*Dacă Tu*

¹ **Ibidem**, p. 73.

² **Ibidem**, p. 74.

ești Hristosul, mântuiește-Te pe Tine și pe noi, coboară-te de pe cruce!» (Luca 23,39 și Matei 27,40)¹.

„A ne lua crucea înseamnă a lua și a accepta tot ce vine de la Dumnezeu. A ne lua crucea presupune și a conștientiza valoarea Sfintei Cruci pentru viața și existența noastră. De aici putem vorbi de o crucificare a existenței umane și anume; existența umană ca să fie adevărată trebuie să fie trecută prin Sfânta Cruce. Refuzarea crucii înseamnă însăși refuzarea noastră, ne refuzăm pe noi, refuzăm viața și existența noastră. Numai acea existență este adevărată care este trecută prin Sfânta Cruce, deoarece fără de cruce existența este numai o stare amorfă și biologică ce nu conștientizează de fapt valoarea existenței omenești. Existența fără cruce este o platitudine din care nu putem ieși niciodată. Numai crucea ne conștientizează că viața noastră are o valoare extraordinară, că Dumnezeu, tocmai prin cruce ne ajută să sesizăm frumusețile existenței umane. Între viață și existență există o deosebire frapantă. Nu toți care trăiesc există. A exista înseamnă, de fapt, a conștientiza sensul vieții, a conștientiza că Dumnezeu a pus în noi acel dar de a ieși din această pauperitate existențială într-un orizontalism netranscendent ce nu duce nicăieri. Numai această ieșire din noi prin darurile primite de la Dumnezeu ne ajută să existăm cu adevărat. În acest sens, crucea presupune o existențializare a existenței noastre, o ieșire din eul nostru păcătos, fiindcă existența care nu se raportează la cruce nu înseamnă decât o trăire fără orizonturi crepusculare. Crucea ne arată adevărata valoare a existenței umane, conștientizând că tot ceea ce primim are un sens special, înțelegem apoi că nimic nu este pierdut în viața noastră și ne convingem că unicitatea vieții îi dă valoarea ei de netăgăduit și că suntem chemați să fim parteneri cu Dumnezeu și deci, să-I redăm Lui darul pe care l-am primit de la El, viața noastră. Numai prin crucificarea existențială a vieții

¹ **Ibidem.**

putem atinge o dimensiune existențială conștientă, eshatologică. În acest sens, viața noastră se transformă într-o laudă adusă lui Dumnezeu, o mulțumire și o doxologie perpetuă prin care Îi mulțumim Creatorului pentru tot ce ne-a dat”¹.

„Luarea crucii înseamnă și acceptarea necazurilor, și înțelegerea că lucrurile importante din viață se fac numai însoțite de lacrimi, ca jertfa lui Avraam, sau ca cea a lui Iov. Crucea noastră ce se compune adesea din neîmpliniri, din eșecuri, din nereușite se transformă prin crucea lui Hristos în împliniri, în succes și în reușite. Smerenia ce se impune tocmai prin luarea crucii și mulțumirea adusă lui Dumnezeu pentru tot ce primim, inclusiv pentru toate necazurile noastre, înseamnă tocmai o transformare a lor în ceva benefic pentru noi. Sfântul Apostol Pavel ca nimeni altul a surprins acest program divin al unei pedagogii extraordinare, o pedagogie care venea de la Dumnezeu, și le-a spus celor din Corint: *«Cuvântul crucii pentru cei ce pier este nebunie, dar pentru noi, cei ce ne mântuim, este puterea lui Dumnezeu»* (I Corinteni 1,18). Într-adevăr, iată, aici crucea nu face altceva decât ne arată altă direcție, una specială pe care Dumnezeu ne-o pune în fața noastră, tuturor celor ce credem în puterea crucii. Crucea era cu siguranță o nebunie pentru cei puternici în Imperiul Roman. Să crezi într-un răstignit, să cinstești un semn pe care erau răstigniți făcătorii de rele era o nebunie, fiindcă și atunci sinele era înălțat la un rang cu totul mai presus de existența normală. Dar, interesant, Dumnezeu în pedagogia Sa divină, le transformă pe cele slabe în cele puternice, și pe cele de rușine în cele de cinste. Demn de luat în seamă aici este textul din Epistola către Corinteni: *«Pierde-voi înțelepciunea înțelepților și deșteptăciunea celor deștepți o voi ascunde. Unde este înțeleptul, unde este cărturarul, unde este întrebătorul acestui veac, oare nu*

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Megheșan, *Op. cit.*, pp. 530-531.

a arătat Dumnezeu drept nebună înțelepciunea lumii acesteia?» (I Corinteni 1,19-20)¹.

„Extraordinară afirmație. Înțelepciunea acestei lumi devine de multe ori o nebunie. Logica omenească își arată aici întreaga sa fragilitate. De aceea logica lui Dumnezeu este cea care depășește orice logică umană. Așa este și cu asumarea crucii: a-ți lua crucea nu înseamnă a deveni un om care își pierde personalitatea. A-ți lua crucea înseamnă a te descoperi pe tine însuți, a te prelua din vârtoarea lumească și fără sens, a te scoate din această pauperizare intelectuală stearpă și a trece într-o altă stare nouă ce te face să conștientizezi fragilitatea ta, dar în același timp îți dă o altă dimensiune mult mai panoramică a existenței și a bogăției incomensurabile existențiale pe care o primim numai de la Dumnezeu, fiindcă tot ce este aici este relativ și deci contingent, deci a ieși din periculoasa autovidare. Numai luându-ți crucea, devii o persoană adevărată și nicidecum nu îți pierzi personalitatea. Teama omului post modern este să-și piardă personalitatea. Aceasta este o teamă falsă și absurdă. Aici funcționează un principiu minunat ce a fost emis de Mântuitorul, pe care Biserica îl propovăduiește și anume, acela dintre smerenie și înălțare: Cine se smerește pe sine, cine își ia crucea, acela se înalță cu adevărat. Aceasta este logica luării crucii, o logică a lui Dumnezeu, mai presus decât toată rațiunea umană. Este tocmai o logică venită din Rațiunea supremă care dă sens tuturor celor ce există²”.

„Nu poți să-L urmezi pe Hristos dacă nu te lepezi de sinele păcătos, dacă nu-ți treci existența prin cruce, dacă nu lași acolo la «umbra crucii» sinele păcătos și mândru. A urma lui Hristos înseamnă, în primul rând, a gândi ca și Hristos. Urmarea lui Hristos este reactualizarea faptelor Sale în cotidian. El este

¹ **Ibidem**, p. 531.

² **Ibidem**, pp. 531-532.

prezent cu noi până la sfârșitul veacurilor prin și din noi, din cei care Îi împlinesc poruncile”¹.

„Cel care Îi urmează lui Hristos își depune întreaga sa viață în mâinile lui Dumnezeu, de aceea pentru el nu mai există nimic. Sfântul Apostol Pavel a afirmat atât de frumos: *«M-am răstignit împreună cu Hristos; și nu eu sunt cel ce mai trăiesc, ci Hristos este Cel ce trăiește în mine; ceea ce trăiesc eu acum în trup, trăiesc întru credința în Fiul lui Dumnezeu, Cel ce m-a iubit și pe Sine Însuși S-a dat pentru mine»* (Galateni 2,20). Ba mai mult, același Sfânt Apostol Pavel mărturisește, prin cuvinte demne de toată admirația, că pentru el nu este decât Hristos cel înviat, în rest toate sunt fără de valoare. Odată ce l-a cunoscut pe Hristos, totul pentru el nu mai avea nicio prețuire. De aceea a putut să spună: *«Dar cele ce-mi erau mie câștig, pe acestea le-am socotit pentru Hristos pagubă. Mai mult însă, eu pe toate le socotesc pagubă față de neprețuitul preț al cunoașterii lui Hristos Iisus, Domnul meu, de dragul Căruia m-am lăsat păgubit de toate și le socotesc drept gunoaie pentru ca să-L câștig pe Hristos»* (Filipeni 3,7-8). Extraordinară imagine. Totul este fără valoare atunci când ne raportăm la Hristos. Numai El dă valoare ființei umane. Ea este un nimic fără de Hristos. Mântuitorul este totul pentru noi”².

„Urmarea lui Hristos înseamnă mai ales iertarea celor care ne greșesc nouă și în special a vrăjmașilor noștri. Iată, aici, o adevărată teologie. Urmarea lui Hristos presupune iertare, rugăciune pentru cei care ne-au făcut nouă rău și aceasta nu este doar o teorie. A-L urma pe Hristos înseamnă a-i ierta pe toți ce ți-au greșit. Mai ales a-i ierta pe vrăjmașii tăi. Aici are loc urmarea lui Hristos. Fără iertare, urmarea lui Hristos nu are nicio valoare”³.

¹ **Ibidem**, p. 532.

² **Ibidem**, pp. 534-535.

³ **Ibidem**, p. 536.

„Atunci Petru, răspunzând, I-a zis: «Iată, noi pe toate le-am lăsat și Ți-am urmat Ție. Deci, nouă ce ne va fi?»». Iar Iisus le-a zis: «Adevăr vă spun că voi, cei ce Mi-ați urmat Mie, la nașterea din nou a lumii, când Fiul Omului va ședea pe tronul slavei Sale, veți ședea și voi pe douăsprezece tronuri, judecând cele douăsprezece seminții ale lui Israel. Și oricine a lăsat case sau frați, sau surori, sau tată, sau mamă, sau femeie, sau copii, sau țărini pentru numele Meu, însutit va primi și va moșteni viața veșnică. Și mulți dintre cei dintâi vor fi la urmă, și cei de la urmă vor fi întâi»”.

Sfântul Petru, care era căsătorit, dar la chemarea Domnului Hristos a lăsat toate câte avea și I-a urmat Mântuitorului, L-a întrebat, pe bună dreptate, ce va fi cu cei aflați în situația lui, pentru că astfel de oameni au dovedit nu doar că Îl iubesc pe Dumnezeu mai mult decât propria familie, ci sunt în stare să renunțe la cei dragi și la tot ceea ce posedă pentru a-și dedica întreaga viață slujirii lui Dumnezeu.

Domnul Hristos i-a răspuns Sfântului Petru că cei doisprezece Apostoli, întrucât I-au urmat necondiționat, la sfârșitul lumii, care va coincide cu nașterea acesteia la viața de veci, întrucât va fi „*un cer nou și un pământ nou*” (Apocalipsa 21,1), vor judeca cele douăsprezece seminții ale lui Israel.

Cum va fi aceasta, din moment ce noi știm că nici Dumnezeu „*Tatăl nu judecă pe nimeni, ci toată judecata I-a dat-o Fiului și putere I-a dat să facă judecată, pentru că El este Fiul Omului*” (Ioan 5,22 și 27)? Sfântul Ioan Gură de Aur ne lămurește că Sfinții Apostoli au fost iudei, fiind crescuți în aceleași legi, obiceiuri și sisteme politice ca și conaționali lor, care L-au respins pe Domnul Hristos, afirmând că nu pot crede în El, fiindcă legea îi împiedica să primească poruncile Lui. La sfârșitul lumii, Dreptul Judecător îi va pune în fața evreilor pe Sfinții Apostoli, care au primit aceeași lege ca și ei, dar au crezut

în Fiul lui Dumnezeu întrupat și astfel, îi va condamna pe toți cei care nu L-au acceptat.

De asemenea, Domnul Hristos i-a spus Sfântului Apostol Petru că toți cei care au renunțat la familie și la bunurile agonisite pentru a-I urma Lui vor primi răsplată însutită, în sensul că în locul familiei pământești se vor bucura de compania sfinților în împărăția cerurilor, iar în locul averii materiale trecătoare vor primi bunuri spirituale netrecătoare și vor moșteni viața veșnică, aceasta fiind viața trăită în comuniune cu Dumnezeu Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt, și cu toți sfinții, viață trăită în împărăția iubirii sfinte și nesfârșite a Preasfintei Treimi.

În privința celor dintâi care vor fi la urmă și a celor de la urmă care vor fi întâi, „unii socotesc că cei de pe urmă sunt păcătoșii. Deci păcătoșii se vor mântui! Nu este chiar atât de simplu! Se vor mântui păcătoșii care se pocăiesc, fie și în ultima clipă, asemenea tâlharului răstignit de-a dreapta Mântuitorului. Aceștia pot trece întâi, însă nu toți, precum nu toți cei dintâi își vor pierde locurile. Și le vor pierde cei care s-au crezut întâi, dar au fost în fapt printre cei din urmă. În împărăția lui Dumnezeu vor trece toți la locurile adevărate. Acolo se vor restaura valorile fără eroare”¹.

Din Sfânta Evanghelie de astăzi învățăm să ne mărturisim în fața oamenilor credința în Domnul Hristos, să Îl iubim pe Dumnezeu Creatorul mai mult decât iubim creatura, să ne asumăm crucea pe care Dumnezeu o îngăduie în viața noastră și să nu ne adunăm averi pe pământ, având convingerea că dacă respectăm toate acestea, ne vom număra printre cei dintâi în împărăția cerurilor.

Amin

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, *Op. cit.*, pp. 204-205.**

Duminica întâia după Rusalii (altă cuvântare)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

„Sfinții sunt acei oameni pe care Biserica îi cinstește pentru viața lor curată, pentru lupta și adesea chiar jertfa vieții lor pentru biruința creștinismului în lume. După moarte, răsplata lor este fericirea de a se afla în lumina și slava cerească și de a vedea strălucirea feței lui Dumnezeu”¹.

„Sfânta noastră Biserică Ortodoxă prăznuiește astăzi Duminica Tuturor Sfinților, adică pe toți sfinții care sunt trecuți în calendar, în sinaxar și pe toți aceia care încă nu sunt cunoscuți de noi până în momentul de față. Duminica aceasta se mai numește și «duminica mare», datorită acestui mare și bogat praznic al tuturor sfinților, căci nu prăznuim o mie sau zece mii de sfinți, ci milioane de sfinți”².

„O mulțime uriașă de sfinți, al cărei număr nimeni nu-l cunoaște, se reunește în această sărbătoare veșnică în preajma lui Dumnezeu. O mulțime alcătuită din toate națiile, rasele, popoarele și limbile. În fruntea acestei mulțimi se află Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia I se alătură toți cei care I-au urmat”³.

Prima duminică după Rusalii este închinată tuturor sfinților pentru că rostul venirii Sfântului Duh în lume este sfințirea

¹ Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, Prof. Ecaterina Braniște, *Dicționar enciclopedic de cunoștințe religioase*, Editura Diecezană, Caransebeș, 2001, p. 442.

² Ierodiacon Visarion Iugulescu, *Op. cit.*, p. 18.

³ Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, p. 58.

oamenilor, iar în această duminică se văd roadele Pogorârii Sfântului Duh.

Deci, această Duminică a Tuturor Sfinților ne arată că Duhul Sfânt vine în lume pentru a constitui duhovnicește Biserica instituită de Domnul Hristos ca unire a oamenilor cu Preasfânta Treime și pentru a realiza sfințirea oamenilor prin Sfintele Taine ale Bisericii. Duhul Sfânt face din oamenii credincioși sfinți. El îl ajută pe om să crească duhovnicește astfel încât chipul lui Dumnezeu din el să devină asemenea cu Dumnezeu, prin împărtășire de sfințenia lui Dumnezeu. Prin harul Duhului Sfânt, omul se apropie mereu de Dumnezeu Tatăl și are conștiința harică de fiu duhovnicesc al Său, prin credința lui în Iisus Hristos, Fiul veșnic al lui Dumnezeu. Așadar, Pogorârea Duhului Sfânt în lumea căzută în păcat are ca scop ridicarea oamenilor la viața de sfințenie, pentru a fi asemenea Fiului lui Dumnezeu Care S-a făcut Om, ca oamenii să devină fii ai lui Dumnezeu după har.

„Un alt motiv pentru care Biserica a rânduit această sărbătoare numită Duminica Tuturor Sfinților este acela al legăturii dintre sfinții cunoscuți și cei necunoscuți. Biserica a înscris mulți sfinți în sinaxarul și în calendarul ei. Totuși, mai există o mulțime de sfinți necunoscuți, care nu sunt încă în mod oficial și solemn canonizați de Biserică sau recunoscuți ca sfinți, dar sunt cunoscuți de Dumnezeu. Deci, noi trebuie să fim conștienți de faptul că există mai mulți sfinți decât cei cunoscuți de oameni, însă Dumnezeu va arăta slava acestor sfinți când dorește El, în timpul istoriei sau la a Doua Venire a lui Hristos”¹.

Dumnezeu nu este singur, izolat. El este un Dumnezeu al comuniunii și dragostei, de-a pururi înconjurat de îngeri și sfinți. De aceea psalmistul ne îndeamnă să-L lăudăm întru sfinții Lui.

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Op. cit.*, p. 89.

„Duminica Tuturor Sfinților ne ajută să înțelegem că unitatea Bisericii se realizează cu prioritate în comuniunea sfinților, în Crez sau în Simbolul credinței, mărturisim că Biserica este una, sfântă, sobornicească și apostolească. Vedem că unitatea Bisericii este profund legată de sfințenia ei, deoarece și în Dumnezeu unitatea și sfințenia sunt nedespărțite. Desigur, Dumnezeu Cel Sfânt este Unul nu pentru că ar fi o singurătate eternă, ci este Unul pentru că este o comuniune desăvârșită de viață și iubire veșnică între trei Persoane Sfinte, distincte și nedespărțite: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt. În acest sens, slava Sfintei Treimi este frumusețea comuniunii Sale interioare desăvârșite și a iubirii Sale milostive, smerite și dătătoare de bucurie veșnică pentru întreaga lume. Sfințenia lui Dumnezeu este iubirea Sa desăvârșită, iar Dumnezeu împărtășește sfințenia Sa oamenilor pe măsura credinței lor adevărate și a iubirii lor smerite”¹.

„Iată de ce Ortodoxia a rânduit ca această Duminică a Tuturor Sfinților să fie duminica în care se arată rodul lucrării Duhului Sfânt în Biserică. Această duminică ne arată taina unității Bisericii trăită în sfințenie. Unitatea și Sfințenia nu se realizează niciodată prin izolare egoistă, prin orgoliu și prin autosuficiență. Chiar și părinții din pustie, care erau cei mai îndepărtați oameni de orașe sau sate, aveau conștiința comuniunii lor cu Sfânta Biserică. De aceea, chiar și aceia dintre ei care au ajuns la o sfințenie deosebită și au văzut, încă din lumea aceasta, lumina sau slava Împărăției cerurilor, totuși, înainte de moarte, au cerut să se împărtășească euharistic, pentru a arăta astfel că ei fac parte din Sfânta Biserică a lui Hristos, din Trupul Său tainic. Așadar, pentru a sublinia legătura dintre sfințenie și unitate sau comuniune, Biserica a voit să arate că, deși în fiecare zi pomenim unul sau mai mulți sfinți, totuși, acești sfinți nu se află în izolare, ci în comuniune și în conlucrare. De aceea, Biserica a

¹ **Ibidem**, p. 88.

rânduit această Duminică a Tuturor Sfinților, care este, de fapt, Duminica dedicată comuniunii sfinților care în ceruri împreună laudă pe Dumnezeu. În acest sens, Dumnezeu este minunat în diversitatea și unitatea sfinților uniți între ei prin același har și aceeași credință, deși sunt diferiți ca vârstă, ca timp și loc în care au trăit, ca neam, ca gen, ca rang în societate: de la împărați până la simpli țărani și de la oameni vestiți până la simpli anonimi. Toate cetele de sfinți, în diversitatea și frumusețea comuniunii lor cu Preasfânta Treime, au în fruntea lor pe Preasfânta Născătoare de Dumnezeu și Pururea Fecioara Maria, întrucât ea a născut ca om pe Cel Unul Sfânt, pe Iisus Hristos, Capul Bisericii și Mântuitorul lumii”¹.

„Cele dintâi mărturii despre cinstirea sfinților în prima duminică după Rusalii aparțin Bisericii din Antiohia, din secolul al IV-lea. În Apus, Duminica Tuturor Sfinților se prăznuiește încă din jurul anului 608, fiind sărbătorită inițial în 13 mai, iar din secolele VIII-IX la 1 noiembrie”².

În ceea ce privește sfințenia, Dumnezeu Însuși mărturisește: „*Eu, Domnul Dumnezeuul vostru, sunt sfânt*” (Levitic 11,44), iar serafimii cântă cu glas neîncetat: „*Sfânt, sfânt, sfânt este Domnul Savaot*” (Isaia 6,3).

Sfințenia este un atribut al lui Dumnezeu. „A fi sfânt înseamnă a fi desăvârșit, de aceea sfânt este numai Dumnezeu. Noțiunea de sfânt are și un sens moral, presupunând armonia voinței cu perfecțiunea morală, cu binele. În acest înțeles, sfințenia lui Dumnezeu este însușirea în virtutea căreia ființa și voința lui Dumnezeu se identifică perfect cu binele”³.

¹ **Ibidem**, pp. 88-89.

² **Calinic Botoșăneanul**, *Penticostarul...*, p. 132.

³ *Îndrumări Misionare*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1986, p. 99.

„Sfințenia exprimă, pe de o parte, o calitate ființială a lui Dumnezeu cel în Treime, iar pe de altă parte aceasta se manifestă și în lume, devenind și o calitate participată a oamenilor”¹. Astfel, „sfințenia lui Dumnezeu se lasă participată de om prin harul și darurile Duhului Sfânt care se împărtășesc omului în Biserică prin Sfintele Taine și ierurgii”².

Pentru ca omul să ajungă sfânt, el trebuie să se predea lui Dumnezeu, iar această „predare este o autojertfire sfințitoare, fiindcă este o autotranscendere peste tot ce este relativ. Căci cel ce se dăruiește lui Dumnezeu renunță la sine, trecând peste tot lucrul egoist și meschin, peste interesul îngust, peste toată pofta care vizează numai lucruri mărginite și contrare sfințeniei, deci se sfințește prin harul lui Dumnezeu, care îl penetrează și îl umple cu bogăția darurilor Duhului Sfânt, trăind un sentiment de libertate deplină și de dezmărginire”³.

„Prin Hristos, Care este sfințenia supremă în formă umană, sfințenia Persoanelor Sfintei Treimi ni se comunică nouă ca sensibilitate desăvârșită a relației dintre persoana umană și Dumnezeu și, prin aceasta, și între oameni. Dumnezeu fiind, Hristos Se sfințește pe Sine ca om, ca și noi să ne sfințim în adevăr și să participăm la slava Sa și să fim toți una în Hristos și împreună cu El în sânurile Tatălui. De aceea, Dumnezeu vrea ca toată lumea să se umple de sfinți și toți să se sfințească, pentru ca sfințenia Lui să se facă văzută și slăvită peste tot în lume, iar aceasta să devină cer nou și pământ nou în care locuiesc dreptatea, fidelitatea și sfințenia, prin extensiunea lor din Sfânta Treime”⁴.

¹ **Ibidem.**

² **Ibidem**, p. 102.

³ **Ibidem.**

⁴ **Ibidem**, pp. 102-103.

„Prin pătrunderea energiilor divine necreate în lume, aceasta se transfigurează, dar și datorită eforturilor ce le fac credincioșii, întăriți de aceste energii spre sfințenie. Căci în aceste energii devenite și ale oamenilor Se face cunoscut Dumnezeu Cel în Treime”¹.

„Sfinții Îl cunosc pe Dumnezeu în prezența Lui lucrătoare în ei și în lume. Îl cunosc în puterea Lui de transformare, de transfigurare și de desăvârșire în ei înșiși și în toate”².

Părintele Profesor Ion Bria a scris că „sfințenia este procesul de transfigurare subiectivă a credinciosului prin participare nemijlocită la viața în Hristos, Care este sfințenia însăși, adică prin consacrare spirituală continuă. Împreună cu dreptatea și răscumpărarea, sfințirea este un aspect complementar și indispensabil al actului mântuirii (I Corinteni 1,30). Mântuirea nu este un merit, ci apropierea personală, după har, a trupului îndumnezeit al lui Hristos, așa cum indică scopul Liturghiei: «Sfintele, sfinților». Actul esențial al jertfei euharistice este consacrarea sau prefacerea darurilor; dar scopul acesteia este sfințirea credincioșilor. Creștinul devine locaș sfânt al lui Dumnezeu prin împărtășirea Sfintelor Taine”³.

„În Vechiul Testament, «*Sfânt, sfânt, sfânt*» (Isaia 6,3) este numele manifestărilor lui Dumnezeu cel transcendent, ca frumusețe, strălucirea în afară a vieții divine celei mai presus de fire. «*Așa zice Domnul, a Cărui locuință este veșnică și al Cărui nume este sfânt: sălășluiesc într-un loc înalt și sfânt*» (Isaia 57,15). Sfințenia lui Dumnezeu vine din misterul ființei Sale, de aceea ea produce teamă și cutremur. Totuși, Dumnezeu

¹ **Ibidem**, p. 103.

² **Ibidem**.

³ **Pr. Prof. Dr. Ion Bria**, *Dicționar de Teologie Ortodoxă*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1994, p. 344.

Se apropie de oameni prin legămintele Sale, consacrand astfel, pentru iconomia mantuirii, poporul ales. Sfințirea, adică consacrarea sau separarea pentru scopul lui Dumnezeu în lume, vine prin alegere”¹.

„În Noul Testament, «Unul este sfânt, unul este Domnul Iisus Hristos», Cel care și-a jertfit viața pentru consacrarea definitivă a neamului omenesc: *«Pentru ei Eu Mă sfințesc (jertfesc) pe Mine Însumi, ca și ei să fie sfințiți întru adevăr»* (Ioan 17,19). Creștinii sunt «sfinți» nu prin simplă alegere în virtutea legământului, ci prin faptul că ei sunt introduși în comuniunea lui Dumnezeu prin Iisus Hristos, Arhiereul sfânt (Evrei 7,26), Chezașul și Mijlocitorul unui nou Testament (Evrei 9,15) prin însași preoția și jertfa Sa (Evrei 7,21-28). Creștinii sunt sfinți (Romani 12,13 și 15,25-26) deoarece sunt părași ai lui Hristos și ai Duhului Sfânt (Evrei 6,4), «împreună-lucrători cu Dumnezeu» (I Corinteni 3,9)”².

„Caracteristici, componente, aspecte ale sfințeniei:
a) Participarea la trupul îndumnezeit al lui Hristos, izvorul sfințeniei: *«Drept aceea, fraților, având îndrăzneală să intrăm în Sfânta Sfintelor, prin sângele lui Iisus, pe calea cea nouă și vie pe care pentru noi a înnoit-o, prin catapeteasmă, adică prin trupul Său»* (Evrei 10,19-20). În acest sens, sfințirea este dată de participarea la harul Tainelor (Ioan 6,53). b) Sfințenia presupune jertfă interioară, participarea omului la propria lui mântuire, de unde caracterul personal al consacrării. Cea dintâi treaptă a sfințeniei este tocmai libertatea față de patimi. Înainte de cădere, toate dispozițiile și tendințele omului erau calme, libere de lupte între ele, fără impulsuri contradictorii. Patimile formează cel dintâi «zid» care s-a ridicat între om și Dumnezeu și care trebuie depășit spre reagonisirea sfințeniei. c) Sfințenia are și un caracter

¹ **Ibidem.**

² **Ibidem.**

profetic, eshatologic, deoarece în Duhul Sfânt creștinii au gustat bunătățile veacului viitor, pe Hristos Însuși, în însăși realitatea lor (Evrei 6,5; 9,11 și 10,1). Desigur, aici prin arvună, iar acolo, în împărăția cerurilor, în ipostas și adevăr”¹.

„Sfințenia, înainte de toate, înseamnă smerenie. Cineva l-a întrebat pe un mare sfânt: «Ce este desăvârșirea?». Cum adică s-ar putea defini desăvârșirea? Și răspunsul a fost: «Un adânc de smerenie». Fără smerenie nu poate nimeni ajunge nici măcar la o viață creștină cât de cât bună, în fața lui Dumnezeu. Iar adevărata smerenie este cea care se ascunde în omenie, în cumișenie, în modestie. Nu cea care se etalează și se prezintă pe ea însăși: iată-mă! Sunt aici. Eu sunt smerenia. Deși vă va părea paradoxal, dar cuvintele ce vi le voi spune sunt cât se poate de adevărate: Sfântul care știe că este sfânt, nu este sfânt. Adică acela care se crede virtuos, care se pune în comparație cu alții și se găsește mai bun, care își arogă sfințenia, acela nu este sfânt. Mai are încă mult de urcat. Este doar pe cale, și încă pe una periculoasă care poate duce mai degrabă în jos, decât în sus. Deci sfântul care știe că este sfânt, nu este sfânt. Sfântul care se laudă că este sfânt, nu este sfânt, căci sfințenia, cum s-a spus, este un adânc de smerenie”².

Voi da și un exemplu în acest sens: „Despre Sfântul Antonie cel Mare se spune că, spre sfârșitul vieții, când ajunsese la o sfințenie recunoscută de toți, l-a pus o întrebare lui Dumnezeu, care ar putea părea nesăbuită și cam lipsită de smerenie, dacă n-ar fi o introducere pioasă la o povestire care vrea să illustreze tocmai această idee, a accesibilității tuturor oamenilor la sfințenie. Avva L-a întrebat pe Dumnezeu: «Doamne, în lumea aceasta este vreunul mai bun decât mine?». Putem însă să înțelegem întrebarea și ca izvorâtă din smerenie, dorind să știe dacă este vreunul mai bun decât el, că să-l imite, să-i slujească de model,

¹ **Ibidem.**

² **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, *Op. cit.*, p. 201.**

să încerce să devină și el pe măsura lui. Dumnezeu i-a trimis un înger care l-a povățuit așa: «Du-te în orașul Alexandria și primul om pe care-l vei întâlni, să știi că este mai bun decât tine». S-a dus avva și a întâlnit pe un om oarecare, curelar și l-a urmat până la locuința lui. Acesta lucra obiecte din piele, cârpea încălțăminte, hamuri de cai și atât. N-a văzut nimic deosebit la el. Ba mai avea și o familie grea. A crezut că s-a înșelat și l-a întrebat pe om: «Ce faci tu în mod deosebit în fața lui Dumnezeu?». Omul i-a răspuns: «Nu fac absolut nimic deosebit. Mă scol dimineața, îmi fac rugăciunea și trec la lucru, în atelier. La amiază îmi fac rugăciunea, mănânc împreună cu familia și Îi mulțumim toți lui Dumnezeu, după obicei. Seara nu mă culc înainte de a-mi face din nou rugăciunea. Mă port bine cu soția și am grijă de copii să aibă cele trebuincioase hranei și îmbrăcăminte. Nu iau mai mult decât mi se cuvine pentru lucru pe care îl fac altora și, după cum se cuvine, nu fac rău nimănui. Atât». Dacă la început sfântul crezuse că s-a înșelat în privința omului, de data aceasta și-a dat seama că dăduse tocmai peste cel pe care îl căuta. Omul acesta, așa făcând, era drept în fața lui Dumnezeu, și era chiar mai drept decât el, care făcea tot felul de nevoițe și posturi, acolo în pustie. Își zicea că din când în când se mai și mândrea, și îl chinuiau diferite gânduri și ispite care îl asaltează mai ușor pe omul singur. Din când în când se mai compara cu alții. Din când în când îi mai judeca pe alții, iar bine altora nu le prea făcea, decât prin rugăciune, dar nu din sudoarea frunții și din oboseala mâinilor. Acest curelar nu judeca pe nimeni, își ducea viața cinstit și liniștit, fără să facă în aparență nimic extraordinar. Era doar un om cumsecade. Un foarte obișnuit om cumsecade. Și omul era, fără s-o știe, un sfânt”¹.

Un ierarh al Bisericii a afirmat că „toți sfinții sunt răspunsul pământului la iubirea lui Dumnezeu. Sfinții sunt oameni care au

¹ **Ibidem**, pp. 200-201.

răspuns la iubire cu iubire, oameni care au înțeles că dacă cineva poate să moară pentru ei, răspunsul lor de recunoștință este să se transforme într-un asemenea mod încât acest Om să nu fi murit în zadar. A-ți lua crucea înseamnă exact aceasta: să te îndepărtezi de toate acele lucruri care au dus la moartea și răstignirea lui Hristos, de toate acele lucruri care L-au înconjurat pe Hristos cu ură și lipsă de înțelegere”¹.

„Astăzi, când prăznuim sărbătoarea Tuturor Sfinților, vedem roadele lucrării de mântuire, o lucrare care a însemnat nu numai izgonirea păcatului din lume și izbăvirea omului din osândire, ci și transmiterea vieții divine către om și împărțășirea lui din această viață, ceea ce reprezintă scopul pentru care Dumnezeu Tatăl a creat lumea și a dorit să creeze omenirea. Prin sfinți vedem de fapt împlinirea în deplinătate a acestui plan al lui Dumnezeu. Căci ce altceva sunt sfinții decât niște oameni, bărbați și femei, în care darul lui Dumnezeu a putut rodi pe deplin datorită conlucrării lor? Căci Dumnezeu a dorit ca noi să nu ne putem sfinți fără voia și participarea noastră, deoarece o altfel de sfințire, înfăptuită numai prin lucrarea Lui, nu ar mai fi fost cu adevărat a noastră. Sfințirea este lucrarea comună a lui Dumnezeu și a omului. Dumnezeu ne dăruiește totul, cu condiția ca omul să fie părtaș la această dăruire, să-și deschidă inima și să facă să rodească darul primit prin conlucrarea libertății sale. Sfinții sunt acei oameni care au conlucrat pe deplin, într-o sinergie totală, cu darul primit de la Dumnezeu. Desigur, toți creștinii care nu săvârșesc păcate prea grave posedă acest dar de la Dumnezeu, însă cum nu sunt sfinți, nu îl fac să rodească pe deplin, deși ar putea. Sfinții nu sunt niște ființe excepționale, predestinate în mod special pentru a ajunge sfinți; sunt oameni ca noi, înzestrați ca și noi cu libertate și voință proprie, pe care le-au folosit însă pe deplin și așa spune chiar în

¹ **Mitropolitul Antonie de Suroj**, *Op. cit.*, pp. 66-67.

mod exclusiv, doar pentru a face să rodească acest dar al vieții divine care le-a fost oferit”¹.

„Datorită sfinților, putem vedea de fapt această prezență în mijlocul nostru, printre noi oamenii, a vieții dumnezeiești. Virtuțile sfinților nu sunt doar niște virtuți pur omenești sau pur morale, ci sunt ceva cu adevărat dumnezeiesc. Sfințenia este o realitate necreată la care omul participă prin conlucrare. Potrivit unei imagini des folosite de Sfinții Părinți, datorită caracterului ei profund revelator, aceea a fierului înroșit de puterea focului, sfinții sunt pătrunși de focul cel dumnezeiesc, focul necreat ce reprezintă însăși lucrarea dumnezeirii. Toate virtuțile lor sunt o imagine a ceea ce este Dumnezeu, o participare la această realitate necreată transmisă omului, în acest sens, sfinții reprezintă pentru noi adevărate ferestre deschise spre cer. Sfințenia lor, iubirea lor de Dumnezeu, care a mers în nenumărate cazuri până la martiraj, iubirea lor universală față de toți oamenii, însoțită de smerenie, o iubire în care eul lor s-a șters complet până la dispariție, toate acestea ne arată ce înseamnă darul lui Dumnezeu primit în deplinătate. Sfinții sunt modelele noastre, în ale căror vieți putem vedea conlucrarea lor cu darul primit de la Dumnezeu și, în același timp, manifestarea acestui dar, prezența în lumea noastră a unei realități necreate, participarea omului la viața necreată a lui Dumnezeu. Ce adevăruri minunate”².

„Sfinții sunt cu adevărat ogindiri ale cerului în mijlocul nostru, adică ale vieții celei dumnezeiești, ale vieții Preasfintei Treimi. Și încă o dată repet, virtuțile lor nu sunt virtuți omenești, iar minunile săvârșite de ei arată prezența înlăuntrul lor a unei forțe, a unei puteri care nu este din lumea aceasta. Observăm adesea la contemporanii noștri o anumită reticență față de existența minunilor; asemenea minunilor săvârșite de Domnul

¹ **Părintele Placide Deseille**, *Op. cit.*, pp. 547-548.

² **Ibidem**, pp. 548-549.

Hristos în Evanghelii, minunile sfinților arată că participarea la viața divină este ceva de o natură cu totul diferită de realitățile create, este rodul intervenției lui Dumnezeu Care ne transmite o participare la ființa Sa, ceva cu totul străin omului, iar această minunată lucrare trebuie să ne facă să-I aducem, plini de uimire, neîncetat laudă lui Dumnezeu”¹.

„Cine poate fi cinstit ca sfânt? Sfinții fiind creștini desăvârșiți în rugăciune, în smerenie, în înfrânare și, mai ales, în dumnezeiasca iubire, mulți dintre ei au primit daruri duhovnicești deosebite încă din timpul vieții. Astfel, unii au avut darul rugăciunii inimii, cea mai înaltă rugăciune creștină. Alții au avut darul lacrimilor, al înfrânării, al tăcerii duhovnicești, al smereniei și al desăvârșitei iubiri pentru toată zidirea. Alți sfinți s-au învrednicit de daruri miraculoase, văzute, precum: vindecarea bolilor, cunoașterea celor viitoare, înțelegerea gândurilor, izgonirea duhurilor necurate. Încă și după mutarea din trup, moaștele lor rămân întregi, nestricate și fac vindecări miraculoase cu cei bolnavi. De aceea moaștele sfinților suntenerate de credincioși, care primesc sănătate, binecuvântare și ajutor”².

„Existența sfinților este mărturia puterii sfințeniei Domnului Hristos asupra umanului și asupra umanității, prin lucrarea Sfântului Duh. Mântuitorul a dat măsura supremă a sfințeniei ca stare de jertfă. Prin unicitatea ipostasului Său, a dat mărturia și măsura sfințeniei dumnezeiești în viața omenească. Existența sfinților demonstrează că sfințenia dumnezeiască nu s-a întrupat pentru a rămâne obiect al adorării, ci pentru a fructifica moral omenirea, rodind sfinți. În fiecare sfânt Se sălășluiește Domnul Hristos, prin dumnezeirea și umanitatea Sa, sfântă și sfințitoare, izvor al harurilor. Sfinții sunt podoaba Bisericii, pentru că ei sunt

¹ **Ibidem**, p. 549.

² **Arhimandrit Cleopa Ilie**, *Op. cit.*, p. 70.

«mlădițele» desăvârșirii, din «vița» cea desăvârșită, sfântă și dumnezeiască, «vița» nemuririi, care este Domnul Hristos”¹.

„Puterea de a lucra sfințenia atrage după sine și porunca de a fi sfinți, prin sârguința neconținută către desăvârșire întru virtute în viața de fiecare zi. Mântuitorul Însuși ne-a îndemnat: «*Fiți desăvârșiți, precum Tatăl vostru Cel din ceruri desăvârșit este!*» (Matei 5,48). Sfântul Apostol Petru a afirmat: «*Fiți sfinți în toată petrecerea vieții voastre. Că scris este: Fiți sfinți, pentru că Eu sunt sfânt*» (I Petru 1,15-16). Apostolul neamurilor a scris și el: «*Să ne curățim pe noi de toată întinarea trupului și a duhului, desăvârșind sfințenia în frica lui Dumnezeu, căci voia lui Dumnezeu aceasta este, sfințirea noastră*» (II Corinteni 7,1 și I Tesaloniceni 4,3)”². De asemenea, Domnul Hristos S-a rugat lui Dumnezeu Tatăl pentru cei ce vor crede în El, zicând: „*Sfințește-i întru adevărul Tău*” (Ioan 17,17).

Astfel, sfințenia nu este un bun rezervat doar sfinților, ci ea este descoperirea și realizarea acelei sfințenii pe care fiecare dintre noi am primit-o în ziua botezului, și în care suntem chemați a crește, dar pe care au realizat-o numai sfinții.

„Sfinții nu sunt ființe străine de oameni. În viața pământească ei au fost oameni ca și noi, fiind supuși acelorași ispite și slăbiciuni asemenea nouă, dar au biruit prin puterea iubirii și a rugăciunii, după cum citim în Epistola Sfântului Apostol Iacov că «*Ilie era un om asemenea cu noi la fire; și în rugăciune s-a rugat să nu plouă, și timp de trei ani și șase luni n-a plouat pe pământ. Și s-a rugat din nou, și cerul a dat ploaie și pământul și-a odrăslit roada sa*» (Iacov 5,18-19)”³.

¹ Nestor, Arhiepiscop al Craiovei și Mitropolit al Olteniei, *Studiu introductiv* la volumul: „Sfinți români și apărători ai Legii strămoșești”, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1987, p. 5.

² *Ibidem*, pp. 5-6.

³ Pr. Dr. Gheorghe Lițiu, *Op. cit.*, p. 102.

„Dacă Domnul Hristos și Sfinții Apostoli ne îndeamnă la sfințenie, înseamnă că aceasta poate fi realizată. Sfântul Grigorie Palama ne spune că Dumnezeu nu ne-a poruncit nimic din ceea ce ar fi cu neputință de realizat, fără numai acelea ce le putem face, pe acelea ni le-a poruncit”¹.

„Realizarea sfințeniei presupune o legătură neîntreruptă cu Iisus Hristos, prin Biserica Sa, după chipul sfinților. Viața lui Hristos trebuie să se oglindească și în viața creștinului, cu toate momentele ei. Ca orice viață, și viața în Hristos are o naștere, o pruncie - deci, dar și o creștere, până la starea desăvârșită. În fiecare creștin se cuvine să se desfășoare cele trei vârste ale lui Hristos: nașterea, pruncia Sa cu creșterea și bărbăția. Nașterea are loc în Taina Sfântului Botez, poarta de intrare în împărăția harului. Pruncia duhovnicească este starea în care păcatul strămoșesc, omorât prin Botez, nu-l atacă pe om cu silnicie. El poate face binele, dar este încă plăpând, ca un om revenit după o boală. El are nevoie să se întărească neconținut prin harul Sfintelor Taine, îndeosebi prin Sfânta Împărtășanie, care-i dă puterea de a crește cu duhul. Rezultatul acestei creșteri îl numește Sfântul Apostol Pavel «*starea bărbatului desăvârșit*» (Efeseni 4,13) după chipul lui Hristos. El constă într-o astfel de întărire a omului în bine, prin virtuți, încât să nu mai săvârșească nicio faptă rea și nici măcar în gând să nu fie tulburat cu ușurință de ispita de a face vreun rău. Atunci omul ajunge liber de orice patimă, la virtutea nepătimirii. În același timp se ridică la o iubire fierbinte neconținută. Acestea sunt semnele sfințeniei”².

„Chemarea la sfințenie este chemarea la fericirea noastră, atât cea vremelnică, aici pe pământ, cât și la cea veșnică, în ceruri, căci cei ce se silesc spre fapte bune și viață curată au

¹ **Ibidem**, p. 103.

² **Ibidem**, pp. 103-104.

de pe acum anticiparea vieții veșnice. Ea este posibilă pentru fiecare creștin, care, în Sfântul Botez a primit arvuna mântuirii, prin harul Duhului Sfânt. Ea este necesară pentru orice om care dorește să trăiască o viață vrednică de om și de creștin, de folos pentru el, mai întâi, apoi pentru cei din jurul său. Un om cu viață sfântă este o binefacere pentru cei în mijlocul cărora trăiește, pentru familie, dacă o are, precum și pentru societatea în care trăiește”¹.

„Biserica este o mare familie, alcătuită din sfinți și din păcătoși. Sfinții din toate timpurile, mereu vii și aproape de Dumnezeu, fac parte din aceeași Biserică, din același Trup al lui Hristos, ca și noi. Noi, păcătoșii, nu ne putem înălța către Dumnezeu decât ajutați de ei, ținuti de mână de ei. După cum spunea marele scriitor francez Charles Peguy, creștinul nu este caracterizat doar de virtutea lui morală. Și păgânii și ateii pot fi virtuoși, așa cum și creștinii pot fi păcătoși, după cum prea bine știm cu toții. Ceea ce-l individualizează pe creștin este apartenența la un popor, alcătuit din toți cei care au crezut în Hristos și au acceptat să fie mântuiți de El, din toți cei care au fost botezați în numele Preasfintei Treimi și pentru care toate comorile duhovnicești ale fiecăruia sunt ale tuturor”².

„Sfinții sunt membrii acestui popor în care lucrarea de mântuire împlinită de Hristos a rodit pe deplin, datorită credinței lor puternice și consimțirii lor ascultătoare la lucrarea harului Duhului Sfânt. Sfinții sunt mântuiți, îndumnezeiți, transfigurați. Ei sunt ca niște cărbuni încinși pătrunși de focul necreat al vieții lui Hristos Cel înviat, ca niște cristale foarte pure impregnate și luminate de lumina Sa. Atunci când ne închinăm la icoanele lor și la sfintele lor moaște, când le citim viețile, când îi chemăm în ajutor, altfel spus, de fiecare dată când intrăm în legătură cu ei,

¹ **Ibidem**, p. 104.

² **Părintele Placide Deseille**, *Op. cit.*, p. 552.

sfinții ne transmit și nouă o scânteie din focul cel dumnezeiesc care se sălășluiește întru ei”¹.

„Sfinții sunt atât de puternic impregnați de lumina Domnului Hristos încât nici măcar nu pot fi opaci între El și noi, fiind cu totul transparenți. Prin ei ne apare însuși chipul lui Hristos, sub diferite aspecte. De fapt, noi admirăm și cinstim în ei minunata imagine a Mântuitorului, frumusețea cea necreată în care Duhul Sfânt înveșmântează firea omenească în care se sălășluiește. Puterea lor de mijlocire se datorează faptului că au renunțat la voia proprie, fiind însuflețiți doar de voința lui Hristos. Ei pot spune cu adevărat: «*Nu eu sunt cel ce mai trăiesc, ci Hristos este Cel ce trăiește în mine*» (Galateni 2,20) și se bucură de o încredere fiască din partea lui Dumnezeu Tatăl, care le dă îndrăzneala de a-I cere totul și de a-L ruga pentru noi”².

În Biserică există sfinți și păcătoși, dar și unii dintre păcătoși au ajuns să fie sfinți. Astfel, în istoria Bisericii avem nenumărate exemple de sfinți care au fost păcătoși până L-au cunoscut pe Dumnezeu, precum femeia samarineancă de la fântâna lui Iacov (Sfânta Fotini), Sfânta Maria Magdalena, tâlharul răstignit de-a dreapta Domnului Hristos, Saul (Sfântul Apostol Pavel), Sfânta Maria Egipteanca, Sfântul Cuvios David, care mai înainte a fost căpetenia unei cete de tâlhari, Sfântul Moise, tot un fost tâlhar etc.

Părintele Teofil Părăian a afirmat în una din cuvântările sale: „Oare într-adevăr, păcătoșii pot să fie sfinți? Da, dar când nu mai sunt păcătoși, când au trecut de faza aceea în care păcatul stăpânește în inimile lor, numai atunci pot să fie sfinți. Și atunci pot să fie păcătoșii sfinți? Da, pot, sunt, când nu mai sunt păcătoși, când li s-au iertat păcatele, când nu mai fac păcate. Sfântul Ioan Scărarul a spus cuvânt hotărât: Să îndrăznească pătimișii, pentru

¹ **Ibidem**, pp. 552-553.

² **Ibidem**, p. 553.

că și cei nepătimiși din pătimiși s-au făcut nepătimiși. Cum? Cu darul lui Dumnezeu, cu voia lui Dumnezeu, silindu-se și ei”.

Un alt părinte al Bisericii a scris: „Să nu uităm că sfinții au fost și ei oameni, vase de lut și mulți dintre ei, mai la începutul vieții, înainte de a se întoarce la Dumnezeu, înainte de a spune DA pentru Dumnezeu și NU pentru diavolul, au greșit și ei mult, unii au căzut chiar în păcate grele. Este de ajuns să ne gândim ce au fost mai întâi Sfântul Varvar, Sfânta Teodora din Alexandria, Sfânta Pelaghia și Fericitul Augustin, dar când aceștia s-au întors la Dumnezeu, cu adevărat au terminat-o cu păcatele și au început o viață curată și sfântă și așa și-au sfârșit viața”¹.

„La început, doar mucenicilor le era acordată o zi specială de prăznuire, alte nume de sfinți fiind adăugate în calendar treptat, mai ales după stabilirea slujbelor de canonizare. Ulterior, în rândul sfinților au fost incluse personalități distinse ale Vechiului și Noului Testament: patriarhi, drepti și proroci, Apostoli și ucenici ai Mântuitorului, apologeți, mărturisitori, dascăli și ierarhi, cuvioși și cuvioase, precum și simpli creștini, care s-au distins prin fapte de filantropie și dreptate socială sau prin darul facerii de minuni”².

„În cartea Apocalipsei, rugăciunile sfinților sunt asemănaute cu tămâia din cădelnițe care se înalță la cer (Apocalipsa 5,8)”³, fiindcă „sfinții sunt ocrotitorii noștri. Ei ne ajută în viața duhovnicească, prin mijlocirea lor și ne ajută transmițându-ne ceva din viața divină pe care o au în ei și care i-a transformat, asemenea lui Hristos, împreună cu Hristos și în Hristos, în cărbuni încinși, care, atunci când ne rugăm lor, când le cinstim și sărutăm sfintele moaște, ne transmit și nouă ceva din această viață divină, din strălucirea lor necreată. Desigur, dacă încetăm să-i mai iubim pe

¹ **Ierodiacon Visarion Iugulescu**, *Op. cit.*, p. 26.

² **Calinic Botoșăneanul**, *Penticostarul...*, pp. 132-133.

³ **Pr. Dr. Gheorghe Lițiu**, *Op. cit.*, pp. 102-103.

sfinți, dacă nu le mai cinstim sfintele moaște, la care nu ne mai închinăm și pe care nu le mai sărutăm, atunci sfinții nu ne mai pot ajuta, deoarece ne închidem inimile în fața mijlocirii și ajutorului lor și ridicăm un zid între ei și noi”¹.

Prin sfinți noi ne umplem de Dumnezeu, iar nu de lume, ori de materie, pentru că „*lumea trece și pofta ei, dar cel ce face voia lui Dumnezeu rămâne în veac*” (I Ioan 2,17).

„Prin practicarea virtuților, sfinților le îmbogățește Dumnezeu viața. Mai mult, sărăcia lor îi îmbogățește pe cei din jur, dăruindu-le din preaplinul sărăciei lor pe Însuși Dumnezeu, prin rugăciunile și prin iubirea lor fără de sfârșit”².

Creștinii care au dobândit de la Dumnezeu sfințenia au fost canonizați sau trecuți de Biserică în rândul sfinților. „Prin canonizare se înțelege actul solemn prin care Biserica îi reconstituie, îi declară și îi așează pe eroii dreptei credințe adormiți în Domnul în rândul sfinților pe care ea îi venerază”³.

„Istoria Bisericii ne arată că inițiativa pentru așezarea eroilor credinței creștine în rândul sfinților a avut-o întotdeauna poporul dreptcredincios prin evlavia sa curată și prin împreună-încuviințarea clerului și a ierarhilor. Evlavia poporului a fost aceea care i-a identificat pe adevărații sfinți. În baza învățaturii de credință creștine, a rânduielilor consacrate de practica și de tradiția bisericească a Ortodoxiei, Sfântul Sinod al unei Biserici autocefale este pe deplin îndreptățit să procedeze la canonizarea sfinților ei care corespund rânduielilor pentru a fi trecuți în rândul sfinților. Condițiile de fond sunt: 1) Ortodoxia neîndoielnică a credinței. 2) Proslăvirea lui de către Dumnezeu cel puțin

¹ **Părintele Placide Deseille**, *Op. cit.*, pp. 549-550.

² **Calinic Botoșăneanul**, *Penticostarul...*, p. 135.

³ **Nestor, Mitropolit al Olteniei**, *Cuvânt de preamărire la canonizarea binecredinciosului voievod Ștefan cel Mare și Sfânt*, articol publicat în volumul: „Ștefan cel Mare și Sfânt 1504-2004. Biserica. O lecție de istorie”, Editura Mușatinii, 2004, p. 22.

printr-unul din următoarele daruri sau puteri: a) puterea de a suferi moartea martirică pentru dreapta credință; b) puterea de a înfrunta orice primejdii sau chinuri pentru mărturisirea dreptei credințe, până la moarte; c) puterea de a-și închina viața celei mai desăvârșite trăiri morale și religioase; d) puterea de a săvârși minuni în viață sau după moarte și e) puterea de a păstra și de a sluji cu devotament eroic credința și Biserica Ortodoxă. 3) Răspândirea miresmei de sfințenie după moarte și confirmarea acesteia prin cultul spontan pe care i-l acordă poporul credincios, numărându-l în rând cu sfinții. De la îndeplinirea acestei condiții pot face excepție mucenicii dreptei credințe”¹.

În limba greacă, cuvântul „κανόνας” (canonas) înseamnă „măsură”, „model”. Deci, când Biserica a canonizat unele persoane, înseamnă că le-a considerat măsură sau model de viațuire creștină.

Canonizarea înseamnă că o persoană a avut o dreaptă credință și o dreaptă viațuire și a fost considerată drept model de viațuire sfântă care poate fi urmat și de alții. Deci, canonizarea înseamnă că Biserica s-a convins de faptul că o persoană a avut dreaptă credință și dreaptă viațuire și a fost bineplăcută lui Dumnezeu și a luminat prin viațuirea sa pe semenii săi cei din jur.

Practic, prin canonizare Biserica ia act sau constată sfințenia unor oameni și o mărturisește, o face cunoscută în mod public.

Cu alte cuvinte, „canonizarea înseamnă recunoașterea oficială a cultului acestor sfinți și trecerea lor în catalogul sau listele sfinților. Acest catalog s-a completat mereu de-a lungul veacurilor creștine și chiar în vremea noastră mai sunt canonizați, adică recunoscuți ca sfinți creștini care au trăit mai aproape de epoca noastră”².

¹ **Ibidem**, p. 23.

² **Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, Prof. Ecaterina Braniște**, *Op. cit.*, p. 444.

După ce sfinții și-au încheiat ostenețile pe pământ și au trecut din viața aceasta, ajungând în împărăția lui Dumnezeu, ei „sunt cinstiți de Biserică, pentru că în ei strălucește Dumnezeu, care și-a imprimat în aceștia chipul Lui”¹. Noi când îi venerăm pe sfinți, ne închinăm în ultimă instanță tot lui Dumnezeu, care i-a sfințit pe aceștia, căci „*minunat este Dumnezeu întru sfinții Lui*” (Psalmul 67,36). Sfințenia este atributul lui Dumnezeu, deci cei care-I urmează lui Dumnezeu se umplu sau se încarcă de sfințenia Lui. Noi nu cinstim natura umană în sfinți, pentru că în acest fel am cădea în idolatrie, închinându-ne „*făpturii în locul Făcătorului*” (Romani 1,25), ci prin cultul sfinților noi Îl cinstim pe Dumnezeu, care prin lucrarea Lui i-a făcut vase alese ale Sale pe cei vrednici de aceasta, iar oamenii cu viață sfântă sunt instrumente prin care Dumnezeu lucrează în lume.

Noi îi cinstim pe sfinți și ne închinăm la sfintele lor moaște pentru că acestea „se află în comuniune de iubire cu Dumnezeu, nefiindenerate pentru materia lor, ci pentru lucrarea sfințitoare a harului Duhului Sfânt în ele și prin ele. Numai harul Duhului Sfânt prezent în moaștele sfinților le dăruiește acestora putere tămăduitoare și sfințitoare, ele fiind într-o tainică legătură de har cu sufletul lor unit cu Dumnezeu, Cel Unul Sfânt, Izvorul vieții veșnice”².

Noi suntem datori „să-i iubim pe sfinți, să le citim viețile, nu pentru a căuta în ele lecții de morală, ci pentru a ne minuna în fața darurilor lui Dumnezeu dăruite oamenilor, pentru a descoperi în ei chipul Tatălui și chipurile Persoanelor Preasfintei Treimi, înfăptuitoare ale lucrării de sfințire a oamenilor”³.

¹ **Pr. Prof. Dumitru Stăniloae**, *Icoanele în cultul ortodox*, articol publicat în „Ortodoxia”, nr. 3, 1978, p. 475.

² **Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române**, *Op. cit.*, p. 251.

³ **Părintele Placide Deseille**, *Op. cit.*, p. 551.

Sfinții se roagă pentru noi, sunt mijlocitori la Dumnezeu pentru noi și dacă pe noi nu ne ascultă Domnul, pentru că suntem păcătoși, pe ei îi ascultă. De aceea să ne rugăm sfinților, dar mai ales Maicii Domnului, pentru că rugăciunile lor sunt ascultate de Mântuitorul.

„Sfinții sunt creștinii care au biruit păcatul și au trecut dincolo, în lumina împărăției cerurilor. Ei sunt în comuniunea lui Dumnezeu. Sunt casnicii Domnului. Au trecut la Dumnezeu. De aceea îi invocăm ca mijlocitori. Îi știm cu inimă bună. Credem că se preocupă de destinele noastre și că, fiind rugați de noi, pot interveni pentru noi. Așa cum a fost rugată Maica Domnului la nunta din Cana Galileei și a intervenit pe lângă Fiul ei să le rezolve problema vinului, parcă anume provocând săvârșirea primei Sale minuni. La rugăciunea sfinților, Dumnezeu poate răspunde chiar cu o minune”¹.

„Sfinții au devenit cumva atemporalii sau mai exact ai tuturor timpurilor și contemporanii ai tuturor oamenilor de pe traiectoria istoriei. Și mai mult decât atât, au devenit prietenii tuturor oamenilor, cunoștințele lor apropiate, rudele apropiate, pentru că ei trăiesc în iubire și iubirea apropiată, înfrățite. Biserica, prin slujbele ei, prin amintirea lor, prin icoanele lor, ni-i apropie și ni-i ține prezenți în permanență. Îi introduce în familia noastră și pe noi în familia lor. Un sfânt pe o icoană în odaia noastră devine un familiar al casei, la care apelăm la nevoie. Și avem neîndoielnică încredințare că și el se simte prezent că este acolo, că este gata să ne ajute, că îi place să stăm de vorbă cu el, fără nicio dificultate”².

„Așa se explică cultul sfinților în viața Bisericii. El dovedește comuniunea strânsă dintre credincioșii de aici, cu cei trecuți dincolo, în slavă. El mărturisește despre cinstea pe care o

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, *Op. cit.*, p. 205.**

² **Ibidem.**

dau creștinii acestor modele realizate și despre dorința lor de a le urma. Cultul sfinților este afirmarea speranței în mântuire. Este recunoașterea ordinii spirituale în care ne plasăm. Și chiar dacă nu reușim întotdeauna să fim la înălțimea modelelor, a sfinților, rugăciunile noastre către ei arată dorința noastră de a fi ca și ei, de a-i avea în viața noastră, în care le facem loc cu brațele și ușile deschise pentru că știm că sfinții nu ne pot face decât bine”¹.

„Aceia sunt sfinți încă de pe pământ, care nu pot face decât bine. De aceea când auzim de un sfânt, dorim cu orice sacrificii să-l vedem, să ne vorbească, să ne privească. El nu ne poate face decât bine. Frumos ar fi să ajungem noi înșine pe treapta de pe care să nu putem face decât bine. Atunci comuniunea dintre noi și sfinți ar fi desăvârșită și am avea în avans, încă de pe pământ, bucuria vieții cerești”².

„Duminica Tuturor Sfinților ne cheamă să-i venerăm pe sfinți. Ei sunt mijlocitori între noi și Dumnezeu, modele pe care Biserica ni le oferă spre urmare”³. Așadar, să nu zădărniciim prin păcate rugăciunile sfinților pentru noi, ci, prin fapte bune, să le urmăm exemplul, pentru că numai așa vom putea ajunge alături de ei, de Maica Domnului și de Domnul Hristos în împărăția cerurilor.

Amin

¹ **Ibidem**, p. 206.

² **Ibidem**.

³ **Ibidem**, p. 205.

Duminica a doua după Rusalii
(a sfinților români)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

„În vremea aceea, pe când umbla Iisus pe lângă Marea Galileii, a văzut doi frați, pe Simon cel ce se numește Petru și pe Andrei, fratele lui, care aruncau mreaja în mare, căci erau pescari, și le-a zis: «Veniți după Mine și vă voi face pescari de oameni!». Iar ei, îndată lăsându-și mrejele, au mers după El. De acolo, mergând mai departe, a văzut alți doi frați, pe Iacov al lui Zevedeu și pe Ioan, fratele lui, în corabie cu Zevedeu, tatăl lor, dregându-și mrejele și i-a chemat. Iar ei, îndată lăsându-și corabia și pe tatăl lor, au mers după El. Și a străbătut Iisus toată Galileea, învățând în sinagogile lor și propovăduind Evanghelia împărăției și tămăduind toată boala și toată neputința în popor” (Matei 4,18-23).

Sfânta Evanghelie de astăzi ne prezintă chemarea la apostolat, de către Domnul Hristos, a primilor Săi patru Apostoli. Pe lângă aceștia, Mântuitorul Și-a mai ales încă opt colaboratori apropiați, „iar numele celor doisprezece sunt acestea: Întâi Simon, cel numit Petru, apoi Andrei, fratele lui; Iacov al lui Zevedeu și Ioan, fratele lui; Filip și Bartolomeu, Toma și Matei vameșul, Iacov al lui Alfeu și Levi ce se zice Tadeu; Simon Canaaneanul și Iuda Iscarioteanul, cel ce L-a și vândut” (Matei 10,2-4).

La finalul activității Sale publice, Domnul Hristos le-a spus Sfinților Săi Apostoli: „Puțin timp mai sunt cu voi și Mă duc la Cel ce M-a trimis și Eu Îl voi ruga pe Tatăl, și alt Mângâietor vă

va da vouă, ca să fie cu voi în veac, Duhul Adevărului. Iar când va veni Mângâietorul, pe Care Eu vi-L voi trimite de la Tatăl, Duhul Adevărului, Care de la Tatăl purcede, Acela va mărturisi despre Mine și vă va călăuzi la tot adevărul” (Ioan 7,33; 14,16-17; 15,26 și 16,13).

După învierea Sa din morți, Mântuitorul le-a poruncit Sfinților Apostoli: *„Voi să ședeți în cetatea Ierusalimului, până ce vă veți îmbrăca cu putere de sus. Iar putere veți primi prin venirea peste voi a Sfântului Duh și Îmi veți fi Mie martori în Ierusalim și în toată Iudeea și în Samaria și până la marginea pământului. Drept aceea, mergeți și învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-le să păzească toate câte v-am poruncit Eu vouă. Și iată, Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului”* (Luca 24,49; Faptele Apostolilor 1,8 și Matei 28,19-20).

La cincizeci de zile după învierea Domnului Hristos a avut loc pogorârea Sfântului Duh peste Sfinții Apostoli, iar aceștia au tras sorti, pentru a ști fiecare dintre ei unde îi este rânduit de Dumnezeu să răspândească cuvântul Evangheliei și au pornit la propovăduire.

În planul lui Dumnezeu, Sfântul Apostol Andrei a propovăduit învățătura Mântuitorului în mai multe zone, printre care și în Scythia Minor, sau Dobrogea de astăzi. Cu toate acestea, nu putem spune că Sfântul Andrei a creștinat poporul român, care nici nu era format la vremea aceea, ci el doar a pus bazele răspândirii Evangheliei Domnului Hristos pe teritoriul patriei noastre.

„Poporul român nu a fost creștinat într-un anumit an, la porunca cneazului, regelui sau împăratului, cum a fost cazul cu unele popoare vecine (bulgari și ruși), ci creștinarea românilor s-a făcut lent de jos în sus, începând cu oamenii simpli și cu soldații creștini din legiunile romane venite în Dacia, prin

cucerirea ei de către împăratul Traian în anul 106, iar apoi prin lucrarea unor misionari creștini, în special răsăriteni vorbitori de limbă greacă și latină”¹.

„Un mare scriitor creștin pe nume Tertulian, care a trăit aproximativ între anii 160-240, într-una din scrierile lui amintește o mulțime de popoare care credeau în vremea lui în Domnul Hristos, printre care pomenește și de țara dacilor și a sciților”².

„Creștinismul primit și cultivat de poporul român, pe când acesta se forma ca popor nou în istorie (din geto-daci și romani), este un creștinism ortodox răsăritean latin cu rădăcini adânci în sufletul poporului român. De aceea, el a rezistat în timpul invaziilor popoarelor migratoare ca: goții, hunii, gepizii, avarii, slavii, bulgarii, pecenegii, cumanii, tătarii și turcii, precum și în timpul multor presiuni prozelitiste ulterioare, religioase sau ideologice”³.

Așa cum s-a întâmplat și în alte regiuni ale lumii, cei dintâi creștini de pe actualul teritoriu al țării noastre au fost martirizați pentru credința lor în Domnul Hristos, însă, odată cu trecerea vremii și a persecuțiilor, cei ce au îmbrățișat credința creștină s-au putut manifesta liber, iar cei mai evlavioși dintre ei au devenit chiar preoți, călugări sau ierarhi și s-au străduit să împlinească cu multă râvnă poruncile lui Dumnezeu, ajungând la sfințenie.

În sfinți se văd cel mai bine roadele pogorării Sfântului Duh în lume și ale conlucrării dintre Dumnezeu și oameni, de aceea Biserica a rânduit, cu multă înțelepciune, ca prima duminică după Rusalii să fie închinată tuturor sfinților. Duminica de astăzi, care este a doua după Pogorârea Sfântului Duh, începând cu anul 1992 a fost dedicată de Sfântul Sinod al Bisericii noastre tuturor sfinților români, cunoscuți sau

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Op. cit.*, p. 99.

² Ierodiacon Visarion Iugulescu, *Op. cit.*, p. 19.

³ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Op. cit.*, p. 99.

necunoscuți, „ca semn al lucrării Sfântului Duh în Biserica neamului nostru”¹. Deci astăzi este o zi festivă pentru noi, aceasta fiind o prelungire a Duminicii Tuturor Sfinților.

Pentru a cunoaște vechimea creștinismului de la noi și pentru a ne forma o părere corectă despre rolul deosebit de important pe care l-a avut Biserica Ortodoxă Română în sânul poporului nostru, în cele ce urmează voi prezenta mai multe date istorice.

Prima biserică de pe teritoriul actual al țării noastre a fost peștera Sfântului Apostol Andrei, situată în apropierea localității Ion Corvin, din județul Constanța.

„În comuna Basarabi din județul Constanța s-a descoperit o mică biserică săpată în stâncă de calcar, cu inițialele «Iis Hs» și un miel, precum și alte multe semne, care datează din timpul persecuțiilor creștine din secolele II și III”².

Cea mai veche bazilică la nordul Dunării din țara noastră este cea de la Porolissum, județul Sălaj, care în veacul al IV-lea creștin a fost transformată din templu păgân în biserică.

Primul episcop hirotonit pe teritoriul țării noastre a fost Amplie (sau Ampliat), ucenicul Sfântului Apostol Andrei, rânduit de acesta ca episcop de Odysos (astăzi Varna, în Bulgaria), trecut în rândul sfinților.

Cei dintâi creștini care au suferit moarte martirică pe teritoriul patriei noastre, despre care avem date precise, au fost preotul Epictet și monahul Astion, în 8 iulie 290, Pasicrat și Valentin, doi frați, soldați în armata romană, martirizați în 24 aprilie 298, Iuliu Veteranul, în 27 mai același an, Nicandru și Marcian, în 8 iunie 298, precum și Isihie, în 15 iunie același an.

Primul preot daco-roman cunoscut este Montanus, care a fost înecat împreună cu soția sa, Maxima, în ziua de

¹ Calinic Botoșăneanul, *Penticostarul...*, p. 132.

² Ierodiamon Visarion Iugulescu, *Op. cit.*, p. 19.

26 martie 304, în râul Sava, pentru că cei doi au mărturisit credința creștină.

Cei dintâi ierarhi care au păstorit pe teritoriul țării noastre au fost Evanghelicus (în jurul anului 303), Efreem (martirizat în 304) și Tit (cca 319-324), care au avut reședința la Tomis, orașul Constanța de astăzi. Importanța acestui străvechi scaun episcopal constă și în faptul că ierarhii de aici au luat parte la lucrările primelor trei Sinoade Ecumenice. Astfel, Marcu a fost prezent la Sinodul I Ecumenic de la Niceea, din 325; Gherontie a participat la lucrările Sinodului al II-lea Ecumenic de la Constantinopol, din 381; iar Timotei a luat parte la lucrările Sinodului al III-lea Ecumenic de la Efes, din 431.

Primul ierarh cunoscut de la noi, din afara Dobrogei, a fost Ierotei. Acesta, în calitate de monah, l-a însoțit pe la anul 950-951 pe Gyula, conducătorul ungarilor, într-o vizită la Constantinopol. Gyula a fost tatăl Șarlotei, mama lui Ștefan cel Sfânt, primul rege al Ungariei. În capitala Imperiului Bizantin, Gyula a fost botezat, avându-l ca naș pe împăratul Constantin al VII-lea Porfirogenetul, iar Ierotei a fost hirotonit episcop de către patriarhul ecumenic Teofilact. La revenirea în Transilvania, Ierotei a avut reședința la Alba Iulia, păstorindu-i pe ungurii nou convertiți la ortodoxie, dar și pe românii ortodocși de veacuri. Episcopul Ierotei a fost canonizat în anul 2000 de Sfântul Sinod al Patriarhiei Ecumenice.

Cel dintâi mitropolit al Țării Românești a fost Iachint de la Vicina, care în anul 1359 își avea sediul la Curtea de Argeș, unde se găsea și curtea domnească. În anul 2008 Iachint de la Vicina a fost declarat sfânt.

În a doua jumătate a veacului al XIV-lea, mai exact pe la anul 1377, arhiepiscop al românilor din Transilvania era Ghelasie de la Râmeț. Acesta a fost trecut în rândul sfinților în anul 1992.

Cel dintâi mitropolit al Moldovei a fost Iosif Mușat, hirotonit în 1387 și recunoscut de Patriarhia Ecumenică în anul 1401. Scaunul mitropolitan în vremea lui se găsea la Suceava, unde era și reședința domnitorului Moldovei.

Prima monahie de neam român cunoscută din istorie a fost Sfânta Cuvioasă Teofana Basarab (secolul al XIV-lea).

La Dumbrăveni, în județul Constanța, a fost descoperit un complex monahal paleocreștin, datând din secolele IV-VI, din aceeași perioadă cu Slava Rusă, din județul Tulcea, cele două fiind cele mai vechi mănăstiri de pe teritoriul țării noastre.

Prima mănăstire atestată documentar de pe teritoriul României a purtat hramul „Sfântul Ioan Botezătorul” și a fost înființată în anul 1002 de către voievodul Ahtum, nepotul lui Glad, în Morisena, astăzi Cenad, în județul Timiș.

Cea mai veche pictură de pe teritoriul actual al țării noastre este bisericească și a fost realizată în anii 1313-1314 de zugravul Teofil, pe pereții bisericii de piatră din Streisângeorgiu, județul Hunedoara.

Cel mai amplu și mai însemnat ansamblu iconografic din epoca timpurie a artei medievale românești îl constituie frescele din biserica domnească din Curtea de Argeș, realizate în perioada 1352-1377. Acest vast ansamblu pictural urmează, în linii mari, pictura bizantină din epoca Paleologilor, larg răspândită în Balcani.

În anul 1495, pe lângă biserica „Sfântul Nicolae” din Șcheii Brașovului, a fost ridicată prima școală românească. Inițial limba de predare era cea slavonă, iar cărțile folosite erau cele de cult, pentru ca din 1583 cursurile să se țină numai în limba română.

Cea mai veche lucrare scrisă pe teritoriul țării noastre este „Actul martiric” al Sfinților Epictet și Astion, alcătuit la începutul secolului al IV-lea.

Prin anii 1404-1405, Sfântul Nicodim de la Tismana a caligrafiat pe pergament un frumos Tetraevanghel în limba slavă bisericească, acesta fiind primul manuscris cu dată sigură scris pe teritoriul țării noastre.

Cea dintâi carte tipărită pe teritoriul actual al țării noastre a fost una bisericească, și anume Liturghierul lui Macarie, apărut în 1508 la Târgoviște, în limba slavonă.

Prima tipăritură în limba română a fost Catehismul de la Sibiu din 1544, care însă s-a pierdut.

Cea dintâi carte în limba română care s-a păstrat este Evanghelia slavo - română a lui Filip Moldoveanul, tipărită la Sibiu, în 1551-1553.

Noul Testament a fost tradus pentru prima dată în limba română și publicat la Bălgrad (Alba Iulia de astăzi), în anul 1648.

Sfânta Scriptură integrală în limba română a apărut la București, în anul 1688, având ca text de bază pentru Noul Testament traducerea de la Bălgrad.

Primele așezăminte de îngrijire medicală din Țara Românească și Moldova au fost bolnițele, care începând cu secolele XV-XVI își desfășurau activitatea pe lângă mănăstirile mai mari.

Cel mai vechi spital din Țara Românească a fost înființat în anul 1704 în curtea mănăstirii Colțea din București, de unde și-a luat și numele, iar „Sfântul Spiridon”, primul spital din Moldova, și-a început activitatea în anul 1757, pe lângă mănăstirea cu același nume. Deși românii au fost întotdeauna majoritari în Transilvania, ei nu au avut drepturi până în 1918, fiind doar tolerați în propria lor țară, de aceea nu s-au putut manifesta liber nici ca nație, nici ca și creștini ortodocși, motiv pentru care primul spital din această provincie a fost întemeiat la Sibiu, în 1292, de către sașii colonizați aici.

Reprezentanții Bisericii Ortodoxe Române au jucat un rol foarte însemnat atât în unirea Moldovei cu Țara Românească, din 24 ianuarie 1859, cât și în realizarea mărețului act al unirii Transilvaniei cu România, de la 1 decembrie 1918.

După unirea Principatelor Române din 1859 și a Războiului de Independență din anii 1877-1878, Biserica Ortodoxă din Regat a fost recunoscută, în 1885, ca autocefală, având dreptul de a-i canoniza pe cei care au ajuns sfinți.

În urma unirii Transilvaniei, Basarabiei, Bucovinei și Banatului cu România din 1918, Biserica Ortodoxă Română a fost ridicată, în anul 1925, la rangul de Patriarhie.

Când vorbim despre canonizarea unui sfânt, trebuie să știm că aceasta are două etape. După ce viața și activitatea persoanei respective au fost cercetate în amănunt de o comisie de specialitate și s-a constatat că aceasta întrunește toate criteriile pentru a fi trecută în rândul sfinților, Sfântul Sinod al Bisericii respective aprobă canonizarea într-o ședință de lucru, urmând ca proclamarea solemnă sau anunțarea publică a canonizării să fie făcută într-un cadru liturgic, comunicat din timp, la mijlocul sau la sfârșitul Sfintei Liturghii. Această proclamare reprezintă de fapt aducerea la cunoștința clerului și a credincioșilor, printr-un Tomos, a hotărârii Sfântului Sinod de canonizare a unei persoane.

Prima canonizare a unui sfânt pe teritoriul țării noastre a fost făcută înainte de obținerea autocefaliei de către Biserica noastră, de patriarhul ecumenic Teolipt, împreună cu alți patru mitropoliți, în anul 1517, la Curtea de Argeș, când a fost trecut în rândul sfinților Nifon, patriarhul Constantinopolului, care și-a desfășurat o perioadă de timp activitatea și în Țara Românească.

În anul 1950, în timpul patriarhului Justinian Marina, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a făcut primele canonizări de sfinți români. Aceștia au fost: Sfântul Ierarh Calinic

de la Cernica, Episcopul Râmnicului, Sfinții Ierarhi Mărturisitori Ilie Iorest și Sava Brancovici, Mitropolii Transilvaniei, Sfinții Cuvioși Mărturisitori Visarion Sarai și Sofronie de la Cioara, Sfântul Mucenic Oprea Miclăuș din Săliștea Sibiului, precum și Sfântul Ierarh Iosif cel Nou de la Partoș, Mitropolitul Banatului. Este demn de remarcat faptul că dintre primii șapte sfinți români canonizați, patru au fost ardeleni.

Tot atunci, s-a hotărât și generalizarea cinstirii, în toată Biserica Ortodoxă Română, a unor sfinți cu moaște la noi în țară: Sfânta Muceniță Filofteia de la Curtea de Argeș, Sfântul Cuvios Nicodim cel Sfințit de la Tismana, Sfântul Mucenic Ioan cel Nou de la Suceava, Sfântul Cuvios Grigorie Decapolitul, Sfânta Cuvioasă Parascheva de la Iași și Sfântul Cuvios Dimitrie cel Nou din Basarabi.

Proclamarea solemnă a canonizării acestor sfinți, precum și generalizarea cultului sfinților cu moaște la noi în țară a avut loc în anul 1955.

Pe lângă românii canonizați la București, unii conaționali de-ai noștri au fost recunoscuți ca sfinți în alte țări. Astfel, Sfântul Antipa de la Calapodești, care a viețuit mai mult timp în Sfântul Munte Athos și în Rusia decât în România, este considerat sfânt încă din anul 1906 de către monahii ruși de la Mănăstirea Sfântul Pantelimon din Muntele Athos. În cazul acesta este vorba despre o trecere în rândul sfinților fără un act oficial de canonizare din partea Bisericii, doar prin înscrierea numelui său în Minei. Ieroschimonahul Antipa de la Calapodești este singurul călugăr athonit român care a fost trecut în rândul sfinților printr-o canonizare spontană, venită la doar 24 de ani după trecerea lui la cele veșnice. Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române l-a canonizat pe ieroschimonahul Antipa în anul 1992.

După 1990, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a canonizat numeroși sfinți. Dintre aceștia, Sfântul Ioan Iacob

Hozevitul, care a fost trecut în rândul sfinților în 1992, a trăit cel mai aproape de noi, mutându-se la Domnul în anul 1960. Sfântul Ioan Iacob, ale cărui moaște se odihnesc, în așteptarea învierii, în Mănăstirea Sfântul Gheorghe din Hozeva, în Țara Sfântă, a fost canonizat în anul 2015 și de Patriarhia Ierusalimului.

Alături de sfinții daco-romani și români, Sfântul Sinod al Bisericii noastre a trecut în calendarul Bisericii Ortodoxe Române și sfinți din alte neamuri care și-au desfășurat o parte a activității lor pe teritoriul țării noastre (cum sunt: Sfântul Apostol Andrei, Sfântul Iosif cel Nou de la Partoș, Sfântul Antim Ivireanul etc.); sfinți străini care au primit cununa muceniciei la noi (precum: Sfinții Epictet și Astion etc.) sau sfinți care s-au nevoit întreaga lor viață în altă parte, dar sfințele lor moaște se găsesc în țara noastră (precum: Sfânta Cuvioasă Parascheva, Sfânta Filofteia, Sfântul Grigorie Decapolitul etc.).

În prezent, în calendarul creștin sunt pomeniți 154 de sfinți români.

De câțiva ani încoace, pentru a fi remarcați dintr-o privire, sfinții români sunt trecuți în calendarul creștin cu culoare albastră, de aceea putem constata foarte ușor că nu există lună, uneori nici săptămână, în care să nu prăznuim unul sau mai mulți sfinți români, ceea ce trebuie să reprezinte pentru noi un motiv în plus de a ne prețui și iubi poporul în care ne-am născut.

În cele ce urmează voi prezenta o listă cu toți sfinții daco-romani și români, cu cei de alt neam care și-au desfășurat activitatea pe teritoriul patriei noastre și au ajuns aici la sfințenie, precum și cu sfinții care au trăit pe alte meleaguri dar, prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu, au sfințele moaște în România: Sfântul Cuvios Antipa de la Calapodești (10 ianuarie), Sfinții Mucenici Ermil și Stratonice (13 ianuarie), Sfântul Ierarh Bretanion, Episcopul Tomisului (25 ianuarie), Sfântul Ierarh Iosif cel Milostiv, Mitropolitul Moldovei (26 ianuarie), Sfinții Cuvioși Ioan Casian și Gherman din Dobrogea

(29 februarie), Sfântul Sfințit Mucenic Efrem, Episcopul Tomisului (7 martie), Sfinții Mucenici Montanus, preotul și soția sa, Maxima (26 martie), Sfinții 26 de Mucenici din Goția (26 martie), Sfântul Sfințit Mucenic Irineu, Episcop de Sirmium (6 aprilie), Sfântul Ierarh Calinic de la Cernica, Episcopul Râmnicului (11 aprilie), Sfântul Mucenic Sava de la Buzău (12 aprilie), Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin, Episcopul Romanului (14 aprilie), Sfântul Ierarh Teotim, Episcopul Tomisului (20 aprilie), Sfinții Ierarhi Ilie Iorest, Sava Brancovici și Simion Ștefan, Mitropoliții Transilvaniei (24 aprilie), Sfântul Ierarh Iosif Mărturisitorul din Maramureș (24 aprilie), Sfinții Mucenici Pasicrat și Valentin (24 aprilie), Sfântul Cuvios Vasile de la Poiana Mărului (25 aprilie), Sfinții Mucenici din Dobrogea: Chiril, Chindeu și Tasie din Axiopolis - Cernavodă (26 aprilie), Sfinții Mucenici: Maxim, Cvintilian și Dadas din Ozovia (28 aprilie), Sfântul Ierarh Atanasie al III-lea, Patriarhul Constantinopolului (2 mai), Sfântul Cuvios Irodion de la Lainici (3 mai), Sfântul Mucenic Ioan Valahul (12 mai), Sfântul Ierarh Iacob Putneanul, Mitropolitul Moldovei (15 mai), Sfinții Cuvioși: Sila, Paisie și Natan de la Sihăstria Putnei (16 mai), Sfântul Mucenic Iuliu Veteranul (27 mai), Sfântul Mare Mucenic Ioan cel Nou de la Suceava (2 iunie), Sfinții Mucenici Zotic, Atal, Camasie și Filip de la Niculițel (4 iunie), Sfinții Mucenici Nicandru și Marcian (8 iunie), Sfântul Mucenic Isihie (15 iunie), Sfântul Ierarh Martir Neofit Cretanul (16 iunie), Sfântul Ierarh Grigorie Dascălul, Mitropolitul Țării Românești (22 iunie), Sfântul Ierarh Niceta de Remesiana (24 iunie), Sfântul Ierarh Ghelasie de la Râmeț (30 iunie), Sfântul Ierarh Leontie de la Rădăuți (1 iulie), Sfântul Voievod Ștefan cel Mare (2 iulie), Sfinții Mucenici Epictet preotul și Astion monahul (8 iulie), Sfântul Mucenic Emilian de la Durostorum (18 iulie), Sfinții Cuvioși Rafael și Partenie de la Agapia Veche (21 iulie), Sfântul Cuvios Ioanichie cel Nou de la Muscel (26 iulie), Sfântul Cuvios Ioan Iacob de la Neamț (5 august), Sfânta Cuvioasă Teodora de la Sihla

(7 august), Sfântul Cuvios Pafnutie - Pârnu Zugravul (7 august), Sfântul Ierarh Nifon, Patriarhul Constantinopolului (11 august), Sfinții Martiri Brâncoveni: Constantin Voievod cu cei patru fii ai săi: Constantin, Ștefan, Radu, Matei și sfetnicul Ianache (16 august), Sfântul Cuvios Iosif de la Văratec (16 august), Sfântul Gheorghe Pelerinul (17 august), Sfinții Mucenici Donat diaconul, Romul preotul, Silvan diaconul și Venust (21 august), Sfântul Mucenic Lup (23 august), Sfântul Ierarh Varlaam, Mitropolitul Moldovei (30 august), Sfântul Cuvios Ioan de la Râșca și Secu, Episcopul Romanului (30 august), Sfântul Cuvios Dionisie Exiguul (cel Smerit) (1 septembrie), Sfinții Cuvioși Neofit și Meletie de la Mănăstirea Stânișoara (3 septembrie), Sfinții Cuvioși Simeon și Amfilohie de la Pângărați (7 septembrie), Sfinții Cuvioși Onufrie de la Vorona și Chiriac de la Tazlău (9 septembrie), Sfântul Cuvios Ioan de la Prislop (13 septembrie), Sfinții Mucenici din Dobrogea: Macrobie, Gordian, Ilie, Zotic, Lucian și Valerian (13 septembrie), Sfântul Ierarh Iosif cel Nou de la Partoș, Mitropolitul Banatului (15 septembrie), Sfântul Mare Mucenic Nichita Romanul (15 septembrie), Sfântul Ierarh Dionisie, Episcopul Cetății Albe-Ismail (17 septembrie), Sfântul Ierarh Mucenic Teodosie de la Mănăstirea Brazi, Mitropolitul Moldovei (22 septembrie), Sfântul Voievod Neagoie Basarab (26 septembrie), Sfântul Ierarh Martir Antim Ivireanul, Mitropolitul Țării Românești (27 septembrie), Sfinții Cuvioși Iosif și Chiriac de la Bisericiani (1 octombrie), Sfinții Cuvioși Daniil și Misail de la Mănăstirea Turnu (5 octombrie), Sfânta Cuvioasă Parascheva (14 octombrie), Sfinții Cuvioși Mărturisitori: Visarion, Sofronie și Sfântul Mucenic Oprea; Sfinții Preoți Mărturisitori: Ioan din Galeș și Moise Măcinic din Sibiel (21 octombrie), Sfântul Cuvios Dimitrie cel Nou, Ocrotitorul Bucureștilor (27 octombrie), Sfântul Ierarh Iachint, Mitropolitul Țării Românești (28 octombrie), Sfânta Cuvioasă Teofana Basarab (28 octombrie), Sfinții Mucenici Claudiu, Castor, Sempronian și Nicostrat (9 noiembrie), Sfinții Martiri și

Mărturisitori Năsăudeni: Atanasie Todoran din Bichigiu, Vasile din Mocod, Grigorie din Zagra și Vasile din Telciu (12 noiembrie), Sfântul Cuvios Paisie de la Neamț (15 noiembrie), Sfântul Cuvios Grigorie Decapolitul (20 noiembrie), Sfântul Mucenic Dasie din Durostor (20 noiembrie), Sfântul Cuvios Antonie de la Iezerul Vâlcii (23 noiembrie), Sfântul Apostol Andrei cel Întâi chemat, Ocrotitorul României (30 noiembrie), Sfântul Ierarh Andrei Șaguna, Mitropolitul Transilvaniei (30 noiembrie), Sfântul Cuvios Gheorghe de la Cernica și Căldărușani (3 decembrie), Sfânta Muceniță Filoftea de la Curtea de Argeș (7 decembrie), Sfântul Ierarh Dosoftei, Mitropolitul Moldovei (13 decembrie), Sfântul Cuvios Daniil Sihastrul (18 decembrie), Sfântul Ierarh Petru Movilă, Mitropolitul Kievului (22 decembrie), Sfântul Cuvios Nicodim cel Sfințit de la Tismana (26 decembrie), Sfântul Mucenic Hermes (31 decembrie).

Acești 154 de sfinți sunt prăznuiți în 80 de zile pe întreg parcursul anului bisericesc. Între aceștia se numără 85 de sfinți mucenici, 38 de sfinți cuvioși, 29 de sfinți ierarhi, 2 sfinți voievozi (care nu sunt și martiri) și un sfânt mirean. Dintre aceștia, 5 sunt sfinte cuvioase. Din punct de vedere cronologic, cei 154 de sfinți români și protoromâni au trecut la Domnul după cum urmează: 76 în perioada secolelor III-VI, 1 în secolul al IX-lea, 1 în secolul al XI-lea, 2 în secolul al XIII-lea, 4 în secolul al XIV-lea, 5 în secolul al XV-lea, 6 în secolul al XVI-lea, 19 în secolul al XVII-lea, 29 în secolul al XVIII-lea, 7 în secolul al XIX-lea și 4 în secolul al XX-lea.

Acești sfinți se împart în două categorii mari: cei din secolele III-VI, numiți protoromâni, și cei din secolele IX-XX. Sfinții din vechime, din secolele III-VI, sunt 76 la număr, iar din secolul al IX-lea până în secolul XX-lea avem 78 de sfinți.

Dintre sfinții români din calendar, Sfânta Filoftea a suferit moarte martirică la frageda vârstă de doar 12 ani, în timp ce

Sfântul Atanasie Todoran din Bichigiu a avut parte de aceeași moarte, însă la venerabila vârstă de 104 ani.

Pe lângă sfinții pomeniți până acum, cu siguranță că poporul român a odrăslit numeroși sfinți necunoscuți, pe care însă Dumnezeu îi cinstește, cum este cazul sfântului ale cărui moaște au fost descoperite în 24 mai 1986 la Mănăstirea Neamț.

În această duminică, îi pomenim într-o comuniune deplină pe toți sfinții români cunoscuți și necunoscuți, cei trecuți în calendar sau în sinaxar și cei încă necanonizați sau necunoscuți de oameni, dar cunoscuți de Dumnezeu.

De asemenea, în prezent se lucrează la dosarele de canonizare a altor mari personalități ale Bisericii Ortodoxe Române, cuvioși, dascăli de Teologie sau preoți de mir.

Sfinții români constituie cea mai importantă ofrandă a poporului nostru adusă lui Dumnezeu și cel mai însemnat dar al nostru făcut umanității, pentru veșnicie, căci așa cum citim în Sfânta Scriptură: „*Cerul și pământul vor trece, dar cel ce face voia lui Dumnezeu rămâne în veac*” (Marcu 13,31 și I Ioan 2,17).

„Sfinții reprezintă lucrarea lui Dumnezeu prin persoanele umane accesibile nouă. Sfinții români Îl apropie pe Dumnezeu de noi nu numai prin persoanele umane îndeobște, ci și prin cele răsărite din sânul poporului nostru și familiare Lui, care au săvârșit fapte bune și poate chiar au suferit mucenicie în vremea când au trăit”¹.

„În Biserică, sfințenia este constatată și proclamată acolo unde Dumnezeu a binevoit s-o arate, acolo unde prezența lui Hristos și lucrarea Sfântului Duh sunt evidente, iar poporul român a cinstit sfinții, ca fiind prietenii lui Dumnezeu și rugători pentru mântuirea oamenilor, făclii ale credinței, speranței și iubirii

¹ Nestor, Arhiepiscop al Craiovei și Mitropolit al Olteniei, *Studiu...*, p. 14.

milostive. În egală măsură, poporul nostru i-a cinstit pe sfinții naționali, care sunt deopotrivă daruri ale lui Dumnezeu pentru acest pământ creștinat în veacul apostolic și daruri ale acestui pământ pentru împărăția cerurilor¹.

„Simpli cuvioși monahi și preoți de mir sau mari ierarhi, ctitori de cultură creștină, domnitori vestiți, apărători ai credinței creștine ori simpli soldați martiri și smeriți țărani truditori, toți acești minunați sfinți ai pământului românesc și ai Bisericii universale ne arată taina Evangheliei lui Hristos care a rodit, într-un popor statornic, aceste raze și chipuri de lumină sfințind timpul și formând legături între generații, pentru că în ei «*Isus Hristos, ieri și azi și în veci este același*» (Evrei 13,8)”².

„Prin sfinții români, poporul nostru are în cer mai mulți mijlocitori sau rugători pentru el în fața Preasfintei Treimi, pentru ca el să-și păstreze credința ortodoxă, să o transmită generațiilor tinere, să cultive sfințenia vieții și faptele iubirii milostive”³.

Cunoscând aceste date despre Biserica Ortodoxă Română și despre rolul important pe care aceasta l-a jucat în istoria poporului nostru, să fim mai atașați de valorile ei perene, pentru că în afara Bisericii nu există mântuire, să-i cinstim pe sfinții români, să-i rugăm să mijlocească înaintea lui Dumnezeu pentru noi și să le urmăm pilda, pentru că numai așa vom putea ajunge în împărăția lui Dumnezeu, alături de ei, unde „*cele ce ochiul nu le-a văzut, urechea nu le-a auzit și la inima omului nu s-au suit, pe acelea le-a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El*” (I Corinteni 2,9).

Amin

¹ **Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române**, *Cuvânt înainte* la volumul: „Sfântul Voievod Neagoe Basarab, ctitor de biserică și cultură românească”, Editura Cuvântul Vieții, București, 2012, p. 3.

² **Ibidem**.

³ **Idem**, *Evanghelia...*, p. 100.

Duminica a 3-a după Rusalii

(despre grijile vieții)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

„Zis-a Domnul către ucenicii Săi: Luminătorul trupului este ochiul; deci, dacă ochiul tău este curat, tot trupul tău va fi luminat; dar dacă ochiul tău este rău, tot trupul tău va fi întunecat. Deci, dacă lumina care se află în tine este întuneric, cu cât mai mult întuneric! Nimeni nu poate sluji la doi domni, căci sau pe unul îl va urî și pe celălalt îl va iubi, sau de unul se va alipi și pe celălalt îl va disprețui; nu puteți să slujiți lui Dumnezeu și lui Mamona. De aceea vă spun: Nu purtați grijă pentru viața voastră ce veți mânca și ce veți bea, nici pentru trupul vostru cu ce vă veți îmbrăca. Oare nu este viața mai mult decât hrana și trupul decât îmbrăcămintea? Priviți la păsările cerului, că nu seamănă, nici nu seceră, nici nu adună în hambare, și Tatăl vostru Cel ceresc le hrănește. Oare nu sunteți voi cu mult mai presus decât ele? Și cine dintre voi, prin purtarea lui de grijă, poate să-i adauge staturii sale un cot? Iar de îmbrăcăminte de ce purtați grijă? Luați seama la crinii câmpului cum cresc: nu se ostenesc, nici nu torc, dar vă spun Eu vouă că nici Solomon, în toată slava lui, nu s-a îmbrăcat ca unul dintre ei! Iar dacă iarba câmpului, care astăzi este și mâine se aruncă în cuptor, Dumnezeu așa o îmbracă, oare nu cu mult mai mult pe voi, puțin-credincioșilor? Așadar, nu vă îngrijorați spunând: Ce vom mânca sau ce vom bea sau cu ce ne vom îmbrăca? Deoarece pe toate acestea le caută păgânii, că știe Tatăl vostru Cel ceresc că aveți nevoie de toate acestea; ci căutați mai întâi împărăția lui

Dumnezeu și dreptatea Lui, și toate acestea vi se vor adăuga” (Matei 6,22-33).

„Textul Evangheliei care s-a citit astăzi în cadrul Sfintei Liturghii face parte din cuvântarea mai amplă pe care Domnul Hristos a rostit-o în fața mulțimilor la scurt timp după ieșirea Sa la propovăduire, cuvântare pe care noi o cunoaștem sub numele de «Predica de pe munte»”¹.

Cu acest prilej, Mântuitorul „Și-a fixat noua Sa învățătură, în raport cu învățătura Vechiului Testament. Formula, devenită clasică, a acestui raport a fost: «*Ați auzit că s-a spus celor de demult*» (Matei 5,21), adică știți ce scrie în Scriptura Veche, «*Eu însă vă spun vouă*» (Matei 5,22). Prin aceste cuvinte Domnul Hristos și-a introdus comparația între ceea ce se descoperise în Legea Veche și noua Lui învățătură, noua revelație, adică descoperirea de sus, predată de El ca Fiul al lui Dumnezeu. Aceasta trebuia să continue și să completeze, să împlinească ceea ce Dumnezeu descoperise prin Moise și prin proroci în Vechiul Testament”².

Pericopa evanghelică de astăzi începe cu cuvintele: „*Zis-a Domnul către ucenicii Săi: Luminătorul trupului este ochiul; deci, dacă ochiul tău este curat, tot trupul tău va fi luminat; dar dacă ochiul tău este rău, tot trupul tău va fi întunecat. Deci, dacă lumina care se află în tine este întuneric, cu cât mai mult întuneric!*”.

Așa cum omul vede lumea materială cu ochii fizici, pe Dumnezeu și realitățile spirituale le sesizează prin credință, care este ochiul sufletului. Dacă omul are o credință dreaptă, sufletul îi este curat, deci manifestările omului vor fi bune, dar

¹ **Pr. lect. univ. dr. Adrian Podaru**, *Predică la Duminica a 3-a după Rusalii*, publicată în volumul: „Predici ale teologilor clujeni la Duminicile Octoiului”, vol. I, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2014, p. 54.

² **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului**, *Op. cit.*, p. 241.

dacă credința îi este greșită, sufletul îi va fi întunecat și faptele aceluia om vor fi rele, pentru că „*omul cel bun din comoara lui cea bună le scoate pe cele bune, pe când omul cel rău, din comoara lui cea rea le scoate pe cele rele*” (Matei 12,35). Dacă un om cu o credință greșită are sufletul întunecat, unul lipsit de credință îl are într-o beznă de nepătruns, iar din inima lui ies „*gânduri rele, ucideri, adultere, desfrânări, hoții, mărturii mincinoase, defăimări*” (Matei 15,19), deci un astfel de om se află sub stăpânirea diavolului, iar „întunericul din el este o formă a lucidității demonice”¹.

„Fericitul Augustin a scris că dacă mintea îți este lipsită de capacitatea de discernere a binelui de rău, atunci întunericul nepriceperii din tine este nespus de mare, de aceea, citându-l pe profetul Isaia, Mântuitorul le-a spus iudeilor: «*Cu ochii vă veți uita, dar nu veți vedea*» (Matei 13,14). Este de la sine înțeles că dacă lumina din tine, care este mintea, hărăzită să-ți conducă sufletul, este întuneric, atunci întunericul care vine din păcate și patimi întunecă cu atât mai mult sufletul. Sfântul Maxim Mărturisitorul a afirmat că păcatul întunecă mintea și pustiește sufletul. Rațiunea este un aspect al chipului lui Dumnezeu din om. Or, o minte întunecată este o minte lipsită de lumina Sfântului Duh. De aici vine și avertismentul Apostolului neamurilor: «*Duhul să nu-l stingeți*» (I Tesaloniceni 5,19)”².

Domnul Hristos Își continuă cuvântarea: „*Nimeni nu poate sluji la doi domni, căci sau pe unul îl va urî și pe celălalt îl va iubi, sau de unul se va alipi și pe celălalt îl va disprețui; nu puteți să slujiți lui Dumnezeu și lui Mamona*”.

Din punct de vedere spiritual, omul are în viață posibilitatea de a alege între două căi, a virtuții sau a păcatului. O stare neutră morală sau spirituală nu există, de aceea Mântuitorul ne

¹ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 23.

² *Ibidem*.

îndeamnă: „*Intrați pe poarta cea strâmtă, că largă este poarta și lată este calea care duce la pieire și mulți sunt cei care o află. Și strâmtă este poarta și îngustă este calea care duce la viață și puțini sunt care o află*” (Matei 7,13-14). Prin faptele sale, omul dovedește ce cale își alege. Dacă ascultă de Dumnezeu și Îi împlinește poruncile, se află pe calea spre împărăția cerurilor, dacă ascultă de diavol și săvârșește păcatul, se află pe calea spre iad, deci așa cum nu poate călători pe amândouă căile deodată, tot așa nu poate să asculte și de Dumnezeu și de diavol. Chiar dacă de multe ori faptele omului sunt amestecate, și bune și rele, unele dintre ele sunt mai multe și acestea indică pe ce cale se găsește omul, a virtuții sau a păcatului. Celui care săvârșește anumite fapte bune, fără a fi constant în acțiunile sale, Dumnezeu îi zice: „*Îți știu faptele: tu nu ești nici rece, nici fierbinte. O, de-ai fi rece sau fierbinte! Astfel, fiindcă ești căldicel - nici fierbinte, nici rece - am să te vărs din gura Mea*” (Apocalipsa 3,15-16).

„Mamona este demonul banului, al avariției, al egoismului, al posesiunilor materiale”¹. „La evrei, Mamona personifică bogăția transformată în idealuri egoiste”².

„Mamona, spune Sfântul Isaia Pustnicul, este semnul a toată lucrarea lumii acesteia și dacă omul nu o părăsește, nu Îi poate sluji lui Dumnezeu. Or, Dumnezeu, în calitate de Creator și Stăpân al întregului Univers, nu acceptă alternativă. El te vrea numai pentru El, de aceea a afirmat în Decalog: «*Eu sunt un Dumnezeu gelos*» (Ieșire 20,5). Așa se și explică faptul că Dumnezeu ne vrea sub control. Când te risipești sufletește nu mai poți fi în comuniune cu Dumnezeu”³.

¹ *Biblia sau Sfânta Scriptură*, ediție jubiliară a Sfântului Sinod, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2001, Matei 6,24, nota g.

² **Calinic Botoșăneanul**, *Duminicile...*, p. 24.

³ **Ibidem**.

„«Mamona», cuvânt aramaic care înseamnă «bani», «profit», apare aici personificat, ca o putere căruia omul este ispitit să i se aservească, și, ca atare, ca un vrăjmaș al lui Dumnezeu. Pentru omul preocupat de cele lumești, Mamona devine un idol și o stavilă în calea slujirii lui Dumnezeu. Ispita de a deveni slujitorul lui Mamona trebuie înfrântă prin încrederea în purtarea de grijă a lui Dumnezeu”¹.

„Când Domnul Hristos se referă la Mamona spune: Nu puteți sluji intereselor spirituale, dacă sunteți orientați în activitatea voastră de egoism, de strângere de bogății, de interesele voastre exclusiv pământești. Dacă citim textul din Noul Testament, vom vedea că Mântuitorul vorbise înainte de aceasta despre bogății care nu pot intra în împărăția lui Dumnezeu. Spusese că e mai ușor să treacă o cămilă prin urechile acului, decât să intre bogatul în împărăția lui Dumnezeu. Și tot Mântuitorul afirmase, cu câteva versete înainte de acestea cu Mamona: «*Acolo unde-ți este comoara, acolo-ți va fi și inima!*» (Matei 6,21). Deci, dacă interesul vostru cade pe adunarea de bunuri, mai mult decât aveți nevoie, pe interesele personale, fără să vedeți și interesele aproapelui, ale celor din jurul vostru, inima voastră va fi acolo, și inima voastră nu va mai fi deschisă către Dumnezeu”².

„Textul este, prin urmare, un avertisment împotriva egoismului. E de la sine înțeles că în inima egoistului nu mai este loc pentru nimeni”³.

Mântuitorul continuă: „*De aceea vă spun: Nu purtați grijă pentru viața voastră ce veți mânca și ce veți bea, nici pentru trupul vostru cu ce vă veți îmbrăca. Oare nu este viața mai mult decât hrana și trupul decât îmbrăcămintea?*”.

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 99.

² Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului, Op. cit.*, p. 213.

³ *Ibidem*.

După ce l-a creat pe Adam, „Domnul Dumnezeu l-a pus în rai ca să-l lucreze și să-l păzească. Și Domnul Dumnezeu i-a dat lui Adam poruncă și i-a zis: «Din toți pomii raiului poți să mănânci, dar din pomul cunoștinței binelui și răului să nu mănânci, căci în ziua în care vei mânca din el, cu moarte vei muri!»» (Facere 2,15-17). Dumnezeu a creat-o apoi pe Eva, din coasta protopărintelui, iar „Adam și femeia lui erau amândoi goi și nu se rușinau” (Facere 2,25).

Din acest pasaj biblic constatăm că în rai primii oameni nu aveau nimic al lor, decât trupurile goale, însă condițiile climatice nu îi vătămau și ei puteau mânca din roadele tuturor pomilor, în afară de unul singur. Fiind ispitiți de vrăjmașul, protopărintii au călcat porunca lui Dumnezeu și au mâncat din pomul cunoștinței binelui și răului. „Atunci amândurora li s-au deschis ochii și au cunoscut că erau goi; și au cusut frunze de smochin și și-au făcut șorțuri” (Facere 3,7).

În urma păcatului strămoșesc, Dumnezeu l-a blestemat pe diavol, dar și pământul, le-a spus primilor oameni care vor fi consecințele neascultării, „le-a făcut lui Adam și femeii sale îmbrăcăminte de piele și i-a îmbrăcat” (Facere 3,21), apoi i-a alungat din grădina Edenului, iar aceștia au avut trei băieți, pe Cain, Abel și Set, după care „li s-au născut fii și fiice” (Facere 5,4).

„Dumnezeu nu este numai Creatorul lumii, ci și purtătorul de grijă peste milenii și veacuri al oamenilor și al oricărei făpturi, odată ieșite din mâinile Sale”¹. De aceea, chiar dacă oamenii nu se mai aflau în rai, din pricina păcatului strămoșesc, Dumnezeu a continuat să le poarte de grijă. „Iată una din purtările de grijă ale Tatălui ceresc pentru ființa omenească! De când pruncul se naște pe pământ, Dumnezeu i-a pregătit și hrana trebuitoare, laptele mamei, pe care trebuie să-l sugă să crească mare. Ce ar însemna

¹ Preot Octavian Popescu, *Op. cit.*, p. 57.

dacă n-ar fi pregătit Dumnezeu această hrană ușoară, și totuși, plină de puteri, care să-i asigure existența? Iată, dar, purtarea de grijă a lui Dumnezeu! El, Tatăl nostru cel din ceruri, Se îngrijește de noi chiar de când suntem în pântecele maicii noastre și ne-a pregătit hrana trebuitoare ca să creștem”¹.

Cu toate că în urma alungării din rai oamenii trebuie să muncească pentru hrana cea de toate zilele, totuși Dumnezeu conlucrează cu ei, în sensul că agricultorul cultivă pământul, dar Dumnezeu face să crească plantele și pomii, „*fiindcă El face să răsară soarele Său peste cei răi și peste cei buni și trimite ploaie peste cei dreپți și peste cei nedreپți*” (Matei 5,45).

De asemenea, dacă până la potopul din vremea lui Noe oamenii nu au mâncat carne, în urma diluviului Dumnezeu i-a zis lui Noe și familiei sale: „*Tot ce se mișcă și tot ce trăiește să vă fie spre hrană; așa cum iarba verde, pe toate vi le-am dat*” (Facere 9,3). De aici constatăm că Dumnezeu le-a oferit oamenilor ca sursă de hrană animalele, păsările și peștii, dintre care unele au fost chiar domesticite, fiindu-le de folos acestora și în treburile gospodărești.

După ce au ajuns să locuiască în pământul blestemat de Dumnezeu, oamenii s-au înmulțit și s-au tot înrăit. Cu toate acestea, Dumnezeu le-a purtat de grijă, iar la „plinirea vremii”, Fiul Lui, cea de-a doua persoană a Sfintei Treimi, S-a făcut om, „*fiindcă într-atât a iubit Dumnezeu lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat, pentru ca tot cel ce crede într-Însul să nu piară, ci să aibă viață veșnică*” (Ioan 3,16).

Cu toate că Dumnezeu poartă de grijă întregii lumi și, în mod special, omului, totuși unii semeni ai noștri sunt prea preocupați să agonisească mai multe bunuri materiale decât au nevoie, de aceea Sfântul Apostol Pavel ne-a atras luarea aminte că „*noi n-am adus nimic în lume, tot așa cum nici nu putem să*

¹ Ierodiamon Visarion Iugulescu, *Op. cit.*, p. 40.

scoatem ceva din ea afară; ci, având hrană și îmbrăcăminte, cu acestea vom fi îndestulați. Dar cei ce vor să se îmbogățească, aceia cad în ispită și în cursă și în multe poftes nebunești și vătămătoare, care-i cufundă pe oameni în ruină și în pierzare. Fiindcă iubirea de argint este rădăcina tuturor relelor; pe care poftind-o unii cu înfocare, au rătăcit de la credință și au fost străpunși de multe dureri” (I Timotei 6,7-10).

„Când Mântuitorul a spus: «Nu purtați grijă...», să nu se creadă că El ne vrea indiferenți, indolenți. Nicidecum! Ci El ne atrage atenția să nu acordăm mai multă importanță lucrurilor mici în defavoarea celor mari. Există o gradatie infinită atât a binelui, cât și a răului. Îmbrăcăminte, hranei și băuturii li se cuvine atenție, însă nu mai multă decât sufletului. Viața trebuie să fie deasupra acestor bunătăți perisabile. Mâncăm ca să trăim, nu trăim ca să mâncăm, spune înțelepciunea populară”¹.

„Pe treptele materiei se urcă, însă nu trebuie să cădem sub povara lor, pentru că ne strivesc. Desigur, Dumnezeu nu este împotriva ca și noi să ne aducem contribuția, adică să arăm, să semănăm, să prășim ș.a.m.d. În orice lucrare există un sinergism divino-uman. Noi să facem ce ține de noi, însă, în continuare, să-L lăsăm pe Dumnezeu să facă ceea ce ține de El, fiindcă așa cum a afirmat Apostolul neamurilor: «Noi suntem împreună-lucrători cu Dumnezeu» (I Corinteni 3,9)”², „iar prima treaptă a credinței este încrederea în Dumnezeu. Să-L crezi pe Dumnezeu pe cuvânt. Să crezi că făgăduințele Lui se împlinesc necondiționat”³.

Domnul Hristos spune mai departe: „Priviți la păsările cerului, că nu seamănă, nici nu seceră, nici nu adună în hambare, și Tatăl vostru Cel ceresc le hrănește. Oare nu sunteți voi cu mult mai presus decât ele? Și cine dintre voi, prin

¹ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, pp. 24-25.

² *Ibidem*, p. 25.

³ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 99.

purtarea lui de grijă, poate să-i adauge staturii sale un cot? Iar de îmbrăcăminte de ce purtați grijă? Luați seama la crinii câmpului cum cresc: nu se ostenesc, nici nu torc, dar vă spun Eu vouă că nici Solomon, în toată slava lui, nu s-a îmbrăcat ca unul dintre ei! Iar dacă iarba câmpului, care astăzi este și mâine se aruncă în cuptor, Dumnezeu așa o îmbracă, oare nu cu mult mai mult pe voi, puțin-credincioșilor?”

„Când Mântuitorul a dat exemplul cu păsările cerului și crinii câmpului a vrut să spună că acestora Dumnezeu le-a pus o anumită rânduială și, iată că trăind după principiul hotărât lor de Dumnezeu, nu mor de foame. Nu s-a văzut pasăre sau animal sălbatic care să moară de foame în vremuri normale. Omului i s-a prescris rânduiala de a trăi din muncă. Deci nici el nu poate muri, dacă-și respectă rânduiala care i-a fost prescrisă de Dumnezeu. Dumnezeu a rânduit să existe hrană, iar omului i-a rânduit s-o caute, s-o pregătească, s-o scoată din pământ. Florilor, plantelor și copacilor care nu se pot mișca, le dă Dumnezeu din ploaie, din soare și din vânt. Animalelor și păsărilor care se pot mișca, dar n-au mâini ca să lucreze, nici unelte, le dă Dumnezeu hrana de-a gata, dar cu condiția s-o caute, deci să se ostenească, iar oamenilor care se mișcă, au și mâini, le-o dă Dumnezeu ca rod al muncii lor. Așa trebuie înțeleasă această învățătură”¹.

Când Domnul Hristos a vorbit despre crini, aceste flori sălbatice foarte frumoase, l-a comparat pe regele Solomon cu ele, „acest monarh fiind pentru evrei prototipul eleganței”².

În Țara Sfântă pământul este destul de arid, iar pădurile sunt rare, de aceea în vechime, în lipsa lemnului, evreii făceau foc cu iarbă pentru a găti anumite mâncăruri. De vreme ce Dumnezeu se îngrijește de iarbă și de flori, care trăiesc atât

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Op. cit., p. 211.**

² **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, Op. cit., p. 103.**

de puțin, cu atât mai mult poartă grijă de om, creatura lui preferată, care este veșnică.

Pericopa evanghelică de astăzi se încheie prin cuvintele: *„Așadar, nu vă îngrijorați spunând: Ce vom mânca sau ce vom bea sau cu ce ne vom îmbrăca? Deoarece pe toate acestea le caută păgânii, că știe Tatăl vostru Cel ceresc că aveți nevoie de toate acestea; ci căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui, și toate acestea vi se vor adăuga”*.

„Când a rostit aceste cuvinte, Domnul Hristos nu a avut în vedere faptul că în Țara Sfântă hrana se câștiga fără o grijă deosebită, ci a vrut să arate că fără ajutorul lui Dumnezeu noi nu putem face pentru noi înșine nimic. Fără Dumnezeu, munca noastră este în van, mai ales dacă această muncă este asociată cu interese meschine, egoiste. Mântuitorul vrea ca cei care împlinesc cuvântul Evangheliei Sale să fie superiori prin virtute celor care se îngrijesc cu precădere de cele enumerate mai sus”¹.

„Prin cele afirmate, Mântuitorul ne învață să nu cerem de la Dumnezeu lux și desfătări, pe care le caută păgânii, fiindcă aceștia nu cunosc adevărul lui Dumnezeu, puterea și iubirea Lui, prețul sufletului nemuritor, frumusețea împărăției lui Dumnezeu și dreptatea Lui, de aceea caută mai mult decât le trebuie. Unora dintre aceștia, Dumnezeu le dă ce vor, însă în veacul viitor nu le mai oferă nimic. Ei își iau partea lor aici, pe pământ, întocmai ca păsările cerului și ca iarba câmpului. Toată slava păsărilor din văzduh este cuprinsă în viața lor pământească. La fel, și frumusețea florilor este trecătoare. Dar pentru fiii Săi, Dumnezeu a pregătit, încă de la întemeierea lumii, împărăția cerească și o slavă negrăită în această împărăție. Slava omului, așadar, nu stă în mâncare, în băutură și în straie”².

¹ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, pp. 25-26.

² Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 355.

„În Evanghelia acestei duminici, Domnul Hristos nu ne îndeamnă la lene, ci ne îndeamnă la eliberare de tirania grijilor exclusive pentru a dobândi bunurile materiale. Când El spune: «*Nu vă îngrijorați spunând: Ce vom mânca sau ce vom bea sau cu ce ne vom îmbrăca*», aceasta înseamnă că nu trebuie să reducem viața noastră umană la aspectul ei biologic, material și trecător. Grijă pentru mâncare, băutură și îmbrăcăminte nu trebuie să paralizeze viața noastră spirituală printr-o preocupare obsesivă de bunurile materiale trecătoare, ci să purtăm grijă mai întâi de sufletul cel nemuritor, adică să căutăm viața cea veșnică netrecătoare, care este comuniunea omului cu Dumnezeu Cel veșnic. Când ne îngrijim prea mult de bunurile materiale limitate și trecătoare, uităm de bunătățile spirituale nelimitate și veșnice”¹.

„Hrănirea spirituală a sufletului omului prin comuniunea sa cu Dumnezeu și îmbrăcarea lui cu lumina bunătății sunt mai de preț decât orice lucrare materială. Mai precis, haina sufletului trebuie să fie lumina dobândită prin rugăciune fierbinte și viață sfântă trăită în curăție și fapte bune. Cu alte cuvinte, haina sfințeniei este haina sau starea cea mai de preț a sufletului creștin. Iar bunurile materiale se vor adăuga acestei stări duhovnicești ca o binecuvântare a iubirii milostive a lui Dumnezeu. Prin urmare, mâncarea, băutura și îmbrăcăminte trupului nu trebuie să devină mai importante decât legătura sau comuniunea de iubire a omului cu Dumnezeu, adică să nu devină mai de preț decât rugăciunea și sfințirea vieții prin gânduri, cuvinte și fapte bune”².

„Cuvintele Domnului Hristos nu trebuie înțelese ca un îndemn la a nu munci pentru a ne câștiga pâinea cea de toate zilele. Accentul trebuie să cadă aici pe «nu vă îngrijorați», adică nu vă pierdeți nădejdea, nu vă faceți atât de multe griji, faceți-vă

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, pp. 103-104.

² *Ibidem*, pp. 104-105.

datoria și, la datoria voastră, va adăuga Dumnezeu ceea ce are El de adăugat. Faceți voi tot ceea ce trebuie din partea voastră, și atunci nu vă îngrijorați, căci Dumnezeu, în mod sigur, va face partea Lui. Mântuitorul completează limpede în acest sens ceea ce exegeții improvizați nu văd, că «*Tatăl vostru Cel ceresc știe că aveți nevoie de toate acestea*». Așadar, nu trăiți în panică, în alertă, în deznădejde. Accentul trebuie să cadă pe conlucrarea cu Dumnezeu, nu pe faptul că aici ar fi un îndemn la încrucșișarea brațelor și la așteptarea manei din cer”¹.

„La fel ca și în alte împrejurări, Domnul Hristos face și aici o demonstrație logică. Propune mai întâi o premiză: Viața omului este mai importantă decât hrana și trupul lui este mai important decât haina. Voi însă vă preocupați și vă îngrijorați mai mult de hrană și de haine. Cum puteți gândi astfel? Cum vă puteți teme că Dumnezeu care a creat viața și trupurile voastre care, la urma urmei, sunt mai greu de făcut, nu va avea grijă să vă ajute să le și întrețineți?”².

„Îndemnul Mântuitorului de aici este foarte clar: «*Căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui, și toate acestea vi se vor adăuga*», adică se vor adăuga, dar nu de la sine. Căutarea împărăției este prin lucrare, întrajutorare, milostenie, iubirea aproapelui, așa încât căutând împărăția după cum se cuvine, ne ajutăm pe noi înșine, și ni se adaugă reușita și succesul. Împărăția se află acolo unde i-a lăsat loc liber egoismul. Interesul pentru tine să fie în același timp și interes pentru alții. Toți suntem fiii lui Dumnezeu și purtarea Lui de grijă față de fiecare dintre noi se manifestă în mod egal. Noi nu avem dreptul să monopolizăm pentru noi înșine nici interesul nostru, nici interesul lui Dumnezeu”³.

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Op. cit., pp. 209-210.**

² **Ibidem, p. 212.**

³ **Ibidem, p. 214.**

„Astfel, nu este interzis să ne preocupăm și «de celelalte» lucruri din această lume. Mântuitorul însă a stabilit prioritățile. El a zis: «mai întâi» împărăția lui Dumnezeu și abia după aceea și «celelalte», pentru care ne promite și ajutorul Lui”¹.

„Așadar, se stabilește aici o ordine a priorităților, nu se anulează căutarea celor necesare vieții de aici, de pe pământ. Nu înseamnă să nu ne ocupăm și de cele ale trupului. Numai că trebuie s-o facem pe rând, acordând importanța dintâi celor privitoare la suflet. Și aceasta o spune Domnul Hristos nu pentru că trebuie s-o facem chiar într-o ordine strictă, azi una, mâine alta, ci să ținem mereu minte că avem și datorii către suflet”².

„Acest «mai întâi» nu este neapărat temporal, ci concomitent. Căci mereu avem nevoie și de hrană sufletească și de hrană trupească. Pentru că dacă ar trebui să ne ocupăm «mai întâi» de împărăția cerurilor, în sens temporal, cine ar putea hotărî când a dobândit-o și că poate trece la cealaltă? Având însă gândul la cele cerești, gândul la cele pământești trebuie adăugat în același timp. Acest îndemn nu presupune să căutăm împărăția cerurilor un an, și un an să ne ocupăm de cele pământești. Este vorba de o concomitență și de o ordine de prioritate cu privire la îndreptarea gândurilor spre ambele direcții”³.

„Acest mai întâi este foarte semnificativ. Adică, mai întâi să căutăm viața veșnică sau legătura noastră sfântă, plină de iubire și bucurie cu Dumnezeu Cel Sfânt, Nelimitat și Netrecător. Hainele pe care le purtăm sunt trecătoare, se uzează, se rup și se pierd, iar hrana pe care noi o consumăm adesea cu lăcomie este și ea trecătoare, perisabilă. Însă, a căuta mai întâi împărăția lui Dumnezeu înseamnă a ne hrăni mai întâi cu daruri spirituale. Ne hrănim mai întâi «cu tot cuvântul care iese din gura lui

¹ **Ibidem.**

² **Ibidem**, p. 242.

³ **Ibidem.**

Dumnezeu» (Matei 4,4), asimilând în sufletul nostru rațional cuvintele sfinte ale Sfintei Scripturi, dar și hrănind sufletul nostru iubitor cu Sfintele Taine ale iubirii milostive a lui Hristos Cel răstignit și înviat, pentru a spori astfel legătura noastră spirituală cu Dumnezeu, Izvorul vieții și al bucuriei veșnice. Îmbrăcămintea trupului este una trecătoare, dar îmbrăcarea sufletului și a trupului cu lumina virtuților ca smerenia și pocăința, sobrietatea sau cumpătarea, dărnicia și milostenia, curăția și sinceritatea reprezintă frumuseți și lumini netrecătoare ale omului”¹.

Din moment ce Sfântul Apostol Pavel a afirmat că „*noi nu avem aici cetate stătătoare, ci o căutăm pe aceea ce va să fie*” (Evrei 13,14), „îndemnul Domnului Hristos: «*Căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui, și toate acestea vi se vor adăuga*» trebuie să ne fie un fel de deviză permanentă în viață”².

„Dar ce este împărăția lui Dumnezeu pe care noi trebuie să o căutăm cu prioritate și în mod constant? Împărăția lui Dumnezeu este comuniunea de viață și iubire veșnică a Preasfintei Treimi cu sfinții îngeri și cu oamenii sfinți care împlinesc în viața lor voia lui Dumnezeu”³. „În Epistola către Coloseni, Sfântul Apostol Pavel ne aduce o lămurire în plus privind împărăția lui Dumnezeu, și anume că împărăția lui Dumnezeu Tatăl este împărăția, «*Fiului iubirii Sale*» (Coloseni 1,13). Altfel spus, ea este împărăția în care se arată iubirea Tatălui față de Fiul Său Veșnic, adeverită sau confirmată de Duhul Sfânt, Care purcede din Tatăl și Se odihnește în Fiul, precum și iubirea Tatălui față de toți oamenii care au fost înfiați în această iubire, prin harul Duhului Sfânt unit

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, pp. 105-106.

² Preot Octavian Popescu, *Op. cit.*, p. 58.

³ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, pp. 106-107.

cu apa Botezului, pe baza credinței lor în Dumnezeu Fiul Care S-a făcut Om pentru mântuirea oamenilor. Deci, când vorbim despre împărăția lui Dumnezeu, înțelegem că ea este mai întâi împărăția iubirii veșnice a Tatălui către Fiul Său, Iisus Hristos. Prin urmare, în această iubire a lui Dumnezeu Tatăl față de Fiul Său Cel Veșnic, suntem chemați și noi, oamenii, ca să fim părtași la viața și fericirea veșnică a Preasfintei Treimi. Iar căutarea și dobândirea harului împărăției Preasfintei Treimi se realizează prin mărturisirea drepte credințe, prin rugăciune fierbinte, prin pocăință, prin viață sfântă și fapte ale iubirii milostive”¹.

În cele ce urmează voi prezenta câteva exemple de oameni care au împlinit întocmai sfatul Mântuitorului de a nu-și purta singuri de grijă, ceea ce dovedește că acest fapt este cu puțință, de vreme ce Domnul Hristos a afirmat că „*Cerul și pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece*” (Luca 21,33).

Sfântul Onufrie a viețuit în pustie șaiszeci de ani, perioadă în care nu a văzut chip de om. Acesta nu purta haine și își acoperea trupul cu părul capului și cu barba lui lungă, care îi ajungea până la pământ.

Sfânta Cuvioasă Maria Egipteanca s-a retras în Pustia Iordanului la vârsta de 29 de ani. Cu trecerea vremii, hainele pe care le purta s-au ponosit și s-au rupt și ea nu avea de unde să își procure altele. Astfel, din cauza arșiței, aceasta suferea de cald, iar din pricina gerului tremura și îngheța de frig, încât de multe ori cădea la pământ și rămânea acolo nemișcată, aproape fără suflare. După 47 de ani petrecuți în acest fel, în care nu a văzut față de om, călugărul Zosima a întâlnit-o în pustie, i-a oferit rasa lui, pentru a-și acoperi goliciunea și i-a cerut să se roage pentru el și pentru întreaga lume. Cuvioasa Maria Egipteanca s-a întors către răsărit și, ridicându-și ochii spre cer și înălțându-și mâinile, a început să se roage în șoaptă. Monahul, care privea spre pământ,

¹ *Ibidem*, pp. 107-108.

și-a ridicat puțin ochii și a văzut că, în timp ce se ruga, Cuvioasa era înălțată ca la un cot de la pământ.

„Pe când Sfântul Antonie cel Mare avea nouăzeci de ani, i-a venit în minte gândul că el ar fi primul om care s-a retras în pustie. În acea noapte însă, în vis, i s-a descoperit de către Dumnezeu că înainte ca el să fi fugit de lume și de răutatea ei, un altul, numit Pavel, a făcut aceasta, pe care va trebui să-l caute cât mai curând, până când acela mai este încă în viață. Luând acest vis drept poruncă cerească, pustnicul a pornit îndată la drum și după trei zile de mers greoi prin pustie, a ajuns în fața unei peșteri întunecoase. Aici a găsit, după multă căutare, un bătrân cărunt și gârbovit de ani, peste pletele căruia se așternuse omătul a 113 ierni și, recunoscându-l îndată a fi cel despre care a primit înștiințare în vis, i-a căzut la picioare, cerându-i binecuvântare. Așezându-se, cei doi au început să vorbească între ei, iar la un moment dat au văzut un corb care, după ce s-a așezat pe ramura unui copac, a zburat încet spre ei și a lăsat pe pământ, înaintea lor, o pâine întreagă. După ce pasărea și-a luat zborul, Pavel a zis: «Vezi, Dumnezeu cel cu adevărat preabun și îndurat, ne-a trimis prânzul. Eu de șaizeci de ani primesc zilnic o jumătate de pâine în felul acesta, dar pentru că acum ai venit și tu, Domnul Hristos a dublat hrana ostașilor săi». Bătrânul pustnic s-a mutat la Domnul, iar Sfântul Antonie l-a îngropat. Căutând în peștera în care viețuise monahul, Sfântul Antonie nu a găsit acolo nimic altceva decât o haină din foi de palmieri pe care, luând-o, o îmbrăca întotdeauna la praznicul Paștilor și al Rusaliilor”¹.

Sfântul Gherasim a înființat o mănăstire pe malul Iordanului. Aici a stabilit niște reguli foarte stricte, conform cărora, monahii aveau voie să se hrănească doar cu pâine uscată și curmale, pe care le primeau de la mănăstire. „Fiecare călugăr

¹ **Mitropolit Nicolae Corneanu**, *Viața și petrecerea Sfântului Antonie cel Mare*, Editura Amarcord, Timișoara, 1998, pp. 97-99.

avea o singură haină veche, care-i acoperea trupul, și un vas de lut, cu apă¹. „În chiliile monahilor nu se făcea niciodată foc și o rogojină le servea în loc de pat”². În lipsa călugărilor, ușile chiliilor trebuiau să rămână în permanență deschise, încât oricine putea intra să ia de acolo orice dorea.

De luni până vineri, toți călugării stăteau în chiliile lor, rugându-se și împletind coșuri. Sâmbăta și duminica aceștia veneau la biserica mănăstirii, unde se spovedeau, se împărtășeau cu Sfintele Taine, iar apoi luau o masă comună, singurul prilej cu care serveau mâncare gătită, din legume fierte, și puteau să bea puțin vin, spre slava lui Dumnezeu.

În Sfântul Post al Paștilor, monahul Gherasim se retrăgea în adâncul pustiei și „nu se hrănea cu nimic altceva, decât cu Sfânta Împărtășanie”³, pe care o lua în fiecare duminică.

Urmându-i pilda, în timpul Postului Mare, numeroși monahi plecau din mănăstirea de lângă Iordan în pustie. Astfel, „în prima duminică a Sfântului și Marelui Post al Paștilor, se săvârșea Sfânta Liturghie, la care toți monahii se împărtășeau cu Trupul și Sângele Domnului, mâncau puțin, apoi se adunau în biserică și, rugându-se îndelung și făcând numeroase metanii, se îmbrățișau. După aceasta, fiecare își lua hrană după cum putea și după cum voia. Unul lua pâine, pe măsura trebuinței trupului, altul curmale, altul nimic, decât rasa cu care era îmbrăcat, și ieșeau toți din mănăstire, cântând: «*Domnul este luminarea mea și mântuirea mea; de cine mă voi teme? Domnul este apărătorul vieții mele; de cine mă voi înfricoșa?*» (Psalmul 26,1). De multe ori unul sau doi călugări rămâneau în mănăstire, nu ca să păzească cele ce se aflau aici, căci monahii nu aveau ceva ce ar fi putut fura hoții,

¹ *Proloagele*, volumul II, Editura Bunavestire, Bacău, 1999, p. 557.

² **Gherasim Timuș, Episcopul Argeșului, Dicționar aghiografic**, Editura Mănăstirii „Portărița”, Satu Mare, 1998, p. 343.

³ **Ibidem.**

ci pentru a nu lăsa biserica fără slujbă. Toți călugării care ieșeau din mănăstire păzeau cu sfințenie rânduiala de a nu ști unul de altul cum se înfrâneză și cum petrece celălalt. Îndată ce treceau Iordanul, toți se despărțeau. Pustiul era mare și monahii nu aveau voie să se întâlnească unul cu altul. Dacă se întâmpla ca vreunul dintre ei să vadă, din depărtare, pe altul venind spre el, se abătea din drum și se ducea în altă parte. Fiecare viețuia pentru el și pentru Dumnezeu, cântând neîncetat psalmi. Petrecând în acest fel, călugării se întorceau la mănăstire doar în Sâmbăta lui Lazăr, având ca mărturie a nevoițelor propria conștiință, care cunoștea cum au lucrat și roadele căror osteneli le-au recoltat. Și nimeni nu îl întreba pe celălalt cum sau în ce chip a purtat lupta pe care a avut-o în față”¹.

Voi prezenta și două exemple în care hoții au atentat la ceea ce posedau niște monahi, dar nu au reușit să-i jefuiască: „În chilia unui călugăr au intrat hoții și i-au zis: «Am venit să luăm tot ce ai tu aici». Monahul le-a răspuns: «Fraților, luați tot ceea ce doriți». După ce au golit chilia, furii au plecat, fără să ia un săculeț, care atârna într-un colț. Apucându-l în grabă, călugărul a alergat în urma lor, strigând: «Fraților, ați uitat acest săculeț în chilia voastră!». Minunându-se de comportamentul monahului, hoții au înapoiat tot ceea ce luaseră din chilie”². „În lipsa avvei Macarie i-a intrat în chilie un hoț. Când s-a întors bătrânul, l-a găsit acolo încercându-și cămila cu lucrurile lui. A început și călugărul să ia din lucruri și să le pună în spatele cămilei. După ce au golit chilia, hoțul a început să bată cămila, care nu voia să se ridice. Văzând aceasta, avva a intrat în chilie,

¹ **Sfântul Sofronie al Ierusalimului**, *Viața Cuvioasei Maria Egipteanca*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1998, pp. 192-193.

² **Ioan Moshu**, *Limonariu sau livada duhovnicească*, Alba Iulia, 1991, p. 208.

unde a găsit o daltă mică, pe care scoțând-o, a pus-o pe cămilă, zicând: «Frate, asta aștepta cămila» și lovind-o ușor cu piciorul, i-a zis: «Ridică-te!». Îndată s-a ridicat cămila și s-a dus puțin, pentru cuvântul lui, după care iarăși a șezut și nu s-a urnit din loc până nu au fost descărcate toate lucrurile din spatele ei”¹.

Voi înfățișa și nevoițele a doi sfinți români, care au revigorat monahismul nostru. Sfântul Pahomie, născut la Gledin, în județul Bistrița-Năsăud, a fost episcopul Romanului, dar după o perioadă s-a retras la schitul Pocrov, înființat de el. Aici „a adunat peste treizeci de sihaștri, rânduind o viață pustnicească mai aspră decât în toate celelalte mănăstiri și schituri din Moldova. Sfântul le cerea viețuitorilor de aici să trăiască în tăcere permanentă, în rugăciune neîncetată și în post, carnea fiind interzisă cu desăvârșire. De luni până vineri aceștia mâncau o singură dată în zi, fără ulei, iar sâmbăta și duminica aveau dezlegare la ouă, lapte, ulei și vin. În timpul Postului Mare și peste săptămână, călugării, îndeosebi schimonahii, aveau voie să se retragă în pădure, la colibele lor, pentru a se ruga lui Dumnezeu, în singurătate. În fiecare miez de noapte, monahii din schit se adunau în biserică, la glasul clopotului, iar în duminici se împărtășeau toți și luau masa în trapeză. Cei mai în vârstă și iscusiți în lupta duhovnicească veneau la schit numai o dată pe săptămână, iar începătorii se nevoiau un timp în obște, apoi se puteau retrage în pădure”².

De-a lungul întregii sale vieți ca monah, Sfântul Calinic de la Cernica nu a mâncat niciodată carne și, începând cu anul 1820 (de la vârsta de 33 de ani), s-a abținut chiar și de la pește. De luni până vineri, Cuviosul nu consuma bucate gătite, ci doar legume ori fructe crude sau pâine cu apă, o singură dată pe zi,

¹ *Patericul*, Tipărit de Arhiepiscopia Ortodoxă Română a Alba Iuliei, Alba Iulia, 1999, p. 149.

² **Preot Nicolae Feier**, *Cuviosul Ierarh Pahomie de la Gledin*, ediția a doua, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2004, p. 146.

după asfințitul soarelui. Sâmbăta și duminica acesta gusta câte puțin lapte, brânză, unt și ouă, împreună cu ceilalți monahi.

Într-o vară, Sfântul Calinic a mâncat timp de 40 de zile doar o felie de pepene și câteva fructe, seara, pentru a-și potoli setea.

De asemenea, Sfântul Calinic nu dormea mai mult de trei ore pe noapte și acelea șezând pe un scaun.

Nouă nu ne cere nimeni să fim atât de stricți, pentru că toți cei pe care i-am prezentat ca exemple și-au asumat de bunăvoie refuzul hainelor sau al hranei, pentru o perioadă mai scurtă sau mai îndelungată de timp, însă Dumnezeu le-a ajutat și i-a răsplătit din plin, fiindcă ei au împlinit îndemnul Domnului Hristos din Evanghelia de astăzi.

Cu toate acestea, să ținem cont de sfatul Mântuitorului și să nu ne procurăm mai mult decât ne este necesar, căzând într-una din capcanele lumii moderne capitaliste, numită consumism, prin care achiziționăm prea multe obiecte, care nu ne sunt necesare, pe care mai devreme sau mai târziu le vom arunca, în timp ce în lume și chiar în țară la noi există atâta sărăcie și lipsuri.

De asemenea, nu trebuie să uităm faptul că exploatarea irațională a resurselor planetei ne va afecta pe toți, pentru că acestea nu sunt inepuizabile, iar influența nefastă a omului asupra creației lui Dumnezeu se va răsfrânge în ultimă instanță asupra noastră și a lumii întregi, asemenea pedepsei primite de Adam și Eva în urma păcatului din rai.

Bunul Dumnezeu să ne ajute să-I împlinim poruncile, ferindu-ne de rău și săvârșind cât mai multe fapte bune, iar prin aceasta El Își va revărsa darurile Sale cele îmbelșugate asupra noastră, atât în această viață, cât și în împărăția cerurilor.

Amin

Duminica a 4-a după Rusalii (vindecarea slugii sutașului)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

„În vremea aceea, când a intrat Iisus în Capernaum, s-a apropiat de El un sutaș, rugându-L, și zicând: «Doamne, slujitorul meu zace slăbănog în casă, chinându-se cumplit». Și Iisus i-a zis: «Voi veni și îl voi vindeca». Dar sutașul, răspunzând, I-a zis: «Doamne, nu sunt vrednic să intri sub acoperișul meu, ci numai zi cu cuvântul și se va vindeca slujitorul meu. Că și eu sunt om sub stăpânirea altora și am sub mine ostași și-i spun unuia: Du-te! Și se duce; și altuia: Vino! Și vine; și slugii mele: Fă aceasta! Și face». Auzind acestea, Iisus S-a minunat și a zis celor ce veneau după El: «Adevăr vă grăiesc: la nimeni, în Israel, n-am găsit atâta credință! Și vă spun Eu vouă că mulți de la răsărit și de la apus vor veni și vor ședea la masă cu Avraam, cu Isaac și cu Iacov în împărăția cerurilor. Iar fiii împărăției vor fi aruncați în întunericul cel mai din afară; acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților». Și i-a zis Iisus sutașului: «Du-te, fie ție după cum ai crezut!». Și s-a însănătoșit slujitorul lui în ceasul acela” (Matei 8,5-13).

„Evanghelia de astăzi ne dă prilejul să ne întoarcem la începutul activității publice a Domnului Hristos. Ne aflăm îndată după ce Mântuitorul a rostit Predica de pe munte. Despre muntele acesta nu trebuie să vă închipuiți că era chiar un munte, în sensul munților noștri. În Orientul Mijlociu, și în limbajul autorilor Evangheliilor, orice delușor este numit munte”¹.

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Op. cit., p. 108.**

„Tot așa este și Muntele Măslinilor și Golgota. Muntele Fericiiilor este una din colinele din jurul lacului Ghenizaret. Se poate vedea și azi. Acolo a adunat Domnul Hristos mulțimile și le-a împărțit primele Sale învățături. Primele și, de fapt, cele mai importante. Sinteza propovăduirii Sale. Momentul în care a despărțit în două cele două Testamente. Acolo le-a vorbit pe larg despre rugăciune, despre post și milostenie, despre prorocii mincinoși, i-a învățat rugăciunea «Tatăl nostru» și, mai ales, le-a predat imnul minunat al Fericiiilor, anunțându-le împărăția cerurilor”¹.

„Acolo, în timpul acestei predici, Mântuitorul a rostit de mai multe ori vestitele cuvinte: «*Ați auzit că s-a spus celor de demult, Eu însă vă spun*» (Matei 5,27-28). Prin aceste cuvinte a împărțit în două cele două Testamente, Scriptura Vechiului Testament și timpul cel Nou, care începea cu El, cu învățătura Sa pe care, cu acest prilej, Și-a proclamat-o într-o sinteză de importanță covârșitoare. Trei ani și jumătate nu va face altceva decât va dezvolta ceea ce a spus acum, arătând și prin mijloace practice cum trebuie înțeleasă și cum trebuie pusă în practică învățătura Sa. Din Vechiul Testament, pe care nu-l va desființa, ci îl va explica din nou, El va arăta cum trebuie înțelese poruncile lui Dumnezeu, nu în litera lor, ca până atunci, ci în spiritul lor, ceea ce era ceva cu totul nou”².

Pericopa evanghelică de astăzi începe cu cuvintele: „*În vremea aceea, când a intrat Iisus în Capernaum*”.

„Fericitul Ieronim a consemnat că acest nume, «Capernaum», s-ar traduce prin «orașelul cel preafrumos». Întrucât este un loc plin de vegetație mediteraneană și de flori, este într-adevăr un orașel foarte frumos. Alți tâlcuitori, de mai încoace, au spus că acest nume, Capernaum sau Cafarnaum, se traduce prin «orașul consolării», pentru că acolo, în acel

¹ **Ibidem.**

² **Ibidem.**

oraș, mulți oameni bolnavi, cu sufletul și cu trupul, și-au aflat mângâierea, și-au găsit consolarea. De fapt, lumea întregă și-a aflat consolarea prin Mântuitorul Hristos”¹.

„Fiind situat pe malul lacului Ghenizaret sau a Mării Galileii, Capernaumul era un mic orașel din Galileea în care staționa, probabil, o garnizoană militară, menită să mențină ordinea, aflată în serviciul regelui Irod Antipa”².

Intrând Domnul Hristos în Capernaum, „*S-a apropiat de El un sutaș, rugându-L, și zicând: «Doamne, slujitorul meu zace slăbănog în casă, chinându-se cumplit»*”.

În anul 63 î.Hr. Palestina a fost cucerită de romani, rămânând sub această ocupație timp de câteva secole, de aceea aici se aflau în permanență numeroși soldați romani. Sutașul sau centurionul era o căpetenie peste o sută de soldați în armata romană.

„Sutașul roman era, prin tradiție, un politeist, deoarece romanii se închinau la mai mulți zei, dar printre ei s-au găsit și oameni care admirau persoana, învățătura și minunile Domnului Hristos”³.

„Acest sutaș este primul ofițer roman pomenit în Evanghelie că a ajuns să creadă în Mântuitorul. Altul este centurionul de strajă lângă crucea Domnului Hristos, care văzând semnele înfricoșătoare ce au zguduit lumea când Mântuitorul Și-a dat ultima suflare, a afirmat: «*Cu adevărat, Fiul lui Dumnezeu a fost Acesta!*» (Matei 27,54). Mai este apoi Corneliu, sutașul din Cezareea, botezat de Sfântul Apostol Petru (Faptele Apostolilor 10). Cu toate că erau păgâni, aceștia au pătruns adevărul și viața

¹ **Andrei, Arhiepiscopul Alba Iuliei**, *Drept învățând cuvântul adevărului Tău, Carte de predici*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2009, p. 32.

² **Radu Dorin Micu**, *Op. cit.*, p. 88.

³ **Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române**, *Evanghelia...*, p. 112.

în Hristos și au ajuns la credință mai repede decât cohortele cărturarilor evrei învățați, dar orbi”¹.

După ce Și-a început activitatea publică, Mântuitorul s-a mutat în Capernaum, de unde efectua călătoriile prin toată Țara Sfântă, de aceea este foarte posibil ca „sutașul să-L fi cunoscut, cel puțin din auzite. Lumina care i-a orbit pe iudeii pizmași, l-a luminat pe credinciosul păgân roman”².

Slujitorul despre care vorbește sutasașul nu știm exact dacă era „un fel de ordonanță, adică un soldat, la fel ca și cel care cerea ajutor pentru el”³, un argat sau un rob. În limba greacă, Sfântul Evanghelist Matei îl desemnează cu termenul de „παῖς” (pais), adică „slujitor”, pe când Sfântul Evanghelist Luca spune că era vorba despre un „δοῦλος” (dulos), care se traduce prin „rob”, „sclav” (Luca 7,2). În edițiile în limba română ale Sfintei Scripturi acest termen a fost tradus prin „slugă” și „serv”.

Este foarte posibil ca „acest slujitor să fi fost tot păgân, deci străin de Legea Vechiului Testament”⁴.

„Paralizia, de care suferea acest slujitor, este o boală cumplită, iar despre suferind, Sfântul Evanghelist Luca ne relatează că «era pe moarte» (Luca 7,2)”⁵.

În Sfânta Evanghelie de la Luca citim că sutasașul roman „îl prețuia” pe slujitorul sau robul său (Luca 7,2), într-o perioadă în care „sclavii erau disprețuiți de stăpânii lor, care puteau să-i omoare fără să dea socoteală în fața nimănui”⁶.

Conform dreptului roman, un stăpân avea dreptul să-șiucidă sclavul și era de așteptat să facă acest lucru dacă robul

¹ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, pp. 359-360.

² Ierodiacon Visarion Iugulescu, *Op. cit.*, p. 47.

³ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 360.

⁴ Arhimandrit Cleopa Ilie, *Op. cit.*, p. 91.

⁵ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 360.

⁶ Arhimandritul Teofil Părăian, *Op. cit.*, p. 15.

se îmbolnăvea sau se rănea, ajungând în situația de a nu mai putea munci.

Cu toate acestea, centurionul „era un om bun la suflet, un om milos, un om plin de compasiune, care pătimea împreună cu cel bolnav, suferea împreună cu cel suferind. Iar această bunătate milostivă a lui i-a dat curaj să meargă la Domnul Hristos și să-I ceară vindecarea slujitorului său, deoarece auzise că Mântuitorul a vindecat o mulțime de bolnavi. În fața lui Iisus Hristos, sutașul a exprimat suferința slujitorului său care nu putea cere el direct Mântuitorului să-l vindece”¹.

„Centurionul roman este caracterizat de adâncă lui compasiune exprimată prin grija ce o poartă slujitorului său. Acest sentiment este cu atât mai izbitor cu cât îi este atribuit unui ostaș, așadar unui om presupus a fi aspru și neîndurător, deprins să ucidă și să rănească, iar nu să aline și să îngrijească. Într-o lume în care viața unui om, mai ales a unei sclav, nu valora prea mult, atitudinea sutașului este cu siguranță neobișnuită, atipică, deci cu atât mai demnă de admirat”².

„Iubirea milostivă față de săraci, de bolnavi, de nepu-tincioși, de marginalizați este o virtute care își are izvorul în iubirea milostivă a lui Dumnezeu față de umanitatea pentru care S-a întrupat suferind până la moarte. De o astfel de iubire era cuprins și sutașul, pentru care sluga nu era mai puțin importantă din cauza statutului și a originii sale, ci era un om pe care el îl prețuia și pe care se lupta să-l salveze”³.

„Avem aici o întâmplare extraordinară, pentru că sutașul, cel pus de stăpânitori să înăbușe orice răzmeriță sau încercare de eliberare a evreilor, vine în fața Mântuitorului, uită de mândria

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evangelhia...*, pp. 112-113.

² Radu Dorin Micu, *Op. cit.*, p. 89.

³ Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, p. 79.

romană precum și de toate sentimentele pe care le putea avea față de evrei, și Îi adresează o rugămintă pentru una din slugile sale. Centurionul trece peste orice rețineri și peste resentimentele ce erau între asupritori și asupriți și-L vede pe Domnul Hristos ca pe Cel ce putea da însănătoșire slugii sale. Aici se vede valoarea umană, unde omul este considerat ca cea mai de preț ființă din câte sunt, cu toate că un servitor în concepția romană era doar o unealtă pentru stăpânul său”¹.

„Este foarte delicat și felul în care sutașul I se adresează Mântuitorului. Nu-I spune: «Vino și vindecă-l», ci, foarte sfios, doar Îl informează, Îi aduce la cunoștință că are un slujitor bolnav, paralizat, bineînțeles sugerându-I că ar trebui vindecat”².

„Atitudinea centurionului ne arată faptul că dincolo de convingerile religioase, de statutul social sau de naționalitate, cel aflat în suferință trebuie ajutat, pentru că în suspinul necazului său se află prezent Mântuitorul în permanentă stare de jertfă, așteptând implicarea noastră, în orice rană și necaz se află Hristos, iar prezența noastră la căpătâiul celui bolnav este o poruncă evanghelică de împlinirea căreia depinde propria mântuire. În fața suferinței aproapelui, asemenea samarineanului milostiv, este necesar să ne oprim din calea convingerilor sau a prejudecăților proprii, oferind timpul și atenția noastră, dintr-o pornire care ar trebui să fie firească, izvorâtă din iubirea lui Dumnezeu, care este prezent în noi și Care prin mâinile, cuvintele și faptele noastre își împlinește lucrarea vindecătoare *«în toate zilele, până la sfârșitul veacului»* (Matei 28,20)”³.

„Prin rugămintea adresată Domnului Hristos pentru sluga sa, care nu putea singură să se deplaseze și să-și ceară vindecarea, sutașul devine unul dintre cei care anticipează impor-

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Megheșan, *Op. cit.*, pp. 60-61.

² Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului*, *Op. cit.*, p. 116.

³ Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, p. 82.

tanța rugăciunii unora pentru alții, sau a unora în numele altora, faptă care prefigurează rugăciunea liturgică a Bisericii pentru cei aflați în suferință”¹.

„*Iisus i-a zis sutașului: «Voi veni și îl voi vindeca»*”.

„Mântuitorului îi va fi plăcut acest fel de abordare delicată a Sa de către sutaș. Putem trage această concluzie din faptul că, împotriva unui obicei al Său de mai târziu, când va pune și o întrebare celui care-I cerea ceva, de pildă, dacă are credință, de data aceasta nu-l întreabă pe sutaș nimic, ci îi răspunde dintr-o dată: «*Voi veni și îl voi vindeca*» deși, cum am spus, nici nu I se ceruse să-l vindece pe slujitor”².

„Domnul Hristos a făcut această afirmație pentru că a descoperit în inima sutașului o mare virtute: iubirea de oameni, bunătața, pe care a vrut să o răsplătească îndată”³.

„După logica omenească, atunci când sutașul I-a sugerat Mântuitorului să-i vindece sluga, ne-am fi așteptat ca El să reacționeze cam așa: «Cum îndrăznești tu, un asupritor, să-mi ceri o favoare, atât timp cât accepți să fii plătit ca să-Mi ții în jug poporul căruia Eu aparțin?». Precum bine știm, nici vorbă de asemenea atitudine. Dimpotrivă, fără să-i adreseze vreo întrebare, Domnul Hristos i-a spus simplu: «*Voi veni și îl voi vindeca*». De ce? Pentru că El a procedat după rațiunea Sa dumnezeiască, vrând să ne spună tuturor: «Eu n-am venit în lume ca un eliberator politic, ci ca Mântuitor. N-am venit numai pentru poporul lui Israel, ci pentru întreg neamul omenesc. Cu puterea Mea dumnezeiască aș fi putut, desigur, să-i alung pe romani, dar n-am făcut-o, spre a-i face și pe ei părtași patimilor, morții și învierii

¹ **Ibidem**, p. 79.

² **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului**, *Op. cit.*, p. 116.

³ **Dr. Vasile Coman, Episcop al Oradiei**, *Slujind lui Dumnezeu, slujim oamenilor*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2008, p. 71.

Mele. Arma Mea nu a fost sabia, ci iubirea jertfelnică, iubire care, până la urmă, i-a cuprins și pe ei. Oare nu ostașii romani au răspândit, alături de Apostolii Mei, Evanghelia în cele mai îndepărtate locuri ale lumii?»¹.

„Domnul Hristos i-a spus centurionului: *«Voi veni și îl voi vindeca»*. Vedeți cum vorbește Unul care are putere? Nu zice: «Să mai vedem!». Și, de astă dată, nici nu întreabă, cum i-a întrebat pe alții: «Crezi tu că pot face aceasta?». Doar citise în inima acestui om, îi văzuse credința. Așa că îi spune hotărât, cum niciun doctor nu îndrăznește să spună: *«Voi veni și îl voi vindeca»*. Anume a vorbit Mântuitorul cu atâta limpezime și hotărâre, ca să poată avea răspunsul sutașului de față cu iudeii, pentru că Dumnezeu lucrează în așa fel încât lucrarea Lui atinge mai multe planuri deodată. Domnul Hristos voia ca fapta să ajute mai multora: să vindece bolnavul, să arate credința cea mare a sutașului, să mustre necredința iudeilor și să dea glas profeției despre împărăția cerurilor; despre cei ce așteaptă să intre în împărăție, dar nu vor intra, și despre cei ce nu așteaptă nicidecum să intre, dar vor intra»².

„*Dar sutașul, răspunzând, I-a zis: Doamne, nu sunt vrednic să intri sub acoperișul meu*”.

„Cuvintele sutașului îi arată smerenia, dar și prudența, pentru că orice evreu care intra în casa unui păgân avea de suportat critica sau vorbirea de rău a evreilor, întrucât aceștia considerau că romanii, fiind de altă credință, nu meritau să fie vizitați la casele lor»³.

„A intra în casa unui păgân constituia o impuritate pe care iudeii o evitau cu grijă»⁴. În acest sens citim în Sfânta Scriptură că a doua zi după ce a fost arestat în grădina Ghetsimani, „*vineri*

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Gordon, *Op. cit.*, pp. 113-114.

² Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 362.

³ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, p. 114.

⁴ *Biblia sau Sfânta Scriptură...*, Ioan 18,28, nota f.

dimineața, iudeii L-au adus pe Iisus de la Caiafa la pretoriu. Și ei n-au intrat în pretoriu, ca să nu se spurce” (Ioan 18,28).

„Sutașul știa că unui iudeu nu-i era îngăduit să intre în casa unui păgân. Se știe cum, mai târziu, iudeo-creștinii din Ierusalim i-au imputat Sfântului Apostol Petru faptul de a fi intrat în casa altui sutaș, numit Corneliu, din Cezareea Palestinei: «Ai intrat la oameni netăiați împrejur și ai mâncat cu ei!» (Faptele Apostolilor 11,3). Sutașul din Evanghelie nu dorea să-L pună pe Mântuitorul în situația de a fi acuzat de conașionalii Săi iudei. La aceasta se adăuga, desigur, smerenia care, în inima sutașului, îi însoțea credința, fiindcă I-a spus Domnului Hristos: «Nu sunt vrednic»¹.

„În cuvintele sutașului trebuie să vedem altceva decât o simplă grijă față de popularitatea Mântuitorului. Este vorba, mai degrabă, de exprimarea nimicniciei lui în fața lui Hristos Dumnezeu. Este o îmbinare a smereniei omului sincer cu credința sa într-o putere care depășește legile după care se conduce existența. Sutașul își exprimă, prin cuvintele rostite, credința sa în puterea cuvântului Domnului Hristos, deși, la o primă înțelegere, ele par a fi un aparent refuz”².

„Din răspunsul sutașului dat Mântuitorului se vede că el nu se considera vrednic de o cinste atât de mare, și anume ca Domnul Hristos să intre în casa lui. Însă când I-a zis Mântuitorului cu smerenie: «Doamne, nu sunt vrednic să intri sub acoperișul meu», centurionul L-a mărturisit deja pe Iisus ca fiind Domnul sau Stăpânul vieții, Doctorul care vindecă de boală și dăruiește viață oamenilor”³.

„Relatarea minunii din pericopa evanghelică de astăzi ridică unele probleme de interpretare. Textul paralel din Luca

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 109.

² Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 107.

³ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, p. 114.

(7,1-10) pare a fi în contradicție cu cel din Matei, Luca relatând alte scene, cu alte personaje. Iată ce consemnează Sfântul Evanghelist Luca: «*Un sutaș avea un slujitor pe care-l prețuia și care, bolnav fiind, era pe moarte. Și auzind despre Iisus, a trimis la El pe niște bătrâni ai iudeilor, rugându-L să vină și să-i vindece sluga. Iar ei, venind la Iisus, L-au rugat stăruitor, zicându-I: Vrednic este să faci asta pentru el; că iubește neamul nostru; și sinagoga, el ne-a zidit-o. Iar Iisus mergea cu ei. Și nu era departe de casă, când sutașul a trimis la El prieteni, zicându-I: Doamne, nu Te osteni, că nu sunt vrednic să intri sub acoperișul meu. De aceea nici pe mine nu m-am socotit vrednic să vin la Tine*» (Luca 7,2-7)¹.

„Așadar, Sfântul Evanghelist Luca amintește despre două așa zise «delegații» care vin la Mântuitorul: Prima delegație - formată din niște bătrâni ai iudeilor, trimiși de către sutaș să mijlocească ajutorul pentru sluga lui. Nu este vorba despre bătrânii din Sinedriu, adversari reductabili ai Domnului Hristos, ci despre niște localnici de vază cu care sutașul, ca simpatizant al iudeilor, era în relații foarte bune. Mesajul lor constă în argumentarea gestului pe care ei l-au făcut, prezentând două lucruri în favoarea sutașului: iubește neamul nostru și sinagoga, el ne-a zidit-o. De aceea, «Vrednic este să faci asta pentru el». Deci, în relatarea lui Luca, sutașul nu vine la Mântuitorul².

„A doua delegație - formată din prieteni de-ai centurionului. Aceștia vin cu alt mesaj și-i relatează Domnului Hristos ceea ce sutașul le-a spus: «Doamne, nu Te osteni, că nu sunt vrednic să intri sub acoperișul meu. De aceea nici pe mine nu m-am socotit vrednic să vin la Tine»³.

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 108.

² *Ibidem*.

³ *Ibidem*, p. 109.

„Din acest punct, continuarea relatării episodului este sinonimă cu cea de la Matei”¹.

„Cum trebuie să înțelegem aceste diferențe? Care este relatarea adevărată? Se contrazic Evangheliștii?”².

„Răspunsul este: Nu se contrazic! Numai că Luca relatează, se pare, două momente anterioare, care preced întâlnirea sutașului cu Mântuitorul, și care fac parte din acest episod. Matei nu le mai consemnează. Este vorba despre episodul celor două delegații. Matei consemnează doar întâlnirea centurionului cu Domnul Hristos, adică al treilea moment (ultimul) din acest episod. Așa că Evangheliștii nu se contrazic, ci doar se completează”³.

„Cu cele două relatări, de la Sfinții Evangheliști Matei și Luca, avem în față o icoană limpede a celor petrecute. Sutașul, auzind puterea și mărirea Domnului Hristos, și simțindu-se pe sine păcătos și nevrednic, a trimis la Domnul pe niște bătrâni ai iudeilor ca să-L roage să vină la el. Nu era sigur că Mântuitorul va binevoi să facă aceasta. Omul și-o fi spus în sinea lui: «Eu sunt un închinător la idoli, un păcătos; cum o să audă de mine, o să și vadă, cu pătrunderea pe care o are, lucrul acesta. Cine știe de se va învoi sau nu să intre în casa mea? Să-i trimit mai bine pe iudei și dacă va spune nu, lor le va spune, iar dacă va zice da, mai vedem noi». Dar când a văzut că Domnul Hristos vine, s-a tulburat adânc. Atunci și-a trimis prietenii să-I spună Mântuitorului să nu vină până la el, căci este păcătos și nevrednic, ci doar să spună cu cuvântul, și bolnavul are să se vindece. Dar numai ce-au sosit prietenii, că a ajuns în urma lor și sutașul. De răscolit ce era, nu putea să stea locului acasă. Cum, să vină Domnul Hristos sub acoperișul lui? Nu, cu niciun chip; prietenii lui nu știu încă cine este El, deci n-o să fie în stare să-I spună ce se cuvine. Cât despre

¹ **Ibidem.**

² **Ibidem.**

³ **Ibidem.**

bătrânii iudei, sutașul trebuie să fi știut că o parte din ei Îi erau potrivnici Mântuitorului și nu credeau în El. Așadar s-a grăbit să-I iasă chiar el în întâmpinare, mai ales știind acum că Domnul Hristos n-are să-l respingă, umilindu-l în fața mulțimii”¹.

Centurionul I-a spus Domnului Hristos: „*Numai zi cu cuvântul și se va vindeca slujitorul meu. Că și eu sunt om sub stăpânirea altora și am sub mine ostași și-i spun unuia: Du-te! Și se duce; și altuia: Vino! Și vine; și slugii mele: Fă aceasta! Și face*”.

„Prin cuvintele lui, sutașul a dat glas credinței sale, într-o exprimare unică în paginile Evangheliilor, mărturisindu-și credința că Mântuitorul poate vindeca un om grav bolnav numai prin cuvânt”².

„Era într-adevăr o credință puternică. Omul acesta credea că este de ajuns ca Domnul Hristos să decidă minunea și s-o pronunțe, pentru ca slujitorul său să se vindece. Și nici nu era iudeu”³.

„În referirea sa la Mântuitorul, sutașul depășește nivelul unei credințe obișnuite, care reclama prezența Domnului Hristos în spațiul de referință al minunii. Pentru el, Iisus nu era un simplu taumaturg, indiferent cât de neobișnuit era sau câtă putere avea”⁴.

„Centurionul Îi recunoaște Mântuitorului puterea cuvântului Său. Recunoaște că El este Hristos, Fiul lui Dumnezeu și că nu are nevoie de timp și de spațiu pentru a face o minune. Înaintea Sa timpul și spațiul nu au o valoare în sensul în care le au pentru noi”⁵.

¹ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 361.

² Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 109.

³ Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului*, *Op. cit.*, p. 116.

⁴ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 107.

⁵ Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Megheșan, *Op. cit.*, p. 61.

„Atitudinea și gândirea sutașului nu sunt decât un plan al unei lecții teribile de teologie pe care este necesar să o înțelegem. Prin Cuvânt, Dumnezeu a creat lumea aceasta”¹.

„În Vechiul Testament citim că Dumnezeu a zis și s-a făcut. Toate vin la existență prin voința divină, Dumnezeu cheamă materia primordială neorganizată, dar purtătoare de mari energii ale viitoarei existențe, iar elementele apar unul câte unul. El vorbește prin Cuvântul Său. Iată-ne așadar în fața Cuvântului creator. Toate au fost făcute de El, nimic nu s-a făcut fără de El (Ioan 1,4). Totul este creat de Cuvântul dumnezeiesc”².

„În mijlocul cuvintelor omul face experiența Cuvântului Suprem, și chiar a puterii cuvântului omenesc. Pentru aceasta, Domnul Hristos vorbea ca unul care avea putere. El era Cuvântul Suprem, Cel ce constituia sursa tuturor cuvintelor din lume”³.

„Ceea ce dă contur neobișnuit credinței sutașului în puterea cuvântului Domnului Hristos este lecția de logică prin care, simplu, cu o argumentare imbatabilă, o definește, spunând: *«Că și eu sunt om sub stăpânirea altora și am sub mine ostași și-i spun unuia: Du-te! Și se duce; și altuia: Vino! Și vine; și slugii mele: Fă aceasta! Și face»*”⁴.

„De aici rezultă, foarte probabil, că sutașul presimte că Mântuitorul, ca și el, este «sub o stăpânire». Și că, așa precum autoritatea centurionului derivă din cea a împăratului - și de aceea cuvântul său este ascultat în mod necondiționat - , tot astfel autoritatea (stăpânirea) Domnului Hristos provine de la Dumnezeu Însuși și cuvântul Său este cuvântul lui Dumnezeu Însuși. Credința sutașului se ridică astfel deasupra receptării

¹ **Ibidem**, p. 62.

² **Ibidem**.

³ **Ibidem**, p. 64.

⁴ **Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană**, *Op. cit.*, p. 107.

comune a lui Iisus ca mare făcător de minuni și anunță credința creștină în Domnul Hristos Fiul și Trimisul lui Dumnezeu”¹.

„Comentând aceste cuvinte ale sutașului, Sfântul Ioan Gură de Aur spune: «După socotința mea, centurionul se gândea că oștirile cele cerești, bolile, moartea și toate celelalte se supuneau lui Hristos, așa cum i se supuneau lui ostașii săi. Cu alte cuvinte sutașul spunea: Tu ești Dumnezeu, eu sunt om; Eu sunt sub stăpânire, Tu nu ești sub stăpânire. Așadar, dacă eu, om fiind și sub stăpânire, am atâta putere, cu mult mai mult Tu, care ești Dumnezeu și nu ești sub stăpânire». Sutașul voia să-L încredințeze cu tărie pe Mântuitorul că nu rostește aceste cuvinte ca să arate că este vreo asemănare între ei, ci, dimpotrivă, foarte mare deosebire”².

Sfântul Nicolae Velimirovici a scris: „Boala este sluga lui Dumnezeu și când Dumnezeu spune: «Pleacă», se duce, iar când spune: «Vino», vine. Slujitorul sutașului s-a făcut sănătos fără leacuri și unsoari, pentru că a auzit porunca Stăpânului și s-a dus. Nu doctoriile și unsoarele vindecă: ci Dumnezeu. Dumnezeu vindecă fie nemijlocit, prin cuvântul Său, fie mijlocit, prin leacuri - după credința omului. Niciun leac din lume nu poate stârpi boala fără puterea, prezența și cuvântul lui Dumnezeu”³.

Această afirmație a fost confirmată de medicul urolog Elmer Hess, președintele Asociației Medicilor Americani, care a scris: „Niciun medic căruia îi lipsește credința în Dumnezeu nu are dreptul să practice medicina. Doctorul care intră în camera bolnavului nu este singur. El poate să-l ajute pe bolnav numai cu unealta materială a științei medicinei, dar credința sa într-o putere superioară va face restul. Arătați-mi medicul care neagă existența lui Dumnezeu; eu îi voi spune că nu are dreptul să practice arta

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 110.

² Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 107.

³ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 366.

vindecării. Un medic poate să pună diagnosticul, să prescrie medicamentele, poate să ofere pacientului tot ce este mai nou în medicină, dar în final, puterea lui Dumnezeu este aceea care face vindecarea”.

„Să scoți boala dintr-un om paralizat nu-i o lucrare pe care s-o poată săvârși un muritor; dar pentru Domnul Hristos este puțin lucru; El nici nu are nevoie să-l vadă pe bolnav; nu are de ce să-l apuce de mână și să-l ridice. La El fapta se împlinește numai cu cuvântul”¹.

„Auzind acestea, Iisus S-a minunat și a zis celor ce veneau după El: «Adevăr vă grăiesc: la nimeni, în Israel, n-am găsit atâta credință!».

„Evanghelistul notează că «Iisus S-a minunat» auzind această mărturisire. Cu atât mai mult cu cât ea venea din partea unui păgân”².

Într-adevăr, foarte mulți dintre evrei, în special conducătorii lor religioși, nu au crezut că Domnul Hristos este Mesia cel făgăduit, iar Sfinții Apostoli și-au dovedit și ei, de mai multe ori, necredința, fapt care l-a determinat pe Mântuitorul să afirme: „O, neam necredincios, până când voi fi cu voi? Până când vă voi răbda?” (Marcu 9,19). Cu altă ocazie Domnul Hristos le-a spus iudeilor: „Dacă n-ați vedea semne și minuni, n-ați crede” (Ioan 4,48).

O asemenea credință, ca a sutașului păgân, Mântuitorul nu a întâlnit „în Israel, unde credința ar fi trebuit să fie mai mare decât la oricare alt popor, pentru că Dumnezeu și-a arătat între evrei încă de la început puterea, iubirea și purtarea de grijă, făcând înaintea lor semne și minuni mari și grăindu-le cuvinte de foc prin profeți. Dar în Israel credința se uscaseră aproape cu totul, iar fiii aleși se răzvrătiseră împotriva lui Dumnezeu, L-au părăsit cu

¹ **Ibidem**, pp. 363-364.

² **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc**, *Op. cit.*, p. 110.

inima și cu mintea, fiind orbi la minte și împietriți la inimă. Nici chiar Apostolii, la început (Petru, ca să nu mai vorbim de Iuda) nu au avut atâta credință în Domnul Hristos ca acest ofițer roman; nici surorile lui Lazăr, în casa cărora Mântuitorul intrase adeseori; nici rudele și prietenii Săi din Nazaret, printre care crescuse”¹.

„Centurionul avea o credință pe care Domnul Hristos nu o întâlnise în tot Israelul, cuvintele apreciative ale Mântuitorului referindu-se nu la credința politeistă romană, ci la capacitatea de a vedea în Hristos puterea lui Dumnezeu, pe care nu o regăsisese la fiii lui Israel orbiți de interpretarea eronată a Legii”².

„Așadar, Domnul Hristos descoperă o credință puternică la un om de alt neam și de altă religie decât poporul lui Israel. În realitate, sutașul și-a abandonat religia lui păgână, ineficientă, și s-a apropiat de Mântuitorul, pe Care L-a mărturisit ca fiind vindecător, dătător de sănătate și de viață”³.

Atunci Domnul Hristos a afirmat: „Și vă spun Eu vouă că mulți de la răsărit și de la apus vor veni și vor ședea la masă cu Avraam, cu Isaac și cu Iacov în împărăția cerurilor. Iar fiii împărăției vor fi aruncați în întunericul cel mai din afară; acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților”⁴.

„Întâlnirea Mântuitorului cu acest roman păgân Îi dă prilejul să le descopere celor prezenți scopul venirii Sale pe pământ, și anume acela că nu S-a întrupat doar pentru iudei. Este prima oară când Domnul Hristos afirmă clar universalitatea învățăturii Sale, universalitatea creștinismului”⁴, „mântuirea fiind darul lui Dumnezeu oferit întregii umanități”⁵.

¹ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, pp. 364-365.

² Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, p. 81.

³ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, p. 115.

⁴ Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, *Op. cit.*, p. 117.

⁵ Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, p. 80.

„Mântuitorul însă nu afirmă numai intrarea în împărăția lui Dumnezeu a tuturor celor care vor crede în El, ci și lepădarea «fiilor împărăției», adică a iudeilor, cei dintâi chemați, care, datorită necredinței lor și a respingerii Domnului Hristos, vor pierde moștenirea făgăduită, sentința Mântuitorului fiind categorică”¹.

Sfântul Nicolae Velimirovici a spus că „în lumea cealaltă, la masa fără de sfârșit a patriarhilor Avraam, Isaac și Iacov vor fi mai multe neamuri din toate colțurile lumii decât iudei. Și în acea lume, pentru fiii împărăției va fi întuneric, plâns și scrâșnirea dinților”².

Această idee exprimată de Domnul Hristos a fost considerată radicală de către mulți din poporul evreu, care considerau că la marele banchet mesianic din împărăția lui Dumnezeu vor lua parte toți iudeii, în timp ce păgânii nu vor fi primiți acolo.

Pentru cei aflați în întunericul cel mai din afară plânsul sugerează chinurile, suferința, iar scrâșnirea dinților, disperarea.

„Și i-a zis Iisus sutașului: «Du-te, fie ție după cum ai crezut!». Și s-a însănătoșit slujitorul lui în ceasul acela”.

„Domnul Hristos este și are cuvânt vindecător și dătător de viață. Cuvântul vindecător al Mântuitorului este cuvânt mântuitor sau salvator, adică îl ridică pe om din starea de boală la starea de sănătate, din starea de imobilitate fizică la starea de mobilitate, îl ridică din păcat la sfințenie și din moarte la viață”³.

„Și cât de minunat este felul în care Domnul Hristos îi tămăduia pe bolnavi. Vindecările Lui erau iuți, fulgerătoare. Nu durau zile sau săptămâni până se milostivea de ei. O privire, o mână întinsă, un cuvânt, o chemare, și cei bolnavi se făceau

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 108.

² Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 365.

³ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, p. 115.

sănătoși. A certat duhul rău și a ieșit din om. L-a trimis pe orb la scăldătoarea Siloamului și s-a vindecat. Nimeni până la El și nici după aceea nu a săvârșit astfel de vindecări. Fiindcă El le făcea cu putere dumnezeiască”¹.

„Mântuitorul vindeca sufletul, ca să se înzdrăvenească și trupul. Cei vindecați deveneau oameni noi, deplin sănătoși, boala lor nu era numai ameliorată. El tămăduia cu puterea Lui dumnezeiască tot felul de bolnavi. N-a folosit niciodată vreun medicament în tămăduirea bolilor. O singură dată a utilizat tina, când a uns ochii orbului din naștere și apoi l-a trimis să se spele în scăldătoarea Siloamului. Noi trebuie să vedem în acestea semne ale puterii Sale dumnezeiești”².

„În Sfânta Evanghelie de astăzi mai observăm un lucru de mirare, și anume faptul că Domnul nostru Iisus Hristos, în loc să-Și atribuie Lui minunea pe care a săvârșit-o ca un Dumnezeu Atotputernic, o atribuie, ca de obicei, credinței interlocutorului. El, puternic în fapte și în cuvânt, alungă duhurile necurate din cei pe care îi stăpâneau, îi vindecă pe cei bolnavi, învie morții, și cu toate acestea, în loc să-Și însușească slava acestor minuni, le atribuia toate numai credinței, ca și cum doar credința singură ar fi săvârșit, prin El, ceea ce El făcea și datorită credinței”³.

Să învățăm de la sutașul din pericopa evanghelică de astăzi să avem credință puternică și să apelăm la Dumnezeu în orice problemă, oricât de dificilă ar fi, așteptând soluționarea ei, pentru că Domnul Hristos Însuși a afirmat că „*cele ce sunt cu neputință la oameni sunt cu putință la Dumnezeu*” (Luca 18,27).

Amin

¹ Dr. Vasile Coman, Episcop al Oradiei, *Op. cit.*, p. 305.

² *Ibidem*.

³ Ierodiacon Visarion Iugulescu, *Op. cit.*, p. 46.

Duminica a 5-a după Rusalii
(vindecarea celor doi demonizați din ținutul Gadarei)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

„În vremea aceea, când a trecut Iisus dincolo, în ținutul gadarenilor, L-au întâmpinat doi demonizați, care ieșeau din morminte, atât de înfricoșători încât nimeni nu putea să treacă pe calea aceea. Și iată, au început să strige și să zică: «Ce ai Tu cu noi, Iisuse, Fiul lui Dumnezeu? Ai venit aici mai înainte de vreme ca să ne chinuiești?». Departe de ei era o turmă mare de porci, care păștea. Iar demonii Îl rugau, zicând: «Dacă ne scoți afară, trimite-ne în turma de porci». Și El le-a zis: «Duceți-vă!». Iar ei, ieșind, s-au dus în turma de porci. Și iată, toată turma s-a aruncat de pe țărm în mare și a pierit în apă. Iar păzitorii au fugit și, ducându-se în cetate, au spus toate cele întâmplate cu demonizații. Și iată, toată cetatea a ieșit în întâmpinarea lui Iisus și, văzându-L, L-au rugat să plece din hotarele lor. Intrând în corabie, Iisus a trecut marea și a venit în cetatea Sa” (Matei 8,28-34 și 9,1).

Pericopa evanghelică citită astăzi la Sfânta Liturghie ne înfățișează alungarea de către Domnul Hristos a unor duhuri necurate din două persoane posedate de diavoli.

Astfel, Sfântul Evanghelist Matei consemnează că „în vremea aceea, Iisus a trecut dincolo, în ținutul gadarenilor”.

„Gadara era o cetate situată, undeva, în sud-estul lacului Ghenizaret sau al Mării Galileii. Făcea parte din federația celor zece orașe și cetăți autonome, cunoscută sub numele de Decapole. Populația era, în majoritate, non-iudaică, păgână, ceea

ce explică și îndeletnicirea de a crește porci. De altfel, toți cei trei Evangheliști (Matei, Marcu și Luca) amintesc de o turmă mare de porci care păștea în apropierea locului săvârșirii minunii”¹.

În timpul Domnului Hristos, „Δεκάπολις” (Decapolis) sau Decapole era un grup de zece orașe situat la granița de est a Imperiului Roman, fiind un centru al culturii grecești și romane. Ele au format o confederație datorită limbii, culturii, așezării și statutului lor politic, fiecare funcționând ca un oraș-stat autonom, dependent de Roma. Ele sunt uneori descrise ca o ligă de orașe, deși unii cercetători cred că nu au fost niciodată organizate oficial ca o unitate politică.

„Σκυθόπολη” (Skithopoli) era capitala federației Decapole, singurul din cele zece orașe care se găsea la vest de râul Iordan. Celelalte nouă cetăți care formau Decapole erau: „Γάδαρα” (Gadara), „Γέρασα” (Gherasa) sau Jerash, „Ίπιος” (Hipos) sau Sussita, „Πέλλα” (Pella), „Φιλαδέλφεια” (Filadelfia), actualul oraș Amman, capitala Iordaniei, „Δίον (Dion), „Καναβάτη” (Canavati), „Ραφάνα” (Rafana) și „Δαμασκός” (Damascos), astăzi Damasc, capitala Siriei.

Sfântul Evanghelist Ioan a scris că „pentru aceasta S-a arătat Fiul lui Dumnezeu: ca să strice lucrurile diavolului” (I Ioan 3,8).

Înainte cu o zi de a acosta cu corabia în ținutul gadarenilor, „când s-a înserat, Iisus le-a zis ucenicilor Săi: «Să trecem pe țărnul celălalt». Și lăsând ei mulțimea, L-au luat cu ei în corabie așa cum era; că erau și alte corăbii cu El. Și s-a pornit o furtună mare de vânt și valurile se prăvăleau peste corabie, încât corabia era aproape să se umple. Iar Iisus era în partea dindărăt a corăbiei, dormind pe căpătâi. Și L-au deșteptat și I-au zis: «Învățătorule, Ție nu-Ți este grijă că pierim?». Și El, sculându-Se, a certat vântul și i-a poruncit mării: «Taci!

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 228.

potolește-te!». Și vântul a încetat și s-a făcut liniște mare. Și le-a zis lor: «De ce sunteți așa de fricoși? Cum de nu aveți credință?». Și frică mare i-a cuprins și ziceau unii către alții: «Cine este oare Acesta, că și vântul și marea I se supun?»» (Marcu 4,35-41).

Din moment ce imediat după săvârșirea minunii din ținutul gadarenilor Domnul Hristos a plecat din hotarele acestora și S-a înapoiat în Capernaum, tragem concluzia că El nu era acolo în trecere, ci s-a dus anume pentru această exorcizare, fiindcă „*Fiul Omului a venit ca să-l caute și să-l mântuiască pe cel pierdut*” (Luca 19,10), de aceea diavolii care puseseră stăpânire pe cei doi îndrăciți nu voiau ca El să ajungă în Gadara și au stârnit furtuna pe mare, pentru ca să-L oprească să ajungă la ei, însă nu au reușit.

Imediat ce Mântuitorul a coborât din corabie și a pășit în ținutul gadarenilor, „*L-au întâmpinat doi demonizați, care ieșeau din morminte, atât de înfricoșători încât nimeni nu putea să treacă pe calea aceea*”.

„Ținutul gadarenilor este o regiune muntoasă și plină de peșteri care sunt folosite pentru morminte”¹. „Acești îndrăciți trăiau în morminte, și ieșeau de acolo ca să cutreiere prin pustietăți, băgând groaza în oameni pe câmp și pe drumuri, mai ales în calea care trecea prin apropierea locului unde sălășluiau ei. Păgânii își aveau cel mai adesea mormintele la marginea drumului, și nici la iudei acest lucru nu era o raritate. Mormântul Rahelei este la marginea drumului dintre Ierusalim și Betleem, iar al lui Manase în drum spre Marea Moartă”².

„Aici trebuie lămurit un aspect, acela că în urmă cu două mii de ani, și în zilele noastre în unele părți din Orient, mormintele nu erau și nu sunt săpate în adâncime, ci lateral, în

¹ **Calinic Botoșăneanul**, *Duminicile...*, p. 35.

² **Sfântul Nicolae Velimirovici**, *Op. cit.*, p. 369.

dealuri sau în stânci, cum s-ar săpa o peșteră, încât se intră în ele așa cum ai intra într-o cameră, la nivelul pământului”¹.

„Cei «doi demonizați erau atât de înfricoșători încât nimeni nu putea să treacă pe calea aceea», de aceea, Domnul Hristos Însuși vine la ei. Omul nu se putea apropia de ei. De aici înțelegem că, atunci când omul nu-l mai poate stăpâni pe diavol, vine Mântuitorul în întâmpinarea demonului, ajutându-l pe om”².

„Nimeni dintre locuitorii ținutului Gadarei nu L-a rugat pe Domnul Hristos să vină acolo pentru a-i exorciza pe acești doi îndrăciți. De ce? Pentru că populația cetății din care proveneau acești doi oameni chinuți de demoni nu-i mai considera oameni, ci îi asimila cu demonii răufăcători. Din cauza duhurilor rele care se aflau în ei, acești oameni chinuți deveniseră foarte furioși și violenți. Dar tocmai spre acești doi oameni demonizați de care nimeni nu se mai îngrijea, ci toți se temeau, vine Iisus ca să-i elibereze. În mod intenționat El a trecut prin locul acela unde persoana umană era chinuită, înstrăinată și înrăită, scoasă din firescul ei. Evanghelia ne arată că demonii îi înrobesc, îi înfurie, îi înstrăinează și îi dezumanizează pe oameni. Însă Mântuitorul vrea să-i elibereze pe oameni de răutate și de violență, să-i facă pașnici și prietenoși, să-i transforme din răufăcători în binefăcători, ca să-și redobândească demnitatea lor de ființe create după chipul lui Dumnezeu Cel Bun și Milostiv”³.

„Cei doi îndrăciți erau foarte răi, furioși și periculoși. Aceștia locuiau în morminte, înțelegându-se simbolic prin aceasta și faptul că ei se aflau într-o stare de moarte spirituală, adică de izolare totală de comunitate. Cei doi demonizați erau plini de

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Op. cit., p. 224.**

² **Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, Op. cit., p. 112.**

³ **Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Evanghelia..., pp. 121-122.**

răutate și îi urau pe ceilalți oameni, purtându-se foarte violent cu ei. De fapt, nu ei înșiși se purtau violent cu oamenii, ci duhurile rele care puseseră stăpânire pe ei”¹.

„Sfântul Evanghelist Matei spune că Mântuitorul a avut înaintea Sa doi demonizați. Sfinții Evangheliști Marcu și Luca vorbesc despre un singur demonizat, din același ținut, înfățișându-l, după unii exegeți, pe cel mai înfiorător dintre cei doi. Ambii Evangheliști, în completarea Sfântului Matei, subliniază forța distructivă a demonizatului, *«și nimeni nu putea să-l lege nici cu lanțuri, pentru că de multe ori, fiind legat în obezi și în lanțuri, el rupea lanțurile și obezile, le sfărâma și nimeni nu putea să-l potolească; și neîncetat, noaptea și ziua, era prin morminte și prin munți, strigând și tăindu-se cu pietre»* (Marcu 5,3-5), iar Sfântul Luca ne spune că, *«de multă vreme el cu haină nu se îmbrăca și în casă nu mai locuia, ci în morminte»* (Luca 8,27)”².

„Primul contact al Mântuitorului în ținutul gadarenilor este, așadar, cu două ființe depersonalizate, înfiorătoare pentru ei înșiși, înfiorătoare pentru cei din jur, golite de frumusețea lor primară, cu doi îndrăciți. Se remarcau, așa cum am subliniat deja, printr-o violență ieșită din comun, printr-o forță de distrugere neobișnuite. Ura și violența dominau modul lor de-a fi”³.

„Într-o formă sau alta, fiecare om pătimaș se află sub imperiul stăpânirii demonice. Numai că la cei doi, așa cum am mai spus-o, stăpânirea părea a fi totală. De unde ne dăm seama de acest lucru? Din mai multe elemente oferite de cei trei evangheliști. În primul rând erau izolați de lume. Acesta este unul

¹ **Ibidem**, p. 120.

² **Pr. dr. Liviu Vidican-Manci**, *Predică la Duminica a 5-a după Rusalii*, publicată în volumul: „Predici ale teologilor clujeni la Duminicile Octoiului”, vol. I, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2014, p. 68.

³ **Ibidem**, pp. 68-69.

din primii pași pe care-i face demonul după ce pune stăpânire pe om, îl izolează de lume, de orice contact care ar putea să-l deterneze de la iad. Diavolul este perspicace. Strategiile lui sunt gândite în detaliu. După ce-l izolează pe om începe să-l slăbească trupește, în speranța că va muri cât mai repede în starea de posedare și, astfel, va rămâne în afara comuniunii cu Dumnezeu. În tot acest timp, pentru a descuraja orice intenție de apropiere a vreunuia dintre cei care încă-l iubesc pe cel pierdut - deci posibili salvatori - demonul întreține în om focul urii. El este violent și alungă. Nimeni și nimic nu-i stă în cale. Amenință, lovește, omoară, toate fără nici cel mai mic resentiment. Totul pare a fi îndreptățit de dorința lui de a fi singur, de a face ce dorește, de a fi «liber»¹. „Scopul ultim al necuratului este cât se poate de vădit: batjocorirea omului, reducerea lui la condiția de obiect pasiv, manipulabil, privarea sa de libertate”².

„Puterile răului nu au altă intenție sau dorință decât să stăpânească o ființă vie, să o facă să sufere și să îndeplinească voia lor. Sfinții Părinți ai Bisericii ne învață că diavolii nu pot avea o acțiune directă în această lume. Ei pot doar să înrobească oamenii și, prin ei, să lucreze răul în lume. Deci aceasta își doresc aceste puteri ale răului: să înrobească oamenii și să-i facă instrumente ale distrugerii, dar, în același timp, să-i facă să sufere pentru aceasta”³.

„Pericopa evanghelică de astăzi este tulburătoare, pentru că ne arată atitudinea demonilor față de oameni și a oamenilor unii față de alții. Vedem că demonii care îi chinuie pe oameni îi folosesc pe aceștia ca să chinuie și ei, la rândul lor, pe alți oameni”⁴.

¹ *Ibidem*, pp. 69-70.

² **Radu Dorin Micu**, *Op. cit.*, p. 92.

³ **Mitropolitul Antonie de Suroj**, *Op. cit.*, p. 79.

⁴ **Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române**, *Evanghelia...*, p. 125.

„Cei posedati de demoni deși sunt oameni, totuși nu mai sunt persoane umane libere, deoarece ei nu mai folosesc în mod liber, personal, propriile lor facultăți mintale și propriile lor simțiri sufletești, ci altcineva se folosește de vocea lor, de gândirea lor și de mișcările trupului lor. Ei sunt, de fapt, înstrăinați de propria lor persoană. Aceasta înseamnă că duhurile rele îl înstrăinează pe om de Dumnezeu, de ceilalți oameni și de el însuși”¹.

„Însă Domnul Hristos, Doctorul dumnezeiesc al sufletelor și al trupurilor, ridică, eliberează, vindecă și face din oameni înstrăinați oameni apropiați, le redă sănătatea și demnitatea, precum și bucuria de-a fi în comuniune cu El”².

„Desigur, astăzi probabil mulți creștini, mai ales dintre cei educați, zâmbesc condescendent sau ironic atunci când aud vorbindu-se de «diavol și uneltirile lui». Însă Cuvântul lui Dumnezeu, pentru cei care-l iau în serios, devoalează realitatea (șocantă uneori) a existenței și lucrării celui rău”³.

„Tocmai aceasta este una din cele mai importante viclenii ale diavolului, aceea de a ne convinge că el nu există. Fiind de o perfidie rar întâlnită, el încearcă să-i inducă pe oameni în eroare, că de fapt el nu este decât o plămădire a minții lor, o imaginație bolnăvicioasă și de aceea încearcă să-i convingă să nu-l ia în seamă. Neluându-l în seamă, el va putea lucra nestingherit și le va deturna direcția existențială. El însă există”⁴, „și merge până la a se nega pe el însuși, numai să câștige în bătălia contra oamenilor”⁵.

„Existența diavolului se poate vedea în toată istoria. Nu trebuie decât să aruncăm o privire în ograda zburciată

¹ **Ibidem**, p. 123.

² **Ibidem**.

³ **Radu Dorin Micu**, *Op. cit.*, p. 92.

⁴ **Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Megheșan**, *Op. cit.*, p. 67.

⁵ **Antonie Plămădeală**, **Mitropolitul Ardealului**, *Op. cit.*, p. 229.

a neamului omenesc și vom vedea că el este o realitate de necontestat. La toate acestea mai putem adăuga mărturiile biblice din Vechiul și Noul Testament”¹.

„Și chiar dacă în societatea noastră contemporană cazurile reale de posesie sunt foarte rare, prezența și acțiunea Satanei sunt cât se poate de evidente. Această «omniprezență» demonică aproape că nu mai necesită argumente biblice sau teologice. Zi de zi, ziarele și jurnalele televiziunilor ne înfățișează evenimente cumplite, înfiorătoare care nu reprezintă altceva decât roadele otrăvite ale acțiunii îngerului căzut”².

Totuși, cum poate ajunge un om să fie stăpânit de diavol? Pentru aceasta trebuie străbătuți mai mulți pași. Primul dintre ei este ispitirea omului de către demon să accepte și să împlinească voia lui. Urmează acceptarea ispitei în gând, așteptarea ocaziei de a păcătui cu fapta, săvârșirea propriu-zisă a păcatului, care coincide cu împlinirea voii Satanei. Acest fapt duce cu vremea la patimă sau viciu (adică omul este dependent de un anume păcat și nu mai poate scăpa de el, deci nu mai are libertate), după care urmează demonizarea propriu-zisă (diavolul pune stăpânire pe om și face cu el ce vrea). La început omul are libertate, dar dacă face ce vrea demonul, încet-încet libertatea lui dispare, iar diavolul face ce vrea cu omul.

Un îndrăcit nu se mai poate manifesta liber. El este o unealtă oarbă sau un instrument docil în mâinile celor care îl posedă. Demonizatul este asemenea unei jucării teleghidate, care face fără împotrivire tot ceea ce vor cei ce îl stăpânesc.

Îndrăcirea este cea mai joasă decădere umană.

„Demonizarea însă nu este întotdeauna o urmare a păcatelor personale. Este adevărat că de cele mai multe ori ea este consecința păcatelor, a neglijenței duhovnicești. Între creștini,

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Megheșan, *Op. cit.*, p. 67.

² Radu Dorin Micu, *Op. cit.*, p. 92.

victime ale îndrăcirii devin mai ales cei care, după ce au primit Sfintele Taine ale Bisericii, trăiesc în contradicție cu harul primit. Se poate însă întâmpla ca nu o vinovăție personală să fie cauza demonizării, ci ca aceasta să fie îngăduită de Dumnezeu ca un mijloc de îmbunătățire a vieții duhovnicești a omului”¹.

În acest sens voi da două exemple:

„În pustia sketică a venit un tânăr demonizat la părinții cunoscuți ca făcători de minuni. Din smerenie, toți s-au dat deoparte, ca să nu arate ce puteri le-a dat Dumnezeu. Unul dintre ei, înduioșat de suferințele tânărului, a făcut semnul crucii peste el și, poruncind diavolului să iasă din el, acesta a ieșit. Dar demonul i-a zis: «Dacă m-ai scos din locuința mea, voi intra în tine». «Vino», i-a spus bătrânul. Atunci diavolul a intrat în el și l-a chinuit doisprezece ani. Bătrânul a îndurat cu tărie și s-a luptat cu el prin rugăciune neîntreruptă și post aspru. Biruit în cele din urmă de bătrân, diavolul l-a eliberat. «De ce pleci?», l-a întrebat bătrânul. «Nimeni nu te alungă». «Postul tău m-a distrus», i-a răspuns cel rău și a dispărut”².

„Demonii intră înăuntrul trupului omenesc cu toată esența lor volatilă, așa cum ar intra aerul. O descriere amănunțită a acestui fapt o găsim la Nikolai Aleksandrovici Motovilov, într-o mărturie din care aflăm cum un duh necurat a pus stăpânire pe trupul lui, chinându-l timp de foarte mulți ani”³.

„Întorcându-se de la Kursk, scriitorul Nikolai Aleksandrovici Motovilov și-a petrecut noaptea într-o stație de poștalioane. Fiind complet singur în sala de așteptare, el și-a scos din valiză un manuscris (un material despre viața Sfântului Ierarh Mitrofan al Voronejului) și a început să citească la lumina

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 117.

² Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului*, *Op. cit.*, p. 219.

³ Părintele Rodion, *Oameni și demoni*, Editura Cartea Ortodoxă, Editura Egumenița, Galați, 2010, p. 34.

chioară a singurei lumânări, care cu greu reușea să lumineze încăperea spațioasă. Chiar la primele pagini pe care le-a citit el a dat peste descrierea exorcizării Eropkinei, o fată posedată de diavol, la mănăstirea Sfântului Mitrofan. Comentând textul respectiv, Motovilov a scris: «Am început să mă mir cum a fost posibil ca o femeie ortodoxă, care tocmai s-a împărtășit cu Trupul și Sângele Domnului Hristos, să intre dintr-o dată sub stăpânirea diavolului, iar aceasta să dureze mai mult de treizeci de ani de zile? M-am gândit că acest lucru este cu neputință, apoi mi-am zis că mi-ar face plăcere să văd un demon care ar avea curajul să pună stăpânire pe mine, din moment ce eu mă împărtășesc destul de des». Nil, biograful vieții lui Motovilov, a scris că în acel moment un nor rece, înspăimântător și urât mirositor l-a învăluit pe scriitor și a început să-i intre printre buzele care i s-au încheștat spasmodic. Pe cât de mult s-a luptat și a încercat nefericitul Motovilov, chiar cu eforturi supraomenești, să se apere de norul rece ca gheața și urât mirositor care i se strecura în gură, acesta a intrat întreg în el. Măinile scriitorului i-au înțepenit, încât nu-și putea face semnul Sfintei Cruci, iar mintea i s-a blocat, încât nu-și putea aminti numele mântuitor al Domnului Hristos. După ce acest fapt respingător și oribil s-a petrecut, pentru Nikolai Aleksandroviți Motovilov a urmat o perioadă de chinuri extreme, ceea ce l-a determinat să se îndrepte către arhiepiscopul Antonie din Voronej. Scriitorul a așternut în scris ceea ce a avut de pățimit: «Dumnezeu m-a învrednicit să trăiesc în mod real și nu în vis sau prin arătări ale unor duhuri trei chinuri din iad. Primul a fost cel al unui foc întunecos și de nestins, decât prin harul Sfântului Duh. Acest supliciu a durat timp de trei zile. Am simțit că am luat foc, dar totuși nu ardeam. De șaisprezece sau șaptesprezece ori pe zi trebuia să mă spăl de cenușa gheenei, pe care o vedeau toți cei ce se uitau la mine. Acest chin a fost oprit numai după ce m-am spovedit și m-am împărtășit, dar și în urma rugăciunilor

arhiepiscopului Antonie precum și a rugăciunilor speciale pentru sănătatea mea care s-au citit în toate cele patruzeci și șapte de biserici din Voronej, la porunca arhiepiscopului Antonie. Cea de-a doua caznă, care a durat două zile, a fost fiorosul tartar al gheenei, unde focul nu numai că nu ardea, dar nici măcar nu mă putea încălzi. Ascultând de sfatul arhiepiscopului, mi-am ținut o mână deasupra flăcării unei lumânări timp de o jumătate de oră, încât aceasta a fost acoperită de funingine, dar nici măcar nu s-a încălzit. Am notat această experiență pe o bucată de hârtie, iar în partea de jos a acesteia mi-am șters mâna plină de funingine, pentru a fi ca un fel de sigiliu-mărturie. Cu ajutorul Sfintei Împărtășanii am reușit să mănânc și să beau apă în timpul acestor două chinuri și chiar să dorm câte puțin, dar toți câți mă vedeau înțelegeau prin ce treceam eu. Cel de-al treilea supliciu, cu toate că a durat numai o zi și jumătate, a fost extrem de oribil și de teribil, încât este aproape imposibil de descris în cuvinte și de înțeles. Totuși, cum am reușit să scap cu viață în urma lui? Și acesta a încetat după ce m-am spovedit și m-am împărtășit. De această dată am primit Sfântul Trup și Sânge al Domnului Hristos din mâinile arhiepiscopului Antonie. Acesta a fost chinul viermelui neadormit din iad. Acest vierme nu putea fi văzut de nimeni, decât de mine și de arhiepiscopul Antonie. Eu nu puteam dormi, mânca sau bea ceva pentru că eram plin de acest întru-tot-rău vierme, care se târa peste tot în trupul meu și îmi rodea într-un mod de nedescris măruntaiele și, strecurându-se afară prin gura, urechile și nasul meu, se întorcea din nou în măruntaie. Dumnezeu mi-a dat putere să-l birui, încât l-am apucat cu mâinile și l-am scos afară din mine. Toate acestea le-am făcut cunoscute pentru că așa a trebuit, fiindcă experiența pe care am trăit-o a venit cu un scop de sus, de la Dumnezeu și nu cumva cineva să creadă că eu aș cuteza să iau numele Domnului în deșert. Nu, ci în ziua Judecării de Apoi, Dumnezeu Însuși, apărătorul și păzitorul

meu, va da mărturie că nu am mințit despre El și despre purtarea Lui de grijă față de mine». Nil, biograful vieții lui Motovilov, a scris că «la scurt timp după aceste încercări teribile, inaccesibile omului de rând, Motovilov l-a văzut în viziune pe Sfântul Serafim de Sarov, protectorul său, care l-a mângâiat cu promisiunea că va fi izbăvit în ziua în care moaștele Sfântului Tihon de Zadonsk vor fi descoperite și că, până atunci, demonul care a pus stăpânire pe el, nu îl va mai chinui într-un mod atât de crud. Descoperirea moaștelor Sfântului Tihon de Zadonsk a avut loc la mai mult de treizeci de ani de la această viziune, iar Motovilov a trăit să vadă acea zi. El a trăit pentru a fi exorcizat datorită credinței lui puternice în Dumnezeu»¹.

Chiar dacă influența duhurilor necurate în această lume este foarte mare, diavolii nu ispitesc fără îngăduința lui Dumnezeu, nu îi pot sili pe oameni să păcătuiască, ci doar îi amăgesc, nici nu ispitesc peste puterile omului, acțiunile lor fiind limitate, fiindcă Domnul Hristos i-a slăbit, iar Dumnezeu, îngerii și sfinții ne ajută să-i biruim.

„Și iată, cei doi demonizați au început să strige și să zică: «Ce ai Tu cu noi, Iisuse, Fiul lui Dumnezeu? Ai venit aici mai înainte de vreme ca să ne chinuiești?»”.

Dacă nu demonii din cei doi îndrăciți sau alții trimiși de ei au stârnit furtuna de pe Marea Galileii, „această apariție neașteptată a Domnului Hristos a fost o surpriză pentru ei”².

Cu toate acestea, „observați câte știe diavolul despre Iisus Hristos? Îl numește, corect, «Fiul lui Dumnezeu». Știe multe, pentru că înainte de cădere el a fost un înger bun, fiind în preajma lui Dumnezeu și slujindu-I. Iar după cădere, nu și-a pierdut

¹ **Pavel Florensky**, *The pillar and ground of the truth*, translated from Russian and annotated by Boris Jakim, published by Princeton University Press, New Jersey, 1997, pp. 152-153.

² **Calinic Botoșăneanul**, *Duminicile...*, p. 37.

cunoștințele despre Dumnezeu, numai că le folosește rău, luptând împotriva Lui. De aici vine puterea și succesul lui: este inteligent, știe multe, este viclean, prefăcut”¹.

„Interesant este faptul că, spre deosebire de mulțimi, care vedeau în Domnul Hristos doar latura Lui umană, nu și pe cea divină, cei doi demonizați L-au recunoscut ca Fiul al lui Dumnezeu. Iată că cei doi, chiar înaintea Sfinților Apostoli, mărturiseau dumnezeirea lui Iisus Hristos”². „De vreme ce ucenicii Săi și poporul L-au văzut om, trebuia să vină diavoli să-I proclame dumnezeirea”³. „Și în fața Lui nu mai aveau nicio putere”⁴.

„Cuvintele diavolilor reprezintă răspunsul la întrebarea ucenicilor înfricoșați de valurile învolburate ale Mării Galileii, care, simțindu-se în primejdie, au strigat la Domnul Hristos cerându-I ajutorul, iar El, liniștind vântul și marea, i-a uimit și i-a determinat să întrebe: «*Cine este oare Acesta, că și vântul și marea I se supun?*»”⁵.

Astfel, „Mântuitorul a primit mărturia demonilor spre învățătura celor care au călătorit cu El în corabie. Acum ei au aflat Cine este Acesta: Fiul lui Dumnezeu”⁶.

„Mărturisirea diavolilor anunța și anticipa venirea Fiului lui Dumnezeu în chip de Judecător al lumii, la sfârșitul veacurilor: «*Ce ai Tu cu noi, Iisuse, Fiul lui Dumnezeu? Ai venit aici mai înainte de vreme ca să ne chinuiești?*». Cel coborât pe țărnul gadarenilor, acoperit chenotic sub vălul chipului de rob (Filipeni 2,7), este recunoscut de duhurile întunecate, care simt

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 112.

² Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 36.

³ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 370.

⁴ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 37.

⁵ Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, p. 204.

⁶ Sfântul Grigorie Palama, Arhiepiscopul Tesalonicului, *Predică la duminica a 5-a după Rusalii*, Editura Egumenița, Galați, 2009, p. 285.

puterea Creatorului împotriva Căruia, la începutul creației, s-au răzvrătit. Cuvintele lor, rostite la vederea Domnului Hristos, argumentează două adevăruri fundamentale: Iisus Hristos, Învățătorul care Se odihnea în corabie și a certat vânturile, este Fiul lui Dumnezeu întrupat, iar lumea va avea un sfârșit și va fi judecată de Cel care acum săvârșea minuni înaintea oamenilor. Cine putea da o mărturie mai mare despre identitatea lui Hristos decât cei care erau osândiții întinericului, care prin libera alegere și-au anulat posibilitatea de a se mai putea bucura vreodată de lumina iubirii dumnezeiești”¹.

„Demonii care îi posedau pe cei doi bărbați erau atât de puși pe hartă, pentru a-și apăra felul lor de a-și înțelege drepturile, încât au mers până la a apela la principiul fundamental al libertății pe care Dumnezeu a dat-o tuturor creaturilor sale, spirituale și materiale, îngerilor și oamenilor”². „Să ne oprim un moment asupra pretenției duhurilor rele, care L-au întrebat pe Domnul Hristos: «*Ce ai Tu cu noi?*». Diavolilor li se părea că au un domeniu al lor în care nimeni nu se putea amesteca. Aveau și ei libertatea lor de acțiune, așa cum o avuseseră toți îngerii care, urmându-l pe Lucifer, au căzut din starea de îngeri luminați. Rămăseseră cu libertatea. Dar libertate aveau și oamenii. Și demonii le-o anulaseră. Îi posedau. Adică îi stăpâneau, le interziceau libertatea personală. Oamenii nu se puteau manifesta liber. Demonii puteau, și acum își reclamau drepturile în numele libertății. Dar Mântuitorul n-a fost de acord cu ei. El a intervenit datorită faptului că exercitându-și libertatea lor, diavolii o anulau pe cea a oamenilor. Domnul Hristos se amesteca în libertatea demonilor, pentru a restabili capacitatea oamenilor posedați de a-și folosi propriile lor însușiri, propria lor libertate”³.

¹ Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, pp. 205-206.

² Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului, Op. cit.*, p. 217.

³ *Ibidem*.

„Să ne punem întrebarea: de ce I-au zis diavolii Domnului Hristos că a venit mai înainte de vreme? Cum să înțelegem acest cuvânt? Iată cum. Dracii știau prea bine că la Judecata de Apoi îi așteaptă osânda cea veșnică. Despre aceasta ne arată dumnezeiasca Scriptură, zicând că «*Dumnezeu nu i-a cruțat pe îngerii care au păcătuit, ci legându-i cu legăturile întunericii în iad, i-a dat să fie păziți până la judecată*» (II Petru 2,4). Încă și Sfântul Apostol Iuda, în epistola sa sobornicească, arată același lucru, zicând: «*Pe îngerii care nu și-au păzit vrednicia, ci și-au părăsit locașul, Dumnezeu i-a pus sub pază în întuneric, în lanțurile veșnice, spre judecata zilei celei mari*» (Iuda 1,6)¹.

„Diavolii știau că nu acum este momentul când Mântuitorul va face judecata lumii și a lor, a demonilor. Știau că acestea se vor petrece doar la a doua venire a Fiului lui Dumnezeu întrupat și că, doar atunci, lucrarea lor asupra lumii, va înceta cu desăvârșire. De aceea, L-au întrebat, oarecum, retoric pe Domnul Hristos: «*Ai venit aici mai înainte de vreme ca să ne chinuiești?*»².

„Prin aceasta vedem că demonii se tem de puterea cea dreaptă a lui Iisus Hristos ca Judecător al lumii la sfârșitul veacurilor, când Satana și toți slujitorii lui vor fi pedepsiți³.

„De fapt, Iisus Hristos, venind în lume și scoțând demonii din oameni, pronunța deja un început de judecată înainte de timpul judecății finale a lumii. El începea astfel eliberarea lumii de stăpânirea diavolului, iar această lucrare a Sa era socotită de demoni ca fiind o judecată înainte de vremea judecății de la sfârșitul lumii⁴.

„De aceea duhurile necurate care îi posedau pe cei doi demonizați au fost cuprinse de neliniște și s-au temut ca nu cumva

¹ Arhimandrit Cleopa Ilie, *Op. cit.*, p. 98.

² Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 112.

³ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evangelia...*, p. 120.

⁴ *Ibidem*, p. 121.

să fie date judecării viitoare de pe acum, să nu fie aruncate în gheena focului pregătită pentru ele”¹.

„Prin aceste trei cuvinte: «înainte de vreme» ne aflăm în plină doctrină teologică despre Judecata de Apoi. Atunci vor fi judecați, în final, și demonii. De aceea ei protestau: de ce făcea judecata «înainte de vreme?». Ei știau că judecata va veni, dar cereau să se respecte rânduiala. Așa sunt toți cei care fac neorânduială altora. Pentru ei cer rânduială! Este și aceasta ceva: recunosc ca principiu rânduiala. Sunt uituci numai când este vorba s-o aplice și ei altora. Dar de data aceasta protestul demonilor nu era îndreptățit. Era un fals pretext. Mântuitorul nu-i judeca acum definitiv pe diavoli. Poate și pentru a-i dezminți în această pretenție, le va permite mai apoi să intre în turma de porci”².

„Strigătul sălbatic, disperat al demonizaților: «*Ce ai Tu cu noi, Iisuse, Fiul lui Dumnezeu? Ai venit aici mai înainte de vreme ca să ne chinuiești?*» arată că întâlnirea cu Domnul Hristos produce o aprigă suferință duhurilor necurate”³.

„Duhurile rele se vântură prin lume fiindcă Dumnezeu le dă voie; ele se reped la oameni ca muștele asupra stârvului, socotind că lumea este pentru ele un fel de masă întinsă. Când, deodată, le apare înaintea Domnului Hristos, iar ele tremură de groază și strigă: «Ai venit ca să ne chinuiești?». Nimeni nu-i mai chinuit decât chinuitorul însuși. Duhurile rele i-au chinuit pe oameni atâtea mii de ani, găsindu-și mulțumire în chinurile pricinuite. Dar când L-au văzut pe Domnul Hristos, au tremurat în fața Celui ce le este lor chin, și au fost gata să iasă din oameni și să intre în porci, sau în orice jivină, numai să nu fie gonite din lumea aceasta”⁴.

¹ Sfântul Grigorie Palama, Arhiepiscopul Tesalonicului, *Art. cit.*, p. 285.

² Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, *Op. cit.*, p. 217.

³ Radu Dorin Micu, *Op. cit.*, p. 93.

⁴ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, pp. 173-174.

„Dar acum Domnul Hristos îi judecă și îi chinuie pe demoni doar prin prezența Sa fizică alături de oamenii în care se aflau ei, adică prin contrastul dintre iubirea Lui milostivă și răutatea lor violentă față de oameni. Iubirea Lui milostivă și smerită îi chinuia pe acești diavoli, care nu-i iubeau pe oameni, ci îi urau și căutau să-i împiedice să trăiască în pace și armonie cu ceilalți oameni. Deși nu i-a certat și nu i-a pedepsit atunci pe demoni, Mântuitorul îi chinuia totuși, adică le provoca suferință spirituală numai prin prezența sfințeniei Lui și a iubirii Lui milostive față de oamenii chinuiți de demoni”¹.

„Simpla apariție a Domnului Hristos în fața diavolilor este pentru ei un chin, o suferință cu mult mai mare decât este lumina pentru cârțiță și focul pentru păianjen. În lipsa Mântuitorului dracii sunt obraznici, trufași, îi înjosesc pe oameni, aducându-i pe-o treaptă cu animalele și îngrozesc împrejurimile, încât nimeni nu putea să treacă pe calea aceea”², dar în prezența Fiului lui Dumnezeu întrupat ei se simt chinuiți.

Nu doar prezența Domnului Hristos îi chinuia pe demonii din oamenii îndrăciți, ci și faptul că El nu le mai dădea voie să îi chinuie pe cei posedați, alungându-i din aceștia (Luca 8,29).

„*Departa de ei era o turmă mare de porci, care păștea. Iar demonii Îl rugau pe Iisus, zicând: «Dacă ne scoți afară, trimite-ne în turma de porci». Și El le-a zis: «Duceți-vă!». Iar ei, ieșind, s-au dus în turma de porci. Și iată, toată turma s-a aruncat de pe țârm în mare și a pierit în apă*”³.

Demonii au vrut să intre în porci pentru că ei sunt aplecați spre distrugere și urăsc să fie inactivi. Diavolii gândeau în sinea lor: „Porcii nu se deosebesc prea mult de oamenii din care am fost scoși, pentru că am izbutit să-i facem întru toate asemenea lor”³.

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, p. 121.

² Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 370.

³ Pr. Prof. Grigore Cristescu, *Op. cit.*, p. 110.

„De asemenea, demonii au cerut aceasta pentru ca, înecându-i pe porci, locuitorii ținutului să se întărească împotriva Domnului Hristos, încât să fie determinați să-L alunge din ținutul lor și, astfel, să nu poată beneficia de cuvântul Lui, de minunile Sale, de prezența Sa dumnezeiască, copleșitoare, ceea ce se și întâmplă. Și astfel, diavolii i-au scos pe oameni de sub influența benefică a Mântuitorului”¹.

„De ce a ascultat Domnul Hristos rugămintea diavolilor? Ascultă, cumva, Dumnezeu de diavoli și întreține dialogul cu ei? Răspunsul este simplu: Dumnezeu nu ascultă de diavoli și nici nu întreține un dialog, tocmindu-se cu ei. El le ascultă acum dorința și îngăduie să se întâmple cu porcii potrivit cererii lor, pentru a le arăta și lor, și Apostolilor, care erau de față, și nouă, că ei nu pot face nimic, dacă Dumnezeu nu le îngăduie”².

„Diavolul poate doar atât cât Dumnezeu îi îngăduie. Și de ce îi îngăduie dacă lucrurile lui sunt numai împotriva omului și împotriva lui Dumnezeu? Răspunsul este: pentru că, creatură fiind, și lui, ca și omului, Dumnezeu îi respectă libertatea în virtutea căreia va fi judecat deplin, și el, la Judecata Universală”³.

Faptul că demonii au dus porcii imediat spre distrugere ajută la explicarea motivului pentru care Domnul Hristos le-a îngăduit acestora să intre în porci, pentru că El dorea ca toată lumea să știe care era intenția reală a diavolilor. Ei doreau să-i distrugă pe oameni la fel cum au nimicit porcii. Întrucât oamenii sunt creați după chipul lui Dumnezeu, demonii nu au putut să se descurce la fel de ușor cu ei, dar intenția lor a fost aceeași: să distrugă și să ucidă.

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 113.

² *Ibidem.*

³ *Ibidem.*

Aici se mai naște încă o întrebare: „De ce Mântuitorul a îngăduit o astfel de pagubă locuitorilor ținutului gadarenilor? O parte dintre exegeți și predicatori sunt de părere că Domnul Hristos în mod intenționat le-a îngăduit diavolilor să intre în turma de porci, pierzându-i, pentru a-i pedepsi pe locuitorii aceluia ținut, care creșteau porci și făceau comerț cu ei, împotriva legii lui Moise, potrivit căreia porcul era socotit a fi un animal necurat”¹.

„Permițând demonilor să intre în turma de porci, Mântuitorul i-a certat, de fapt, pe locuitorii acestui ținut pentru că dorința lor de câștig comercial din vânzarea porcilor, considerați animale necurate, potrivit Legii mozaice, devenise o preocupare materială excesivă, o robie a sufletului. Astfel, Domnul Hristos i-a vindecat pe cei doi oameni stăpâniți de duhurile rele violente și, în același timp, i-a muștrat, printr-o pagubă materială, pe locuitorii aceluia ținut, deoarece aceștia deveniseră prea lacomi de câștig material și insensibili la suferința altora”².

Trebuie să fim conștienți de faptul că uneori Dumnezeu îngăduie oamenilor să sufere o pagubă pentru că ceea ce au pierdut a fost dobândit fie prin lăcomie, fie în mod nedrept.

Un alt motiv pentru care diavolilor le-a fost îngăduit să intre în turma de porci a fost acela de a arăta, în mod evident, că au fost într-adevăr alungați din cei doi oameni pe care îi posedau.

„Împlinind voia demonilor, Mântuitorul a vrut să arate pentru totdeauna două adevăruri de mare însemnătate pentru viață. Mai întâi, El ne-a arătat că două suflete omenești salvează mai mult în fața lui Dumnezeu decât o întreagă turmă de porci. Punând în cumpănă pe de o parte omul, cu tot ce reprezintă el, și pe de altă parte bogățiile sau valorile materiale ale lumii, omul are mai mult preț decât toate acestea. Când este vorba să punem în cumpănă cele două feluri de valori: cele spirituale cu

¹ **Ibidem.**

² **Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, p. 124.**

cele materiale, cumpăna înclină întotdeauna spre cele spirituale, adică spre om”¹.

„În ochii evreilor porcii erau un simbol al necurăției. Cerința demonilor de a li se permite să intre în trupurile acelor animale era un semn pentru toți cei care puteau să înțeleagă - și fiecare evreu putea să înțeleagă - că diavolii erau la fel de necurați ca cele mai necurate făpturi. Dar ceea ce s-a întâmplat în continuare a fost pentru popor o demonstrație cu privire la ce se întâmplă atunci când permitem să fim stăpâniți de diavol, când îngăduim patimilor - ura, pofta, invidia și toate patimile trupului și ale sufletului - să aibă putere asupra noastră. Atunci când suntem stăpâniți de ele, suntem condamnați la distrugere, așa cum moartea a fost adusă asupra acestei turme de porci”².

„Iar avertismentul este clar: dacă permitem răului să capete stăpânire asupra noastră în mod deplin, el ne va aduce moarte. Nu doar moarte fizică, ci și înstrăinare totală și tragică față de tot ceea ce înseamnă viață: de Dumnezeu, de iubire, de sens”³.

„Iar păzitorii au fugit și, ducându-se în cetate, au spus toate cele întâmplate cu demonizații. Și iată, toată cetatea a ieșit în întâmpinarea lui Iisus și, văzându-L, L-au rugat să plece din hotarele lor. Intrând în corabie, Iisus a trecut marea și a venit în cetatea Sa”.

„În momentul în care sursa de îmbogățire a gadarenilor a pierit, aceștia s-au tulburat peste măsură. Ei n-au sesizat și nu s-au bucurat că doi concetățeni de-ai lor s-au făcut sănătoși. Mântuitorul ne-a spus că un suflet de om prețuiește mai mult decât toată lumea materială. Locuitorii aceluși ținut însă nu au

¹ Dr. Vasile Coman, Episcop al Oradiei, *Op. cit.*, p. 76.

² Mitropolitul Antonie de Suroj, *Op. cit.*, pp. 79-80.

³ *Ibidem*, p. 80.

sesizat lucrul acesta. Dimpotrivă, ei erau tulburați pentru că și-au pierdut averea. Ei erau lacomi de avere”¹.

„Vedem, așadar, că oamenii din cetate erau mai preocupați de valoarea materială a porcilor, decât de vindecarea spirituală a concetățenilor suferinzi. În loc să se bucure că doi oameni care fuseseră robiți de demoni au fost vindecați și, ca atare, să arate recunoștință față de Domnul Hristos, acești locuitori ai cetății Gadara I-au cerut să plece de la ei. Paguba pricinuită prin înecarea porcilor li s-a părut mult mai mare decât binefacerea vindecării celor doi oameni demonizați, care fuseseră vreme îndelungată pentru ei o primejdie permanentă din cauza violenței lor”².

Prin ceea ce s-a petrecut în ținutul gadarenilor „Mântuitorul intenționa să transmită un mesaj, și pentru cei de atunci, ca și pentru noi, cei de azi. Rațiunea Lui ține de atitudinea gadarenilor. Pentru ei nu un om vindecat și care a fost redat familiei, copiilor lui, părinților, societății, însemna ceva, ci câștigul și negoțul. Evanghelistul Marcu spune că, după ce Domnul Hristos a alungat demonii, cei ce fuseseră îndrăciți erau acum «*îmbrăcați și întregi la minte*» (Marcu 5,15). Mântuitorul voia, astfel, să transmită că preocuparea față de un suflet este mai presus decât interesul material și că, inversându-le, omul se alege doar cu paguba”³.

La finalul acestei pericope evanghelice „vedem că gadarenii, din rațiuni financiare, s-au arătat mai puțin iubitori de semeni decât de turma de porci, pentru că obezile și lanțurile câștigului cu orice preț îi robiseră”⁴. Ei preferau compania demonizaților și a demonilor din ei, de aceea „L-au rugat pe Iisus să plece din hotarele lor”⁵.

¹ Andrei, Arhiepiscopul Alba Iuliei, *Op. cit.*, p. 248.

² Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, p. 124.

³ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 114.

⁴ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 39.

⁵ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 114.

„Înfricoșați de puterea Domnului Hristos și profund afectați de pierderea porcilor, gadarenii fac cu voia și cu mintea limpede ceea ce făcuseră mai înainte demonizații fără voie și lipsiți de uzul rațiunii. Anume, Îi cer Domnului să plece din hotarele lor. Nu, ei nu au nevoie de Iisus. Iată ce a făcut diavolul din acești oameni”¹, care prin atitudinea lor au repetat cuvintele demonilor din cei posedați: „*Ce ai Tu cu noi, Iisuse*”.

Domnul Hristos i-a alungat pe demoni din cei doi oameni îndrăciți, iar gadarenii L-au rugat pe Mântuitorul să plece din hotarele lor, fiindcă li se părea că era mai bine cu demonizații și cu manifestările lor.

„Locuitorii din Gadara închipuie lumea necredincioasă, materialistă, lacomă și avară, unită cu păzitorii porcilor. Locuitorii și păzitorii porcilor Îl alungă pe Domnul Hristos din ținutul lor. Lumea în care locuiesc duhurile necurate nu poate să sufere prezența Mântuitorului”². „Și El a plecat. Dacă omul vrea ca Iisus să rămână departe de el, Domnul Hristos îi respectă opțiunea”³.

„Gadarenii știau despre starea disperată a celor doi demonizați. Li s-a spus ce a făcut Mântuitorul pentru ei și cine fusese stăpânitorul lor, cine fusese chinuitorul lor. Oare nu ar fi trebuit ei să dea slavă lui Dumnezeu și să-I mulțumească pentru că i-a scăpat pe acei doi oameni de puterea răului? Nu. Ei au văzut în actul Domnului Hristos doar faptul că au fost lipsiți de porci. Ce conta pentru ei sănătatea, viața și mântuirea acestor doi oameni? Ei au fost lipsiți de ceea ce era important pentru ei, de ceea ce conta pentru ei mai mult decât viața omenească, și I-au cerut Mântuitorului să părăsească ținuturile lor, să plece, deoarece nu voiau să mai riște ca El să facă o altă minune care să îi coste

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 117.

² Ierodiacon Visarion Iugulescu, *Op. cit.*, p. 68.

³ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 230.

atât de mult. Cât de tragic este contrastul dintre atitudinea lui Dumnezeu și atitudinea acestor oameni”¹.

„Să ne gândim și să ne întrebăm: noi unde ne aflăm? Firește, primul impuls este să spunem de partea lui Dumnezeu. Dar nu este adevărat. Dacă ar exista o nevoie reală, iar costul ajutorării ar fi mare pentru noi, ce am alege? Să reflectăm la aceasta: suntem noi cu adevărat de partea lui Hristos, Care poate să lase deoparte întreaga lume, deoarece inima Lui este străpunsă de compasiune, sau îi permitem inimii noastre să fie mișcată pentru o clipă, iar apoi recalculăm prețul și le întoarcem celor nevoiași spatele?”².

„Să reflectăm fiindcă minunea din pericopa evanghelică de astăzi reprezintă o provocare pentru noi: de care parte te afli? Cine ești tu? Persoana posedată, indiferent în ce grad? Un ucenic al lui Hristos gata să lase deoparte totul de dragul unei nevoi desperate? Sau mai degrabă ești unul dintre cei care îi spun lui Hristos: «Pleacă de aici. Ne tulburi pacea, armonia vieții și siguranța!»? Să reflectăm profund. Dar nu numai să reflectăm, ci să și luăm o decizie și să acționăm”³.

Din nefericire, „așa este Domnul Hristos și pentru mulți dintre noi, azi, atât la nivel personal, cât și comunitar. Ne deranjează când ne spune adevărul. Iisus ne deranjează când ne spune să nu înșelăm pe nimeni, să fim corecți, să nu trăim într-o viață marcată de păcat. Mântuitorul ne deranjează când ne spune să punem adevărul în locul minciunii, dreptatea în locul nedreptății, Evanghelia în locul falselor filosofii; creștinismul în locul păgânismului”⁴.

¹ **Mitropolitul Antonie de Suroj**, *Op. cit.*, p. 81.

² **Ibidem**.

³ **Ibidem**, pp. 81-82.

⁴ **Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană**, *Op. cit.*, p. 115.

„Și-atunci, ce facem? Îi scoatem chipul din școli (icoana Lui), pentru că îi deranjează pe unii? Noi europenii, care zicem că suntem creștini, ne temem să-I pronunțăm numele pentru că îi deranjează pe alții? N-am pus niciun cuvânt din Evanghelia Lui în Constituția Uniunii Europene pentru că Evanghelia Lui îi deranjează pe unii. Legiferăm păcatele contra firii pentru care Dumnezeu a pedepsit cetățile Sodoma și Gomora în Vechiul Testament ca să nu-i deranjăm pe unii? Dar pe Iisus Îl putem deranja, nesocotindu-I cuvântul; legiferăm crima (avortul) în dauna vieții, pentru că ni se pare că am trăi mai comod așa, și altele”¹.

„Ne deranjează acest Iisus! Și-atunci, precum odinioară gadarenii, Îl alungăm și noi din viața noastră, din familia noastră, din casa noastră, din societatea noastră, din ținutul nostru”².

„Ne aranjăm, astfel, o viață și o comunitate din care El să nu facă parte. Și iată cum, gadarenii de odinioară, s-au întrupat în noi, cei de azi. Gadarenii în loc să-L aibă ca învățător al minunii pe Dumnezeiescul Învățător, care a săvârșit minunea, și-au ales ca vestitori ai minunii pe păzitorii porcilor”³.

„Atenție frați creștini! Într-o viață, într-o familie, într-o societate unde nu este Iisus, acolo nu este viață, pentru că El este izvorul vieții; acolo nu este pace, pentru că El este Domnul păcii; acolo nu este bunăstare și progres, pentru că fără El, „*nu putem face nimic*” (Ioan 15,5)”⁴.

„Și, pentru că Domnul Hristos ne respectă opțiunea, ca un Domn ce este, pleacă de la noi și ne lasă singuri. Și acolo unde nu este Iisus Hristos, «cel rău» îi ia locul!”⁵.

Amin

¹ **Ibidem.**

² **Ibidem.**

³ **Ibidem.**

⁴ **Ibidem.**

⁵ **Ibidem.**

Duminica a 6-a după Rusalii
(vindecarea slăbănogului din Capernaum)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

„În vremea aceea, intrând în corabie, Iisus a trecut marea și a venit în cetatea Sa. Și iată, I-au adus un slăbănog zăcând pe pat. Și Iisus, văzând credința lor, i-a zis slăbănogului: «Îndrăznește, fiule, iertate sunt păcatele tale!». Dar unii dintre cărturari ziceau în sinea lor: «Acesta hulește». Și Iisus, cunoscând gândurile lor, le-a zis: «De ce cugetați rele în inimile voastre? Căci ce este mai lesne a zice: Iertate sunt păcatele tale! Sau a zice: Ridică-te și umblă? Dar ca să știți că putere are Fiul Omului pe pământ să ierte păcatele, i-a zis slăbănogului: «Ridică-te, ia-ți patul și mergi la casa ta!». Și, ridicându-se, s-a dus la casa sa. Iar mulțimile văzând acestea, s-au înspăimântat și au slăvit pe Dumnezeu, Cel care dă oamenilor asemenea putere» (Matei 9,1-8).

Sfânta Evanghelie care s-a citit astăzi la Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie ne prezintă vindecarea de către Mântuitorul a unui paralytic în Capernaum.

„În vremea aceea, intrând în corabie, Iisus a trecut marea și a venit în cetatea Sa”.

După ce a alungat demonii din cei doi îndrăciți din Gadara, Domnul Hristos S-a întors în Capernaum, „care era «patria Sa» (Matei 13,54). Cu drag El pleca de aici în «misiuni» diferite, dacă putem spune așa și se întorcea tot aici”¹.

„Și iată, I-au adus un slăbănog zăcând pe pat”.

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Megheșan, *Op. cit.*, p. 59.

Relatând aceeași minune, Sfântul Evanghelist Marcu a scris că „s-a auzit că Iisus este acasă. Și s-au adunat atât de mulți, încât nu mai era loc nici înaintea ușii; și le grăia lor cuvântul. Și au venit la El aducându-I un slăbănog pe care-l purtau patru inși. Și neputând ei să se apropie de El din pricina mulțimii, au desfăcut acoperișul casei unde era Iisus și, prin spărtură, au lăsat în jos patul pe care zăcea slăbănogul” (Marcu 2,1-4).

Vestea că Mântuitorul se întorsese în orașul Său de suflet s-a răspândit rapid, încât atunci când a început să propovăduiască cuvântul lui Dumnezeu, locul unde grăia s-a umplut de oameni. Cu acest prilej constatăm, pe de o parte, cât erau de captivante cuvintele Domnului Hristos, dar pe de altă parte remarcăm indiferența și chiar răutatea celor de față, care nu au catadicsit să-i facă loc unui paralytic, cunoscut de ei, din moment ce era din cetatea lor, pe care patru bărbați l-au adus pe un pat la Iisus ca să-l vindece.

„Auzind că Mântuitorul se află în Capernaum, mulțimile L-au înconjurat pe dată, ca să-L vadă, ca să-L audă, să asiste la vreo minune. N-au putut intra toți în casa în care se afla, de aceea au umplut curtea, au blocat ușa, și-au căutat locuri în dreptul ferestrelor, ca să-L audă în timp ce grăia cuvântul lui Dumnezeu”¹.

Cei patru bărbați care duceau patul cu paralyticul „au încercat să intre pe ușă, dar n-au putut. Casa trebuie să fi avut o scară exterioară, cum au multe case din Orient, care urca spre acoperișul drept ca o terasă. Așa sunt acoperișurile în părțile acelea, fiindcă este mereu cald și oamenii ies pe acoperiș să se răcorească. Acolo oamenii nu se tem nici de ploi, nici de frig”².

„Ne este cunoscut faptul că la evrei casele aveau o parte a acoperișului rabatabilă și erau prevăzute cu o scară exterioară, cu

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Op. cit., p. 84.**

² **Ibidem.**

un parapet protector din cărămidă. De obicei, pe acoperișul casei evreii, când aveau oaspeți, montau corturi în care se putea dormi sau, de multe ori, se puneau la uscat bumbac, in și altele”¹.

„Cât privește patul slăbănogului, exegeții spun că era un pat format dintr-un schelet metalic, rabatabil, cu o plasă pe care se punea o saltea subțire”².

„Văzând cei patru bărbați că nu vor putea intra pe ușă, au urcat pe scara exterioră, cu bolnav cu tot, pe care apoi l-au strecurat înăuntru prin ușa de deasupra care intra în locuință. Ba chiar au spart-o, ca s-o mărească și să poată coborî cu bolnav cu tot. Era o șansă pe care nu voiau s-o piardă și erau hotărâți să nu se împiedice de nimic”³.

„Unii comentatori ai Sfintei Scripturi văd în cei patru bărbați prima generație de credincioși, iar slăbănogul adus pe targă simbolizează pentru ei «întreaga omenire slăbănogită, dezechilibrată, capturată în ghearele celui mai ucigător non-sens - viața fără Hristos»”⁴.

„Fiind vorba de un paralytic, adus la Domnul Hristos de patru oameni, pe o targă, ne întâlnim dintr-o dată cu elementul pe care Mântuitorul îl va fi apreciat în mod deosebit: generozitatea celor patru, dăruirea lor, slujirea lor. Cei patru nu s-au gândit la ei, la vreun interes al lor, nu s-au gândit să se înghesuie odată cu ceilalți ca să fie cât mai aproape de Domnul Hristos, să-L audă ce spune și să vadă ce face. Nu s-au dus să ceară ceva pentru ei. Dovedindu-se sensibili la suferința altuia, l-au luat pe acela și l-au dus la Mântuitorul ca să-l vindece. Nu s-au descurajat când au văzut mulțimea și, când și-au dat seama că nu vor putea ajunge

¹ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, pp. 42-43.

² *Ibidem*, p. 43.

³ Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului*, *Op. cit.*, p. 84.

⁴ Preot Matei Popovici, *Puterea Cuvântului*, vol. I, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2014, pp. 21-22.

până la El, au urcat pe casă și au coborât bolnavul pe acolo, numai ca să fie văzut de Cel în a cărui putere credeau. Fapta lor a fost o faptă pentru altul”¹.

Nici măcar nu a fost necesar ca vreunul din cei patru să rostească vreun cuvânt, pentru că „*Iisus, văzând credința lor, i-a zis slăbănogului: «Îndrăznește, fiule, iertate sunt păcatele tale!»*”.

„Din cuvintele: «*văzând credința lor*» nu reiese la cine se referă Evanghelistul, la toți cei cinci care apar în fața Domnului Hristos sau doar la cei patru bărbați care îl purtau pe slăbănog”².

Cu toate acestea, „înțelegem că Mântuitorul prețuiește mult credința celor care îl ajută pe cel bolnav, fiind o credință unită cu iubire milostivă. Prin urmare, învățăm că Dumnezeu prețuiește mult credința celor din familia bolnavului, credința prietenilor lui, credința celor care îl ajută pe cel neputincios, credința tuturor celor milostivi și solidari cu cei aflați în suferință. La credința milostivă a acestora Dumnezeu răspunde cu iubirea Sa milostivă și vindecătoare, dătătoare de iertare și sănătate, de viață și bucurie”³.

„Înterupându-și pentru puțin cuvântul, Domnul Hristos, fiindcă l-a simțit timorat pe paralytic, i s-a adresat ca un părinte: «*Îndrăznește, fiule!*». Prin acest mod de adresare, Mântuitorul l-a asigurat pe bolnav că nici prezența lui și nici insistențele celor patru bărbați care îi purtau patul nu au fost supărătoare. Maniera de adresare a Domnului Hristos a venit ca un balsam peste sufletul aceluia”⁴.

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Op. cit., p. 85.**

² **Preot Matei Popovici, Op. cit., pp. 34-35.**

³ **Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Evanghelia..., p. 134.**

⁴ **Calinic Botoșăneanul, Duminicile..., p. 43.**

„Iisus nu i-ar fi spus paralizatului: «*Îndrăznește, fiule, iertate sunt păcatele tale!*» dacă nu ar fi cunoscut că suferința cauzată de boală a trezit în acest bolnav pocăința, iar pocăința i-a întărit credința că numai Mântuitorul îl poate vindeca. Domnul Hristos numește pe cineva fiu sau fiică numai când persoana respectivă are credință în puterea Lui dumnezeiască vindecătoare. Așadar, Mântuitorul, unicul Duhovnic și Doctor desăvârșit, cunoscător nu numai al bolii trupului, ci și al bolii sufletului, nu numai al păcatelor omului, ci și al pocăinței lui, îl iartă pe slăbănogul care vine la El cu credință și-l consideră fiu duhovnicesc, arătându-i astfel iubirea părintească milostivă a lui Dumnezeu”¹.

„Domnul Hristos i-a spus slăbănogului: «*Fiule, iertate sunt păcatele tale!*». L-ar fi numit Mântuitorul «fiu» pe un necredincios? I-ar fi spus unuia lipsit de căință: «*Iertate sunt păcatele tale!*»? Când l-a înviat pe fiul văduvei din Nain nu i-a spus «fiule», ci «tinere», pentru că morții nu pot avea nici credință, nici pocăință”².

„Pe când toți se așteptau la vindecarea trupeză, fizică, a slăbănogului, Iisus Hristos rostește un cuvânt care îi surprinde total pe cei de față: «*Fiule, iertate sunt păcatele tale!*». Mântuitorul folosește această ocazie pentru a face o nouă descoperire, uimitoare, de neînchipuit: are puterea dumnezeiască de a ierta păcatele”³.

„Paraliticul nu venise pentru a i se ierta păcatele. Nu la păcate se gândea, ci s-a lăsat adus cu speranța că Iisus îl va face să se ridice pe picioare, îi va da din nou vlagă mușchilor, putere trupului să se țină drept și să meargă. De ce totuși i-a spus mai

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evangelia...*, pp.131-132.

² Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 381.

³ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 118.

întâi: «*Iertate sunt păcatele tale!*»? Pentru că Mântuitorul a știut că mai întâi trebuie să vindece, prin iertare, vina faptelor care i-a cauzat boala și care mai era încă în făptura lui ca un rău lăuntric, ca un microb sau virus viu și activ. Iată de ce aceasta trebuia mai întâi anihilată. Domnul Hristos a știut că mai întâi trebuie să vindece cauza bolii lui, chiar dacă slăbănogul însuși nu și-o cunoștea, deși nu știm exact dacă în conștiință nu se va fi gândit și el la cauză. Naratorul nu ne spune¹.

Cu acest prilej Mântuitorul a abordat problema cea mare a omului. Oricât de rău ar fi să fii paralizat, este infinit mai rău să fii legat și pierdut în păcatul tău.

„Cauza slăbănogirii erau păcatele, iar Domnul Hristos i-a iertat păcatele, l-a vindecat mai întâi sufletește, iar apoi l-a tămăduit și trupește². „Acest paralytic este primul om iertat din lume³.

„Până atunci relația între Dumnezeu și om era una definitiv instituită. Evreii știau că Dumnezeu este singurul care poate să ierte păcatele, dar nu iertase pe nimeni. Nici Dumnezeu nu ierta până atunci. Acum însă este pentru prima dată când se formulează cuvântul iertării: este un alt fel de a spune, pentru prima dată în istorie, te iubesc cu iubire divină, în sensul major al celui mai mare cuvânt⁴.

„Fiul lui Dumnezeu S-a întrupat pentru vindecarea întregului neam omenesc, tămăduire înfăptuită prin iertarea păcatelor vestită de către Arhanghelul Gavriil dreptului Iosif, chiar înainte de nașterea Lui: «*El va mântui pe poporul Său de păcatele lor*» (Matei 1,21). Iar pentru iertarea păcatelor, Domnul

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Op. cit., pp. 86-87.**

² **Calinic Botoșăneanu, Duminicile..., p. 43.**

³ **Pr. Prof. Ion Buga, „Nimeni nu a grăit vreodată ca Omul Acesta”, Editura Sfântul Gheorghe-Vechi, București, 2009, p. 188.**

⁴ **Ibidem.**

Hristos a întemeiat Biserica, a instituit Sfintele Taine și a rânduit slujitori consacrați, cărora le-a zis: «*Precum M-a trimis pe Mine Tatăl, tot astfel vă trimit și Eu pe voi. Luați Duh Sfânt, cărora le veți ierta păcatele, li se vor ierta; și cărora le veți ține, ținute vor fi*» (Ioan 20,21-23)¹.

„Astfel, până în ziua de astăzi (și până la sfârșitul veacurilor) grija de competenție a slujitorilor Bisericii și a creștinilor adevărați aceasta a fost și aceasta trebuie să rămână: pocăința și iertarea. De aceea, când un credincios îi solicită unui preot ajutorul, indiferent în ce problemă, primul pas care trebuie făcut este o pregătire pentru Taina Spovedaniei, urmată, desigur, pentru cei vrednici, de cea a Sfintei Împărtășanii. Credinciosul pășește, astfel, pe calea pocăinței, singura cale pe care poate spera în vindecare și împliniri de la Dumnezeu. Căci fără pocăință și iertare, vindecarea și împlinirile nu sunt de la Dumnezeu”².

„Minunea vindecării paralizicului nu este numai o manifestare a compătimirii pe care Iisus o are față de omul bolnav ci, în principal și prin excelență, o expresie și o dovadă a puterii Sale mesianice, prin care inaugurează o nouă epocă pentru omenire, epocă în care puterea lui Satana se surpă. Cum? Prin iertarea păcatelor, sinonimă cu purificarea spirituală, vindecarea și restaurarea ființială a creaturii decăzute. Acesta este scopul primordial al fiilor lui Dumnezeu, pentru că iertarea și împăcarea cu Dumnezeu aduc implicit și hrana duhovnicească a harului, prin care dobândim o existență veșnică și fericită în «sânul lui Avraam»”³.

„*Dar unii dintre cărturari ziceau în sinea lor: «Acesta hulește». Și Iisus, cunoscând gândurile lor, le-a zis: «De ce*

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Gordon, *Op. cit.*, p. 124.

² *Ibidem*.

³ Preot Matei Popovici, *Op. cit.*, p. 10.

cugetați rele în inimile voastre? Căci ce este mai lesne a zice: Iertate sunt păcatele tale! Sau a zice: Ridică-te și umblă?»¹

Aceasta este prima mențiune din Sfintele Evanghelii despre opoziția față de Domnul Hristos, care va fi o atitudine recurentă a cărturarilor și fariseilor.

Relatând aceeași minune, Sfântul Evanghelist Luca scrie că *„de față ședeau farisei și învățători ai legii veniți din toate satele Galileii și ale Iudeii și din Ierusalim”* (Luca 5,17).

„În casa în care se găsea Iisus, erau de față și nelipsiții farisei și cărturari, învățătorii Legii, așa-zișii teologi de-atunci. Îl urmau și Îl urmăreau peste tot. Îi deranja învățătura și faima Lui. Căutau mereu să-L prindă în cuvânt, să-L compromită, să găsească motive de acuzare. Numai că nu reușeau. De fiecare dată erau învinși de logica Domnului Hristos. Așa se întâmplă și acum, în episodul relatat de Sfântul Evanghelistul Matei”¹.

„În accepțiunea cărturarilor, paralizia ar fi putut fi vindecată de un om cu viață sfântă, însă iertarea păcatelor era o prerogativă exclusivă a lui Dumnezeu”². „Judecata lor era corectă. Nimeni nu putea ierta păcatele decât singur Dumnezeu”³. „Legea nu dădea nimănui dreptul de a ierta păcatele. Cel care ierta era întotdeauna Dumnezeu. Știm aceasta din convorbirea lui Avraam cu Dumnezeu, cu privire la Sodoma și Gomora (Facere 18). Toate cererile de iertare se făceau direct lui Dumnezeu (Ieșire 32,32; II Regi 12,13; Iezechiel 16,63 ș.a.). Nimeni nu avea mandat de la Dumnezeu să ierte”⁴.

„Raționamentul cărturarilor se explică, pe de o parte, prin fanatismul pentru litera Scripturii, idolatria lor oarbă față de litera Legii, prin care evreii substituiau iubirea, rugăciunea

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 118.

² Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 43.

³ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 118.

⁴ Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului, Op. cit.*, p. 88.

curată, precum și comunicarea directă cu Dumnezeu, așa cum tot în Legea Veche o aflăm practică la patriarhi, regi și profeți. Pe de altă parte, cercetând vechile Scripturi ale poporului ales, găsim, într-adevăr, temeuri de apărare ale dreptei credințe iudaice împotriva nenumăraților falsificatori, blasfemiatori și eretici care au îndrăznit, în decursul istoriei, să vorbească delirant în numele Dumnezeului celui viu al poporului ales. Întotdeauna pervertirea inimii, aliată cu viclenia minții, s-a sprijinit pe argumentații aparent corecte. Diavolul nicicând nu este mai convingător decât atunci când îți înșiră o dizertație plină de adevăruri, dar așezate, ce-i drept, la o privire mai atentă, contra logicii și a bunului simț”¹.

„Fariseii și cărturarii care se strecurau prin mulțimea îngrămădită în jurul Mântuitorului știau din scrierile Vechiului Testament că în Deuteronom stă scris: «*Prorocul care va îndrăzni să grăiască în numele Meu cuvânt pe care nu Eu i-am poruncit să-l grăiască, și care va grăi în numele altor dumnezei, acel proroc să-l dați morții*» (Deuteronom 18,20)”².

„Într-adevăr, numai Dumnezeu putea ierta păcatele. Fariseii și cărturarii ignorau însă faptul de căpetenie că Iisus Hristos este Dumnezeu”³.

„Până atunci doar Dumnezeu putea ierta păcatele. Abia Domnul Hristos, prin Legea Nouă, va da putere Apostolilor și, prin ei, episcopilor și preoților, să ierte și ei păcatele în numele Lui. Dar până atunci, în Vechiul Testament, o astfel de dezlegare nu exista și nu se practica. Iertarea era rezervată numai și numai lui Dumnezeu”⁴.

¹ Preot Matei Popovici, *Op. cit.*, p. 11.

² *Ibidem*.

³ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 125.

⁴ Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului*, *Op. cit.*, p. 87.

Cunoscând gândurile cărturarilor, Mântuitorul i-a întrebat: „*De ce cugetați rele în inimile voastre?*”. „El era Dumnezeu și le-a cunoscut gândurile. Întrebarea Lui se dorea a fi un mijloc prin care să li se reveleze dumnezeirea Sa. Voia ca prin întrebarea pusă, în marea Sa iubire de oameni, să-i încredințeze de adevărul că, în fapt, cunoașterea inimii cuiva este o putere exclusivă a lui Dumnezeu (II Paralipomena 6,30; Psalmul 7,9 și I Regi 16,7). Voia să le dea o dovadă de netăgăduit a dumnezeirii Sale: cine poate cunoaște gândurile omului decât numai Dumnezeu? (III Regi 8,39)”¹.

„Domnul Hristos nu le-a pus această întrebare cu supărare. Le-a pus-o fiindcă îi înțelegea foarte bine. Trebuia să le-o pună, ca să-i lămurească, să le predea o învățătură nouă. Ei gândiseră cum trebuie, și se aflau între limitele Legii Vechi, apărați de ea. De altfel, Mântuitorul nu va contrazice Legea și nici pe ei. În fapt o va confirma. Da, Dumnezeu singur iartă, i-a lăsat Iisus să înțeleagă. Avea chiar interesul ca ei să rămână la credința că numai Dumnezeu poate ierta. De aceea nu i-a contrazis. Ba chiar s-ar fi putut crede că le zice: aveți dreptate. Dar dacă eu sunt Dumnezeu? Sau: dar dacă eu vă voi proba prin ceva că pot face ceea ce numai Dumnezeu poate face? Aceasta a vrut să le spună prin ceea ce urmează, lăsându-i să deducă cine era El, din demonstrația Sa logică”².

„Așadar, în acest caz, cărturarii aveau dreptate. Noi ne-am obișnuit ca ori de câte ori citim sau auzim Evanghelia, și ni se vorbește despre cărturari și farisei să credem că niciodată nu aveau dreptate. Uneori aveau. În acest caz aveau dreptate. Mântuitorul i-a înfruntat blând, ca să-i corecteze și să-i învețe că, odată cu El, dreptatea trebuia revizuită, trebuia pusă într-un nou context, ca să poată rămâne în continuare dreptate. Trebuia

¹ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 44.

² Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului, Op. cit.*, pp. 87-88.

să-i facă să înțeleagă că intervenise în lumea și în gândirea omenească ceva nou”¹.

„Mântuitorul știa că numai Dumnezeu poate ierta păcatele. Era deci momentul cel mai propice pentru a-i învăța pe cărturari că, dacă El ierta, era Dumnezeu. Și iată metoda pe care a urmat-o: După ce i-a întreat: «*De ce cugetați rele în inimile voastre?*», și-a continuat întrebarea într-un chip aproape nefiresc, neobișnuit într-o conversație previzibilă. Le-a pus, în stilul Său concis, și aparent fără legătură cu tema discuției, o întrebare la care cărturarii nu se așteptaseră, și pe care probabil în primul moment n-au înțeles-o: «*Ce este mai lesne a zice: Iertate sunt păcatele tale! Sau a zice: Ridică-te și umblă?*»”².

De fapt avem aici „două întrebări neobișnuite și neașteptate. De ce? Fiindcă după mintea cărturarilor, și de ce să nu recunoaștem, și după a noastră, cele două întrebări nu se leagă între ele, ca să poată fi comparate. La fiecare în parte se putea răspunde, dar nu comparându-le. A zice: «*Iertate îți sunt păcatele*» era cu totul altceva decât a spune: «*Ridică-te și umblă*», pentru că aceasta din urmă, deși putea fi afirmată, dacă nu era urmată de vindecarea pe loc, rămânea o afirmație goală de sens”³.

„Dacă simplificăm, putem spune că este ușor a-i zice cuiva: «*Iertate îți sunt păcatele*», pentru că această afirmație nu poate fi controlată. A doua însă este verificabilă, pe loc. Zicând cuiva: «*Ridică-te și umblă*», este controlabil imediat, fiindcă persoana respectivă se ridică sau nu se ridică”⁴.

„Cărturarii n-au răspuns la aceste întrebări. Au fost și de data aceasta corecți. Nu aveau ce răspunde. Ar fi trebuit să spună:

¹ **Ibidem**, p. 88.

² **Ibidem**.

³ **Ibidem**.

⁴ **Ibidem**.

Niciuna din cele două afirmații nu este ușor de zis, pentru că pe amândouă le poate zice numai Dumnezeu, pentru că doar El le poate și împlini”¹.

„Și o faptă și alta sunt cu neputință omului de rând, însă «*ceea ce este cu neputință la oameni, este cu putință la Dumnezeu*» (Matei 19,26). Ce-i mai ușor atunci: să vindeci sufletul sau să vindeci trupul? Sufletul nu poate fi tămăduit altfel decât iertându-i-se păcatele. Când păcatele îi sunt iertate sufletul se însănătoșește, iar unui suflet sănătos este ușor să-i faci și trupul sănătos. Oricum, mai de trebuință este să-i ierți unui bolnav păcatele decât să-l pui pe picioare, după cum mai degrabă trebuie să scoți viermele de la rădăcina unui pom decât să-i astupi găurile din coajă”².

Domnul Hristos le-a spus cărturarilor: „*Dar ca să știți că putere are Fiul Omului pe pământ să ierte păcatele, i-a zis slăbănogului: «Ridică-te, ia-ți patul și mergi la casa ta!». Și, ridicându-se, s-a dus la casa sa*”.

Pornind de la afirmația Mântuitorului că „Fiul Omului are putere pe pământ să ierte păcatele”, Sfântul Nicolae Velimirovici a explicat că „omului, doar atâta vreme cât este în viața pământească i se pot ierta păcatele. După ce iese din această lume, nu mai este iertare pentru el. În viața viitoare nu va mai fi iertare pentru păcătoșii care au ieșit nepocăiți din această viață”³.

La săvârșirea minunii din Capernaum, „Iisus Se numește pe Sine Fiul Omului, dar puterea de a ierta păcatele Îl arată că este Dumnezeu. Deci, Fiul Omului este Fiul lui Dumnezeu Cel Veșnic, Care S-a făcut Om pentru mântuirea oamenilor, a

¹ **Ibidem**, pp. 88-89.

² **Sfântul Nicolae Velimirovici**, *Op. cit.*, p. 383.

³ **Ibidem**.

coborât pe pământ, ca pe oamenii muritori să-i înalțe la cer, la viața veșnică”¹.

„Toți cei de față puteau gândi că iertarea rostită de Domnul Hristos prin cuvânt nu era decât o vorbă, care nu angaja la nimic, din moment ce nimeni nu o putea verifica. Dar o vindecare era un lucru văzut, ce nu putea fi negat”². „În loc de orice altceva, fără să mai socotească necesară continuarea discuției teoretice, Mântuitorul s-a întors către cărturari și le-a spus: «*Ca să știți că putere are Fiul Omului pe pământ să ierte păcatele*» vă voi oferi o dovadă: Și adresându-se slăbănogului i-a zis: «*Ridică-te, ia-ți patul și mergi la casa ta!*». Aceste cuvinte erau controlabile. Nu mai era ca și atunci când îi zisese «*Iertate îți sunt păcatele*». Păcatele nu se vedeau, dacă au rămas ori s-au șters. Acum era controlabil: se va ridica, sau nu se va ridica slăbănogul? Paraliticul s-a ridicat. A simțit din nou forță în mușchii săi, în trupul lui, și-a simțit trupul restabilit, vindecat, înnoit, s-a ridicat, a ieșit afară uluit de ceea ce i se întâmplase, învăluit în entuziasm, încât l-a văzut toată lumea”³.

Dacă inițial paraliticul fusese cărat pe pat de patru bărbați, acum el își căra patul.

„În cazul slăbănogului boala sa trupească văzută, adică paralizia lui fizică, era semnul unei boli sufletești nevăzute, și anume o slăbire a sufletului din cauza păcatului, o «legătură nedezlegată» a sufletului. Înțelesul adânc al cuvintelor simple adresate de Iisus paraliticului este următorul: după ce mai întâi te-am vindecat sufletește, acum te vindec și trupește. Iisus Hristos, Dumnezeu-Omul, ți-a iertat păcatele, vindecându-ți astfel sufletul, și te-a înălțat la demnitatea de fiu duhovnicesc al Său,

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, pp. 129-130.

² Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 119.

³ Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, *Op. cit.*, p. 89.

după har, iar apoi ți-a vindecat și trupul, dăruindu-ți libertatea de mișcare și puterea de comunicare și conlucrare cu cei apropiați sau cu cei ai casei tale”¹.

„Slăbănogul din Capernaum s-a smerit pe sine prin suferință, s-a pocăit de păcate și a devenit un om credincios, care pentru vindecare nu mai conta pe nimeni și nimic, decât pe mila lui Dumnezeu. Probabil că el încercase, la mulți doctori, să se vindece de boala trupului, dar nu a reușit. De ce? Deoarece avea nevoie mai întâi de vindecarea sufletului. De aceea, în grea suferință unită cu multă speranță, paralticul aștepta ca Dumnezeu să-l vindece, iar Iisus Duhovnicul și Doctorul îl aștepta tainic pe cel bolnav să vină la El. Milostiv și discret, Mântuitorul îl iartă, îl vindecă și îl ridică pe păcătosul bolnav și îi schimbă viața, dăruindu-i sănătate și bucurie”².

„Episodul vindecării slăbănogului conține o lecție și un model pentru toți cei care au responsabilitatea păstoririi sufletelor. Duhovnic desăvârșit, Iisus Hristos nu pune întrebări inutile, nu iscodește, ci protejează taina persoanei. Comportamentul Său este marcat de discreție și delicatețe”³.

„Sfinții Părinți spun că Dumnezeu Se folosește de necazurile oamenilor și de suferință, de toate aceste lucruri rele în sine, pentru a le îngădui celor credincioși, celor care primesc cu smerenie în suflet tot ceea ce le trimite El, să-și manifeste răbdarea, îndelunga-răbdare, curajul și iubirea de Dumnezeu, în același timp, El îi pedepsește astfel pe cei păcătoși”⁴.

„Această pedepsire nu este niciodată, în viața noastră pământească, o sancțiune în sens propriu. Ea este o chemare

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, p. 132.

² *Ibidem*, p. 133.

³ Radu Dorin Micu, *Op. cit.*, p. 97.

⁴ Părintele Placide Deseille, *Op. cit.*, p. 111.

la convertire; toate aceste consecințe rele ale păcatului trebuie să reprezinte pentru fiecare om o chemare la convertire, la întoarcerea la Dumnezeu, pentru a-I implora milostivirea și a-și recunoaște slăbiciunea și neputința. Nu trebuie să ne închipuim muștrarea divină ca pe ceva voit în mod clar, pozitiv de Dumnezeu, ca și cum Dumnezeu ar dori să facă vreun rău făpturii Sale. Pedepsa divină, ceea ce poate fi interpretat așa în realitate, provine din faptul că prin intermediul păcatului noi punem un obstacol în calea ocrotirii divine și a ajutorului pe care Dumnezeu ni-l oferă în diferite moduri, mai ales prin sfinții îngeri”¹.

„Îmi vine acum în minte o întâmplare petrecută cu mulți ani în urmă, în perioada stăpânirii comuniste. Chiar înainte de trecerea mea printr-o anumită regiune, doi milițieni străbătuseră satele din zonă împușcând toate troițele pe care le întâlneau în drum. Trăgeau deci cu pistoalele în crucile frumos împodobite și pictate, atât de des întâlnite la țară, și nu li se întâmpla nimic. Și ei se foloseau de acest argument pentru a le spune sătenilor: «Vedeți bine că Dumnezeu nu există, putem să tragem în voie în aceste cruci și nu ni se întâmplă nimic». După care, cei doi milițieni s-au dus într-un restaurant să mănânce masa de prânz. Apoi, au vrut să-și continue activitatea sinistră. La ieșirea din satul în care luaseră masa, au ratat un viraj și au căzut într-o râpă, murind amândoi pe loc. Așa s-a încheiat propaganda lor, iar locuitorii din zonă au interpretat moartea lor ca pe o intervenție divină, o pedeapsă din partea lui Dumnezeu. Nu Dumnezeu i-a aruncat în râpă, și nici nu a trimis vreun înger să facă aceasta. În viață suntem mereu ocrotiți de Dumnezeu și de îngerii pe care ni i-a încredințat să ne păzească, însă prin intermediul păcatului, noi împiedicăm această ocrotire. Păcatul pune, după cum spun Sfinții Părinți, un zid de netrecut între noi și Dumnezeu”².

¹ **Ibidem**, pp. 111-112.

² **Ibidem**, pp. 112-113.

„Oamenii păcătuiesc foarte des, dar nu se pocăiesc de păcate foarte des, sau nu se pocăiesc de bunăvoie, din inițiativă proprie. Însă Dumnezeu, în iubirea Lui milostivă și vindecătoare de suflete, îi cheamă pe oameni la pocăință și îndreptare și prin faptul că îngăduie ca, pentru o vreme, oamenii să fie lipsiți de libertate, de sănătate, de bunuri materiale, de onoruri sociale, de prezența celor dragi sau de alte bucurii obișnuite. De aceea, uneori trecem prin necazuri, prin boli, prin încercări, care tainic ne îndeamnă sau ne cheamă să ne pocăim și să ne apropiem mai mult de Dumnezeu prin rugăciune și fapte bune, deoarece El este Izvorul vieții, al vindecării de boli, al eliberării de necazuri și al mântuirii de păcate și de moarte”¹.

„Mesajul evanghelic al pericopei de astăzi, ca de altfel al întregii Sfintei Scripturi, acesta este: înainte de a ne preocupa de vindecarea trupului, deodată cu grija pentru împlinirea oricăror aspirații materiale, trebuie să ne preocupăm de pocăință și de iertarea păcatelor. Căci numai pocăința și iertarea sunt izvorul adevăratelor vindecări și împliniri, într-un cuvânt, al adevăratei fericiri”².

„Vindecarea uimitoare a trupului slăbănogului arăta puterea dumnezeiască a Domnului Hristos de a ierta păcatele și justifica, astfel, și dreptul de a face aceasta. Așadar, Iisus le-a arătat cărturarilor că amândouă faptele erau în puterea Sa. Ba, le-a arătat chiar ceva mai mult și anume că, erau și legate una de cealaltă, adică păcatul era cauza bolii, iar boala era consecința păcatului”³.

„Mântuitorul însă trebuia să mai facă o minune: să-i vindece și pe cărturari de orbirea lor sufletească! De aceea și-a

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, pp. 130-131.

² Pr. Prof. Dr. Vasile Gordon, *Op. cit.*, pp. 126-127.

³ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 119.

continuat acțiunea de vindecare cu slăbănogul, dar și cu ei. Le-a dat și lor o lecție dintre cele mai importante. De fapt amintirea faptei acesteia ne-a fost păstrată de Evangheliști până în ziua de astăzi, nu numai pentru a ne relata întâmplarea cu paralyticul, ci și pentru lecția pe care Domnul Hristos le-a dat-o cărturarilor prezenți la minune. Lecția ne-o dă și nouă peste veacuri, și o va da tuturor oamenilor, în veacul veacului”¹.

„Să revenim la întrebarea din gând a cărturarilor: Cum de iartă Acesta păcatele, când așa ceva nu are dreptul să facă decât Dumnezeu? Dacă numai Dumnezeu avea dreptul de a ierta păcatele, și Iisus a iertat și El păcatele și a demonstrat prin vindecarea trupului slăbănogului că putea face o minune vizibilă, pentru ei chiar mai mare decât aceea a iertării păcatelor, însemna că era Dumnezeu”².

„Aceasta era lecția pe care Domnul Hristos a vrut s-o dea cărturarilor și celorlalți de față. Să le demonstreze printr-un argument material, controlat de ei, cu ochii lor, că era Dumnezeu. «Dacă este adevărat, cum gândiți voi și cum spune Sfânta Scriptură, că numai Dumnezeu are dreptul să ierte păcatele, atunci iată Eu am făcut așa ceva în fața voastră. Înseamnă că trebuie să recunoașteți că sunt Dumnezeu sau că, oricum, sunt de la Dumnezeu. Altfel cum aș fi putut face minunea? Chiar voi ați gândit că numai Dumnezeu poate face asemenea lucruri»”³.

„Iar mulțimile văzând acestea, s-au înspăimântat și au slăvit pe Dumnezeu, Cel care dă oamenilor asemenea putere”.

„Puterea de care se vorbește aici este aceea de a ierta păcatele, unită cu cea de a vindeca. De fapt, puterea însăși de a ierta păcatele este o putere de vindecare și de mântuire. Domnul Hristos le-a dăruit Sfinților Săi Apostoli mai întâi puterea de a

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Op. cit., p. 87.**

² **Ibidem, p. 89.**

³ **Ibidem.**

vindeca orice boală și orice neputință: «*Chemând la Sine pe cei doisprezece ucenici ai Săi, le-a dat lor putere asupra duhurilor celor necurate, ca să le scoată și să tămăduiască orice boală și orice neputință*» (Matei 10,1). Iar mai târziu le-a dăruit și puterea de a ierta păcatele care îmbolnăvesc sufletul omului, zicând: «*Oricâte veți lega pe pământ vor fi legate și în cer, și oricâte veți dezlega pe pământ vor fi dezlegate și în cer. Căroră veți ierta păcatele, le vor fi iertate; și căroră le veți ține, vor fi ținute*» (Matei 18,18 și Ioan 20,23). Deci, puterea dumnezeiască de a ierta păcatele a fost dăruită de Mântuitorul ucenicilor Săi, iar prin ei, Bisericii Sale. Astfel, în Biserică primim iertarea păcatelor prin Sfintele Taine a Botezului, a Spovedaniei și a Împărtășaniei, iar vindecarea de boli se dăruiește mai ales prin Sfânta Taină a Maslului sau a ungerii bolnavilor cu untdelemn sfințit¹.

„Într-un înțeles duhovnicesc, cei ce l-au ajutat pe cel bolnav să vină la Iisus reprezintă Biserica, adică pe toți slujitorii și credincioșii Bisericii care îi ajută pe cei bolnavi. Văzând credința Bisericii Sale, Hristos-Dumnezeu dăruiește vindecare sau alinare multor bolnavi care nu se mai pot ruga pentru ei înșiși sau nu mai pot veni singuri la biserică, ci sunt aduși de alții, sau zac în pat acasă ori în spital. De aceea, la slujbele Bisericii sunt pomeniți zilnic cei bolnavi”².

„Evanghelia de astăzi și rugăciunea Bisericii pentru cei bolnavi, inspirată de această Evanghelie, ne arată că avem nevoie nu doar de credința și rugăciunea noastră proprie, ci și de credința și rugăciunea altora pentru noi”³.

„Când vedem că un om bolnav suferă mult, trebuie să ne gândim că și noi am putea fi cândva într-o situație asemănătoare. Prin urmare, trebuie să arătăm iubire creștină celor suferinzi, să-i

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, p. 130.

² *Ibidem*, p. 134.

³ *Ibidem*.

ajutăm, nu să-i judecăm. În fața suferinței altora, să ne întărim în credință și să sporim în iubire milostivă, rugându-ne cu smerenie și speranță pentru vindecarea lor”¹.

„Dumnezeu Cel mult Milostiv îngăduie uneori încercări, între care și bolile, ca noi să fim mai milostivi, mai ajutători, mai solidari și mai sensibili la suferințele altora. Când dăm o mână de ajutor celor bolnavi, săraci și singuri, devenim și noi milostivi și iubitori de oameni ca Hristos-Domnul. Când lucrează în noi Duhul lui Hristos, devenim mâinile iubirii lui Hristos, Care, prin noi și prin alți oameni, îi ajută pe cei suferinzi și pe cei neajutorați. Astfel lucrând, noi trăim adevărul că Biserica este Trupul tainic al lui Hristos, care prin lucrarea ei filantropică arată în lume iubirea milostivă a lui Hristos pentru oameni”².

Amin

¹ **Ibidem**, p. 135.

² **Ibidem**.

Duminica a 7-a după Rusalii
(vindecarea a doi orbi și a unui mut în Capernaum)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

„În vremea aceea, pe când trecea Iisus, doi orbi se țineau după El strigând și zicând: «Miluiește-ne pe noi, Fiule al lui David!». După ce a intrat în casă, au venit la El orbii și Iisus i-a întrebat: «Credeți că pot să fac Eu aceasta?». Ei I-au zis: «Da, Doamne!». Atunci S-a atins de ochii lor, zicând: «Fie vouă după credința voastră!». Și s-au deschis ochii lor. Iar Iisus le-a poruncit cu asprime, zicând: «Luați seama, să nu știe nimeni». Dar ei, ieșind, L-au vestit în tot ținutul acela. Și plecând ei, iată au adus la El un om mut, având demon. Și fiind scos demonul, mutul a grăit. Iar mulțimile se minunau, zicând: «Niciodată nu s-a arătat așa ceva în Israel!». Dar fariseii ziceau: «Cu domnul demonilor îi scoate pe demoni». Și Iisus străbătea toate cetățile și satele, învățând în sinagogile lor, propovăduind Evanghelia împărăției și vindecând toată boala și toată neputința în popor» (Matei 9,27-35).

Pericopa evanghelică citită astăzi la Sfânta Liturghie ne înfățișează două minuni săvârșite de Domnul Hristos.

„În vremea aceea, pe când trecea Iisus, doi orbi se țineau după El strigând și zicând: «Miluiește-ne pe noi, Fiule al lui David!»”.

După ce Mântuitorul a vindecat-o în Capernaum pe femeia cu scurgere de sânge de doisprezece ani și a înviat-o pe fiica lui Iair, doi nevăzători se țineau după El, rugându-L să-i miluiască.

Fiind lipsiți de vedere, nu era ușor pentru cei doi să-L urmeze pe Domnul Hristos. Ei i-au întrebat pe cei care Îl însoțeau

pe Iisus încotro se duce Acesta și trebuiau să asculte cu luare aminte fiecare sunet care i-ar fi putut ghida ca să nu-L piardă și să țină pasul cu El. Cu toate acestea, speranța vindecării le-a dat curaj și putere ca să-L urmeze cât mai bine puteau.

Exceptând cartea neamului Domnului Hristos (Matei 1,1-16), aceasta este prima dată în Evangheliile când Mântuitorul este numit „Fiul lui David”.

„De ce orbii îl numesc pe Iisus: «Fiul lui David?»”¹. „Este știut faptul că regele David era pildă pentru toți monarhii din Israel, așa cum Avraam era un exemplu pentru toți dreptii din această țară. Iudeii obișnuiau să-i numească pe toți descendenții din David «fiii lui David». Mai mult, poporul aștepta ca Mesia să iasă din casa lui David (II Regi 7,12-13 și Isaia 9,6). La evrei, când cineva era considerat descendent din seminția lui David, era o onoare”².

„Cuvintele celor doi orbi constituie o mustrare cumplită pentru întunecații farisei și cărturari, care-L numeau pe Domnul Hristos hulitor și păcătos. Vedeti cum Dumnezeu îi rușinează tocmai prin cei disprețuiți de ei, prin păgâni (femeia cananeeancă), prin orbi și chiar prin demoni (în ținutul gherghesenilor). Pe când ei, orbiți de trufie, nu sunt în stare să vadă în Mântuitorul altceva decât un hulitor și un păcătos, sutașul păgân mărturisește puterea Lui dumnezeiască (Matei 8,5-13), demonii din Gadara Îl numesc Fiul lui Dumnezeu (Matei 8,29) iar orbii Îl văd cu duhul ca Fiul al lui David. Păgânii erau în stare să vadă în Domnul Hristos prezența lui Dumnezeu, pe când fariseii și cărturarii nu; demonii știau că Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu, iar înțelepții Israelului nu; orbii, în sfârșit, vedeau ceea ce fariseii, cărturarii și căpeteniile nu voiau să vadă”³.

¹ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 388.

² Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 48.

³ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 388.

Când au ajuns în fața Mântuitorului, nevăzătorii nu au vorbit despre infirmitatea lor, nici despre necazurile pe care le îndurau, ci doar au apelat la mila Lui.

Neobișnuit este faptul că „reacția Domnului Hristos întârzie să apară. Se pare că Mântuitorul nu acordă nicio atenție strigătelor celor doi orbi. După logica noastră, ar fi trebuit să răspundă imediat, cel puțin din trei motive. Primul, are puterea de a vindeca și, iată, doi orbi nefericiți au nevoie de ajutorul Lui, deci trebuie să-i vindece. Al doilea motiv, ar fi unul legat de renumele Lui. El este numit «Fiul lui David», regele promis, și era de așteptat să confirme acest lucru prin puterea Sa miraculoasă”¹. Al treilea motiv este că Fiul lui Dumnezeu S-a întrupat din iubire față de oameni, pe care a dovedit-o în toate ocaziile posibile.

„După ce a intrat în casă, au venit la El orbii și Iisus i-a întrebat: «Credeți că pot să fac Eu aceasta?». Ei I-au zis: «Da, Doamne!». Atunci S-a atins de ochii lor, zicând: «Fie vouă după credința voastră!». Și s-au deschis ochii lor”.

La solicitarea celor doi nevăzători, Domnul Hristos i-a întrebat dacă au credință că El îi poate tămădui, iar ei au răspuns afirmativ.

Sfântul Apostol Pavel a scris că „*credința este încredințarea celor nădăjduite, dovedirea lucrurilor celor nevăzute*” (Evrei 11,1).

Sfântul Maxim Mărturisitorul a afirmat și el: „Credința este o putere de legătură, care înfăptuiește unirea desăvârșită, nemijlocită și mai presus de fire a celui ce crede cu Dumnezeu cel crezut”². „Credința este o cunoaștere ce nu se poate dovedi.

¹ **Pr. Lect. Univ. Dr. Cristian Sonea**, *Predică la Duminica a 7-a după Rusalii*, publicată în volumul: „*Cuvântul Tău este adevărul*”. *Predici ale teologilor clujeni la Duminicile Octoihului*, vol. I, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2014, p. 79.

² *Filocalia sfințelor nevoițe ale desăvârșirii*, vol. III, traducere, introducere și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, membru al Academiei Române, Ediția a II-a, Editura Harisma, București, 1994, p. 131.

Iar dacă nu se poate dovedi, atunci credința este o legătură mai presus de fire, prin care, în chip neștiut și de nedemonstrat ne unim cu Dumnezeu într-o unire mai presus de înțelegere”¹.

„A crede înseamnă a avea convingerea absolută despre existența lui Dumnezeu, încredere în El. Credința se arată prin mărturisirea lui Dumnezeu și împlinirea poruncilor Lui”².

„Credința este facultatea de a primi revelația divină, de a cunoaște lumea supranaturală, de a trece într-o altă ordine de existență. Credința este o putere de legătură între divin și uman, de unde afinitatea ei cu religia. Pentru Sfântul Apostol Pavel credința este lucrarea harului lui Dumnezeu, care produce în omul căzut starea de mântuire: *«căci dreptul, prin credință va fi viu»* (Romani 1,17). Pentru Sfântul Evanghelist Ioan ea este deschiderea spiritului, prin puterea harului, pentru prezența iubirii lui Dumnezeu, Care S-a descoperit în Hristos cel răstignit și înviat (I Ioan 5,1-2). După Sfântul Vasile cel Mare, Duhul Sfânt dă lumina care produce descoperirea adevărului în proporția credinței; iar după Sfântul Ioan Gură de Aur, credința este temelia pe care stă Biserica, de aceea nu Biserica justifică credința - adevărul, ci credința justifică Biserica. Această posedere a invizibilului și apropiere a celor viitoare se bazează pe o evidență, pe certitudinea unui eveniment: manifestarea lui Dumnezeu în persoana Fiului Său întrupat. Învierea lui Hristos este «piatra» credinței. *«Că dacă cu gura ta vei mărturisi că Iisus este Domnul, și în inima ta crezi că Dumnezeu L-a înviat din morți, te vei mântui»* (Romani 10,9). De aceea, credința vine din propovăduire, din mărturia directă a celor ce au văzut Cuvântul vieții (I Ioan 1,1-3); ea nu se inventează (Romani 8,14-17)”³.

¹ **Ibidem**, p. 133.

² **Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, Prof. Ecaterina Braniște**, *Op. cit.*, p. 116.

³ **Pr. Prof. Dr. Ion Bria**, *Op. cit.*, pp. 105-106.

Cei care cred nu pot fi doar beneficiarii unei minuni, ci pot ei înșiși săvârși minuni în numele Domnului Hristos, după cum a afirmat Mântuitorul: „*Adevăr vă grăiesc: Dacă ați avea credință cât un grăunte de muștar, veți zice muntelui acestuia: Mută-te de aici acolo și se va muta și nimic nu va fi vouă cu neputință. De-ați avea credință cât un grăunte de muștar, i-ați zice acestui sicomor: Dezrădăcinează-te și te sădește în mare și v-ar asculta. Iar celor ce vor crede, aceste semne le vor urma: în numele Meu demoni vor izgoni, în limbi noi vor grăi, șerpi vor lua în mână, și chiar ceva dătător de moarte de vor bea, nu-i va vătăma; pe bolnavi își vor pune mâinile și aceia se vor face bine*” (Matei 17,20; Luca 17,6 și Marcu 16,17-18). „De aceea renumitul poet german Johann Wolfgang von Goethe numește minunea «copilul mult iubit al credinței»”¹.

Reacția Domnului Hristos de a-i vindeca pe cei doi nevăzători a întârziat fiindcă „logica dumnezeiască depășește logica omenească. Evanghelistul Matei prezintă o vindecare al cărei proces este în desfășurare. Orbii care cer lumină ochilor au primit deja lumina unui alt tip de cunoaștere. Ei Îl văd în mod tainic pe «Fiul lui David», văd cu ochii inimii și prin înțelegerea duhului taina venirii lui Mesia. Vindecarea continuă, în casa în care intră Mântuitorul, urmat de cei doi orbi, se descoperă un alt nivel al înțelegerii prezenței lui Hristos în lume. După ce a intrat în casă, nevăzătorii au venit la El și Iisus i-a întrebat: «*Credeți că pot să fac Eu aceasta?*». Întrebarea pe care le-o adresează Mântuitorul face evidentă pentru cei de față credința nevăzătorilor cu ochii trupului. «*Ei I-au zis: Da, Doamne! Atunci S-a atins de ochii lor, zicând: Fie vouă după credința voastră!*»”².

„Cred că în acest punct putem răspunde în parte la întrebarea: ce vedere capătă orbii? Ei dobândesc o vedere curată

¹ Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, p. 98.

² Pr. Lect. Univ. Dr. Cristian Sonea, *Art. cit.*, p. 79.

și profundă a prezenței și lucrării lui Dumnezeu în lume, vedere ce le schimbă viața în mod definitiv, văzând și mărturisind de acum înainte «*cele ce ochiul nu le-a văzut, urechea nu le-a auzit și la inima omului nu s-au suit*» (I Corinteni 2,9)¹.

Auzind răspunsul celor doi nevăzători, Domnul Hristos S-a atins cu mâna de ochii lor, în timp ce ei L-au atins pe Mântuitorul prin credință, luând vindecare. Ne putem imagina această scenă ca și cum „o făclie arzând a fost pusă lângă una stinsă, rece, și aceasta s-a aprins deodată”².

Vedem aici binecuvântările care vin de la Dumnezeu asupra oamenilor, prin credință.

„*Iar Iisus le-a poruncit cu asprime, zicând: «Luați seama, să nu știe nimeni». Dar ei, ieșind, L-au vestit în tot ținutul acela*”.

„Am văzut că mai întâi Iisus le-a cerut celor doi orbi să aibă credință, iar, după ce i-a vindecat, le-a poruncit să nu spună nimănui că El i-a tămăduit, adică să nu-L laude pe El, Vindecătorul lor. De ce a făcut aceasta? Ca să ne dea nouă pildă de smerenie, ca, după ce am săvârșit binele, să nu ne mândrim cu fapta bună, nici să așteptăm laude de la oameni pentru binele pe care l-am făcut lor. Când Domnul Hristos le cere celor doi orbi să nu spună nimănui nimic despre vindecarea lor, El arată, de fapt, smerenia Sa”³.

Sfântul Nicolae Velimirovici a scris și el în acest sens: „De ce Mântuitorul le-a cerut celor doi foști nevăzători să nu spună nimănui despre minunea Sa? Mai întâi, pentru că El nu caută slavă și laudă de la oameni. Acestea nu adaugă nicio iotă slavei Lui celei dumnezeiești. Apoi, ca să arate că ce face El, săvârșește din milă și din iubire față de om, așa cum face o mamă pentru

¹ **Ibidem**, p. 81.

² **Sfântul Nicolae Velimirovici**, *Op. cit.*, p. 389.

³ **Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române**, *Evanghelia...*, p. 139.

copilul ei, iar nu ca vrăjitorii slujitori ai diavolilor, care îi urăsc și îi disprețuiesc pe oameni, și care tot ce fac, fac numai ca să fie lăudați și slăviți. În al treilea rând, ca să le arate oamenilor că și ei trebuie, la fel, să lucreze fapte bune pentru Dumnezeu și nu pentru a fi lăudați, după cum a spus Domnul Hristos: «*Să nu știe stânga ta ce face dreapta*» (Matei 6,3). Iar în al patrulea rând, pentru că știe - și vrea ca și oamenii să descopere - că binele nu poate rămâne ascuns. Și acest lucru se va vedea pe dată. Vrând-nevrând, orbii L-au făcut cunoscut în tot ținutul. Dacă ar fi tăcut graiul, ar fi vorbit ochii”¹, așa ei „s-au transformat în predicatorii și evangheliștii minunii”².

Cu toate că nu admirăm neascultarea bine intenționată a celor doi foști orbi, apreciem entuziasmul lor față de lucrarea lui Dumnezeu.

„Și plecând ei, iată au adus la Iisus un om mut, având demon. Și fiind scos demonul, mutul a grăit”.

Citind Noul Testament remarcăm faptul că „Domnul Hristos a binevestit mai întâi El Însuși Evanghelia împărăției cerurilor și apoi i-a trimis și pe ucenicii Săi, arătându-le cum trebuie să propovăduiască. Atât în cazul Mântuitorului, cât și în cel al ucenicilor Săi, binevestirea Evangheliei a fost însoțită de vindecări miraculoase și de exorcizarea oamenilor posedați de diavoli”³.

Noi știm că vedere au oamenii, animalele, păsările și peștii, grai însă are numai omul, celelalte viețuitoare de pe pământ fiind necuvântătoare. Dacă orbirea celor doi nevăzători din această pericopă evanghelică era o boală, probabil urmare a unor păcate sau a vreunui accident din viața lor, mușenia celui fără grai era cauzată de posedarea de către un demon, deci de păcate mult mai

¹ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 390.

² Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 123.

³ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, p. 143.

grave decât ale nevăzătorilor, datorită cărora bietul om a rămas mut. Deci acest om „nu era mut din naștere, ci demonul îi luase graiul”¹. „Aceasta înseamnă că nu avea o muțenie înțeleasă ca o incapacitate fizică de a rosti cuvinte sau de a vorbi, ci era o lipsă a graiului cauzată de faptul că un diavol îl ținea pe acel om să nu vorbească. În această exorcizare este vorba, de fapt, despre o confruntare între Fiul lui Dumnezeu întrupat și diavol, iar miza este sufletul celui mut. Această posedare confirmă avertismentul Sfântului Apostol Petru: «*Fiți treji, privegheați. Potrivnicul vostru, diavolul, umblă, răcnind ca un leu, căutând pe cine să înghită*» (I Petru 5,8), și iată că pe cel fără de glas din Evanghelie l-a prins, chinându-l”².

Din nefericire, mutul „nu poate spune niciun cuvânt despre Dumnezeu, nu-I poate adresa nici cea mai scurtă rugăciune cu voce tare. Acest lucru ne amintește că sunt și «creștini» care «nu pot» (nu știu) să rostească nici măcar cele mai simple rugăciuni. Un astfel de om este, neîndoielnic, «mut» din punct de vedere duhovnicesc și uneori este nevoie de «exorcizare» pentru a-l elibera de demonii patimilor și ignoranței care îl stăpânesc”³.

„În această pericopă evanghelică vedem că Domnul Hristos Se comportă diferit în cele două vindecări consecutive. El așteaptă mărturisirea credinței, în cazul celor doi orbi, înainte de a-i vindeca, dar nu și de la mutul demonizat, care a fost tămăduit imediat ce a fost adus la El. De ce? Pentru că mutul nu-și putea mărturisi credința, nu doar pentru că era lipsit de grai, ci și pentru că nu mai gândea și nu mai era responsabil el însuși de ceea ce făcea, fiind posedat de un duh rău care pusese stăpânire pe el. Ca și în alte situații similare relatate de Sfintele Evanghelii, vedem aici drama omului stăpânit de diavol, căruia

¹ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 50.

² Pr. Lect. Univ. Dr. Cristian Sonea, *Art. cit.*, p. 81.

³ Radu Dorin Micu, *Op. cit.*, p. 99.

i-au fost confiscate gândirea, vocea și voința de un duh rău. Din acest motiv, Mântuitorul n-a mai cerut mutului demonizat mărturisirea credinței sale, ci, din iubire milostivă pentru oameni, i-a redat acestuia sănătatea trupească și sufletească. În cazul omului mut, au fost suficiente credința și iubirea de aproapele ale celor care l-au adus pe acesta la Iisus și care au crezut că numai El îl poate vindeca”¹.

„Posesia demonică a acestui om a avut ca rezultat un handicap grav, pierderea puterii de vorbire, iar în momentul în care diavolul a fost alungat, el și-a recăpătat capacitatea de a vorbi”².

„Naratorul surprinde momentul vindecării astfel: «*Și fiind scos demonul, mutul a grăit*». Deci constatăm că tămăduirea spirituală a atras-o după sine și pe cea trupească”³.

„Acest lucru ne arată că Domnul Hristos merge întotdeauna de la suprafață în adânc, până la rădăcina răului. În om se încuibase duhul cel rău și îi legase graiul. Trebuia scos întâi duhul necurat și legăturile cu care fusese ferecat omul aveau să cadă de la sine. Mântuitorul așadar scoate întâi diavolul din om, apoi îi dă puterea înțelegerii și a vorbirii. Întâmplarea ne amintește de slăbănogul din Capernaum căruia Domnul Hristos i-a spus întâi: «*Iertate sunt păcatele tale!*» (Matei 9,2) și după aceea: «*Ridică-te, ia-ți patul și mergi la casa ta!*» (Matei 9,6). Mântuitorul vindecă îndeobște mai întâi suferința lăuntrică, apoi pe cea trupească”⁴.

Conform mentalității iudaice de acum două mii de ani despre posesia demonică, acest om era foarte greu de ajutat. Aceasta se datora faptului că majoritatea rabinilor din acea vreme

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, p. 139.

² Pr. Lect. Univ. Dr. Cristian Sonea, *Art. cit.*, p. 82.

³ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 50.

⁴ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 392.

credeau că primul pas esențial într-o exorcizare era acela de a-l constrânge sau păcăli pe demon să-și spună numele, care era socotit ca un fel de mâner prin care diavolul putea fi apucat și îndepărtat din persoana posedată.

Așa a procedat și Domnul Hristos cu demonizatul din ținutul gherghesenilor, care era stăpânit de o legiune întregă de duhuri necurate (Luca 8,30).

Prin urmare, un demon care răpea graiul celui posedat îl împiedica în mod categoric să dezvăluie numele duhului necurat care se încuibase în el și, prin aceasta, prevenea exorcizarea.

Mântuitorul însă nu a avut nicio problemă în acest sens, El a izgonit pe loc demonul și mutul a vorbit.

„*Iar mulțimile se minunau, zicând: «Niciodată nu s-a arătat așa ceva în Israel!»*”. „Adică, nu s-a mai întâmplat așa ceva în toată istoria lui Israel”¹. „Era, oarecum, o declarație de confirmare a unicității Acestui Om, Iisus Hristos, și a faptelor Sale. El nu avea egal nici prin ceea ce spunea și nici prin ceea ce făcea. Și mulțimea a simțit acest lucru. Așa că, reacția ei este cât se poate de logică și de firească”². Prin atitudinea lor, „iudeii recunoșteau, în mod indirect, că Îl au în fața lor pe Dumnezeu”³.

„*Dar fariseii ziceau: «Cu domnul demonilor îi scoate pe demoni»*”.

„Din păcate fariseii s-au arătat contrari evidențelor puterii Domnului Hristos fiindcă ochii sufletelor lor erau închiși”⁴.

„Reacția lor a fost ilocică și nefirească, ei încercând repede să explice că Mântuitorul a săvârșit această minune ajutat de domnul demonilor. Nu și-au dat seama că, de fapt, s-au prins pe ei înșiși în

¹ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 50.

² Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 124.

³ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 50.

⁴ *Ibidem*.

cuvânt. Cum să se dezbine Satana, alungându-se și zădărniciindu-și, astfel, lucrarea nefastă asupra oamenilor? Dar, pentru farisei, era mai important să-l înlăture pe om din sfera apropierii de Domnul Hristos și a înțelegerii faptelor Sale, ca săvârșite de Dumnezeu, decât afișarea lipsei lor de logică. Adică să-l convingă pe om că ceea ce făcea Mântuitorul nu săvârșea cu putere dumnezeiască, ci cu puterea diavolului, fără să ia în calcul faptul că prin aceasta se compromiteau. De fapt, prin ceea ce spuneau despre Domnul Hristos, confirmau indirect, fără rezerve, că El a scos demoni și a făcut minuni. Deci, Îl confirmau ca Dumnezeu”¹.

„Reacția fariseilor la minune, «explicația» pe care o oferă este un sofism ieftin care le trădează invidia, neîncrederea, răutatea. Neputând să nege evidența, singura cale de a-L discredita pe Mântuitorul este aceea de a-L acuza că lucrează cu diavolul. Din cauza zavistiei, acești martori mincinoși și răuvoitori sunt atinși de orbire spirituală. Iar rezultatul este previzibil: calomnierea, denigrarea și răstălmăcirea originii și sensului lucrării Domnului Hristos. De altfel, bârfa sau clevetirea este, probabil, păcatul cel mai des întâlnit în lumea noastră, care face mult mai multe victime decât păcatele mari, precum crima, desfrâul și hoția”².

„Clevetirea este păcatul care atestă că ne lipsește ceea ce Sfântul Isaac Sirianul denumea «haina lui Dumnezeu», adică smerenia. De regulă, clevetitorul cade la primul test al credinței: a te bucura de binele celuilalt. Practicată «temeinic», bârfa poate deveni focarul unei adevărate infecții morale. Adeseori, «gura lumii» (denumită astăzi cu termenul de «opinie publică») este antrenată în slujba celui rău și poate fi o redutabilă armă folosită de vrăjmaș pentru pierderea sufletelor”³.

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 124.

² Radu Dorin Micu, *Op. cit.*, pp. 99-100.

³ *Ibidem*, p. 100.

În această pericopă evanghelică vedem că „unii se minunează, iar alții se întristează. Unii se bucură de bine, alții se pornesc împotriva binelui. Poporul dă slavă lui Dumnezeu, căpeteniile îl pomenesc pe diavol. Cei neînvățați Îl numesc pe Mântuitorul «Fiu al lui David» și «Domn», fariseii mândri de învățătura lor zic că El lucrează cu căpetenia demonilor”¹.

„Inimile simple, deschise, au simțit deosebirea, și glasul lor a mărturisit: «*Niciodată nu s-a arătat așa ceva în Israel!*». Fariseii nici ei n-au tăgăduit minunea lui Hristos - și nu s-ar fi dat în lături s-o nege dacă ar fi avut cum, dacă ar fi putut s-o ascundă sau să tocmească martori mincinoși, ca la înviere - numai că totul se petrecuse în văzul lumii, înaintea a mulțime de norod. Ei, așadar, n-au tăgăduit minunea, ci au răstălmăcit-o după inima lor: «*Cu domnul demonilor îi scoate pe demoni*». I-o mai aruncaseră aceasta în față Mântuitorului și cu altă ocazie: «*Acesta nu-i scoate pe demoni decât cu Beelzebul, căpetenia demonilor*» (Matei 12,24), iar El le-a răspuns fără înconjur «*Orice împărăție care se dezbină în sinea ei se pustiește, și oricare cetate sau casă care se dezbină în sinea ei nu va dăinui. Și dacă Satana îl scoate pe Satana, s-a dezbinat în sinea lui, dar atunci, cum va dăinui împărăția lui?*» (Matei 12,25-26). Într-adevăr, cu greu și-ar putea închipui cineva, oricâtă minte ar avea - multă sau puțină - o interpretare mai ridicolă, mai lipsită de noimă a faptelor lui Hristos, decât cea pe care o găsim capetele întunecate ale fariseilor. Să-l scoți pe diavol cu ajutorul Satanei este totuna cu a zice: să ucizi tatăl copiilor cu ajutorul tatălui! Sau să distrugi armata unui comandant cu ajutorul comandantului! Nu degeaba se spune că invidia este oarbă. Dar s-ar mai putea spune că nu este numai oarbă, ci și prostescă, pentru că nu numai inima o face de piatră și mintea nevăzătoare, ci și graiul îl răsuțește în așa

¹ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 392.

fel încât omul nu mai știe nici el ce spune, de aceea orice zice un pizmaș sună a nebunie”¹.

„Și Iisus străbătea toate cetățile și satele, învățând în sinagogile lor, propovăduind Evanghelia împărăției și vindecând toată boala și toată neputința în popor”.

De această dată Domnul Hristos pur și simplu a ignorat cuvintele răutăcioase ale fariseilor și Și-a continuat misiunea pentru care a venit pe acest pământ.

„De la cei doi nevăzători din pericopa evanghelică de astăzi învățăm să ne rugăm cu stăruință, pentru a dobândi ceea ce ne lipsește. Lipsurile și infirmitățile ne îndeamnă să descoperim sensul existenței noastre și să înțelegem că viața și sănătatea sunt daruri de la Dumnezeu, că nu noi ne-am dăruit viață, că nu noi ne-am dăruit vederea, ci pe toate acestea le-am primit ca daruri de la Dumnezeu. Noi nu știm cât de mare este valoarea darului vieții și al sănătății trupului decât atunci când acestea ne lipsesc. Cei doi orbi din Capernaum devin pentru noi dascăli ai rugăciunii stăruitoare, ai credinței puternice și ai recunoștinței spontane. După ce au fost vindecați, cei doi foști nevăzători au devenit misionari ai credinței, adică vestitori ai iubirii milostive a lui Dumnezeu. Învățăm și noi, așadar, de la aceștia că trebuie să avem credință tare când trecem prin încercări și să cerem cu stăruință lui Dumnezeu să ne ajute, să ne vindece de orice boală și de orice neputință. Însă, după ce am primit binefacerea sau vindecarea dorită, trebuie să-I mulțumim lui Dumnezeu, să-I arătăm recunoștință, să-L mărturisim pe El ca fiind Binefăcătorul, Doctorul și Mântuitorul sufletelor și al trupurilor noastre”².

„Din Evanghelia acestei duminici aflăm că mulțimile se minunau, deoarece niciodată nu mai văzuseră o putere

¹ **Ibidem**, p. 393.

² **Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...***, pp.140-141.

vindecătoare ca aceea a Domnului Hristos. Pe de altă parte, fariseii Îl invidiau pe Iisus, pentru că El avea mai multă popularitate decât ei. De aceea ziceau cu invidie și răutate în suflet că Iisus scoate demonii cu domnul demonilor. Așadar, în timp ce poporul se bucura că Hristos îi vindecă pe cei bolnavi, fariseii se întristau. Din cauza răutății lor, ei nu se puteau bucura de iubirea milostivă pe care o arăta Iisus Hristos oamenilor suferinzi. Deci, din invidie și răutate, fariseii Îl denigrau pe Iisus, Îl calomniau și Îi răstălmăceau lucrarea, dându-i un sens negativ și spunând că El alungă pe demoni cu putere demonică. De fapt, boala invidiei fariseilor, fiind una ascunsă în suflet, era mai grea decât orbirea trupească a celor doi orbi din Capernaum și decât muțenia omului chinuit de diavol. De ce? Deoarece ea este potrivnică binelui săvârșit. Din acest motiv, vindecarea de orbire și muțenie a celor trei bolnavi a sporit boala invidiei fariseilor care-L urau pe Iisus”¹.

„Referindu-se la patima invidiei, Sfântul Ioan Gură de Aur zice: nu este păcat mai rău decât invidia. Desfrânatul, chiar dacă simte oarecare plăcere, săvârșește păcatul în scurtă vreme; invidiosul însă se chinuie și se pedepsește pe sine însuși înaintea celui invidiat, iar păcatul lui nu încetează niciodată, ci lucrează neconținut. După cum porcul se bucură de mocirlă, iar diavolul de vătămarea noastră, tot așa și invidiosul se bucură de răul semenului său. Atunci se liniștește și răsuflă ușurat, când peste semenul său a venit un necaz sau o rușine; socotește nenorocirile altora propriile sale bucurii, iar fericirea și bunăstarea altora, propria sa nenorocire. Nu urmărește să aibă el bucurie, ci semenul său să aibă necazuri și scârbe. Nu merită, oare, să-i lovești cu pietre și să-i stâlcești în bătăi pe acești oameni ca pe câinii turbați, ca pe diavolii afurisiți și ca pe iele? După cum unii gândaci se hrănesc cu murdărie omenească, tot așa și invidioșii se hrănesc

¹ **Ibidem**, pp. 141-142.

cu nenorocirile altora: sunt dușmanii și vrăjmașii oamenilor. Celorlalți oameni le este milă când este junghiat un animal; dar tu, invidiosule, devii fiară, tremuri, te îngălbenești la față când vezi că unui om îi merge bine”¹.

„În altă parte, același Sfânt Părinte a scris: după cum viermele născut de lemn mănâncă mai întâi lemnul care l-a născut, tot așa și invidia strică mai întâi sufletul celui care a născut-o și aduce peste cel invidiat cu totul altceva decât dorește. Nu te uita ce se întâmplă cu cei invidiați la început, ci privește sfârșitul. Gândește-te că răutatea celor ce invidiază aduce mai mare strălucire celor invidiați. Cei invidiați Îl atrag pe Dumnezeu în ajutor și se bucură de harul cel de sus, iar invidiosul, lipsit de acest har, cade ușor în mâna tuturor și, înainte de a fi biruit de dușmani, este biruit de propria lui patimă, pentru că, devorat ca de niște fălci nevăzute, ajunge, ca să spun așa, de se îneacă. Cunoscând, dar, acestea, să fugim de vătămarea acestei patimi, să o izgonim cu toată puterea din sufletul nostru. Ea este mai pierzătoare decât toate patimile; ne vatămă însăși mântuirea noastră. Diavolul este izvoditorul ei”².

„Ca o concluzie privind gravitatea invidiei, Sfântul Ioan Gură de Aur constată zicând: chiar de ar face cineva minuni, chiar de ar trăi în feciorie, chiar de ar posti, chiar de s-ar culca jos pe pământ, și prin aceste virtuți ar ajunge la înălțimea îngerilor, totuși pentru o asemenea faptă (a invidiei) va fi mai pângărit decât desfrânații și adulterinii și mai nelegiuit decât tâlharii și profanatorii de morminte”³.

„În Evanghelia de astăzi ne sunt prezentate două situații în care Domnul Hristos a vindecat bolnavi. Și ne putem întreba: de ce nu i-a tămăduit pe toți cei care aveau nevoie de vindecare?

¹ **Ibidem**, p. 142.

² **Ibidem**, pp. 142-143.

³ **Ibidem**, p. 143.

Deoarece în actul minunat al Fiului lui Dumnezeu întrupat nu era inclusă doar vindecarea trupului. Erau tămăduiți cu trupul cei pregătiți să fie făcuți întregi și nu doar pregătiți să fie vindecați de boala fizică, cei pregătiți și capabili să li se dea o plinătate care, în același timp, îi făcea responsabili pentru darul sănătății. Viața firească pe care o avuseseră înainte se sfârșise. Boala distrusese tot ceea ce firea le dăduse și sfârșitul era moartea, dar aici ei L-au întâlnit pe Dumnezeu Cel viu. Pe Dumnezeu Cel viu Care îi chemase la existență prin cuvântul puterii Sale, dar și prin actul Său de iubire. Și ei erau pregătiți, erau gata launtric să primească o nouă viață. Viața firească se sfârșise sau era pe sfârșite, iar acum li se oferea o viață nouă, o viață ce era un dar al lui Dumnezeu care aducea o relație complet nouă între ei și Dumnezeu, între ei și întreaga lume înconjurătoare; o nouă relație cu ei înșiși, o nouă atitudine față de ei înșiși. Cei care au fost vindecați erau pregătiți să primească viața cea nouă pentru a doua oară, adică să fie născuți din nou prin puterea lui Dumnezeu”¹.

„Eu cred că putea fi vindecat orice om care tânjea nu doar după vindecarea fizică, nu numai după o nouă putere de a continua să trăiască potrivit firii. Domnul Hristos le-a pus acestor bolnavi două întrebări. Cea pe care am auzit-o în pericopa evanghelică de astăzi și cea pe care am auzit-o în mai multe pasaje. Astăzi Mântuitorul i-a întrebat pe cei doi orbi: «*Credeți că pot să fac Eu aceasta?*». Credeți că mila Mea se va revărsa asupra voastră? Credeți că vă pot vindeca deoarece ați văzut în Mine Cine sunt: Dumnezeu Cel viu devenit Omul cel viu? Credeți că puteți fi desăvârșiți, nu doar tămăduiți temporar, ci să primiți plinătatea vieții veșnice acum? Iar cealaltă întrebare a fost: «*Vrei să te faci sănătos?*» (Ioan 5,6). Nouă ni se pare o întrebare atât de ciudată: cine nu vrea să fie sănătos? Dacă s-ar fi pus doar problema restabilirii sănătății fizice, ar fi fost simplu.

¹ **Mitropolitul Antonie de Suroj**, *Op. cit.*, pp. 86-87.

Toți ar fi fost spus «da». Dar în joc este plinătatea; și plinătatea înseamnă să devii o ființă omenească în armonie desăvârșită cu Dumnezeu, în armonie cu aproapele, cu lumea creată, să fii refăcut în interior pentru a putea fi întreg. Și acest lucru nu și-l dorește chiar oricine, din cauza prețului, care este mare. Ca să acceptăm această plinătate, trebuie să acceptăm o viață care să fie după chipul vieții lui Hristos: să fim între oameni așa cum a fost El - fără să Se gândească la El Însuși, pregătit să accepte orice umilire -, pregătiți să acceptăm orice suferință, orice respingere, și să nu umilim pe nimeni, să nu respingem pe nimeni, să-i primim pe toți frații fără excepție, așa cum Hristos ne primește pe noi. Și care dintre noi poate susține că este vrednic să fie primit, să fie recunoscut de Hristos ca fratele Lui sau ca sora Lui?”¹.

Să învățăm din această pericopă evanghelică să avem credință puternică și stăruitoare, asemenea celor doi orbi și să ne ferim de păcat, pentru a nu cădea sub stăpânirea diavolului, asemenea mutului, iar credința să ne-o manifestăm prin fapte bune, căci așa cum a afirmat Sfântul Apostol Iacov: „*credința fără fapte este moartă*” (Iacov 2,20).

Amin

¹ **Ibidem**, pp. 87-88.

Duminica a 8-a după Rusalii
(înmulțirea pâinilor în pustie)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

„În vremea aceea, Iisus a văzut mulțimea de oameni și I S-a făcut milă de ei și le-a vindecat bolnavii. Iar când s-a făcut seară, ucenicii au venit la El și I-au zis: «Locul este pustiu și vremea iată a trecut; deci, dă drumul mulțimilor ca să se ducă prin sate, să-și cumpere de mâncare». Iisus însă le-a răspuns: «Nu trebuie să se ducă; dați-le voi să mănânce». Iar ei I-au zis: «Nu avem aici decât cinci pâini și doi pești». Și El a zis: «Aduceți-Mi-le aici!». Și poruncind să se așeze mulțimile pe iarbă și luând cele cinci pâini și cei doi pești și privind la cer, a binecuvântat și, frângând, a dat ucenicilor pâinile, iar ucenicii mulțimilor. Și au mâncat toți și s-au săturat și au strâns rămășițele de fărâmituri, douăsprezece coșuri pline. Iar cei ce mâncaseră erau ca la cinci mii de bărbați, afară de femei și de copii. Și îndată Iisus i-a silit pe ucenici să intre în corabie și să treacă înaintea Lui, pe țarmul celălalt, până ce El va da drumul mulțimilor” (Matei 14,14-22).

„Aceasta este singura minune săvârșită de Domnul Hristos (exceptând învierea), care se găsește relatată în paginile tuturor celor patru Evanghelii”¹.

„În vremea aceea, Iisus a văzut mulțimea de oameni și I S-a făcut milă de ei și le-a vindecat bolnavii”.

„Pentru a avea o înțelegere mai bună a pericopei evanghelice de astăzi, este necesar să cunoaștem și pasajele

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 128.

anterioare. Din versetele care preced textul citit observăm că, atunci când Mântuitorul a primit vestea uciderii Sfântului Ioan Botezătorul¹, „fiind adânc întristat, a dorit să Se retragă departe de mulțime, împreună cu ucenicii Săi. Au plecat, deci, cu corabia și s-au îndreptat spre țărmul nord-estic al Mării Tiberiadei. Sfântul Luca (Luca 9,10) precizează că au tras într-un loc pustiu, aproape de cetatea numită Betsaida, situată pe țărmul stâng al Iordanului, aproape de vărsarea sa în mare”².

„N-au putut găsi însă singurătatea pe care o căutau. Aflând de plecarea lui Iisus, o mare mulțime de oameni, urmărind cu privirea traseul corabiei, s-a deplasat de-a lungul țărmului în aceeași direcție cu ea, astfel încât, atunci când a coborât pe țărm, Domnul Hristos a fost întâmpinat de această mulțime. O milă adâncă L-a cuprins pe Mântuitorul, văzându-i pe toți acești oameni care alergaseră după El. Sfântul Evanghelist Matei zice numai că *«I S-a făcut milă de ei»*. Sfântul Evanghelist Marcu însă ne spune mai mult: *«I S-a făcut milă de ei, căci erau ca niște oi fără păstor»* (Marcu 6,34). Prin aceste cuvinte sunt stigmatizați pe veci păstorii necredincioși și nevrednici din pricina cărora poporul ales de Dumnezeu a ajuns la o stare atât de deplorabilă. O aspră muștrare a acestor păstori, *«care s-au păstorit pe ei înșiși»*, în loc să păstorească turma care le-a fost încredințată, aflăm încă în prorocia lui Iezechiel (34,1 și urm.), unde Dumnezeu anunță și pedeapsa aspră care-i așteaptă. Și anunță totodată că El Însuși Se va face Păstorul oilor Sale (34,11 și urm.). Acum această profeție s-a împlinit. Fiul lui Dumnezeu vine la oile Sale plin de milă față de părăsirea și de necazurile lor”³.

¹ **Pr. Conf. Univ. Dr. Patriciu-Dorin Vlaicu**, *Predică la Duminica a 8-a după Rusalii*, publicată în volumul: „Predici ale teologilor clujeni la Duminicile Octoihului”, vol. I, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2014, p. 85.

² **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc**, *Op. cit.*, p. 140.

³ **Ibidem**, pp. 140-141.

„Cetatea (Hristos) de pe munte și mai ales lumina Sa dumnezeiască nu puteau rămâne ascunse. Cei care au venit după El erau în număr mare, pentru că mulți erau în drum spre Ierusalim. Era aproape sărbătoarea Paștelui (Ioan 6,4). Dorința lor de a fi împreună cu Iisus a înlăturat orice barieră, a redus orice distanță. Doreau să-L asculte și să le tămăduiască bolnavii; doreau ca niște prunci laptele cel duhovnicesc al cuvântului lui Dumnezeu (I Petru 2,1-3)”¹.

„Jos, în cetăți, sinagogile erau pline de așa-ziși păstori, de fapt lupi în piele de oaie. Oamenii știau și simțeau acest lucru, după cum știau și simțeau nemăsurata milă și iubire a Domnului Hristos față de ei. Înțelegeau că Mântuitorul este Păstorul Cel Bun, care le poartă cu adevărat de grijă. De aceea s-au luat după El în pustie”².

„Atunci, *«Iisus, ieșind din munte»* (Ioan 6,3), *«a început să-i învețe multe despre împărăția lui Dumnezeu»* (Marcu 6,34 și Luca 9,11), *„și le-a vindecat bolnavii”* (Matei 14,14). Deci, mai întâi i-a înnoit sufletește și trupește, descifrându-le tainele împărăției lui Dumnezeu și apoi le-a tămăduit bolnavii”³, fiindcă „Domnul Hristos nu făcea minuni ca să-i impresioneze pe oameni sau ca să fie laudat de ei, ci săvârșea minuni pentru că Îi era milă de popor”⁴.

„*Iar când s-a făcut seară, ucenicii au venit la El și I-au zis: «Locul este pustiu și vremea iată a trecut; deci, dă drumul mulțimilor ca să se ducă prin sate, să-și cumpere de mâncare».* Iisus însă le-a răspuns: *«Nu trebuie să se ducă; dați-le voi să mănânce»*”.

¹ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, pp. 54-55.

² Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 398.

³ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 55.

⁴ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, p. 157.

Dacă și-ar fi amintit de minunea prefacerii apei în vin din Cana Galileii (Ioan 2,1-11), ucenicii ar fi trebuit să-I ceară Mântuitorului să sature mulțimile, nu să le lase să plece prin sate să-și cumpere de mâncare. „De aceea, Domnul Hristos le-a răspuns: «Nu trebuie să se ducă; dați-le voi să mănânce». Deci, pentru a mânca nu era neapărată nevoie să plece; fiindcă mulțimile se aflau în prezența «*pâinii care s-a coborât din cer*» (Ioan 6,33). Deși lui Iisus I S-a făcut milă de mulțimi, nu S-a oferit El să le dea să mănânce, ci le-a spus Apostolilor să facă acest lucru, cu toate că știa că ei nu dispun de astfel de posibilități; fiindcă dorea să-i vadă cum gândesc în situații de criză”¹.

„Pentru că ucenicii se arată și acum «*puțin credincioși*» (Matei 14,31), Domnul Hristos le dă o lecție: dacă se îngrijorează de mulțimile flămânde, atunci să le dea ei să mănânce. Sfântul Evanghelist Marcu notează că, la cuvântul lui Iisus de a le da ei oamenilor să mănânce, ucenicii au răspuns: «*Să mergem noi să cumpărăm pâini de două sute de dinari și să le dăm să mănânce?*» (Marcu 6,37). Suma era foarte mare. Un dinar era plata unui muncitor agricol pentru o zi de muncă; iar după un text rabinic din Mișna, rația zilnică de pâine pentru o persoană costa a douăsprezecea parte dintr-un dinar”².

„Oare nu acest lucru ni-l transmite Mântuitorul și nouă acum, într-un mod foarte special, într-o perioadă în care avem atâta siguranță, atâta bogăție, atâta opulență, când auzim în fiecare zi despre foamete, despre suferință, despre moartea a mii și mii de oameni din cauza înfometării? Și Dumnezeu ne spune foarte simplu: «Dați ce aveți și lăsați-Mă pe Mine să lucrez după aceea. Nu-Mi cereți să fac o minune acolo unde ați putea rezolva problema voi înșivă»”³.

¹ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 56.

² Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 142.

³ Mitropolitul Antonie de Suroj, *Op. cit.*, p. 90.

„Apostolii puteau face puțin. Puteau numai să împartă cinci pâini și doi pești. Dar noi putem împărți atât de mult. Dacă am avea inimile deschise, și din inimi de piatră Dumnezeu ar face inimi de carne înlăuntrul nostru. Dacă am fi învățat ceva despre generozitatea și responsabilitatea reciprocă, dacă am fi învățat puțin, oricât de puțin, despre iubirea aproapelui în mod activ, nu ar mai exista foamete în lume. Evanghelia de astăzi ne spune: «Uită-te în jur!». Uită-te la fiecare persoană flămândă, la fiecare persoană fără adăpost, la fiecare persoană aflată în nevoie și adu-ți aminte că fiecare dintre aceste persoane este responsabilitatea ta, că toată foamea lor, lipsa de adăpost, suferința sunt, în cele din urmă, rezultatul opulenței tale, al confortului tău, al bogăției tale și al refuzului tău de a împărți, de a da. Nu de a dăruii mai presus de posibilitățile tale, ci pur și simplu al refuzului tău de a dăruii. Ar fi minunat dacă ne-am aminti ce a afirmat un sfânt într-una dintre scrierile sale, că oricând mănâncă ceva care nu reprezintă o necesitate, oricând cumpără sau deține ceva care depășește nevoile sale de bază, simte că a furat acest lucru de la cel flămând, l-a răpit de la cel care nu are adăpost, l-a sustras de la cel dezbrăcat. Adică este un hoț”¹.

„*Iar ucenicii I-au zis lui Iisus: «Nu avem aici decât cinci pâini și doi pești». Și El a zis: «Aduceți-Mi-le aici!»*”.

„Sfântul Evanghelist Ioan, relatând și el această minune, ne dă un amănunt în plus: Andrei, fratele lui Simon Petru, află că există în mulțime un băiat care avea la el cinci pâinișoare de orz”² „(de fapt cinci turte, cum se făcea în mod obișnuit pâinea în casele evreiești) și doi pești, care se vede, însă, că le-a oferit bucuros când a auzit că ucenicii întreabă de pâini”³. „Și Sfântul Apostol Andrei îi spune Domnului Hristos aceasta. Dar, se

¹ **Ibidem**, pp. 90-91.

² **Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană**, *Op. cit.*, p. 129.

³ **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc**, *Op. cit.*, p. 142.

întreabă, totuși, în mod logic: «*Dar ce sunt ele la atâția?*» (Ioan 6,9). Și Mântuitorul le zice ucenicilor: «*Aduceți-Mi-le aici!*»¹.

„Pe lângă cele arătate până aici, din pericopa evanghelică de astăzi mai desprindem încă un aspect, mai puțin sesizat: grija unei mame pentru copilul ei. Ea și-a lăsat fiul, sau poate l-a sfătuit, să-L urmeze pe Iisus o zi întreagă și încă departe de casă, neuitând să-i asigure hrana pentru a nu răbda de foame. Ea și-a dorit ca băiatul ei să învețe ceva folositor de la Domnul Hristos. Gestul acestei femei urmărea ascultarea acestui copil de Mântuitorul, care ar trebui să trezească în mulți părinți și în mulți tineri dorul de a-L urma mereu pe Domnul Hristos în viața lor”².

„Pâinea este rodul binecuvântat al muncii omului și a fertilității pământului”³. Peștii trebuiau prinși și apoi gătiți, deci s-a muncit și pentru ei.

„Și poruncind Iisus să se așeze mulțimile pe iarbă și luând cele cinci pâini și cei doi pești și privind la cer, a binecuvântat și, frângând, a dat ucenicilor pâinile, iar ucenicii mulțimilor. Și au mâncat toți și s-au săturat și au strâns rămășițele de fărâmituri, douăsprezece coșuri pline”.

„Sfântul Evanghelist Marcu relatează că Iisus le-a poruncit ucenicilor să așeze mulțimea de oameni pe iarbă, în mod organizat, „și au șezut cete-cete, câte o sută și câte cincizeci” (Marcu 6,40)”⁴.

„Omul nu se hrănește singur. Omul mănâncă în companie, termen compus din două cuvinte latinești «com», care înseamnă «cu», «împreună» și «panis», adică «pâine». Compania înseamnă

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 129.

² Pr. Teodor Cios, *Op. cit.*, p. 49.

³ Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Megheșan, *Op. cit.*, p. 113.

⁴ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 129.

a mânca pâinea împreună, ea aduce dragoste și înmulțește orice sentiment de bunăvoință a celor ce sunt împreună”¹.

După ce a luat în mâini pâinile și peștii, „Domnul Hristos a privit la cer, deoarece - cum a ținut mereu să se observe în Sfintele Evanghelii - El își săvârșea întreaga lucrare de mântuire ca trimis al Tatălui și în deplină ascultare de voia Lui”².

Sfântul Nicolae Velimirovici întreabă retoric, pentru ca apoi tot el să răspundă: „De ce acum, în această împrejurare, Mântuitorul a privit la cer, spre Dumnezeu Tatăl? Mai întâi, ca să le vădească mulțimilor faptul că voința Lui este una cu voința Tatălui, și astfel să spulbere calomniile înveninate ale fariseilor, cum că El ar fi înfăptuit minunile cu puteri drăcești. Apoi, a vrut să dea lumii, ca om, o pildă de smerenie și mulțumire față de Dumnezeu pentru tot binele care vine de la El”³.

După ce a privit la cer, Domnul Hristos a binecuvântat pâinile și peștii. „A binecuvânta hrana sau orice alt lucru înseamnă a-l recunoaște drept un dar al lui Dumnezeu, pentru care se cuvine să-I mulțumim. Mai mult, dacă darurile Sale se cade a fi folosite cu mulțumire și bucurie, ele trebuie și împărtășite cu ceilalți. De fapt Dumnezeu ni le-a făcut pe toate daruri pentru ca și noi să I le aducem Lui ca ofrandă și să le folosim ca daruri între noi”⁴.

Din relatarea Sfântului Evanghelist Marcu: „*Și luând Iisus cele cinci pâini și cei doi pești, privind la cer a binecuvântat și a frânt pâinile și le-a dat ucenicilor ca să le pună înaintea mulțimilor; și pe cei doi pești i-a împărțit la toți*” (Marcu 6,41) constatăm că Mântuitorul a binecuvântat pâinile și peștii, dar a frânt numai pâinile, peștii oferindu-i întregi „ucenicilor; iar ucenicii, celor ce ședeau; cât au vrut aceștia” (Ioan 6,11).

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Megheșan, *Op. cit.*, p. 112.

² Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 143.

³ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, pp. 399-400.

⁴ Radu Dorin Micu, *Op. cit.*, p. 103.

„Toate gesturile lui Iisus, făcute acum, le întâlnim ca fiind exact aceleași din seara zilei, premergătoare Patimilor Sale, când a instituit Sfânta Euharistie. Așadar, absolut toate momentele de la instituirea Sfintei Euharistii sunt anticipate aici, în această minune. Toate cele patru verbe: «a lua», «a binecuvânta» (a mulțumi), «a frânge», «a da», prezente la instituirea Sfintei Euharistii, le avem și în relatarea acestei minuni”¹.

„Trebuie să reținem, în chip deosebit, că după ce Domnul Hristos a binecuvântat pâinile și peștii, ucenicii au fost cei care le-au împărțit mulțimilor. Din mâinile lor au primit hrana care i-a săturat, împlinindu-se, astfel, porunca, «*Dați-le voi să mănânce*»”².

„Mântuitorul nu a dat pâinile și peștii direct mulțimilor, ci prin intermediul Sfinților Apostoli, în mâinile cărora se înmulțeau, «*ca iconomi ai tainelor lui Dumnezeu*» (I Corinteni 4,1). Pâinile și peștii au prisosit; se înmulțeau pe măsură ce se împărțeau. De aceea, Hristos euharistic nu Se oferă credincioșilor decât prin mâinile iconomilor tainelor Sale, episcopii și preoții. Iar cei care se împărtășesc de Hristos euharistic se îndestulează”³.

„Domnul Hristos a luat cele cinci pâini și doi pești, a privit la cer, le-a binecuvântat, le-a dat Sfinților Apostoli, iar aceștia mulțimilor. Dacă suntem atenți la text, observăm că Mântuitorul a luat cele cinci pâini, le-a binecuvântat și le-a dat înapoi tot cinci. Apostolii nu le-au ținut pentru ei, le-au împărțit celor flămânzi și atunci s-a produs minunea. Din mâinile Apostolilor a izvorât o hrană care s-a împărțit și nu s-a terminat, săturându-i pe cei ce au primit-o”⁴.

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 130.

² Pr. Prof. Dr. Vasile Gordon, *Op. cit.*, p. 134.

³ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 57.

⁴ Pr. Conf. Univ. Dr. Patriciu-Dorin Vlaicu, *Art. cit.*, p. 88.

„Dacă Apostolii n-ar fi fost încrezători și ar fi ținut pentru ei puțina hrană binecuvântată, înmulțirea pâinilor și a peștilor nu ar fi avut loc. Observăm însă că la harul dumnezeiesc s-a adăugat credința și atitudinea oamenilor și astfel pâinile și peștii oferiți în numele Domnului Hristos s-au transformat în hrană îndestulătoare pentru toți cei care le-au primit”¹.

„Parcă acum înțelegem mai bine că atunci când Mântuitorul le-a spus Sfinților Apostoli: *«Dați-le voi să mănânce»*, acestea nu erau vorbe în vânt. Domnul Hristos le-a arătat cum ei înșiși, dacă sunt în ascultare și se încred în Fiul lui Dumnezeu întrupat, au puterea de a împlini lucruri minunate în numele lui Hristos”².

Din moment ce Dumnezeu a creat cerul și pământul din nimic, pentru Fiul lui Dumnezeu întrupat nu a fost greu să săvârșească înmulțirea pâinilor și a peștilor. Această minune arată autoritatea totală a Domnului Hristos asupra creației. Cu toate acestea, El a insistat să facă acest miracol prin mâinile ucenicilor Săi. El ar fi putut să o facă direct, însă a vrut să se folosească de Sfinții Apostoli.

Din cele citite în pericopa evanghelică de astăzi, constatăm că „Domnul Hristos le-a oferit celor veniți la El mai întâi hrană pentru suflet, învățându-i tainele împărăției lui Dumnezeu, tămăduire trupului, vindecându-i de boli și apoi le-a oferit hrană pentru trup”³. „Deci, omul este o ființă spirituală, dar purtătoare de trup, adică este o ființă rațională, liberă și iubitoare compusă din suflet și trup. Prin urmare, trupul se hrănește cu produse materiale, dar sufletul omului se hrănește spiritual cu sensurile sau înțelesurile spirituale privind scopul final al vieții omului pe pământ, și anume dobândirea vieții veșnice”⁴.

¹ **Ibidem.**

² **Ibidem.**

³ **Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, p. 146.**

⁴ **Ibidem, p. 148.**

„Mântuitorul a binecuvântat pâinea de trei ori. Acum, când a înmulțit cinci pâini, săturând o mare mulțime de oameni. La Cina cea de Taină, când a instituit Sfânta Euharistie (Matei 26,26-28), precum și în Emaus, în fața lui Luca și Cleopa (Luca 24,30-31)”¹.

Nu numai Domnul Hristos a săturat cu câteva pâini și câțiva pești mulțimile flămânde, ci această minune a fost săvârșită în Vechiul Testament și de prorocul Elisei. Despre aceasta citim că „a venit un om din Baal-Șalișa și i-a adus omului lui Dumnezeu, din pârgă, douăzeci de pâini de orz, precum și turte de smochine. Și i-a zis: «Dă-le poporului, și să mănânce!». Dar slujitorul său i-a zis: «Cum o să pun eu astea înaintea a o sută de oameni?». Dar Elisei a zis: «Dă-i poporului să mănânce, căci așa grăiește Domnul: - Vor mânca și va rămâne». Și au mâncat și a mai și rămas, după cuvântul Domnului” (IV Regi 4,42-44).

„Dovada faptului că de această dată nu este vorba despre o minune obișnuită o avem în aceea că ucenicii «*au strâns rămășițele de fărâmituri, douăsprezece coșuri pline*»². „Iisus a cerut să se adune fărâmiturile „*ca să nu se piardă ceva*” (Ioan 6,12). Mântuitorul îi învață pe ucenici să fie economi, nu însă și zgârciți. Lui Dumnezeu, care ne dă toate din preaplinul iubirii Sale, nu-I place să fim risipitori cu cele sfinte. De aici și atenția sporită care se cere slujitorilor Bisericii în relație cu cele sfinte”³. „Nu era permis să se piardă, să se risipească ceva din această pâine, de aceea toți Sfinții Evangheliști, precum și Sfinții Părinți, au văzut în această minune o anticipare sau o prefigurare a Sfintei Euharistii”⁴.

¹ **Arhim. Teofil Părăian**, *Credința lucrătoare prin iubire*, Editura Agaton, Făgăraș, 2004, p. 162.

² **Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană**, *Op. cit.*, p. 130.

³ **Calinic Botoșăneanul**, *Duminicile...*, p. 57.

⁴ **Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană**, *Op. cit.*, p. 130.

„De ce s-au umplut douăsprezece coșuri de fărâmituri și nu mai multe sau mai puține? Doisprezece era și numărul Apostolilor care au adunat aceste fărâmituri. Fiecare a luat câte un coș - este vorba de coșuri de răchită, care aveau fiecare o capacitate de circa zece litri - și au adunat în el până ce s-a umplut. Putem crede că, dacă ei ar fi fost mai mulți și, deci, și coșurile ar fi fost mai multe, ele s-ar fi umplut toate, prin aceeași lucrare a minunii”¹.

Sfântul Nicolae Velimirovici a afirmat că „mulțimile au mâncat, s-au săturat și au mai rămas și douăsprezece coșuri pline de fărâmituri. Dacă ar fi fost o iluzie, nu s-ar fi putut spune că oamenii s-au săturat. Dacă totuși s-ar putea ca cineva să amăgească un om că a mâncat, este cu neputință să-l facă să se simtă sătul. Dacă ar fi fost o amăgire, de unde ar fi apărut cele douăsprezece coșuri cu fărâmituri? În privința acestei minuni trebuie să fie cineva cu totul împietrit de păcat ca să poată vorbi de amăgire”².

„Domnul Hristos a săvârșit această minune pentru a le arăta celor de față cu adevărat că El este de fapt Cel care asigură mâncarea, că Dumnezeu este Cel ce îl hrănește cu adevărat pe om, că toată hrana materială nu este decât un surogat al hranei celei adevărate. Pentru aceasta s-au săturat toți și încă au mai rămas douăsprezece coșuri. Aici Cuvântul întrupat unește spiritul cu materia și o transfigurează de fapt pe cea din urmă. Transfigurează hrana fiindcă și mâncarea pentru trup o face hrană de suflet. Este un fel de comunicare extraordinară a spiritului cu materia”³.

„În fizica cuantică niște oameni de geniu, precum Albert Einstein, Niels Bohr, Louis de Broglie, Werner Heisenberg, Erwin Schrödinger, Max Planck și toată pleiada de învățați nu au făcut altceva decât să descopere niște legi pe care Dumnezeu

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 143.

² Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 400.

³ Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Megheșan, *Op. cit.*, p. 105.

le-a așezat în creație. Faptul că între materie și spirit există o complementaritate, aceasta este de fapt concluzia științei prin care se înlătură granița cartezianistă de până atunci și ne dă dreptul să afirmăm că acești savanți nu au făcut altceva decât să observe o lege care era de fapt dintotdeauna în creație. În concepția Mântuitorului această lege este extraordinar de bine accentuată. Între spirit și materie la Domnul Hristos nu există o foarte mare diferență. Aceasta o vedem din toată activitatea Lui și din tot ceea ce a făcut El, așa cum ne descrie Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție și de fapt toată învățătura Bisericii”¹.

„Așa este și cu înmulțirea pâinilor și a peștilor. Mântuitorul a săvârșit această minune tocmai ca să arate că între hrana spirituală, atât de trebuincioasă spiritului și ființei umane, și hrana trupului nu este atât de mare deosebire. Ele sunt complementare, dar ceea ce trebuie să știm este faptul că totul trebuie transformat întru spirit”².

La această minune, care prefigurează Sfânta Euharistie, Domnul Hristos a folosit cinci pâini, de aceea „nu este întâmplător că, atunci când preotul pregătește Sfânta Liturghie în rânduiala Proskomidiei, folosește cinci pâini. Din aceste prescuri este luat Agnețul, care în cadrul Sfintei Liturghii devine Trupul lui Hristos, din care se împărtășesc oricât de mulți credincioși ar fi de față, iar rămășițele binecuvântate (anafura) le primesc cei care nu au știut sau nu au putut să-L primească pe Hristos prin Sfânta Împărtășanie”³.

De asemenea, „precum la înmulțirea pâinilor și a peștilor acestea au fost oferite de către unul din cei care vor fi beneficiarii minunii, tot astfel, pentru Sfânta Euharistie creștinii aduc

¹ *Ibidem*, p. 106.

² *Ibidem*.

³ *Pr. Conf. Univ. Dr. Patriciu-Dorin Vlaicu, Art. cit.*, pp. 88-89.

elementele asupra cărora se săvârșește lucrarea minunată a Domnului Hristos, la Sfânta Liturghie”¹.

„Să ne oprim acum asupra simbolisticii celor cinci pâini și doi pești, căci pornind de la aceasta, cinci pâini se aduc la Biserică pentru Proscomidie și tot cinci pâini binecuvântează preotul la Litie. Hermeneutica patristică a celor cinci pâini și doi pești este foarte diversă și bogată în nuanțe. După Sfântul Ilarie de Pictavium, cele cinci pâini simbolizează cele cinci cărți ale legii (Facerea, Ieșirea, Leviticul, Numerii și Deuteronomul), iar cei doi pești închipuie propovăduirea prorocilor și a Sfântului Ioan Botezătorul”².

„După Sfântul Nicolae Velimirovici, cele cinci pâini simbolizează cele cinci simțuri ale omului, adică întreg trupul, iar cei doi pești închipuie Viața, adică pe Domnul Hristos, cu cele două firi ale Sale, divină și umană, Care își dăruiește Trupul Său oamenilor și Viața Sa lumii spre răscumpărare”³.

„Cele douăsprezece coșuri pline cu fărâmituri arată că darul lui Dumnezeu prisosește, că Domnul dăruiește cu mână largă, că darurile lui Dumnezeu ar fi îndestulătoare și pentru cei care nu sunt prezenți, iar ceea ce au adunat Sfinții Apostoli la sfârșit, câte un coș plin fiecare, este mult mai mult decât au oferit la început”⁴.

„Faptul că Domnul Hristos a înmulțit pâinea și peștii, numărul acestora și al coșurilor rămase au un tâlc anume, un înțeles tainic. Înainte de moartea Sa, Mântuitorul a numit pâinea pe care o binecuvântase: trupul Său. Aici nu o numește astfel prin

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 145.

² Pr. Lect. Univ. Dr. Grigore Dinu Moș, *Predică la Duminica a 8-a după Rusalii*, publicată în volumul: „Cuvântul Tău este adevărul”. *Predici ale teologilor chujeni la Duminicile Octoihului*, vol. I, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2014, p. 93.

³ *Ibidem*.

⁴ *Ibidem*, p. 94.

cuvinte, ci închipuie lucrul acesta prin numărul pâinilor. Cinci pâini pentru cele cinci simțuri, iar cele cinci simțuri închipuie trupul întreg. Peștele este semnul vieții. În primele veacuri creștine se zugrăvea peștele ca semn al lui Hristos, simbol ce se poate vedea încă în vechile catacombe și adăposturi creștine. Mântuitorul le dă așadar oamenilor spre mâncare trupul Său și viața Sa. De ce peștii sunt doi? Pentru că Domnul Hristos S-a dat și Se dă pe Sine jertfă atât în vremea vieții Sale pământești, cât și după înviere, în Biserică, până astăzi. Și ce înseamnă faptul că El Însuși a frânt pâinea? Înseamnă că El Se jertfește de bunăvoie pentru mântuirea oamenilor. Și de ce le dă Apostolilor pâinea și peștele, ca ei să le dea mai departe mulțimilor? Pentru că ei aveau să-L ducă pe Hristos în toată lumea, ei aveau să-L dea noroadelor spre mâncare a vieții. Ce înseamnă cele douăsprezece coșuri de fărâmituri rămase? Înseamnă rodul îmbeșugat al strădaniei apostolice. Recolta strânsă de Apostoli va fi neasemuit mai mare decât sămânța semănată, după cum fiecare coș cuprindea mai multă pâine decât cele cinci pâini mâncate de mulțimile flămânde care s-au săturat”¹.

„Dumnezeu, Care l-a creat pe om din nimic putea să-i dea și niște pâini din nimic. Până și diavolul știa că Domnul Hristos, dacă ar fi vrut, ar fi putut face pâini și din pietre! (Matei 4,3)”². La ispitirea din Carantania, vrăjmașul l-a zis Mântuitorului să prefacă pietrele în pâini, iar prima minune săvârșită de Domnul Hristos a fost tocmai prefacerea apei în vin, în Cana Galileii. Însă una este să crezi ceva din nimic, alta să preschimbi firea obiectelor și alta să le înmulțești.

„Pentru ce Mântuitorul nu a prefăcut pietrele în pâini la îndemnul Satanei? Fiindcă această minune ar fi fost nepotrivită, netrebuitoare și de prisos. Numai dracii și păcătoșii cer de la

¹ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, pp. 401-402.

² Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului, Op. cit.*, p. 260.

Domnul Hristos minuni deșarte. Vedeți ce lucruri absurde pretindea Satana de la Mântuitorul: să prefacă pietrele în pâini în pustietate și să sară de pe acoperișul templului. Pericopa evanghelică de astăzi ne înfățișează o astfel de minune: înmulțirea pâinilor și a peștilor în pustie. Dar nu o pustie fără suflare de om, nu un deșert doar cu Satana; ci o pustie cu peste zece mii de oameni flămânzi, ceea ce dovedește că această minune a fost necesară”¹.

„*Jar cei ce mâncaseră erau ca la cinci mii de bărbați, afară de femei și de copii*”.

„După obiceiul oriental, numai bărbații ședeau jos, în timp ce femeile și copiii rămâneau în picioare și, la rândul lor, primeau hrana de la capii de familie. Așa se explică de ce la Evangheliștii Matei (14,13-21), Marcu (6,32-44) și Luca (9,10-17) numărul celor hrăniți este calculat după acela al bărbaților”².

Numărul de 5.000 de bărbați poate sugera un total de 15.000 până la 20.000 de persoane, dacă luăm în calcul și femeile și copiii care au fost de față la această minune.

„Această minune le-a amintit evreilor de Cel care i-a hrănit cu mană în pustie, arătând totodată că Domnul Hristos este Cel ce a creat sămânța grâului cu puterea de a se înmulți însuși și înmiit și peștii cu puterea de-a se perpetua și înmulți prin sămânța lor. De asemenea, acest miracol prefigurează minunea înmulțirii pâinii euharistice, a Trupului Domnului, care niciodată nu se sfârșește, spre hrana celor ce vor crede în El”³.

„Între minunea hrănirii cu mană a israeliților în pustie de către Moise (Ieșire 16) și înmulțirea pâinilor de către Domnul Hristos (cf. Ioan 6,31 și urm.) există un evident paralelism. La

¹ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, pp. 396-397.

² Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 130.

³ Pr. Lect. Univ. Dr. Grigore Dinu Moș, *Predică la Duminica a 8-a...*, p. 92.

fel, există un paralelism între această minune și cea săvârșită de prorocul Elisei, care cu douăzeci de pâini de orz a săturat o sută de oameni și a mai și rămas (IV Regi 4,42-44). Dar Moise și Elisei sunt numai «slugi», adică mijlocitori umani ai minunilor, al căror Săvârșitor este, de fapt, Dumnezeu. Domnul Hristos însă este El Însuși Săvârșitorul minunii, ca Fiul lui Dumnezeu și Dumnezeu adevărat (cf. Evrei 3,5-6)¹.

„Minunea entuziasmează peste măsură mulțimea de oameni. Sfântul Evanghelist Ioan consemnează faptul că cei de față, văzând minunea pe care a făcut-o, ziceau: «*Acesta este într-adevăr Profetul, care va să vină în lume!*». (Ioan 6,14). Reacția lor se amplifică și mulțimea intenționează să-L proclame Rege. «*Cunoscând, deci, Iisus că au să vină și să-L ia cu de-a sila ca să-L facă rege, S-a dus iarăși în munte, numai El*» (Ioan 6,15)². „Din Evanghelia de la Matei știm că s-a dus «*ca să Se roage în deosebi*» (Matei 14,23). În fapt a vrut să evite niște urmări nedorite³».

„Ce-și va fi zis mulțimea? Iată, de un astfel de rege avem nevoie: ne vindecă bolnavii, ne rostește cuvântul lui Dumnezeu și, în plus, ne mai dă și de mâncare. Ucenicii nu erau nici ei departe de o astfel de concepție, înțelegând și ei fals mesianitatea lui Iisus, care n-a venit să fie un rege pământesc, ci unul spiritual. Este foarte probabil ca o astfel de intenție, de a-L proclama atunci rege, să fi fost și-n mintea lor. Și-atunci, Iisus îi îndepărtează de El⁴».

„Ucenicii vedeau în Iisus doar o persoană istorică și aveau nădejdea că odată El va lua sabia și va elibera poporul evreu de robia romană, va instaura regatul davidic și va domni pe tronul

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 140.

² Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 128.

³ Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului*, *Op. cit.*, p. 264.

⁴ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 137.

lui Israel. Așteptările acestea mesianice erau de fapt o urmare a așteptărilor pe care poporul ales le-a avut în decursul istoriei sale. Iisus însă venea cu altceva. Venea să reîntemeieze împărăția lui Dumnezeu pe pământ, să o restaureze, fiindcă ea eșuase prin păcatul strămoșesc”¹.

„Să ne oprim un moment la amănuntul care nu i-a scăpat Sfântului Evanghelist Marcu. Acesta a consemnat că Apostolii «*nu au priceput nimic din minunea cu înmulțirea pâinilor; deoarece inima lor era împietrită*» (Marcu 6,52). Adică minunea înmulțirii pâinilor s-a petrecut. Apostolii au fost cei care au distribuit pâinea și peștii care se înmulțeau sub ochii lor, în mâinile lor, și totuși ei nu au înțeles minunea la care au luat parte”².

„Dar amănuntul este interesant și din alt punct de vedere: Va să zică mulțimile au priceput minunea, dar Apostolii n-au înțeles-o. Faptul că Evanghelistul Marcu îndrăznește să spună că Apostolii n-au priceput-o este o dovadă că e obiectiv, că notează faptele exact așa cum s-au întâmplat, el nu descrie niște «eroi». Normal, ar fi trebuit să facă din Apostoli niște eroi, care să spună: «Iată ce a făcut Domnul nostru, suntem mândri de El». Evanghelistul Marcu însă spune clar: «*Nu au priceput nimic*». Ei erau uluiți. Vedeau cum nu se mai terminau pâinile și peștii, cum se alcătuiau în mâinile lor, care distribuiau, dar simțind materia cu degetele lor, nu puteau urca până la faptul cum se făcea lucrul acesta”³.

„Ce era de fapt de priceput? Ce ar fi trebuit să înțeleagă ei? Ar fi trebuit să priceapă că Cel care a înmulțit pâinile și peștii nu era un om obișnuit. Ar fi trebuit, din aceasta, să tragă cel puțin concluzia mulțimii de oameni, că Iisus era un proroc, sau chiar mai mult decât un proroc: Mesia. Trebuie să ne

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Megheșan, *Op. cit.*, p. 120.

² Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului, Op. cit.*, p. 263.

³ *Ibidem*, p. 264.

imaginăm că pe Iisus, Care le-a citit nelămurirea din suflete, L-a preocupat acest lucru, această opacitate a lor, faptul că «*nu au priceput nimic*»¹.

„Și îndată Iisus i-a silit pe ucenici să intre în corabie și să treacă înaintea Lui, pe țărnul celălalt, până ce El va da drumul mulțimilor”².

„Pentru a preîntâmpina proclamarea Lui ca rege, Domnul Hristos i-a silit pe ucenici să intre în corabie și să treacă pe țărnul celălalt, până ce El va da drumul mulțimilor. I-a trimis înainte ca să aibă timp să mediteze și ei, la rândul lor, asupra minunii, având cu ei și coșurile cu fărâmituri”².

Sfântul Nicolae Velimirovici exprimă un alt punct de vedere. El scrie că „îndepărtându-i atât de repede pe ucenici de mulțimi, Domnul Hristos a vrut să-i păzească de mândria de a se felicita singuri și de a se socoti în ochii lumii ceva pentru că sunt următorii unui asemenea mare făcător de minuni. Tocmai de aceea le și spusese: «*Dați-le voi să mănânce*». Acum, silindu-i să plece, voia să-i apere, ca nu cumva să se sumețască și să se înalțe în cugetele lor pentru apropierea de El, Învățătorul lor”³.

„Cuvintele Domnului Hristos: «*Dați-le voi să mănânce*» nu sunt adresate numai Sfinților Apostoli, ci tuturor slujitorilor Bisericii, făcând referire clară la actele de milostenie pe care aceștia trebuie să le facă în folosul aproapelui. Această poruncă implică două aspecte capitale: Datoria prioritară a slujitorilor lui Dumnezeu de a oferi credincioșilor Sfintele Taine și învățătura evanghelică, deodată cu celelalte daruri ale Bisericii, inclusiv de a fi exemple în săvârșirea actelor de milostenie”⁴.

¹ **Ibidem**, p. 263.

² **Calinic Botoșăneanul**, *Duminicile...*, p. 58.

³ **Sfântul Nicolae Velimirovici**, *Op. cit.*, p. 401.

⁴ **Pr. Prof. Dr. Vasile Gordon**, *Op. cit.*, p. 136.

„Prin cuvintele Sale, Mântuitorul subliniază responsabilitatea sacramentală și filantropică a slujitorilor Bisericii și evidențiază legătură indisolubilă dintre Euharistie și filantropie”¹.

Când Domnul Hristos le-a spus Sfinților Săi Apostoli să dea de mâncare mulțimii, aceștia au răspuns: „*«Nu avem aici decât cinci pâini și doi pești. Dar ce sunt ele la atâția?»*», însă după ce Mântuitorul a binecuvântat pâinile și peștii, au fost de ajuns pentru mulțime. Așadar, ce se cere de la noi, pentru ca Dumnezeu să poată săvârși liber, prin puterea Sa desăvârșită, minuni cerești pe pământ? În primul rând, să observăm nevoia celuilalt. Atât de des trecem pe lângă ea și nu-I deschidem ușa lui Dumnezeu, ca să-I dăm voie să intre și să facă ceea ce nouă ne este imposibil. De aceea să ne deschidem ochii ca să vedem nevoile oamenilor din jurul nostru: materiale, psihologice, duhovnicești; singurătatea, dorul și nenumărate alte nevoi. Iar alt lucru pe care Dumnezeu îl așteaptă de la noi este să oferim”² din prisosul nostru celor aflați în nevoie.

Alți părinți ai Bisericii sunt mai radicali și pretind să oferim tot ce avem celor nevoiași, fiindcă nici „Sfinții Apostoli nu au pus deoparte pâini și pești pentru ei, ci I-au dat totul Domnului Hristos. Și fiindcă au oferit totul, împărăția lui Dumnezeu, împărăția iubirii, în care Dumnezeu poate lucra liber și nestingherit, a fost întemeiată și toți cei de față au fost săturați. Această chemare ne este adresată și nouă: când vedem o nevoie, să dăm totul, și totul va fi bine”³.

„În pericopa evanghelică de astăzi, dăruind ceea ce au primit și ei, Sfinții Apostoli au învățat să deprindă gustul

¹ Pr. Lect. Univ. Dr. Grigore Dinu Moș, *Predică la Duminica a 8-a...*, p. 93.

² Mitropolitul Antonie de Suroj, *Op. cit.*, p. 94.

³ *Ibidem*, pp. 94-95.

comuniunii. Exemplul lor dovedește că intrarea în împărăția cerurilor este condiționată de grija noastră față de alții, de împărtășirea cu ceilalți a bunurilor noastre. Aceasta este ortologia, ortodoxia și ortopraxia Bisericii lui Hristos: a ne deschide mâinile și inimile pentru ceilalți - a dăruii, a ne îngriji de cei lipsiți, de cei «flămânzi» de dragostea și ajutorul nostru, fiind convinși că aceasta este singura cale a mântuirii; căci numai «dăruind vom dobândi»¹.

De aici trebuie să învățăm „că orice dar pe care îl aducem la biserică, oricât de mic sau de puțin ar fi acesta, când este binecuvântat de Hristos, devine o bucurie mare pentru mulți oameni. De aceea, creștinii, încă din veacurile primare, s-au obișnuit să aducă în dar la biserică spre binecuvântare, pe lângă pâinile (prescurile) pentru Euharistie, și alimente sau îmbrăcăminte pentru cei săraci și bolnavi. Așa s-a dezvoltat, deodată cu Liturghia euharistică, și filantropia socială, adică împreună cu rugăciunea comună din biserică, s-a organizat și fapta cea bună de ajutorare a celor nevoiași. Prin urmare, lucrarea filantropică sau opera de caritate a Bisericii își are rădăcina în iubirea milostivă a lui Dumnezeu arătată oamenilor în și prin Iisus Hristos. De fapt, toată opera socială a Bisericii izvorăște din Sfânta Evanghelie și din Sfânta Liturghie. Toată filantropia creștină sau iubirea milostivă și smerită a Bisericii față de oameni izvorăște din legătura duhovnicească a creștinilor cu Fiul lui Dumnezeu, Care S-a făcut om din iubire pentru oameni și pentru mântuirea lor. Cu alte cuvinte, Biserica nu desparte lucrarea socială de cea spirituală, nici nu limitează lucrarea spirituală doar la rugăciune, ci o extinde în acțiune, în fapta cea bună, milostivă, izvorâtă din iubirea smerită și darnică”².

¹ Radu Dorin Micu, *Op. cit.*, p. 103.

² Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, p. 149.

„Din această Evanghelie învățăm că darul pe care îl aducem la biserică devine bucurie pentru toți oamenii care se hrănesc din darurile lui Dumnezeu”¹.

„Ceea ce aducem noi la întâlnirea noastră cu Hristos în biserică și se binecuvântează devine binecuvântare nu doar pentru cei ce aduc darurile, ci și pentru toți cei care le primesc. Când însă primim daruri materiale trecătoare, necesare vieții trupului, să nu uităm totuși darurile duhovnicești netrecătoare, prin care ne hrănim sufletul nostru nemuritor”².

„Evanghelia ne îndeamnă să trăim în prezența binecuvântării lui Hristos, căutându-L pe El, hrănindu-ne spiritual cu lumina cuvintelor din Evanghelia Sa, pentru că «*ele sunt duh și viață*» (Ioan 6,63). Prin urmare, cuvântul lui Dumnezeu binevestit oamenilor nu este simplă informație, ci este relație vie, legătură vie a omului cu Dumnezeu. De aceea, Cuvântul Evangheliei este dătător de viață, de lumină, de putere, de bucurie, de pace, fiind de fapt o pregustare a dreptății, păcii și bucuriei în Duhul Sfânt din împărăția lui Dumnezeu (cf. Romani 14,17)”³.

„Din Evanghelia de astăzi mai învățăm și faptul că Domnul Hristos înmulțește cele cinci pâini și cei doi pești, dar nu arată oamenilor grămezi mari de pâine și de pești. El nu săvârșește minuni pentru a-i impresiona sau a-i intimida pe oameni, ori pentru a fi lăudat de ei. Mântuitorul săvârșește minuni din iubire sfântă și milostivă, ca să-i ajute pe oameni, să-i întărească în credință și în iubire. De aceea, trebuie subliniat că minunea înmulțirii pâinilor și a peștilor se săvârșește pe când pâinile și cei doi pești se dăruiesc, adică se împart sau se distribuie. Nimeni din cei prezenți nu a văzut cantități imense de pâini și de pești într-un singur loc, tocmai pentru că pâinile și peștii

¹ **Ibidem**, p. 150.

² **Ibidem**.

³ **Ibidem**.

se înmulțeau pe când hrana aceasta era distribuită sau dăruită oamenilor. Prin urmare, Dumnezeu nu înmulțește darurile ca noi să le acumulăm în rezerve mari, ca pe o falsă siguranță a noastră bazată pe lucruri materiale, ci adevărata minune se săvârșește pentru a fi cultivată comuniunea de iubire între Dumnezeu și oameni, precum și dărnicia oamenilor întreolaltă. «Dăruind vei dobândi», spunea foarte frumos Părintele Nicolae Steinhardt de la Mănăstirea Rohia. Deci, când dăruim altora, cu iubire milostivă și cu smerenie, hrană, haine sau bani, deși se golește parțial cămara sau punga noastră, totuși ni se umple inima de bucuria duhovnicească a harului lui Dumnezeu Cel milostiv. Astfel, prin dărnicie, ajungem la asemănarea cu Dumnezeu Cel milostiv, potrivit poruncii Domnului Hristos: «*Fiți milostivi, precum și Tatăl vostru este milostiv*» (Luca 6,36)¹.

„Din pericopa evanghelică de astăzi mai reținem și un aspect deosebit de semnificativ pentru viața noastră, și anume cum trebuie să folosim darurile binecuvântate de Dumnezeu. După ce s-au săturat mulțimile, rămășițele de hrană, adică fărâmiturile, au fost adunate în 12 coșuri. Acest fapt simbolizează adevărul că Dumnezeu dăruiește hrană popoului Său, celor 12 triburi ale lui Israel, dacă ascultă cuvântul Său, dar și Bisericii celor 12 Apostoli. Însă, pe lângă această semnificație spirituală, Evanghelia ne mai arată și una economică, în sensul că pâinea care prisosește nu trebuie aruncată sau risipită și neglijată, ci trebuie adunată, păstrată și folosită în mod deplin sau chibzuit, fără risipă. Astfel, Evanghelia ne învață să fim economi și cuviincioși, să prețuim darurile lui Dumnezeu chiar și atunci când avem belșug de lucruri materiale”².

Sfântul Evanghelist Ioan a scris că a doua zi, oamenii care fuseseră hrăniți cu pâine și pește, „Îl căutau pe Mântuitorul în

¹ **Ibidem**, pp. 150-151.

² **Ibidem**, pp. 153-154.

Capernaum, fiindcă I-au pierdut urma. Și găsimu-L de cealaltă parte a mării L-au întrebat: «*Învățătorule, când ai venit aici?*» (Ioan 6,25). Erau nedumeriți fiindcă Domnul Hristos trecuse Marea Tiberiadei fără să aibă nicio corabie la îndemână, mergând pe mare ca și pe uscat. El le-a răspuns: «*Adevărat vă zic vouă: Mă căutați nu pentru că ați văzut minuni, ci pentru că ați mâncat din pâini și v-ați săturat*» (Ioan 6,26)¹. „Aspră constatare! Cu alte cuvinte, le spune, Mă căutați nu pentru că ați văzut slava lui Dumnezeu, nu pentru că ați văzut puterea Mea, ci pentru că v-ați săturat și după asta alergați acum”².

„Mântuitorul le-a spus aceste cuvinte pentru că cei care L-au urmat credeau că El va săvârși pe mai departe minuni și va înmulți pâini, pentru ca ei să ducă un trai mai ușor. Iisus a constatat oarecum cu tristețe că minunea nu i-a impresionat prea mult, fiindcă ei erau legați mai ales de pâinea aceasta, de săturare a pântecelui în sens material. Domnul Hristos, de fapt, vrea să le explice care este raportul între săturarea cu pâinea pe care o vedem și săturarea cu pâinea Cuvântului dumnezeiesc. De aceea angajează cu ei o lungă discuție. Aceasta are loc în sinagoga din Capernaum (Ioan 6,59). El încearcă să-i convingă că a făcut minunea pentru a le deschide altă perspectivă și pentru a le arăta care este adevărata pâine și adevărata hrană, spunându-le: «*Sârguiți-vă nu pentru hrana cea pieritoare, ci pentru hrana ce rămâne întru viața veșnică*» (Ioan 6,27)³.

„După ce le-a prezentat această învățătură foarte clară, a încercat să-i lămurească privind înmulțirea pâinilor, ca ei să vadă de fapt că El este adevărata pâine, că omul are nevoie de hrană trupească, dar și de hrană sufletească și că numai El, ca Fiu a lui Dumnezeu, le poate da adevărata învățătură, care să-i

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Megheșan, *Op. cit.*, p. 106.

² Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 132.

³ Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Megheșan, *Op. cit.*, p. 107.

conducă spre Dumnezeu. Omenirea se afla atunci într-o mare derută. Mântuitorul a venit tocmai să-i îndrume pe oameni, să le arate adevărata lor cale. După aceste câteva lămuriri, Domnul Hristos le spune că numai El poate oferi această hrană, că omul are nevoie în primul rând de o hrană spirituală, pe care El o numește «Pâinea cerească». Le-a vorbit ascultătorilor metaforic despre Pâinea cerească, adică despre învățătura pe care El o aduce de la Dumnezeu Tatăl și pe care îi învață să o primească, pentru ca și ei să poată merge la Tatăl¹.

„Cei de față sunt conștienți că trebuie să facă ceva pentru a dobândi acea mâncare despre care vorbea Mântuitorul. Parcă-i convinsese, de moment. Și Îl întreabă: «*Ce să facem, ca să săvârșim lucrurile lui Dumnezeu?*» (Ioan 6,28). Mântuitorul le răspunde: «*Să credeți în Cel pe Care El L-a trimis*» (Ioan 6,29). Și lucrul pe care trebuie să-l faceți este foarte simplu: Să credeți în Mine!²».

„Așadar, iată pentru care motiv a săvârșit Domnul Hristos minunea înmulțirii pâinilor: pentru a putea să le vorbească celor de atunci, și nouă, celor de azi, despre o altă pâine, după care trebuie să alergăm. Și în acest context rostește marea Cuvântare, pe care a consemnat-o numai Sfântul Ioan Evanghelistul: Cuvântarea despre «Pâinea vieții» (Ioan 6,25-58). Arătându-le care este această pâine, Iisus le zice: «*Eu sunt Pâinea vieții! Cine mănâncă din Pâinea aceasta viu va fi în veci. Iar Pâinea pe care Eu o voi da pentru viața lumii este trupul Meu*» (Ioan 6,48 și 51). Această declarație solemnă, culmea revelației lui Iisus - Pâine a vieții, introduce o nouă idee în Cuvântarea euharistică ioaneică: pâinea este identificată cu umanitatea lui Iisus, care va fi jertfită

¹ **Ibidem.**

² **Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, Op. cit., p. 132.**

pentru om, ca semn al celei mai mari iubiri a lui Dumnezeu arătată creturii sale, omul”¹.

„Ucenicii și mulțimea de față s-au scandalizat. Ce-au putut ei să înțeleagă din cuvintele lui Iisus? Erau grele. Imposibil de acceptat, cu atât mai mult de crezut. Așa se face că, pe bună dreptate, potrivit puterii lor de percepere, mulți îl părăsesc pe Iisus. Culmea este că-L părăsesc și mulți dintre ucenicii Lui. I-a scandalizat puternic cuvântul Său. Sfântul Ioan Evanghelistul consemnează acest lucru: «*Deci mulți din ucenicii Săi, auzind, au zis: Greu este cuvântul acesta! Cine poate să-l asculte? De atunci, mulți dintre ucenicii Săi au dat înapoi și nu mai umblau cu El*» (Ioan 6,60 și 66). Îl vor fi socotit deplasat, exagerat. Și El a rămas doar cu Apostolii. Și atunci, îi întrebă, poate cu presimțirea unor dezamăgiri de mai târziu: «*Voi nu vreți să vă duceți?*» (Ioan 6,67). Iar Sfântul Petru, în numele tuturor, Îi răspunde: «*Doamne, la cine ne vom duce? Tu ai cuvintele vieții veșnice*» (Ioan 6,68). Observăm că nu spune: Tu ai cuvântul cel frumos, cel mângâietor, ci Tu ai cuvintele vieții veșnice, adică nu numai ale celei de aici, ci și ale celei viitoare”².

„Toți putem trăi fără automobil, fără libertate chiar, cu mâncare mai puțină, cu sănătate mai șubredă. Toți putem trăi și fără prieteni, și fără glorie, dar nu putem trăi niciunul fără adevăr, fără iubire, fără dreptate, fără milă. Altfel spus, nu putem trăi fără Iisus Hristos. Și aceasta pentru că El este «*Calea, Adevărul și Viața*» (Ioan 14,6); «*Lumina lumii*» (Ioan 8,12); «*El e Viața, iar noi mlădițele*» (Ioan 15,5). Așadar, Iisus este adevărul, dreptatea, viața, lumina ș.a.m.d. Apoi, numai El ne spune cine suntem, de unde venim, încotro mergem, în trecerea noastră, și de ce mergem într-acolo? Tot numai El este Cel care ne spune că dincolo de moarte mai există ceva. Și atunci, firesc, ajungem la

¹ **Ibidem**, pp. 132-133.

² **Ibidem**, p. 133.

concluzia că, fără El, nu putem trăi. Iar pe El Îl găsim deplin în pâinea euharistiei, pe care o luăm în Taina Sfintei Cuminecături, la Sfânta Liturghie. Fără această pâine, fără această hrană, nu există viață în noi”¹.

„Aș încheia, spunându-vă: Mântuitorul nu a zis despre Sine: «Eu sunt medicamentul vieții, luați-Mă când sunteți bolnavi, când vă doare ceva, când suferiți». Nici nu a spus: «Eu sunt prăjitura vieții, îndulciți-vă cu Mine, la sărbători mari, de câteva ori pe an». Nu, nu a spus acestea, ci s-a definit pe Sine drept «Pâinea Vieții». Pâinea o consumăm în fiecare zi. Numai că este greu ca în fiecare zi să-L consumăm pe Iisus, ca Pâine a vieții. Nu vom reuși să facem acest lucru și nici nu este recomandabil, deoarece de această Pâine nu ne putem apropia oricum. Trebuie să ne apropiem cu vrednicie, pregătindu-ne aparte pentru ea. Sfântul Apostol Pavel ne atrage serios atenția în acest sens: «*Să se cerceteze dar omul pe sine, și așa să mănânce din Pâine și să bea din Pahar. Căci cel ce mănâncă și bea cu nevrednicie, osândă își mănâncă și bea, nesocotind Trupul Domnului. De aceea sunt mulți dintre voi neputincioși și bolnavi și mulți au murit*» (I Corinteni 11,28-30)”².

„Și atunci ne întrebăm: De ce s-a definit Domnul Hristos pe Sine «Pâine a vieții», și nu altfel? S-a definit pe Sine Pâine a vieții pentru a ne arăta că, așa cum nu putem trăi fără pâine, tot așa nu putem trăi fără El. Și atunci, mesajul Evangheliei acestei duminici este unul singur: Doar Iisus este viața mea și a ta! Doar El ne hrănește aici, pentru dincolo!”³.

Amin

¹ **Ibidem**, pp. 133-134.

² **Ibidem**, p. 134.

³ **Ibidem**.

Duminica a 9-a după Rusalii
(*umblarea pe mare, potolirea furtunii*)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

„În vremea aceea, Iisus i-a silit pe ucenici ca să intre în corabie și să treacă înaintea Lui, pe țărnul celălalt, până ce El va da drumul mulțimilor. Iar dând drumul mulțimilor, S-a suit în munte, ca să Se roage singur. Și, făcându-se seară, era singur acolo. Iar corabia era acum la multe stadii departe de pământ, fiind învăluită de valuri, căci vântul era împotriva. Iar la a patra strajă din noapte, a venit la ei Iisus, umblând pe mare. Văzându-L umblând pe mare, ucenicii s-au înspăimântat, zicând că este nălucă și de frică au strigat. Dar El le-a vorbit îndată, zicându-le: «Îndrăzniți, Eu sunt; nu vă temeți!». Iar Petru, răspunzând, a zis: «Doamne, dacă ești Tu, poruncește să vin la Tine pe apă». El i-a zis: «Vino!». Iar Petru, coborându-se din corabie, a mers pe apă și a venit către Iisus. Dar văzând vântul puternic, s-a temut și, începând să se scufunde, a strigat, zicând: «Doamne, scapă-mă!». Iar Iisus, întinzându-Și îndată mâna, l-a apucat și a zis: «Puțin credinciosule, de ce te-ai îndoit?». Și suindu-se ei în corabie, s-a potolit vântul. Iar cei din corabie I s-au închinat, zicând: «Cu adevărat Tu ești Fiul lui Dumnezeu!». Și, trecând marea, au venit în pământul Ghenizaretului» (Matei 14,22-34).

Pericopa evanghelică de astăzi începe cu cuvintele cu care se încheie pasajul evanghelic citit duminica trecută la Sfânta Liturghie: „În vremea aceea, Iisus i-a silit pe ucenici ca să intre în corabie și să treacă înaintea Lui, pe țărnul celălalt, până ce El va da drumul mulțimilor”, la care Sfântul Evanghelist Matei

adaugă faptul că Domnul Hristos „*dând drumul mulțimilor; S-a suit în munte, ca să Se roage singur*”.

„După ce mulțimea a mâncat și s-a săturat din pâinile și peștii înmulțiți prin minune, Mântuitorul Și-a trimis Sfinții Apostoli, cu corabia, de cealaltă parte a Mării Galileii. El a făcut acest lucru nu numai pentru că voia «*să Se roage singur*», ci mai ales pentru că, așa cum ne spune Sfântul Evanghelist Ioan, mulțimea «*voia să-L ia cu de-a sila ca să-L facă rege*» (Ioan 6,15). Neînțelegând încă îndeajuns caracterul mesianității Domnului Hristos, Sfinții Apostoli erau în pericol de a deveni și ei susținători ai acestei idei”¹.

Mai există însă și un alt motiv pentru care Mântuitorul „i-a silit pe ucenici ca să treacă de cealaltă parte a Mării Galileii, din moment ce Sfântul Evanghelist Marcu consemnează faptul că Sfinții Apostoli erau așa de uimiți, că «*nu pricepuseră nimic din minunea înmulțirii pâinilor*» (Marcu 6,52). Așadar, ucenicii n-au înțeles minunea, de aici și uimirea lor. Erau nedumeriți. Nu știau ce să creadă. Îi copleșise Iisus cu puterea Lui dumnezeiască. Și era firesc să fie așa. Să ne gândim doar la o singură ipostază a acelei minuni cu ucenicii protagoniști: Ce au simțit ei când au văzut că împart mereu, din cinci pâini și doi pești, la mii de oameni, iar din mâinile lor acestea nu se terminau? Erau și ei simpli oameni, iar în preajma lui Iisus logica lor umană nu era prea confortabilă. Era mereu sfidată și dată peste cap în legile ei firești, naturale, după care funcționa. Nu mai știa nici ea cum să funcționeze în fața faptelor Domnului Hristos”².

„După ce a lăsat mulțimile să plece, Iisus S-a retras ca să Se roage singur. Avea nevoie și El ca om de rugăciune”³. De asemenea, prin gestul Său, Domnul Hristos „a vrut să ne învețe

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 148.

² Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 137.

³ Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Megheșan, *Op. cit.*, p. 121.

să-I mulțumim lui Dumnezeu pentru orice realizare sau izbândă din viața noastră. De ce Iisus S-a rugat în singurătate? Pentru a nu fi lăudat de mulțimile pe care le-a săturat prin înmulțirea pâinilor și a peștilor, dar și pentru a Se concentra deplin în rugăciune către Dumnezeu-Tatăl”¹.

„Iisus S-a retras în munte ca să intensifice legătura Sa ca Om cu Dumnezeu-Tatăl, aceasta fiind temelia vieții adevărate. Astfel, prin rugăciune singurătatea omului se transformă în comuniune a omului cu Dumnezeu. Omul care se roagă, chiar dacă trăiește izolat în pustie, nu este singur, ci împreună cu Dumnezeu și cu toți sfinții Lui. Omul rugător, chiar dacă se află în singurătate, nu este un însingurat. Însă omul care nu se mai roagă lui Dumnezeu, chiar dacă se află în mijlocul mulțimilor, devine un însingurat duhovnicește”².

„Și, făcându-se seară, Iisus era singur acolo. Iar corabia era acum la multe stadii departe de pământ, fiind învăluită de valuri, căci vântul era împotrivă”.

„Ucenicii au ascultat porunca Mântuitorului și au pornit la drum. Dar, imediat, pe mare, s-a stârnit o furtună năprasnică. Corabia era învăluită de valuri, iar vântul le era împotrivă. Barca lor plutea în derivă. Ei erau în pericol de moarte, gata să se scufunde”³.

„Seara, când ucenicii au pornit cu corabia pe mare, apele erau liniștite, dar stârnindu-se vântul, valurile s-au ridicat uriașe (cum se întâmplă pe acolo adeseori), corabia se clătina mânăta încolo și-ncoace, iar ucenicii erau îngroziți. Toate acestea le știuse Domnul Hristos mai dinainte, dar anume îi lăsase pradă

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, p. 156.

² *Ibidem*, p. 157.

³ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 138.

primejdiei, ca ucenicii să simtă cât de neajutorați sunt fără El și să se întărească în credință”¹.

„S-a mai întâmplat și altă dată ca mica lor corabie să fie surprinsă de furtună pe valurile mării. Iisus era atunci cu ei în corabie, dar dormea. Însăpământați de valuri, ei L-au deșteptat, spunându-i: «*Doamne, mântuiește-ne, că pierim!*» (Matei 8,25). Și atunci au auzit de la El un cuvânt de mustrare: «*De ce vă este frică, puțin credincioșilor? Apoi Iisus S-a ridicat, a certat vânturile și marea și s-a făcut liniște deplină. Iar ei se mirau, zicând: Cine este Acesta, că și vânturile și marea ascultă de El?*» (Matei 8,26-27). În întrebarea Sfinților Apostoli avem dovada că deși ei se aflau tot timpul împreună cu Domnul Hristos, nu știau în chip clar cine este cu adevărat Învățătorul lor”².

„În aceste împrejurări similare vedem două situații diferite. Una în care Domnul Hristos era de față, și alta în care nu era de față. Când El nu a fost prezent s-a dezlănțuit furtuna și ucenicii erau îngrijorați, chiar dacă ei au mai văzut o dată potolirea unei furtuni, nu ni se spune că s-ar fi gândit la acea furtună și la potolirea ei. Ni se relatează în schimb că vântul era împotriva și corabia era învăluită de valuri. Deci unde nu este Domnul Hristos de față poate să fie furtună și unde este prezent Mântuitorul, nu mai este vijelie, sau este siguranță chiar și în furtună”³.

„În vremea primei furtuni pe mare, încercarea credinței ucenicilor fusese mai mică, pentru că El se afla cu ei în corabie, chiar dacă dormea. Acum însă, în această nouă furtună, încercarea credinței lor este mult mai mare. Hristos este departe, în munte. Cum să-L strige? Cum să-I dea de veste în ce nenorocire se află ei? Pe cine să trimită la El să-I spună cuvintele: «*Doamne, mântuiește-ne, că pierim!*». N-au pe cine. Ucenicii văd bine că

¹ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 407.

² Pr. Dr. Gheorghe Lițiu, *Op. cit.*, p. 128.

³ Arhim. Teofil Părăian, *Credința...*, p. 168.

merg spre pieire. De parcă ar putea cineva să piară când face ceea ce i-a poruncit Dumnezeu! Ce învățătură minunată avem aici pentru creștinii care merg în calea pe care i-a pus pe ei Domnul! Să nu deznădăjduiască, să creadă că Cel ce i-a trimis la drum le și poartă de grijă și știe ce primejdii întâmpină. Dumnezeu, cu toate acestea, nu le vine numaidecât în ajutor: le încercă credința, așa cum este încercat aurul fiind lămurit prin foc”¹.

„De ce Domnul Hristos i-a trimis pe ucenici să înainteze pe mare, în timp ce El S-a suit în munte? Pentru că Învățătorul duhovnicesc al ucenicilor Săi voia să îi învețe pe aceștia să se lupte și singuri, nu doar să primească totul de-a gata, fără nicio luptă. El voia să-i învețe pe ucenici să treacă prin încercări, prin ispite, prin situații potrivnice, pentru ca ei să înțeleagă mai bine cât de necesară este binecuvântarea ajutorului dumnezeiesc în viața lor. De obicei, cât timp totul merge bine și realizăm ceea ce dorim, nu ne mai gândim de la cine vine reușita vieții noastre. Însă când vin vremuri de încercare sau probleme neașteptate, atunci ne întrebăm: Unde este Dumnezeu? Nu vede El oare necazul nostru, nu vede El suferința sau neputința noastră, nu vede El greutatea noastră? Ne punem astfel de întrebări mai ales când suntem învolburați de ispite și necazuri, de boli care par incurabile, de primejdii care năvălesc asupra noastră pe neașteptate. Adesea, viața oamenilor încercați de necazuri este asemănătoare cu trăirea momentului de panică, de dezorientare și de descurajare a ucenicilor lui Iisus aflați în corabia cuprinsă de valurile mării ridicate de vântul potrivnic în timp de noapte”².

Cu toate acestea, în timp ce Sfinții Apostoli se temeau că pier, Domnul Hristos se ruga pentru ei.

¹ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, pp. 407-408.

² Daniel, *Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Evanghelia...*, pp. 158-159.

„Pe timp bun, Lacul Ghenizaret putea fi străbătut în două-trei ore”¹. Cu toate acestea, „de seara, de când au intrat în corabie, ucenicii au reușit să vâslească aproximativ «douăzeci și cinci sau treizeci de stadii» (Ioan 6,19). Un stadiu avea 185 de metri, deci corabia nu parcursese mai mult de 5 km. Cum Marea Galileii are în jur de 10 km lățime, Sfinții Apostoli se găseau, după cum spune Sfântul Evanghelist Marcu, «în mijlocul mării» (Marcu 6,47)”². „Ucenicii erau, desigur, nu numai oboșiți peste măsură, ci și tulburați de neputința de a ajunge la țărnul dorit”³. „Și pentru că se pornise o furtună, ei aveau de înfruntat și valurile mării”⁴.

„Iar la a patra strajă din noapte, a venit la ei Iisus, umblând pe mare. Văzându-L umblând pe mare, ucenicii s-au înspăimântat, zicând că este nălucă și de frică au strigat”.

„Împărțirea nopții în patru străji era preluată de la romani. Evreii și-au însușit această împărțire încă de când generalul Pompei le-a cucerit țara (63 î.Hr.). Fiecare strajă ținea câte trei ore. Numărutul lor începea la 6 seara și se termina la 6 dimineața”⁵.

„A patra strajă din noapte era între orele 3 și 6 dimineața”⁶.

Domnul Hristos își silise seara ucenicii să urce în corabie și să treacă pe țărnul celălalt al Mării Tiberiadei, unde El avea de gând să-i întâlnească dimineața următoare, pentru că Sfântul Evanghelist Marcu menționează că „la a patra strajă a nopții Iisus a venit la ei umblând pe mare și voia să treacă mai departe pe lângă ei” (Marcu 6,48).

¹ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 61.

² Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 138.

³ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 148.

⁴ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 61.

⁵ *Ibidem*, p. 62.

⁶ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 138.

„Mântuitorul i-a lăsat pe Sfinții Apostoli singuri pe timp de noapte să se lupte cu vântul potrivnic și cu valurile mari ale mării, pentru a înțelege că uneori ei nu mai puteau conta doar pe priceperea sau forța proprie, deși erau pescari cu multă experiență pe mare. Totuși, fiind cunoscător desăvârșit al firii omenești, Domnul Hristos cunoștea, de asemenea, care era măsura încercării, până când ucenicii puteau fi lăsați singuri și când trebuia ca El să vină la ei, pentru a-i ajuta. «*La a patra strajă din noapte*», adică în intervalul de timp dintre ora trei după miezul nopții și răsăritul soarelui, Iisus mergea pe mare spre corabia ucenicilor aflată în primejdie din cauza valurilor ridicate de furtună, deși El ar fi putut să facă acest lucru la o oarecare distanță, fără a fi văzut de Sfinții Săi Apostoli. Această venire a lui Iisus către ucenici la straja a patra din noapte, când întunericul urma să fie biruit de lumina soarelui, arată că El a ales momentul respectiv ca având valoare de simbol al luptei duhovnicești. De ce Iisus venea spre ucenici umblând pe mare ca pe uscat? Ca să le arate că El este stăpân peste ape, ca și peste uscat, deoarece El a făcut cerul și pământul, marea și uscatul. Când voiește, El umblă pe mare ca pe uscat, fiind deasupra tuturor stihiilor din lumea aceasta, adică El este liber de toate determinismele materiei (greutatea, opacitatea, rigiditatea, lichiditatea și limitarea sau finitudinea acesteia)”¹.

„Dar, în momentul în care Iisus S-a apropiat de corabie, ucenicii s-au speriat grozav, crezând că văd o fantomă, și au strigat. Nu știm ce au strigat. Niciun Evanghelist nu consemnează acest lucru. Cu siguranță, n-au putut să strige decât după ajutorul lui Dumnezeu, așa cum facem fiecare dintre noi, când ne găsim într-un moment de spaimă”². „Deci, la teama lor de a nu se

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, pp.159-160.

² Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 138.

scufunda în mare din cauza furtunii, s-a mai adăugat și frica de o putere necunoscută, cu siluetă de om, care venea spre ei, umblând pe apă ca pe uscat”¹.

„Această frică nouă era cu mult mai mare decât groaza din fața furtunii și a primejdiei de moarte. Sfinții Apostoli nu știuseră că Învățătorul lor are asemenea putere, asemenea stăpânire asupra naturii; Domnul Hristos nu le dezvăluise încă acest lucru. Ei Îl văzuseră poruncind mării și vânturilor, dar nu-și închipuiseră că poate merge pe apă ca și pe uscat”².

În pericopa evanghelică de astăzi sunt relatate mai multe minuni, dintre care cea dintâi este cea a umblării Domnului Hristos pe apele învolburate ale mării.

Văzându-i înspăimântați pe Sfinții Apostoli, „*Iisus le-a vorbit îndată, zicându-le: «Îndrăzniți, Eu sunt; nu vă temeți!»*”.

„În cuvintele Mântuitorului avem trei verbe, care exprimă două porunci și o afirmație. Mesajul acestora era că, pentru a merge spre El, trebuie mai întâi să îndrăznești, și apoi, să nu-ți fie teamă de nimic care te-ar putea împiedica să ajungi la țintă. În aceste cuvinte se găsește, poate, unul dintre cele mai frumoase mesaje de mângâiere din întreaga Sfântă Scriptură”³.

„*Iar Petru, răspunzând, a zis: «Doamne, dacă ești Tu, poruncește să vin la Tine pe apă». El i-a zis: «Vino!»*. *Iar Petru, coborându-se din corabie, a mers pe apă și a venit către Iisus*”.

„Cuvintele Sfântului Petru îi arată și bucuria, dar și îndoiala. «*Doamne*», indică bucuria; «*dacă ești Tu*», exprimă îndoiala”⁴, „căci teama de furtună se dublase acum cu frica de nălucă”⁵.

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, p. 160.

² Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 408.

³ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 138.

⁴ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 409.

⁵ Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, *Op. cit.*, p. 261.

„De ce a dorit Sfântul Petru să coboare din corabie și să meargă pe apă? De ce Iisus i-a permis acest fapt neobișnuit și chiar primejdios pentru el? Sfântul Petru a dorit să coboare din corabie și să umble pe apă nu dintr-o simplă curiozitate, ci deoarece voia să-I arate respect și recunoștință lui Iisus pentru că vine să-i salveze pe ucenicii aflați în primejdie. Apostolul era bucuros să-L întâmpine pe Domnul Hristos, după cum un om care așteaptă un oaspete îl întâmpină pe acesta cu bucurie înainte de a intra în casa lui. Totuși, Sfântul Petru nu coboară din corabie decât la porunca sau cu binecuvântarea lui Iisus. Astfel, Apostolul își arată smerenia și ascultarea față de Domnul Hristos, Învățătorul său și al celorlalți ucenici”¹.

„Numai dorința de a fi mai repede alături de Mântuitorul l-a determinat pe Sfântul Petru să ceară acest lucru. Atât de mult le lipsise Iisus ucenicilor în lungile ceasuri de luptă cu vântul și cu valurile”².

„Domnul Hristos a acceptat proba pe care i-a impus-o Sfântul Petru, a fost de acord cu verificarea Apostolului, așa cum va accepta mai târziu verificarea din partea Sfântului Toma. Prin urmare, Dumnezeu nu respinge verificarea credinței. Dumnezeu nu refuză ca noi să căpătăm, pe căile pe care putem, dovezi, să ne putem întemeia credința pe evidențe. Sunt unii care, fără dovezi, încep încetul cu încetul să se scufunde. În Sfânta Scriptură nu veți găsi sentința: «Crede și nu cerceta»”³, ci îndemnul făcut de Mântuitorul: „*Cereți și vi se va da; căutați și veți afla; bateți și vi se va deschide; că oricine cere, primește; cel ce caută, află; și celui ce bate i se va deschide*” (Matei 7,7-8).

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, pp. 160-161.

² Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 149.

³ Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, *Op. cit.*, p. 265.

A doua minune din pericopa evanghelică de astăzi este aceea că și Sfântul Apostol Petru a umblat pe apă ca și pe uscat.

„*Dar văzând vântul puternic, Petru s-a temut și, începând să se scufunde, a strigat, zicând: «Doamne, scapă-mă!»*”.

„Sfântul Petru a biruit legile firii pentru că se bucura că merge spre Iisus și nu că pășește pe apă ca pe uscat. Comentând atitudinea Apostolului de pe valuri, Sfântul Ioan Gură de Aur afirmă că acesta a biruit primejdia uriașă, marea, dar a fost biruit de una mai mică, vântul, în fața bății vântului n-a mai putut să se țină, cu toate că era aproape de Hristos. Deci, la nimic nu-ți folosește să fii aproape de Mântuitorul, dacă nu ești aproape cu credința”¹.

„Cât timp Sfântul Petru privea numai spre Iisus, el umbla pe apă ca și Iisus. Când însă Apostolul a simțit vântul puternic și s-a temut, atunci a început să se îndoiască în sinea lui și să se scufunde în apă. Din relatarea evanghelică înțelegem că la un moment dat Sfântul Petru nu mai privea direct spre Iisus Hristos, spre Dumnezeu-Omul, ci spre marea agitată de vânt, adică spre stihiiile schimbătoare ale lumii materiale. Așadar, Apostolul a început să se scufunde numai când a slăbit credința sa ca legătură directă cu Mântuitorul, ca relație spirituală de comuniune cu Persoana Sa divină, superioară stihiilor cosmice pe care Aceasta le-a creat. Mai precis, Evanghelia ne arată că atât timp cât credința noastră rămâne relație vie și neclintită cu Hristos-Dumnezeu, putem fi salvați tocmai pentru că El ne ajută să nu ne înrobim stihiilor lumii materiale, nici să nu ne pierdem cu firea când ne aflăm în furtuna încercărilor vieții. Dacă însă credința sau iubirea noastră față de Domnul Hristos slăbește și începem să ne înfricoșăm de puterile schimbătoare ale lumii

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 140.

materiale mai mult decât Îl iubim pe Dumnezeu, atunci începem să ne scufundăm în nesiguranță, disperare și teamă”¹.

„E limpede că Sfântul Petru a început să se scufunde pentru că se îndoia. El a uitat că pășește pe apă nu datorită capacității sale firești, ci pentru că Iisus i-a dăruit această putere. Sfântul Petru reprezintă, în acest episod, o imagine fidelă a fiecăruia dintre noi. Teama și dubiile sale, ca și ale celor aflați cu el în barcă, înfricoșați de apariția Domnului Hristos umblând noaptea pe valurile apei, exprimă temerile și dubiile noastre cauzate de inconsistența credinței și de superficialitatea relației noastre cu Dumnezeu”².

„Întotdeauna când privim exclusiv la noi înșine, la lumea din jurul nostru sau la problemele cu care ne confruntăm, începe să ne cuprindă teama, căci nu sesizăm decât slăbiciune, confuzie, dificultate. În consecință, riscăm să ne scufundăm. Dar dacă privim spre Dumnezeu și ne punem încrederea în El vedem că și cele mai aprige furtuni ale vieții pot fi biruite. Iar pentru cel ce nădăjduiește cu tărie în Iisus Hristos totul este cu putință”³.

Dacă ținem cont că adâncimea medie a Mării Galileii este de 25 de metri, iar cea maximă de 43 de metri și de faptul că Sfântul Petru se găsea pe valurile agitate ale acelei mări, oricât de bun înotător ar fi fost, în calitate de pescar, dacă el s-ar fi scufundat, în scurt timp ar fi avut cele mai mari șanse să ajungă pe fundul mării.

„Cuprins de disperare, Apostolul a strigat către Iisus: «Doamne, scapă-mă!»”⁴. „Iar Iisus, întinzându-și îndată mâna, l-a apucat și a zis: «Puțin credinciosule, de ce te-ai îndoit?»”.

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, pp. 161-162.

² Radu Dorin Micu, *Op. cit.*, p. 105.

³ *Ibidem*.

⁴ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 63.

Fără să stea pe gânduri, Domnul Hristos l-a apucat de mână pe Sfântul Petru, care altfel ar fi ajuns pe fundul mării, apoi „l-a muștrat blând pentru credința lui slabă. Probabil că i-a adresat și alte cuvinte, însă Evanghelia nu le consemnează”¹.

„Iisus l-a dojenit pe Apostol deoarece, la un moment dat, el a slăbit în credință și, temându-se, s-a îndoit în sinea lui, fiind preocupat mai mult de puterea vântului decât de înaintarea sa către Domnul Hristos, Cel neclintit de vânt și de valuri. Totuși, dojana adresată Sfântului Petru a fost una părintească și prietenească, fiindcă Iisus nu i-a zis lui Petru «necredinciosule», ci i-a spus «puțin credinciosule», adică: om a cărui credință s-a împutinat”².

„Deci, Sfântul Petru nu a fost un necredincios, îndoindu-se total de realitatea care depășea orice logică (cum să meargă el pe apă ca pe uscat?), ci un «puțin credincios», care a lăsat loc și rațiunii umane atunci când nu mai înțelegea nimic din ceea ce se petrecea cu el, dar care își avea explicația în actul credinței. Acela a fost momentul în care, lăsând logica umană să domine, suprapunându-se credinței, a apărut îndoiala în sufletul său și în cugetarea sa, iar rezultatul a fost că a început să se scufunde. Pașii rațiunii înseamnă de cele mai multe ori «scufundarea» atunci când ne confruntăm cu fenomene care funcționează după alte legi decât cele pe care le cunoaștem și le putem pătrunde cu mintea”³.

„Credința, a zis Sfântul Ioan Scărarul, este starea sufletului cea străină de îndoială, pe care n-o clintește niciun fel de potrivnicie. Credincios este socotit cel care nu numai că mărturisește atotputernicia lui Dumnezeu, ci și crede că va primi

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Megheșan, *Op. cit.*, p. 123.

² Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, p. 162.

³ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, pp. 140-141.

totul de la El. Credința este maica liniștirii, atât a liniștirii din chilie, cât și a liniștirii inimii în mijlocul oamenilor”¹.

„Puțin credinciosul este numit în Sfânta Scriptură căldicel, adică nici rece și nici cald. În Apocalipsă citim: «*Îngerului Bisericii din Laodiceia scrie-i: Îți știu faptele: tu nu ești nici rece, nici fierbinte. O, de ai fi rece sau fierbinte! Așa, pentru că ești căldicel - nici fierbinte, nici rece -, am să te vărs din gura Mea*» (Apocalipsa 3,14-15). Îndoiala reprezintă o primejdie pentru credință căci o slăbește și, mai ales în vreme de ispită, duce la lepădarea de credință. Adevărata piatră de încercare a credinței este ispita. Credința noastră se lămurește în focul ispitelor. Un Sfânt Părinte zice că lutul, după firea lui este moale și olarul îl modelează după voia lui, dar numai focul cuptorului va face din el un vas puternic și de trebuință. Așa este și cu credința și faptele vieții noastre; numai focul încercărilor le curăță și le lămurește. Pe de altă parte se știe că olarul nu ține oalele de lut în cuptor mai mult decât este necesar spre a deveni vase de trebuință, fiindcă lăsate prea mult în foc se prăpădesc. Așa nici Dumnezeu nu va îngădui mai multe încercări decât sunt de trebuință credinciosului, spre a nu se distruge vasul de lut al ființei sale”².

„Ispitele ne pot fi chiar de folos. Sfântul Antonie cel Mare a spus: Nimeni care este neispitit nu va putea să intre în împărăția cerurilor. Că ridică - zice -, ispitele și nimeni nu este care să se mântuiască. Sfântul Apostol Iacov arată că ispitele le pot fi de folos celor care se străduiesc pentru mântuirea sufletelor lor (Iacov 1,2-4), iar Sfântul Apostol Petru a scris: «*Întru aceasta bucurați-vă, cu toate că acum pentru scurtă vreme ar trebui să fiți întristați prin felurite încercări, pentru ca încercarea credinței voastre - mult mai scumpă decât aurul cel pieritor, dar lămurit*

¹ Sfântul Ignatie Briancianinov, *Op. cit.*, p. 312.

² Pr. Dr. Gheorghe Lițiu, *Op. cit.*, p. 130.

prin foc - să se afle spre laudă, mărire și cinste la arătarea lui Iisus Hristos» (I Petru 1,6-7)¹.

„Nu violența furtunii l-a biruit pe Sfântul Petru, ci puțină lui credință. El își luase privirea de la Domnul Hristos. Așa se întâmplă cu cei care nu-L au ca țintă permanentă pe Mântuitorul”².

„Atât timp cât Apostolul nu se uita în altă parte în afară de Hristos, a putut să meargă pe apă. Dar apoi el și-a transferat atenția la sine însuși. În acel moment a devenit conștient de furtună, a devenit conștient, de fapt, că ar putea să moară într-o clipă, neajutorat, înecat. Și groaza l-a cuprins și a strigat către Hristos: «*Doamne, scapă-mă!*», iar Mântuitorul i-a întins mâna”³, ceea ce dovedește că slăbiciunea firii umane are întotdeauna nevoie de ajutorul lui Dumnezeu.

„Dumnezeu veghează în permanență asupra noastră cu o grijă mai mare decât cea a mamei pentru propriul său copil, după cum a grăit Domnul prin gura prorocului Isaia: «*Chiar dacă femeia îl va da uitării pe pruncul ei, Eu nu te voi uita*» (Isaia 49,15). El ne dă întotdeauna puterea de a birui necazurile și greutățile vieții, curajul și tăria de a face față tuturor situațiilor dificile. Oricât de grea ne-ar fi crucea, oricât de dure ar fi încercările prin care trecem, ajutorul pe care îl vom primi de la Dumnezeu va fi mereu pe măsură”⁴.

„Cea mai profundă convingere creștină este aceea că Iisus Hristos nu aparține trecutului, ci este cu noi și azi, aici și pretutindeni. Iar dacă nu vrem să pierim înecați în valurile propriilor patimi sau în marasmul unei lumi din care Dumnezeu este exilat trebuie să-I apucăm mâna, întotdeauna întinsă spre noi.

¹ **Ibidem**, p. 118.

² **Calinic Botoșăneanul**, *Duminicile...*, p. 64.

³ **Mitropolitul Antonie de Suroj**, *Op. cit.*, p. 98.

⁴ **Radu Dorin Micu**, *Op. cit.*, pp. 105-106.

Sfinții ne pot veni în ajutor atât ca mijlocitori, cât și ca exemple concrete și elocvente ale schimbării profunde pe care o poate săvârși Dumnezeu în viața unui om. Secretul supraviețuirii în mijlocul tuturor furtunilor este privirea ațintită spre Corabie (Biserica) și spre Cel care o conduce, cu mână destoinică și sigură la limanul Vieții fără de sfârșit¹.

„Și suindu-se Iisus și Petru în corabie, s-a potolit vântul. Iar cei din corabie I s-au închinat lui Iisus, zicând: «Cu adevărat Tu ești Fiul lui Dumnezeu!»”.

„După ce Domnul Hristos și Sfântul Petru s-au suit în corabie s-a petrecut o nouă minune, a treia pe care ne-o prezintă pasajul evanghelic de astăzi: vântul s-a potolit dintr-odată². „Nu a stat de la sine, ci Iisus i-a poruncit. Deși Evanghelistul nu menționează acest lucru, este limpede că Mântuitorul a certat vântul, ca și altă dată (Matei 8,26). Este clar și tâlcul ascuns al potolirii furtunii la urcarea Domnului Hristos în corabie. Când Mântuitorul intră în corabia trupului nostru, fie în Sfânta Împărtășanie, prin rugăciune curată sau în orice alt chip binecuvântat, furtuna patimilor din noi se liniștește și corabia se îndreaptă lin către mal³.”

„În cealaltă împrejurare când Domnul Hristos a liniștit vântul și marea ucenicii s-au întrebat, așa cum fac îndeobște cei ce se îndoiesc: «Cine este Acesta, că și vânturile și marea ascultă de El?» (Matei 8,27). De atunci însă au mai văzut multe la Învățătorul lor, au mai auzit multe, făcând să sporească în ei credința, încât acum, la această nouă mare minune, nu se mai miră, acum I se închină, rostind cuvintele: «Cu adevărat Tu ești

¹ **Ibidem**, p. 106.

² **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc**, *Op. cit.*, p. 149.

³ **Sfântul Nicolae Velimirovici**, *Op. cit.*, pp. 411-412.

Fiul lui Dumnezeu!». Aceasta este prima oară când toți Sfinții Apostoli Îl mărturisesc pe Iisus ca Fiu al lui Dumnezeu¹.

„Minunile succesive nu numai că îi uimesc pe cei care participă la ele, dar îi și conduc la credință și la mărturisirea credinței”², cum s-a întâmplat și cu Sfinții Apostoli.

„Vedem, așadar, că, după ce au trecut prin încercarea grea a furtunii pe mare datorită prezenței Domnului Hristos lângă ei, ucenicii Lui s-au întărit în credință și evlavie față de El, I s-au închinat și I-au mărturisit dumnezeirea”³, trecând repede de la frica de furtună la adorarea lui Iisus.

„În atitudinea ucenicilor avem răspunsul la întrebarea: De ce a făcut Iisus această minune? Pentru ca să le dea Sfinților Apostoli un semn suplimentar, pe lângă înmulțirea pâinilor și a peștilor, pe care nu o priceuseră. Trebuia să le dea o lecție în plus ca să priceapă cele despre El. O minune special pentru ei”⁴.

„Dovadă că e așa, este că această minune specială pentru ei și-a făcut efectul. Văzându-L umblând pe mare, văzând cum l-a salvat pe Sfântul Petru care începuse să se scufunde, când s-a urcat împreună cu Apostolul în corabie și vântul s-a potolit pe loc, ucenicii au arătat spontan, nu cu ezitări din cursul zilei, că au înțeles, în sfârșit, cine era Iisus, afirmând: «*Cu adevărat Tu ești Fiul lui Dumnezeu!*», ceea ce ar fi trebuit să zică de fapt după minunea înmulțirii pâinilor și a peștilor, dar n-au zis, fiindcă n-au înțeles ce se petrecuse de fapt”⁵.

„Iată deci, de ce a făcut Domnul Hristos această minune: pentru a se revela Sfinților Apostoli ca Mesia. A fost una din multele Lui încercări de a le insufla această credință”⁶.

¹ *Ibidem*, p. 412.

² **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc**, *Op. cit.*, p. 149.

³ **Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române**, *Evanghelia...*, p. 162.

⁴ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului**, *Op. cit.*, p. 264.

⁵ *Ibidem*.

⁶ *Ibidem*, p. 265.

„Și, trecând marea, au venit în pământul Ghenizaretului”.

„Conform Evangheliei după Ioan, atunci s-a petrecut și o a patra minune: Iisus nici nu a apucat bine să se suie în corabie, că «îndată corabia a sosit la țărmlul la care mergeau» (Ioan 6,21)”¹. „Atunci Sfinții Apostoli au înțeles mai bine marea lecție pe care Domnul Hristos le-a oferit-o”² în ziua precedentă, la înmulțirea pâinilor și a peștilor, dar și în noaptea respectivă.

Ghenizaretul era o regiune din Galileea în care se afla orașul Capernaum, către care au pornit ucenicii cu corabia (Ioan 6,17).

Pericopa evanghelică de astăzi are mai multe sensuri simbolice și duhovnicești.

„Mergerea pe apă a Sfântului Petru către Domnul Hristos reprezintă drumul pe care fiecare dintre noi îl face căutându-L pe Dumnezeu, înfruntând valurile vieții și propriile angoase și neputințe, cu puțină sau nedeplină credință, mergând și ascultând de glasul Celui prin Care toate s-au făcut, de glasul conștiinței care ne mustră ori de câte ori, lăsându-ne impresionati de valurile vieții și fiindu-ne frică pentru viața și siguranța noastră, uităm că Cel ce ține toate în echilibru și aduce pacea în suflete este Dumnezeu”³.

„Strigătul după ajutor al Sfântului Petru, născut din frica de moarte, rezumă intensitatea trăirii unui om care simte cu toată ființa că doar Dumnezeu îl mai poate salva, că se află la marginea existenței. Iminența morții îl determină să strige, nu doar să ceară, iar această încordare concentrează atenția ființei spre singura sursă de salvare”⁴.

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 149.

² Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 64.

³ Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, p. 109.

⁴ *Ibidem*, pp. 109-110.

„Pasajul evanghelic care s-a citit astăzi la Sfânta Liturghie conține o învățătură prețioasă pentru viața noastră duhovnicească. Apele agitate pe care merge Sfântul Petru pot fi comparate cu toate dificultățile noastre și în special cu ispitele”¹.

„Evanghelia de astăzi mai are și alte înțelesuri duhovnicești, deoarece ea nu îl privește numai pe Sfântul Petru și pe ceilalți Sfinți Apostoli din corabia aflată în primejdie de scufundare, ci profetic ea privește Biserica întreagă și pe fiecare creștin în parte, căci corabia reprezintă Biserica”².

„La începutul pericopei evanghelice citim că *«Iisus i-a silit pe ucenici ca să intre în corabie»*; ceea ce arată voința Mântuitorului ca toți ucenicii Săi, de pretutindeni și de totdeauna, să fie în corabia Bisericii Sale, iar nu pe undeva pe dinafara ei. Iar, în finalul pericopei, ucenicii sunt numiți, pur și simplu, *«cei din corabie»*, care I se închină lui Hristos și mărturisesc că El este Fiul lui Dumnezeu”³.

„Înțelegă în mod simbolic, corabia reprezintă Biserica încercată de valurile sau furtunile istoriei, de persecuții, de erezii, de forțe întunecate potrivnice ei. Vântul care este potrivnic corabiei reprezintă vremurile sau situațiile în care Biserica întâlnește ostilitate și respingere în lucrarea ei sfințitoare de a-i trece pe oameni de la viața pământească efemeră la viața cerească eternă. Corabia din Evanghelie mai înseamnă Biserica aflată într-o lume involburată de păcate și de patimi egoiste individuale sau colective”⁴.

„Când se vorbește despre corabia învăluită de valuri, pentru această expresie, în textul original, este folosit un participiu

¹ *Ibidem*, p. 110.

² Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, p. 162.

³ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 151.

⁴ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, pp.162-163.

prezent pasiv «βασανίζόμενον» (vasanizomenon) care se poate traduce și prin «a fi chinuit», sau chiar prin «a fi torturat». Așadar, corabia este personificată de către Sfântul Evanghelist Matei, întrucât ea, materie fiind, nu avea cum să fie chinuită și să sufere. Așadar, corabia este o prefigurare sau o personificare a Bisericii, în care, creștinii adeseori plutesc pe o mare învolburată a vieții, și pe care, nu de puține ori, naufragiile nu-i ocolesc. Imaginea poate fi aplicată foarte bine și la nivel personal, dar și familial, pentru că, nu de puține ori, ne vedem corăbioara vieții noastre gata să se scufunde, fiind biruită de ispite și de valurile puternice ale provocărilor unei lumi fără Dumnezeu. Important este să știm că, dacă în acele momente strigăm după ajutorul lui Dumnezeu, asemenea Sfântului Apostol Petru, mâna Lui întinsă este îndreptată și spre noi¹.

„De aceea, dacă în calea noastră se ridică valuri uriașe și vânt potrivnic să nu descurajăm, nici să nu ne îndoim de privegherea plină de iubire a Celui Care este Capul și Cărmaciul corăbiei mântuitoare a Bisericii Sale. Dincolo de vânt și de valuri să-L vedem pe Hristos mergând înaintea noastră și să-L auzim zicându-ne: «Îndrăzniți!». Dorind și noi, asemenea Sfântului Petru, să mergem către El, să auzim dulcea Lui chemare: «Vino!». O chemare căreia să-i dăm cu bucurie răspunsul cuvenit de credință și de iubire².

„Unii Sfinți Părinți au înțeles corabia izbită de valuri ca fiind și imaginea sufletului omului credincios în lupta sa cu încercările vieții și cu patimile tulburătoare. Însă, dacă Domnul Hristos este chemat în rugăciune ca să vină El în ajutor omului tulburat de ispite și necazuri, așa cum a venit în corabia ucenicilor Săi aflată în primejdie și a potolit furtuna, tot așa va potoli furtuna patimilor egoiste, a necazurilor și a suferințelor care îl tulbură pe

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 139.

² Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 154.

om. Dacă Îl chemăm pe Mântuitorul cu stăruință în rugăciune, zicând: «Doamne, mântuiește-ne! Doamne, scapă-ne!», atunci El vine la noi și ne ajută. În acest sens, Evanghelia citită astăzi este, în același timp, o Evanghelie a încurajării și a speranței, a luptei și a biruinței. Ea ne arată, de fapt, că ieșirea din situații foarte grele nu se datorează forțelor noastre proprii, ci în primul rând ajutorului dumnezeiesc. Oricât de iscușiți sau experimentați corăbieri și pescari ar fi fost ucenicii lui Iisus, oricât de buni înotători ar fi fost ei, fără ajutorul lui Iisus nu s-ar fi putut salva pe ei înșiși, prin propriile lor forțe în lupta cu furtuna de pe mare. În mod asemănător, oricât de mulți și vrednici slujitori ar avea Biserica, nu pot ei singuri salva Biserica lui Hristos în lupta ei cu păcatul din firea umană, cu duhurile rele, cu furtunile persecuțiilor și a ereziilor, cu valurile necredinței, ale secularizării sau ale indiferenței spirituale, ci numai cu ajutorul lui Hristos. Numai El salvează Biserica Sa când ea se află în mijlocul mării învolburate a istoriei și în întunericul vremurilor potrivnice luminii Evangheliei mântuirii”¹.

„Lecția principală sau înțelepciunea sfântă pe care Hristos Învățătorul o revelează ucenicilor Săi și, prin ei, nouă tuturor, folosind corabia ca pe o catedră de teologie a mântuirii, este aceasta: toate încercările și necazurile pe care le întâmpinăm în viață pot fi biruite cu folos duhovnicesc dacă nu contăm numai pe propriile noastre forțe, ci ne încredințăm mai întâi ajutorului care vine de la Dumnezeu”².

„Să ne ajute Preamilostivul Dumnezeu să învățăm din această Evanghelie a potolirii furtunii pe mare că Domnul Hristos ne iubește, chiar dacă uneori ne lasă în încercări copleșitoare pe care nu le înțelegem când ne aflăm în mijlocul lor, ci abia

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, pp.163-164.

² *Ibidem*, p. 164.

mai târziu. Deși uneori El pare a fi departe sau chiar absent, Mântuitorul știe că avem nevoie de ajutorul Lui și așteaptă ca noi să venim spre El, întrucât și El vine permanent spre noi”¹.

„Așadar, numai ajutorul cerut și primit de la Dumnezeu este temelia sigură a mântuirii oamenilor, spre slava Preasfintei Treimi și spre bucuria credincioșilor rugători”².

Amin

¹ **Ibidem.**

² **Ibidem.**

Duminica a 9-a după Rusalii
(a Sfinților Părinți de la primele șase Sinoade Ecumenice)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

Duminica de astăzi a fost dedicată de Biserică Sfinților Părinți care au luat parte la primele șase Sinoade Ecumenice.

Dacă dintre cei doisprezece Apostoli ai Mântuitorului unul L-a trădat, în decursul istoriei diavolul i-a înșelat pe foarte mulți creștini, abătându-i de la dreapta credință, fapt prin care aceștia au trădat Biserica, Trupul tainic al Domnului Hristos, ceea ce i-a determinat pe Sfinții Apostoli și pe succesorii acestora, ierarhii Bisericii, să se întrunească în sinoade, pentru a apăra credința cea adevărată și pentru a respinge învățăturile eretice.

Termenul „sinod”, în limba greacă „σύνδοχος”, este format din prepoziția „σύν” (sin), care înseamnă „împreună”, „laolaltă” și din substantivul „ὁδός” (odos), care se traduce prin „drum”, „cale”, având sensul inițial de persoane care călătoresc, împreună, pe aceeași cale, iar prin extensie, pe acela de „sobor”, „adunare”, „întrunire”, „consfătuire” a Sfinților Apostoli sau a ierarhilor Bisericii într-o problemă de interes major.

Cel dintâi și prototipul tuturor soboarelor din istoria Bisericii îl reprezintă Sinodul Apostolic, ținut la Ierusalim, în anul 50.

În perioada respectivă, în Antiohia, o parte dintre iudeo-creștini voiau să impună toate prescripțiile Vechiului Testament, inclusiv tăierea împrejur, creștinilor proveniți dintre păgâni, în timp ce alții se opuneau acestei hotărâri. În această situație a fost convocat Sinodul Apostolic de la Ierusalim, din anul 50.

După modelul Sinodului Apostolic, atunci când în Biserică au apărut neînțelegeri, au fost convocate conciliile locale, la care au luat parte episcopii din regiunea respectivă, precum și alți clerici, pentru a dezbate și lămurii chestiunile în cauză.

Timpe de aproximativ trei secole, creștinii din Imperiul Roman au fost crunt persecutați pentru credința lor, până când Sfântul împărat Constantin cel Mare le-a oferit libertate de manifestare. În noul context creat, întrucât partea răsăriteană a Imperiului Roman era frământată de erezia ariană, Sfântul Constantin cel Mare a convocat cel dintâi Sinod Ecumenic.

În limba greacă „οικουμενή” (icumeni) înseamnă „pământ” sau „lume”, cu referire la întreg pământul locuit de oameni. În limbajul contemporan acest termen ar mai putea fi tradus și prin „universal”.

Sinodul ecumenic este o întrunire a episcopilor din întreaga lume sau cel puțin din Imperiul Roman, iar mai târziu din cel bizantin, „cu scopul de a discuta unele învățături de credință creștină neclare încă, și de a le fixa în legi scrise, neschimbabile, numite dogme. De asemenea, un sinod ecumenic judecă și condamnă toate abaterile de credință, străine de învățătura Sfintei Evanghelii și a Sfinților Părinți și exclude din Biserică, adică dă anatema pe toți ereticii care sfâșie unitatea de credință a Bisericii”¹.

„Biserica Ortodoxă recunoaște șapte Sinoade Ecumenice, fiecare fiind important în funcție de motivația sa. Aceasta nu înseamnă că Biserica proclamă că fiecare dintre episcopii care au participat la aceste sinoade este sfânt, ci, mai curând, prin pomenirea lor în zile speciale, cinstim mărturia colectivă pe care Sinoadele Ecumenice au făcut-o adevărului de credință creștin”².

¹ Arhimandrit Cleopa Ilie, *Op. cit.*, p. 52.

² Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, p. 43.

Sfinții Părinți de la Sinoadele Ecumenice sunt cinstiți de Biserică deoarece, pe baza învățaturii Sfintei Scripturi și a Sfinților Apostoli, ei au fixat adevărul de credință al Bisericii. Povățuite de Sfântul Duh și acceptate de Biserică, Sinoadele Ecumenice sunt cea mai înaltă autoritate canonică și dogmatică a Bisericii.

„Sinoadele Ecumenice au avut drept scop rezolvarea diferitelor probleme doctrinare, canonice, administrative etc. Cele șapte Sinoade Ecumenice acoperă perioada dintre anii 325 și 787. Hotărârile luate în cadrul Sinoadelor Ecumenice reprezintă temelia învățaturii creștine, ele fiind luate sub inspirația Duhului Sfânt, ca și cele de la Sinodul Apostolic din Ierusalim”¹.

„Cele șapte Sinoade Ecumenice s-au completat unele pe altele, cele ulterioare reluând învățătura celor de dinainte pentru a o preciza, adânci și formula în funcție de erorile, de rătăcirile și de problemele noi apărute între timp”².

„Biserica ne îndeamnă să-i cinstim pe Sfinții Părinți de la Sinoadele Ecumenice deoarece credința creștină, precizată și formulată de ei, este temelia întregii noastre vieți în Hristos”³.

„În viața noastră creștină totul se bazează pe credință. Credința este mai întâi o încredere și o consimțire, o alipire deplină la Persoana Domnului nostru Iisus Hristos, despre Care credem că este Fiul lui Dumnezeu, Care S-a întrupat, a viețuit, S-a răstignit, a murit, a înviat pentru mântuirea noastră, S-a înălțat cu trupul la cer și șade de-a dreapta lui Dumnezeu Tatăl. Prin aceasta, credem și consimțim și la cuvintele Sale, la ceea ce ne-a revelat cu privire la Dumnezeu Tatăl, Care este și Tatăl nostru, ai Cărui fii adoptivi suntem prin Botez. În același timp, credem și consimțim la învățătura Sa despre Duhul Sfânt Care, potrivit

¹ Calinic Botoșăneanul, *Penticostarul...*, p. 138.

² Părintele Placide Deseille, *Op. cit.*, p. 503.

³ *Ibidem*.

cuvintelor Mântuitorului, trebuie să ne introducă în deplinătatea adevărului. Adică, de-a lungul istoriei Bisericii și pe parcursul vieții noastre personale, Duhul Sfânt este Cel Care ne face să înțelegem Cuvântul lui Dumnezeu, Cel Care ne luminează inimile pentru ca noi să putem pătrunde în taina adevărilor care ne-au fost vestite și proclamate de Domnul Hristos în timpul vieții Sale pământești; Duhul Sfânt ne face să înțelegem ceea ce se poate numi sensul creștin al Vechiului Testament, ne revelează modul în care Sfânta Scriptură vorbea deja despre Mesia, modul în care întreaga Lege Veche ni-L vestește, prefigurează și făgăduiește pe Iisus Hristos și toată lucrarea Sa de mântuire”¹.

Legătura strânsă și continuitatea dintre cele două părți ale Sfintei Scripturi o mărturisește foarte frumos Fericitul Augustin, prin cuvintele: „Noul Testament în cel Vechi se ascunde, iar Vechiul Testament în cel Nou se descoperă”.

„Firește că aceste Sinoade Ecumenice au fost caracterizate și de intervenția elementelor omenești. Episcopii care s-au reunit cu ocazia lor nu au fost cu toții sfinți. Dacă citim, spre exemplu, ce scrie Sfântul Grigorie Teologul despre cel de-al doilea Sinod Ecumenic, de la Constantinopol, în timpul căruia, de altfel, și-a și dat demisia de episcop al Constantinopolului, nu toate lucrurile erau edificatoare. Însă cu totul minunat în Biserică este tocmai faptul că, în pofida tuturor acestor slăbiciuni omenești, a tuturor greșelilor și defectelor omenești, lucrarea lui Dumnezeu se împlinește. Atunci când suntem adunați laolaltă și când alcătuim cu toții un singur suflet și o singură inimă, Domnul Hristos este prezent, după cum singur a afirmat: «*Unde sunt doi sau trei adunați în numele Meu, acolo sunt și Eu în mijlocul lor*» (Matei 18,20), iar Duhul Sfânt lucrează. Toate defectele noastre, toate limitările noastre pământești dispar, iar lucrarea lui Dumnezeu se împlinește. Nu trebuie să ne oprim asupra defectelor omenești

¹ **Ibidem**, pp. 503-504.

din Biserică, ci să avem credință în mila lui Dumnezeu, în această iconomie divină care face ca planul de iubire a lui Dumnezeu și de îndumnezeire a omului să se împlinească, în pofida tuturor slăbiciunilor noastre omenești”¹.

„Sinodul I Ecumenic a fost convocat de împăratul Constantin cel Mare (306-337) la reședința imperială de la Niceea, s-a deschis oficial la 20 mai 325 și a durat până în 25 august același an”².

„La sinod au participat 318 ierarhi”³, printre care s-au numărat: Sfântul Alexandru al Alexandriei, Sfântul Nicolae al Mirelor Lichiei, Sfântul Spiridon al Trimitundeii, Sfântul Macarie al Ierusalimului, Sfântul Osius de Cordoba, Sfântul Eustatie al Antiohiei, Sfântul Pafnutie al Tebaidei, precum și episcopii Marcu al Tomisului și Teofil al goșilor (care își avea reședința în zona de astăzi a județului Buzău).

Lucrările Primului Sinod Ecumenic au fost prezidate de către Sfântul Osius de Cordoba, consilierul Sfântului Constantin cel Mare în chestiuni teologice.

„Sinodul a luat în discuție și a condamnat învățătura greșită a preotului Arie, parohul bisericii Baucalis din Alexandria, care afirma că Iisus Hristos nu ar fi deoființă cu Dumnezeu Tatăl, ci a fost creat din voința Lui, nu născut din ființa Lui”⁴.

„Ca răspuns la erezia lui Arie sinodul a alcătuit primele șapte articole ale Simbolului credinței, în care se afirmă dumnezeirea Fiului, egalitatea și consubstanțialitatea Lui cu Tatăl, exprimate prin termenul „ὁμοούσιος” (omousios), „deoființă”, în sensul că Fiul lui Dumnezeu este de aceeași ființă sau esență cu Dumnezeu Tatăl”⁵.

¹ **Ibidem**, pp. 87-88.

² **Calinic Botoșăneanul**, *Penticostarul...*, pp. 138-139.

³ **Ibidem**, p. 139.

⁴ **Ibidem**.

⁵ **Ibidem**, p. 141.

„Sinodul a stabilit ca întreaga creștinătate să sărbătorească Sfintele Paști în prima duminică după luna plină care urmează echinocțiului de primăvară. Dacă se întâmpla să cadă în același timp cu Paștile iudeilor (14 Nissan), creștinii trebuiau să amâne sărbătoarea Paștilor în duminica imediat următoare”¹.

„În atenția Primului Sinod Ecumenic au fost și schismaticii novațieni și meletieni, precum și erezia lui Pavel de Samosata, care considera persoanele Sfintei Treimi doar niște puteri impersonale ale unui singur Dumnezeu”².

Părinții de la Sinodul I Ecumenic sunt prăznuiți în duminica a 7-a după Sfintele Paști și în 29 mai.

„Sinodul al II-lea Ecumenic a avut loc la Constantinopol, în perioada mai - iulie 381 și a fost convocat de împăratul Teodosie cel Mare (379-395)”³.

„La sinod au participat 150 de episcopi, printre care: Sfântul Meletie al Antiohiei, Sfântul Grigorie de Nazianz, Sfântul Grigorie de Nyssa, Sfântul Petru al Sevastiei, Sfântul Amfilohie de Iconiu, Sfântul Chiril al Ierusalimului, Diodor de Tars și alții”⁴.

„Între participanți s-a numărat și Sfântul Gherontie (Terentius), episcopul Tomisului”⁵.

„Au fost prezenți și 36 de episcopi pnevmatomahi în frunte cu Eleusiu de Cizic și Marcian de Lampsac”⁶.

„Președinția Sinodului al II-lea Ecumenic a avut-o în prima lună Sfântul Meletie al Antiohiei, însă după moartea neașteptată a acestuia, ea a fost preluată de Sfântul Grigorie de Nazianz. Numai că, la sfârșitul lunii iunie, Sfântul Grigorie de Nazianz și-a dat

¹ **Ibidem.**

² **Ibidem.**

³ **Ibidem**, p. 143.

⁴ **Ibidem.**

⁵ **Ibidem.**

⁶ **Ibidem.**

demisia din funcția de episcop al Constantinopolului, președinția sinodului fiind preluată de Nectarie, un catehumen laic, hirotonit diacon, preot și apoi episcop de Constantinopol”¹.

„Împăratul Teodosie cel Mare, prin convocarea acestui sinod, dorea eradicarea completă a arianismului și condamnarea ereziei lui Macedonie (macedonianismul sau pnevmatomahismul) care învăța că Sfântul Duh nu este persoană, ci o simplă putere a lui Dumnezeu, afirmând deci că Duhul Sfânt este inferior Tatălui și Fiului”².

„Totodată a fost condamnat și apolinarismul, care explica unirea ipostatică a celor două firi în persoana Mântuitorului în sensul trihotomismului platonice (omul este alcătuit din trup material, suflet animal și suflet rațional). Inițiatorul acestei învățături greșite, episcopul Apolinarie de Laodiceea, afirma că la întrupare Domnul Hristos Și-a asumat numai trupul omenească și sufletul animal, locul sufletului rațional luându-l Logosul divin. Astfel, era negată deplinătatea firii Sale omenești, ceea ce pune în discuție însăși opera de mântuire a lumii”³.

„Sinodul a formulat învățătura despre Sfânta Treime: «un Dumnezeu în trei Ipostasuri», proclamând că Duhul Sfânt este Dumnezeu, egal cu Tatăl și cu Fiul, de aceeași ființă cu Aceștia. De altfel, această formulare despre unitatea Sfintei Treimi și deplina întrupare a lui Hristos a devenit temelia învățăturii de credință creștină”⁴.

„În cadrul sinodului, cei 150 de ierarhi participanți au luat mai multe hotărâri dogmatice și canonice foarte importante. Simbolul credinței adoptat de Sinodul I Ecumenic de la Niceea a fost completat cu încă cinci articole care stabileau învățătura

¹ **Ibidem.**

² **Ibidem**, pp. 143-144.

³ **Ibidem**, p. 144.

⁴ **Ibidem.**

despre Sfântul Duh, despre Biserică, despre Sfintele Taine, despre învierea morților și viața veșnică. De asemenea, au fost reformulate și primele șapte articole, corecturile și îndreptările dogmatice fiind făcute pentru combaterea altor erezii. Din acest motiv, Simbolul credinței este cunoscut sub numele de Crezul niceo-constantinopolitan”¹.

„Totodată, sinodul a stabilit că episcopul de Constantinopol, capitala Imperiului Bizantin, are întâietate peste episcopii tuturor celorlalte scaune episcopale, mai puțin peste cel al Romei, al cărui egal era”².

„În același context, au fost condamnate toate ereziile apărute până atunci în Biserică: arianismul, pnevmatomahismul, sabelianismul, marcelianismul, fotinianismul, apolinarismul etc.”³.

„Biserica îi pomenește liturgic pe Părinții Sinodului al II-lea Ecumenic în Duminica a 9-a după Rusalii”⁴ și în ziua de 22 mai.

„Toată viața noastră creștinească se întemeiază pe credință, pe consimțirea inimii și a minții noastre la adevărurile fundamentale ale Bisericii. Primele două Sinoade Ecumenice, care au avut loc în veacul al IV-lea, s-au întrunit de îndată ce Biserica i-a putut aduna laolaltă pe episcopii din toată lumea creștină, după încheierea perioadei marilor persecuții, datorită convertirii împăratului Constantin cel Mare. Primele două Sinoade Ecumenice au precizat conținutul credinței noastre în Sfânta Treime”⁵.

„Aceste prime Sinoade Ecumenice au stabilit că, potrivit învățaturii moștenite de la Sfinții Apostoli, Dumnezeu este

¹ **Ibidem**, p. 145.

² **Ibidem**, pp. 145-146.

³ **Ibidem**, p. 146.

⁴ **Ibidem**.

⁵ **Părintele Placide Deseille**, *Op. cit.*, p. 504.

în același timp Unul și întreit, este Unul în ființă și întreit ca persoane. Cele trei Persoane sunt cu adevărat persoane și nu doar trei fețe ale unui singur Dumnezeu, fiecare dintre ele având propria Sa consistență, propria Sa personalitate. În același timp, Ele sunt atât de transparente Una față de Cealaltă, atât de profund unite între Ele încât trebuie să afirmăm că alcătuiesc un singur Dumnezeu”¹.

„Dumnezeu Tatăl L-a născut pe Fiul Cel Unul Născut Care este deoființă, consubstanțial cu El, și Căruia I-a transmis tot ce are și tot ce este El. Tatăl are și un Duh Sfânt Care purcede de la El și Căruia Îi transmite, de asemenea, tot ce are și tot ce este, Căruia I se cuvine aceeași cinste și slavă ca și Tatălui și Fiului”².

„Cel de-al III-lea Sinod Ecumenic a avut loc la Efes, în perioada 22 iunie - 31 iulie 431, și a fost convocat de împăratul Teodosie al II-lea (408-450)”³.

„La sinod au participat 198 de ierarhi, între care s-au numărat: Sfântul Chiril al Alexandriei, Sfântul Iuvenalie al Ierusalimului, Memnon al Efesului, Palladius de Amasea, Timotei al Tomisului”⁴, precum și episcopii traci: Euprepie de Biza și Chiril de Coele.

„Sinodul, prezidat de Sfântul Chiril al Alexandriei, a luat în discuție și a condamnat nestorianismul și pe fondatorul acestei erezii. Nestorie susținea că în Iisus Hristos există două persoane: persoana divină a Fiului lui Dumnezeu, născută din Tatăl mai înainte de toți vecii, și persoana umană sau istorică a lui Iisus

¹ **Ibidem**, pp. 504-505.

² **Ibidem**, p. 505.

³ **Calinic Botoșăneanul**, *Penticostarul...*, p. 147.

⁴ **Ibidem**.

Hristos, cu care s-a născut din Fecioara Maria. De aici și numele ereziei, nestorianism sau dioprosopism (două persoane)¹.

„Concepția eretică despre existența a două persoane în Iisus Hristos a dus la afirmația că Dumnezeu-Tatăl a avut doi fii”².

„Consecința acestei erezii era că Fecioara Maria nu L-a născut pe Fiul lui Dumnezeu, deci nu se cuvine să fie numită «Născătoare de Dumnezeu», cum a numit-o dintotdeauna Biserica, ci ea a născut pe omul Hristos și de aceea trebuie numită «Născătoare de om» sau cel mult «Născătoare de Hristos»”³.

„Deși disputele luaseră proporții, Sinodul al III-lea Ecumenic a reușit să reafirme învățătura Bisericii că Domnul Hristos, Fiul lui Dumnezeu sau «Logosul divin» este Dumnezeu desăvârșit și Om desăvârșit, cu un suflet rațional și cu trup. Unirea celor două firi ale lui Hristos se face astfel încât una nu o tulbură pe cealaltă, fiind o unire ipostatică și nu una morală. Astfel, Hristos, Fiul lui Dumnezeu, este consubstanțial cu Tatăl după dumnezeire și consubstanțial cu noi după omenitatea, pe care a primit-o prin nașterea din Fecioara Maria. De aceea, ea merită cu adevărat să fie numită «Născătoare de Dumnezeu». Sinodul a stabilit denumirea de «Θεοτόκος» (Theotokos) «Născătoare de Dumnezeu» pentru uz teologic și liturgic în Biserică, întărind Crezul niceo-constantinopolitan și interzicând, prin canonul 7, orice adaos sau omitere din acesta. Sinodul a alcătuit 8 canoane”⁴.

„În cadrul sinodului a fost condamnat și pelagianismul, care susținea că omul poate ajunge la perfecțiunea morală și spirituală numai prin forțele proprii, fără ajutorul lui Dumnezeu”⁵.

¹ **Ibidem.**

² **Ibidem.**

³ **Ibidem.**

⁴ **Ibidem**, pp. 148-149.

⁵ **Ibidem**, p. 149.

„Sfinții Părinți participanți la Sinodul al III-lea Ecumenic sunt pomeniți în Duminica a 9-a după Rusalii și în 9 septembrie”¹.

„Sinodul al IV-lea Ecumenic a fost convocat în anul 451 de către împăratul Marcian (450-457), la Calcedon”².

„Ședințele au avut loc între 8 octombrie și 1 noiembrie 451, în Biserica Sfânta Eufimie din Calcedon, în fața Constantinopolului, pe țărmul asiatic”³.

„La acest sinod au participat între 520 și 630 de episcopi, bucurându-se de cea mai numeroasă participare dintre toate Sinoadele Ecumenice”⁴. Dintre aceștia s-au remarcat: Sfântul Iuvenalie al Ierusalimului (care a luat parte și la lucrările celui de-al III-lea Sinod Ecumenic), Anatolie al Constantinopolului și Maxim al II-lea al Antiohiei. Delegați ai papei au fost episcopii: Paschasinus de Lilybaeum (care a și prezidat lucrările sinodului), Iulian de Cos și Lucentiu de Ascoli.

„Episcopul Alexandru al Tomisului nu a participat la lucrările sinodului, ci doar a semnat actele acestuia, recunoscând astfel autoritatea hotărârilor luate”⁵.

„Motivul întrunirii a fost condamnarea monofizitismului”⁶, termen provenit „de la expresia greacă «μόνο φύσης» (mono fisis), care înseamnă «o singură fire»”⁷.

„Eutihie, un arhimandrit din Constantinopol, luptător fervent împotriva nestorianismului, a dus la extrem învățătura privind unirea celor două firi în Persoana Mântuitorului, încât susținea că firea umană (mai puțin desăvârșită) a lui Hristos ar

¹ **Ibidem.**

² **Ibidem**, p. 150.

³ **Ibidem.**

⁴ **Ibidem.**

⁵ **Ibidem.**

⁶ **Ibidem.**

⁷ **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc**, *Op. cit.*, p. 134.

fi fost complet absorbită de firea Sa divină, cele două firi fiind astfel contopite într-una singură. Prin această unire, Eutihie susținea că Hristos ar fi avut o singură fire, cea dumnezeiască, și însuși trupul Său era dumnezeiesc și nu omenesc. Or, numai Fiul lui Dumnezeu, devenit om real, consubstanțial cu noi oamenii, putea mântui neamul omenesc prin patimile și moartea Sa reală pe cruce”¹.

„Eutihie se apropia de dochetism, care susținea că Domnul Hristos a avut un trup aparent, dar și de apolinarism, care afirma că Logosul divin a luat locul rațiunii umane în momentul întrupării din Sfânta Fecioară Maria”².

„Sinodul a condamnat această învățătură și a stabilit că în Persoana unică, divino-umană a lui Hristos, au existat două firi desăvârșite, unite «în mod neamestecat, neschimbat, neîmpărțit și nedespărțit», Hristos fiind Dumnezeu desăvârșit și Om desăvârșit, «întru toate asemenea nouă, în afară de păcat»”³.

„Sinodul de la Calcedon a reafirmat cu claritate învățătura dintotdeauna a Bisericii că în Iisus Hristos există două firi depline, cea dumnezeiască și cea omenească, unite într-o singură Persoană. Persoana (ipostasul) în care sunt unite cele două firi este Persoana Fiului lui Dumnezeu. Firea umană a lui Hristos nu are ipostasul ei propriu, distinct, ci este asumată (enipostaziată) în Persoana Fiului lui Dumnezeu întrupat”⁴.

„Sfinții Părinți de la cel de-al IV-lea Sinod Ecumenic mărturisesc pe «Unul și Același Hristos, Fiu, Domn, Unul-Născut, cunoscut în două firi, în chip neamestecat, neschimbat, neîmpărțit, nedespărțit, deosebirea firilor nefiind desființată nicidecum din cauza unirii, ci păstrându-se mai degrabă însușirea fiecărei firi

¹ Calinic Botoșăneanul, *Penticostarul...*, pp. 150-151.

² *Ibidem*, p. 151.

³ *Ibidem*.

⁴ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 135.

și concurgând într-o persoană și într-un ipostas, nu împărțit și divizat în două persoane, ci pe Unul și Același Fiu, Unul-Născut, Dumnezeu-Cuvântul, Domnul nostru Iisus Hristos»¹.

„Hotărârile dogmatice ale sinodului au fost exprimate printr-o mărturisire de credință cunoscută sub numele de Mărturisirea de la Calcedon”².

„Sinodul a dat 30 de canoane, dintre care primele 27 vizau în special disciplina și moralitatea clerului”³.

„Canonul 28 ridică Biserica Ierusalimului la rang de Patriarhie, iar arhiepiscopul de Constantinopol primea titlul de patriarh, reafirmându-se astfel hotărârea de la Sinodul al II-lea Ecumenic care dădea întâietate episcopului de Constantinopol peste celelalte Biserici, mai puțin peste cea a Romei. Acest canon a fost respins de apuseni”⁴.

„Unele Biserici orientale au refuzat recunoașterea hotărârilor Sinodului al IV-lea Ecumenic din cauza împotrivirii monofiziților, ceea ce a dus la scindarea Bisericii și formarea Bisericilor necalcedoniene sau vechi-orientale (Biserica siro-iacobită, cea armeană gregoriană, cea nestoriană și cea coptă a Egiptului)”⁵.

„Părinții de la Sinodul al IV-lea Ecumenic sunt pomeniți în duminica a 9-a după Rusalii și în 16 iulie”⁶.

„Sinoadele Ecumenice din veacul al V-lea, cel de la Efes din anul 431 și cel de la Calcedon din 451, au precizat că, potrivit învățaturii Sfinților Apostoli, în Hristos există o singură Persoană și două naturi. Hristos nu este o persoană omenească în care ar fi venit să Se sălășluiască Logosul divin. El este cu

¹ **Ibidem.**

² **Calinic Botoșăneanul**, *Penticostarul...*, p. 151.

³ **Ibidem.**

⁴ **Ibidem**, pp. 151-152.

⁵ **Ibidem**, p. 152.

⁶ **Ibidem.**

adevărat Unul; ca persoană, El este Fiul lui Dumnezeu, cea de a doua Persoană a Sfintei Treimi. El este în același timp Dumnezeu și om, fiindcă Și-a asumat firea noastră omenească pentru a ne mântui. Toate faptele pe care le săvârșește, toate gesturile Sale sunt cele ale Fiului lui Dumnezeu. Nu există în El fapte sau lucrări care să fie unele ale omului, și altele, ale lui Dumnezeu. Tot ce face, tot ce spune o face ca persoană divină, deși această persoană divină acționează uneori prin firea Sa omenească, iar alteori prin firea cea dumnezeiască, fără ca cele două firi sau naturi să fie vreodată despărțite”¹.

Din nefericire, „controversa monofizită a continuat și după condamnarea lui Eutihie și formularea Mărturisirii de la Calcedon. Disputele dintre episcopi și amestecul statului în problemele teologice și bisericești au dus la o situație nefericită în Biserică, pe care nici măcar autoritatea și influența împăratului Iustinian cel Mare (527-565) nu a putut-o soluționa”².

„Iustinian a luat inițial apărarea monofiziților, însă ulterior a trecut de partea ortodocșilor”³.

„La început, împărăteasa Teodora i-a încurajat pe monofiziți să genereze noi probleme, punând în discuție poziția teologică a trei iluștri teologi, morți de un secol. Aceștia erau episcopi antiohieni și Părinți bisericești renumiți, Teodor de Mopsuestia, Teodoret de Cir și Ibas din Edessa. Acuzația era că scrierile celor trei, pătrunse de nestorianism, fuseseră condamnate de Sinodul al III-lea Ecumenic”⁴.

„Acuzatorii monofiziți doreau condamnarea celor trei, chiar dacă aceștia muriseră cu mult timp în urmă. Iustinian a fost determinat de puterea acestei controversă să convoace cel

¹ **Părintele Placide Deselle**, *Op. cit.*, p. 505.

² **Calinic Botoșăneanul**, *Penticostarul...*, p. 153.

³ **Ibidem.**

⁴ **Ibidem.**

de-al V-lea Sinod Ecumenic, care s-a deschis la Constantinopol în 5 mai 553 și a durat până în 2 iunie același an, fiind prezidat de Sfântul Eutihie, patriarhul Constantinopolului. La acesta au participat 165 de episcopi, între care Apolinarie al Alexandriei, Domnus al III-lea al Antiohiei, Ștefan de Rafia, George de Tiberia și Damasus de Sozusa. Deși nu a participat la sinod, un rol important l-a avut și episcopul Valentinian al Tomisului, menționat în actele sinodale, care a purtat o corespondență bogată cu papa Vigiliu în problema «Celor trei Capitole»¹.

„Sinodul a condamnat «Cele trei Capitole»: persoana și opera lui Teodor de Mopsuestia, scrierile lui Teodoret de Cir împotriva Sfântului Chiril al Alexandriei și a Sinodului al III-lea Ecumenic de la Efes și scrisoarea episcopului Ibas din Edessa către episcopul Maris din Ardașir (Persia)”².

„Au mai fost condamnați: Arie, Macedonie, Apolinarie, Nestorie, Eutihie și Origen (datorită unor erori strecurate în operele acestui mare teolog). Această hotărâre a fost acceptată cu greu în Apus”³.

De asemenea, „sinodul a confirmat învățătura Bisericii privind dubla natură a lui Hristos și a reafirmat că El este Dumnezeu desăvârșit și Om desăvârșit”⁴.

„Pomenirea Părinților participanți la acest sinod se face în Duminica a 9-a după Rusalii și în 25 iulie”⁵.

„În ciuda hotărârilor celui de-al V-lea Sinod Ecumenic, a legilor stricte și a măsurilor represive luate împotriva lui, monofizitismul a continuat să producă tulburare în Biserică și imperiu. El a constituit temelia pentru crearea unor biserici noi

¹ **Ibidem**, pp. 153-154.

² **Ibidem**, p. 154.

³ **Ibidem**.

⁴ **Ibidem**.

⁵ **Ibidem**, p. 155.

și independente, cum ar fi cea armeană, cea etiopiană, precum și a altora”¹.

„Ca rezultat al eforturilor împăciuitoare ale împăratului Heraclie (610-641) pentru aducerea înapoi a armenilor la Biserica Ortodoxă, a început să se răspândească o nouă învățătură privind Persoana lui Hristos. Prin aceasta se afirma că în Hristos, Dumnezeu-Om, ar fi existat o singură voință. Această învățătură s-a numit monotelism și a fost propusă inițial ca un compromis între monofizitism și Ortodoxie, pentru aducerea înapoi în Biserică a monofiziților, într-o vreme în care imperiul era amenințat de perși și ulterior de musulmani. Atât Serghie, patriarhul Constantinopolului, cât și papa Honorius au acceptat formularea împăratului, prin care se afirmă în Hristos două firi, însă un singur «mod de lucru». În afirmarea învățaturii au fost folosite însă expresiile «o singură voință divino-umană» și «o singură lucrare divino-umană» în Hristos, ceea ce însemna că voința și lucrarea umană au fost absorbite cu totul în voința și lucrarea dumnezeiască. Împotriva acestei învățături greșite s-au ridicat Sfântul Sofronie, patriarhul Ierusalimului și Sfântul Maxim Mărturisitorul. După dezbateri aprinse, care au durat aproape 50 de ani, pentru a restabili pacea în Biserică, împăratul Constantin al IV-lea Pogonatul (668-685) a convocat în 680 Sinodul al VI-lea Ecumenic, la Constantinopol, în sala «Trullos» a palatului imperial. La acest sinod au participat 174 de episcopi, ședințele desfășurându-se între 7 noiembrie 680 și 16 septembrie 681. Un rol important l-a avut patriarhul Gheorghe al Constantinopolului”².

Printre ierarhii prezenți s-au mai numărat: Ioan al III-lea al Tesalonicului, Ioan de Portus și Ștefan I al Corintului.

Sinodul a fost prezidat de împăratul Constantin al IV-lea.

¹ **Ibidem**, p. 156.

² **Ibidem**, pp. 156-157.

„Sinodul al VI-lea Ecumenic a reușit să stingă controversa monotelită. Monotelismul a fost condamnat împreună cu susținătorii lui: Teodor de Faran, Serghie, Pir, Pavel și Petru, foști patriarhi ai Constantinopolului, Honorius, papă al Romei, Chir, patriarh al Alexandriei, discipolul său Ștefan și preotul Polihroniu”¹.

„Sinodul a stabilit că «în Hristos există două voințe și două lucrări care sunt unite între ele în chip neamestecat și neschimbat, neîmpărțit și nedespărțit». Cele două voințe nu sunt opuse, ci voința omenească, fără să se opună, se supune voinței dumnezeiești atotputernice. «Fiecare din cele două firi lucrează ceea ce îi este propriu, cu participarea celeilalte, Cuvântul făcând ceea ce este al Cuvântului, iar trupul, ceea ce aparține trupului». Firea dumnezeiască a lui Hristos a avut o misiune specifică de îndeplinit și la fel firea Lui omenească, fără ca acestea să se amestece, să se schimbe sau să lupte una împotriva alteia. Nu se poate admite că «Dumnezeu și firea omenească a lui Hristos ar fi avut o singură și aceeași lucrare, ca să nu ridicăm făptura în ființa divină și nici să coborâm firea dumnezeiască cea aleasă în locul cuvenit făpturilor»².

„Bisericile necalcedoniene nu au acceptat hotărârile Sinodului al VI-lea Ecumenic, considerându-le o agravare a hotărârilor calcedoniene ce condamnau monofizitismul”³.

„Pomenirea Părinților participanți la acest sinod se face în Duminica a 9-a după Rusalii și în 23 ianuarie”⁴.

„Sinoadele al V-lea și al VI-lea Ecumenic nu au făcut decât să precizeze învățătura Sinodului al IV-lea Ecumenic de la Calcedon, referitoare la unitatea lui Hristos în firea Sa

¹ **Ibidem**, p. 157.

² **Ibidem**, pp. 157-158.

³ **Ibidem**, p. 158.

⁴ **Ibidem**.

dumnezeiască și în firea Sa omenească, în fața unor rătăcirii ce apăruseră între timp”¹.

„Întreaga noastră viață creștină se întemeiază pe credința în acest adevăr fundamental, deoarece nici sensibilitatea noastră, nici mintea sau inteligența noastră nu pot avea acces la el ca atare, fiindcă omului îi este cu neputință să îl descopere singur, oricât de înțelept ar fi, oricât de profundă i-ar fi puterea de cugetare. Trebuia ca Dumnezeu să intervină în istorie, ca Dumnezeu să ne vorbească, mai întâi prin proroci și apoi prin Fiul Său Cel Unul Născut, pentru ca noi să putem cunoaște acest adevăr, să putem și că Dumnezeu este Unul în trei Persoane, că Fiul Său S-a întrupat pentru mântuirea noastră și ne-a chemat să devenim asemenea Lui, uniți cu El, fii ai lui Dumnezeu prin înfiere, să fim îndumnezeiți și să fim părtași la viața Lui cea dumnezeiască”².

Pe lângă revelația dumnezeiască a Vechiului și a Noului Testament, care ne arată rostul nostru pe acest pământ și cum trebuie să ajungem în împărăția cerurilor, Sfinții Părinți, inspirați și luminați de Dumnezeu, au explicat într-un mod ireproșabil textele scripturistice și au aprofundat învățătura Bisericii, nu de dragul speculației teologice, ci datorită abaterilor de la dreapta credință, care i-au obligat să lămurească și să adâncească aspectele înțelese greșit de către cei care s-au rătăcit de la adevăr.

De aceea, adaptând puțin, în această duminică suntem datori să ne rugăm, ca și la otpustul sfințelor slujbe: „Pentru rugăciunile Sfinților Părinți de la primele șase Sinoade Ecumenice, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeuul nostru, miluiește-ne pe noi”.

Amin

¹ **Părintele Placide Deseille**, *Op. cit.*, pp. 505-506.

² **Ibidem**, p. 506.

Duminica a 10-a după Rusalii
(vindecarea lunaticului)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

„În vremea aceea, iată s-a apropiat de Iisus un om, căzându-l în genunchi, și zicând: «Doamne, miluiește pe fiul meu că este lunatic și pătimește rău, căci adesea cade în foc și adesea în apă. Și l-am adus la ucenicii Tăi și n-au putut să-l vindece». Iar Iisus, răspunzând, a zis: «O, neam necredincios și îndărătnic, până când voi fi cu voi? Până când vă voi suferi pe voi? Aduceți-l aici la Mine!». Și Iisus l-a certat și demonul a ieșit din el și copilul s-a vindecat din ceasul acela. Atunci, apropiindu-se ucenicii de Iisus, I-au zis de o parte: «De ce noi n-am putut să-l scoatem?». Iar Iisus le-a răspuns: «Din pricina puținei voastre credințe. Căci adevăr vă grăiesc: Dacă ați avea credință cât un grăunte de muștar, veți zice muntelui acestuia: Mută-te de aici dincolo, și se va muta; și nimic nu va fi vouă cu neputință. Dar acest soi de demoni nu iese decât numai prin rugăciune și prin post». Pe când străbăteau Galileea, Iisus le-a spus: «Fiul Omului va să fie dat în mâinile oamenilor. Și-L vor omorî, dar a treia zi va învia». Iar ucenicii s-au întristat foarte!» (Matei 17,14-23).

După ce Domnul Hristos S-a schimbat la față în Muntele Taborului înaintea Sfinților Apostoli Petru, Iacov și Ioan, „venind ei la ucenici, au văzut mulțime mare împrejurul lor și pe cărturari luându-se la întrebări cu ei. Și de îndată ce L-a văzut pe Iisus, mulțimea a fremătat și a alergat să I se închine. Și El i-a întrebat pe cărturari: «Despre ce vă luați la întrebări cu ei?»» (Marcu 9,14-16).

„Tatăl unui copil posedat de un demon auzise despre Iisus și despre minunile pe care El le săvârșea peste tot. A pornit deci pe urmele Sale. Dar nu L-a găsit; i-a aflat numai pe aceia dintre Apostoli care nu fuseseră luați de El pe Tabor”¹ și i-a rugat să-i exorcizeze fiul, fiindcă la începutul activității Sale publice Domnul Hristos Și-a ales doisprezece Apostoli, „după aceea Și-a ales alți șaptezeci de ucenici și i-a trimis doi câte doi înaintea feței Sale, în fiecare cetate și loc unde El Însuși avea să meargă. Și s-au întors cei șaptezeci de ucenici cu bucurie și I-au spus: «Doamne, și demonii ni se pleacă în numele Tău»” (Luca 10,1 și 17).

Întrucât minunea exorcizării acestui copil este redată de toți Sfinții Evangheliști sinoptici, voi utiliza în paralel toate cele trei texte, care se completează unul pe celălalt.

„Sfântul Evanghelist Luca menționează că acest copil era singur la părinți (Luca 9,38)”².

„Sfinții Apostoli au încercat să alunge demonul care-l stăpâna pe copil, dar n-au putut. Erau, așadar, cum nu se poate mai contrariați. Neputința lor de a-l exorciza pe copil a dat apă la moară contestatarilor. Cărturarii, mereu opuși lui Iisus, găsesc prilej să-și exprime cu glas tare adversitatea. Mulțimea, mereu schimbătoare și uitând cu ușurință binefacerile Mântuitorului, participă și ea la dispută. Mulți vor fi rostit cuvinte nepotrivite la adresa Lui. Așa se explică «freamătul» mulțimii atunci când L-a văzut pe Iisus că se apropie”³.

Când Moise a coborât de pe Muntele Sinai cu tablele legii, evreii sărbătoreau în jurul vițelului de aur, pe care tocmai îl confecționaseră (Ieșire 32), la coborârea Domnului

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 156.

² Calinic Botoșaneanul, *Triodul - Golgota pocăinței*, Editura Doxologia, Iași, 2011, p. 124.

³ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, pp. 156-157.

Hristos din Muntele Taborului El a dat peste un conflict spiritual și necredință.

„Vindecarea copilului lunatic subliniază întâlnirea dramatică dintre lumea transfigurării de pe Tabor, aflată sub semnul luminii în care se deschide perspectiva contemplării frumuseții veșnice a lui Dumnezeu și lumea marcată de urâtul suferinței, de chipul schimonosit al omului căzut în stăpânirea Satanei și de neputința și dezbinarea pe care o produc necredința și frica”¹.

„Neobișnuita alăturare a celor două scene într-un singur tablou care ne prezintă unicul moment de slavă pe care Domnul Hristos Însuși l-a oferit ucenicilor Săi se explică prin faptul că absența Mântuitorului dintre ucenici a fost prilejul ca Satana să dezbine și mai mult lumea și să o arunce într-un univers al fricii”².

Pericopa evanghelică de astăzi începe prin cuvintele Sfântului Evanghelist Matei: „*Iată s-a apropiat de Iisus un om, căzându-I în genunchi, și zicând: «Doamne, miluiește pe fiul meu că este lunatic și pătimește rău, căci adesea cade în foc și adesea în apă»*”.

„Lunatismul este omolog somnambulismului, care se asociază cu epilepsia. Crizele bolii se manifestă în raport cu fazele lunii. Isus Sirah spune că «*nebunul se schimbă cu luna*» (Ecclesiasticul 27,11)”³.

Relatând aceeași minune, Sfântul Evanghelist Marcu consemnează și alte cuvinte rostite de tatăl necăjit: „*Învățătorule, am adus la Tine pe fiul meu, care are duh mut. Și oriunde îl apucă, îl aruncă la pământ și face spume la gură și scrâșnește*

¹ **Pr. Dr. Bogdan Ivanov**, *Predică la Duminica a 10-a după Rusalii*, publicată în volumul: „*Cuvântul Tău este adevărul*”. *Predici ale teologilor clujeni la Duminicile Octoiului*, vol. I, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2014, p. 107.

² **Ibidem**.

³ **Calinic Botoșăneanul**, *Triodul...*, p. 124.

din dinți și înțepenește. Și de multe ori l-a aruncat și în foc și în apă, ca să-l piardă” (Marcu 9,17-18 și 22).

„De remarcat este că, pe lângă faptul că era lunatic, copilul mai era stăpânit și de diavolul. Viața îi era agresată din toate părțile”¹.

„Nu știm din ce motive acest copil a ajuns să fie stăpânit de diavol, dar se vede că, așa cum spune Sfântul Ioan Gură de Aur, dacă nu s-ar fi bucurat de purtarea de grijă a lui Dumnezeu, demonul l-ar fi omorât de mult. Din cuvintele tatălui, care prezintă manifestările copilului, vedem că diavolul își bate joc de viața omului, care este darul lui Dumnezeu”².

Acest tată necăjit a afirmat că fiul său are duh mut. Conform mentalității iudaice de acum două mii de ani despre posesia demonică, acest copil era foarte greu de ajutat. Aceasta se datora faptului că majoritatea rabinilor din acea vreme credeau că primul pas esențial într-o exorcizare era acela de a-l constrânge sau păcăli pe demon să-și spună numele, care era socotit ca un fel de mâner prin care diavolul putea fi apucat și îndepărtat din persoana posedată. Prin urmare, un demon care răpea graiul celui posedat îl împiedica în mod categoric să dezvăluie numele duhului necurat care se încuibase în el și, prin aceasta, prevenea exorcizarea. Mântuitorul însă nu a avut nicio problemă în acest sens, El a izgonit pe loc demonul.

Tatăl Îi spune în continuare Domnului Hristos: „*Și l-am adus pe fiul meu la ucenicii Tăi și n-au putut să-l vindece*». Iar Iisus, răspunzând, a zis: «*O, neam necredincios și îndărătnic, până când voi fi cu voi? Până când vă voi suferi pe voi?*»”.

¹ **Ibidem**, pp. 124-125.

² **Pr. Dr. Vasile Citirigă**, *Hristos - Centrul lumii, predici dogmatice la duminicile anului bisericesc*, Editura Ex Ponto, Constanța, 2001, p. 86.

„Din expunerea făcută reiese că tatăl copilului era, pe de o parte, îngrijorat de boala fiului său, iar pe de alta, era revoltat de neputința Apostolilor în fața suferinței”¹.

„Desigur, Apostolii aveau o anumită credință, dar ea nu era suficient de puternică, nu era destul de fierbinte, încât demonul care îl chinuia pe copil să se teamă de cuvântul lor și să-l elibereze pe cel posedat. Din cuvintele Domnului Hristos constatăm că Acesta nu a vrut să-l mustre pe tatăl copilului și pe ucenicii Săi în public pentru puțina lor credință, ci i-a inclus în mulțimea prezentă, care nu era suficient de credincioasă”².

„Pericopa evanghelică de astăzi evidențiază, pe de o parte, cât de multă suferință a întâlnit Iisus Hristos în copilul chinuit de demon și cât de puțină credință a găsit la tatăl acestuia. Multă suferință, pe de o parte, și puțină credință, pe de altă parte. Mântuitorul cunoștea pricina nevindecării copilului și anume credința slabă a tatălui și nepriceperea duhovnicească a ucenicilor. Totuși, Domnul Hristos nu l-a muștrat direct pe tatăl copilului, ca să nu mai adauge la multa lui suferință și durerea mustrării. Dar pentru că tatăl copilului făcea parte din poporul evreu, care se împărțise în două, adică unii credeau în Hristos, iar alții se îndoiau de puterea Lui, Mântuitorul a zis către toți cei slabi în credință: «*O, neam necredincios și îndărătnic, până când voi fi cu voi? Până când vă voi suferi pe voi?*»³.

„Prin aceasta, Domnul Hristos vrea să ne arate indirect că foarte adesea demonii au putere asupra oamenilor, mai ales când slăbește credința în popor. Cu cât slăbește mai mult credința în popor, cu atât duhurile rele au mai multă putere asupra oamenilor, făcându-i să cârtească, să se răzvrătească sau să Îl hulească pe Dumnezeu când trec prin suferință, mai ales

¹ Calinic Botoșăneanul, *Triodul...*, p. 124.

² Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, p. 167.

³ *Ibidem*, p. 425.

când suferă un copil nevinovat. Adesea, cel slab în credință, când suferă se revoltă sau Îl hulește pe Dumnezeu, în loc să se apropie de El sau să-I ceară ajutorul”¹.

„Foarte adesea, încercările care apar în viața noastră, cum ar fi boala sau necazurile, sunt permise de Dumnezeu mai ales pentru a ne trezi din indiferență sau din superficialitate spirituală, spre a dobândi o credință mai puternică, mai fierbinte, mai vie. Deci, chiar și când îl mustără pe unul dintre oameni, Domnul Hristos îl iubește, deoarece mustrarea Lui este iubire care îl responsabilizează pe om, care îl trezește spiritual pe cel indiferent și insensibil”².

Despre credință am vorbit în duminica a 7-a după Rusalii, când Mântuitorul a vindecat în Capernaum doi orbi și un mut. Cu toate acestea voi enumera în continuare câteva aspecte legate de aceasta:

„Credința este puterea și calea prin care primim ca adevăr neîndoielnic tot ce a descoperit Dumnezeu și învață Biserica, pentru mântuirea noastră. Credința este ca o fereastră prin care primim puterea și lumina pe care ni le împărtășește Dumnezeu. Este ușa harului. Ea îl pune pe om în legătură cu Dumnezeu”³.

„Credința este instrument de cunoaștere. Sfântul Apostol Pavel definește credința ca fiind: «*încredințarea celor nădăjduite, dovedirea lucrurilor celor nevăzute*» (Evrei 11,1)”⁴.

„Credința este organul receptiv al Revelației divine, este mijlocul de intrare în comuniune cu Dumnezeu. Este prima virtute cu care pornim la drum spre desăvârșire, de aceea Sfântul Maxim Mărturisitorul a afirmat: Credința este începutul virtuților”⁵.

¹ **Ibidem**, pp. 425-426.

² **Ibidem**, pp. 167-168.

³ **Preot Gheorghe Streza**, *Cuvinte din Scripturi*, Editura Andreiana, Sibiu, 2015, p. 266.

⁴ **Ibidem**.

⁵ **Ibidem**, pp. 266-267.

„Credința este un dar al lui Dumnezeu, dar ea este și o lucrare omenească. Dumnezeu ne împărtășește harul credinței și Revelația divină, iar din partea omului vine receptivitatea spirituală și creșterea în credință, până la starea de bărbăție, de deplinătate în credință”¹.

„Trebuie să avem o credință vie, luptătoare și mărturisitoare. Credința aceasta ne face să păstrăm permanent legătura sufletului nostru cu Dumnezeu, să căutăm împlinirea voii Lui în toate împrejurările, să-L mărturisim cu cuvântul și mai ales cu viața”².

„În Sfânta Scriptură se vorbește de credință în mai multe feluri: Credința lucrătoare, «*credința care este lucrătoare prin iubire*» (Galateni 5,6), care determină și conduce la o viață nouă, o viață curată, fără patimi, prin exercițiul rugăciunii”³.

„Credința nelucrătoare sau «o credință moartă», cum o numește Sfântul Apostol Iacov: «*După cum trupul fără suflet este mort, tot așa și credința fără fapte este moartă*» (Iacov 2,26), faptele bune fiind semne edificatoare ale credinței noastre”⁴.

Necredința oamenilor Îl împiedică până și pe Dumnezeu să săvârșească anumite lucrări asupra lor, după cum citim în Sfânta Scriptură că Domnul Hristos, în Galileea, „*n-a putut să facă nicio minune din pricina necredinței lor*” (Marcu 6,5-6).

„Și Iisus l-a întrebat pe tatăl copilului: «*Câtă vreme este de când i-a venit aceasta?*». Iar el a răspuns: «*Din pruncie*»” (Marcu 9,21). „De ce credeți că Mântuitorul a pus această întrebare? Pentru ca tatăl copilului să răspundă, în auzul tuturor, că toate acestea i s-au întâmplat fiului său încă din pruncie. Adică, toți să audă și să priceapă, și tatăl și mulțimea de

¹ **Ibidem**, p. 267.

² **Ibidem**, p. 268.

³ **Ibidem**.

⁴ **Ibidem**, pp. 268-269.

oameni, dar mai ales cărturarii, care se îndoiau de puterea lui Iisus, că nimeni n-a putut să-l vindece pe copil până în acel ceas; că nimeni nu a avut această putere și că toate încercările tatălui de a-și ajuta copilul bolnav au fost zadarnice până la Iisus. Prin urmare, nimeni nu mai trebuia să se îndoiască de dumnezeirea Lui. Acesta a fost motivul pentru care Evanghelistul consemnează aceste cuvinte legate de timpul suferinței copilului: confirmarea dumnezeirii Domnului Hristos”¹.

Apoi tatăl necăjit I-a zis Mântuitorului: „*Dar dacă Tu poți ceva, ajută-ne, fie-Ți milă de noi!*” (Marcu 9,22).

Din cuvintele acestui părinte îndurerat observăm că el nu cere milă doar pentru fiul său, ci și pentru sine însuși. „Deși numai copilul suferea, toată suferința acestuia se transfera și asupra tatălui său. Întregul chin al băiatului era împărtășit și de părintele său. Copilul era bolnav, dar tatăl lui s-a făcut glasul suferinței acestuia, care era chinuit de un duh mut și surd. De fapt, tocmai pentru că era stăpânit de un duh mut și surd, băiatul nici nu putea să articuleze vreun cuvânt, să-și exprime suferința”².

„Cuvintele «*dacă Tu poți ceva*» exprimă o credință amestecată cu îndoiala, întrucât tatăl copilului a văzut că ucenicii lui Iisus nu i-au putut vindeca fiul”³. Cu toate acestea, „dacă” nu avea legătură cu ceea ce putea face Mântuitorul, ci cu credința părintelui greu încercat. De aceea, „prompt, muștrător și totuși încurajator, Domnul Hristos i-a răspuns: «*Dacă tu poți crede, toate-i sunt cu putință celui ce crede*» (Marcu 9,23)”⁴.

Când credem cu adevărat în Dumnezeu și în promisiunile Lui că sunt adevărate, toate lucrurile pe care El le promite sunt

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 145.

² Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, p. 428.

³ *Ibidem*, p. 426.

⁴ *Ibidem*.

posibile, dacă însă nu avem credință deplină în El, acestea sunt cu neputință.

„Și acum, devine și mai clar motivul pentru care Iisus a certat mulțimea. Îndoiala tatălui era și îndoiala mulțimii. Se pare că el a venit la Domnul Hristos mai mult încercând, decât crezând. De aceea răspunsul Mântuitorului este extrem de important: *«Dacă tu poți crede, toate-i sunt cu putință celui ce crede»*. Și îndată strigând tatăl copilului, a zis cu lacrimi: *«Cred, Doamne, ajută necredinței mele!»*” (Marcu 9,23-24)”¹.

„Ca un pandant la acțiunile diavolului care îl posedă pe copil, pasajul evanghelic de astăzi ne prezintă cele două atitudini omenesti, care fac acest tablou și mai dramatic, și anume neputința și slăbiciunea omului de a crede. Ele devin astfel durerea lui Dumnezeu care își vede făptura complet golită de puterea cu care l-a înzestrat de a nu se teme în fața celui rău, după cum a scris Sfântul Iacov: *«Supuneți-vă lui Dumnezeu. Împotriviți-vă diavolului, și el va fugi de la voi»* (Iacov 4,7). A te lăsa cuprins de frică înseamnă a uita cine ești și a da loc liber de acțiune diavolului care trăiește și proliferează cu neastâmpăr în acest univers al fricii”².

Tatăl copilului era stăpânit de două sentimente contradictorii, „el și credea și nu credea și cugeta în sine: Cred, pentru că am venit cu credință, nu cred pentru că credința mea este amenințată de îndoială, este amestecată cu îndoială. Cred, pentru că Te rog. Știu sigur că, dacă ar fi vorba să mă ajuți pentru credința câtă o am, nu m-ai ajuta, dar, Te rog, ajută necredinței mele. Împlinește dorințele credinței mele, fă-mă credincios, dă-mi atâta credință câtă ar trebui să am. Și nu ni se spune în

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 146.

² Pr. Dr. Bogdan Ivanov, *Art. cit.*, p. 108.

Sfânta Evanghelie că Domnul Hristos a zis: Dacă n-ai credință cât trebuie pentru asta nu te ajut¹.

„Fraza rostită de tatăl copilului nu este decât un teribil paradox înzestrat cu toate aparențele insolubilității. Căci din două una: ori crezi, și atunci la ce bun să mai ceri să ți se dăruiască credință, ori nu crezi, și atunci cum de îndrăznești să zici «cred!»». Ce fel de credință este aceasta care este și nu este, care se afirmă dar se și recunoaște nevoită a cere ajutor?”².

„Iată cheia, iată cifrul, iată dezlegarea. Însăși inferioritatea condiției noastre omenești decăzute supune chiar și credința incertitudinii, fluctuațiilor, acediei, trecerii prin conuri de umbră. Suntem ființe osârduitoare dar și slabe, oricând predipuse a ne poticni, de nu și a pica”³.

„Strigătul însoțit de lacrimi al tatălui este mai înainte de toate un act de smerenie: el recunoaște și mărturisește ticăloșia condiției sale omenești; îngâmfarea nu-l mai oprește să ceară ajutorul Interlocutorului său. Prin smerenie, lacrimi și rugăminți, el (și o dată cu el tot omul) trece de la starea complexă (dubioasă, apăsătoare) de credință - necredință la starea stabilă de credință”⁴.

„Ce dovedește aceasta? Că omul are nevoie de harul lui Dumnezeu. Ființa omenească nu este îndeajuns de puternică pentru a putea ieși singură din paradoxalitate, dispersiune și fluctuație. Îi este însă larg deschisă poarta smereniei (rugăciune + lacrimi + strigare); ea duce la credință”⁵.

„Cuvintele: «*Ajută necredinței mele!*» arată că omul nu poate ajunge la credință fără ajutorul lui Dumnezeu”⁶.

¹ Arhimandritul Teofil Părăian, *Gânduri...*, p. 18.

² N. Steinhardt, *Op. cit.*, p. 319.

³ *Ibidem*, p. 322.

⁴ *Ibidem*.

⁵ *Ibidem*.

⁶ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 179.

„Când Domnul Hristos i-a spus tatălui copilului *«Dacă tu poți crede, toate-i sunt cu puțință celui ce crede»*, acesta a simțit muștrarea Mântuitorului în mod direct, pentru că i-a fost adresată lui personal, nu în general mulțimii prezente acolo. Îndată părintele și-a recunoscut starea și vina sufletului, adică puțină lui credință, apoi, cu lacrimi în ochi, a strigat: *«Cred, Doamne! Ajută necredinței mele!»*. Prin acest răspuns, sărmanul tată s-a pocăit plângând pentru credința lui slabă și, cu multă smerenie, proprie căinței sincere, a zis: *«Cred, Doamne! Ajută necredinței mele!»*¹.

„În prima parte a cuvintelor sale, *«Cred, Doamne! Ajută necredinței mele!»*, tatăl copilului bolnav arată că s-a întărit în credință, iar în partea a doua, s-a întărit în smerenie, recunoscând că la început nu avea credință suficient de tare pentru a dobândi vindecarea fiului său. Vedem în cuvintele tatălui întristat două atitudini complementare din punct de vedere duhovnicesc. Mai întâi, lacrimile lui arată starea lui de căință pentru că avea credință puțină, sau credință amestecată cu îndoială, iar cuvintele *«Cred, Doamne!»* arată dorința lui de a-și întări credința. În sfârșit, cuvintele lui *«Ajută necredinței mele!»* confirmă o dată în plus pocăința unită cu smerenia lui. El nu a zis: *ajută credinței mele puțină, ci, din smerenie, a numit puțină lui credință chiar necredință*².

Mântuitorul le-a zis ucenicilor și tatălui copilului: *„Aduceți-l aici la Mine! Și l-au adus la El. Și, văzându-L, duhul îndată l-a zguduit pe copil; și căzând la pământ, se zvârcolea spumegând”* (Marcu 9,20).

„Încă din primul moment al apropierii copilului bolnav de Domnul Hristos, demonul și-a văzut sfârșitul puterii sale asupra

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, p. 426.

² *Ibidem*, p. 427.

lui”¹, „de aceea l-a trântit la pământ și l-a zgâlțâit (Luca 9,42). Acesta a fost ultimul lucru care i s-a îngăduit diavolului, ca să vadă toți ce spaimă, ce grozăvie aduce demonul asupra omului, și să se încredințeze cât de neputincioasă este făptura, cum nici priceperea celui mai bun doctor din lume nu poate să scape o singură viață de sub atâta spaimă și grozăvie și să cunoască oamenii măreția puterii Domnului Hristos”².

„Iar Iisus a certat duhul cel necurat, zicându-i: «Duh mut și surd, Eu îți poruncesc: Ieși din el, și să nu mai intri în el!». Și răcnind și zguduindu-l cu putere, duhul a ieșit; iar copilul s-a făcut ca mort, încât mulți ziceau că a murit. Iar Iisus l-a apucat de mână și l-a ridicat; și el s-a sculat în picioare” (Marcu 9,25-27).

Mântuitorul l-a numit pe diavolul din copil „duh mut și surd”, dar noi știm că duhurile nu au gură și limbă ca să vorbească, nici urechi ca să audă, pentru că spiritele nu au trup. De ce l-a numit atunci Iisus pe demon în acest fel? I-a spus mut, pentru că nu voia să vorbească și nu îl lăsa nici pe copil să o facă. Nici cu Mântuitorul nu a vrut să stea de vorbă, or noi știm din Evanghelii că Domnul Hristos a vorbit cu alți demoni care posedau anumite persoane. Când s-a dus, de pildă, în ținutul gadarenilor, a întâlnit doi demonizați, iar diavolii din acei oameni l-au zis: „Ce ai Tu cu noi, Iisuse, Fiul lui Dumnezeu? Ai venit aici mai înainte de vreme ca să ne chinuiești?” (Matei 8,29). Duhul din copil a și dovedit că nu era mut, pentru că în momentul în care a părăsit trupul copilului la porunca lui Iisus, a răcnit de supărare că nu-l mai poate chinui.

Mântuitorul l-a numit surd pe diavol, pentru că deși Sfinții Apostoli se străduiseră să-l alunge din copil, acesta nu a ascultat

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, pp. 157-158.

² Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 179.

de ei, parcă nu i-ar fi auzit. Dar a dovedit că nu era surd, pentru că de porunca Domnului Hristos a ascultat și a ieșit din copil.

„Mântuitorul i-a poruncit duhului necurat să iasă din copil și să nu mai intre în el, ceea ce înseamnă că vindecarea lui era nu numai completă, ci și definitivă”¹.

„Ultimele cuvinte ale Domnului Hristos: «*Duh mut și surd, Eu îți poruncesc: Ieși din copil, și să nu mai intri în el!*» ne arată că cineva, curățindu-se, poate atrage din nou necurăția asupra lui. Diavolul scos afară dintr-un om se poate întoarce. Și se întâmplă aceasta atunci când un păcătos care s-a căit și a fost iertat de Dumnezeu se întoarce iarăși la vechiul păcat. Atunci diavolul intră din nou în om”².

„Tatăl copilului posedat, deși a avut la început o credință mai slabă, amestecată cu îndoială, totuși, din cauza suferinței copilului, a venit la Hristos, Vindecătorul de boli, să-I ceară ajutor, iar Hristos-Domnul i-a întărit tatălui credința, și copilului i-a ridicat suferința”³.

Astfel, „la această minune observăm că îndată după ce l-a îndreptat duhovnicește pe tatăl necăjit, întărindu-l în credință, Domnul Hristos i-a vindecat copilul. Vedem deci cum Domnul nostru Iisus Hristos are milă atât de tatăl copilului, care se pocăiește, recunoscându-și puțina lui credință, cât și de copilul pe care îl eliberează de duhul mut și surd care-l chinuia. Astfel, toți cei prezenți au văzut iubirea milostivă și vindecătoare a lui Iisus”⁴.

„Din cele relatate constatăm că acest copil este vindecat de Iisus nu la cererea sa personală, întrucât el nu mai era în stare să-și exprime verbal suferința și nici nu era în stare să

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 158.

² Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 179.

³ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, p. 430.

⁴ *Ibidem*, pp. 427-428.

ceară ajutor pentru sine, ci tatăl lui se roagă Domnului Hristos pentru vindecarea sa. Înțelegem, așadar, cât de folositoare este rugăciunea altora pentru noi, când noi nu ne mai putem ruga sau nu știm să ne rugăm cum trebuie pentru noi înșine”¹.

După ce „*duhul a ieșit; copilul s-a făcut ca mort, încât mulți ziceau că a murit*”. Dacă până în acel moment acest copil era mort sufletește, acum era ca și mort cu trupul. Însă îndată „*Iisus l-a apucat de mână și l-a ridicat; și el s-a sculat în picioare*”.

„Minunea săvârșită de Mântuitorul i-a impresionat pe toți cei de față, chiar și pe adversarii Lui declarați, pentru că Sfântul Evanghelist Luca menționează că: „*toți au rămas uimiți de măreția lui Dumnezeu*” (Luca 9,43)”².

„*Atunci, apropiindu-se ucenicii de Iisus, I-au zis de o parte: «De ce noi n-am putut să-l scoatem?»*”.

După cum am arătat la începutul cuvântului meu de astăzi, „ucenicii primiseră de la Domnul Hristos puterea de a alunga duhurile necurate, dar nu înțelegeau de ce această putere nu a devenit lucrătoare în cazul de față”³.

„*Iar Iisus le-a răspuns: «Din pricina puținei voastre credințe. Căci adevăr vă grăiesc: Dacă ați avea credință cât un grăunte de muștar, veți zice muntelui acestuia: Mută-te de aici dincolo, și se va muta; și nimic nu va fi vouă cu neputință*”.

„Prin cuvintele Sale, Domnul Hristos le arată ucenicilor Lui că aveau puțină credință, de aceea cu altă ocazie, aceștia I-au zis Mântuitorului: «*Sprește-ne credința!*» (Luca 17,5), ca și cum I-ar fi spus: Cu atâta credință câtă avem noi, nu putem face așa ceva, dă-ne mai multă credință!”⁴.

¹ **Ibidem**, pp. 166-167.

² **Calinic Botoșăneanul**, *Triodul...*, p. 127.

³ **Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române**, *Evanghelia...*, p. 428.

⁴ **Arhim. Teofil Părăian**, *Credința...*, p. 176.

De aici înțelegem că pentru a avea succes în lupta împotriva demonilor trebuie să avem credință puternică în Dumnezeu, care are autoritate deplină asupra acestora. Această dependență totală a noastră de Dumnezeu este remediul tuturor problemelor spirituale.

În privința credinței cât un grăunte de muștar și a muntelui care se mută din loc „accentul nu cade pe fenomenul fizic, ieșit din comun, pe care l-ar reprezenta deplasarea unui munte întreg, ci mai curând pe contrastul între dimensiunea muntelui și cea a grăuntelui de muștar, pe posibilitățile infinite deschise înaintea celui care are o credință autentică”¹, fiindcă credința este spirituală și ea nu poate fi cuantificată cu unități de măsură materiale.

„Domnul Hristos are în vedere, de fapt, altfel de munți pe care îi mută credința, și anume, Sfântul Maxim Mărturisitorul spune că este vorba de munți de necredință, de răutate, de păcate, de neștiință și de tot felul de lucruri care se împotrivesc unei vieți curate, unei vieți după voia lui Dumnezeu. Și pe aceia nu-i poate muta omul altfel decât cu credința în Dumnezeu, cu ajutorul Domnului nostru Iisus Hristos. Omul rău nu se poate face bun, decât cu ajutorul lui Dumnezeu și cu credință. Ai credință în Dumnezeu, poți avea și bunătate. Nu ai credință în Dumnezeu, poți avea doar răutate, dar nu și bunătate. Orice transformare spre bine, orice îndreptare, orice redresare religios-morală, se realizează prin credința în Dumnezeu. Ai credință, ai putere să schimbi ceva în viața ta. Nu ai credință, nu poți schimba nimic în viața ta”².

Apoi Domnul Hristos le-a spus Sfinților Săi Apostoli: „*Dar acest soi de demoni nu iese decât numai prin rugăciune și prin post*”.

¹ Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, p. 114.

² Arhim. Teofil Părăian, *Credința...*, p. 177.

În ocazii anterioare, ucenicii Mântuitorului au alungat demoni. Totuși acum ei nu l-au putut exorciza pe copil. Acest lucru se datorează faptului că există diverse cete demonice (Efeseni 6,12) și, evident, unii diavoli sunt mai răi, mai încăpățânați, mai înfricoșători decât alții. Din moment ce ucenicilor li s-a dat puterea de a scoate demoni și de această dată nu au reușit, este clar că duhul necurat din copil era o căpetenie a diavolilor.

„Ucenicii aveau puțină credință și pentru că nu primiseră încă plinătatea Duhului Sfânt. La Cincizecime însă, Duhul Sfânt pogoară peste ei, iar ei devin plini de puterea sau de harul lui Dumnezeu. Astfel, prin vindecările lor ulterioare, ucenicii lui Iisus arată că s-au întărit mult în credință și au primit puterea Duhului Sfânt, singura putere care alungă duhurile rele. Prin urmare, Evanghelia de astăzi ne învață că totdeauna credința trebuie cultivată, întărită și aprofundată prin rugăciune și post, astfel încât credința să nu rămână o simplă convingere intelectuală, ci să devină legătură vie a omului cu Dumnezeu Cel nevăzut, Care prin harul Său este foarte aproape de om când acesta Îi cere ajutorul. Totodată, aflăm din cuvintele Domnului Hristos că există mai multe feluri de demoni, unii fiind mai răi și mai violenți decât alții, iar neamul de demoni chinători de oameni nu iese din om decât numai cu rugăciune și post. De ce, oare, Mântuitorul face această precizare, și anume că pentru vindecare este nevoie de credință, rugăciune și post? Pentru că numai când avem credință puternică, rugăciune stăruitoare și postire jertfelnică, adică dăruire totală a noastră lui Dumnezeu, atunci și El ni Se dăruiește nouă deplin, adică primim în noi prezența sfințeniei Sale și puterea harului Său. Însă, dacă omul nu are credință puternică în Dumnezeu, el este ispitit să creadă că demonii nu pot fi biruiți, că boala nu poate fi vindecată, că totul este

fatalitate nefastă, fără nicio posibilitate de schimbare în bine a unei situații rele”¹.

„Astfel, când avem credință puternică în Dumnezeu, nu mai suntem singuri, bazându-ne doar pe propriile noastre puteri, ci suntem împreună cu Dumnezeu, Care, prin harul Său, este prezent în noi. Iar harul Lui prezent în noi lucrează mult prin credință puternică, prin rugăciune stăruitoare și postire jertfelnică”².

„Numai prin credință puternică, rugăciune și post pot fi alungați demonii din om, întrucât ei se tem numai de prezența harului lui Dumnezeu în om. De ce? Pentru că iubirea și sfințenia lui Dumnezeu contrastează mult cu răutatea și necurăția demonilor. De aceea, este necesar să ne înmulțim și să cultivăm rugăciunea, încât ea să devină, dintr-o rugăciune adesea formală și superficială, o rugăciune fierbinte și stăruitoare, care încălzește inima, luminează mintea și pacifică simțirile omului prin harul lui Dumnezeu primit de acesta în timpul rugăciunii. De asemenea, trebuie să postim cu trupul, dar hrănindu-ne sufletul cu prezența iubitoare a lui Hristos”³.

„Dacă postim de bucate materiale și nu ne hrănim mai intens sufletul cu hrană spirituală, postul nostru nu sporește iubirea noastră duhovnicească față de Dumnezeu, iar dacă postim și nu facem milostenie spirituală sau materială, postul nu ne eliberează de egoism. Însă rugăciunea unită cu postul deplin poartă tainic în ea puterea crucii și bucuria învierii lui Hristos, întrucât postul adevărat este o dăruire de sine liberă lui Dumnezeu, o jertfă sau ofrandă duhovnicească adusă Lui. La rândul Său, Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Se dăruiește deplin oamenilor rugători și postitori, adică le răspunde rugăciunii lor

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, pp.168-169.

² *Ibidem*, p. 169.

³ *Ibidem*, p. 170.

cu iubirea Lui milostivă, pentru că El i-a iubit pe oameni mai întâi și S-a dăruit pe Sine pentru viața lumii prin răstignirea și învierea Sa”¹.

„Iisus le spune anume Sfinților Apostoli că nu este suficient să poruncești verbal demonilor ca să iasă afară din omul pe care îl stăpânesc, ci trebuie să fii încărcat cu putere dumnezeiască în toată ființa ta. Trebuie să fii plin de Duhul Sfânt ca să poți alunga duhurile cele rele din oamenii chinuți de acestea. Iar prezența lucrătoare a Duhului Sfânt vine în om prin rugăciune stăruitoare și prin post. Când omul postește, el se smerește, iar cu cât se smerește mai mult, cu atât rugăciunea sa devine mai fierbinte, mai puternică. Astfel, prin rugăciune smerită unită cu postul, omul se golește de sine sau de egoism și se umple de iubirea smerită, vindecătoare și sfințitoare a lui Dumnezeu”².

„Apostolii învață, așadar, de la Învățătorul lor Iisus Hristos că nu este suficient să poruncească demonilor ca să iasă din copil, ci trebuie să fie în stare de comuniune vie cu Dumnezeu prin rugăciune și prin post. De ce? Pentru că demonii fiind răi și mândri nu se tem nici de vorbe frumoase, nici de cuvinte aspre sau autoritare, ci se tem doar de iubirea smerită și milostivă, de rugăciunea fierbinte unită cu postul. Deci, ei se tem de prezența Duhului Sfânt în om, întrucât numai Duhul Cel Sfânt și Bun poate alunga duhurile necurate și rele din oamenii stăpâniți de acestea. Astfel, Domnul Hristos ne arată cât de necesară, vie și puternică, eliberatoare de patimi egoiste și duri necurate, de boală și neputință este rugăciunea unită cu postul”³.

„Sfinții Părinți au experimentat personal puterea rugăciunii unită cu postul. Rugăciunea unită cu postul schimbă foamea și

¹ **Ibidem.**

² **Ibidem**, p. 429.

³ **Ibidem.**

setea fizică sau trupească a omului în foame și sete duhovnicească după iubirea lui Dumnezeu. Dacă omul se hrănește cu prezența harică a lui Dumnezeu izvorâtă din rugăciune, din citirea Sfințelor Scripturi, din convorbiri duhovnicești, din faptele de milostenie, atunci el devine om duhovnicesc puternic și, cu ajutorul lui Dumnezeu, poate birui patimile rele și ispitele care vin de la demoni prin slăbiciunile firii umane păcătoase”¹.

„Postul și rugăciunea sunt cei doi stâlpi ai credinței. Sunt două flăcări vii care îi ard pe diavoli. Prin post se potolesc și se nimicesc patimile trupești, mai ales desfrâul; prin rugăciune se potolesc și se nimicesc toate celelalte patimi ale sufletului, ale inimii și ale minții: gânduri rele, fapte rele, răzbunare, ură, invidie, răutate, mândrie, ambiție și toată suita acestora. Prin post, vasul sufletului și al trupului se spală de conținuturile necurate ale poftelor și ale viciilor lumești; prin rugăciune, harul Duhului Sfânt coboară în sufletul astfel golit, astfel limpezit - iar plinătatea credinței tocmai aceasta este: sălășluirea Duhului lui Dumnezeu în om”².

Pentru că Mântuitorul a arătat importanța rugăciunii și a postului, în cele ce urmează voi vorbi pe scurt despre acestea.

„Rugăciunea este stăruirea către fața lui Dumnezeu”³, „este vorbirea minții cu Dumnezeu”⁴ sau „urcușul minții spre El”⁵. „Prin rugăciune urcăm spre Dumnezeu, deși ni se pare că El se

¹ **Ibidem**, p. 430.

² **Sfântul Nicolae Velimirovici**, *Op. cit.*, p. 181.

³ *Filocalia sfințelor nevoițe ale desăvârșirii*, vol. VIII, traducere, introduceri și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1979, p. 150, nota 314.

⁴ *Filocalia sfințelor nevoițe ale desăvârșirii*, vol. I, traducere, introducere și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, membru al Academiei Române, Ediția a II-a, Editura Harisma, București, 1992, p. 92.

⁵ **Ibidem**, p. 96.

coboară la noi”¹. „Rugăciunea este convorbirea dintre credincios și Dumnezeu. Prin rugăciune sufletul se înalță la Dumnezeu, vine în fața lui Dumnezeu și vorbește cu El, revărsându-se întreg înaintea Lui și Dumnezeu i se comunică. Esențialul în rugăciune nu este ceea ce spui, ci faptul că ești în relație personală cu Dumnezeu, că stai de vorbă cu El, că te ridici la El și El se coboară la tine”².

„A te ruga vrea să spună a fi în legătură cu Dumnezeu ca și cu un prieten”³. Sfânta Scriptură relatează în acest sens că „*Domnul grăia cu Moise față către față, cum ar grăi cineva cu prietenul său*” (Ieșire 33,11). „Dacă prin creație omul este negrăit mai prejos de Dumnezeu, prin rugăciune, Dumnezeu îl ridică la treapta partenerului de dialog egal cu sine. Numai ajutat de revelație și prin rugăciune omul se transcende cu adevărat pe sine și natura, fiind ridicat până la înălțimea de partener al lui Dumnezeu”⁴. De aceea „scopul urmărit de cel ce se roagă este să prelungească rugăciunea cât mai mult”⁵, fiindcă aceasta este o scară către Dumnezeu, pe care cel care o practică ar vrea să fie infinită, pentru că pe fiecare treaptă în urcușul către Dumnezeu, cel care se roagă descoperă bunătatea, iubirea și

¹ **Sfântul Dionisie Areopagitul**, *Opere complete*, traducere, introducere și note de Pr. Dumitru Stăniloae, Editura Paideia, București, 1996, p. 234, nota 166.

² **Mitropolit Dr. Nicolae Mladin, Prof. Diac. Dr. Orest Bucevschi, Prof. Dr. Constantin Pavel, Prof. Diac. Dr. Ioan Zăgorean**, *Teologia Morală Ortodoxă*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1980, vol. II, p. 50.

³ **Paul Evdochimov**, *Rugăciunea în Biserica de Răsărit*, traducere de Carmen Bolocan, Editura Polirom, Iași, 1996, p. 29.

⁴ **Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae**, *Chipul nemuritor al lui Dumnezeu*, Editura Mitropoliei Olteniei, Craiova, 1987, p. 156.

⁵ *Filocalia sfințelor nevoițe ale desăvârșirii*, vol. VII, traducere din grecește, introduceri și note de Dumitru Stăniloae, membru de onoare al Academiei Române, Editura Humanitas, București, 1999, p. 234, nota 6.

dulceața lui Dumnezeu în măsură tot mai mare și-L simte tot mai intens pe Dumnezeu.

„Rugăciunea este liniștirea și golirea cugetării de toate cele de aici și inima ce își întoarce cu desăvârșire privirea spre nădejdea plină de dor a celor viitoare”¹. „Rugăciunea este lumina sufletului, deschizându-i cărarea spre Dumnezeu”². „Rugăciunea este vorbire cu Dumnezeu, vedere a celor nevăzute, încredințare despre cele dorite, petrecere a îngerilor, îndemn la virtuți, ipostas al celor nădăjduite. Rugăciunea curată aproape neîncetată și neîntreruptă este zid sigur, liman liniștit, păzitoare a virtuților, omorâre a patimilor, întărire a sufletului, curățire a minții, odihnă a celor osteniți, mângâiere a celor ce plâng. De aceea Sfântul Teodor al Edesei ne îndeamnă: Prinde-te cu toată puterea de această împărăteasă a virtuților! Roagă-te cu frică și cu cutremur, cu minte trează și veghetoare, ca să fie primită rugăciunea ta de Domnul”³.

„Rugăciunea este însoțirea și unirea omului cu Dumnezeu, susținătoarea lumii, pod de trecere peste ispite, lucrarea îngerilor, veselia ce va să fie, izvorul virtuților, pricinuitoarea harismelor, luminarea minții și hrana sufletului”⁴. „Cu rugăciunea se hrănește și se întreține sufletul, pentru că prin rugăciune este unit cu Dumnezeu și Dumnezeu cu adâncimea Lui nesfârșită îi

¹ *Filocalia sfințelor nevoințe ale desăvârșirii*, vol. X, traducere, introduceri și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1981, p. 394.

² *Filocalia sfințelor nevoințe ale desăvârșirii*, vol. XII, traducere din grecește, introducere și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, membru al Academiei Române, Editura Harisma, București, 1991, p. 51, nota 64.

³ *Filocalia sfințelor nevoințe ale desăvârșirii*, vol. IV, ediția a II-a, traducere, introducere și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, membru al Academiei Române, Editura Harisma, București, 1994, p. 237.

⁴ *Filocalia sfințelor nevoințe ale desăvârșirii*, vol. IX, traducere, introduceri și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1980, p. 403.

dă viață nesfârșită și sufletului”¹. „Rugăciunea hrănește sufletul pentru că aduce puterea lui Dumnezeu în el, căci prin dialogul cu Dumnezeu i se comunică sufletului puterea și viața dumnezeiască. Dacă ar fi o simplă lucrare a omului, rugăciunea nu ar putea hrăni sufletul cu ceva ce nu este în el însuși”². „Rugăciunea se spune că este pâinea îngerilor. Ea a fost pâinea Maicii Domnului în Sfânta Sfințelor. De aceea sihaștrii cufundați în rugăciune uită zile întregi să mănânce. Din puterea Duhului dumnezeiesc s-au creat și se susțin chiar lucrurile materiale în raționalitatea lor plasticizată. El are deci și puterea de hrănire, nu numai a sufletului, ci și a trupului nostru”³.

„Încredințarea pe care o dă rugăciunea este experiența întâlnirii cu Dumnezeu și a luminii ce iradiază din El peste tot și peste toate”⁴.

„Postul este înfrânarea benevolă de la mâncare și băutură din motive religios-morale. Înfrânarea aceasta poate fi ajunare sau rețineră totală de la orice fel de mâncare și băutură, și post propriu-zis, sau renunțare numai la anumite mâncări și băuturi și gustarea celor permise cu cumpăt. Renunțările acestea nu se fac din concepția că hrana sau băutura respectivă (carnea, vinul etc.) ar fi necurate și i-ar întina pe cei ce le iau din motive religios-morale, ci pentru că prin înfrânarea trupului, sufletul se ridică spre Dumnezeu. În primul rând, postul aduce potolirea poftelor trupești, înfrângând puterea lor asupra trupului și asupra sufletului. În al doilea rând, el este un exercițiu al voinței, care-și arată dominația asupra instinctului de hrană și asupra poftelor și plăcerilor legate de acest instinct. În al treilea rând, postul este expresia pocăinței pentru păcate. În al patrulea rând, el se

¹ *Filocalia*, vol. X, p. 496, nota 600.

² *Filocalia*, vol. VIII, p. 74, nota 117.

³ *Filocalia*, vol. X, p. 496, nota 600.

⁴ *Filocalia*, vol. IX, p. 396, nota 871.

aduce ca o jertfă bineprimită lui Dumnezeu. Și, în sfârșit, postul sprijină rugăciunea; el face ca spiritul, eliberat de tulburarea poftelor trupești, să se înalțe cu ușurință spre Dumnezeu. La aceasta se adaugă considerația că postul este necesar și indicat și din punct de vedere medical: el purifică trupul de toxine, îl înnoiește și-l ferește de diferite boli. Zilele de post sunt perioade nu numai de înfrânare de la mâncare și băutură, ci și de pocăință, de luptă împotriva patimilor, de exercitarea virtuților (în special a milosteniei) și de intensificare a rugăciunilor. Postul extern este completat cu postul intern, postul de bucate cu postul de păcate și însoțit de rugăciune. De aceea, vremea postului este vreme de pocăință, vreme de purificare și spiritualizare, vreme de comuniune mai vie cu Dumnezeu. El este lepădare de omul cel vechi și îmbrăcare în omul cel nou. De postul extern (de bucate) sunt scutiți copiii până la 7 ani, bătrânii (de la 60 de ani), bolnavii, cei ce prestează munci grele sau sunt în călătorii lungi și oboseitoare. Scutirea acestora nu este însă obligatorie; dacă vor, pot și ei să postească. De post intern însă nu este scutit nimeni. Acesta este obligatoriu pentru toți creștinii”¹.

Postul este dovada noastră că renunțăm temporar la bucuriile lumii materiale îngăduite în afara perioadelor de post, pentru a ne deschide lui Dumnezeu și lumii spirituale. Dacă nu renunțăm la unele mici plăceri ale vieții, cum sunt mâncărurile de dulce, atunci cum vom renunța la lume cu toate plăcerile și tentațiile ei? Cel ce nu postește își dovedește lui însuși că nu se desprinde de lume pentru a urma Domnului Hristos, este asemenea bogatului din Evanghelie care nu a vrut să-și vândă averile și să-I urmeze Mântuitorului. Nu putem fi și cu lumea și cu Dumnezeu. Trebuie să alegem ori pe Dumnezeu, ori lumea.

¹ **Mitropolit Dr. Nicolae Mladin, Prof. Diac. Dr. Orest Bucevschi, Prof. Dr. Constantin Pavel, Prof. Diac. Dr. Ioan Zăgrecan, *Op. cit.*, pp. 55-56.**

Domnul Hristos a zis clar în acest sens: „*Nicio slugă nu poate sluji la doi domni; că ori pe unul îl va urî și pe celălalt îl va iubi, ori de unul se va ține și pe celălalt îl va disprețui. Nu puteți să slujiți lui Dumnezeu și lui Mamona*” (Luca 16,13).

„Toată Sfânta Scriptură ne arată că postul este calea ce ne conduce către Dumnezeu și către noi înșine, el dă sens existenței și vieții creștine, scoțându-ne din platitudinea atât de periculoasă în care ne găsim adeseori. Postul este asemenea hainei de nuntă ce înveșmăntează sufletele pentru întâlnirea cu Mirele Hristos, spre a da bucurie și fericire în familie și societatea în care ne găsim”¹.

„În Vechiul Testament postul era recomandat ca mijloc de purificare pentru întâlnirea cu Dumnezeu. Moise s-a întâlnit cu Dumnezeu pe Muntele Sinai după ce s-a curățit prin post timp de patruzeci de zile (Ieșire 24,18). Prorocul Ilie a postit patruzeci de zile în timp ce călătorea spre muntele Horeb (III Regi 19,8). Prin practicarea postului ninivitenii L-au împlânzit pe Dumnezeu să îndepărteze de la ei pedeapsa bine meritată (Iona 3,7-10)”².

„În Noul Testament, postul primește o nouă dimensiune, fiindcă însuși Fiul lui Dumnezeu Cel întrupat înainte de activitatea Sa publică a postit patruzeci de zile și patruzeci de nopți (Matei 4,2), putând în acest fel înlătura ispitele celui rău. Prin postul Său, Domnul Hristos arată sensul adevărat al postului creștin: «*Când postiți, nu fiți triști ca fățarnicii; care își mânjesc fețele ca să le arate oamenilor că țin post. Tu însă, când postești, unge-ți capul și spală-ți fața, pentru ca nu oamenii să te arăți că postești, ci Tatălui tău Care este întru ascuns; și Tatăl, Care vede întru ascuns, îți va răsplăti ție*» (Matei 6,16-18)”³.

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Megheșan, *Op. cit.*, p. 129.

² *Ibidem*.

³ *Ibidem*, p. 130.

„Omul trebuie să mănânce ca să trăiască. El trebuie să ia lumea în trupul său și să o transforme în însăși carnea și sângele său. El este cu adevărat ceea ce mănâncă, iar lumea întregă este pentru el un măreț ospăț sărbătoresc. Prin post înțelegem că omul este dependent de Dumnezeu, de la care primește hrană, ajutor, și multe alte daruri. Tot ce avem este numai de la Dumnezeu, care în iubire se îndreaptă spre noi, oferindu-ne lumea ca un dar minunat, iar noi suntem chemați să-I înapoiem acestui Părinte bun materia transfigurată prin asceza, truda și rugăciunea noastră”¹.

„Prin renunțarea la mâncare și băutură devenim tot mai conștienți că omul nu se hrănește numai cu pâine, deci nu depinde numai de pâine, ci mai ales de Dumnezeu, Care este viață. Tragedia de nepătruns a lui Adam este că el a mâncat de dragul său. Mai mult decât atât, el a mâncat separat de Dumnezeu, pentru a fi independent față de El, și dacă el a făcut aceasta, a făcut-o pentru că a crezut că hrana are viață în sine și că el, prin împărtășirea cu această hrană, poate deveni ca și Dumnezeu, adică să aibă viață în sine. Hrana nu are viață în sine, numai Dumnezeu are viață, El este sursa vieții. Hrana simplă este doar pentru a întreține funcțiile biologice ale omului, care nu întotdeauna și trăiește. A trăi înseamnă a exista. A exista înseamnă a fi conștient de viață, că ea este cel mai frumos dar pe care Dumnezeu l-a dat omului ca să facă lucruri bune în timpul ei”².

„Din nefericire, lumea noastră a devenit o lume de consum, în care nu necesitățile biologice sunt hrănite ci plăcerea, tocmai ceea ce refuzase Iisus în pustiul Carantaniei, când a fost ispitit”³.

„Prorocița Ana s-a învrednicit prin post să-L vadă pe Dumnezeu Cel întrupat în chipul Pruncului Iisus, fiindcă «*ea nu*

¹ **Ibidem**, p. 131.

² **Ibidem**, p. 132.

³ **Ibidem**.

se depărta de templu, noaptea și ziua, slujind în post și rugăciuni» (Luca 2,37), iar Sfântul Ioan Botezătorul este cel care prin post, asceză și rugăciune s-a învrednicit să fie Înaintemergătorul și Botezătorul Domnului Hristos, Care a afirmat că „între cei născuți din femei nu s-a ridicat unul mai mare decât Ioan Botezătorul” (Matei 11,11).

Pericopa evanghelică de astăzi se încheie prin cuvintele: „Pe când străbăteau Galileea, Iisus le-a spus ucenicilor: «Fiul Omului va să fie dat în mâinile oamenilor. Și-L vor omori, dar a treia zi va învia». Iar ucenicii s-au întristat foarte!”.

Sfântul Evanghelist Marcu adaugă remarca: „Ei însă nu înțelegeau cuvântul și se temeau să-L întrebe” (Marcu 9,32).

După schimbarea la față pe Muntele Taborului și vindecarea copilului lunatic, Mântuitorul Și-a anunțat pentru a doua oară patimile și învierea. Ucenicii însă nu erau capabili să înțeleagă acest lucru și, cu toate că s-au întristat foarte tare, nu au îndrăznit să-I ceară amănunte despre ceea ce le-a spus.

Amin

Duminica a 11-a după Rusalii
(*Pilda datornicului nemilostiv*)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

În această duminică, la Sfânta Liturghie, a fost citită una dintre pildele rostite de Mântuitorul.

„Parabola datornicului nemilostiv, consemnată doar de Sfântul Evanghelist Matei, constituie răspunsul dat de Domnul Hristos Sfântului Apostol Petru la întrebarea: *«Doamne, de câte ori va greși fratele meu față de mine și eu îi voi ierta? Oare până de șapte ori? Iisus i-a zis: Nu-ți spun că până de șapte ori, ci până de șaptezeci de ori câte șapte»* (Matei 18,21-22). În concepția iudaică cifra șapte exprimă desăvârșirea. În conformitate cu răspunsul Mântuitorului ar însemna că îi poți greși fratelui tău de patru sute nouăzeci de ori, numai că, *«de șaptezeci de ori câte șapte»*, în calculul matematic al lui Dumnezeu, înseamnă nu de patru sute nouăzeci de ori, ci fără de număr. Iertarea care vine de la Dumnezeu este infinită. Ea nu are limite matematice. Și pentru a exemplifica cele spuse, Mântuitorul a rostit pilda datornicului nemilostiv”¹.

Domnul Hristos Își începe parabola prin cuvintele: *„Asemănatu-s-a împărăția cerurilor cu un împărat care a voit să se socotească cu slugile sale. Și începând să se socotească cu ele, i s-a adus un datornic cu zece mii de talanți”* (Matei 18,23-24).

¹ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 72.

„Împăratul din această pildă este Dumnezeu, iar slujitorul care-i datora zece mii de talanți suntem noi, fiecare om, care am primit atâtea daruri din partea Lui, încât nu putem exprima prin cuvinte valoarea lor. În primul rând Dumnezeu ne-a adus în existență și ne-a împodobit cu chipul Său. Apoi ne-a înzestrat cu minte ca să cugetăm, cu ochi ca să vedem, cu urechi ca să auzim, cu gură ca să vorbim, cu picioare ca să umblăm, cu mâini ca să lucrăm. Pentru noi a creat cerul, soarele, luna și stelele, norii cu ploile, lumina și căldura, aerul și apele; nouă ne-a încredințat pământul cu toate bogățiile lui, toate florile, animalele, păsările, peștii și tot ceea ce există pe pământ, în ape și în aer. Toate ni le-a dat ca o zestre, ca o avere, pentru a ne fi de folos. Toate aceste bogății pe care le-am primit de la Dumnezeu au o valoare atât de mare, încât omul nu le-ar putea plăti niciodată, chiar dacă viața lui pe pământ ar fi de mii de ani. Ce avem noi? Cu ce am venit al nostru pe pământ? Goi am venit și goi plecăm! Plângând am venit și, poate, plângând plecăm!”¹.

Pe lângă toate acestea, după ce am căzut în păcatul neascultării, Dumnezeu ne-a și răscumpărat din robia diavolului, pentru că „*într-atât a iubit Dumnezeu lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat, pentru ca tot cel ce crede într-Însul să nu piară, ci să aibă viață veșnică. Că Dumnezeu nu L-a trimis pe Fiul Său în lume ca să judece lumea, ci pentru ca lumea să se mântuiască printr-Însul*” (Ioan 3,16-17), de aceea Sfântul Ioan Gură de Aur a scris: „Vreți să cunoașteți prețul sufletelor voastre? Priviți la prețul răscumpărării. Nu aurul lumii întregi, nu lumea întreagă cu toate cele ce sunt în ea, ci Însuși Dumnezeu a fost prețul răscumpărării noastre”.

„În perioada scrierii cărților biblice, valoarea de schimb a monedelor depindea de natura și greutatea metalului din care erau confecționate. În epoca patriarhilor se practica schimbul

¹ Ierodiacon Visarion Iugulescu, *Op. cit.*, p. 126.

în natură, produsele fiind evaluate prin cântărire. Trecerea la sistemul monetar s-a făcut treptat, încheindu-se abia în epoca profeților. La început, aurul și argintul folosite ca mijloc de schimb circulau în forme și dimensiuni diferite; pentru a li se stabili valoarea, trebuiau cântărite de fiecare dată. De aceea, denumirile măsurilor curente de greutate s-au dat și celor dintâi monede propriu-zise. După ce forma și greutatea acestora s-a standardizat (începând din secolul al VII-lea î.Hr.), n-a mai fost necesară cântărire lor. Denumirile și valorile monetare menționate în Sfânta Scriptură se prezintă astfel: Un siclu din aur = 11,424 grame, un siclu din argint = 14,540 grame, un statir din aur = 8,600 grame, o drahmă (dinar) din argint = 4,550 grame, o mină din aur = 571,200 grame, o mină din argint = 727,000 grame, un talant din aur = 34,272 kilograme, un talant din argint = 43,620 kilograme. Codrantul, leptaua, asariul și obolul, mici subdiviziuni monetare din aramă, unele cântărind sub 1 gram, serveau la darea restului și la micile cumpărături zilnice. Mina (= 50 de sicli = 2.000 de drahme) și talantul (= 3.000 de sicli = 12.000 de drahme) nu erau monede, ci denumiri ale sumelor monetare mari. Puterea de cumpărare a acestor monede, în vremea Mântuitorului, rezultă din informația că dinarul reprezenta salariul zilnic al unui muncitor agricol (Matei 20,13) și asigura întreținerea unui om pe timp de 24 ore (Matei 20,2; Luca 10,35 și Marcu 14,5)¹.

„În Sfânta Scriptură și în Orient, slugile împăratului erau socotiți cei mai înalți dregători ai săi. În această pildă i-a fost înfățișat împăratului un slujitor care îi datora zece mii de talanți”².

¹ *Biblia sau Sfânta Scriptură...*, p. 1833.

² **Joachim Jeremias**, *Parabolele lui Iisus*, Traducere din limba engleză de P. S. Calinic Dumitriu, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Iașilor, Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc și Dr. Ștefan Matei, Editura Anastasia, București, p. 250.

„Talentul era cel mai mare număr folosit în calculul monetar din Orientul Apropiat. Un talant din aur cântărea 34,272 kilograme, iar unul din argint, 43,620 kilograme. Sfântul Evanghelist Matei nu precizează dacă talanții erau din aur sau din argint, însă, dacă facem un calcul matematic, rezultă că respectivul slujitor avea o datorie de 342 tone de aur sau 436 tone de argint, o cantitate incredibilă și greu de suportat pentru o țară întreagă, darămite pentru o singură persoană”¹. Prin comparație, voi menționa faptul că rezerva de aur a României, aflată în administrarea Băncii Naționale, este în prezent de 103,7 tone.

„Mărimea sumei datorate arată că sluga trebuie socotită a fi un satrap, care era responsabil de veniturile din provincia sa. Știm, de pildă, că în Egiptul ptolemaic funcționarii vistieriei erau personal responsabili de întregul venit al provinciei lor. Dar chiar și așa, suma depășește orice situație reală”². „Natura monstruoasă a acestei datorii fantastice devine evidentă dacă luăm în calcul faptul că tributul anual al provinciilor Galileea și Perea către vistieria imperială romană, în anul 4 î.Hr., se ridica la două sute de talanți (68 tone de aur sau 87 tone de argint), adică a cincizecea parte din acea sumă!”³.

„Mărimea de neconceput a datoriei urmărea să sporească impresia făcută asupra auditoriului, prin contrastul ei cu o datorie mărunțică de o sută de dinari”⁴ (455 grame de argint).

„Imensitatea sumei este intenționată. Ea este menită să imprime în ascultători, prin tactica șocului, ideea că omul nu poate să-și plătească niciodată datoria către Dumnezeu”⁵.

¹ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 73.

² Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 250.

³ *Ibidem*, p. 35.

⁴ *Ibidem*, p. 251.

⁵ *Ibidem*, p. 35.

„Această datorie colosală reprezintă numărul păcatelor noastre în fața lui Dumnezeu. Când vorbește de datoria slugii către stăpân, Domnul Hristos Se gândește la datoria noastră față de Dumnezeu, de aceea dă această cifră uriașă, de necrezut la prima vedere, dar deloc nepotrivită când este să vorbim de păcatele noastre”¹.

„Această parabolă ne arată că în fața lui Dumnezeu niciunul dintre noi nu este altceva decât un datornic cu totul insolubil. Iată adevărata noastră situație în fața lui Dumnezeu!”².

Mântuitorul Își continuă pilda: „*Dar neavând el cu ce să plătească, stăpânul său a poruncit să fie vândut el și femeia și copiii și toate câte are, ca să se plătească*” (Matei 18,25).

„După legile romane și iudaice de acum două mii de ani, datornicii care nu-și puteau plăti datoria erau vânduți ca sclavi, împreună cu familiile lor. În acest sens citim că «*una din femeile fiilor profeților striga către Elisei, zicând: Soțul meu a murit și creditorul a venit să mi-i ia pe amândoi feciorii, ca să-i fie robi*» (IV Regi 4,1)”³.

„În timpul Domnului Hristos, prețul mediu al unui sclav era în jur de cinci sute - două mii de dinari. În acest caz, vânzarea familiei datornicului nu ar fi avut vreun rost, din moment ce suma obținută nu ar fi avut nicio legătură cu monstruoasa datorie de zece mii de talanți (o sută de milioane de dinari)”⁴.

De asemenea, referitor la robii evrei, Vechiul Testament prevedea: „*De vei cumpăra rob evreu, el să-ți lucreze șase ani, iar în anul al șaptelea îl vei lăsa liber fără să-i ceri plată. De ți se va vinde ție fratele tău, evreu sau evreică, șase ani îți*

¹ **Episcopul Nicolae Velimirovici**, *Predici la marile praznice și duminici de peste an*, vol. III, traducere de Anca Sârbulescu, Editura Ileana, București, 2003, p. 108.

² **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc**, *Op. cit.*, p. 167.

³ **Episcopul Nicolae Velimirovici**, *Op. cit.*, p. 108.

⁴ **Joachim Jeremias**, *Op. cit.*, p. 251.

va sluji, iar în al șaptelea îl vei lăsa să plece de la tine liber” (Ieșire 21,2) și Deuteronom 15,12). Astfel, „indiferent de suma împrumutată, după șase ani de robie sclavii evrei deveneau oameni liberi”¹.

„În această situație trebuie să înțelegem porunca împăratului din parabolă mai mult ca o expresie a mâniei sale”².

Mântuitorul spune mai departe: „Deci, căzându-i în genunchi, sluga aceea i se închina, zicând: Doamne, îngăduiește-mă și îți voi plăti ție tot. Iar stăpânul slugii aceleia milostivindu-se de el, i-a dat drumul și i-a iertat și datoria” (Matei 18,26-27).

„Prosternarea slujitorului, prin care acesta a arătat că se încredințează pe sine cu totul milostivirii stăpânului, este cea mai urgentă formă de cerere de îndurare care poate exista”³.

„Datornicul i-a cerut împăratului o păsuire pentru a-și putea plăti imensa datorie, însă împăratul i-a dat mai mult decât a cerut, iertându-i și datoria”⁴. „Îndurarea împăratului a depășit cu mult rugămintea de amânare a slugii sale”⁵, care „nu se rugase să i se ierte datoria - cui să-i treacă așa ceva prin minte - ci a cerut păsuire. Dar împăratul - om adevărat și adevărat stăpân - i-a dat drumul și i-a iertat și datoria. Nu este acesta oare un dar împărătesc? Împărății pământului însă nu se poartă de obicei așa. O asemenea neașteptată milă nu poate veni decât de la Împăratul Ceresc. Așa se poartă El, și nu numai o dată. Ori de câte ori un păcătos își vine în sine și se căiește, Dumnezeu este gata să-i ierte zece mii de poveri de păcate și să-i ofere din nou toate darurile pierdute”⁶.

„Față de omul păcătos, Dumnezeu arată o iubire, o generozitate fără limite și mai presus de orice cuvânt omenesc.

¹ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 73.

² Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 251.

³ *Ibidem*.

⁴ Dr. Irineu Pop Bistrițeanul, *Episcop Vicar, Op. cit.*, p. 137.

⁵ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 252.

⁶ Episcopul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 109.

Judecata Sa este o judecată împărătească, de fapt o iertare împărătească. Judecata împărătească transcende toate categoriile noastre juridice. Dreptatea lui Dumnezeu este cu totul altfel decât dreptatea noastră omenească. Ea se împlinește în iertarea desăvârșită și gratuită, căci așa cum a afirmat Sfântul Apostol Pavel: «*În har sunteți mântuiți prin credință; iar aceasta nu-i de la voi: Este darul lui Dumnezeu*» (Efeseni 2,8)¹.

„Pentru înțelegerea parabolei datornicului nemilostiv este foarte importantă precizarea că izvorul iertării împărătești este mila. Acest izvor de nemărginită milă trebuie să se reverse și în inima noastră și din el se cuvine să dăruim cu aceeași nestinsă generozitate iertare fraților noștri”².

Domnul Hristos spune în continuarea pildei că „*ieșind, sluga aceea a găsit pe unul dintre cei ce slujeau cu el și care-i datora o sută de dinari. Și punând mâna pe el, îl sugruma zicând: Plătește-mi ce ești dator*” (Matei 18,28).

„Iertat și slobozit de stăpân, slujitorul a dat peste un altul, slujitor ca și el, care-i era, de această dată, dator lui și față de care el era acum ca un stăpân. Dar, făcând sluga pe stăpânul, vedeți ce fel de stăpân s-a arătat? Pe când domnul său s-a purtat cu adevărat împărătește cu el, datornicul abia scăpat de robie s-a făcut fiară față de cel ce-i era dator lui; și pentru ce datorie? Pentru o sută de dinari! Domnul său i-a iertat datoria de zece mii de talanți (o sută de milioane de dinari), iar el acum i-a pus mâna în gât datornicului său și l-a aruncat în temniță până ce îi va plăti datoria. Acum nu mai avem un împărat care-și încheie socotelile cu slugile sale, ci o slugă care se socotește cu altă slugă. Slujitorul creditor îl strânge de gât pe slujitorul dator, cerându-i să-și plătească datoria pe loc”³.

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 167.

² *Ibidem*.

³ Episcopul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 110.

Mântuitorul continuă relatarea parabolei: „Deci, căzând la picioarele lui, cel ce era slugă ca și el, îl ruga zicând: *Îngăduiește-mă și îți voi plăti. Iar el nu voia, ci, mergând, l-a aruncat în închisoare până ce va plăti datoria*” (Matei 18,29-30).

„Iertat de o datorie de zece mii de talanți, slujitorul nu vrea să-l îngăduie pe cel ce era slugă ca și el, care-i cere păsuire pentru o datorie neînsemnată, de numai o sută de dinari, cu toate că debitorul îl roagă cu aceleași cuvinte cu care el însuși se adresase, disperat, stăpânului său, atunci când trebuia ca el și toți ai lui să fie vânduți la târgul de sclavi. «Doamne, îngăduiește-mă și îți voi plăti ție tot», a zis marele datornic, fără însă ca promisiunea lui să aibă vreo șansă de a fi împlinită; era o simplă vorbă rostită la disperare. «Îngăduiește-mă și îți voi plăti», îi zice, la rândul său, cel împreună slujitor cu el, acesta făcând o promisiune pe care era sigur că o va și putea împlini. Și totuși datornicul cel nemilostiv nu are niciun pic de milă. Ba, mai mult, se arată cu totul lipsit de dreaptă judecată, pentru că aruncându-și datornicul în închisoare, nu face altceva decât să-l pună pe acesta în totală imposibilitate de a-și plăti datoria”¹.

„Iată cum se poartă sluga creditoare cu sluga datoare. Iată cum se poartă omul cu alt om. Iar această purtare a omului față de om schimbă mila lui Dumnezeu în dreptate! Ori de câte ori omul se joacă cu mila lui Dumnezeu, va avea de-a face cu dreptatea Lui, iar judecata ce urmează milostivirii irosite este înfricoșătoare”².

„Iar celelalte slugi, văzând deci cele petrecute, s-au întristat foarte și, venind, au spus stăpânului toate cele întâmplare” (Matei 18,31).

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, pp. 167-168.

² Episcopul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 110.

„Slugile amintite în parabolă sunt îngerii păzitori, pentru că noi nu suntem niciodată singuri, ci întotdeauna îl avem cu noi pe îngerul păzitor pe care l-am primit la botez, care ne scrie în cartea vieții toate faptele bune sau rele. Tot slujitori ai lui Dumnezeu și protectori ai noștri sunt și sfinții al căror nume îl purtăm fiecare dintre noi sau ale căror icoane le avem în casele noastre”¹.

„*Atunci, chemându-l stăpânul său îi zise: Slugă vicleană, toată datoria aceea ți-am iertat-o, fiindcă m-ai rugat. Nu se cădea, oare, ca și tu să ai milă de cel împreună slugă cu tine, precum și eu am avut milă de tine? Și mâniindu-se stăpânul lui, l-a dat pe mâna chinuitorilor până ce-i va plăti toată datoria*” (Matei 18,32-34).

Când împăratul a fost rugat să-l păsuiască pe slujitorul care îi datora zece mii de talanți, a lucrat cu milă față de el și i-a iertat întreaga datorie, însă când a văzut că datornicul său nu a procedat la fel cu cel care îi datora o sumă mică de bani, mila lui a încetat și el a aplicat dreptatea, dându-l pe slujitor pe mâna chinuitorilor, până când îi va plăti întreaga datorie.

„Stăpânul nu a pedepsit sluga cea vicleană mai înainte de a-i desluși răutatea pentru care a sancționat-o. La fel va face și Dreptul Judecător la Judecata de Apoi: Se va întoarce către cei de-a dreapta Sa, îi va chema la fericirea veșnică și le va înfățișa felul în care au câștigat-o. Apoi se va întoarce către cei de-a stânga, îi va trimite la osânda veșnică și le va arăta și lor pentru ce sunt trimiși la loc de chin. Dumnezeu vrea ca fiecare să știe prin ce a meritat răsplăta sau pedeapsa veșnică, așa încât nimeni să nu creadă că Dumnezeu îi face vreo nedreptate”².

„Condamnarea la închisoare pentru datorii și întemnițarea ca pedeapsă, în general, nu erau cunoscute în legea

¹ **Ierodiacon Visarion Iugulescu**, *Op. cit.*, p. 128.

² **Episcopul Nicolae Velimirovici**, *Op. cit.*, pp. 111-112.

iudaică. De aici trebuie să tragem concluzia că Domnul Hristos s-a referit în mod deliberat la practici juridice neiu-daice, pe care auditoriul său le considera inumane”¹. De asemenea, „nici pedeapsa cu tortura nu era îngăduită în Israel. Aceste procedee neiu-daice în practica juridică, socotite de către iudei ca inumane, au fost folosite de Mântuitorul în această parabolă pentru a intensifica grozăvia pedepselor la care a fost supus datornicul nemilostiv”².

Pilda se încheie prin cuvintele: „*Și mâniindu-se stăpânul, l-a dat pe slujitor pe mâna chinuitorilor până ce-i va plăti toată datoria*”.

„Ținând cont de mărimea datoriei și de dorința stăpânului de a o recupera pe toată, este limpede că pedeapsa celui ce datora zece mii de talanți va fi fără sfârșit”³.

După ce a arătat modul în care a sfârșit datornicul nemilostiv, Domnul Hristos a adăugat: „*Tot așa și Tatăl Meu cel ceresc vă va face vouă, dacă nu veți ierta - fiecare fratelui său - din inimă greșelile lui*” (Matei 18,35).

Aici „iertarea din inimă este pusă în contrast cu o iertare făcută numai din buze. Totul depinde de sinceritatea iertării”⁴.

„În aceste cuvinte, Mântuitorul combină un îndemn cu un avertisment: «Dumnezeu v-a oferit, prin iertarea Sa, un dar generos de neconceput, însă va revoca iertarea păcatelor dacă nu veți împărtăși și voi, din toată inima, iertarea de care v-ați bucurat și vă veți împietri inimile față de fratele vostru. Aici totul stă în cumpănă. Vai vouă de veți încerca să vă încredeți în dreptatea voastră, căci atunci și Dumnezeu se va bizui pe dreptatea Lui și

¹ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 220.

² *Ibidem*, p. 253.

³ *Ibidem*.

⁴ *Ibidem*.

va veghea ca sentința Sa să fie executată cu asprime»¹. Domnul Hristos a afirmat fără echivoc în acest sens: „*Dacă dreptatea voastră n-o va întrece pe a cărturarilor și a fariseilor, nu veți intra în împărăția cerurilor*” (Matei 5,20).

„Ca și în alte locuri, Mântuitorul face uz aici de doctrina iudaică a celor două măsuri, însă El o transformă cu totul. Iudaismul învață că Dumnezeu conduce lumea prin două măsuri, a milei și a judecății; dar la Judecata de Apoi El nu va folosi decât măsura judecății, pentru că «Cel Preaînalt se va arăta pe tronul judecății și atunci va veni sfârșitul și îndurarea va dispărea și mila se va îndepărta și îndelunga răbdare va înceta; și doar judecata va rămâne». Pe de altă parte însă, Domnul Hristos învață că la Judecata de Apoi măsura milei va fi și ea prezentă. Chestiunea decisivă este: Când, la Judecata din urmă, Dumnezeu va întrebuița măsura milei și când pe cea a judecății? Din finalul acestei parabole înțelegem că atunci când iertarea ce precede de la Dumnezeu produce disponibilitatea de a ierta, atunci mila lui Dumnezeu garantează din nou iertarea datoriiilor la înfricoșătoarea judecată; însă cel care nesocotește porunca lui Dumnezeu va fi confruntat cu deplina severitate a judecății, ca și cum n-ar fi primit niciodată iertare”².

„Această pildă ne învață, de fapt, că fiecare dintre noi este judecat încă de pe acum, după felul în care primește și împărtășește fraților săi iertarea primită de la Tatăl ceresc. În măsura în care fiecare iartă fratelui său, din inimă, așa cum iartă Dumnezeu, în aceeași măsură iertarea, la care Tatăl Ceresc are întotdeauna inițiativa și întâietatea, se împlinește în comunitate și în fiecare dintre cei care o împărtășesc fraților lor. Numai trăind această părtășie a iertării descoperim profunzimea cererii din rugăciunea Tatăl nostru: «*Și ne iartă nouă greșelile noastre,*

¹ **Ibidem.**

² **Ibidem**, pp. 253-254.

precum și noi iertăm greșităilor noștri» (Matei 6,12); și, în același timp, percepem adevărul dumnezeiesc al Fericirii a V-a «*Fericiți cei milostivi, că aceia se vor milui»* (Matei 5,7)¹.

Domnul Hristos nu așteaptă numai de la noi să ne iertăm semenii care ne greșesc, ci El Însuși ne-a dat pildă de iertare, pentru că atunci când era răstignit pe cruce și batjocorit El I-a adresat lui Dumnezeu Tatăl cuvintele: „*Părinte, iartă-le lor, că nu știi ce faci!*” (Luca 23,34).

Exemplu de iertare ne-a dat și Sfântul Ștefan, care în timp ce evreii îl băteau cu pietre pentru a-l omorî, s-a rugat lui Dumnezeu: „*Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta!*” (Faptele Apostolilor 7,60).

Voi reda și două exemple de iertare din Pateric: „Un frate din Libia a venit la avva Siluan în Muntele Panefo și i-a spus: «Părinte, am un dușman care mi-a făcut mult rău. Pe când eram în lume mi-a călcat de multe ori pământurile, sau a încercat să mă rănească. Acum, mai mult decât atât, mi-a pus otravă ca să mă omoare. De asta vreau să-l dau în mâinile stăpânitorului. Cu siguranță, părinte, dacă va fi pedepsit, sufletului său îi va fi de folos». Bătrânul i-a spus: «Fă cum crezi, fiule!». Fratele a zis: «Atunci să ne ridicăm, părinte, și să ne rugăm ca să pot pleca la stăpânitor». Deci, sculându-se și rugându-se amândoi, când au ajuns la cuvintele «*și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșităilor noștri»* bătrânul a spus: «și nu ne ierta nouă greșelile noastre, precum nici noi nu iertăm greșităilor noștri». «Nu așa, părinte!», l-a întrerupt fratele pe bătrân. Iar bătrânul a răspuns: «Ba așa, fiule! Căci dacă chiar vrei să te duci la dregător să-ți faci dreptate, Siluan nu se va mai ruga pentru tine». Atunci fratele i-a făcut bătrânului metanie și l-a iertat pe dușmanul său².

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 170.

² *Patericul*, Editura Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Alba Iuliei, Alba Iulia, 1999, p. 411.

„Un frate care era nedreptățit de altul, a venit la avva Sisoie și i-a spus: «Am fost nedreptățit de un frate și vreau să mă răzbun pentru asta». Bătrânul încerca să-l facă să se răzgândească și i-a spus: «Nu fiule! Mai bine lasă-L pe Dumnezeu să răsplătească». Dar fratele insista: «Nu-mi voi găsi liniștea până nu mă voi răzbuna». Și a zis bătrânul: «Să ne rugăm, frate». S-au ridicat cei doi și pe când se rugau, bătrânul a spus: «Doamne, nu mai avem nevoie de Tine să te îngrijești de noi, pentru că ne răzbunăm noi, de este nevoie!». De-ndată ce fratele a auzit aceste cuvinte, a căzut la picioarele bătrânului și i-a spus: «Nu-i mai port mânie fratelui, iartă-mă, părinte!»¹.

„Iată de ce suntem chemați să-i iertăm pe cei ce ne greșesc. Și se întâmplă, probabil destul de des, ca persoane din jurul nostru să ne disprețuiască, să ne nesocotească, să ne arunce cuvinte jignitoare ori priviri răutăcioase. Purtăm fiecare în inimile noastre, probabil, persoane pe care nu le putem suferi și cărora, pentru aceasta, nici nu le vorbim și nu voim să mai auzim de ele niciodată. Ei bine, parabola datornicului nemilostiv ne cheamă să le iertăm, fie că ne vor cere iertare, fie că vor fi atât de nesimțitoare după cum, de altfel suntem și noi, să nu ne ceară sau chiar să nu le pese de iertarea sau neiertarea noastră. Dacă vrem ca Dumnezeu să ne ierte datoriile noastre, păcatele noastre, trebuie să înțelegem că și noi suntem datori să facem același lucru. Altfel, datoriile noastre vor rămâne în veci”².

Multă lume spune atunci când cineva le-a greșit: „Te iert, dar nu te uit”. Această sintagmă însă nu dovedește iertarea, ci din contră, ținerea de minte a răului. Sfântul Simeon Noul Teolog ne vorbește despre iubirea vrăjmașilor și ne atrage atenția că „altceva este a nu ne revolta față de necinstiri,

¹ **Ibidem**, p. 223.

² **Sebastian, Episcopul Slatinei și Romanaților**, *Predici la duminicile de peste an*, Slatina, 2011, pp. 130-131.

de batjocuri, de încercări și necazuri, și altceva a ne arăta mulțumiți de ele și a ne ruga pentru cei ce ne fac acestea. Altceva este a iubi din suflet pe aceștia și altceva a întipări, pe lângă aceasta, în mintea noastră fața fiecăruia din ei și a-i îmbrățișa fără patimă, ca pe niște prieteni adevărați, cu lacrimi de iubire sinceră, fără să se afle în acea clipă nicio urmă a vreunei supărări în noi. Iar lucru mai mare decât cele spuse, este ca în timpul însuși al ispitelor să aibă cineva, în chip neschimbat, aceeași bună simțire egală pentru cei ce-l batjocoresc în față, îl calomniază, îl judecă, îl osândesc, îl înjură și-l scuipă în față, și pentru cei ce iau în afară înfățișarea prieteniei, dar pe ascuns fac aceleași lucruri fără să se poată însă ascunde de fapt. Dar neasemănat mai mare lucru decât toate acestea socotesc că este ca cineva să uite cu desăvârșire cele ce le-a suferit și să nu-și aducă aminte de ceva ce i s-a întâmplat, fie că lipsesc, fie că sunt de față cei ce l-au supărat, ci să-i primească și pe aceștia la fel ca pe prieteni, în convorbiri și la masă, fără nicio gândire la cele întâmplate”¹.

„Stăpânul, Dumnezeu, este Cel care iartă, Cel care este în stare să ierte o datorie oricât de mare, dar și noi trebuie să-L imităm. A fi iertați și a nu ierta la rândul nostru înseamnă revoltă împotriva lui Dumnezeu sau, în cel mai îngăduitor caz, o neînțelegere totală a lui Dumnezeu care este iertător. Înseamnă o ieșire din ordinea Lui de gândire și de simțire. Și atunci tratamentul aplicat de noi altuia se întoarce împotriva noastră. Dreptatea operează aici matematic. Mecanic. Dar să fim înțeleși: Nu Dumnezeu o aplică matematic și mecanic, ci noi înșine ne-o aplicăm, de aceea Domnul Hristos ne-a atras luarea aminte: *«Cu judecata cu care judecați, cu aceea veți*

¹ *Filocalia sfințelor nevoițe ale desăvârșirii*, vol. VI, traducere, introducere și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Humanitas, București, 1997, p. 46.

*fi judecați; și cu măsura cu care măsurați, cu aceea vi se va măsura» (Matei 7,2)*¹.

„În adaosul de la sfârșitul pildei: «*Tot așa și Tatăl Meu cel ceresc vă va face vouă, dacă nu veți ierta - fiecare fratelui său - din inimă greșelile lui*» se găsește miezul parabolei. În aceste cuvinte nu există nicio umbră de ambiguitate, nicio porțiță de scăpare. Cum ne purtăm cu fratele nostru, așa se poartă și Dumnezeu cu noi. Mântuitorul ne-a arătat cât se poate de limpede acest lucru, și la El nu încapе îndoială, nici puțință de a greși. Aici Domnul Hristos nu spune: «Tatăl vostru», ci: «Tatăl Meu cel ceresc», arătându-ne prin aceasta că, dacă noi nu-i iertăm fratelui nostru greșelile, pierdem dreptul de a-L numi pe Dumnezeu Tatăl nostru. De asemenea, Mântuitorul menționează modul în care trebuie să iertăm: Din inimă»².

„Mesajul parabolei datornicului nemilostiv, pe cât este de clar, pe atât este și de actual și de practic. Există persoane pe care nu vrem să le mai vedem, să le întâlnim sau să le mai vorbim. Haideți să nu le mai purtăm în conștiința noastră ca pe o povară! Să nu credeți că nevorbind cu cineva, urând pe cineva, menținând o relație tensionată cu cineva, vom putea progresa duhovnicește. Aceste poveri ne trag în jos ca niște pietroaie de moară, și nu ne lasă să sporim duhovnicește. Mai mult, această pildă ne încredințează că iertarea pe care o cerem de la Dumnezeu nici nu va veni, atâta vreme cât nu dovedim și noi, la rândul nostru, aceeași bunăvoință față de fratele nostru. Știm că nu este ușor, dar dacă Dumnezeu ne-a cerut-o, înseamnă că nu este imposibil. Nu este ușor să-ți calci pe inimă și să te duci să te împaci cu cel care, poate, ți-a călcat în picioare demnitatea ori drepturile tale, dar, cu toate acestea, Dumnezeu nu te iartă, dacă nu o faci și tu»³.

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Op. cit., p. 276.**

² **Episcopul Nicolae Velimirovici, Op. cit., p. 113.**

³ **Sebastian, Episcopul Slatinei și Romanaților, Op. cit., pp. 131-132.**

„În această pildă sunt puse în cumpănă, deopotrivă, relația noastră cu Dumnezeu și relația cu aproapele. Să urmărim exemplul bunătații stăpânului iertător, pentru că acesta este adevăratul Creștinism, nu simple declarații de felul: Suntem creștini, credem în Dumnezeu, cunoaștem una sau alta despre El etc. Adevăratul Creștinism presupune mult mai mult. Este greu, dar este absolut obligatoriu să-i iert pe cei din jurul meu, altfel nu am ce căuta în împărăția cerurilor! De ce? Simplu! Pentru că rămân cu acest rău în inimă, lipsit de milă și de iertare. Și vă întreb: Are ce căuta un astfel de om în împărăția lui Dumnezeu? Ce să caute răutatea împreună cu bunătața în același loc? Cum să se împace și să fie armonie între bine și rău?”¹.

„Într-unul din proverbele Vechiului Testament citim: «*Nu spune: Precum mi-a făcut el, așa îi voi face și eu lui și cu ce m-a năpăstuit, cu aceea îi voi plăti*» (Proverbele lui Solomon 24,29). Acest sfat este bun, dar el este valabil numai când îți face cineva rău. Când îți face bine, dimpotrivă, precum ți s-a făcut, așa să faci și tu. În acest sens Mântuitorul aduce un criteriu mai exact, mai puternic, lipsit de orice ambiguitate, numit «regula de aur» a creștinismului: «*Pe toate câte vreți să vi le facă vouă oamenii, întocmai faceți-le și voi lor*» (Matei 7,12). Dar prin prisma mesajului parabolei datornicului nemilostiv am putea să lărgim puțin înțelesul acestei legi de aur și să spunem: Faceți oamenilor ceea ce vreți să vă facă și Dumnezeu vouă. Cum îl tratăm noi pe aproapele nostru, tot așa ne tratează și Dumnezeu pe noi. Creștinismul este nu numai o învățătură dumnezeiască pentru dincolo, pentru împărăția cerurilor. Este o învățătură și pentru lumea de aici, pentru că ne învață cum să ne purtăm unii cu alții, ne învață cum să trăim, în ce raporturi să trăim în societate. Temperatura la care ne ridicăm aici este înscrisă de noi dincolo.

¹ **Ibidem**, p. 132.

Măsura până la care ajungem la Dumnezeu este măsura până la care ajungem aici, între oameni, pe pământ”¹.

„Pilda datornicului nemilostiv nu este un tablou, ci o oglindă pe care Domnul Hristos o ține în fața noastră, încât să putem vedea cine suntem cu adevărat. Noi, cărora Dumnezeu ne-a iertat o datorie pe care n-o puteam plăti niciodată, întorcem spatele și refuzăm să iertăm pe cei ce ne-au vătămat. Se cade să ne iertăm unul pe altul, nu neapărat pentru că altă persoană este vrednică de a fi iertată, nici pentru a arăta că suntem oameni atât de mărinimoși, ci trebuie să ne iertăm pe motivul că Dumnezeu ne-a iertat pe noi, a risipit vrăjmășia păcatului și ne-a oferit un loc în împărăția cerurilor”².

Amin

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, *Op. cit.*, p. 277.**

² **Dr. Irineu Pop Bistrițeanul, Episcop Vicar, *Op. cit.*, p. 141.**

Duminica a 12-a după Rusalii
(a tânărului bogat)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

„În vremea aceea, un tânăr a venit la Iisus și I-a zis: «Învățătorule bun, ce bine să fac, ca să am viața veșnică?». Iar El a zis: «De ce-Mi spui bun? Nimeni nu este bun, decât numai Unul Dumnezeu. Iar dacă vrei să intri în viață, păzește poruncile». El I-a zis: «Care?». Iar Iisus i-a zis: «Să nu ucizi, să nu desfrânezi, să nu furi, să nu mărturisești strâmb; cinstește pe tatăl tău și pe mama ta și să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși». Tânărul I-a zis: «Pe toate acestea le-am păzit din copilăria mea. Ce-mi mai lipsește?». Iisus i-a zis: «Dacă vrei să fii desăvârșit, du-te, vinde-ți averea, dă-o săracilor și vei avea comoară în cer; și vino de-Mi urmează Mie». Dar tânărul, auzind cuvântul acesta, a plecat întristat, căci avea multe averi. Iar Iisus le-a zis ucenicilor Săi: «Adevărat vă spun că un bogat cu greu va intra în împărăția cerurilor. Și vă mai spun că mai lesne este să treacă o cămilă prin urechile acului decât să intre un bogat în împărăția lui Dumnezeu». Auzind acest cuvânt, ucenicii s-au mirat tare și au zis: «Atunci, cine poate să se mântuiască?» Iar Iisus, privind drept la ei, le-a zis: «Aceasta este cu neputință la oameni, dar la Dumnezeu toate sunt cu putință»” (Matei 19,16-26).

Pasajul evanghelic care s-a citit astăzi la Sfânta Liturghie ne înfățișează discuția dintre Domnul Hristos și un tânăr bogat, despre care Sfântul Luca afirmă că era dregător (Luca 18,18).

Sfântul Evanghelist Matei scrie că „în vremea aceea, un tânăr a venit la Iisus și I-a zis: «Învățătorule bun, ce bine să

fac, ca să am viața veșnică?». Iar El a zis: «De ce-Mi spui bun? Nimeni nu este bun, decât numai Unul Dumnezeu».

„Sfântul Marcu vorbește despre modul reverențios în care acesta l-a abordat pe Iisus, *«alergând la El și îngenunchind înaintea Lui»* (Marcu 10,17)”¹. „Felul în care tânărul s-a apropiat de Domnul Hristos este vrednic de toată lauda”², „iar acesta era preocupat și de cele de dincolo de această lume, de viața veșnică. Cu toate că era tânăr, se silea să împlinească poruncile lui Dumnezeu în litera lor. Așa se face că Mântuitorului i-a plăcut de el, fiindcă *«a privit la el cu drag»* (Marcu 10,21)”³.

Tânărul I s-a adresat Domnului Hristos cu apelativul: „*«Învățătorule bun»*», un titlu cu totul necunoscut la iudei. Nu există niciun exemplu în Talmud în care unui rabin să i se fi adresat cineva cu acest apelativ, din moment ce Talmudul afirmă că *«nu există nimic bun, decât Legea (Torah)»*⁴.

„Legea era obiectul unei venerații care mergea până la superstiție, până la idolatrie. S-a ajuns până acolo, încât să se spună că Dumnezeu Însuși Se supune Legii, recitându-Și rugăciunea zilnică, purificându-Se după ce l-a înmormântat pe Moise sau așezându-Se să studieze Torah”⁵.

„Deci, este vorba aici de un tânăr bogat, evlavios și virtuos, care-și pune întrebarea cea mai serioasă a vieții omului pe pământ: *«ce să fac ca să moștenesc viața de veci?»* (Luca 18,18)”⁶.

„Întrebarea tânărului dregător era una esențială și centrală în viața lui. Dacă a venit la Iisus cu o întrebare legată de o altă viață, era clar că era preocupat de ceea ce intuia că trebuie să existe dincolo de cele materiale și perisabile. Toată avuția și faima

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 157.

² Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 426.

³ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 157.

⁴ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 315.

⁵ *Ibidem.*

⁶ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, p. 331.

sa lumească nu-l mulțumeau. Intuia că trebuie să mai existe ceva, care dăinuie după ce această lume va dispărea și că omul trebuie să aibă și un alt destin dincolo de acesta trecător. Dar cum nu avea nicio dovadă legată de intuiția lui, s-a gândit că cel mai bine ar fi să-L întrebe pe acest Învățător, care lui i se părea a fi mult deosebit de învățătorii de Lege pe care îi cunoștea el¹.

„Tânărul a venit cu toată inima, nu ca fariseii care căutau să-L ispitească pe Domnul Hristos. Era în el o foame a duhului. Înconjurat de bogățiile din afară, acest om își simțea sărăcia lăuntrică”².

„Tânărul însă nu întreba cum să intre în viață, ci cum să aibă viață, cum să o câștige, cum să o moștenească. Ignoranța de care a dat dovadă în privința Persoanei lui Iisus, o dovedește acum și în privința vieții veșnice”³, după cum vom vedea ceva mai încolo.

„Înainte de a-i răspunde, Mântuitorul îl pune la o mică încercare, desigur nu lipsită de sens. Mai întâi îl întreabă: «*De ce-Mi spui bun? Nimeni nu este bun, decât numai Unul Dumnezeu*». Este o întrebare cu tâlc. Va fi vrut oare Mântuitorul să-l întrebe: Mă numești bun, fiindcă Mă crezi Dumnezeu?”⁴.

„Din aceste cuvinte constatăm că Domnul Hristos i-a spus tânărului că nu dorește să fie numit bun, că numai Dumnezeu este bun. Prin aceasta, Mântuitorul ne arată mai întâi smerenia Sa, și anume că nu așteaptă să fie lăudat sau să fie măgulit, ci toată lauda care I se aduce Lui, El o îndreaptă spre Dumnezeu”⁵.

„Dumnezeu singur este bun. Mântuitorul așadar nu l-a muștrat pe tânăr pentru că L-a numit pe El bun, ci pentru că L-a

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 274.

² Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 426.

³ *Ibidem*, p. 427.

⁴ Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, *Op. cit.*, p. 287.

⁵ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*,

numit bun socotindu-L un om de rând. Iisus n-a vrut să spună «Eu nu sunt bun», ci «Eu nu sunt un om ca toți oamenii, un muritor oarecare. Sunt Dumnezeu, Cel despre care singur se poate spune că este bun»¹.

Un părinte al Bisericii a scris și el în acest sens: „Pentru a înțelege întrebarea Domnului Hristos, trebuie s-o interpretăm în felul următor: «Pentru ce Mă numești bun, tu care crezi despre Mine că sunt un Învățător ca orice altul, tu care nu vezi în Mine decât un om?». De fapt, prin aceste cuvinte Mântuitorul vrea să-i sugereze foarte discret că El este altcineva decât un simplu învățător omenesc, altceva decât un simplu rabbi, atât de numeroși în mediul iudaic. El este Fiul lui Dumnezeu și de aceea este bun și merită de fapt acest apelativ, însă tânărul nu înțelesese aceasta, numindu-l bun în sensul comun, omenesc al cuvântului»².

„Tânărul a evitat să răspundă la această întrebare, ca și cum nici n-ar fi auzit-o. Venise doar să-i pună el o întrebare lui Iisus, fiindcă auzise că este un înțelept, nu să răspundă el la întrebări. Numindu-L bun, folosise desigur o formulă de politețe și de bunăvoință, nimic mai mult. Este de presupus că Mântuitorul a vrut să-i sugereze că ar trebui să știe cu Cine stă de vorbă»³.

„Era și prematur pentru tânăr să răspundă. Nu avea de unde ști că Iisus era Dumnezeu. După Legea iudaică era chiar imposibil. Numai gândul la așa ceva era socotit o blasfemie. Firește, Domnul Hristos n-a insistat. A lăsat întrebarea suspendată. A socotit important doar s-o pună. Să-și creeze o premiză pentru dialogul ce urma și să-l învețe să nu arunce cuvintele fără să știe ce spune. A vrut să-i descopere ce ascundeau totuși cuvintele în ele, chiar fără voia celui ce le întrebuița»⁴.

¹ Preot Matei Popovici, *Op. cit.*, p. 78.

² Părintele Placide Deseille, *Op. cit.*, pp. 173-174.

³ Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, *Op. cit.*, p. 287.

⁴ *Ibidem*.

„Și totuși, de ce Mântuitorul nu a așteptat un răspuns? Răspunsul era subtil ascuns chiar în întrebarea și afirmația lui Iisus. Când l-a întrebat: «*De ce-Mi spui bun?*», a adăugat: «*Nimeni nu este bun, decât numai Unul Dumnezeu*». De fapt nu l-a întrebat ca să-i audă răspunsul, ci doar pentru a-i aminti că bun în sens absolut este numai Dumnezeu, și pentru a-i atrage în felul acesta atenția că, dacă Îl numește bun, înseamnă că e gata să-L recunoască a fi Dumnezeu, sau de la Dumnezeu; înseamnă adică, implicit, că Îi va recunoaște și răspunsurile ca venind din partea lui Dumnezeu”¹.

„Punându-i această întrebare, Domnul Hristos a vrut, poate, să-i sugereze și tânărului că îi va da răspunsuri ca de la Dumnezeu. Era ca și cum și-ar fi descoperit identitatea în fața lui. Și-a dat însă de îndată seama că era o întrebare grea și, fără să mai aștepte răspunsul, a continuat: «*Iar dacă vrei să intri în viață, păzește poruncile*». El l-a zis: *Care?* Iar Iisus i-a zis: *Să nu ucizi, să nu desfrânezi, să nu furi, să nu mărturisești strâmb; cinstește pe tatăl tău și pe mama ta și să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși*”².

„Ce l-a întrebat tânărul pe Mântuitorul? Sfântul Evanghelist Matei a consemnat: «*ce bine să fac, ca să am viața veșnică?*» (Matei 19,16), în timp ce Sfântul Luca a scris: «*ce să fac ca să moștenesc viața de veci?*» (Luca 18,18). Domnul Hristos însă l-a corectat, zicându-i: «*dacă vrei să intri în viață*», nu dacă vrei «s-o ai» și nici dacă vrei «s-o moștenești», «*păzește poruncile*». Vedeți cum tânărul gândea ca un bogat? A pus problema exact în felul în care gândesc bogații. A venit la Domnul Hristos conștient de multele sale bogății, cerând «să aibă» și «să moștenească» viața de veci. Mântuitorul însă a făcut distincție și a arătat că una este «să ai» ori «să moștenești», și alta «să intri în viața de veci». De

¹ **Ibidem**, p. 413.

² **Ibidem**, p. 287.

ce? Pentru că una este calea poruncilor și alta calea desăvârșirii, chiar dacă ambele duc în împărăția lui Dumnezeu”¹.

Domnul Hristos l-a îndemnat pe tânăr să împlinească poruncile, despre care Sfântul Marcu Ascetul a afirmat: „Dumnezeu este ascuns în poruncile Sale și cei care-L caută pe El Îl găsesc pe măsura împlinirii lor”².

Tânărul a întrebat la care porunci se referă Mântuitorul, fiindcă „evreul evlavios de acum două mii de ani știa că dacă împlinește poruncile din Decalog și cele șase sute treisprezece comandamente ale predaniei va fi izbăvit”³.

La întrebarea dregătorului, Domnul Hristos i-a enumerat „cinci porunci din Decalog: «să nu ucizi, să nu desfrânezi, să nu furi, să nu mărturisești strâmb; cinstește pe tatăl tău și pe mama ta» (Matei 19,18-19 și Luca 18,20), la care a adăugat încă două: «să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși» (Matei 19,19) și «să nu păgubești pe nimeni» (Marcu 10,19)”⁴.

„Observăm că Iisus nu face referire la nicio poruncă privitoare la relația omului cu Dumnezeu, ci numai la relația dintre oameni, care asigură o bună conviețuire între ei, aici pe pământ”⁵, „porunci care sunt și criteriul esențial al intrării în împărăția cerurilor, prin Judecata de Apoi. Acestea sunt regulile bunei conviețuirii dintre oameni, care Îi plac lui Dumnezeu. Cei care conviețuiesc bine pe pământ cu ceilalți oameni, aceia vor conviețui bine și în cer, cu Dumnezeu”⁶.

„Tânărul l-a zis Mântuitorului: «Pe toate acestea le-am păzit din copilăria mea. Ce-mi mai lipsește?»”.

¹ Sebastian, *Episcopul Slatinei și Romanașilor*, *Op. cit.*, p. 227.

² *Filocalia...*, vol. I, p. 288.

³ N. Steinhardt, *Op. cit.*, p. 55.

⁴ Arhim. Teofil Părăian, *Credința...*, p. 308.

⁵ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 158.

⁶ Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului*, *Op. cit.*, p. 288.

„Am putea zice careva dintre noi: «De când mă știu am păzit aceste porunci?». Cine poate să-I spună lui Dumnezeu că a împlinit poruncile? Acest tânăr era preocupat cu adevărat de viața de veci, tocmai de aceea s-a dus la Domnul Hristos să-I ceară sfatul în legătură cu ceea ce trebuie să împlinească pentru a dobândi viața veșnică și de aceea Mântuitorul «a privit la el cu drag» (Marcu 10,21)”¹.

„Am fi putut noi zice la tinerețe că le-am împlinit pe toate? După ce am trecut de tinerețe, am putea spune că până la bătrânețe am împlinit toate cele șapte porunci? Nu cumva am păgubit pe cineva, nu cumva am urât pe cineva, nu cumva am făcut păcate trupești, nu cumva am furat, nu cumva am mințit? Deci Sfânta Evanghelie care s-a citit astăzi este pentru noi vreme de cercetare, prilej de cercetare a vieții noastre”².

„Acest tânăr le împlinise pe toate, așa cum se cerea în Lege, dar nu era bogat și în inima lui. În mod paradoxal, cu cât bogăția sa era mai mare, cu atât se simțea mai mult golit în lăuntrul său. Ținea poruncile și totuși era nedesăvârșit, pentru că tot universul său personal se regăsea în sfera lui «a avea»”³.

„În mod normal dialogul trebuia să se oprească aici. Tânărul întreabă, Mântuitorul îi răspunde, iar el se vede în deplin acord cu răspunsul lui Iisus. Putea să plece. Făcea tot ce trebuia pentru a avea și viața cealaltă. Nu știm de ce dialogul nu s-a oprit aici? De ce tânărul n-a plecat? Simțea el, totuși, că ceva nu era în ordine cu el, ceea ce se va și vedea. Simțea că mai trebuia să facă ceva, deși a făcut totul. De aceea, îi și adresează lui Iisus o nouă întrebare. Și aceasta era capitală: «Ce-mi mai lipsește?»”⁴.

¹ Arhimandritul Teofil Părăian, *Gânduri...*, p. 28.

² *Idem*, *Credința...*, p. 309.

³ Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, pp. 260-261.

⁴ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 158.

„Cum pe acestea le păzea, tânărul voia mai mult, adică voia să fie desăvârșit. Cu alte cuvinte, voia să facă mai mult decât îi ofereau legile Vechiului Testament. Observăm și din acest exemplu că Legea Veche nu mai mulțumea omenirea în vremea Domnului Hristos”¹.

„*Iisus i-a zis: «Dacă vrei să fii desăvârșit, du-te, vinde-ți averea, dă-o săracilor și vei avea comoară în cer; și vino de-Mi urmează Mie»*”.

„Mântuitorul și-a dat seama că se află în fața unui om care își cunoaște îndatoririle spirituale care, cu adevărat, din copilărie împlinise poruncile. Și atunci i-a descoperit o a doua treaptă a vieții creștine. El se afla pe treapta cea dintâi, aceea care este măsura obișnuită ce se cere tuturor creștinilor: paza poruncilor. Dacă cineva este hotărât să aspire la mai mult, și tânărul și-a descoperit această intenție, punând întrebarea despre ce altceva îi mai trebuie, i se descoperă că mai există și o altă treaptă. Aceasta se cheamă desăvârșirea”². „Viața veșnică își are treptele ei: pe o treaptă sunt cei care doar se mântuiesc; pe alta cei desăvârșiți”³.

„În pasajul evanghelic de astăzi este demn de remarcat faptul că tânărul nu s-a prezentat. N-a spus nici cum îl cheamă, n-a zis nici de unde era, nu și-a făcut o cât de scurtă prezentare în fața lui Iisus, și totuși Acesta l-a cunoscut. Avea darul cunoașterii, al citirii în suflete, fiindcă era Dumnezeu. Mântuitorul a știut că tânărul era bogat. De aceea, fără să-l întrebe ce situație materială avea acasă, fără o astfel de mărturisire din partea lui, i-a spus direct: «*Vinde-ți averea*»”⁴.

Tânărul împlinise poruncile Vechiului Testament, dar „îi mai lipsea o componentă importantă a vieții spirituale și morale. Ce

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Gordon, *Op. cit.*, p. 151.

² Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului*, *Op. cit.*, p. 288.

³ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 427.

⁴ Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului*, *Op. cit.*, pp. 288-289.

anume? Generozitatea sau dărnicia, adică milostenia sau ajutorarea săracilor. El era evlavios și virtuos, dar zgârcit și nemilostiv”¹.

„În gândirea Sfinților Părinți ai Bisericii, lucrarea sufletului constă în facerea de bine, iar odihna lui în a vinde toate și a le da săracilor. Așadar, drumul spre împărăția cerurilor trece pe la ușa săracului”², fiindcă nevoiașul se roagă pentru cel care l-a miluit, fiind avocat puternic înaintea lui Dumnezeu, iar Sfântul Iacov a scris „*că judecata este fără milă pentru cel ce n-a făcut milă; dar mila este biruitoare asupra judecății*” (Iacov 2,13).

„Averile nu se pierd când din ele se face milostenie săracilor, ci se transferă de pe pământ în cer, în înțelesul că milostenia transformă averile materiale în lumina neapasă a faptelor bune, singura pe care omul o ia cu el în suflet când se mută la cer, după moarte, adică după despărțirea lui de lumea materială. Acest transfer sau această transfigurare, adică această schimbare a bunurilor materiale în faptă bună și în comoară cerească, nu se face ușor, dacă omul s-a prea obișnuit cu modul de existență posesiv, pătimăș și lacom, acaparator și adunător de averi trecătoare. În acest sens, pentru a ne vindeca de patima lăcomiei, avem nevoie de harul lui Dumnezeu. De aceea, Domnul Hristos spune în această privință: «*Cele ce sunt cu neputință la oameni sunt cu putință la Dumnezeu*» (Luca 18,27). Dacă noi Îi cerem ajutorul, Dumnezeu ne ajută să ne schimbăm, să realizăm această transformare a comorilor pământești în comoară cerească și să-I urmăm Lui. Să renunțăm la ceva pentru a primi pe Cineva, să renunțăm la daruri pentru a primi pe Dumnezeu-Dăruitorul, pentru ca El să devină Viața vieții noastre”³.

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, pp. 331-332.

² Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 79.

³ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, pp. 334-335.

„Prin urmare, Evanghelia de astăzi ne atrage atenția că nu este suficient să postim mult, să ne rugăm mult, să ne înfrânăm de la păcat, dacă nu suntem și milostivi. De ce? Pentru că milostivirea ca iubire sfântă sau bunătate arătată față de semenii noștri este începutul asemănării omului cu Dumnezeu Cel Milostiv. Dumnezeu dorește ca noi să fim nu numai recunoscători față de El, ci să fim și milostivi față de semenii noștri”¹.

„De fapt, Domnul Hristos descoperă în sufletul tânărului bogat o boală sau o patimă ascunsă. Prin urmare, Iisus operează o intervenție spirituală de vindecare a unei tumori foarte adânci din sufletul bogatului, și anume prea multa sa alipire de bogățiile materiale din lumea aceasta”².

„Pentru acest bogat, principiul «a avea mai mult» era mai prețios și mai atractiv decât «a fi mai bun». Cu toate acestea, Mântuitorul a văzut că tânărul bogat avea în suflet o căutare sinceră și o dorință sfântă, și anume aspirația dobândirii vieții veșnice”³.

Îndemnul Domnului Hristos adresat tânărului bogat de a-și vinde averile reprezenta o mare provocare, fiindcă „pentru iudei bogăția era semnul binecuvântării, iar sărăcia cel al blestemului”⁴.

„Răspunsul Mântuitorului l-a surprins pe tânăr. Pentru a moșteni viața cea veșnică îndeplinea condițiile, însă pentru a fi desăvârșit trebuia să vândă tot ce avea și să împartă săracilor, adică trebuia să devină asemenea celor pe care cei mai mulți dintre conașionalii săi îi disprețuiau, renunțând la beneficiile de care se bucura din punct de vedere social și care îi erau asigurate de statutul său. Trebuia, de fapt, să renunțe la ceea ce era, la

¹ **Ibidem**, p. 332.

² **Ibidem**.

³ **Ibidem**.

⁴ **Calinic Botoșăneanul**, *Duminicile...*, p. 220.

ceea ce prețuia și la valorile în care credea. Să renunțe la tot ceea ce familia îi lăsase ca moștenire de generații. Împlinirea poruncii care îi asigură câștigarea desăvârșirii ar fi anulat efortul tuturor înaintașilor săi. El ar fi devenit însă asemenea Sfinților Apostoli, care erau săraci din punct de vedere material, dar plini de Dumnezeu pe Care Îl urmau, cu Care se îmbogățiseră, hrănindu-se și îmbrăcându-se cu cuvântul Său”¹.

„Averea are o deosebită însemnătate asupra sufletului. Ea te poate mântui sau te poate osândi. Când o idolatrizezi, ea devine păguboasă (Efeseni 5,5), căci întotdeauna «a avea» domină pe «a fi». Cel bogat trebuie să renunțe la cele care îi fac plăcere încât să devină transparent lui Dumnezeu. Din acest motiv, când bogăția este folosită în scopuri filantropice, ea asigură un loc în veșnicie. Prin urmare, renunțarea la avere și sărăcia de bunăvoie nu este o poruncă, ci un îndemn pentru cei care râvnesc desăvârșirea”².

„Fiind o ființă deplin liberă, omul are posibilitatea alegerii. De cele mai multe ori, a avea sau a nu avea nu este o opțiune, ci un dat, dar a fi într-un fel sau altul este o exprimare a liberului arbitru. Poziția pe care ți-o dă bogăția te menține în situația deplinei libertăți de conștiință, este un privilegiu imens, dar care se dovedește în final foarte primejdios. Bogatul poate alege să fie sărac, dar săracul nu poate alege să fie bogat. Săracul nu se mântuiește prin sărăcia lui, dar bogatul se poate mântui prin renunțarea la bogăția lui. Sărăcia își are ispitele ei, la fel ca și bogăția. Bogatul se mântuiește prin fapte de milostenie, ca și prin smerenie, iar săracul prin multa răbdare și nădejde în Dumnezeu. Nu va fi mântuire pentru bogatul împietrit și mândru, nici pentru săracul care-și pierde nădejdea în Dumnezeu și-și plânge soarta. În lumea aceasta nici bogăția nici sărăcia nu sunt la întâmplare, ci după preînțeleapta purtare de grijă a lui Dumnezeu. Cum

¹ **Arhiepiscop Ioachim Giosanu**, *Op. cit.*, p. 262.

² **Calinic Botoșăneanul**, *Duminicile...*, p. 221.

poate să se mântuiască cineva? Oamenii se mântuiesc unii prin alții. Bogatul este legat de sărac, iar săracul de bogat; învățatul de cel neștiutor, iar neștiutorul de cel cu știință; cel sănătos de cel bolnav, iar suferindul de cel teafăr. Jertfa materială se răsplătește cu bogăția duhovnicească”¹.

„Decalogul adus poporului ales de Moise din Muntele Sinai era o scară ale cărei trepte îl puteau ridica pe om până la înălțimea spirituală la care ajunsese Moise, reprezentând ceea ce putea oferi mai bun efortul omului de a se autodepăși, de a-și încorda voința, simțirea și mintea în efortul de a-L întâlni pe Dumnezeu. Noutatea pe care o aduce Domnul Hristos prin Evanghelia Sa și pe care o face cunoscută și tânărului bogat este aceea că omul, pentru a se înălța, nu are nevoie de surogate exterioare, ci trebuie să se smerească, pentru a se îmbogăți spiritual trebuie să sărăcească material, pentru a se regăsi trebuie să renunțe la sine, pentru a se umple de Dumnezeu trebuie să se golească de sine. Așadar, calea întâlnirii cu Dumnezeu în inima omului, încă din lumea aceasta, ca pregustare a adâncului de lumină transfiguratoare pentru viața veșnică, este calea paradoxului existențial, în care cele două planuri ale existenței, spiritual și material, se interferează și se resping reciproc”².

La întrebarea tânărului adresată Domnului Hristos: „*Ce-mi mai lipsește?*”, Acesta i-a arătat că pentru a fi desăvârșit într-adevăr îi lipsea ceva. „Desăvârșirea începe cu împlinirea primei porunci din Decalog: «*Eu sunt Domnul Dumnezeu tău. Să nu ai alți dumnezei în afară de Mine*» (Ieșire 20,2-3). Bogățiile tânărului din Evanghelia însemnau pentru el un «alt dumnezeu». Acesta este motivul pentru care Iisus îi cere atât de categoric: «*Du-te, vinde-ți averea, dă-o săracilor și vei avea comoară în cer*». De fapt, Mântuitorul nu-i cerea decât

¹ Preot Matei Popovici, *Op. cit.*, pp. 83-84.

² Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, pp. 263-264.

să schimbe o comoară de pe pământ, cu una din cer, pe care el, de altfel, o și dorea. Nu i-a cerut să rămână sărac, ci l-a vrut tot bogat, dar cu bogăția de la capătul urmării Lui”¹.

„Domnul Hristos l-a asigurat pe tânăr că, desprinzându-se de cele materiale nu va fi în pagubă. Nu, ci ele vor fi înlocuite de o altă comoară, cea din cer. Și aceasta se câștigă numai urmându-L pe Iisus. De aceea, l-a invitat să-I fie ucenic. Trebuia să opteze pentru Mântuitorul. Domnul Hristos i-a prezentat interlocutorului Său o altă alternativă a împlinirii. N-ar fi pierdut nimic, pentru că, cu Iisus, nu ești niciodată în pagubă”².

„Desăvârșirea se obține numai în preajma Mântuitorului. Poruncile pe care acest tânăr le împlinea îl făceau un om virtuos, dar nu desăvârșit. Altfel spus, Iisus îi transmitea: Vrei să fii sigur de viața veșnică, atunci desprinde-te de tot ce ai și urmează-Mi. Fii liber! Desăvârșirea nu poate fi atinsă în robie. Păzirea poruncilor îi oferea șansa viitoare a vieții la care aspira. Urmarea lui Iisus însemna șansa prezentă a vieții pe care o căuta. De fapt, Domnul Hristos îi pune în față alegerea dintre varianta viitoare a aspirației lui și cea prezentă. În asta consta desăvârșirea: într-o stare prezentă a împlinirii aspirației lui în preajma lui Iisus. Adică, acum, și nu în viitor. Prezentul este mai sigur decât viitorul. Mântuitorul i-a oferit șansa prezentului. Dar, se pare că, pentru prezent, tânărul nu era prea pregătit”³.

„Noi suntem înclinați, poate, să credem că Domnul Hristos a vrut neapărat să-L facă pe interlocutorul Său ucenic. Nu Mântuitorul, ci tânărul însuși voia ceva mai mult decât împlinirea Legii. Din felul cum se desfășoară dialogul, înțelegem, astfel, că scopul chemării lui Iisus a fost ca tânărul să meargă până la capăt în ceea ce singur își propusese inițial. Altfel spus, să-și

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 159.

² *Ibidem*, p. 160.

³ *Ibidem*, p. 159.

respecte propria dorință și bună intenție, fiindcă el a venit la Mântuitorul fără să-l cheme, fapt care dovedește o deschidere inițială deosebită”¹.

„Domnul Hristos i-a cerut tânărului care dorea desăvârșirea două lucruri: să se lepede de cele materiale, prin împărțirea averii la săraci și să-I urmeze, părăsindu-și casa, rudele și toate grijile pământești. Cine nu urcă ambele trepte ale desăvârșirii - lepădarea de cele trecătoare, adică sărăcia de bunăvoie, și urmarea lui Hristos - nu poate ajunge la treapta desăvârșirii. Dacă împlinim numai una, nu și a doua, nu Îi putem urma lui Hristos”², fiindcă „nu poți merge după Iisus cu un picior, iar cu celălalt după bogățiile tale, nu poți să te uiți la Mântuitorul cu un ochi, și cu celălalt la bogățiile tale. Nu poți să slujești la doi stăpâni”³.

Chemarea de a părăsi totul și de a-L urma pe Domnul Hristos este o invitație de a-L pune pe Dumnezeu pe primul loc în toate situațiile. Este ascultarea deplină de prima poruncă a Decalogului, care se ocupă de relația omului cu Dumnezeu.

În cuvintele Mântuitorului: „*Vino de-Mi urmează Mie*” noi observăm că Acesta, pur și simplu, l-a chemat pe tânăr să-I fie ucenic. El a folosit un limbaj similar la chemarea mai multor dintre ucenicii Săi (Matei 4,19; 8,22; 9,9 și Marcu 2,14).

„În această Evanghelie este vorba despre două căi, două feluri de a urma Domnului Hristos; despre două mijloace de a ajunge la mântuire și viață veșnică. Una este calea poruncilor. Ea nu cere jertfirea bunurilor vieții, renunțarea la casă, soție și familie. Ni se cere doar să nu ne alipim sufletele cu totul de ele, ci să le întrebuițăm spre a câștiga prin cele trecătoare pe cele veșnice, prin cele de pe pământ pe cele din cer”⁴.

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Gordon, *Op. cit.*, p. 247.

² Arhimandrit Cleopa Ilie, *Op. cit.*, pp.143-144.

³ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 432.

⁴ Pr. Dr. Gheorghe Lițiu, *Op. cit.*, p. 177.

„A doua cale este mai scurtă, mai directă; dar desigur mai grea. Ea nu este o poruncă ci un sfat, adresat celor care, din iubire față de Dumnezeu, din dorința de a sluji lui Dumnezeu și oamenilor, se jertfesc pe ei înșiși renunțând de bunăvoie chiar la cele îngăduite. Pe cât se deosebesc aceste două căi între ele, pe atât se deosebește răsplata celor dintâi, de aceea făgăduita celor din urmă. Odată Sfântul Apostol Petru L-a întrebat pe Iisus: *«Iată, noi pe toate le-am lăsat și Ți-am urmat Ție. Deci, nouă ce ne va fi? Iar Iisus le-a zis: Adevăr vă spun că voi, cei ce Mi-ați urmat Mie, la nașterea din nou a lumii, când Fiul Omului va șede pe tronul slavei Sale, veți șede și voi pe douăsprezece tronuri, judecând pe cele douăsprezece seminții ale lui Israel»* (Matei 19,27-28). Iată ce le-a făgăduit Domnul Hristos celor ce îi vor urma Lui, renunțând la toate din iubire pentru El. Această făgăduință o clarifică Mântuitorul prin alt cuvânt, când zice: *«În casa Tatălui Meu multe locașuri sunt»* (Ioan 14,2), vrând să arate prin aceasta că în împărăția lui Dumnezeu sunt mai multe trepte de fericire și răsplătire pentru cei ce I-au urmat Lui”¹.

„Calea poruncilor este comună și obligatorie tuturor oamenilor care cred în Dumnezeu și doresc să moștenească viața veșnică. Dar mai este și o altă cale de mântuire, mult mai grea, anume calea desăvârșirii creștine, pe care au mers toți sfinții, Apostolii, mucenicii, ierarhii și cuvioșii. Pentru că nu este obligatorie, ci benevolă, ea este numită în Sfânta Evanghelie calea sfaturilor evanghelice. Pe această cale merg de obicei călugării, sihaștrii, văduvele, creștinii care au o chemare specială de la Dumnezeu și o evlavie deosebită pentru rugăciune, post, înfrânare, metanii, lacrimi și sărăcie totală de cele materiale.

¹ **Ibidem.**

Aceasta este calea sfințeniei, a îndumnezeirii și a unirii mistice cu Hristos”¹.

Făcând referire la cuvintele Mântuitorului adresate tânărului bogat: „*Dacă vrei să fii desăvârșit, du-te, vinde-ți averea, dă-o săracilor și vei avea comoară în cer*”, un ierarh de seamă a Bisericii noastre a scris: „Eu însumi, vorbind în fața unor obști monahale, am interpretat adesea acest îndemn în sensul că se referă, cu precădere, la cei care voiesc să se desăvârșească și, în special, la monahi. Să fie oare adevărat? Dacă medităm mai adânc, ne dăm seama că textul poate fi interpretat și altfel. Este adevărat că poate fi referit și la monahi, dar nu numai la ei. Mântuitorul, în orice caz, nu i-a avut în vedere pe ei, pentru simplul motiv că nici nu existau încă. El a avut în vedere desăvârșirea în principiu, ca îndatorire și posibilitate”².

„Textul se referă la bogăția concretă, la bunurile materiale pe care tânărul le acumulasă peste nevoile lui. Având bogăție, așa cum se întâmplă întotdeauna, prin ea tinzi să stăpânești și pe oameni, și pe aproapele tău. Nu te mai porți ca un frate. De aceasta ar fi vrut Domnul Hristos să-l elibereze pe tânăr. Să-l aducă între oameni ca frate, nu ca stăpân”³.

„Mântuitorul va fi avut în vedere și altceva. Se va fi gândit și la averea care te face egoist. Având avere, ții prea mult la puterea ta, la opinia ta. Din ea crește egoismul. Dacă suntem bogați tindem să devenim un fel de mici stăpânitori de sclavi. Să ni-i aservim pe ceilalți. Să-i facem să gândească precum gândim noi, crezând că numai noi avem dreptate, că totul ni se cuvine numai nouă. Egoismul născut din avere devine sete tot mai mare de avere. Și apoi devine sete de stăpânire. Nu averea în sine devine marele obstacol, ci ceea ce naște ea în noi. Sfântul Ioan

¹ Arhimandrit Cleopa Ilie, *Op. cit.*, p. 143.

² Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului*, *Op. cit.*, p. 412.

³ *Ibidem*, p. 415.

Gură de Aur scria: «Bogăția sau sărăcia nu sunt prin ele însele nici bune, nici rele, ele devin așa după dispozițiile celor care le folosesc». Și tot el a afirmat: «Precum vinul nu este un lucru rău, ci beția este un lucru rău, tot așa nu bogăția este un rău, ci lăcomia cea rea și duhul cel hrăpăreț». Domnul Hristos vrea să spună: Leapădă-ți averea și așa te vei lepăda de egoism. Leapădă-te de tot ceea ce te îndepărtează de altul”¹.

„Ori, în sensul acesta, sfatul Mântuitorului se adresează absolut tuturor creștinilor, nu numai celor care vor să se desăvârșească prin viața monahală. Monahismul este doar o formă de viață creștină. Și nu-i duce automat pe toți la desăvârșire. Îi duce pe unii”².

Un alt părinte al Bisericii a scris: „Pericopa evanghelică citită astăzi este unul dintre textele Sfintei Scripturi care pot fi aplicate la viața monahală, fiind considerat, prin excelență, textul fondator al acesteia. Când citim Viața Sfântului Antonie cel Mare, scrisă de Sfântul Atanasie, arhiepiscopul Alexandriei, care a avut cea mai mare influență asupra dezvoltării vieții monahale în Biserică, vedem că vocația Sfântului Antonie a fost determinată de două lucruri. În primul rând, sfântul a reflectat la viața primilor creștini din Ierusalim, la prima comunitate creștină de la Ierusalim, în care nimeni nu posedea nimic al său, în mod personal, ci toate aparțineau tuturor, în care toți aveau o singură inimă și un singur suflet. Imaginea acestei comunități, așa cum ne-a fost ea transmisă de Sfântul Evanghelist Luca în Faptele Apostolilor, va reprezenta mereu un ferment, o lumină extraordinară pentru toți cei care aleg în Biserică să-L urmeze pe Domnul Hristos îmbrățișând viața monahală”³.

¹ **Ibidem.**

² **Ibidem.**

³ **Părintele Placide Deseille, *Op. cit.*, p. 166.**

„În același timp, un alt pasaj revelator din Viața Sfântului Antonie cel Mare este acela în care Sfântul Atanasie ne spune că, auzind citindu-se în biserică pericopa evanghelică de astăzi, Sfântul Antonie și-o aplică lui însuși. El a înțeles aceste cuvinte ale Domnului Hristos rostite în timpul Sfintei Liturghii ca pe unele care îl priveau personal, ca pe o chemare care îi era adresată în mod direct de către Mântuitorul. Și așa ar trebui să primim cu toții fiecare lectură liturgică, fiecare cuvânt al Evangheliei pe care îl auzim. Firește, avem nevoie de discernământ, trebuie să știm ceea ce Domnul Hristos vrea de la noi, însă cuvintele Lui citite în timpul Sfintei Liturghii nu reprezintă doar o reactualizare a unei învățături propovăduite acum două mii de ani de către Mântuitorul, ci unele pe care El ni le adresează fiecăruia dintre noi, în Biserică și în prezent”¹.

„Luminat de Sfântul Duh, Sfântul Antonie a înțeles că aceste cuvinte ale Domnului Hristos i se adresau în mod direct și personal. El le-a înțeles întocmai, și-a vândut toate bunurile, le-a împărțit săracilor și a început să ducă o viață monahală care avea să devină apoi un adevărat model pentru întreaga Biserică. Exemplul său a reprezentat, atât în Răsărit, cât și în Apus, punctul de plecare al primelor vocații monahale, al acestei «aventuri» extraordinare, ca să spun așa, a monahismului în Biserică”².

„Episodul cu tânărul bogat a fost interpretat uneori ca și cum ar exista două forme diferite de viață creștină, una care ar consta în practicarea poruncilor lui Dumnezeu, în respectarea preceptelor morale conținute deja în Legea lui Moise, și o alta, care ar fi viața monahală, la care ar fi invitate doar anumite persoane, chemate să renunțe la tot pentru a-L urma pe Hristos într-un mod mai strict, mai desăvârșit. Această concepție este cum nu se poate mai falsă. Toți creștinii sunt chemați să se unească

¹ **Ibidem**, pp. 166-167.

² **Ibidem**, p. 167.

întru totul cu Hristos și fără deosebire. Este neîndoielnic faptul că nu putem să-L urmăm cu toții în același mod, însă înlăuntrul inimii, în simțirile sale lăuntrice, orice creștin adevărat trebuie să fie un ucenic al lui Hristos în înțelesul cel mai profund al acestui cuvânt. Un ucenic pentru care Hristos reprezintă cu adevărat totul, pentru care Mântuitorul este singura bucurie a inimii sale”¹.

„Dar tânărul, auzind cuvântul acesta, a plecat întristat, căci avea multe avuții”.

„El n-a mai întrebat nimic, n-a mai răspuns nimic, ci a plecat întristat. Iar Domnul Hristos îi respectă tăcerea, întristarea și plecarea. Nu-l consolează, nu-l oprește să plece și nici nu schimbă sfatul Său dat lui. Iisus înțelege că tânărul bogat nu-l putea împlini sfatul”².

„Tânărul a simțit că nu se putea desprinde de ceea ce avea. Nu era liber. Era rob de cele materiale. În fața acestora, năzuința lui a devenit ezitantă, în cele din urmă, prăbușindu-se. Nu poți trece dincolo, dacă rămâi aici. El a rămas aici, iar aspirația lui dincolo. Nu este suficient să năzuiești. Trebuie să-ți și concretizezi aspirația. Aceasta este marea descoperire pe care i-o face Dumnezeu: Nu poți trece «dincolo» cu cele de aici. Viața veșnică nu este o continuare materială a celei de aici”³.

„Tânărul nu era pregătit pentru o asemenea lepădare. Auzind această condiție s-a întristat. Și-a dat seama de îndată că nu va putea face acest lucru. Nu va putea trece pe treapta a doua, a desăvârșirii. Era însă un om cuminte. N-a protestat. N-a spus niciun cuvânt rău. N-a mai cerut nicio lămurire. S-a lămurit. S-a întors și a plecat. S-a întors întru ale sale”⁴.

¹ **Ibidem**, pp. 156-157.

² **Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române**, *Evanghelia...*, p. 183.

³ **Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană**, *Op. cit.*, p. 160.

⁴ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului**, *Op. cit.*, p. 289.

„Astfel, dintr-un tânăr entuziast, cu aspirații înalte, vedem un tânăr prăbușit sub robia averilor lui. Nu era liber în fața lor. Și astfel, s-a năruit un ideal, o năzuință. A plecat întristat. N-a mai întrebat nimic, cu toate că întrebările mari de aici, din acest punct, ar fi urmat. S-a întors «la» și «întru» ale sale. Și astfel, întrevederea cu Domnul Hristos s-a încheiat printr-un eșec tragic pentru tânăr”¹.

„Înțeleptul Solomon a scris: «*Cel ce se încrede în avuție, acela va cădea*» (Proverbele lui Solomon 11,28). Tânărul nu putea să se despartă așa de ușor de întreaga lui bogăție. Fuga după avere aduce înrobirea, spune Mântuitorul (Matei 6,24)”².

„Tânărul avea multe bogății și nu s-a putut desprinde de ele. Îl robeau. Nu era liber de ele. Și astfel, și-a asumat drama unei vieți ne-libere. De la libertatea cu Iisus, Cel care nu i-a spus că va fi sărac, dacă-L va urma, ba, dimpotrivă, că va avea comoara vieții veșnice, exact ceea ce căuta el, se întoarce la robia unei vieți materiale în care și-a găsit liniștea și fericirea. Așa că, pleacă întristat, acceptând să fie «robul de aici» și nu «omul liber», de dincolo”³.

„Pentru acest tânăr bogăția era o piedică în calea urmării lui Iisus, când a fost pus să aleagă între a deveni ucenicul Domnului Hristos și bogăție, a plecat întristat de la Mântuitorul, este foarte clar că, deși dorea să se mântuiască, averea pământească îi era mai scumpă decât mântuirea. Astfel, pentru noi toți, pentru cei care iubirea de cele pământești devine o prioritate, aceasta este piedica cea mai importantă, cea mai de netrecut în calea mântuirii, în urmarea Domnului Hristos”⁴.

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 159.

² Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 79.

³ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 275.

⁴ Pr. Lect. Univ. Dr. Gheorghe Șanta, *Predică la Duminica a 12-a după Rusalii*, publicată în volumul: „*Cuvântul Tău este adevărul*”. *Predici ale teologilor clujeni la Duminicile Octoihului*, vol. I, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2014, p. 116.

„Riscul pe care îl comportă bogăția este dubla înstrăinare: de Dumnezeu și de semenii. În situația de față, Mântuitorul i-a promis tânărului comoară în cer, dar acesta a refuzat-o de dragul averii de pe pământ. De altfel, potrivit scriitorului francez Michel Houellebecq, «luxul extrem este să-ți oferi mijloace de a-i evita pe ceilalți»»¹.

„Relatarea episodului cu tânărul bogat mai arată că în anumite încercări sau probe la care ne supune viața, respectiv atunci când suntem puși în fața unor alegeri, ies la lumină idolii camuflați, patimile ascunse care zac în străfundul inimilor noastre. În situația descrisă este vorba de un tânăr exemplar după standardele lumii. Este, desigur, o rara avis, pentru că nu împărtășește preocupările majorității celor de seama lui, ci este frământat de un gând sublim: cum să dobândească viața de veci. Cu toate acestea, în adâncul inimii sale tronează încă Mamona, idolul bogăției, care nu-i îngăduie să-și împlinească aspirația. Testul la care este supus e și un test al filantropiei, de aceea Sfântul Maxim Mărturisitorul a afirmat: «Cel desăvârșit în iubire a ajuns la culmea nepătimirii și nu mai cunoaște deosebirea între al său și al altuia»»².

„Văzută dintr-un unghi psihologic, «nemulțumirea» de care dă dovadă tânărul nu este un semn de slăbiciune, ci mai degrabă exprimă o nevoie de creștere. Dar această creștere este împiedicată, așa cum o arată sfârșitul întâmplării, de o formă subtilă de idolatrie, de o stare de robie spirituală pe care cel afectat o ignoră. Un singur lucru îl ține cu adevărat departe de Dumnezeu și de împărăția Sa pe omul acesta, aparent exemplar: atașamentul pentru bunurile pe care le deține, atașament care

¹ Radu Dorin Micu, *Op. cit.*, p. 115.

² *Ibidem*, pp. 116-117.

denotă o lipsă de mărinimie. Acesta îl împiedică să facă pasul decisiv cerut de Hristos”¹.

„Adeseori un singur lucru poate schimba totul în viața sau destinul unui om. Un singur lucru îți poate face viața bogată și roditoare ori, dimpotrivă, stearpă și inutilă. În cazul de față unicul lucru care îi stă în cale tânărului, iubirea de bogăție, este suficient ca să-l facă să piardă totul. Desigur, nu trebuie înțeles din acest context că sărăcia este o cerință obligatorie pentru toți creștinii, că reprezintă idealul absolut, universal. În cazul de față avem mai degrabă de-a face cu o recomandare făcută unei persoane cu aspirații foarte înalte. Și se știe că, atunci când problemele sunt grave și cronice, remediile ce se impun pot fi drastice”².

„Nici chiar dacă bogăția te-ar însoți în viața viitoare, n-ar trebui să-ți fie atât de dragă, căci o întunecă bunătățile de acolo. Iar dacă bogăția rămâne neapărat aici, pentru ce să n-o împarți celor săraci ca s-o câștigi? Când dai bani mulți ca să-ți cumperi un cal nu te întristezi; dar când le dai pe cele trecătoare ca să iei în schimb împărăția cerurilor plângi, întorci spatele celui ce-ți cere, amâni datul, nesocotind nenumărate pricini de nevoi”³.

„Sfântul Apostol Pavel i-a scris ucenicului său Timotei ce trebuie să le ceară creștinilor bogați pentru ca aceștia să-și poată păstra nădejdea mântuirii: *«Celor bogați în veacul de acum poruncește-le să nu se semețească, nici să-și pună nădejdea în bogăția cea nestatornică, ci în Dumnezeu-Cel-Viu, Cel ce pe toate le dă din belșug spre desfătarea noastră; să facă binele, să se îmbogățească în fapte bune; să fie darnici, cu inimă largă, agonisindu-și bună temelie în veacul viitor, ca să dobândească viața într-adevăr veșnică»* (I Timotei 6,17-19)”⁴.

¹ **Ibidem**, p. 181.

² **Ibidem**.

³ **Preot Matei Popovici**, *Op. cit.*, p. 82.

⁴ **Pr. Lect. Univ. Dr. Gheorghe Șanta**, *Art. cit.*, pp.116-117.

„Tânărul din această Evanghelie este exemplul împlinirii Legii în litera ei, la nivelul superficial al înțelegerii. Nu întâmplător, Hristos reproșează în multe rânduri acest formalism sau credința de suprafață a celor responsabili de implementarea preceptelor Legii, împlinită din obligație religioasă, cu detașare: «Poporul acesta Mă cinstește cu buzele, dar inima lui este departe de Mine» (Marcu 7,6)”¹.

„Surprins de cuvintele Mântuitorului, tânărul a plecat întristat, nu a avut curajul lui Zaheu sau hotărârea Sfinților Apostoli, îi era prea greu să renunțe la tot ce avea, nu avea forța de a-și asuma un destin la picioarele Domnului Hristos, ci avea nevoie de siguranța pe care doar averea și statutul social i-o puteau conferi. Prin întristarea sa el l-a arătat Mântuitorului că nu era liber în raport cu averea sa, că nu el o stăpânea, ci era stăpânit de puterea ei. Această opțiune a tânărului din Evanghelie, de a rămâne cu averea sa, este și alegerea multora dintre noi, care trăim într-o societate în care totul se cumpără și totul se vinde, într-un neoliberalism care se permanentizează și unde nimic nu mai are valoare. Observăm cu toții că se instalează peste tot în lume împărăția capriciilor, a plăcerilor imediate, a ceea ce un filosof german numea «gagnism» (cuvântul vine de la expresia spaniolă «no tengo ganas» și a fost generat de următoarea istorioară: Se spune că un diplomat occidental juca golf în una dintre țările Americii latine. Un băiat s-a angajat să-i adune mingile. La un moment dat, copilul a devenit capricios și n-a mai vrut să alerge după mingi, ceea ce l-a indignat pe diplomat. Acesta i s-a adresat: «Puștiule, du-te și adu-mi mingile, că-ți dau 20 de pesetas». «Nu vreau!», a fost răspunsul băiatului. «Bine, iată, îți ofer 25 de pesetas, dar du-te». Același răspuns: «Nu vreau!». «Dar de ce nu mai vrei?». «Pentru că n-am chef», fu răspunsul puștiului). Se pare că trăim într-o astfel de societate,

¹ Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, p. 264.

în care domină gagnismul, mai ales între tineri. Auzim adesea: «N-am chef!», «nu mai vreau!». Consider că, tocmai în acest tip de societate, a plictiseli, a indolenței, Biserica poate avea un rol deosebit. Ea poate da un nou impuls acestor oameni care riscă să-și piardă orientarea în viață. Trebuie să ofere ceea ce, în aparență, nu mai servește la nimic, ceea ce este inasimilabil, dar care, la sfârșit, va lumina și va restabili echilibrul vieții. Altfel spus, ea va trebui să vorbească, precum oarecând Sfântul Apostol Pavel atenienilor, despre Acel «Dumnezeu necunoscut» (Faptele Apostolilor 17,23) ca de ceva ce, pentru ei, nu mai este necesar, consumabil, palpabil, dar care îi va trezi, cu siguranță, celui ce nu mai are niciun chef, gustul vieții, al existențialității, al frumuseții creației”¹.

„Pe noi, cei de astăzi și din toate vremurile, episodul cu tânărul din Evanghelia ne îndeamnă, în primul rând, la un examen atent de conștiință: care este acel «lucru» care ne poate ține departe de Dumnezeu? Nouă oare ce ne mai lipsește?”².

„În exemplul negativ al tânărului avem și o serioasă atenționare: un singur lucru, un singur păcat, un singur atașament poate să ruineze o viață, poate să deturneze un destin”³.

„*Iar Iisus le-a zis ucenicilor Săi: «Adevărat vă spun că un bogat cu greu va intra în împărăția cerurilor. Și vă mai spun că mai lesne este să treacă o cămilă prin urechile acului decât să intre un bogat în împărăția lui Dumnezeu»*”.

„Bogația nu este rea în sine, după cum nu este rău în sine nimic din ceea ce a creat Dumnezeu”⁴.

Omul care își agonisește avere în mod cinstit este binecuvântat de Dumnezeu, după cum a grăit Domnul prin gura

¹ **Ibidem**, pp. 264-265.

² **Radu Dorin Micu**, *Op. cit.*, p. 182.

³ **Ibidem**.

⁴ **Sfântul Nicolae Velimirovici**, *Op. cit.*, p. 433.

psalmistului: „*Roadele lui le voi binecuvânta foarte*” (Psalm 131,15). Astfel, despre patriarhul Avraam citim că „*Domnul l-a binecuvântat foarte și l-a mărit și i-a dat turme de oi și cirezi de vite, argint și aur, robi și roabe, cămile și asini*” (Facere 24,35), iar despre Iacov este menționat faptul că „*s-a îmbogățit foarte, peste măsură; și avea mulțime de vite mărunte și vite mari, roabe și robi, cămile și asini*” (Facere 30,43).

Cu toate acestea, în parabola bogatului nemilostiv și a săracului Lazăr împărăția lui Dumnezeu este identificată cu „sânul lui Avraam” (Luca 16,22), iar Dumnezeu Însuși a afirmat despre Sine: „*Eu sunt Dumnezeul lui Avraam și Dumnezeul lui Isaac și Dumnezeul lui Iacov*” (Ieșire 3,6 și 4,5), ceea ce arată că Dumnezeu nu osândește avuția, nici pe oamenii bogați.

„Avraam era foarte bogat, dar credința l-a legat de Dumnezeu, nu de avuții, l-a legat mai strâns decât de singurul său fiu. «*Sunt pulbere și cenușă!*» (Facere 18,27), striga Avraam din mijlocul bogățiilor sale. Și dreptul Iov era foarte bogat, dar multele sale averi nu l-au împiedicat să se smerească și să fie ascultător de Dumnezeu, atât în prosperitate, cât și în nefericire”¹.

„Chiar dacă unii oameni bogați au intrat în împărăția lui Dumnezeu, totuși Domnul Hristos ne avertizează că e bine atunci când nu cauți multă bogăție, când te mulțumești cu mai puțin, și atunci mai ușor intri în împărăția cerurilor. Dar, oare, tânărul bogat din această pericopă evanghelică a intrat în rai, dacă nu a împlinit și celelalte câte i-a spus Mântuitorul că ar mai fi cazul să le îplinească? Sigur că a intrat în împărăția lui Dumnezeu, pentru că dacă Domnul Hristos i-a spus: «*Dacă vrei să intri în viață, păzește poruncile*» și el le-a împlinit, nu a avut nicio piedică să intre în împărăția cerurilor. Iar dacă Domnului Hristos i-a fost drag de el, atunci i-a fost drag totdeauna, că Mântuitorul nu-și schimbă atitudinea Sa de iubire față de un om care rămâne

¹ **Ibidem**, p. 432.

statornic în ceea ce El i-a recomandat pentru viața de veci, pentru împărăția lui Dumnezeu”¹.

„Iisus nu condamnă oamenii bogați, așa cum înțeleg unii aceste cuvinte ale Lui adresate tânărului, ci doar robia bogăției, care îi ține încătușați pe cei ce au acumulat-o. Ea nu-ți mai permite să te simți liber. Această robie înăbușă orice aspirație și orice ideal. Domnul Hristos nu spune că bogații nu se vor mântui, ci spune numai că acest lucru va fi realizat «cu greu»”².

„Bogăția îl îngâmfă pe om, îl face să se mândrească, să se laude și să devină surd la glasul săracilor. Bogăția îi dă omului cele mai mari posibilități de a-și satisface toate poftele și plăcerile trupesti; petrecerile nu lipsesc din casele bogaților, de unde curg o mulțime de păcate îngrămădite”³.

„Rea este legarea omului de bogății, de pământuri, de avere; rele sunt patimile pe care bogăția le aduce cu sine și le hrănește: desfrânarea, lăcomia, beția, laudăroșenia, deșertăciunea, mândria, disprețul față de alții, defăimarea sărmanilor, uitarea lui Dumnezeu și toate celelalte, care toate sunt rele. Puțini sunt cei în stare să se împotrivescă ispitei ascunse în bogăție, să se ridice deasupra avuțiilor, să fie stăpâni liberi iar nu robi înlănțuiți”⁴.

„Mai presus de toate, omului bogat îi vine greu să postească, iar fără post nu este nici îmblânzirea trupului, nici smerenie, nici rugăciune adevărată”⁵. „De asemenea, setea de bogăție duce la competiții nedrepte, ucide bunul-simț și cele mai sfinte sentimente”⁶. „De aceea Domnul Hristos a spus că pentru un bogat este greu să intre în împărăția cerurilor”⁷.

¹ Arhimandritul Teofil Părăian, *Gânduri...*, pp. 29-30.

² Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 160.

³ Ierodiacon Visarion Iugulescu, *Op. cit.*, pp. 137-138.

⁴ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 433.

⁵ *Ibidem*.

⁶ Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului*, *Op. cit.*, p. 293.

⁷ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 433.

Un Sfânt al Bisericii a scris despre obiectele nefolositoare și chiar ostentative ale unor bogătași: „Multe lucruri pe lume sunt rău folosite de oameni. Mulți poartă lanțuri groase de aur la ceas, bunăoară, dar nu pentru că ar fi de trebuință ceasului, ci de ochii altora, ca să se vadă ce podoabă bogată au ei. Mulți țin cai scumpi și trăsurile elegante, nu pentru că ar avea nevoie de ele, ci ca să ia ochii vecinilor și să-și umple de ciudă dușmanii. O, nefericiți a căror vrednicie stă în caii necuvântători și în roțile moarte. Mulți se îmbracă nu ca să-și acopere trupurile și să le apere de frig și de vânt, ci ca să și le înzorzoneze. O, frumusețe deșartă, pe care o sporește iarba uscată și pielea fiarelor și a târâtoarelor. Mulți își umplu casele cu aur și argint și fel de fel de fleacuri de prisos, ca să aibă ce păzi de hoți până la moarte. O, bieții mei frați, de ce nu vedeți că voi îl păziți pe hoțul hoților de hoți, pe cel care v-a furat sufletul și vi l-a lăsat deșert? Dacă v-ați păzi sufletele cu tot atâta grijă cu câtă vă păziți podoabele, sufletele voastre ar supraviețui podoabelor; dar așa, podoabele rămân - și sufletele voastre mor”¹.

„O prioritate în viața noastră este deci stăpânirea banilor: pentru ca să nu ne devină ei stăpâni nouă, trebuie să-i stăpânim noi pe ei. Baniul sunt un servitor bun, dar un stăpân teribil. Dacă banul ajunge dumnezeul cuiva, atunci prețul plătit pentru închinarea la acest dumnezeu este imens: o personalitate anihilată, dezumanizată, descreștinată și o viață lipsită de sevă și de fior sfânt. Tocmai de aceea, renumitul filosof roman Seneca avertiza că bogăția este sclava omului înțelept și stăpâna celui prost”².

¹ **Ibidem**, p. 595.

² **Arhim. Conf. Dr. Teofil Tia**, *Predică la Duminica a 9-a după Rusalii*, publicată în volumul: „Cuvântul Tău este adevărul”. *Predici ale teologilor clujeni la Duminicile Octoihului*, vol. I, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2014, p. 99.

„Cuvintele rostite de Mântuitorul înaintea Sfinților Săi Apostoli: «*Adevărat vă spun că un bogat cu greu va intra în împărăția cerurilor*» sunt teribile! Cu atât sunt mai teribile, cu cât sunt spuse de Iisus, cu autoritatea lui de Fiul al lui Dumnezeu. Complicația vine mai ales de acolo că diferența pe care am stabilit-o între cele două trepte: mântuirea și desăvârșirea, pare acum anulată. Ni se părea la început că simpla respectare a poruncilor era suficientă pentru intrarea în împărăția cerurilor, că vinderea averilor și urmarea lui Hristos nu figurează printre poruncile Sfintei Scripturi. Chiar Mântuitorul se referise mai întâi doar la porunci. Și iată că acum, tot El, trage o concluzie sau, mai exact, proclamă un principiu care pare a spune că doar respectarea poruncilor nu este suficientă pentru intrarea în împărăția cerurilor”¹.

„Oare Se contrazice Mântuitorul? Dilema nu este dintre cele ușoare, dar nu este insolubilă. Desigur, Domnul Hristos nu și-a dezvoltat «teologia mântuirii» în fața acestui tânăr. Discuția a fost ocazională și a rămas la datele ei generale și, oarecum, simplificatoare. Treapta întâi: mântuirea; treapta a doua: desăvârșirea. Unii rămân la prima, alții urcă la a doua. Dar în practică lucrurile nu sunt chiar atât de simple. Cel de pe prima treaptă, care respectă poruncile, dobândește viața de veci, dar nu și când este foarte bogat și egoist”².

„Treptele nu sunt absolut delimitabile. Un bogat egoist respectă oare poruncile? Cum dovedește el că își iubește aproapele, poruncă ce face parte din Decalog și te urcă pe prima treaptă? Desigur, nu i se cere să-și vândă toate bunurile, precum i se solicită celui ce voiește să fie desăvârșit, spre a se elibera

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Op. cit., p. 289.**

² **Ibidem, pp. 289- 290.**

total pentru Dumnezeu, dar să nu fie egoist i se cere și celui de pe prima treaptă”¹.

„Bogații sunt egoiști. Nu urcă pe treapta a doua, decât cu rare excepții, dar nici pe cea dintâi nu stau solid, din aceleași motive. Așa că Mântuitorul nu s-a contrazis, dar a avut în vedere aceste nuanțe, atunci când a generalizat zicând: «*Cu greu va intra un bogat în împărăția cerurilor*»”².

„În fapt deci, problema cu bogații și mântuirea stă cam așa: cei care au averi, dar nu le folosesc cum trebuie, adică nu îi asociază la folosirea lor și pe cei în nevoie, aceia sunt supuși unui nou examen. Și nu unei probe pentru urcarea pe treapta a doua, aceea a desăvârșirii, ci chiar pentru validarea în treapta întâia, a mântuirii”³.

„Sau, și mai simplu: dacă ai din ce ajuta pe alții, dar nu-i ajuți, atunci cu anevoie vei intra în împărăția cerurilor, chiar dacă ți se pare că respecti poruncile și-ți mărturisești credința în Dumnezeu. Fapta este dovada concretă a credinței. Trebuie să fim și prin faptă ceea ce suntem prin credință. Poate că aici se aplică acea sentință aspră și radicală a Sfântului Iacov, care spune: «*Cine păzește toată Legea, și greșește numai împotriva unei porunci, acela se face vinovat față de toate poruncile*» (Iacov 2,10), adică e ca și cum le-ar călca pe toate. Cele în legătură cu bogăția sunt în directă legătură și cu poruncile: «Să nu furi» și cu «Să iubești pe aproapele ca pe tine însuși». Cea dintâi poruncă privește acumularea bogățiilor, cea de a doua folosirea lor. Bogații ar trebui să înțeleagă că nu este bine să se lase înlănțuiți de bogăția lor, căci aceasta este trecătoare și rămâne aici. Este «darul trecător al împrejurărilor», cum spunea Epictet. Este strânsoarea de șarpe încolăcit în jurul gâtului sub chip de colier de aur și pietre

¹ **Ibidem**, p. 290.

² **Ibidem**.

³ **Ibidem**.

prețioase. Tânăru din Evanghelie n-a putut desprinde reptila de pe sine. A plecat întristat”¹.

„Dacă cineva ar zice că nu știe până la ce limită acumulările de bunuri nu sunt un impediment pentru intrarea în împărăția cerurilor, cred că i-aș putea indica, fără teama de a greși, următorul principiu: Este bogăție și devine o piedică în calea mântuirii tot ceea ce îți prisosește! Cu ceea ce îți prisosește poți fi de folos altora. Dacă totuși păstrezi acestea, fără să le folosești nici tu, fără să le dai nici celor cărora le lipsesc, atunci intri în categoria bogaților pe care i-a avut în vedere Mântuitorul. Și să reformulăm, așadar, și recomandarea: Dă din prisosul tău, și așa vei urma Domnului Hristos. Dacă poți oferi și din ceea ce îți este de trebuință, ca văduva care a dat cei doi bănuți, poate singurii pe care îi avea, și care a fost prețuită de Iisus mai mult decât orice bogat (Marcu 12,43), atunci este cu atât mai bine! O faci? Cât o faci? La aceasta poate medita fiecare, și așa își va pune la examen credința și ucenicia față de Mântuitorul. Va rămâne trist, sau se va bucura întru speranță?”².

Expresia: „*Mai lesne este să treacă o cămilă prin urechile acului decât să intre un bogat în împărăția lui Dumnezeu*” lasă loc la mai multe interpretări din cauza termenului „κάμηλον” (camilon) utilizat de toți Evangheliștii sinoptici, care poate fi tradus prin „cămilă”, dar și prin „funie”, „frânghie”, „odgon” sau „parămă”, în timp ce „unii exegeți ai Sfintei Scripturi fac aluzie la o poartă foarte scundă și îngustă aflată la una din intrările în Ierusalim, care sugerează mai degrabă dificultatea decât imposibilitatea”³ ca un bogat să intre în împărăția cerurilor.

„*Auzind acest cuvânt, ucenicii s-au mirat tare și au zis: «Atunci, cine poate să se mântuiască?» Iar Iisus, privind drept*

¹ **Ibidem.**

² **Ibidem**, p. 295.

³ **Radu Dorin Micu**, *Op. cit.*, p. 116.

la ei, le-a zis: «Aceasta este cu neputință la oameni, dar la Dumnezeu toate sunt cu putință»¹.

Marea uimire a Sfinților Apostoli s-a bazat pe presupunerea că în Israel bogățiile au fost întotdeauna socotite un semn de binecuvântare și favoare din partea lui Dumnezeu. Ei probabil chiar sperau că urmând Domnului Hristos vor ajunge cândva bogați și membri proeminenți ai guvernului Său mesianic. Să ne amintim în acest sens momentul în care, după învierea Mântuitorului din morți, Sfinții Apostoli L-au întrebat: „Doamne, oare în acest timp vei așeza Tu la loc împărăția lui Israel?” (Faptele Apostolilor 1,6), precum și acela când Sfinții Iacov și Ioan I-au cerut: „Dă-ne să ședem unul de-a dreapta Ta și altul de-a stânga Ta, întru slava Ta” (Marcu 10,37).

La întrebarea Sfinților Apostoli adresată Domnului Hristos, despre cine poate să se mântuiască, Acesta le-a dat de înțeles că „schimbarea modului de a fi și de a gândi a unui om bogat lacom de averi este posibilă numai cu ajutorul lui Dumnezeu”¹, „fiindcă *«la Dumnezeu toate sunt cu putință»*. Acest cuvânt însă îl găsim și la Buna vestire, când Sfântul Arhanghel Gavriil i-a spus Preasfintei Fecioare Maria: *«Duhul Sfânt Se va pogori peste tine și puterea Celui Preaînalt te va umbri, de aceea și Sfântul Care Se va naște din tine Fiul lui Dumnezeu Se va chema, că la Dumnezeu nimic nu este cu neputință»* (Luca 1,35 și 37)”².

Deși mântuirea obiectivă a fost realizată pentru toți oamenii de către Fiul lui Dumnezeu întrupat, în vederea dobândirii mântuirii subiective „lucrează și omul, lucrează și Dumnezeu, fiindcă Dumnezeu singur nu-l mântuiește pe om, nici omul singur nu se mântuiește fără Dumnezeu”³.

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, p. 334.

² Arhimandritul Teofil Părăian, *Gânduri...*, p. 31.

³ Idem, *Credința...*, p. 189.

„Evanghelia de astăzi se termină cu o constatare a dificultății pe care o au oamenii bogați de-a intra în împărăția cerurilor, dar și cu speranța dată de Domnul Hristos, și anume că imposibilul devine posibil prin lucrarea lui Dumnezeu. Mai precis, ceea ce nu poate realiza omul prin propriile sale forțe, sau prin propriile sale puteri sufletești, el poate totuși împlini cu ajutorul harului lui Dumnezeu. De aceea, Sfinții Părinți ai Bisericii au văzut în cuvintele Mântuitorului o lumină de speranță, dar și o cunoaștere anticipată a viitorului tânărului bogat care plecase întristat”¹. „În acest sens, potrivit unei tradiții bisericești, cuvintele tainice ale Mântuitorului: «*Cele ce sunt cu neputință la oameni sunt cu putință la Dumnezeu*» (Luca 18,27) s-au adevărit în viața acestui tânăr, întrucât el era sincer în căutarea sa spirituală, dar îi era greu să se schimbe imediat. Se spune că tânărul bogat a avut nevoie de mai mult timp ca să lupte cu propriul său egoism pentru a împlini sfatul Domnului Hristos. Deci, după o luptă interioară duhovnicească în care, desigur, a cerut ajutorul lui Dumnezeu, tânărul bogat a renunțat la averi, le-a vândut, iar banii i-a împărțit săracilor și apoi a devenit unul dintre ucenicii Mântuitorului, iar mai târziu a ajuns episcop în Asia Mică. Așadar, Domnul Hristos a prevăzut această schimbare sau convertire lentă a tânărului bogat. De aceea, a zis că cele ce sunt cu neputință la oameni, când ei se luptă singuri, sunt cu putință la Dumnezeu, când oamenii Îi cer ajutorul”².

„Din pericopa evanghelică de astăzi învățăm, în primul rând, că bunurile materiale limitate și trecătoare nu pot da omului sentimentul împlinirii și al desăvârșirii sale, nici arvuna vieții veșnice. De ce? Pentru că sufletul omului, creat după chipul lui Dumnezeu Cel veșnic și nesfârșit, este atât de dornic de iubire veșnică și nesfârșită, încât nimic din lumea aceasta materială, limitată și trecătoare, nu-l poate mulțumi pe deplin, nu poate răspunde dorinței lui de viață veșnică.

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, p. 185.

² *Ibidem*, p. 335.

Numai Dumnezeu Cel veșnic și nelimitat în iubirea Sa poate umple sufletul omului cu viață nelimitată și iubire veșnică. Aceasta este, de fapt, adâncimea căutării existențiale din întrebarea tânărului evlavios și bogat: «*Ce bine să fac, ca să am viața veșnică?*». Întrebarea lui era cea mai frumoasă întrebare, nu numai pentru un tânăr, ci pentru fiecare om. În acest sens, Sfântul Ioan Gură de Aur a exclamat: Ce câștig avem de pe urma vieții acesteia dacă nu ne folosim de ea ca să o câștigăm pe cea viitoare”¹.

„Din Evanghelia de astăzi mai învățăm un alt adevăr esențial, și anume: că nu este suficient să fii evlavios și credincios, nu e suficient să fii corect în comportamentul tău moral față de oameni, nu e suficient să nu ucizi, să nu desfrânezi, să nu furi, să nu mărturisești strâmb. Nu este suficient să nu săvârșești răul, ci trebuie să faci și mult bine ca să fii desăvârșit. Iar cel mai mare bine pe care-l putea săvârși acest tânăr bogat față de semenii săi era ajutorarea săracilor, adică milostenia față de ei. Tânărul bogat era un om moral și evlavios, dar zgârcit. Bogatul evlavios și corect din punct de vedere moral era, totuși, un om zgârcit în adâncul inimii, prea mult înrobit de avuție și prea puțin darnic. Iar Domnul Hristos i-a spus că va fi desăvârșit numai dacă va fi și milostiv sau darnic. Din Evanghelie se constată dificultatea omului de a se dezlipi sufletește de avuțiile sale limitate și trecătoare pentru a dobândi daruri cerești netrecătoare, adică dificultatea de a renunța la ceva material și trecător pentru a se uni cu Cineva netrecător, cu Dumnezeu Însuși”².

„De fapt, toate bunurile materiale le adunăm în jurul nostru, dar numai fapta bună, izvorâtă din iubire milostivă, se imprimă în sufletul nostru ca o lumină pe care o purtăm cu noi în veșnicie. De aceea, Iisus îi cere tânărului bogat să renunțe la ceva și să urmeze pe Cineva. Când Domnul Hristos îi zice tânărului: «*Vino de-Mi*

¹ **Ibidem**, pp. 185-186.

² **Ibidem**, pp. 186-187.

urmează Mie», aceasta înseamnă: intră în legătură de iubire veșnică cu Dumnezeu, Care le arată oamenilor iubirea și bunătatea Sa în Hristos Cel Bun și Milostiv. Vedem aici prefigurarea tainei Bisericii. «*Vino de-Mi urmează Mie*» înseamnă fă-te ucenic al Meu, intră în comuniune cu Mine și în comunitatea celor care Mă urmează. Mântuitorul îl îndeamnă pe tânăr, de fapt, să devină creștin, împreună cu ucenicii Săi. Așadar, ca să fii desăvârșit, trebuie să fii următor Domnului Hristos, să fii în legătură vie cu Persoana Lui și să fii milostiv ca și El, pentru că El este bogăția cea veșnică, nelimitată și netrecătoare, potrivit cuvintelor Sale: «*Aceasta este viața veșnică: să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, și pe Iisus Hristos, pe Care L-ai trimis*» (Ioan 17,3)¹.

„Invitația pe care Iisus Hristos a făcut-o aceluia tânăr ne-o face și nouă astăzi. Destinul nostru în eternitate depinde de felul cum răspundem chemării Sale: «*Vino de-Mi urmează Mie!*». Iisus ne cere toată viața noastră, fiecare parte din ființa noastră. Dar El promite, la rândul Lui, să ne transforme, să ne facă cu adevărat o făptură nouă întru El, să ne dea mai întâi o viață care este, într-adevăr, bogată și desăvârșită, și apoi viața veșnică și fericită².

„Desăvârșirea se realizează în timpul vieții. Începe, se dezvoltă și atinge maximum de perfecțiune pe pământ, dar se sfârșește și se desăvârșește în cer. Se cuvine, deci, să folosim eficient vremea vieții, pentru că după sfârșitul acesteia urmează imobilitatea sufletului (cf. Ioan 9,4). Sufletul este judecat după starea în care se găsește în clipa morții. Până nu este prea târziu, să-L urmăm pe Domnul Hristos, zicând: «*Al Tău sunt eu, mântuiește-mă, că îndreptările Tale le-am căutat*» (Psalmul 118,94)³.

Amin

¹ *Ibidem*, pp. 187-188.

² **Dr. Irineu Pop Bistrițeanul, Episcop Vicar**, *Op. cit.*, p. 254.

³ *Ibidem*, p. 255.

Duminica a 12-a după Rusalii (altă cuvântare)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

„Domnul Hristos ne avertizează astăzi că este dificil pentru un om bogat să intre în împărăția lui Dumnezeu. Aceasta înseamnă oare că împărăția lui Dumnezeu este deschisă doar pentru cei săraci din punct de vedere material sau care nu au nimic pe acest pământ? Nu. Împărăția lui Dumnezeu este deschisă tuturor celor care nu sunt înrobiți de posesiuni. Când citim prima Fericire, «*Fericiți cei săraci cu duhul, că a lor este împărăția cerurilor*» (Matei 5,3), ni se dă o cheie de rezolvare a acestei expresii. Cei săraci cu duhul sunt cei care au înțeles că ei nu posedă nimic care să fie al lor. Noi am fost creați printr-un act al lui Dumnezeu, am fost aduși în existență din iubire. Dumnezeu ne dă comuniunea cu El, pentru care nu avem niciun drept. Tot ceea ce suntem, tot ceea ce avem nu este al nostru, în sensul că nu noi ne-am făcut pe noi înșine, nu noi am creat ceea ce pare că este al nostru. Tot ceea ce avem și ceea ce suntem este iubirea, iubirea lui Dumnezeu și iubirea oamenilor, și nu putem să posedăm nimic, deoarece totul este un dar, care fuge de noi în momentul în care vrem să îl stăpânim și să spunem: «Este al meu»¹.

„Pe de altă parte, împărăția lui Dumnezeu este cu adevărat împărăția celor conștienți că de fapt ei sunt infinit de bogați, deoarece iubirea dumnezeiască și iubirea omenească ne dăruiesc tot ceea ce avem nevoie. Suntem bogați deoarece nu avem nimic, suntem bogați deoarece totul ne-a fost dat. Și astfel este dificil

¹ Mitropolitul Antonie de Suroj, *Op. cit.*, p. 102.

pentru cel care își închipuie că este bogat și are dreptul să facă parte din acea împărăție în care totul este un semn al iubirii și nimic nu poate fi posedat, adică luat de la ceilalți. Deoarece, în momentul în care spunem că posedăm ceva care ne este dat prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu sau a vreunui om, îl scoatem din taina iubirii”¹.

„Pe de altă parte, în momentul în care ne agățăm de ceva, devenim robii aceluia lucru. Îmi aduc aminte că, atunci când eram tânăr, un om mi-a spus: «Nu înțelegi că atunci când iei în mână o monedă de cupru și nu ești pregătit să îți deschizi palma ca să îi dai drumul nu îți mai poți folosi mâna, nu îți mai poți folosi brațul, nu îți mai poți folosi trupul, deoarece toată atenția ta va fi concentrată ca să nu pierzi această monedă din cupru?»”².

„Indiferent că ținem în mâna noastră o monedă din cupru sau că ne simțim bogați în atât de multe alte moduri - intelectual, emoțional, material -, de fapt suntem prizonieri, nu ne mai putem folosi un mădular, nu ne mai putem folosi mintea, nu ne mai putem folosi inima. Nu mai putem fi liberi, iar împărăția lui Dumnezeu este o împărăție a libertății”³.

„Pe de altă parte, cât de dificil îi este unui om căruia nu i-a lipsit niciodată nimic, care întotdeauna a avut mai mult decât i-a trebuit, să conștientizeze sărăcia sau nevoia altcuiva: sărăcia materială, emoțională, intelectuală sau orice altă lipsă. Este nevoie de foarte multă înțelegere și empatie; se cere de la noi să învățăm să fim atenți la mișcările inimilor celorlalți oameni și la nevoile lor materiale, pentru a le putea răspunde, de aceea există vorba: «Bogatul nu crede săracului și sătulul nu crede flămândului»”⁴.

¹ **Ibidem**, p. 103.

² **Ibidem**.

³ **Ibidem**.

⁴ **Ibidem**, pp. 103-104.

„De aceea, să reflectăm la acest lucru. Sărăcia nu înseamnă lipsă. Sărăcia înseamnă libertate, eliberare de robia iluziei că suntem autosuficienți, că noi suntem creatorii a ceea ce suntem și avem”¹.

„Să reflectăm la aceasta, deoarece, dacă învățăm ceea ce a spus Sfântul Apostol Pavel, că indiferent că este bogat sau sărac, el este în aceeași măsură bogat, deoarece bogăția lui este în Dumnezeu și în iubirea omenească, atunci vom putea, indiferent că avem bunuri materiale sau nu, să ne eliberăm de ele și să facem parte din împărăția lui Dumnezeu, care este o împărăție a iubirii reciproce, a solidarității și a compasiunii pentru celălalt, în care dăruim unul celuilalt ceea ce ni s-a dat în mod gratuit”².

Amin

¹ **Ibidem**, p. 104.

² **Ibidem**.

Cuprins

Cuvânt înainte	3
Duminica a doua după Paști (<i>a Sfântului Apostol Toma</i>)	5
Duminica a 3-a după Paști (<i>a mironosițelor</i>)	34
Duminica a 4-a după Paști (<i>a slăbănogului</i>)	61
Duminica a 5-a după Paști (<i>a samarinencii</i>)	80
Duminica a 6-a după Paști (<i>a orbului din naștere</i>)	113
Duminica a 6-a după Paști (<i>altă cuvântare</i>)	138
Duminica a 7-a după Paști (<i>a Sfinților Părinți de la Sinodul I Ecumenic</i>)	143
Duminica a 7-a după Paști (<i>altă cuvântare</i>)	158
Duminica a 7-a după Paști (<i>încă o cuvântare</i>)	165
Duminica întâia după Rusalii (<i>a tuturor sfinților</i>)	175
Duminica întâia după Rusalii (<i>altă cuvântare</i>)	190
Duminica a doua după Rusalii (<i>a sfinților români</i>)	212
Duminica a 3-a după Rusalii (<i>despre grijile vieții</i>)	227
Duminica a 4-a după Rusalii (<i>vindecarea slugii sutașului</i>) ...	247
Duminica a 5-a după Rusalii (<i>vindecarea celor doi demonizați din ținutul Gadarei</i>)	265
Duminica a 6-a după Rusalii (<i>vindecarea slăbănogului din Capernaum</i>)	289
Duminica a 7-a după Rusalii (<i>vindecarea a doi orbi și a unui mut în Capernaum</i>)	308
Duminica a 8-a după Rusalii (<i>înmulțirea pâinilor în pustie</i>) .	325
Duminica a 9-a după Rusalii (<i>umblarea pe mare, potolirea furtunii</i>)	351
Duminica a 9-a după Rusalii (<i>a Sfinților Părinți de la primele șase Sinoade Ecumenice</i>)	372

Duminica a 10-a după Rusalii (<i>vindecarea lunaticului</i>)	390
Duminica a 11-a după Rusalii (<i>Pilda datornicului nemilostiv</i>)	416
Duminica a 12-a după Rusalii (<i>a tânărului bogat</i>)	433
Duminica a 12-a după Rusalii (<i>altă cuvântare</i>)	467

